Jurnalul Oficial
al Uniunii Europene

C 62

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 62

15 februarie 2019

Cuprins

I *Rezoluții, recomandări și avize*

AVIZE

Comitetul Economic şi Social European

A 538-a sesiune plenară a CESE, 17.10.2018-18.10.2018

2019/C 62/01 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Provocări și mutații industriale în sectorul aerospațial al UE” 1

2019/C 62/02 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pactul european privind finanțele și clima” (aviz din proprie inițiativă) 8

2019/C 62/03 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Evoluțiile strategice în politica industrială în perspectiva anului 2030, cu scopul de a consolida competitivitatea și diversitatea bazei industriale în Europa și de a concentra eforturile pe obținerea de performanțe pe termen lung în cadrul lanțurilor valorice globale” (aviz exploratoriu solicitat de Președinția austriacă) 16

III *Acte pregătitoare*

COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN

A 538-a sesiune plenară a CESE, 17.10.2018-18.10.2018

2019/C 62/04 Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește utilizarea instrumentelor și a proceselor digitale în contextul dreptului societăților comerciale *[COM(2018) 239 final – 2018/0113 (COD)]* și privind (b) propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește transformările, fuziunile și divizările transfrontaliere *[COM(2018) 241 final – 2018/0114 (COD)]* 24

RO

2019/C 62/05 Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa și de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare *[COM(2018) 435 final – 2018/0224 (COD)]* și (b) Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a programului specific de punere în aplicare a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa *[COM(2018) 436 final – 2018/0225 (COD)]* 33

2019/C 62/06 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului privind piața unică, competitivitatea întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii, și statisticile europene și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 99/2013, (UE) nr. 1287/2013, (UE) nr. 254/2014, (UE) nr. 258/2014, (UE) nr. 652/2014 și (UE) 2017/826 *[COM(2018) 441 final – 2018/0231 (COD)]* 40

2019/C 62/07 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Vamă" pentru cooperare în domeniul vamal *[COM(2018) 442 final – 2018/0232 (COD)]* 45

2019/C 62/08 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului spațial al Uniunii și a Agenției Uniunii Europene pentru Programul spațial și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 912/2010, (UE) nr. 1285/2013 și (UE) nr. 377/2014 și a Deciziei 541/2014/UE *[COM(2018) 447 final – 2018/0236 (COD)]* 51

2019/C 62/09 Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială *[COM(2018) 378 final – 2018/203 (COD)]* și (b) Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor) *[COM(2018) 379 final – 2018/204 (COD)]* 56

2019/C 62/10 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului UE de luptă antifraudă *[COM(2018) 386 final – 2018/0211 (COD)]* 63

2019/C 62/11 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire, ca parte a Fondului de gestionare integrată a frontierelor, a instrumentului de sprijin financiar pentru echipamente de control vamal *[COM(2018) 474 final – 2018/0258 (COD)]* 67

2019/C 62/12 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune: finanțarea creșterii durabile *[COM(2018) 97 final]* 73

2019/C 62/13 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize *[COM(2018) 375 final – 2018/0196 (COD)]* 83

2019/C 62/14 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune *[COM(2018) 372 final – 2018/0197 (COD)]* 90

2019/C 62/15 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informările referitoare la investițiile durabile și riscurile legate de durabilitate și de modificare a Directivei (UE) 2016/2341 *[COM(2018) 354 final – 2018/0179 (COD)]* 97

2019/C 62/16 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de facilitare a investițiilor durabile *[COM (2018) 353 final – 2018/0178 (COD)]* și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) 2016/1011 privind indicii de referință pentru activitățile cu impact scăzut în ceea ce privește emisiile de carbon și indicii de referință pentru activitățile cu impact pozitiv în ceea ce privește emisiile de carbon *[COM(2018) 355 final – 2018/0180 (COD)]* 103

2019/C 62/17 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 92/83/CEE privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice *[COM(2018) 334 final – 2018/0173 (CNS)]*, propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor (reformare) *[COM(2018) 346 final – 2018/0176 (CNS)]*, propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind informatizarea circulației și a controlului produselor accizabile (reformare) *[COM(2018) 341 final – 2018/0187 (COD)]* și propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 389/2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor în ceea ce privește conținutul registrului electronic *[COM(2018) 349 final – 2018/0181 (CNS)]* 108

2019/C 62/18 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind titlurile garantate cu obligațiuni suverane *[COM(2018) 339 final – 2018/0171 (COD)]* 113

2019/C 62/19 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Fiscalis” pentru cooperare în domeniul fiscal *[COM(2018) 443 final – 2018/0233 (COD)]* 118

2019/C 62/20 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului de sprijin pentru reforme *[COM(2018) 391 final – 2018/0213 (COD)]* 121

2019/C 62/21 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unei Funcții europene de stabilizare a investițiilor *[COM (2018) 387 final – 2018/0212 (COD)]* 126

2019/C 62/22 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea programului InvestEU *[COM(2018) 439 final – 2018/ 0229(COD)]* 131

2019/C 62/23 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Construirea unei Europe mai puternice: rolul politicilor în domeniul tineretului, educației și culturii” *[COM(2018) 268 final]*, privind propunerea de recomandare a Consiliului privind promovarea recunoașterii reciproce automate a diplomelor de învățământ superior și a celor de absolvire a învățământului secundar superior, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate *[COM(2018) 270 final – 2018/0126 (NLE)]*, privind propunere de recomandare a Consiliului privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari *[COM(2018) 271 final – 2018/0127 (NLE)]* și privind propunerea de recomandare a Consiliului privind o abordare globală a predării și învățării limbilor *[COM(2018) 272 final – 2018/0128 (NLE)]* 136

2019/C 62/24 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Implicarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor: o nouă strategie a UE pentru tineret” *[COM(2018) 269 final]* 142

2019/C 62/25 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O nouă agendă europeană pentru cultură” *[COM(2018) 267 final]* 148

2019/C 62/26 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European – Consolidarea protecției denunțătorilor la nivelul UE *[COM(2018) 214 final]* și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii *[COM(2018) 218 final]* 155

2019/C 62/27 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european Plus (FSE+) *[COM(2018) 382 final – 2018/0206 (COD)]* 165

2019/C 62/28 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția bugetului Uniunii în cazul unor deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept în statele membre *[COM(2018) 324 final – 2018/0136 (COD)]* . . . 173

2019/C 62/29 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Drepturi și valori" *[COM(2018) 383 final – 2017/0207 (COD)]* și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Justiție" *[COM(2018)384 final – 2017/0208 (COD)]* 178

2019/C 62/30 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru azil și migrație *[COM(2018) 471 final – 2018/0248(COD)]* și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire, ca parte a Fondului de gestionare integrată a frontierelor, a instrumentului de sprijin financiar pentru gestionarea frontierelor și vize *[COM(2018) 473 final – 2018/0249(COD)]* 184

2019/C 62/31 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru securitate internă *[COM(2018) 472 final – 2018/0250 (COD)]* 189

2019/C 62/32 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a „Erasmus", programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport, și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1288/2013 *[COM(2018) 367 final – 2018/0191 (COD)]* 194

2019/C 62/33 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Corpul european de solidaritate" și de abrogare a [Regulamentului privind Corpul european de solidaritate] și a Regulamentului (UE) nr. 375/2014 *[COM(2018) 440 final – 2018/0230 (COD)]* 201

2019/C 62/34 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului *[COM(2018) 340 final – 2018/0172(COD)]* 207

2019/C 62/35 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013 ale Parlamentului European și ale Consiliului *[COM(2018) 392 final – 2018/0216 (COD)]*, Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 *[COM (2018) 393 final – 2018/0217 (COD)]* și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, a Regulamentului (UE) nr. 1151/2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, a Regulamentului (UE) nr. 251/2014 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate, a Regulamentului (UE) nr. 228/2013 privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea regiunilor ultraperiferice ale Uniunii și a Regulamentului (UE) nr. 229/2013 privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea insulelor mici din Marea Egee *[COM (2018) 394 final – 2018/0218 (COD)]* 214

2019/C 62/36 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui program pentru mediu și politici climatice (LIFE) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1293/2013 *[COM(2018) 385 final – 2018/209 (COD)]* . . . 226

2019/C 62/37 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Deciziei nr. 1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii *[COM(2017) 772 final – 2017/0309 (COD)]* 231

2019/C 62/38 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare) și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Către un spațiu european comun al datelor" *[COM(2018) 234 final – 2018/0111 (COD); COM(2018) 232 final]* 238

2019/C 62/39 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Europa în mișcare – Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată" *[COM(2018) 293 final]* . . . 254

2019/C 62/40 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere *[COM(2018) 274 final – 2018/0129 (COD)]* 261

2019/C 62/41 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui mediu aferent ghișeului unic european în domeniul maritim și de abrogare a Directivei 2010/65/UE *[COM(2018) 278 final – 2018/0139 (COD)]* și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile electronice în cadrul transportului electronic de mărfuri *[COM(2018) 279 final – 2018/0140 (COD)]* 265

2019/C 62/42 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile de raționalizare în scopul înregistrării de progrese în direcția realizării rețelei transeuropene de transport *[COM(2018) 277 final – 2018/0138 (COD)]* 269

2019/C 62/43 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor – Către mobilitatea automatizată: o strategie UE pentru mobilitatea viitorului *[COM(2018) 283 final]* 274

2019/C 62/44 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind etichetarea pneurilor în ceea ce privește eficiența consumului de combustibil și alți parametri esențiali și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1222/2009 *[COM (2018) 296 final – 2018/0148 (COD)]* 280

2019/C 62/45 Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a standardelor de performanță privind emisiile de CO_2 pentru vehiculele grele noi *[COM(2018) 284 final – 2018/0143 (COD)* și Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 96/53/CE a Consiliului în ceea ce privește termenul-limită pentru punerea în aplicare de norme speciale privind lungimea maximă în cazul cabinelor care îmbunătățesc performanțele aerodinamice, eficiența energetică și performanțele în materie de siguranță *[COM(2018) 275 final – 2018/0130 (COD)]* 286

2019/C 62/46 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Europa digitală pentru perioada 2021-2027 *[COM(2018) 434 final – 2018/0227 (COD)]* 292

2019/C 62/47 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 391/2009 în ceea ce privește retragerea Regatului Unit din Uniune *[COM(2018) 567 final – 2018/0298 (COD)]* 298

2019/C 62/48 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1316/2013 în ceea ce privește retragerea Regatului Unit din Uniune *[COM(2018) 568 final – 2018/0299 (COD)]* 301

2019/C 62/49 Avizul Comitetului Economic și Social European și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de renunțare la schimbarea sezonieră a orei și de abrogare a Directivei 2000/84/CE *[COM(2018) 639 final – 2018/0332 (COD)]* 305

2019/C 62/50 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește resursele pentru coeziunea economică, socială și teritorială și de rectificare a regulamentului respectiv în ceea ce privește resursele pentru obiectivul de investiții pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă *[COM(2018) 498 final – 2018/0265 (COD)]* 308

2019/C 62/51 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui cadru de interoperabilitate între sistemele de informații ale UE (frontiere și vize) și de modificare a Deciziei 2004/512/CE a Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 767/2008, a Deciziei 2008/633/JAI a Consiliului, a Regulamentului (UE) 2016/399, a Regulamentului (UE) 2017/2226, a Regulamentului (UE) 2018/XX [Regulamentul privind ETIAS], a Regulamentului (UE) 2018/XX [Regulamentul privind SIS în domeniul verificărilor la frontiere] și a Regulamentului (UE) 2018/XX [Regulamentul privind eu-LISA] *[COM(2018) 478 final – 2017/0351 (COD)]* și propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de interoperabilitate între sistemele de informații ale UE (cooperare polițienească și judiciară, azil și migrație) și de modificare a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind Eurodac)], a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind SIS în domeniul asigurării respectării legii)], a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind ECRIS-TCN)] și a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind eu-LISA)] *[COM(2018) 480 final – 2017/0352 (COD)]* 309

2019/C 62/52 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului (text codificat) *[COM(2018) 499 final – 2018/0263 (COD)]* 310

2019/C 62/53 Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de decizie a Consiliului privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări la Uniunea Europeană, inclusiv relațiile dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Groenlanda și Regatul Danemarcei, pe de altă parte („Decizia de asociere peste mări”) *[COM(2018) 461 final]* 311

2019/C 62/54 Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Politica economică a zonei euro pentru 2018” (aviz suplimentar) *[COM(2017) 770 final]* 312

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN

A 538-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, 17.10.2018-18.10.2018

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Provocări și mutații industriale în sectorul aerospațial al UE”

(2019/C 62/01)

Raportor: **domnul Thomas KROPP**

Coraportor: **domnul Enrico GIBELLIERI**

Decizia Adunării Plenare	15.2.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI)
Data adoptării în CCMI	25.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	184/1/3
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Necesitatea de a dezvolta **o politică industrială a UE pentru sectorul aeronautic,** care să permită industriei aeronautice a UE să fie competitivă în condiții echitabile în contextul rivalității puternice din partea actorilor consacrați (în special SUA) și al concurenței tot mai mari din partea actorilor emergenți (în special China). În acest context, necesitatea de a se înființa un **centru de supraveghere aeronautică** la nivelul UE și de a transforma aeronautica într-o componentă esențială a diplomației economice și a politicii comerciale a UE.

1.2. Provocările legate de **competențe**, inclusiv garantarea faptului că forța de muncă vârstnică cu înaltă specializare are posibilitatea de a-și partaja expertiza și competențele cu angajații mai tineri, necesitatea de a atrage mai mulți angajați tineri în acest sector, cu competențe din ce în ce mai căutate, atât în domeniul ingineriei, cât și în domeniul TIC, precum și nevoia urgentă de actualizare a competențelor în domeniul **digitalizării** ale lucrătorilor aflați în activitate.

1.3. Necesitatea ca **cercetarea în domeniul aviației civile** să rămână o prioritate în programul Orizont Europa, cu un buget majorat în comparație cu Orizont 2020. În acest context, garantarea continuării inițiativelor tehnologice comune de succes care vizează reducerea impactului emisiilor asupra mediului, prin lansarea Clean Sky 3 și SESAR 3.

1.4. Necesitatea urgentă de a implementa soluții SESAR și de a institui **cerul unic european (SES), după decenii de dezbateri**. Necesitatea de a se investi în capacități eficiente în spațiul aerian și la sol, pentru a facilita creșterea sectorului aviației, reducând în același timp impactul asupra mediului și sporind nivelurile de siguranță.

1.5. Necesitatea de a consolida rolul internațional al **Agenției Europene de Siguranță a Aviației (AESA)** și necesitatea unor norme AESA bazate într-o măsură mai mare pe performanță, pentru a permite o utilizare mai eficientă a noilor tehnologii într-o manieră sigură și condiții de concurență echitabile pentru exportatorii din UE.

1.6. Necesitatea de a găsi soluții pentru încheierea unui **acord post-Brexit eficient**, care să acopere: regimul vamal, cadrele de reglementare, cooperarea în domeniul cercetării și dezvoltării și mobilitatea forței de muncă. Discuțiile tehnice care vizează reglementările trebuie inițiate deja, în mod prioritar, pentru a garanta instituirea unor măsuri de atenuare.

1.7. Necesitatea de a avansa în ceea ce privește **examinarea investițiilor străine directe (ISD)**, cu scopul de a proteja tehnologiile critice pentru industriile construcțiilor aeronautice și pentru serviciile de întreținere, reparație și revizie („MRO") din UE.

1.8. Necesitatea de a asigura continuitatea dialogului social dintre angajatori, angajați și societatea civilă. În plus, necesitatea de a **lansa un dialog social sectorial specific** pentru industria aeronautică, în temeiul Deciziei 98/500/CE a Comisiei.

2. **Observații generale**

Industria aeronautică a UE este **unul dintre cele mai importante sectoare de înaltă tehnologie ale UE pe piața mondială**. În această industrie lucrează în mod direct **500 000 de persoane, în locuri de muncă de înaltă calitate** ([1]) (la care se adaugă 1 milion de locuri de muncă indirecte), ea constând dintr-un ecosistem de întreprinderi mari și mici care acoperă întregul spectru al aeronauticii.

Industria aeronautică a UE este lider tehnologic în domeniul său și are în prezent o cotă de piață de aproximativ o treime din piața de la nivel mondial. Această industrie aduce o contribuție pozitivă la balanța comercială a UE (**46 de miliarde EUR în exporturile UE**) ([2]).

Obiectul prezentului aviz

Politica în domeniul apărării și politica spațială nu sunt abordate în mod specific în prezentul aviz. Cu toate acestea, este important să se menționeze că industria aeronautică civilă contribuie la aceste sectoare, inclusiv la autonomia strategică a Europei, prin sinergiile în domeniul tehnologiilor și centrelor de decizie comună cu activitățile de apărare.

Forța și rolul de lider la nivel mondial ale industriei aeronautice din UE sunt rezultatul unor strategii robuste și al unor activități productive. Acest rol de lider nu ar trebui să fie considerat ca fiind garantat pentru totdeauna, deoarece industria se confruntă cu multe provocări:

1. **concurența acerbă** din partea actorilor consacrați și a actorilor emergenți deopotrivă, care beneficiază de un sprijin substanțial din partea guvernelor lor;

2. **transferul de creștere economică și de putere** către est, fenomen care reprezintă atât o oportunitate, cât și o amenințare;

3. **provocările operaționale** pe termen scurt, cum ar fi Brexit, constrângerile bugetare ale UE și măsurile protecționiste din țările terțe;

4. necesitatea ca industria aeronautică a UE să își **mențină poziția de lider tehnologic**, în special în ceea ce privește diminuarea impactului emisiilor asupra mediului;

5. lipsa unei **politici industriale** coerente a **UE**;

6. necesitatea unei strategii coerente a UE privind **examinarea investițiilor străine directe**;

7. necesitatea unei prezențe internaționale mai asidue a **Agenției Uniunii Europene pentru Siguranța Aviației** (AESA);

([1]) *Sursa:* ASD, *Facts and Figures*.
([2]) *Sursa:* ASD, *Facts and Figures*.

8. necesitatea de a **consolida competitivitatea UE în sectorul MRO**;

9. necesitatea asigurării în viitor a unei forțe de muncă cu **competențele de specialitate** necesare pentru acest sector, în special în domeniul digitizării.

Observații specifice

3. **Piața mondială și provocările globale**

3.1. Poziția actuală de lider a industriei UE nu este garantată pentru totdeauna. PIB-ul UE, ca parte a PIB-ului global, va înregistra o scădere cu 30 % față de nivelul actual de 17 %, coborând la 12 % ([3]).

3.2. Numeroase țări au dezvoltat și au pus în aplicare strategii de amploare privind poziționarea țărilor lor, modul de mobilizare a cetățenilor lor și căile de asigurare a unei poziții de top în lanțul valoric global, în contextul automatizării și al transferului de putere economică către est.

3.3. Europa se va confrunta cu o situație concurențială total diferită, care este plină de oportunități dacă reușim să ne maximizăm toate eforturile și să luăm decizii îndrăznețe, dar care va fi plină de amenințări dacă vom considera pur și simplu că poziția noastră de lider este garantată pentru totdeauna.

4. **Sprijinirea industriei din afara UE de către guverne străine**

4.1. **Industria SUA** (principalii competitori ai industriei UE) continuă să beneficieze de un sprijin puternic din partea guvernului american, cu implicarea a 34 de agenții/departamente distincte. Setul de reglementări, politici și instrumente instituite de-a lungul anilor de administrațiile din SUA pentru a sprijini propria industrie aeronautică civilă este extins, și mobilizează foarte eficient sectorul apărării, în special în domeniul cercetării, tehnologiei și dezvoltării (inclusiv prin alocări din bugetul federal pentru programele de cercetare). Alți actori consacrați (Canada și Brazilia) continuă, de asemenea, să beneficieze de sprijin semnificativ din partea guvernelor lor prin intermediul unei strategii industriale globale.

4.2. Pe lângă actorii consacrați din domeniul aeronauticii civile, mai multe țări emergente (China, Indonezia, India, Coreea de Sud, Filipine și altele) își întăresc, de asemenea, angajamentul de a sprijini dezvoltarea unor **industrii aeronautice naționale competitive** în următorii ani.

4.3. Printre acestea, China dispune de cea mai cuprinzătoare strategie, care include o combinație de planificare centralizată și întreprinderi de stat. Guvernul chinez a identificat dezvoltarea unei industrii naționale de aeronautică civilă drept o prioritate-cheie în mai multe documente oficiale (de nivel înalt), inclusiv în inițiativa Made in China 2025. Actualul plan cincinal al Chinei preconizează „inovații semnificative în tehnologia motoarelor pentru aviația civilă” și „accelerarea cercetării cu privire la aeronavele de mare capacitate, elicoptere, avioanele regionale și aviația generală”. Este, de asemenea, important de reținut că industria aeriană din China este deținută de stat și că Comisia Națională de Dezvoltare și Reformă din China (NDRC) este împuternicită să aprobe toate achizițiile de aeronave realizate de companiile aeriene chineze, măsură prin care se încurajează, în practică, achiziționarea de aeronave cu reacție produse pe piața internă, cum ar fi COMAC C919 ([4]). Nu în ultimul rând, planul „internet Plus” stabilește, de asemenea, un parteneriat între giganții tehnologiei chineze și industriile tradiționale, inclusiv industria aeronautică.

5. **Strategia industrială a UE**

5.1. **Lipsa unei politici industriale a UE** care să sprijine industria aeronautică, combinată cu o abordare fragmentată între instituțiile UE și guvernele naționale, reprezintă o provocare-cheie în contextul peisajului concurențial în schimbare. Este necesar să se dezvolte o strategie industrială a UE pentru industria aeronautică a UE astfel încât să se asigure competitivitatea acesteia și menținerea poziției de lider pe piața mondială a aviației civile.

5.2. Acest lucru necesită **o strategie și un angajament la nivelul UE**, prin care toți actorii relevanți la nivelul UE, la nivel național și interguvernamental (inclusiv Comisia UE, Serviciul European de Acțiune Externă, precum și agențiile relevante, cum ar fi AESA și Eurocontrol, și inițiativele comune în domeniul tehnologiei, cum ar fi SESAR și Clean Sky) să colaboreze în direcția unui obiectiv comun de sprijinire a competitivității industriei UE pe piața mondială a aviației civile.

([3]) *Sursa:* PWC.
([4]) *Sursa:* RAND, *Chinese Investment in U.S. Aviation* („Investițiile chineze în aviația din SUA”), 2017.

5.3. Este necesară asumarea unui angajament la nivelul UE pentru a oferi **un sprijin financiar public continuu** acestui sector esențial, în special în domeniul cercetării și inovării, pe baza unei foi de parcurs pe termen lung.

5.4. Ar trebui să fie înființat un **„centru de supraveghere aeronautică”** la nivelul Comisiei, pentru a monitoriza barierele netarifare din principalele regiuni aeronautice și pentru a evalua competitivitatea relativă a industriei aeronautice a UE.

5.5. Aeronautica ar trebui, de asemenea, să devină un sector-cheie pentru **diplomația economică și politica comercială a UE**, iar vocea UE ar trebui consolidată la nivel internațional – de exemplu, în cadrul Organizației Aviației Civile Internaționale.

6. **Cercetarea și dezvoltarea care vizează îmbunătățirea eficienței și reducerea emisiilor**

6.1. Cele două programe europene importante în materie de cercetare în domeniul aviației, **Clean Sky** (tehnologii mai ecologice și mai eficiente în domeniul aviației) și **SESAR** (cercetarea și inovarea în managementul traficului aerian și implementarea acestora), acționează ca niște catalizatori pentru întregul lanț de inovare din Europa.

6.2. Datorită foii lor de parcurs pe termen lung în domeniul tehnologiei și angajamentului lor financiar, programele și-au dovedit **eficiența** și **valoarea adăugată** atât pentru autoritățile publice, cât și pentru lanțul de inovare, în principal în ceea ce privește: 1. proiectarea, dezvoltarea, fabricarea și exploatarea unor aeronave și sisteme de gestionare a traficului aerian mai competitive, mai sigure și mai sustenabile din punct de vedere ecologic; 2. crearea unei comunități științifice și tehnologice extinse și eficiente, alcătuite din profesioniști în domeniul cercetării academice și din industrii, de la întreprinderi mari la IMM-uri, în toate țările UE-28; și 3. furnizarea de demonstratori remarcabili, cu un impact real asupra programelor de aeronave și asupra pieței aeronautice.

6.3. Printre poveștile de succes ale programului **Clean Sky** se numără, printre altele, testele de zbor ale aripii cu profil laminar BLADE (care reduce cu 50 % fricțiunea aripilor și cu până la 5 % emisiile de CO_2) și rotorul deschis contrarotativ (care reduce cu aproximativ 30 % consumul de combustibil și emisiile de CO_2).

6.4. Poveștile de succes ale **SESAR** sunt evidențiate cel mai bine prin rezultatele sale semnificative: atunci când vor fi implementate, cele 63 de soluții SESAR ar trebui să ofere o creștere cu 34 % a capacității spațiului aerian și o scădere cu 30 % a variațiilor timpului de zbor, ceea ce înseamnă mai puține întârzieri în cazul tuturor zborurilor efectuate în cadrul UE și menținerea orarului de zbor pentru 95 % din zboruri, precum și o scădere cu 2,3 % a consumului de combustibil și a emisiilor pentru fiecare zbor.

6.5. În contextul programului **Orizont Europa**, aviația civilă ar trebui să rămână o prioritate, cu un buget majorat în comparație cu finanțarea actuală din cadrul Orizont 2020. Cercetarea și inovarea sunt fluidul vital al industriei aeronautice din UE, iar ciclurile lungi de cercetare ale industriei aeronautice necesită partajarea riscurilor între sectorul public și cel privat prin finanțarea bazată pe granturi, în virtutea unui angajament pe termen lung pentru elaborarea unor foi de parcurs pentru cercetare. Acest lucru este esențial pentru competitivitatea industriei aeronautice a UE. Prin urmare, cele două inițiative tehnologice comune (Clean Sky și SESAR) ar trebui menținute. În contextul Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE), finanțarea ar trebui să rămână o prioritate de prim ordin pentru a accelera și a încuraja implementarea tehnologiilor dezvoltate în cadrul Clean Sky și SESAR C&I.

6.6. Aviația civilă a demonstrat înregistrarea unor progrese în ceea ce privește **reducerea impactului său asupra mediului**. O nouă generație de aeronave reduce de obicei emisiile în proporție de 15-20 %. Industria aviatică civilă mondială a devenit prima industrie din lume care a fost de acord cu o abordare globală pentru reducerea emisiilor sale. Această abordare se bazează pe „strategia celor patru piloni” ai tehnologiei, operațiunilor, infrastructurii și ai măsurii globale bazate pe piață.

6.7. Continuarea **sprijinului UE pentru cercetare și inovare** este esențială pentru a asigura progrese suplimentare în ceea ce privește reducerea amprentei de mediu a aviației civile (pilonul tehnologic), întrucât peste 70 % din ansamblul activităților de cercetare sunt legate de obiective de mediu.

6.8. Raportul Flightpath 2050 al **Consiliului consultativ pentru cercetare în domeniul aeronautic în Europa** a stabilit pentru 2050 obiectivul ca tehnologiile și procedurile să permită o reducere cu 75 % a emisiilor de CO_2 pe pasager pe kilometru, o reducere cu 90 % a emisiilor de NO_x și o reducere cu 65 % a emisiilor sonore percepute ale aeronavelor aflate în zbor (aceste valori sunt raportate la capacitățile aeronavelor noi utilizate în mod curent în anul 2000).

6.9. Mai mult, **mobilitatea aeronavelor ar trebui să devină fără emisii la rularea pe pistă**, iar vehiculele aeriene ar trebui proiectate și fabricate astfel încât să fie reciclabile. De asemenea, Europa ar trebui să fie considerată drept un centru de excelență pentru combustibilii alternativi durabili, inclusiv cei pentru aviație, pe baza unei politici energetice europene puternice.

6.10. Europa ar trebui să se plaseze în avangarda **cercetării atmosferei** și să preia inițiativa în elaborarea unui plan prioritar de acțiune privind mediul și în stabilirea unor standarde globale de mediu. Deși în cadrul programului Orizont 2020 au fost înregistrate progrese semnificative, ritmul cercetării și al inovării ar trebui accelerat în cadrul programului Orizont Europa, inclusiv în ce privește electrificarea și hibridizarea aeronavelor.

7. **Digitizarea**

7.1. Digitizarea (inclusiv infrastructura digitală necesară pentru a găzdui noi platforme automate de zbor), automatizarea și tehnologiile privind realitatea virtuală și augmentată vor constitui, de asemenea, o prioritate-cheie pentru cercetarea din domeniul aeronauticii. Împreună cu necesitatea de a continua îmbunătățirea nivelului de siguranță al aviației și cea de a continua acțiunile de reducere a amprentei de mediu a aviației, ele vor stabili foaia de parcurs în materie de cercetare și inovare pentru SESAR3 și Clean Sky 3.

7.2. Implementarea **soluțiilor SESAR** ar trebui intensificată, crearea cerului unic european având o importanță hotărâtoare pentru a se asigura o punere în aplicare eficientă în cadrul UE.

8. **Agenția Uniunii Europene pentru Siguranța Aviației (AESA)**

8.1. Un **rol internațional mai puternic pentru AESA** este esențial pentru industria aeronautică a UE (inclusiv pentru industria serviciilor de întreținere, reparație și revizie – „MRO"), pentru a egala rolul internațional puternic jucat în continuare de Administrația Aviației Federale din SUA în promovarea industriei aeronautice americane pe piețele țărilor terțe.

8.2. AESA ar trebui să aibă posibilitatea de a deschide mai multe birouri în țări terțe, cu rol esențial în promovarea reglementărilor europene în materie de siguranță, a standardelor și a politicilor de certificare și în asigurarea faptului că industria europeană poate concura în condiții echitabile pe principalele piețe de export prin contactul zilnic cu autoritățile aviatice civile din țările terțe, precum și în evitarea barierelor tehnice în calea validării produselor europene pe aceste piețe de export.

8.3. **Acordurile bilaterale privind siguranța aviației încheiate de UE** cu țările terțe ar trebui extinse pentru a reduce duplicarea eforturilor în materie de supraveghere a siguranței atât pentru certificarea de tip/navigabilitatea inițială, cât și pentru continuitatea navigabilității/întreținere.

8.4. Nu în ultimul rând, **normele** detaliate ale AESA **ar trebui să se axeze mai mult pe performanță**, bazându-se pe standardele din industrie pentru a permite o utilizare sigură a noilor tehnologii într-un mod mai eficient și mai rapid. În acest context, ar trebui salutată revizuirea recent convenită a regulamentului de bază al AESA [revizuirea Regulamentului (CE) nr. 216/2008].

9. **Infrastructura**

9.1. Industria aeronautică a UE beneficiază, de asemenea, de sănătatea **sectorului aviației civile din UE, în sens larg** (este vorba despre companiile aeriene, operatorii de elicoptere, operatorii de avioane de afaceri și alți utilizatori ai spațiului aerian), deoarece creșterea suplimentară a utilizatorilor spațiului aerian are drept rezultat nevoia de mai multe aeronave și tehnologie corespunzătoare.

9.2. În acest context este, prin urmare, esențial să se continue **investițiile în infrastructuri sigure și rentabile** la sol și în spațiul aerian deopotrivă, evitându-se în același timp niveluri excesive ale taxelor specifice transportului aerian.

9.3. Prin urmare, **strategia UE în domeniul aviației** este bine-venită, deoarece include un set de instrumente pentru îmbunătățirea competitivității sectorului aviației civile din UE, în sens larg, inclusiv o revizuire a Regulamentului de bază al AESA, o strategie pentru a asigura poziția de lider a UE pe piața emergentă a sistemelor de aeronave civile pilotate de la distanță și a sistemelor de gestionare a traficului fără pilot, precum și alte propuneri care afectează competitivitatea industriei aeronautice [revizuirea Regulamentului (CE) nr. 868/2004 și posibila revizuire a Directivei UE privind taxele de aeroport].

9.4. Revizuirea **Regulamentului (CE) nr. 1008/2008** (norme comune pentru operarea serviciilor aeriene în UE) ar trebui să fie văzută tot în acest context și să garanteze că piața unică rămâne capabilă să facă față evoluțiilor viitoare. În plus, având în vedere necesitatea recunoscută de consolidare mai profundă în industria transportului aerian din UE, trebuie găsit un echilibru între o industrie a transportului aerian mai bine consolidată și beneficiile pe care o gamă mai largă de companii aeriene și concurența efectivă le aduc consumatorilor din UE.

10. **Serviciile de întreținere, reparație și revizie (MRO)**

10.1. MRO sunt, de asemenea, un segment important al industriei aeronautice din UE, contribuind atât la crearea de locuri de muncă în UE, cât și la exporturile de astfel de servicii. Prin urmare, încurajarea **competitivității industriei MRO** [MRO din cadrul companiilor aeriene, MRO independente și MRO ale producătorilor de echipamente originale] **din UE** este, de asemenea, crucială pentru a permite industriei să continue să creeze locuri de muncă și să cucerească noi piețe.

10.2. Utilizarea **volumelor mari de date** și a **noilor tehnologii** pentru MRO va fi, de asemenea, un element important care trebuie abordat în cadrul programelor de cercetare și inovare.

11. **Investițiile externe directe (IED)**

11.1. **Propunerea Comisiei Europene privind examinarea investițiilor străine directe (ISD)** [COM(2017) 487 final] va îmbunătăți schimbul de informații și evaluarea impactului și va spori gradul de transparență la nivel transnațional, însă va lăsa decizia finală la latitudinea nivelului național. Propunerea include, de asemenea, examinarea de către Comisia Europeană, din motive de securitate sau ordine publică, în cazurile în care pot fi afectate proiecte sau programe de interes european.

11.2. Această propunere a Comisiei ar trebui **salutată ca un prim pas**, deoarece este extrem de importantă, nu numai în ceea ce privește investițiile străine directe în industria aeronautică din UE și în lanțul său de aprovizionare, ci și în ceea ce privește tehnologiile critice pentru industria prelucrătoare din UE (automatizare, inteligență virtuală, volume mari de date și cibernetică).

12. **Brexit**

Sectorul european al aeronauticii este **pe deplin integrat**, multe componente traversând frontierele naționale de mai multe ori înainte de asamblarea finală a unui produs. Lanțul de aprovizionare este format din numeroase întreprinderi mari, mijlocii și mici, care operează pe baza principiului „exact la timp”.

Piața unică și **uniunea vamală** sunt deosebit de importante, deoarece contribuie la reducerea sarcinii administrative și a birocrației pentru industrie, reducând astfel costurile la minimum.

UE-27 și Parlamentul European au afirmat clar că vor **proteja integritatea pieței unice**, inclusiv cele patru libertăți și jurisdicția Curții de Justiție a Uniunii Europene, și că nicio industrie nu va avea posibilitatea să aleagă numai elementele convenabile.

Guvernul Regatului Unit a anunțat în mod clar că va deveni o țară terță începând de la **29 martie 2019**.

12.1. Trebuie evitat scenariul în care nu se ajunge la niciun acord cu privire la Brexit, deoarece o astfel de situație ar fi deosebit de nocivă pentru competitivitatea industriei aeronautice europene pe plan mondial și ar pune în pericol mii de locuri de muncă, de ambele părți ale Canalului Mânecii. Trebuie găsite soluții pentru încheierea unui acord post-Brexit care să acopere:

— un regim vamal fără fricțiuni, inclusiv controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare;

— păstrarea calității de membru al AESA și ECHA (REACH);

— cercetarea în domeniul aeronauticii civile: continuarea cooperării în cadrul inițiativelor tehnologice comune;

— posibilitatea de deplasare la nivel transfrontalier a lucrătorilor cu înaltă calificare.

Discuțiile tehnice privind mediul de reglementare referitor la AESA și ECHA trebuie inițiate deja, în mod prioritar, pentru a garanta că sunt în vigoare măsuri de atenuare menite să minimizeze eventualele perturbări.

Guvernele naționale trebuie să ofere oferi orientări clare pentru ca întreprinderile de pe teritoriile lor respective să se poată pregăti să înfrunte toate schimbările potențiale cauzate de Brexit, astfel încât să reducă la minimum perturbările.

13. **Competențe**

13.1. Succesul durabil al industriei aeronautice a UE depinde, de asemenea, în mare măsură, de capacitatea sa de a **atrage forță de muncă calificată**. În contextul **îmbătrânirii forței de muncă** și al **noilor provocări tehnologice** (digitizarea, automatizarea, securitatea informatică, industria 4.0), aceasta necesită o strategie generală a UE în vederea dezvoltării unor programe europene de educație și formare profesională care să se axeze pe învățarea pe tot parcursul vieții și pe furnizarea unei formări de înaltă calitate.

13.2. La nivel național, statele membre sunt încurajate să promoveze alegerea **disciplinelor STIM**, în special de către fete și de la o vârstă fragedă, precum și participarea la programele **Erasmus+**.

13.3. Trebuie dezvoltate **parcursuri flexibile** între sectorul ocupațional și cel al educației si formării (învățarea la locul de muncă, ucenicii de calitate și inițiative de formare specifice sectorului), iar IMM-urile ar trebui să beneficieze de sprijin suplimentar, conform necesităților.

13.4. Având în vedere aceste mize sociale specifice, considerabile ca amploare, industria aeronautică a UE ar putea beneficia de organizarea unui **dialog social sectorial la nivelul UE** (Decizia 98/500/CE), pentru a permite partenerilor sociali să discute anumite probleme specifice.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pactul european privind finanțele și clima”

(aviz din proprie inițiativă)

(2019/C 62/02)

Raportor: **Rudy DE LEEUW**

Decizia Adunării Plenare	15.2.2018
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	172/4/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE se angajează ferm pentru Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, stabilită de Națiunile Unite, și pentru Acordul de la Paris. Cu toate acestea, traiectoria pe care ne aflăm ar permite, în cel mai bun caz, o limitare a creșterii temperaturii la 3 °C sau mai mult, depășind considerabil nivelul stabilit prin acordul menționat.

1.2. În același timp, Europa are nevoie de un nou elan și de un nou proiect, bazat mai curând pe cooperare și convergență decât pe concurență, care să demonstreze valoarea adăugată concretă pe care o poate oferi cetățenilor săi, în special tinerilor. Din acest moment este esențial să adoptăm o politică europeană ofensivă și să dăm o direcție clară modelului socioeconomic pe care ni-l dorim nu doar pentru prezent, ci mai ales pentru generațiile viitoare.

1.3. Europa trebuie să demonstreze că poate să asigure un mediu propice creării de locuri de muncă de calitate bine remunerate și care țin seama de mediu și, în același timp, să relanseze o economie reală în beneficiul tuturor: antreprenori, lucrători și cetățeni europeni.

1.4. Cu toate acestea, volume imense de capital, care ar putea fi pompate în economia reală, alimentează noi bule speculative, iar instituții precum FMI anunță riscul de apariție a unei noi crize, chiar mai devastatoare decât cea din 2008 ([1]).

1.5. Următorul cadru financiar multianual (2021-2027) trebuie pus în slujba dezvoltării economice ([2]) și a creării de locuri de muncă ([3]) și trebuie să permită UE să își îndeplinească obiectivele și să contribuie la tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050.

1.6. Pe o planetă moartă nu vor exista nici viață, nici locuri de muncă, nici antreprenoriat. Astfel, schimbările climatice reprezintă o oportunitate pentru crearea de locuri de muncă de calitate și ar trebui să poată oferi o soluție în avantajul angajatorilor, lucrătorilor și societății civile. Întârzierea adaptării sau lipsa oricărei acțiuni ar putea crește în mod considerabil costul total al schimbărilor climatice ([4]).

([1]) https://www.theguardian.com/business/2018/oct/03/world-economy-at-risk-of-another-financial-crash-says-imf; FMI: *Global Financial Stability Report* (Raport privind stabilitatea financiară mondială), octombrie 2018.

([2]) Avizul CESE pe tema „Cadrul financiar multianual”, punctul 3.1.8 (adoptat la 19.9.2018, încă nepublicat în Jurnalul Oficial).

([3]) CESE, „Prioritățile Secțiunii ECO pentru 2018 și ulterior”.

([4]) OCDE, *The Economic Consequences of Climate Change* (Consecințele economice ale schimbărilor climatice), 2.9.2016.

1.7. Comisia, Curtea de Conturi Europeană și Banca Mondială fac trimitere la aceeași sumă: în UE vor fi necesare investiții anuale în valoare de 1 115 miliarde EUR începând cu anul 2021, pentru a desfășura acțiuni concrete și a atinge obiectivele Uniunii pentru 2030 ([5]). În aceste 1 115 miliarde EUR este inclusă o parte semnificativă a investițiilor actuale, care trebuie să fie reorientate în favoarea dezvoltării durabile (orientare ecologică). În ceea ce privește costurile neintervenției, acestea s-ar ridica la 190 miliarde EUR pe an (adică 2 % din PIB-ul UE) ([6]).

1.8. După exemplul pozițiilor susținute de numeroși economiști și personalități politice ale societății civile ([7]), este important să se încurajeze și să se sprijine orice proiect care ar putea să reunească forțele europene în interesul lucrătorilor, al întreprinderilor și al tuturor cetățenilor europeni. Acesta este obiectivul unui pact privind finanțele și clima, pentru crearea unor locuri de muncă de calitate. Acesta este obiectivul unui pact privind finanțele și clima, pentru crearea unor locuri de muncă de calitate.

1.9. Pactul privind finanțele și clima urmărește să redirecționeze capitalurile care ar putea genera o nouă bulă speculativă către lupta împotriva schimbărilor climatice și economia reală și necesită, la rândul lui, noi finanțări, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii. Pactul trebuie să constituie o nouă foaie de parcurs pentru un leadership european și necesită elaborarea unui plan integrat (în cooperare cu China și India, actori majori în lupta împotriva schimbărilor climatice).

1.10. În opinia CESE, această foaie de parcurs va trebui să includă toate aspectele unei politici privind lupta împotriva schimbărilor climatice: o tranziție echitabilă (măsuri care trebuie luate pentru a atenua efectele schimbărilor, dar și pentru a compensa daunele și pierderile), precum și politici reale de adaptare la schimbările climatice. Modelul economiei circulare trebuie să fie privilegiat ([8]), pe cât posibil, iar cadrul său de reglementare trebuie să fie îmbunătățit. Întregul pachet va trebui să fie finanțat din bugete adecvate, pentru reorientarea investițiilor actuale (orientarea ecologică), și din noi surse de finanțare accesibile.

1.11. Această tranziție ar facilita transformările care se impun pe piața forței de muncă și ar putea contribui la crearea de locuri de muncă de calitate, în contextul Pilonului european al drepturilor sociale ([9]).

1.12. Este indispensabil ca evoluția către un model de societate durabilă să fie susținută din punct de vedere social și să existe un plan de acțiune pentru o tranziție echitabilă, astfel încât nimeni să nu rămână pe dinafară.

1.13. Această tranziție implică investiții majore în domeniul cercetării și dezvoltării (CD) și în inovare pentru a stimula și a susține proiecte inovatoare care să răspundă taxonomiei europene.

1.14. Este important să nu se repete greșelile din trecut (subvenții pentru carburanți și supraexploatarea surselor de energie fosilă) și să se pună capăt oricărei forme de încurajare a proiectelor care pot aduce prejudicii climei și/sau care sunt în contradicție cu Acordul de la Paris.

1.15. În vederea atingerii obiectivelor acestui acord, o parte semnificativă a investițiilor care trebuie făcute pentru a lupta împotriva schimbărilor climatice ar trebui realizate de sectorul privat, în completarea finanțării publice.

1.16. Pactul impune instituirea unui cadru de politică european clar și previzibil pe termen lung, pentru a garanta siguranță în planificarea investițiilor ([10]). Acest cadru va trebui să fie însoțit de mecanisme de ajustare la frontiere pentru produsele care nu ar fi supuse acelorași norme sociale și de mediu.

1.17. În opinia CESE și după cum a observat Comisia, este esențial să se instituie **un sistem de clasificare unificat (taxonomie) la nivelul UE**, pentru a selecționa proiectele durabile (și a le elimina pe cele care nu respectă acest criteriu) și pentru a identifica domenii în care investițiile pot avea cel mai mare impact. Parlamentul European susține această abordare și propune, de asemenea, crearea unei „etichete ecologice". Această marcă ar trebui să fie acordată produselor de investiții care răspund taxonomiei UE și celor mai exigente norme în materie de durabilitate, în vederea unei dinamici virtuoase a investițiilor ([11]).

([5]) Comisia Europeană, *Impact assessment accompanying the document „Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2012/27/EU on Energy Efficiency"* (Evaluarea impactului care însoțește documentul propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică), SWD(2016) 405 final/2 din 6.12.2016, tabelul 22 (scenariul EUCO30 – *sursă:* modelul PRIMES).
Curtea de Conturi Europeană, https://www.euractiv.fr/section/climat/news/la-cour-des-comptes-fustige-linefficacite-de-la-politique-climat-de-lue/

([6]) M. Ciscar *et al.*, *Climate Impacts in Europe – The JRC PESETA II Project* (Impactul schimbărilor climatice în Europa – proiectul PESETA II al JRC), 2014.

([7]) https://www.pacte-climat.eu/en/the-first-signatories-of-the-call/

([8]) Avizul CESE pe tema „Investițiile într-o industrie inteligentă, inovatoare și durabilă" (JO C 227, 28.6.2018, p. 70).

([9]) Avizul CESE privind Pilonul european al drepturilor sociale (JO C 125, 21.4.2017, p. 10).

([10]) Avizul CESE pe tema „Construirea unei coaliții a societății civile pentru a transpune în fapt angajamentele Acordului de la Paris" (JO C 389, 21.10.2016, p. 20).

([11]) Raportul din 4 mai 2018 [2018/2007(INI)] referitor la finanțele sustenabile; raportor: Molly Scott Cato.

1.18. Proiectele sprijinite, care vor trebui să fie conforme cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite și care necesită resurse considerabile în materie de inovare și de cercetare-dezvoltare, vor trebui să fie puse în aplicare printr-un instrument care să permită identificarea diferitelor surse de finanțare (printre care viitorul cadru financiar multianual) și prin diferite acțiuni:

— redirecționarea finanțărilor spre investiții durabile printr-o „orientare ecologică” și, în acest cadru, promovarea creditelor „cu marcă ecologică” acordate de Banca Europeană de Investiții (BEI);

— utilizarea relaxării cantitative a Băncii Centrale Europene (BCE) ca sursă de finanțare;

— creșterea la 40 % a contribuției din Fondul european pentru investiții strategice consacrate luptei împotriva schimbărilor climatice;

— UE trebuie să acționeze pe măsura mizei reprezentate de combaterea schimbărilor climatice: circa 40 % din bugetul său total (CFM 2021-2027) ar trebui atribuit acestui obiectiv;

— creșterea contribuției din Fondul de coeziune peste cei 20 % actuali;

— mobilizarea a 3 % din fondurile de pensii și de asigurare;

— sprijinirea întreprinderilor, în special a IMM-urilor, în efectuarea de investiții în cercetare și dezvoltare de până la 100 miliarde EUR;

— respectarea angajamentelor de asistență financiară față de țările din Sud care participă la lupta împotriva schimbărilor climatice;

— introducerea unei clauze referitoare la Acordul de la Paris, care să aibă, cu adevărat, caracter obligatoriu în acordurile comerciale cu UE.

2. **Introducere**

2.1. Articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că aceasta trebuie să promoveze o creștere durabilă și favorabilă mediului. Urgența climatică a devenit acum prioritate absolută, inclusiv pentru CESE, impunându-se ca un cadru global de acțiune pentru autoritățile publice, dar și pentru actorii economici, lucrători și cetățeni. În consecință, se impune organizarea și, mai ales, finanțarea unei ample tranziții economice, sociale și de mediu ([12]).

2.2. Astfel, dezbaterea lansată recent cu privire la viitorul cadru financiar multianual al UE pentru perioada 2021-2027 trebuie să vizeze o integrare orizontală a chestiunilor legate de schimbările climatice și să pună accentul pe obiectivul prioritar al tranziției către o lume mai durabilă.

2.3. Această tranziție ar facilita transformările care se impun pe piața forței de muncă și ar putea contribui la crearea de locuri de muncă de calitate, în contextul Pilonului european al drepturilor sociale.

2.4. Europa are nevoie de un nou proiect pentru a-și defini valoarea adăugată și a demonstra că poate să ofere un mediu propice pentru crearea de locuri de muncă de calitate și bine remunerate și, în același timp, să relanseze o economie reală și durabilă în beneficiul tuturor.

2.5. Europa va face parte din soluție, pentru că se va distinge de ceilalți actori economici internaționali dacă va avea capacitatea de a aborda tripla ecuație socială, de mediu și economică a dezvoltării durabile.

2.6. Studiile recente ale FMI și OCDE au criticat modul în care a fost gestionată criza financiară din 2008, prin adoptarea de măsuri economice care au constrâns cetățenii, întreprinderile și guvernele la reduceri bugetare.

2.7. Sunt necesare investiții suplimentare în materie de cercetare și dezvoltare, pentru a face față noilor provocări socioeconomice, cum ar fi tranziția energetică, economiile circulară și colaborativă sau automatizarea, prevenind astfel deteriorarea calității locurilor de muncă.

([12]) Avizul CESE pe tema „Planul de acțiune privind finanțarea durabilă” (a se vedea pagina 73 din prezentul Jurnal Oficial).

2.8. Acestor crize financiare și sociale li s-au adăugat o criză politică sau, în anumite țări, mari turbulențe de această natură, precum și o criză ecologică.

2.9. Astfel, combaterea schimbărilor climatice implică necesitatea, dar și oportunitatea de a ne reforma economiile, de a promova un model durabil de creștere, de a lupta mai eficient împotriva inegalităților și de a ne consolida democrațiile.

3. **Constatările**

3.1. CESE se angajează ferm pentru Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, stabilită de Națiunile Unite, care vizează definirea unui ansamblu de obiective de dezvoltare durabilă pentru eradicarea sărăciei, protejarea planetei, asigurarea protecției drepturilor omului și garantarea prosperității pentru toți. Adoptarea acestei agende marchează o tranziție istorică către un nou model care abordează disparitățile economice, sociale și de mediu în cadrul unui demers universal și integrat.

3.2. Acordul de la Paris prevede menținerea, până în 2100, a încălzirii globale „cu mult sub 2 °C peste nivelurile preindustriale" și, dacă este posibil, „continuarea eforturilor de limitare a creșterii temperaturii la 1,5 °C". Cu toate acestea, potrivit Națiunilor Unite, traiectoria pe care ne aflăm va permite, în cel mai bun caz, o limitare a creșterii temperaturii la 3 °C (sau mai mult).

3.3. Schimbările climatice au costuri umane și financiare foarte mari, în special din cauza creșterii numărului de catastrofe naturale: caniculele și creșterea nivelului apei au provocat decesul a opt milioane de persoane în întreaga lume de la începutul secolului al XX-lea și au implicat un cost de 7 000 de miliarde de dolari (USD) ([13]). Se observă totodată o creștere a numărului de migranți climatici (250 de milioane până în 2050). În consecință, cei mai vulnerabili sunt și primii afectați de schimbările climatice, fapt care adâncește inegalitățile. Or, potrivit FMI, „adâncirea inegalităților pune în pericol creșterea economică durabilă" ([14]).

3.4. Într-un scenariu în care se menține situația actuală, dacă nu se ia nicio măsură de adaptare, schimbările climatice preconizate până în 2080 ar costa gospodăriile din întreaga UE 190 miliarde EUR anual (doar pentru a acoperi costul asigurărilor ce vor acoperi daunele climatice), la prețuri constante ([15]).

3.5. Progresele actuale în materie de finanțare a luptei împotriva schimbărilor climatice și a efectelor acestora nu sunt suficiente. Trebuie acordată prioritate politică unui sistem financiar și economic durabil, în special printr-un cadru de politică clar, stabil și stimulativ, care să încurajeze, de asemenea, punerea în practică a unor proiecte inovatoare, cu valoare adăugată mare și ecologice.

3.6. Deși Europa nu și-a revenit complet în urma crizei financiare din 2008, FMI trage deja un semnal de alarmă cu privire la riscul unei crize generalizate mai grave decât cea din 2008 ([16]).

3.7. Potrivit autorilor P. Larrouturou și J. Jouzel, din 2 200 miliarde EUR generate de Banca Centrală Europeană începând cu anul 2015, doar 11 % au fost injectate în economia reală, 89 % alimentând speculația și o nouă bulă speculativă ([17]). În plus, OCDE identifică aproape 800 de programe de cheltuieli și avantaje fiscale implementate în cele 35 de țări ale OCDE și în șase mari economii emergente ale G20, care stimulează producția sau consumul de combustibili fosili ([18]), fapt care este pe deplin în contradicție cu orientările stabilite în Acordul de la Paris.

3.8. Aceste orientări ale finanțării, fie că țin de speculații, fie de o direcționare contrară obiectivelor privind lupta împotriva schimbărilor climatice pe care UE și le-a stabilit, costă foarte mult întreaga colectivitate europeană pe plan economic, social și ecologic.

3.9. Parlamentul European constată că cadrul financiar multianual pentru perioada 2014-2020 și-a demonstrat incapacitatea de a răspunde nevoilor actuale. În plus, acesta nu răspunde unei serii de crize și de provocări noi (printre altele, agricultura, ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, investițiile durabile sau mediul). De aceea, acest viitor cadru financiar va trebui să se concentreze pe provocarea majoră reprezentată de lupta împotriva schimbărilor climatice, creând, astfel, locuri de muncă de calitate.

([13]) Studiu de James Daniell, Institutul de Tehnologie din Karlsruhe, aprilie 2016.
([14]) https://blogs.imf.org/2017/02/22/the-imfs-work-on-inequality-bridging-research-and-reality/
([15]) M. Ciscar *et al., Climate Impacts in Europe – The JRC PESETA II Project* (Impactul schimbărilor climatice în Europa – proiectul PESETA II al JRC), 2014.
([16]) https://www.theguardian.com/business/2018/oct/03/world-economy-at-risk-of-another-financial-crash-says-imf; FMI: *Global Financial Stability Report* (Raport privind stabilitatea financiară mondială), octombrie 2018.
([17]) *Avoiding climate and financial chaos* (Pentru evitarea haosului climatic și financiar, P. Larrouturou și J. Jouzel, – Editura Odile Jacob).
([18]) *OECD Companion to the Inventory of Support Measures for Fossil Fuels 2015* (Inventarul OCDE din 2015 al măsurilor de sprijin pentru combustibilii fosili).

4. **Oportunitățile**

4.1. Marii proprietari de întreprinderi analizează posibilitățile oferite de schimbările climatice. Unii dintre ei consideră că întreprinderile trebuie să facă parte din soluție și subliniază că cele care au profitat de oportunitățile care au apărut în sectoarele cu emisii scăzute de dioxid de carbon sunt tot mai recompensate.

4.2. Antreprenorii cred că se pot crea locuri de muncă și se poate inova în direcția unei economii prospere și cu emisii scăzute de dioxid de carbon ([19]), generând în același timp profit. Acest lucru este cu atât mai important cu cât obiectivul privind „zero emisii de carbon" ar trebui realizat până la jumătatea secolului, pentru a atinge obiectivul unei încălziri mai mici de 2 °C.

4.3. Un pact privind finanțele și clima trebuie să contribuie la transformarea necesității de a răspunde schimbărilor climatice într-o oportunitate de reorientare a industriei europene și de înființare de noi întreprinderi. Prin urmare, este nevoie de investiții semnificative în economia reală și în cercetare și dezvoltare, pentru a crea locuri de muncă durabile și de calitate.

4.4. Rata de ocupare globală a crescut în Uniunea Europeană, în timp ce șomajul a scăzut odată cu recenta și timida îmbunătățire a stării economiei. Cu toate acestea, șomajul de lungă durată, locurile de muncă tot mai precare, în special în cazul femeilor, precum și șomajul în rândul tinerilor reprezintă în continuare motive de îngrijorări profunde. Tranziția spre dezvoltarea durabilă ar trebui să le permită întreprinderilor dinamice și inovatoare să profite de toate oportunitățile care li se prezintă și să contribuie pe cât posibil la reducerea șomajului.

4.5. De aceea, este esențial ca Uniunea Europeană să colaboreze cu statele membre pentru a elabora o strategie coordonată, în vederea asigurării unui mediu propice creării unor locuri de muncă durabile și de calitate. Comisia trebuie să analizeze posibilitatea excluderii din calculul datoriei ([20]) a investițiilor publice care contribuie la crearea unor locuri de muncă de calitate și la o economie durabilă care furnizează beneficii tuturor, întreprinderilor și lucrătorilor deopotrivă.

4.6. UE încurajează cooperarea dintre statele membre. Ea susține și evaluează eforturile acestora, în principal în cadrul semestrului european, al orientărilor pentru ocuparea forței de muncă și al monitorizării politicilor naționale (rapoartele comune privind ocuparea forței de muncă, programele naționale de reformă și recomandările specifice fiecărei țări). Nu mai puțin importantă este însă capacitatea Uniunii de a-și alinia politicile la scopurile și obiectivele care sprijină o prosperitate partajată pentru antreprenori, lucrători și pentru cetățenii europeni.

4.7. ADEME ([21]) estimează că potențialul de creare netă de locuri de muncă legate de climă în Europa este de 5 până la 6 milioane până în 2050, iar potrivit Comisiei Europene, 3 milioane de locuri de muncă pot fi create în domeniul energiei din surse regenerabile până în 2020.

4.8. Confederația industriei germane, BDI, anunță că, în ceea ce o privește, ar putea atinge obiectivul unei reduceri cu 80 % a emisiilor de CO_2 în 2050 dacă ar dispune de 50 miliarde EUR pe an în această perioadă.

4.9. Se constată o creștere a locurilor de muncă în echivalent normă întreagă în economia verde (de la 2,8 milioane în 2000 la 4,2 milioane în 2014). Anumite sectoare sunt foarte dinamice: energiile din surse regenerabile (1 milion de locuri de muncă create din 2000: + 182 %) sau gestionarea deșeurilor (de la 0,8 milioane în 2000 la 1,1 milioane în 2014: + 36 %).

4.10. Cu toate acestea, este esențial ca atât IMM-urile, cât și cooperativele și organizațiile mici, prezente la toate nivelurile locale, să poată participa la rândul lor la proiecte durabile și ca finanțările să le fie acordate cu prioritate. Prin urmare, trebuie să se garanteze că accesul la finanțări nu este un obstacol pentru ele ([22]).

4.11. În plus, este necesară o abordare pe mai multe niveluri, care să implice toți actorii vizați, atât publici, cât și privați, astfel încât să fie încurajate și integrate inițiativele, planurile și acțiunile rețelelor din regiunile, orașele și comunele angajate în lupta împotriva schimbărilor climatice și în punerea în aplicare a Acordului de la Paris, astfel cum a afirmat Comitetul European al Regiunilor într-un aviz recent ([23]).

([19]) Paul Polman, directorul general al Unilever, și Jean-Pascal Tricoire, directorul general al Schneider Electric și președintele Pactului mondial Franța, cu ocazia Summitului Afaceri și Climă: http://www.businessclimatesummit.com/summit/2015/press-room

([20]) Avizul CESE privind finanțarea Pilonului european al drepturilor sociale (JO C 262, 25.7.2018, p. 1).

([21]) Agenția franceză pentru mediu și gestionarea energiei.

([22]) Avizul CESE privind Calea de urmat după Acordul de la Paris (JO C 487, 28.12.2016, p. 24).

([23]) Avizul CoR pe tema „Finanțarea combaterii schimbărilor climatice: un instrument esențial pentru punerea în aplicare a Acordului de la Paris" (JO C 54, 13.2.2018, p. 9).

4.12. În fine, pactul privind finanțele și clima, care trebuie să mobilizeze toate energiile și forțele disponibile, atât publice, cât și private, va trebui să ia în considerare măsurile de sprijin propuse de Comisie, cum ar fi, printre altele, taxonomia (clasificarea), obligația investitorilor instituționali de a integra „durabilitatea", informarea investitorilor, recalibrarea capitalurilor proprii ale băncilor, consolidarea transparenței în ceea ce privește publicarea informațiilor de către întreprinderi, sau mărcile UE (propuse de Parlamentul European).

5. **Diferitele surse de finanțare și acțiunile care trebuie întreprinse**

Reorientare (orientare ecologică) și noi surse de finanțare

5.1. Comisia Europeană și Curtea de Conturi Europeană vehiculează aceleași cifre, convenind că lupta împotriva schimbărilor climatice și a efectelor acestora implică cheltuieli anuale de ordinul a 1 115 miliarde EUR.

5.2. În acest pachet de 1 115 miliarde EUR pentru perioada 2021-2030 este necesar să se facă diferența între două categorii de proiecte care necesită finanțare ([24]):

— pe de o parte, proiectele ale căror investiții sunt rentabile și care fac parte din domeniile de intervenție ale BEI și ale băncilor publice de dezvoltare ([25]), ale băncilor private, ale fondurilor de pensii și de asigurare sau ale fondurilor suverane;

— pe de altă parte, proiectele care necesită subvenții publice și care trebuie finanțate prin contribuții europene.

5.3. Este vorba de redirecționarea integrală sau parțială a finanțărilor actuale către investiții durabile, adică de „a înverzi" cadrul financiar european și de a orienta fondurile în direcția luptei împotriva efectelor schimbărilor climatice. Finanțările vizate sunt următoarele:

— **creditele acordate de BEI**: băncile private ar putea obține finanțare de la BEI pentru investițiile care corespund taxonomiei (clasificării) UE;

— **crearea de capital de către BCE**, prin orientarea masei monetare generate de relaxarea cantitativă către economia reală și durabilă: 50 % din relaxarea cantitativă anuală ar permite mobilizarea a sute de miliarde de euro în fiecare an;

— **40 % (în loc de 20 % în prezent) din Fondul european pentru investiții strategice** (BEI și Comisia) ar trebui să fie alocat luptei împotriva încălzirii globale și efectelor sale, inclusiv în dimensiunile sale socială și educativă;

— UE trebuie să acționeze pe măsura mizei reprezentate de combaterea schimbărilor climatice: circa 40 % din buget ar trebui atribuit acestui obiectiv, mai ales prin intermediul **Fondului european de coeziune**, care nu alocă acestui domeniu decât 20 % din resursele sale bugetare pentru perioada 2014-2020;

— pe lângă aceste finanțări, 3 % din **investițiile fondurilor de pensii și de asigurare** ar trebui să fie alocate luptei împotriva încălzirii globale.

5.4. Trebuie depuse eforturi mai ales în domeniile cercetării și dezvoltării și formării profesionale, cărora trebuie să li se aloce, în mod specific, 100 miliarde EUR pe an. Comitetul va prezenta propuneri în timp util, pentru a se decide ce instrument(e) trebuie utilizat(e) pentru a completa finanțarea actuală și viitoare necesară atingerii acestui scop.

Acțiunile care trebuie întreprinse

5.5. Numeroase instrumente financiare pot fi puse la dispoziția luptei împotriva schimbărilor climatice, dar finanțările depind de măsura în care Europa dispune de un plan coerent, cu o direcție clară și pe termen lung ([26]). Acest plan ar trebui să ia în considerare elementele de mai jos:

5.5.1. Va trebui creat un cadru de politică clar, stabil și pe termen lung. Un astfel de cadru oferă siguranță pentru planificare și pentru investiții, principalul factor care subminează orice angajament fiind nesiguranța legată de schimbări constante ale direcției în elaborarea politicilor.

([24]) Potrivit lui Philippe Maystadt, fost președinte al BEI.
([25]) KfW în Germania, CDC în Franța, CDP în Italia, ICO în Spania.
([26]) Jeffrey Sachs, audierea CESE din 18 mai 2018.

5.5.2. Din ianuarie 2018, BEI a devenit cel mai mare emitent de obligațiuni ecologice din lume. Dacă vrem ca BEI să acorde împrumuturi în condiții și mai favorabile promotorilor de proiecte în cadrul pactului privind finanțele și clima, ar putea fi adoptate două măsuri:

— mai întâi, ar trebui extins „planul Juncker" pentru a acorda o atenție specială acestor proiecte, fapt care ar permite BEI să beneficieze de garanția „Fondului european pentru investiții strategice";

— ulterior, BEI ar putea să obțină mai multe finanțări din partea BCE. BEI are deja acces la programul de achiziționare de active al BCE, dar într-o măsură foarte limitată. Cu toate acestea, având în vedere sumele preconizate, BEI s-ar confrunta repede cu o problemă de proporție a capitalurilor proprii. Prin urmare, BEI ar putea deveni banca dezvoltării durabile, finanțând în principal tranziția energetică, mobilitatea ecologică și inovarea, și renunțând la finanțarea proiectelor tradiționale cărora le este încă alocată o parte majoritară a împrumuturilor sale.

5.5.3. Va trebui să se stabilească sectoarele în care aceste bugete ar fi cele mai utile și mai interesante din punctul de vedere al raportului cost-beneficiu pentru mediu, cetățeni și economie (energie, locuințe, agricultură, mobilitate, transporturi, reciclare, apă etc.). Deși trebuie să existe un acces echitabil la rețea, este important să se ia în considerare faptul că anumite sectoare sunt suficient de rentabile și nu mai necesită subvenții, cum ar fi, de exemplu, sectorul fotovoltaic.

5.5.4. Ar trebui să se consolideze acțiunea BEI, nu doar în ceea ce privește volumul, ci și în ceea ce privește capacitatea de a-și asuma mai multe riscuri. Astfel, BEI ar fi mai utilă în lupta împotriva schimbărilor climatice, susținând sectoarele emergente, chiar și de mici dimensiuni, decât alocând miliarde de euro industriei fotovoltaice sau eoliene clasice, deja finanțate într-o mare măsură de sectorul privat.

5.5.5. Astfel cum a propus Comisia, toate finanțările trebuie să fie în acord cu o taxonomie (clasificare) comună a UE. CESE, în calitate de reprezentant al societății civile, ar trebui să participe la modalitățile practice de elaborare a acestei clasificări.

5.5.6. Modelul economiei circulare trebuie să fie privilegiat, pe cât posibil, iar cadrul său de reglementare trebuie să fie îmbunătățit. Economia circulară trebuie să permită reducerea, sau, pe termen lung, chiar stoparea extracției de resurse naturale, datorită reciclării obiectelor (doar 3 % din telefoanele mobile sunt reciclate; alte obiecte nu sunt reciclate deloc) și a metalelor prețioase. Aceste metale, de exemplu, cobaltul sau litiul, care sunt utilizate pentru fabricarea produselor de viitor, nu sunt disponibile decât în cantități scăzute comparativ cu nevoile viitoare, pentru electrificarea vehiculelor și stocarea energiei electrice în general, nivelul producției acestor metale nefiind proporțional cu nevoile care se preconizează.

5.5.7. În egală măsură se va impune încurajarea investițiilor în materie de eficiență energetică a clădirilor, acestea producând 30 % din emisiile de CO_2 (cu atât mai mult cu cât investițiile se amortizează cu rapiditate). Prin urmare, vor fi necesare linii electrice și gazoducte perfect interconectate pentru crearea unei piețe energetice europene integrate, legate cu Africa și cu Orientul Mijlociu.

5.5.8. În vederea unei tranziții echitabile și sociale, astfel cum este prevăzută în Acordul de la Paris și promovată de Institutul Jacques Delors ([27]), o parte a finanțărilor va trebui alocată unui fond de ajustare pentru regiunile și pentru lucrătorii vizați de sectoarele aflate în tranziție. În această privință, ar fi indicat ca o parte substanțială a Fondului european de coeziune destinat regiunilor să fie alocată obiectivelor climatice și efectelor socioeconomice pozitive ale acestora. Fondul de ajustare la tranziție va trebui să prevadă, de asemenea, o susținere a formării lucrătorilor aflați în curs de recalificare. Acesta va trebui, de asemenea, să anticipeze schimbările, în loc să le întâmpine cu pasivitate; în acest scop, ar trebui ca o parte din bugetele sale să fie alocată inovării și cercetării-dezvoltării în sectoarele identificate ca fiind prioritare.

5.5.9. În fiecare acord de liber schimb, va trebui să existe, pe lângă clauzele sociale și de mediu, o clauză cu caracter obligatoriu referitoare la angajamentul față de Acordul de la Paris (toți potențialii parteneri comerciali ai Europei ar fi vizați, deoarece 195 din cei 197 de membri ai Națiunilor Unite sunt semnatari ai acordului).

5.5.10. Pentru a evidenția importanța extrem de mare a acțiunii din punct de vedere politic, resursele bugetare și financiare special rezervate acesteia ar trebui utilizate prin intermediul unui instrument care să permită identificarea, cu precizie și transparență, a fondurilor vizate.

([27]) http://institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/Pactesocialtransitionénergétique-FernandesPellerinCarlin-janvier18.pdf

5.5.11. De altfel, deși acest lucru nu este direct legat de un fond european privind finanțele și clima, UE trebuie să își respecte angajamentele politice internaționale (conferința Națiunilor Unite privind clima din 2009) prin strângerea a 100 miliarde USD pe an pentru finanțarea luptei împotriva schimbărilor climatice în Africa și în regiunea Mediteranei până în 2020.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Evoluțiile strategice în politica industrială în perspectiva anului 2030, cu scopul de a consolida competitivitatea și diversitatea bazei industriale în Europa și de a concentra eforturile pe obținerea de performanțe pe termen lung în cadrul lanțurilor valorice globale”

(aviz exploratoriu solicitat de Președinția austriacă)

(2019/C 62/03)

Raportor: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Coraportor: **Gerald KREUZER**

Sesizare	Președinția austriacă a Consiliului, 12.2.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Organul competent	Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI)
Data adoptării în CCMI	25.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	158/9/4

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Politica industrială ar trebui să identifice și să valorifice oportunitățile care apar în ceea ce privește o viitoare creștere durabilă și favorabilă incluziunii la nivel global. Nimeni nu trebuie lăsat în urmă.

1.2. Europa trebuie să își mențină ambiția de a readuce ponderea producției industriale la nivelurile anterioare, reglând acest obiectiv prin intermediul unor indicatori-cheie de performanță. Politica industrială a Europei (la nivelul direcțiilor generale, al statelor membre și al regiunilor) trebuie să fie îmbunătățită, ea făcând parte din lanțurile valorice complexe transfrontaliere pe o piață din ce în ce mai globalizată. Este necesară o **abordare holistică** pentru a reconcilia creșterea, provocările climatice și de mediu și problemele societale într-un model de „**tranziție justă**” care să conecteze efectiv factorii naționali și de la nivelul UE.

1.3. *Termenul „rEUnaissance” (renașterea Europei)* face referire la un veritabil ***plan general*** pentru industria europeană, care să integreze politica industrială în toate politicile UE, să permită industriei să se transforme astfel încât Europa să devină cea mai mare economie a cunoașterii, să genereze valoare adăugată la nivel industrial prin **creativitate, proiectare inteligentă și inovare socială** și să sprijine **noi modele industriale durabile și favorabile incluziunii** (eticheta „Fabricat în Europa”).

1.4. Dacă se dorește ca politicile UE privind clima și economia circulară să creeze locuri de muncă în Europa, este esențial ca principalele elemente ale întregului lanț valoric care facilitează aceste politici să fie situate în Europa. Prin urmare, este important ca strategia UE să recunoască importanța lanțurilor valorice și să abordeze măsuri ambițioase pentru a continua să le dezvolte. În loc să se concentreze asupra unor sectoare individuale, strategia ar trebui să asigure condiții de funcționare atractive în Europa. Pentru a asigura rolul continuu al Europei în economia mondială, succesul ar trebui măsurat în funcție de potențialul legăturilor de-a lungul lanțurilor valorice europene individuale de a se integra în lanțurile valorice globale, ceea ce înseamnă că furnizorii europeni ar trebui să poată concura la nivel global, nu doar în Europa.

1.5. Îmbunătățirile în domeniul educației și al formării pentru noi locuri de muncă și servicii ar trebui să fie strâns interconectate și cu politicile în materie de C&D&I și cu promovarea învățării la locul de muncă, pentru a extinde agenda pentru competențe ([1]) la noi sectoare industriale de o importanță crucială, cum ar fi industria siderurgică, a construcțiilor, a hârtiei, a tehnologiilor ecologice și a energiei din surse regenerabile, a producției și a transportului maritim.

1.6. Pentru a asigura poziția Europei de lider în sectorul tehnologic, CESE recomandă, de asemenea, accelerarea investițiilor în tehnologii revoluționare și disruptive, cum ar fi inteligența artificială și robotica, internetul obiectelor, analiza de date, imprimarea 3D, materialele noi și nanomaterialele, realitatea virtuală îmbunătățită, bioeconomia, produsele alimentare durabile, tehnologiile digitale, neurotehnologiile, nanoelectronica, explorarea oceanelor și a spațiului etc.

1.7. **Cadrul financiar multianual pentru 2021-2027** trebuie să prevadă în mod cât mai specific și mai detaliat alocarea de resurse bugetare suplimentare fiecărui sector în parte, în special politicii C&D&I și politicii de coeziune.

1.8. CESE subliniază că **guvernanța instituțională** ar trebui să fie consolidată, prin includerea în evaluarea impactului său nu doar a impactului economic, ci și a celui de **mediu și societal** de-a lungul întregului lanț valoric.

1.9. Pentru ca întregul lanț valoric industrial să fie mai durabil, CESE sprijină în mod ferm foaia de parcurs a Comisiei privind finanțarea creșterii durabile ([2]), prin crearea unei **taxonomii financiare durabile** care să reorienteze **economiile responsabile spre investiții durabile** și să consolideze investițiile strategice europene (o combinație corectă între fondul prevăzut, InvestEU, și surse financiare private).

1.10. CESE sprijină din nou, în mod ferm, **regula de aur privind investițiile publice**, nu doar în cofinanțarea proiectelor strategice de investiții, ci și în toate proiectele de investiții durabile legate de evoluțiile pozitive privind **sistemul unificat de clasificare al UE privind activitățile durabile** (sau taxonomia), pentru a oferi noi oportunități de dezvoltare acelor țări europene cel mai puternic afectate de criză.

1.11. **Instrumente de finanțare**: crearea unor condiții de concurență echitabilă, furnizarea de finanțare publică pentru proiectele la scară industrială (până la 75 % din costul investiției sau mai mult, dacă se justifică), creșterea împrumuturilor preferențiale și a accesului la credite. Accesul la granturi publice pentru acțiuni care se concentrează pe eliminarea riscurilor (*de-risking*) în ceea ce privește proiectele inovatoare care prezintă mari riscuri intrinseci.

1.12. Sectoarele cele mai productive (cu cea mai ridicată valoare adăugată) sunt cele în care gradul de inovare este cel mai ridicat. În plus, acele sectoare care sunt supuse unei reglementări de mediu mai stricte sunt caracterizate și de un număr mai mare de **brevete**, probabil în urma presiunii de reglementare ([3]).

1.13. Unul dintre principalii factori care determină costul de reglementare este punerea în aplicare a politicilor UE prin **acte delegate sau de punere în aplicare**. Procedurile de conformitate tehnocrate care nu definesc modurile cele mai eficiente din punctul de vedere al costurilor de a obține rezultatele de reglementare dorite încetinesc capacitatea de inovare a actorilor din industrie, în special a IMM-urilor.

1.14. **Dezvoltarea durabilă** și **competitivitatea** trebuie să meargă mână în mână. CESE solicită ca standardele privind produsele care urmează a fi stabilite în UE să fie îndeplinite atât de producătorii interni, cât și de producătorii externi, și să fie aplicabile la frontieră. Prin urmare, importurile de produse care nu respectă normele de mediu și sociale înseamnă că sectoarele industriale ale UE se confruntă cu obstacole puternice în a răspunde nevoilor și cererilor societale referitoare la durabilitate.

([1]) Planul de cooperare sectorială în materie de competențe se află în faza de punere în aplicare.
([2]) COM(2018) 97 final.
([3]) ftp://ftp.unibocconi.it/pub/RePEc/bcu/papers/iefewp69.pdf

1.15. CE ar trebui să monitorizeze în mod strict punerea în aplicare adecvată a acordurilor de liber schimb ale UE (ALS), prin includerea unor norme simple și clare. Capitolele privind durabilitatea din ALS trebuie să promoveze punerea în aplicare a standardelor de muncă ale OIM și a **Principiilor ONU privind afacerile și drepturile omului** ([4]), stabilind condiții transversale minime care nu pot fi înlocuite (drepturile persoanelor vulnerabile, buna guvernanță fiscală etc.). Ar trebui să se garanteze reciprocitatea în relațiile comerciale (de exemplu: investiții, achiziții publice, subvenții).

1.16. Este necesar un **dialog social extins** la diferite niveluri pentru a analiza în mod corespunzător și pentru a oferi răspunsuri comune lanțurilor valorice globale din cadrul întreprinderilor durabile în care lucrătorii au un cuvânt de spus.

1.17. CESE solicită Comisiei Europene să considere competitivitatea și poziția de lider în sectorul industrial ca o prioritate politică de vârf și să inițieze un program de strategie industrială a UE. Acesta solicită Comisiei să publice un raport anual privind rezultatele strategiei industriale a UE care să analizeze toate domeniile de politică care sunt de competența Comisiei.

2. **Tendințe majore – O singură lume**

2.1. În prezent, industria se confruntă cu o mutație profundă în ceea ce privește perspectivele imense oferite de transformarea digitală și de economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Energia din surse regenerabile va înlocui combustibilii fosili, datele devin noua materie primă dominantă, iar internetul (obiectelor) a devenit cel mai important mod de comunicare. Modelele liniare de producție vor face loc unor sisteme mai circulare de producție-consum-reciclare, în timp ce producția de masă va fi înlocuită de procese de producție personalizate. O industrie modernă înseamnă producție și inovare într-o rețea de actori aflați într-o relație de strânsă cooperare, de la întreprinderi mari până la întreprinderi mici și mijlocii, care se extinde până la serviciile conexe de-a lungul lanțului valoric. Cunoașterea a înlocuit munca sau capitalul ca factor cel mai important în crearea de valoare. Strategia industrială europeană pe termen lung trebuie să integreze toate aceste provocări (perturbatoare), pentru a intra într-o etapă egalată în istoria omenirii doar de trecerea de la paleolitic la neolitic: era infoliticului ([5]).

2.2. **Cele mai multe cercetări academice atrag atenția că între 20 și 50 % dintre locurile de muncă**, în funcție de sectorul în cauză, vor fi înlocuite, către anul 2030, cu tehnologii și robotică ([6]). Cu toate acestea, vor fi create noi locuri de muncă, deși cu o disparitate mai ridicată în ceea ce privește aria geografică, sectorul și competențele. Provocarea cu care se confruntă politica industrială europeană este aceea de a împiedica excluderea UE, a regiunilor și a cetățenilor acesteia.

2.3. Transformarea digitală are un efect asupra tuturor resurselor principale ale industriei: naturale și de mediu, de muncă și de capital (fizice, tehnologice și instituționale). Pentru a gestiona într-un mod corespunzător efectele sale sociale, este necesară o reevaluare a principalelor resurse sau a capitalului social din care vor fi generate principalele fluxuri de venituri, pentru fiecare țară și sector în parte.

2.4. Sectoare ample ale industriei din Europa sunt tot mai dependente de exporturile externe sau fac parte din lanțuri valorice complexe transfrontaliere pe o piață din ce în ce mai globalizată. În același timp, UE se confruntă cu difuzarea politicilor de tipul „America pe primul loc”, având ca rezultat un risc tot mai mare de războaie comerciale din care nu ar ieși niciun câștigător, ci doar învinși. Astfel de politici reprezintă, de asemenea, o amenințare la adresa ordinii economice multilaterale stabilite în perioada de după război. În cele din urmă, se observă emergența modelelor economice centralizate conduse de stat.

([4]) Rezoluția Parlamentului European din 4 octombrie 2018 referitoare la contribuția UE la un Instrument obligatoriu al ONU privind corporațiile transnaționale și alte întreprinderi cu caracteristici transnaționale în ceea ce privește drepturile omului (2018/2763 (RSP)]. http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2018-0382&format=XML&language=RO

([5]) Sufixul „-litic” trebuie interpretat cu sensul pe care îl are în termenul „electroliză”, adică cu sensul de „a descompune”, „a distribui”. În acest context, trebuie înțeles ca „distribuirea informațiilor”.

([6]) D. Acemoglu și P. Restrepo (2017), „Roboții și locurile de muncă: dovezi de pe piețele de muncă din SUA” (*Robots and jobs: evidence from US labour markets*), Documentul de lucru nr. 23285 al NBER. M. Arntz, T. Gregory și U. Zierahn (2016), „Riscul pe care îl prezintă automatizarea pentru locurile de muncă în țările OCDE: o analiză comparativă” (*The risk of automation for jobs in OECD countries: a comparative analysis*), Documentul de lucru nr. 189 al OCDE în ceea ce privește domeniul social, ocuparea forței de muncă și migrația.

2.5. O tranziție echitabilă către o industrie mai sustenabilă până în 2050 ([7]) îi impune Europei să se confrunte cu următoarele provocări:

— continuarea schimbărilor climatice și deteriorarea condițiilor de mediu;

— epuizarea resurselor naturale ale planetei și declinul biodiversității;

— digitalizarea majorității sectoarelor industriale va estompa granițele dintre industrii și pe cele dintre lumea fizică și cea virtuală și va deschide anumite sectoare noilor participanți, având ca consecință reducerea muncii manuale;

— inegalitățile sociale, cu creșterea polarizării pe piețele forței de muncă și a șomajului în rândul tinerilor și cu persoane lăsate în urmă în regiuni cu industrii aflate în declin;

— pierderea încrederii publicului în guvern, în clasa politică și în UE și structurile de guvernanță ale acesteia, precum și în alte instituții;

— schimbările demografice: îmbătrânirea, migrația, o creștere puternică a populației mondiale și o nouă conștientizare în materie de mediu;

— concentrarea populației în metropole, cu integrarea rețelelor de infrastructură, a inteligenței artificiale, a învățării automate și profunde;

— schimbarea preferințelor consumatorilor (schimbarea comportamentului consumatorilor, conștientizarea sporită a chestiunilor de mediu, reglementarea comportamentului consumatorilor de către autoritățile publice).

O viziune pe termen lung ar trebui să analizeze simultan toate aceste tendințe. Înțelegerea provocărilor și a modului în care acestea pot fi transformate în oportunități va fi o prioritate majoră pentru politica industrială a Europei. Proiectarea complexă a răspunsurilor necesită implicarea tuturor părților interesate relevante, cu o responsabilitate comună. Succesul acesteia depinde de eforturile și de cooperarea dintre instituțiile UE, statele membre, regiuni și, cel mai important, de rolul activ al industriei în sine.

3. **Tranziția: o UE angajată în menținerea competitivității prin durabilitate**

3.1. Pentru a aborda provocările multiple și fără precedent cu care se confruntă industria, Europa a optat să își stimuleze competitivitatea prin sporirea calității produselor și serviciilor sale, punând în aplicare o strategie de diferențiere pe regiuni și sectoare industriale cu scopul de a genera creștere economică și locuri de muncă, prin valoarea adăugată a **creativității și a proiectării inteligente, a inovării sociale și a unor noi modele industriale durabile și favorabile incluziunii**.

3.2. Câțiva indicatori încurajatori apar deja în Europa, cum ar fi deținerea a 40 % din brevetele din întreaga lume în domeniul tehnologiilor regenerabile. Cu toate acestea, își fac apariția noi neconcordanțe grave între sistemele de învățământ și de formare, inițiativele de afaceri și noile competențe necesare industriei.

3.3. Un alt obstacol important în calea dezvoltării industriale în întreaga Europă poate fi explicat prin **natura fragmentată** a politicilor Uniunii Europene, atât din punct de vedere geografic, cât și sectorial. Trecerea de la situația actuală, în care există 28 de politici diferite pentru fiecare sector industrial, la o abordare globală a politicii industriale a Uniunii Europene necesită sincronizarea cu măsurile de finalizare a UEM (în special, uniunea fiscală și bancară), dezvoltarea unei piețe la nivel european pentru capitalul de risc și adoptarea unui model de finanțare sustenabil, care să asigure o creștere echilibrată și armonizată în întreaga Uniune Europeană.

3.4. Înțelegerea măsurii în care o mai mare inovare ecologică stimulează inovarea în alte sectoare și afectează prețurile factorilor de producție reprezintă un pas important în evaluarea efectelor politicii de mediu asupra competitivității țărilor, precum și în mai buna planificare a politicii de mediu.

3.5. De asemenea, este necesar să se pună un accent puternic pe potențialul IMM-urilor în domeniile care furnizează servicii inovatoare de nivel înalt, bazate pe cunoaștere. De obicei, în Europa, la originea inovării se află structurile de dimensiuni mici, iar exportul de servicii de nivel înalt bazate pe cunoaștere joacă un rol de deschizător de drumuri în poziționarea pe piață a industriilor conexe.

([7]) A se vedea SC/047 (JO C 81, 2.3.2018, p. 44).

3.6. Dacă se dorește ca Europa să recâștige poziția de lider al industriei cunoașterii sau al capitalului intangibil, cooperarea și coordonarea industrială între statele membre sunt esențiale în dezvoltarea inovării europene. CESE dorește să sublinieze importanța proiectelor de interes european comun, a parteneriatelor public-privat inovatoare și a cooperării regionale în cadrul strategiilor de specializare inteligentă.

4. **O strategie globală și holistică**

4.1. Economiile care sunt implicate într-o mai mare măsură în lanțuri valorice globale sunt mai performante în materie de creare de valoare adăugată. În consecință, UE ar trebui să se opună cu o mai mare hotărâre neoprotecționismului, întrucât acesta ar putea agrava blocajul recent în creșterea implicării în astfel de lanțuri.

4.2. Există o oportunitate de a lega **lanțurile valorice globale** de **structura economică locală**, stimulând dezvoltarea economiilor locale, precum și a tehnologiilor disruptive (tehnologia *blockchain*, imprimantele 3D, robotica, internetul obiectelor, stocarea de energie, energia din surse regenerabile, volumele mari de date, biologia genetică, nanotechnologia etc.), dintr-o perspectivă favorabilă incluziunii: acestea pot pregăti, de asemenea, calea pentru producția locală cu costuri de producție mai mici, în special dacă este adoptat (și bine reglementat) profilul prosumatorului, promovând dezvoltarea microafacerilor productive și favorabile incluziunii, pe lângă principalele lanțuri valorice globale.

4.3. Noua paradigmă a **durabilității ca factor determinant pentru competitivitate**, adaptată unei abordări pe termen lung, vizează să mobilizeze, să alinieze și să garanteze suficiente resurse publice și private pentru a realiza obiectivele stabilite în politicile UE. Furnizarea de resurse suficiente este esențială pentru a asigura o transformare echitabilă, echilibrată și favorabilă incluziunii, în care nimeni nu este lăsat în urmă sau exclus din joc și în care interese publice precum protecția consumatorului, a sănătății, a siguranței și a calității rămân priorități importante.

4.4. Inițiativele sectoriale ale industriei europene și alianțele pentru conturarea **noii agende pentru competențe** și pentru crearea unui catalog cu inițiative bine structurate pentru consolidarea sau ajustarea programelor existente (Erasmus +, noua agendă europeană pentru cultură etc.) și punerea în aplicare a unora noi trebuie să fie integrate în întreaga UE-27 cât mai curând posibil, asigurând diversitatea geografică și implicarea îndeaproape a autorităților locale.

4.5. În același timp, CESE sprijină în mod ferm încurajarea forumurilor de **dialog cu mai multe părți interesate**, dezvoltarea comună a strategiilor inovatoare și a proiectelor-pilot cu valoare ilustrativă, experimentarea comună, schimbul de bune practici și dorința de a urmări și evalua proiectele în detaliu. De asemenea, subliniază că trebuie implicați toți actorii din lanțul valoric industrial, precum și consumatorii. În acest sens, ar trebui menționate masa rotundă la nivel înalt în domeniul industriei, Grupul de lucru la nivel înalt pentru industriile mari consumatoare de energie și Grupul de lucru la nivel înalt pentru competitivitate și creștere.

4.6. Este esențial să se îmbunătățească capacitatea UE de a investi și de a elimina decalajul dintre formularea politicilor sectoriale și investițiile financiare realizate, prin creșterea alocațiilor pentru FEIS 2.0 și a fondurilor structurale legate de investiții, pentru a ajunge în regiuni și la populații care au rămas în urmă în timpul anilor de criză, precum și prin canalizarea excedentului extern recent al UE și a celui al autorităților publice în investiții care modernizează infrastructura industrială și contribuie, astfel, la sporirea productivității și la creștere economică.

5. **Guvernanța instituțională a industriei UE**

5.1. Planurile de acțiune ale UE pe termen lung (UE 2020, planuri privind schimbările climatice etc.) ar trebui să se reflecte în planurile de acțiune industriale. Crearea de sinergii între diferitele inițiative politice (economia circulară, inovare, politica în domeniul transporturilor, comerț, competențe, politica regională) ar contribui în mod definitiv la maximizarea impactului acestora.

5.2. **Transparența** este un factor decisiv în asigurarea succesului acestui proces. Industria în ansamblu trebuie să „**acționeze și să comunice**”, oferind informații de înaltă calitate (relevante, verificabile și comparabile) pentru a permite măsurarea exactă a impactului financiar și nefinanciar în întregul lanț valoric global al unui produs.

5.3. Obiectivele de dezvoltare durabilă (17 ODD și 169 de obiective conexe) și Acordul de la Paris privind schimbările climatice servesc drept indicator către binele comun, dar există o nevoie urgentă de a adapta și de a extinde indicatorii prin intermediul unei metodologii comune, care să combine parametrii cantitativi cu cei calitativi și care să monetizeze externalitățile. Noul set de indicatori trebuie să îi includă pe cei referitori la dimensiunea de schimbare a valorii globale, reflectând valorile UE.

5.4. CESE solicită introducerea **codurilor de conduită** pentru segmentele internaționalizate ale lanțului valoric european al produselor sau serviciilor, așa cum este cazul produselor alimentare durabile, multe dintre acestea continuând să nu se afle sub incidența guvernanței juridice. De asemenea, Comitetul solicită o supraveghere mai atentă a pieței și introducerea de măsuri de descurajare sau de sancțiuni pentru practicile dăunătoare sustenabilității, cum ar fi obsolescența programată.

5.5. Consolidarea c**ercetării și a inovării responsabile**, în cadrul unei abordări ascendente. Realizarea de previziuni mai precise cu privire la anumite sectoare, pentru fiecare regiune în parte, și punerea în concordanță a investițiilor cu obiectivele strategice ale UE pentru 2030 și cu perspectivele pentru 2050 ([8]). UE ar trebui să garanteze, de asemenea, că prima punere în aplicare a rezultatelor C&D finanțate din resurse publice are loc în interiorul UE. Ar trebui atins, în sfârșit, obiectivul de 3 % pentru investiții în cercetare și dezvoltare (în prezent, acesta este de doar 1,9 %, mai mic decât cel al Chinei, care este de 2,2 %). Tehnologiile disruptive trebuie să fie însoțite de foi de parcurs care să abordeze provocările și condițiile legate de asimilarea lor (inclusiv impactul economic, de reglementare și social).

5.6. **Cadrul financiar multianual pentru 2021-2027** trebuie să prevadă cât mai specific și mai detaliat resurse bugetare suplimentare care trebuie alocate fiecărui sector în parte, în special politicii de C&D&I și politicii de coeziune. Ar trebui să crească sprijinul public în toate etapele ciclului de inovare, inclusiv sprijinul pentru întreprinderile nou-înființate, proiectele de demonstrare și proiectele-pilot, proiectele de cercetare și inovare în colaborare, diseminarea tehnologiei etc.

5.7. Unirea piețelor de capital din UE și dezvoltarea industrială ar trebui să permită mobilizarea economiilor publice și private prin intermediul unor canale sigure, de la investiții responsabile social la responsabilitatea socială a întreprinderilor (RSI). De asemenea, certificarea EMAS ar putea optimiza și echilibra randamentele financiare cu vectori pentru durabilitate.

5.8. O tranziție echitabilă a politicii până în 2030 înseamnă nu doar inovare pentru oameni și investiții în locuri de muncă pentru lucrători, ci și **inovarea împreună cu oamenii și cu lucrătorii**, oferindu-le posibilitatea unor noi locuri de muncă decente. În acest sens, CESE subliniază că sectorul producției trebuie să rămână neutru din punct de vedere al tehnologiei.

6. **Obiective mai ambițioase în planul de acțiune pentru industria europeană**

6.1. Construirea unei societăți a învățării este o condiție de bază pentru o industrie inovatoare și competitivă. Europa nu poate concura cu economiile emergente pe baza salariilor; ea trebuie să fie mai inteligentă. Competențele sunt, de asemenea, esențiale pentru angajați, nu numai pentru a le crește șansele de angajare, ci și pentru siguranța locului de muncă, integrare socială și oportunități mai bune în viață; trebuie realizate investiții în perfecționarea și recalificarea permanentă a lucrătorilor, promovarea educației de calitate, formare și dezvoltare profesională pe tot parcursul vieții profesionale. Este necesară o „Nouă agendă pentru competențe în Europa" mai ambițioasă, care să revizuiască cadrul european pentru competențele-cheie, pentru a garanta că cetățenii obțin cunoștințele și competențele de care industria are nevoie pentru a consolida reziliența economiei Europei, precum și pentru a promova dezvoltarea durabilă (obiectivul 4 din ODD-urile ONU).

6.2. Îmbunătățirea mecanismelor de transfer de cunoștințe între universități și centre de cercetare, pe de o parte, și sectoarele industriale și angajații lor, pe de altă parte.

6.3. Adesea, IMM-urile joacă rolul de pionieri ai dezvoltării de bunuri și servicii de înalt nivel bazate pe inovare, însă, de multe ori, le lipsesc mijloacele pentru a aduce aceste inovații pe o piață mai largă. În conformitate cu prioritățile politicii industriale a UE pentru 2030, este necesară o gamă extinsă de stimulente și beneficii posibile, care să valorifice forța cadrului public global paneuropean bazat pe recompense, orientată îndeosebi către IMM-uri, dar care includ și profesiile liberale în calitate de pionieri ai furnizării și exportului de servicii de înalt nivel bazate pe cunoaștere:

([8]) Conform avizului CESE SC/047 (JO C 81, 2.3.2018, p. 44).

— achiziții publice strategice, care reprezintă o pârghie importantă a politicii industriale. Potențialul lor ar trebui să fie valorificat pe deplin prin integrarea unor criterii legate de inovare, respectarea mediului și dimensiunea socială în achizițiile publice, și nu doar prin căutarea celui mai mic preț. UE ar trebui să sprijine autoritățile în acest sens prin acordarea de consiliere, crearea unui serviciu de asistență, sprijinirea planificării proiectelor mari de infrastructură, precum și prin îmbunătățirea schimbului de bune practici;

— sprijin pentru internaționalizare;

— un context pentru experimentarea cu mai multe părți interesate, care să sprijine validarea prealabilă a soluțiilor inovatoare;

— crearea de clustere (sectoriale, orizontale și verticale) și incubatoare de afaceri, intensificând legăturile dintre actorii industriali pentru a partaja și a face schimb de resurse;

— un mentorat specializat, cu înaltă valoare adăugată, reuniuni periodice între întreprinderile nou-înființate și cele care s-au afirmat deja din cadrul sectorului respectiv, pentru a coopera în vederea dezvoltării de planuri și inițiative;

— beneficii fiscale și garanții publice pentru a sprijini investițiile;

— etc.

6.4. Stimularea cunoașterii și consolidarea **noilor modele economice durabile** ([9]) care promovează **inovarea socială** (noi modalități, centrate pe oameni, de satisfacere a nevoilor societății), ca urmare a aplicării metodelor emergente.

6.5. O atenție specială trebuie acordată regiunilor mai puțin dezvoltate și aflate în tranziție industrială. Agențiile de **dezvoltare locală** și varietatea de instrumente pe care acestea le au la dispoziție trebuie să servească drept motoare pentru crearea de „microclimate” sau de „ecosisteme” care reunesc și catalizează sinergiile tot mai mari dintre sectorul producției și servicii, începând de la nevoile individuale ale persoanelor și ale diferitelor zone.

6.6. Rolul **comerțului internațional** este esențial pentru a răspunde provocărilor unei industrii durabile. Revizuirea și îmbunătățirea tratatelor și a acordurilor preferențiale de liber schimb (de la GATT la TTIP), prin introducerea unui grad de condiționalitate legat de angajamentele în materie de durabilitate. Stabilirea de limite: guvernanța juridică și fiscală, soluționarea diferendelor cu jurisdicții *offshore*, praguri sociale și de mediu minime. Ar trebui să se garanteze reciprocitatea în relațiile comerciale (de exemplu: investiții, achiziții publice, subvenții).

6.7. Crearea unei agende sectoriale pentru **gestionarea echilibrată a tranziției** către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și circulară: stabilirea unor obiective sectoriale și specifice zonelor geografice, introducerea de foi de parcurs care să reflecte circumstanțele reale, impactul costului energiei și alți factori de producție.

6.8. Modernizarea industriei pentru era digitală va transforma industria europeană într-un sistem de producție cu un grad foarte ridicat de informații și cunoștințe. Prin urmare, CESE dorește să sublinieze următoarele priorități:

— promovarea pe deplin a utilizării tehnologiilor informației în abordarea provocărilor societale;

— dezvoltarea unei infrastructuri digitale „de înaltă performanță” la nivelul UE;

— abordarea discrepanțelor mari în materie de digitalizare care există între regiuni și între întreprinderile de mari și mici dimensiuni;

— accelerarea dezvoltării de standarde în domeniul TIC;

— abordarea dimensiunii sociale a digitalizării: impactul asupra calității și cantității locurilor de muncă, reglementând economia bazate pe partajare pentru a preveni concurența neloială;

— sporirea inteligenței digitale la toate nivelurile profesionale; competențele digitale ar trebui să fie promovate la toate nivelurile de învățământ (de la școală la învățarea pe tot parcursul vieții);

— definirea unor reguli noi de impozitare a economiei digitale;

— asigurarea securității cibernetice.

([9]) A se vedea avizul exploratoriu al CESE SC/048 (JO C 81, 2.3.2018, p. 57).

6.9. Energia sigură, suficientă și durabilă reprezintă o prioritate-cheie pentru industrie și societate. Energia din surse regenerabile trebuie să fie disponibilă la un preț competitiv. Acest lucru va necesita, de asemenea, investiții uriașe în rețele inteligente și interconectivitate, precum și în tehnologii revoluționare în materie de stocare a energiei. Utilizarea inteligentă a dioxidului de carbon va ajuta, de asemenea, la reutilizarea gazelor reziduale care conțin carbon și hidrogen și care, în prezent, sunt arse, pentru a genera energie și pentru a produce combustibili sintetici și substanțe chimice de sinteză. Utilizarea acestor produse ar putea accelera în mod semnificativ, în ansamblu, reducerea emisiilor de CO_2 în sectorul combinat siderurgic/al produselor chimice/al transporturilor. Acești combustibili sintetici sau materii prime de sinteză ar trebui să fie promovate în Directiva privind energia regenerabilă.

6.10. CESE dorește să sublinieze importanța planurilor de acțiune pentru sectoarele și lanțurile valorice cu un potențial ridicat de creștere, pentru modernizarea structurală a industriilor tradiționale, precum și pentru sprijinirea decarbonizării în industriile mari consumatoare de energie.

6.11. Politica industrială va trebui să acorde o atenție specială sectorului transporturilor, care este extrem de aproape de o nouă paradigmă, întrucât intervin simultan numeroase perturbări tehnologice: electrificarea, digitalizarea producției, autovehiculele conectate și automatizate, integrarea transportului privat și colectiv.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN

A 538-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, 17.10.2018-18.10.2018

Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește utilizarea instrumentelor și a proceselor digitale în contextul dreptului societăților comerciale

[COM(2018) 239 final – 2018/0113 (COD)]

și privind (b) propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește transformările, fuziunile și divizările transfrontaliere

[COM(2018) 241 final – 2018/0114 (COD)]

(2019/C 62/04)

Raportor: **Dimitris DIMITRIADIS**

Coraportor: **Norbert KLUGE**

Sesizare	(a) Parlamentul European, 28.5.2018
	(a) Consiliu, 30.5.2018
	(b) Parlamentul European, 28.5.2018
	(b) Consiliu, 29.5.2018
Temei juridic	(a) Articolul 50 alineatul (1) și articolul 50 alineatul (2) literele (b), (c), (f) și (g) din TFUE
	(b) Articolul 50 alineatele (1) și (2) din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	190/2/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută propunerile Comisiei, care constituie o abordare globală ce vizează echilibrarea și protejarea intereselor și necesităților legitime ale tuturor părților interesate, ale IMM-urilor, ale acționarilor minoritari, ale creditorilor și ale angajaților.

1.2. În același timp, obiectivul unei piețe unice fără frontiere interne pentru societățile comerciale trebuie să fie armonizat cu alte obiective ale integrării europene, precum protecția socială consacrată de articolul 3 alineatul (3) din TUE, de articolele 9 și 151 din TFUE și de Pilonul european al drepturilor sociale. CESE este de părere că recentele propuneri legislative privind mobilitatea întreprinderilor constituie un bun prilej de a iniția o nouă dezbatere cu privire la cerințele și eficiența dreptului european al societăților comerciale în era digitală. Prin urmare, ar trebui să se țină seama de punctele de vedere ale tuturor părților interesate, cum ar fi lucrătorii și societatea în ansamblu. Acest lucru face ca evoluțiile așteptate în direcția creării de societăți comerciale durabile să devină un avantaj competitiv pentru UE.

1.3. CESE sprijină propunerile care sporesc competitivitatea internațională a IMM-urilor, reduc costurile, armonizează și simplifică procesele de înregistrare, de depunere a informațiilor privind schimbările din cadrul societăților și transformările acestora. El consideră că sunt utile orientările oferite de Comisie statelor membre cu privire la transpunerea directivelor.

1.4. CESE se opune lacunelor care permit societăților de tip „cutie poștală" să încalce legislația prin săvârșirea unor infracțiuni precum frauda, evaziunea fiscală, spălarea de bani, reducerea standardelor de muncă sau a protecției sociale și creșterea concurenței neloiale. Acesta îndeamnă autoritățile implicate să identifice și să sancționeze practicile frauduloase. CESE sprijină limitarea opțiunilor în ceea ce privește statul membru de înregistrare la cel cu care societatea are o legătură reală.

1.5. CESE sprijină transparența, securitatea și securitatea juridică. Acesta subliniază importanța unei verificări eficiente a identității, care trebuie să fie obligatorie în cadrul procesului de constituire a societăților și, în orice caz, ar trebui să fie efectuată înainte de înregistrarea acestora. Statele membre ar trebui să respecte pe deplin standardele UE sau să aplice standarde echivalente, care să garanteze o verificare eficientă a identității și informații fiabile, care să permită aplicarea deplină a normelor pentru beneficiarii efectivi.

1.6. CESE consideră că nu ar trebui acceptată depunerea de copii scanate ale pașapoartelor, ale cărților de identitate sau ale procurilor, întrucât aceasta va submina securitatea juridică. Formularele de procură ar trebui să fie documente publice și ar trebui verificate în mod corespunzător înainte să fie completate informațiile. Persoanele juridice înregistrate în registrele naționale ar trebui să utilizeze instrumentele de înregistrare și depunere online, în cazul în care sunt reprezentate de reprezentantul lor legal, care este o persoană fizică și nu o societate holding.

1.7. CESE salută principiul înregistrării unice, astfel încât IMM-urile să evite înregistrarea multiplă și publicarea multiplă de documente oficiale, și, totodată, astfel încât registrele naționale să asigure fiabilitatea și credibilitatea documentelor și a informațiilor pe care le publică.

1.8. CESE subliniază importanța factorului de cost pentru microîntreprinderi și IMM-uri, întrucât acestea nu au nici capacitatea și nici instrumentele necesare pentru a face față societății digitale. Înregistrarea ușoară și mobilitatea transfrontalieră le vor ajuta să beneficieze pe deplin de piața unică digitală și să își reducă sarcina administrativă. CESE sprijină inițiativa în conformitate cu care documentele și informațiile furnizate de registrele comerțului ar trebui să fie echivalente cu copiile legalizate. Cu toate acestea, costurile administrative efective care trebuie plătite la registrul comerțului trebuie să devină transparente și rezonabile și nu trebuie să afecteze accesibilitatea.

1.9. CESE consideră că ar trebui să existe acces transfrontalier liber și ușor la registrele comerțului pentru a confirma informațiile privind societățile comerciale, cum ar fi pierderea de către administratori a dreptului de a exercita o funcție de conducere, pentru a permite controlul informațiilor privind societățile comerciale și pentru a reduce frauda transfrontalieră.

1.10. CESE consideră că propunerea Comisiei recunoaște în mod expres rolul care le revine notarilor în numeroase state membre în ceea ce privește asigurarea securității juridice, oferirea de consultanță juridică și prevenirea fraudelor și a abuzurilor într-un mediu economic din ce în ce mai digitalizat. CESE consideră, în special, că prevenirea fraudei și a abuzurilor nu îngreunează activitatea economică, ci, dimpotrivă, este o condiție prealabilă pentru o piață unică europeană echitabilă și transparentă, în care microîntreprinderile beneficiază de oportunități egale și pot concura pentru clienți într-un mediu echitabil și favorabil, oferind cele mai bune produse și servicii în beneficiul tuturor operatorilor prezenți pe piață.

1.11. CESE sprijină propunerea Comisiei de a facilita mobilitatea transfrontalieră a societăților, care stabilește condiții clare prin legislația secundară. Cu toate acestea, astfel cum a subliniat Curtea de Justiție a Uniunii Europene în jurisprudența sa, ar trebui să se precizeze clar faptul că scopul unei societăți de a beneficia de o legislație mai favorabilă nu constituie, în sine, un abuz al libertății de stabilire. Mobilitatea societăților va facilita crearea de locuri de muncă pe întreg teritoriul UE. Cu toate acestea, ar trebui să fie luate în considerare și efectele negative ale transformării, fuziunii sau divizării societăților asupra piețelor forței de muncă locale și regionale.

1.12. CESE recomandă Comisiei să acorde atenție divergențelor dintre Directiva 2005/56/CE privind fuziunile transfrontaliere, pe de o parte, și procedurile propuse privind conversiile și divizările transfrontaliere, pe de altă parte, din perspectiva posibilelor consecințe asupra eficacității și atractivității lor.

1.13. CESE consideră că noua procedură privind transferul sediului societății (transformare transfrontalieră) va institui securitatea juridică prin controlul său *ex ante* în statul membru de origine și în statul membru de destinație; în acest ultim caz, controlul ar trebui să fie limitat la revizuirea cerințelor privitoare la elementul de legătură al societății transformate cu dreptul național care îi este aplicabil. De asemenea, Comitetul consideră că ar fi utilă o clauză generală împotriva exercitării abuzive a dreptului de stabilire.

1.14. CESE sprijină propunerea Comisiei potrivit căreia ar trebui să se ia în considerare faptul că transformările, fuziunile și divizările pot fi utilizate în mod fraudulos; totuși, rămâne neclară noțiunea de „aranjament artificial". Prin urmare, CESE sugerează că, pentru a clarifica expresia „aranjament artificial", este necesar să se stabilească criterii sau indicatori care să identifice practicile frauduloase sau avantajele fiscale nejustificate care împiedică securitatea juridică, concurența loială și protecția socială.

1.15. CESE salută exceptarea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici de la evaluarea de către un expert independent, întrucât costul unui raport întocmit de acesta ar reprezenta o sarcină excesivă pentru ele. CESE consideră că acest raport ar trebui să aibă în vedere numai întreprinderile mari care doresc să efectueze fuziuni, divizări sau transformări transfrontaliere și

1.16. salută intenția Comisiei de a proteja drepturile de participare ale lucrătorilor existente în prezent. Cu toate acestea, dorește consolidarea rolului comitetelor europene de întreprindere în cazul transformărilor întreprinderilor de mari dimensiuni, în conformitate cu Directiva 2009/38/CE.

1.17. CESE salută introducerea unor norme armonizate pentru protecția acționarilor minoritari și a creditorilor, care nu existau în Directiva 2005/56/CE.

1.18. CESE subliniază necesitatea ca, în sensul prezentelor propuneri, toate instrumentele și procesele digitale să fie pe deplin accesibile, în special persoanelor cu handicap vizual.

2. **Propunerile Comisiei**

2.1. Comisia a înaintat un set cuprinzător de măsuri ([1]), ([2]) pentru un drept al UE în materie de societăți comerciale echitabil, favorabil incluziunii și modern.

2.2. În prezent, dreptul european al societăților comerciale ([3]) include anumite elemente legate de digitalizare, precum obligația statelor membre **de a pune la dispoziție informații online privind societățile cu răspundere limitată**. Aceste cerințe sunt însă limitate și insuficient de precise, ceea ce determină divergențe în privința punerii în aplicare la nivel național.

2.3. Propunerea ([4]) urmărește **să ofere mai multe soluții digitale pentru societățile din cadrul pieței unice și mai multe oportunități egale pentru societățile** din UE, asigurându-se în același timp că statele membre dispun de flexibilitatea necesară pentru a-și ajusta sistemele naționale și a-și păstra tradițiile juridice. Acestea trebuie să permită și să promoveze utilizarea fără întrerupere a instrumentelor și proceselor digitale în domeniul dreptului societăților comerciale, permițând astfel statelor membre să își transfere sistemele existente de control *ex ante* în era digitală.

2.4. Obiectivul general al prezentei propuneri este de a asigura funcționarea optimă a pieței unice a UE pe tot parcursul **ciclului de viață al unei societăți comerciale**, atunci când aceasta trebuie să interacționeze cu autoritățile pentru înregistrarea societății și a sucursalelor și pentru depunerea de informații, acoperind întreg teritoriul UE.

2.5. **Libertatea de stabilire** joacă un rol esențial în dezvoltarea pieței unice, întrucât permite entităților corporative să desfășoare, în mod stabil, activități economice în alte state membre. În practică, exercitarea acestei libertăți de către societăți rămâne dificilă, în special pentru IMM-uri, după cum se recunoaște în Strategia din 2015 privind piața unică ([5]). Cu toate acestea, **nu există un cadru clar** care să asigure protecția efectivă a acestor părți interesate, ceea ce se traduce prin insecuritate juridică, o adecvare doar parțială și lipsa unor norme care să reglementeze anumite operațiuni transfrontaliere ale societăților.

([1]) COM(2018) 239 final.
([2]) COM(2018) 241 final.
([3]) Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale (JO L 169, 30.6.2017, p. 46).
([4]) COM (2018) 239 final.
([5]) COM(2015) 550 final.

2.6. O transformare transfrontalieră oferă o soluție eficace pentru societățile comerciale care doresc **să se mute în alt stat membru fără a-și pierde personalitatea juridică sau fără să fie nevoite să își renegocieze** contractele comerciale. Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a considerat că libertatea de stabilire consacrată la articolul 49 din TFUE presupune dreptul societăților stabilite într-un stat membru de a-și transfera sediul social în alt stat membru prin transformare transfrontalieră, fără a-și pierde personalitatea juridică ([6]). În hotărârea sa recentă din cauza *Polbud* ([7]), CJUE a confirmat faptul că societățile comerciale au dreptul de a realiza transformări transfrontaliere în temeiul libertății de stabilire.

2.7. În conformitate cu hotărârile CJUE ([8]), principalele obiective ale normelor armonizate privind transformările transfrontaliere ([9]) au o dublă valență:

— să le permită societăților, în special microîntreprinderilor și întreprinderilor mici, să efectueze transformări transfrontaliere în mod ordonat, eficient și eficace;

— să protejeze într-un mod adecvat și proporțional cele mai afectate părți interesate, cum ar fi angajații, creditorii și acționarii.

2.8. De asemenea, propunerea prevede norme armonizate pentru protejarea creditorilor și a acționarilor. Societatea comercială ar urma să fie obligată să includă în proiectul de transformare transfrontalieră prevederi privind protejarea creditorilor și a acționarilor. Normele completează, de asemenea, inițiativele recente de consolidare a normelor privind lucrătorii detașați și combaterea evaziunii fiscale și a fraudei, precum și propunerea Comisiei de instituire a unei Autorități Europene a Muncii.

3. **Observații generale**

3.1. Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului ([10]) codifică directivele existente privind dreptul european al societăților comerciale. Directiva a intrat în vigoare la 20 iulie 2017 și, înainte de a fi trecut un an, Comisia Europeană a înaintat noi propuneri de modernizare a dreptului european al societăților comerciale.

3.2. CESE salută aceste inițiative ale Comisiei Europene, precum și acordul comun între instituțiile europene și statele membre, potrivit căruia digitalizarea trebuie inițiată pentru a îndeplini Strategia din 2015 privind piața unică digitală ([11]) și Planul de acțiune al UE din 2016 privind guvernarea electronică ([12]).

3.3. Propunerile Comisiei Europene de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 prevăd măsurile necesare pentru a pune societățile din UE pe picior de egalitate cu societățile din alte state industrializate cu o tradiție digitală puternică, cum ar fi SUA, Canada și Australia. Societățile trebuie să își desfășoare activitatea într-un anumit mediu juridic și administrativ care să fie adaptat pentru a face față noilor provocări economice și sociale ale unei lumi globalizate și digitale, urmărind totodată și alte interese publice legitime, cum ar fi protejarea angajaților, a creditorilor și a acționarilor minoritari și oferind autorităților garanțiile necesare pentru a combate frauda sau abuzul, cum ar fi transferul datelor fiscale în cadrul cooperării administrative ([13]), și pentru a garanta fiabilitatea și credibilitatea documentelor și a informațiilor înscrise în registrele naționale.

3.4. Cu toate acestea, trebuie să se aducă anumite modificări pentru a reduce sarcina administrativă și costurile de punere în aplicare a inițiativelor propuse pentru microîntreprinderi sau întreprinderile mici și mijlocii.

3.5. *Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește utilizarea instrumentelor și a proceselor digitale în contextul dreptului societăților comerciale – COM (2018) 239 final*

3.5.1. CESE salută această propunere legislativă ([14]) privind asigurarea funcționării optime a pieței unice a UE pe tot parcursul ciclului de viață al unei societăți comerciale, atunci când aceasta trebuie să interacționeze cu autoritățile pentru înregistrarea societății și a sucursalelor și pentru depunerea de informații.

([6]) Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, punctele 109-112; VALE, C-378/10, EU:C:2012:440, punctul 32.
([7]) Polbud – Wykonawstwo, cauza C-106/16, ECLI:EU:C:2017:804.
([8]) A se vedea notele de subsol 6 și 7.
([9]) COM(2018) 241 final.
([10]) JO L 169, 30.6,2017, p. 46.
([11]) COM(2015) 192 final.
([12]) COM(2016) 179 final.
([13]) Directiva 2011/16/UE a Consiliului din 15 februarie 2011 privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal și de abrogare a Directivei 77/799/CEE (JO L 64, 11.3.2011, p. 1).
([14]) COM (2018) 239 final.

3.5.2. CESE consideră că digitalizarea dreptului societăților comerciale este un instrument pentru procese loiale, transparente și eficiente. Aceasta nu constituie un scop în sine, ci trebuie să satisfacă interesele întreprinderilor, în special ale microîntreprinderilor. Prin urmare, propunerea legislativă privind utilizarea instrumentelor și proceselor digitale în contextul dreptului societăților comerciale ar trebui să pună în aplicare principalele caracteristici menționate anterior ale unui drept european modern al societăților comerciale în era digitală, și anume securitatea juridică și prevenirea abuzurilor, informațiile fiabile care să permită aplicarea deplină a normelor pentru beneficiarii efectivi, controalele preventive și structurile corporative transparente prin intermediul unor registre ale comerțului fiabile. Numai în aceste condiții poate fi valorificat întregul potențial al digitalizării și microîntreprinderile pot beneficia de „condiții de concurență echitabile în domeniul digital" pentru a genera creștere și locuri de muncă în UE.

3.5.3. CESE salută recunoașterea și propunerea de eliminare de către Comisia Europeană a obstacolelor care determină costuri și sarcini inutile pentru întreprinzătorii care doresc să înființeze o întreprindere sau să-și extindă activitatea înregistrând sucursale. Obstacolele care trebuie îndepărtate sunt următoarele:

(a) Înregistrarea online a societății sau a sucursalelor este permisă, interzisă sau impusă de legislația națională, ceea ce determină un cadru diversificat, complex pentru IMM-uri ([15]).

(b) Publicarea multiplă a informațiilor privind societățile și transmiterea conturilor sucursalelor în monitorul oficial național în multe state membre, acolo unde există sucursale.

(c) Diversitatea condițiilor în temeiul cărora părțile terțe (investitori, cetățeni, alte societăți) **au acces la informațiile privind societățile comerciale din registrele naționale** (care informații sunt furnizate gratuit și care sunt furnizate contra cost).

3.5.4. CESE consideră că **promovarea digitalizării** este foarte importantă întrucât:

(a) procesele de înregistrare online sunt, în general, mai ieftine, mai rapide și mai eficiente decât cele în care cererile sunt depuse personal și în scris ([16]);

(b) inițiativa este pe deplin coerentă cu elementele privind digitalizarea aflate deja în vigoare ale dreptului european al societăților comerciale și se bazează pe acestea – în special, sistemul de interconectare a registrelor comerțului (BRIS), care este întemeiat pe obligațiile juridice stabilite de Directiva 2012/17/UE ([17]) și de Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/884 al Comisiei ([18]);

(c) prezenta propunere va completa propunerea de regulament al Comisiei privind înființarea unui portal digital unic, care acoperă înregistrarea generală a activității comerciale prin mijloace online cu excepția constituirii societăților cu răspundere limitată. Această propunere constituie o *„lex specialis"* în relație cu portalul digital unic ([19]).

3.5.5. **Preocupările privind frauda sau abuzurile**, în special în ceea ce privește societățile de tip „cutie poștală", nu ar trebui să împiedice sprijinirea propunerii, din diverse motive. Statelor membre le revine responsabilitatea de a aborda aceste preocupări prin reglementarea condițiilor de înființare a societăților, inclusiv a controlului judiciar, notarial și/sau administrativ obligatoriu al statutului societății ([20]). Uniunea Europeană a adoptat deja o serie de măsuri de contracarare a evitării obligațiilor fiscale cu ajutorul informațiilor obligatorii pe care trebuie să le prezinte intermediarii în ceea ce privește schemele de planificare fiscală, transferul datelor fiscale în cadrul cooperării administrative ([21]), precum și recunoașterea obligatorie a mijloacelor de identificare electronică a cetățenilor Uniunii conforme cu e-IDAS și care sunt eliberate în alt stat membru.

3.5.6. CESE sprijină, ca garanție ultimă privind evitarea fraudelor, dispoziția care le permite statelor membre să solicite prezența fizică a persoanelor relevante în fața unei autorități competente, dar **numai** acolo unde solicitarea este justificată de motive imperative de interes public major. CESE consideră că această procedură digitală nu ar trebui să fie utilizată de societățile holding sau în cazul reprezentanților care dețin o procură care ar putea ascunde identitatea părții interesate reale, și atrage atenția cu privire la „furtul de identitate".

([15]) COM(2018) 241, p. 3.
([16]) COM(2018) 241, p. 5.
([17]) JO L 156, 16.6.2012, p. 1.
([18]) JO L 144, 10.6.2015, p. 1.
([19]) COM(2017) 256 final.
([20]) Articolul 10 din Directiva (UE) 2017/1132 privind dreptul societăților comerciale (versiunea codificată).
([21]) Directiva 2011/16/UE a Consiliului din 15 februarie 2011 privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal și de abrogare a Directivei 77/799/CEE (JO L 64, 11.3.2011, p. 1).

3.5.7. CESE consideră că propunerea Comisiei recunoaște în mod expres rolul care le revine notarilor în numeroase state membre în ceea ce privește asigurarea securității juridice, oferirea de consultanță juridică și prevenirea fraudelor și a abuzurilor într-un mediu economic din ce în ce mai digitalizat. CESE consideră, în special, că prevenirea fraudei și a abuzurilor nu îngreunează activitatea economică, ci, dimpotrivă, este o condiție prealabilă pentru o piață unică europeană echitabilă și transparentă, în care microîntreprinderile beneficiază de oportunități egale și pot concura pentru clienți într-un mediu echitabil și favorabil, oferind cele mai bune produse și servicii în beneficiul tuturor operatorilor prezenți pe piață.

Pentru a asigura securitatea juridică și pentru a evita fraudele, statele membre ar trebui autorizate să prevadă efectuarea de controale preventive de către autoritățile competente și/sau notari pe întregul ciclu de viață al societăților, inclusiv în cazul în care sunt utilizate formulare, cu condiția ca procedura să poată fi completată în întregime online. Transmiterea online a documentelor și schimbul automat de informații extrase din registrele comerțului nu trebuie să aducă atingere cerințelor în conformitate cu legislația națională din statul de înregistrare în ceea ce privește forma și exactitatea documentelor prezentate.

3.5.8. Prin urmare, CESE salută propunerea Comisiei Europene de facilitare a digitalizării în contextul dreptului societăților comerciale, pe baza principiului înregistrării unice, care va funcționa pe baza încrederii reciproce între statele membre care încă aplică propriile cerințe naționale privind constituirea unei societăți.

3.6. *Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește transformările, fuziunile și divizările transfrontaliere – COM(2018) 241 final*

3.6.1. Propunerea urmărește să stabilească norme clare și să adapteze dreptul societăților comerciale la mobilitatea transfrontalieră a societăților în UE. Propunerea stabilește un echilibru atent între normele și procedurile specifice privind operațiunile transfrontaliere ale societăților care au scopul de a exploata potențialul pieței unice, pe de o parte, și protecția împotriva abuzurilor a tuturor părților interesate afectate de aspecte legate de activitatea societății, și anume angajații, creditorii și acționarii minoritari, pe de altă parte.

3.6.2. CESE sprijină transformările transfrontaliere la nivelul UE ([22]) și salută includerea în propunerea Comisiei a hotărârii Curții de Justiție a UE emise în 2017 în cauza *Polbud* ([23]). În hotărârea *Polbud*, Curtea a statuat că o normă națională care condiționează transferul transfrontalier de dizolvarea societății constituie o restricție nejustificată și disproporționată și, prin urmare, incompatibilă cu libertatea de stabilire. Obligația generală de a pune în aplicare o procedură de lichidare impusă de stat înseamnă stabilirea unei prezumții generale privind existența unui abuz; o astfel de legislație este, prin urmare, disproporționată. Transferul sediului social al unei astfel de societăți, fără să se modifice sediul real al societății respective, intră sub incidența libertății de stabilire protejate de dreptul Uniunii. Prin urmare, CJUE a reconfirmat dreptul societăților comerciale de a-și transfera sediul social, fără a-și modifica sediul real, dintr-un stat membru în altul, inclusiv atunci când aceste societăți își exercită în mare parte sau chiar în întregime activitatea lor economică în primul stat membru. Scopul urmărit de societatea Polbud de a beneficia de o legislație mai favorabilă nu constituie, în sine, un abuz al libertății de stabilire.

3.6.3. CESE sprijină, în principiu, instituirea unei proceduri care să permită efectuarea unor astfel de transformări și adoptarea unor condiții de fond pentru a stopa insecuritatea juridică a normelor naționale diversificate care afectează în mod negativ societățile, părțile interesate și statele membre. Normele naționale, în cazul în care există, sunt adesea incompatibile sau greu de combinat. Mai mult, peste jumătate din statele membre nu permit transformări transfrontaliere. În special IMM-urile sunt afectate în mod negativ, întrucât, deseori, acestea nu dispun de resurse pentru a efectua proceduri transfrontaliere prin metode alternative costisitoare și complicate.

([22]) O operațiune prin care o societate constituită și înregistrată în conformitate cu legislația unui stat membru se transformă într-o societate distinctă, constituită și înregistrată în conformitate cu legislația unui alt stat, menținându-și personalitatea juridică și fără a fi dizolvată sau lichidată.

([23]) Cauza C-106/16. ECLI:EU:C:2017:804. Polbud a fost o societate cu sediul în Polonia, care a decis să-și transfere sediul social în Luxemburg, fără modificarea sediului său real. Deschiderea procedurii de lichidare a fost înscrisă în registrul comerțului polonez și a fost desemnat un lichidator. În 2013, sediul social al Polbud a fost transferat în Luxemburg. Polbud a devenit „Consoil Geotechnik Sàrl", o societate aflată sub incidența dreptului luxemburghez. În plus, Polbud a depus la instanța de înregistrare o cerere de radiere din registrul comerțului polonez. Instanța de înregistrare a respins cererea de radiere. Polbud a formulat o acțiune împotriva acestei decizii. Curtea Supremă din Polonia, în fața căreia a fost formulat recurs, solicită în primul rând Curții de Justiție să stabilească dacă libertatea de stabilire este aplicabilă transferării sediului social al unei societăți constituite în temeiul dreptului unui stat membru, pe teritoriul unui alt stat membru, unde societatea este transformată într-o societate care intră sub incidența dreptului acestui alt stat membru, fără să se modifice sediul real al societății respective. A se vedea, de asemenea, https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-10/cp170112ro.pdf

3.6.4. Prima etapă a procedurii constă în eliberarea de către autoritatea competentă din statul membru *de plecare* a unui *certificat prealabil transformării*, în termen de o lună; sau, în cazul în care există motive de îngrijorare, în efectuarea de către această autoritate a unei analize aprofundate care durează încă o lună. Procedura se încheie atunci când statul membru de *destinație*, ținând seama de toate faptele și informațiile relevante, înregistrează societatea transformată, în cazul în care societatea respectă dispozițiile legale privind *înregistrarea și protecția lucrătorilor*. Comunicarea între autoritățile competente va fi facilitată prin intermediul sistemului de interconectare a registrelor comerțului (BRIS). Preocupările legate de participarea lucrătorilor sunt abordate din perspectiva dreptului lor de a fi informați și consultați în timp util de către societate. Protecția lucrătorilor poate fi, de asemenea, confirmată de autoritatea statului membru de destinație. Comitetele europene de întreprindere joacă un rol important.

3.6.5. CESE dorește să își exprime rezervele cu privire la măsura în care o procedură îndelungată și costisitoare îndeplinește criteriile privind exercitarea libertății de stabilire într-un alt stat membru și este compatibilă cu hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-106/16, Polbud. Este important de subliniat faptul că Curtea a interpretat articolul 54 din Tratatul privind funcționarea UE și a aplicat principiul general al proporționalității. Astfel, dreptul de transformare transfrontalieră al unei societăți derivă din tratat însuși, iar statele membre (și instituțiile UE) trebuie să aibă grijă să nu îl încalce. Prin urmare, CESE sprijină procedura privind transferul sediului societății (transformare transfrontalieră) în statul membru de plecare, dar recomandă ca procedura din statul membru de destinație (articolul 86p) să se limiteze la un control *ex ante* al cerințelor privitoare la elementul de legătură al societății transformate cu dreptul național care îi este aplicabil ([24]). Cu toate acestea, Comitetul consideră că ar fi utilă o clauză generală împotriva exercitării abuzive a dreptului de stabilire. În acest fel, noua procedură nu va impune sarcini inutile dincolo de obiectivele sale declarate și, în același timp, îi va conferi statului membru de destinație autoritatea de a controla abuzurile chiar și după transformare.

3.6.6. În plus, este necesară clarificarea noțiunii de „aranjamente artificiale" ale unei societăți dintr-un stat membru cu scopul de a obține avantaje fiscale nejustificate. Acesta este un concept elaborat în principal de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și este inclus în considerente și în articolul 86c alineatul (3). De asemenea, este un concept-cheie care va permite sau va interzice libertatea de stabilire a unei societăți într-un alt stat membru. Trebuie stabilite criterii sau indicatori clari, astfel încât activitatea economică efectivă bazată pe decizii economice solide să nu fie împiedicată potrivit cauzei Polbud a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

3.6.7. **Fuziunile transfrontaliere** ([25]): Propunerea se bazează pe experiența pozitivă avută cu Directiva 2005/56/CE ([26]) privind fuziunile transfrontaliere, care se referă numai la societățile comerciale cu răspundere limitată, și abordează deficiențele acesteia. Prin urmare, propunerea introduce norme de fond armonizate privind protecția creditorilor și a acționarilor, în timp ce Directiva 2005/56/CE prevedea numai norme procedurale, de exemplu privind obligația de informare a acționarilor, protecția de fond rămânând în responsabilitatea statelor membre. Noua propunere solicită ca proiectul de fuziune să specifice:

— garanțiile pentru creditori: propunerea introduce prezumția că nu există prejudicii în cazul în care creditorii vor fi plătiți de un garant sau de societatea rezultată, fapt confirmat printr-o evaluare a situației acestora efectuată de către un expert independent;

— dreptul de retragere din societate al acționarilor care nu au votat sau care nu au drept de vot și dreptul de a primi compensații adecvate, precum și dreptul de a contesta rata de schimb a acțiunilor propusă în fața instanțelor naționale.

3.6.8. CESE este de acord și cu alte elemente ale propunerii Comisiei:

(a) normele armonizate privind informarea angajaților, într-un mod specific și cuprinzător, cu privire la implicațiile transfrontaliere ale fuziunilor – în timp ce Directiva 2005/56/CE prevedea doar participarea lor în consiliul de administrație și menționarea situației lor în raportul de gestiune;

([24]) Hotărârea Curții în cauza Vale Epitesi, C-378/10, EU:C:2012:440, punctul 31 și cauza Polbud, C-106/16, ECLI:EU:C:2017:804, punctele 33, 35, 44.

([25]) O operațiune prin care două sau mai multe societăți din două sau mai multe state membre își transferă activele și pasivele către o societate existentă (achiziționată) sau către o societate nouă.

([26]) Directiva 2005/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 privind fuziunile transfrontaliere ale societăților comerciale pe acțiuni. În prezent, aceasta face parte din directiva codificată din 2017.

(b) normele armonizate pentru o procedură rapidă pentru fuziuni mai puțin complexe sau renunțarea la raportul expertului independent, cu acordul tuturor acționarilor sau în cursul unei fuziuni a unei societăți-mamă cu o filială;

(c) interconectarea registrelor comerțului pentru schimburi de informații – utilizarea instrumentelor digitale.

3.6.9. **Divizările transfrontaliere** ([27]): Acestea fac obiectul unor norme naționale divergente sau incompatibile în numai 13 state membre, fără să existe o armonizare la nivelul UE, în pofida importanței lor pentru creșterea economică. Pentru a preveni abuzurile și pentru a proteja părțile interesate, trebuie introdus un cadru legislativ la nivelul UE pentru societățile cu răspundere limitată, similar cu cel pentru transformările transfrontaliere. Trebuie stabilită o procedură în două etape. În prima etapă este elaborat proiectul de divizare, împreună cu două rapoarte explicate integral, cu privire la implicațiile pe care le va avea divizarea asupra acționarilor și angajaților. În plus, este necesară întocmirea unui raport de către un expert independent pentru societățile mijlocii și mari. Acesta este doar un prim pas și CESE consideră că propunerea ar trebui să acopere și divizarea transfrontalieră prin achiziționarea de active/pasive ale societății/societăților existente, nu numai cazul în care sunt înființate noi societăți.

3.6.10. În prezent, normele naționale diferă foarte mult între statele membre și, uneori, impun proceduri administrative excesive pe care Comisia trebuie să le atenueze în tot textul noii propuneri, pentru a nu descuraja întreprinderile de la căutarea de noi oportunități. Deși CESE sprijină noile norme și proceduri, acestea trebuie totuși să fie examinate cu atenție, astfel încât să nu creeze sarcini administrative și costuri suplimentare, fapt ce depășește obiectivele pe care acestea le urmăresc în ceea ce privește protecția angajaților, a creditorilor și a acționarilor.

3.6.11. CESE salută exceptarea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici prevăzută la articolul 86 g din propunere de la examinarea efectuată de expertul independent, întrucât costul unui raport întocmit de un expert independent ar reprezenta o sarcină excesivă pentru microîntreprinderi și întreprinderile mici și mijlocii.

3.6.12. CESE dorește să sublinieze rolul experților independenți în dezvăluirea fraudelor numai în întreprinderile mari, în timpul examinării și colectării documentelor societății într-un raport scris, cu condiția de a îndeplini anumite cerințe, de exemplu, o structură de control intern eficace și proceduri standard de operare eficiente, pentru a preveni și atenua posibilele conflicte de interese și a asigura independența rapoartelor în raport cu părțile interesate.

3.6.13. CESE sprijină ferm propunerea Comisiei Europene care stabilește pentru prima dată procedura de transformare transfrontalieră și completează procedurile deja existente privind fuziunile și divizările transfrontaliere prin asigurarea unei protecții sporite a părților interesate. Cu toate acestea, diferențele rezultate între procedurile de fuziune transfrontalieră, pe de o parte, și transformarea și diviziunea transfrontaliere, pe de altă parte, pot afecta atractivitatea comparativă a acestora din urmă. CESE propune ca Comisia să analizeze aceste efecte.

3.6.14. CESE salută intenția Comisiei de a proteja drepturile de participare ale lucrătorilor existente în prezent. CESE consideră că, în cadrul societății care rezultă dintr-o transformare transfrontalieră, trebuie să se aplice în continuare cel puțin același nivel pentru toate elementele referitoare la participarea lucrătorilor ca cel prevăzut de legislația statului membru de plecare, în conformitate cu procedura și normele standard prevăzute de Directiva 2001/86/CE ([28]).

3.6.15. CESE subliniază rolul important pe care îl au comitetele europene de întreprindere înființate în societățile mari care urmează să fie transformate și solicită intensificarea implicării acestora în conformitate cu Directiva 2009/38/CE ([29]).

([27]) O operațiune prin care o societate își împarte și își transferă toate sau o parte din activele și pasivele sale către o societate/societăți existente sau noi într-un alt stat membru.

([28]) Directiva 2001/86/CE a Consiliului din 8 octombrie 2001 de completare a statutului societății europene în ceea ce privește implicarea lucrătorilor (JO L 294, 10.11.2001 p. 22).

([29]) Directiva 2009/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 mai 2009 privind instituirea unui comitet european de întreprindere sau a unei proceduri de informare și consultare a lucrătorilor în întreprinderile și grupurile de întreprinderi de dimensiune comunitară (reformare) (JO L 122, 16.5.2009, p. 28).

3.7. Ca observație generală, CESE subliniază necesitatea ca, în sensul prezentelor propuneri, toate instrumentele și procesele digitale să fie pe deplin accesibile persoanelor cu handicap, în special celor cu handicap vizual.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa și de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare

[COM(2018) 435 final – 2018/0224 (COD)]

și (b) Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a programului specific de punere în aplicare a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa

[COM(2018) 436 final – 2018/0225 (COD)]

(2019/C 62/05)

Raportor: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Sesizare	(a) Parlamentul European, 14.6.2018 Consiliu, 25.6.2018 (b) Parlamentul European, 14.6.2018 Consiliu, 27.6.2018
Temei juridic	(a) articolul 173 alineatul (3), articolul 182 alineatele (1), (4) și (5), articolul 188 din TFUE; și articolul 7 alineatul (5) din Tratatul Euratom (b) articolul 173 alineatul (3) și articolul 182 alineatul (4) din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	187/1/2

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută faptul că Comisia Europeană a precizat în mod clar că cercetarea și inovarea (C&I) trebuie să fie în continuare o **prioritate esențială a UE** și în contextul următorului cadru financiar multianual 2021-2027. CESE este mulțumit să constate că multe dintre recomandările făcute de Comitet pentru evaluarea la jumătatea perioadei a programului Orizont 2020 au fost preluate în domenii cum ar fi colaborarea în cercetare și mobilitatea, împreună cu măsuri de consolidare a inovării, depășire a disparităților dintre regiuni, promovare a activităților în materie de știință și inovare în rândul cetățenilor, remediere a ratelor scăzute de reușită și de reducere a sarcinii administrative ([1]).

1.2. CESE subliniază că știința, cercetarea și inovarea trebuie să reprezinte elemente-cheie ale procesului de construcție a comunității europene și sprijină, prin urmare, abordarea programului Orizont Europa care își propune să apropie cetățenii de aceste activități și realizări. În acest scop, o comunicare eficace, nu numai a oportunităților programului, ci și a efectelor activităților de inovare și cercetare asupra vieții cetățenilor, trebuie să facă parte din strategia de a încuraja statele membre să acorde mai mult sprijin acestui efort.

([1]) JO C 34, 2.2.2017, p. 66 și Raportul de informare privind Orizont 2020 (evaluare).

1.3. CESE sprijină conceperea misiunilor în domeniul C&I ca parte a strategiei Orizont Europa de a obține rezultate cu un impact mai mare în domeniul C&I și de a schimba cu adevărat modul în care cetățenii percep știința și impactul acesteia în viața lor de zi cu zi. CESE solicită definirea de urgență a unor misiuni strategice care să poată stimula ecosistemele de cercetare și inovare din întreaga Europă și să impulsioneze cercetarea colaborativă ca principalul mijloc de a furniza cunoștințe și de a crea un impact. Misiunile ar trebui să se concentreze asupra unui obiectiv specific, cuantificabil și realizabil și ar trebui să fie deschise tuturor participanților posibili, valorificând excelența din diferite părți ale Europei.

1.4. CESE sprijină faptul că misiunile vor fi deschise la diverse soluții ascendente și vor acoperi întregul ciclu de viață al C&I. Întrucât misiunile ar trebui să vizeze obiectivele pe termen mediu și lung, în abordarea lor ar trebui să se reflecte importanța deosebită a cercetării cu nivel redus de maturitate tehnologică. Ele nu ar trebui să se concentreze exclusiv pe modele de inovare lineare, adesea limitate la inovarea progresivă, ci ar trebui, în mod explicit, să stimuleze modelele de inovare revoluționară.

1.5. CESE, ca reprezentant al societății civile organizate, este dispus să contribuie activ la procesul de proiectare în comun și sprijină ideea misiunilor, dar nu trebuie să uităm că aducerea procesului de luare a deciziilor prea aproape de utilizatorii finali poate limita domeniul de aplicare și caracterul revoluționar al misiunilor. Comitetele misiunilor ar trebui să beneficieze de o calitate foarte bună și de o masă critică suficientă din partea tuturor părților interesate, pentru a evita cercetarea de dezvoltare sau, la cealaltă extremă, misiunile care depășesc cu mult capacitățile tehnice/tehnologice existente.

1.6. CESE evidențiază Consiliul european al inovării (CEI) ca instrument important de sprijinire a inovării revoluționare și de stimulare a antreprenoriatului și a competitivității la nivelul UE. În acest mod și ținând seama de peisajul european, CESE consideră că CEI ar trebui să se concentreze în special pe IMM-urile și întreprinderile nou-înființate care sunt foarte inovatoare și revoluționare.

1.7. CESE subscrie la ideea că Orizont Europa ar trebui să integreze științele sociale și umaniste într-un mod sistematic. Științele sociale și umaniste ar trebui să fie abordate în combinație cu abordarea tehnologică. Inovarea depășește cu mult domeniul tehnologiei, iar reunirea diferitelor viziuni, compromisuri și provocări va contura mai bine peisajul din domeniul C&I în Europa. CESE consideră că prin abordarea, „dincolo de tehnologie", s-ar da un impuls științelor sociale și umaniste în cadrul programului Orizont Europa.

1.8. CESE sprijină abordarea politicii privind „știința deschisă" ca modalitate de a se axa pe excelența științifică și cunoștințe de înaltă calitate. Știința deschisă este vitală pentru dezvoltarea științifică globală a instituțiilor europene, însă ar trebui să se aibă în vedere introducerea unui anumit interval de timp pentru publicarea tuturor rezultatelor științifice, pentru a garanta că toate rezultatele proiectelor vor fi puse la dispoziție în registre adecvate și în intervale de timp bine definite. CESE salută accesul liber la publicații și date de cercetare, dar recomandă insistent consultarea regulată a părților interesate din domeniul cercetării cu privire la cerințele viitoare în domeniul științei deschise. Posibilitățile de neparticipare deja existente ar trebui menținute în cadrul Orizont Europa.

1.9. CESE este de acord cu faptul că redefinirea structurii pilonilor va îmbunătăți coerența internă, în special prin integrarea tehnologiilor industriale în cadrul pilonului 2, sporind contribuția industriei în ceea ce privește abordarea provocărilor globale și echilibrarea ofertei cu cererea de noi soluții. Această abordare este foarte atrăgătoare, și una dintre sugestii ar fi favorizarea consorțiilor care închid ciclul de inovare, adică îi includ pe partenerii din mediul academic care creează, pe furnizorii de soluții care dezvoltă soluții inovatoare și pe utilizatorii finali care își exprimă necesitățile, astfel încât aceste consorții să poată funcționa în mod durabil.

1.10. CESE salută, de asemenea, obiectivul de continuare a simplificării normelor privind ajutorul de stat pentru a facilita combinarea mai multor fonduri, ceea ce poate fi esențial pentru depășirea disparităților semnificative dintre statele membre și regiuni în ceea ce privește numărul de proiecte de cercetare și inovare de succes. Sinergiile dintre diferitele programe de finanțare ale Uniunii și politicile Uniunii, respectiv cu fondurile structurale, prin intermediul reglementărilor compatibile, sunt vitale pentru a garanta cel mai mare impact al proiectelor de C&I.

1.11. CESE subliniază că sprijinirea mobilității cercetătorilor prin acțiunile Marie Skłodowska-Curie este, de asemenea, fundamentală pentru consolidarea în continuare a Spațiului european de cercetare, în timp ce politicile UE și cele naționale trebuie să aibă drept obiectiv asigurarea de condiții de muncă adecvate și atractive pentru profesioniști, în vederea evitării fenomenului de „exod al creierelor", care este cu adevărat contraproductiv pentru atingerea obiectivelor de coeziune în UE. În plus, este esențial să se consolideze sprijinul pentru cercetătorii aflați la începutul carierei în cadrul programului CEC.

1.12. CESE consideră că o atenție deosebită ar trebui acordată educației științifice și comunicării științifice în cadrul pilonului „Consolidarea Spațiului European de Cercetare”. Acest lucru ar consolida componenta „Știința cu și pentru societate” în cadrul acestui pilon și, în consecință, în cadrul programului Orizont Europa.

2. **Observații generale**

2.1. CESE salută eforturile recente ale Comisiei de a stimula creșterea europeană prin noi politici europene atent concepute și sprijinite prin promovarea sporită a activităților în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării, care pot asigura o poziție de lider pentru Europa în multe domenii ([2]). Comunitatea europeană a inovatorilor și cercetătorilor a atins numeroase obiective în ultimii ani, dar în continuare aceste realizări nu sunt pe deplin apreciate de cetățenii europeni din mai multe motive, cum ar fi lipsa de comunicare, angajamentul redus din partea comunității sau chiar indiferența cetățenilor față de realizările științifice. Prin urmare, este esențial ca această atitudine să se schimbe în cadrul societății europene, nu doar pe termen scurt, ci și pentru a contribui la inovarea pe termen lung și la un ecosistem științific ancorat în societate, în ansamblul ei.

2.2. CESE susține abordarea conform căreia definirea principalelor provocări globale este cea care poate schimba opiniile cetățenilor, ca parte a unui efort major de mobilizare și implicare a societății în proiectul european. Stimularea competitivității Europei prin inovare este fundamentală și trebuie avută în vedere de către lideri în stabilirea priorităților politice. Nu se poate spune pur și simplu că activitățile C&D+I contribuie în mod semnificativ la crearea de locuri de muncă și la creșterea numărului acestora. Nu este suficient să se prezinte informațiile conform cărora două treimi din creșterea economică în Europa decurg din activitățile CDI. Statele membre trebuie să participe la acest efort colectiv.

2.3. CESE salută propunerea de lansare a unui nou program european în domeniul C&I pentru sprijinirea și stimularea cercetării și inovării la nivelul UE pentru perioada 2021-2027 și a principalelor sale caracteristici, și anume concentrarea acestuia pe știința deschisă, provocările globale și competitivitatea industrială și inovarea deschisă. CESE este ferm convins că abordarea bazată pe co-creație, care implică toate părțile interesate din comunitatea de cunoaștere și inovație, reprezintă baza pentru a stimula competitivitatea europeană, crearea de locuri de muncă, coeziunea socială, în special combaterea șomajului în rândul tinerilor, și protecția mediului, în conformitate cu Agenda 2030 a ONU și cu obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD).

2.4. Programul Orizont Europa pare să reflecte prioritatea Comisiei de a construi un ecosistem inovator și științific care să permită UE să își îmbunătățească competitivitatea prin activități structurale care vor avea un impact economic și social. Acest lucru este confirmat nu numai de creșterea propusă a pachetului financiar, ci și de activitățile proiectate în cadrul celor trei piloni ai programului.

2.5. CESE sprijină principalele elemente noi care sunt evidențiate de propunerea Orizont Europa, și anume: (i) sprijinirea inovării revoluționare prin intermediul Consiliului european al inovării; (ii) maximizarea impactului prin intermediul unei abordări orientate către îndeplinirea obiectivelor misiunilor și implicarea cetățenilor: misiuni în domeniul C&I; (iii) întărirea cooperării internaționale; (iv) consolidarea deschiderii printr-o politică mai puternică privind știința deschisă; și (v) raționalizarea cadrului de finanțare printr-o abordare nouă a parteneriatelor europene.

2.6. Instituirea **misiunilor** ascendente de cercetare și inovare în UE care pun accentul pe provocările globale și competitivitatea industrială ar putea fi o modalitate bună de a implica mai mult societatea în activitățile științifice și de inovare. Această abordare ar putea fi o modalitate reușită de implicare a societății și a cetățenilor în misiunile care trebuie definite, și va crea un sentiment de comunitate care ar putea fi esențial pentru obținerea unor rezultate și a unui impact semnificative. Încă o dată, rolul societății civile organizate în acest proces ar putea fi crucial.

2.7. De asemenea, CESE apreciază faptul că Orizont Europa va sprijini „parteneriatele public-privat” (PPP), ca instrument eficient de stimulare a cercetării colaborative axate pe cercetarea și dezvoltarea orientată către industrie, promovând mai puține parteneriate, dar cu un impact mai mare. Europa trebuie să accepte faptul că drumul care trebuie parcurs pentru a realiza un proces optim în ceea ce privește o colaborare eficientă între mediul academic și industrie este încă lung. Există, desigur, multe exemple bune și bune practici, dar în același timp există loc de îmbunătățire. PPP-urile reprezintă unul dintre instrumentele de reducere a decalajului existent între două lumi diferite, dar complementare: mediul academic și industria/piața.

([2]) JO C 197, 8.6.2018, p. 10.

2.8. Încă o dată, CESE ([3]) îndeamnă Comisia să depună eforturi permanente pentru a reduce nivelul de birocrație în cadrul programului Orizont. Prin urmare, CESE salută propunerea Comisiei privind un nivel mai scăzut de birocrație și un „timp necesar până la introducerea pe piață" mai scurt/nivel de răspuns la propuneri mai bun, așa cum se poate observa, de exemplu, în cadrul Orizont 2020, în ceea ce privește „instrumentul pentru IMM-uri". Simplificarea trebuie să fie un obiectiv principal în cadrul Orizont Europa, mai exact în ceea ce privește durata de acordare a granturilor și ulterior, timpul până la introducerea pe piață, ratele de finanțare constante, numărul redus de instrumente, utilizarea limitată a fișelor de pontaj, utilizarea pe scară largă a sumelor forfetare etc.

2.9. CESE consideră că, pe lângă reducerea birocrației, îmbunătățirea simplificării și o campanie mai vizibilă pentru a atrage IMM-urile în activitățile din domeniul inovării și în cele privind C&I, conceptul care stă la baza Consiliului european al inovării (CEI) este binevenit, în special în ceea ce privește încurajarea comercializării, introducerea pe scară mai largă a inovațiilor și antreprenorii. De fapt, CESE consideră că, în condițiile acestei strategii, rata de succes ar putea crește, ținând cont de faptul că unele întreprinderi nou-înființate și idei nu au avut succes în trecut, din diferite motive pe care CEI dorește să le abordeze. Nu trebuie să uităm de necesitatea de a face cultura europeană mai dispusă să își asume riscuri și, în acest sens, CEI va contribui la acest efort și ar trebui să ia în considerare acțiuni în domeniul C&I cu un risc ridicat în ceea ce privește obiectivele sale generale și criteriile de evaluare.

2.10. CESE susține ideea de a implica mai multe IMM-uri și întreprinderi nou-înființate în program, dar are unele îndoieli cu privire la propunerea de extindere. În pofida eforturilor anterioare din cadrul programelor-cadru, IMM-urile ar trebui implicate mai mult în activitățile bazate pe C&I, iar programul Orizont Europa ar fi șansa cea mai bună de a le stimula să participe. Ideea unei mai mari implicări prin intermediul capitalului ar putea fi una bună, însă mesajul trebuie să fie clar pentru toate întreprinderile. Faptul că IMM-urile au în continuare o perspectivă diferită atunci când este vorba de „proprietatea asupra capitalului" necesită o explicație completă din partea programului, pentru a stimula participarea comunității și a evita interpretările eronate. IMM-urile au o tradiție îndelungată a capitalului bazat pe antreprenoriatul familial, iar propunerile de „deschidere" a capitalului lor către piață, cu finanțare prin acest program, ar putea ridica întrebări specifice. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să fie foarte clară cu privire la această propunere interesantă.

2.11. De asemenea, CESE este de acord cu principiul conform căruia investițiile financiare din partea UE pentru antreprenori nu ar mai exista fără un dialog cu UE. Acest „motto", anunțat recent de comisarul Moedas în cadrul unei intervenții publice, demonstrează o idee ambițioasă de interacțiune mai directă cu antreprenorii și candidații, dar este, de asemenea, o atitudine foarte riscantă: încă nu este clar ce fel de resurse vor fi alocate pentru interviurile cu candidații, iar întregul proces trebuie să fie eficient. CESE este, însă, pe deplin pregătit să sprijine această nouă abordare și chiar se oferă să colaboreze în acest proces, prin expertiza membrilor săi și prin sprijinirea organizațiilor societății civile care își susțin, la rândul lor, membrii.

2.12. Nu în ultimul rând, CESE salută, de asemenea, eforturile care par a fi depuse pentru a spori sinergia finanțărilor între programe. Sinergiile în ceea ce privește finanțările pot avea un rol foarte important în mobilizarea și stimularea capacităților de cercetare și inovare în diferite regiuni ale Europei. Sporirea sinergiilor cu alte programe de finanțare ale Uniunii și cu politicile Uniunii, și anume cu fondurile structurale, prin intermediul unor reglementări compatibile, ar trebui să reprezinte un punct-cheie. De fapt, în conformitate cu regulamentele CFM privind fondurile de coeziune, statele membre pot transfera până la 5 % din fondurile alocate de la un fond la altul, ceea ce le permite să transfere fonduri pentru investiții în alte domenii-cheie identificate. Acesta ar putea fi un alt pas important către o implicare mai mare a statelor membre în atingerea obiectivului programului de inovare și aducerea agendei științifice la un alt nivel. CESE consideră că numai prin implicarea sectoarelor public și privat programul poate fi considerat o poveste de succes, cu impact asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor. Un alt aspect important ar fi armonizarea normelor și reglementărilor diferitelor fonduri, cel puțin pentru aceleași tipuri de activități, în special pentru cercetare și inovare.

3. **Propunerea cu privire la Orizont Europa (2021-2027)**

3.1. Propunerea Comisiei pentru Orizont Europa se bazează pe un anunț al unei realizări majore: un program în domeniul C&I care valorează 100 de miliarde EUR, care reprezintă deja o mare victorie pentru o societate europeană a cunoașterii orientată către știință și inovare. În acest sens, faptul că statele membre au fost de acord cu această creștere bugetară demonstrează nu numai un angajament politic, ci și un mesaj clar adresat lumii: Europa dorește să dețină poziția de lider în domeniul inovării și, ca atare, au fost create condițiile de finanțare necesare pentru realizarea acestui lucru.

3.2. În afară de majorarea financiară, există câteva idei noi și inovatoare pe care CESE dorește să le evidențieze ca puncte care au fost preluate direct din propunere și care sunt importante pentru acest aviz. Prin urmare, am dori să menționăm pe scurt următoarele elemente:

([3]) JO C 34, 2.2.2017, p. 66.

(a) **Structura bazată pe trei piloni a programului Orizont Europa**: așa cum a afirmat CE, Orizont Europa nu este o revoluție, ci o evoluție. Astfel, programul se bazează pe trei piloni principali: Știință deschisă, care include CEC, acțiunile Marie Skłodowska-Curie și infrastructurile de cercetare; Provocări globale și competitivitate industrială, care cuprinde cinci clustere: sănătate; o societate sigură și favorabilă incluziunii; climă; energie și mobilitate; și alimente și resurse naturale; și pilonul Inovare deschisă, care cuprinde CEI, ecosistemele europene de inovare și Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT). Cei trei piloni vor fi susținuți de activități de consolidare a Spațiului European al Cercetării.

(b) **Crearea Consiliului european al inovării (CEI)**, pentru a ajuta UE să devină lider în domeniul inovațiilor creatoare de piețe; Europa urmărește acest obiectiv de mai mulți ani, însă, în pofida acestor eforturi, în pofida ideilor excelente și în ciuda unei comunități inovatoare și științifice foarte puternice, nivelul de creștere a numărului de locuri de muncă și de creare a acestora nu reflectă nivelul angajamentului. Astfel, propunerea Comisiei va crea un ghișeu unic pentru ca cele mai promițătoare tehnologii cu potențial ridicat și revoluționare să poată fi aduse din laborator pe piață și va ajuta cele mai inovatoare întreprinderi nou-înființate și societăți să-și extindă ideile. Noul CEI va contribui la identificarea și finanțarea inovațiilor cu evoluție rapidă și cu grad ridicat de risc, care au un potențial puternic de a crea piețe complet noi. Acesta va oferi sprijin direct inovatorilor prin intermediul a două instrumente principale de finanțare, unul pentru etapele de început și celălalt pentru dezvoltare și introducerea pe piață. El va completa acțiunile Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT). CESE consideră că CEI ar trebui să se concentreze asupra IMM-urilor și a întreprinderilor nou-înființate foarte inovatoare și revoluționare.

(c) În cadrul EIT, propunerile pentru viitoarele comunități de cunoaștere și inovare (CCI) din cadrul EIT vor fi evidențiate în Agenda strategică de inovare (ASI) a EIT. CESE consideră că numărul acestora nu ar trebui să crească semnificativ, ci ar trebui limitat, în conformitate cu principiul simplificării peisajului C&I. În plus, viitoarele CCI-uri ar trebui să garanteze reprezentarea diferitelor țări europene, mai exact în ceea ce privește localizarea centrelor de inovare. Ar trebui consolidat antreprenoriatul promovat de către pilonul academic (de exemplu, educația antreprenorială; stimularea unor colaborări strânse fără caracter disciplinar între industrie și mediul academic; și identificarea posibilelor competențe ale viitorilor inovatori).

(d) Instituirea **misiunilor** UE în domeniul cercetării și inovării care pun accentul pe provocările globale și competitivitatea industrială. Această abordare ar putea fi o modalitate reușită de implicare a societății și a cetățenilor în misiunile care trebuie identificate și va crea un sentiment de comunitate care ar putea fi esențial pentru obținerea unor rezultate și a unui impact semnificativ. Exemplele ar putea varia de la lupta împotriva cancerului până la transportul curat, oceane fără deșeuri de plastic sau apă sigură și curată pentru toți. Aceste misiuni vor fi concepute împreună cu cetățenii, părțile interesate, Parlamentul European și statele membre. CESE, în calitate de reprezentant al societății civile organizate, este deschis să contribuie în mod activ la acest proces comun de concepție.

(e) **Maximizarea potențialului de inovare pe întreg teritoriul UE și consolidarea Spațiului European al Cercetării**: sprijinul va fi dublat pentru statele membre care prezintă un potențial redus de performanță în domeniul cercetării și dezvoltării. În plus, sinergiile cu fondurile structurale și de investiții europene (de exemplu, fondurile structurale și de coeziune) vor facilita coordonarea și combinarea finanțării și vor ajuta regiunile să îmbrățișeze inovarea și să câștige mai multă susținere la nivelul UE.

(f) **O mai mare deschidere**: principiul „științei deschise/inovării deschise" va sta la baza modului de operare al programului Orizont Europa, care necesită acces liber la publicații și date. Aceasta va promova diseminarea și exploatarea, va contribui la absorbția pe piață și va spori potențialul de inovare al rezultatelor generate de finanțarea UE.

(g) **O nouă generație de parteneriate europene și o colaborare sporită cu alte programe ale UE:** se așteaptă ca Orizont Europa să eficientizeze numărul de parteneriate pe care UE le programează sau le finanțează împreună cu parteneri precum industria, societatea civilă și agențiile de finanțare, pentru a spori eficacitatea și impactul acestora în atingerea priorităților politice ale Europei. Orizont Europa va promova legături eficace și operaționale cu alte programe viitoare ale UE, cum ar fi politica de coeziune, Fondul european de apărare, Programul Europa digitală și Mecanismul pentru interconectarea Europei, precum și cu proiectul internațional ITER privind energia de fuziune.

(h) **Centrul Comun de Cercetare (JRC)**, serviciul pentru știință și cunoștințe al Comisiei, va continua să contribuie prin consiliere științifică, asistență tehnică și cercetare dedicată.

4. **Știință și inovare pentru toți europenii**

4.1. Cetățenii trebuie să ia cunoștință de potențialul european și de realizările privind activitățile științifice și de inovare. Aceste activități fac parte efectiv din viața tuturor și reprezintă o adevărată oportunitate de implicare a societății în proiectul european. Conceptul și măsurile propuse de Comisie sunt uriașe și reprezintă un „proces continuu", dar aceasta este în același timp și „ultima șansă" de a-i atrage pe cetățeni să se implice în ceea ce privește valorile europene legate de promovarea inovării și a științei pentru toți.

4.2. Educația științifică și comunicarea științifică trebuie considerate o abordare fundamentală pentru a-i implica pe toți cetățenii în proiectul european. Prioritizarea implicării publice în cadrul programului Orizont Europa va reprezenta un pas clar către obținerea rezultatelor în domeniul C&I pentru piață și pentru viața noastră de zi cu zi. Procesul comun de creație bazat pe o abordare multipartită ar constitui un mesaj clar pentru implicarea publicului în peisajul C&I. Inovarea socială care îi implică pe cetățeni și încrederea în inovare vor fi esențiale pentru încurajarea adoptării unor noi modele de guvernanță, de producție și de consum.

4.3. Diseminarea, comunicarea și valorificarea succesului științei și inovării europene par a fi oarecum ineficiente. Cetățenii apreciază inovațiile din alte regiuni și nu recunosc „realizările europene" chiar și atunci când le văd. Acest lucru trebuie să se schimbe din mai multe motive: pe lângă ideea de a obține „valoare europeană" din investițiile făcute de Europa, este, de asemenea, important să fim mândri de realizările și obiectivele UE în legătură cu proiectul european pentru toți.

4.4. Europa este deseori criticată pentru „lipsa de investiții" și „lipsa unei culturi a riscului și a antreprenoriatului". Ideea generală a propunerii CE este aceea de a aborda aceste fapte și de a crea o modalitate nouă de expunere a acestor idei. Contribuția activităților din domeniul științei și inovării la construirea unei Europe mai bune și mai incluzive face parte din schimbarea care este necesară pentru a evita neînțelegerile legate de proiectul european și reprezintă, cu siguranță, o contribuție pozitivă în ceea ce privește implicarea mai mare a cetățenilor și la a-i face pe aceștia să fie mândri că sunt parte din soluție. De asemenea, este importantă contracararea ideilor incorecte privind utilizarea fondurilor europene în comunitățile locale: dacă cetățenii ar recunoaște că „banii contribuabililor" sunt utilizați bine, acesta ar fi un pas pozitiv în direcția combaterii ideilor populiste radicale, care trebuie contestate.

4.5. Programul ar trebui, în special, să contribuie la consolidarea Spațiului European al Cercetării, garantând că cea mai mare parte a finanțării pe care o oferă va fi utilizată pentru cercetarea colaborativă care implică participanți din statele membre și/sau țări asociate, pentru a oferi o valoare adăugată semnificativă la nivelul UE. Colaborarea dintre cercetătorii europeni, industrii (inclusiv IMM-urile) și alte instituții publice și private a avut o contribuție esențială la crearea SEC și reprezintă o marcă a programelor-cadru europene în domeniul C&I, care sunt foarte apreciate de către părțile interesate și trebuie păstrate în cadrul Orizont Europa.

4.6. Activitățile Orizont Europa se desfășoară în principal prin intermediul cererilor de propuneri. Ar trebui să se garanteze că cea mai mare parte a bugetului Orizont Europa este cheltuită prin intermediul cererilor de propuneri competitive care sunt gestionate direct de Comisia Europeană sau de agențiile sale executive în mod transparent și eficient, iar numărul misiunilor și bugetul acestora, precum și parteneriatele ar trebui să fie limitate la niveluri rezonabile, pentru a raționaliza peisajul C&I, în conformitate cu scopul principal al simplificării.

4.7. Orizont Europa trebuie să eficientizeze nevoile și prioritățile urgente evidențiate în cadrul consultării părților interesate lansate la începutul anului 2018 ca parte a exercițiului de evaluare a impactului ([4]). Scopul consultării părților interesate a fost de a reuni opiniile cetățenilor interesați și ale părților interesate cu privire la definirea structurii programului Orizont Europa, și anume în ceea ce privește promovarea cercetării și inovării în întreaga UE; sprijinirea educației, competențelor și formării; și asigurarea unui mediu curat și sănătos și a protecției resurselor naturale.

4.8. Pentru a contribui în mod activ la coeziunea diferitelor regiuni din Europa, este binevenită creșterea finanțării pentru Consiliul European pentru Cercetare, mai ales dacă aceasta va fi acordată, în primul rând, tinerilor cercetători, aceștia reprezentând grupul care oferă cel mai mare potențial posibil pentru viitorul Europei. Trebuie să se pună capăt exodului creierelor din regiunile periferice către alte zone, iar susținerea cercetătorilor la început de carieră trebuie să devină realitate.

4.9. Pentru a îmbunătăți însușirea rezultatelor cercetării de către societatea civilă, este important să se sublinieze rolul fundamental al inovării sociale. De asemenea, este important să se sublinieze importanța întreprinderilor din economia socială și a părților interesate, care, împreună cu industria și IMM-urile, constituie în prezent o parte importantă a sistemului economic european.

([4]) https://ec.europa.eu/info/publications/horizon-europe-impact-assessment-swd-2018-307_en

5. **Rolul întreprinderilor**

5.1. Încă o dată, CESE trebuie să sublinieze faptul că IMM-urile reprezintă cea mai importantă comunitate de afaceri din Europa. IMM-urile sunt responsabile pentru creșterea numărului de locuri de muncă și pentru crearea acestora și, prin urmare, trebuie să se afle în centrul procesului de elaborare a politicilor. Această propunere pare să reflecte această idee, dar, în același timp, CESE atrage atenția Comisiei asupra faptului că nu există o soluție „unică" pentru toate statele membre în ceea ce privește modul de stimulare a participării IMM-urilor la programul Orizont Europa. Statele membre se situează pe niveluri de creștere și au ecosisteme structurale de inovare diferite, iar acest lucru trebuie să se reflecte cumva în măsurile specifice propuse.

5.2. CESE recunoaște rolul întreprinderilor nou-înființate în cadrul ecosistemelor de inovare și științifice, însă atrage atenția Comisiei asupra faptului că antreprenorii trebuie să aibă o abordare orientată către economie, dacă doresc să reușească. Prin urmare, este de dorit să se ofere antreprenorilor consiliere cu privire la potențialul și nevoile pieței. Întreprinderile mari trebuie, de asemenea, să participe la proces. Întreprinderile mari oferă mai multe oportunități pentru întreprinderile nou-înființate și IMM-uri, nu numai prin prisma provocărilor pe care le creează, ci și datorită oportunităților de afaceri care însoțesc în mod normal activitățile acestora. Prin urmare, este o idee foarte bună să se creeze un ecosistem de inovare mai eficient, care să corespundă tuturor circumstanțelor lor.

5.3. CESE atrage atenția comunității antreprenorilor și Comisiei asupra necesității de a elabora un nou discurs în ceea ce privește activitățile industriale. Industria tradițională ar putea beneficia într-adevăr de pe urma activităților întreprinderilor nou-înființate atunci când acestea sunt orientate spre provocările generate de digitalizarea și robotizarea activităților industriale – spre exemplu, economia circulară sau stimularea introducerii de noi tehnologii foarte avansate de fabricație, prin participarea IMM-urilor și a întreprinderilor nou-înființate și prin promovarea cooperării acestora cu marile industrii. Nivelul de succes ar putea fi sporit dacă comunitățile întreprinderilor nou-înființate ar fi cumva sensibilizate în legătură cu provocările industriale viitoare.

6. **Chestiuni financiare**

6.1. Alocarea bugetară propusă de 100 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2027 include un buget de 94,1 miliarde EUR pentru Orizont Europa (din care 3,5 miliarde EUR vor fi alocate prin Fondul InvestEU) și un buget de 2,4 miliarde EUR pentru programul de cercetare și formare Euratom. Programul Euratom, care finanțează cercetarea și formarea cu privire la siguranța nucleară, securitatea și protecția împotriva radiațiilor, va pune un accent deosebit asupra aplicațiilor neenergetice, cum ar fi asistența medicală și echipamentele medicale și va sprijini, de asemenea, mobilitatea cercetătorilor din domeniul nuclear în cadrul acțiunilor Marie Skłodowska-Curie.

6.2. Distribuția orientativă a bugetului Orizont Europa evidențiază o creștere semnificativă (aproximativ 20 %) a bugetului CEC și a celui pentru acțiunile Marie Skłodowska-Curie (aproximativ 10 %), comparativ cu Programul-cadru Orizont 2020 (2014-2020). CESE sprijină pe deplin această creștere și faptul că CEC ar trebui să aloce cea mai mare parte a bugetului său tinerilor cercetători aflați în etapele cele mai productive și mai creative (granturi pentru cercetători debutanți ([5]) și granturi pentru cercetători în faza de consolidare ([6])).

6.3. Bugetul CEI reprezintă cea mai mare creștere din cadrul Orizont Europa, cu o valoare totală care se ridică la 13,5 miliarde EUR. În cadrul pilonului „Provocări globale și competitivitate industrială", clusterul „alimente și resurse naturale" prezintă cea mai mare creștere, ridicându-se la o valoare totală de 10 miliarde EUR. Pilonul transversal dedicat „consolidării Spațiului European al Cercetării" prezintă, de asemenea, o creștere substanțială a bugetului său, ridicându-se la o valoare totală de 2,1 miliarde EUR. CESE consideră că aceste tendințe bugetare sunt binevenite și vor consolida Spațiul European al Cercetării și vor construi un ecosistem al cercetării și inovării cu mai mulți actori și care este mai puternic, în toate regiunile europene.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([5]) Pentru cercetători de orice naționalitate cu o experiență de 2-7 ani după finalizarea doctoratului, cu o evoluție foarte promițătoare a carierei lor științifice și un proiect de cercetare excelent (https://erc.europa.eu/funding/starting-grants).

([6]) Pentru cercetători de orice naționalitate cu o experiență de 7-12 ani după finalizarea doctoratului, cu o evoluție foarte promițătoare a carierei lor științifice și un proiect de cercetare excelent. (https://erc.europa.eu/funding/consolidator-grants).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului privind piața unică, competitivitatea întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii, și statisticile europene și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 99/2013, (UE) nr. 1287/2013, (UE) nr. 254/2014, (UE) nr. 258/2014, (UE) nr. 652/2014 și (UE) 2017/826

[COM(2018) 441 final – 2018/0231 (COD)]

(2019/C 62/06)

Raportor: **Oliver RÖPKE**

Coraportor: **Violeta JELIĆ**

Sesizare	Parlamentul European, 14.6.2018
	Consiliu, 26.6.2018
Temei juridic	Articolul 114 alineatul (1), articolul 169 alineatul (3), articolul 43 alineatul (2) și articolul 173 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	187/4/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Piața unică oferă o bază esențială pentru generarea de creștere economică și pentru competitivitate, având o contribuție semnificativă la crearea de locuri de muncă și la asigurarea unei game largi de bunuri și servicii disponibile pentru consumatori. În plus, ea poate constitui baza creării de bunăstare în Uniunea Europeană.

1.2. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută fuziunea într-un program unic a cinci programe precedente (precum și a programului statistic european, care depășește chiar piața unică) cu o serie de rubrici bugetare, întrucât se poate preconiza că acest lucru va produce sinergii și va crește eficiența din punctul de vedere al costurilor.

1.3. CESE este de acord cu Comisia în ceea ce privește necesitatea de a înlătura obstacolele existente și de a accelera dezvoltarea, implementarea și aplicarea dreptului Uniunii pe piața unică. Acest lucru este valabil în special pentru piața bunurilor și serviciilor, achizițiile publice, supravegherea pieței, dreptul societăților comerciale, dreptul contractual și dreptul răspunderii extracontractuale, combaterea spălării banilor, libera circulație a capitalurilor, serviciile financiare și concurența, precum și dezvoltarea de instrumente de guvernanță. CESE îndeamnă la crearea unei piețe unice echitabile și complete, care ar trebui să țină seama și de respectarea standardelor din domeniul muncii, al protecției consumatorilor și al protecției mediului.

1.4. Totuși, în ceea ce privește lanțul alimentar, CESE îndeamnă Comisia să asigure finanțare în cadrul categoriei 3 – „Resursele naturale și mediul” – dată fiind legătura strânsă a programului cu politica agricolă.

1.5. CESE salută propunerea Comisiei de a aloca 25 % din fondurile disponibile îndeplinirii obiectivelor Acordului de la Paris privind schimbările climatice, însă ar dori informații suplimentare cu privire la categoriile de cheltuieli considerate ca având legătură cu clima.

1.6. CESE constată o creștere constantă a volumului de activitate în domeniul politicilor de protecție a consumatorilor, datorată, nu în ultimul rând, transformării digitale. Prin urmare, CESE îndeamnă Comisia să dezvolte în continuare cooperarea cu rețelele și cu organizațiile de consumatori și să suplimenteze în mod corespunzător finanțarea destinată protecției consumatorilor.

1.7. CESE observă că, potrivit Comisiei, finanțarea alocată priorităților noului program privind piața unică a fost stabilită la aproximativ 3,9 miliarde EUR, adică un nivel apropiat de cel din perioada de finanțare actuală 2014-2020, însă este preocupat de faptul că, în urma negocierilor privind cadrul financiar al UE, s-ar putea realiza reduceri, iar bugetul ar fi astfel mai mic față de nivelul din trecut. CESE salută, totuși, faptul că, în contextul COSME, vor exista 2 miliarde EUR suplimentare disponibile în cadrul programului InvestEU și că este posibilă combinarea finanțării din alte programe.

1.8. Statisticile întocmite în cadrul programului statistic european prezintă o valoare adăugată europeană ridicată și constituie una dintre bazele politicilor Uniunii Europene, inclusiv și îndeosebi pentru cea care vizează piața unică. Prin urmare, CESE este de acord cu poziția Comisiei în sensul că programul statistic european existent ar trebui să primească în continuare resursele necesare și în cadrul noului program privind piața unică.

1.9. CESE îndeamnă la implicarea corespunzătoare a partenerilor sociali europeni în toate etapele noului program privind piața unică.

2. **Observații generale legate de noul program privind piața unică**

2.1. CESE a subliniat în repetate rânduri că piața unică constituie piatra de temelie a procesului de integrare europeană și contribuie în mod semnificativ la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă. În plus, piața unică poate contribui și la consolidarea prosperității ([1]).

2.2. În avizul său privind cadrul financiar multianual post 2020 ([2]), CESE a criticat faptul că pentru următoarea perioadă de finanțare sunt disponibile și mai puține mijloace de atingere a obiectivelor Uniunii decât în perioada curentă.

2.3. În contextul cadrului financiar multianual al UE, Comisia propune consolidarea unei serii de programe și linii bugetare legate de competitivitatea întreprinderilor (inclusiv a IMM-urilor), protecția consumatorilor, clienți și utilizatori finali ai serviciilor financiare, procesul de elaborare a politicilor în sectorul serviciilor financiare, lanțul alimentar, precum și dezvoltarea, elaborarea și difuzarea de statistici europene. În principiu, CESE salută prezenta propunere, întrucât ea poate genera sinergii și poate spori eficiența în ceea ce privește finanțarea proiectelor susținute. Totodată, programul oferă un cadru financiar mai flexibil, ceea ce va facilita punerea în aplicare a proiectelor de către beneficiari.

2.4. Faptul că în noul program privind piața unică va fi inclusă evaluarea fiecărui program demonstrează, de asemenea, valoarea adăugată europeană ridicată generată de aceste diverse inițiative.

2.5. Ar trebui observat că încă există bariere și obstacole în calea pieței unice. Prin urmare, este importantă monitorizarea evoluțiilor în acest domeniu, realizarea unui bilanț al obstacolelor rămase și elaborarea unei foi de parcurs pentru o bună funcționare a pieței unice în interesul tuturor. CESE este de acord cu Comisia asupra faptului că noul program poate contribui la îmbunătățirea funcționării pieței unice prin conceperea, implementarea și aplicarea legislației UE. Acțiunea UE trebuie să conducă la un cadru de reglementare simplu, clar, stabil și predictibil pentru întreprinderi, lucrători și cetățeni. CESE îndeamnă la crearea unei piețe unice echitabile și complete, care ar trebui să țină seama și de respectarea standardelor din domeniul muncii, al protecției consumatorilor și al protecției mediului.

2.6. CESE salută în mod specific opțiunea finanțării cumulative a activităților și proiectelor în cadrul mai multor programe ale UE, precum InvestEU, Orizont Europa și Fondul social european. Aceasta ar putea crea efecte sinergice și ar înlesni totodată finanțarea proiectelor.

2.7. De asemenea, CESE atrage atenția asupra importanței deosebite a dezvoltării în continuare a unei politicii fiscale a UE care să promoveze o piață unică eficientă, competitivă și echitabilă ([3]).

([1]) JO C 125, 21.4.2017, p. 1.
([2]) ECO/460 – Avizul „Cadrul financiar multianual de după 2020” (adoptat în sesiunea plenară din septembrie 2018).
([3]) JO C 125, 21.4.2017, p. 1.

3. **Obiectivele programului**

3.1. Întreprinderile mici și mijlocii joacă un rol central în economia europeană. 99 % dintre întreprinderile din UE sunt IMM-uri, iar două treimi dintre persoanele ocupate lucrează într-o astfel de întreprindere. În opinia CESE este, așadar, esențial ca IMM-urile să beneficieze de sprijinul Uniunii Europene pentru a-și crește competitivitatea. CESE subliniază importanța măsurilor de sprijin destinate serviciilor profesionale și întreprinderilor, deoarece acestea sunt concepute astfel încât să promoveze competitivitatea IMM-urilor europene. Aceste măsuri sunt esențiale și pentru multe alte sectoare de mare importanță și joacă un rol central pentru servitizarea industriei europene.

3.2. CESE dorește să evidențieze experiența pozitivă a programului COSME, care a adus beneficii remarcabile IMM-urilor datorită sprijinului său adaptat nevoilor acestora în domenii precum turismul, industria textilă și alte sectoare, aducând astfel o contribuție majoră la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă. Prin urmare, sprijinul acordat prin intermediul COSME ar trebui continuat și consolidat.

3.3. În ultimii ani, IMM-urile s-au confruntat cu dificultăți deosebite de acces la finanțare. Lipsa bonității împiedică întreprinderile mici și mijlocii să realizeze investiții corespunzătoare în domenii de viitor precum digitalizarea, inovarea și globalizarea. Acest fapt are un impact negativ asupra creșterii economice și creării de locuri de muncă și poate periclita chiar supraviețuirea întreprinderilor. În consecință, CESE salută posibilitatea suplimentară de refinanțare prin intermediul instrumentelor financiare de împrumut și de capitaluri proprii în cadrul noului Fond InvestEU.

3.4. În plus, este necesar să se acorde sprijin în domeniul consolidării capacităților partenerilor sociali, ale administrației publice și ale celorlalți beneficiari, pentru a le da acestora posibilitatea să participe la programele UE.

3.5. Sprijinul pentru tinerii antreprenori și pentru produse și servicii inovatoare va constitui unul dintre elementele-cheie ale programului privind piața unică. În opinia CESE, constituie o abordare pozitivă utilizarea inițiativelor privind clusterele pentru a susține noi modele de afaceri, tehnologiile avansate, soluțiile care presupun emisii scăzute de carbon și utilizarea eficientă a resurselor, precum și alte domenii, cum ar fi inițiativele de activități internaționale, găsirea de personal și calificarea forței de muncă; Comitetul susține activitatea Platformei de cooperare a clusterelor europene.

3.6. În numeroase sectoare economice, utilizarea soluțiilor digitale deja se consideră de la sine înțeleasă. Succesul neîntrerupt și competitivitatea tot mai mare a IMM-urilor depind, nu în ultimul rând, de investițiile într-o infrastructură digitală corespunzătoare în timp util. Prin urmare, CESE susține ideea de a sprijini IMM-urile care investesc în proiecte digitale. Aceste proiecte ar trebui concepute în așa fel încât să aducă beneficii atât sectorului afacerilor, cât și societății civile în ansamblul ei.

3.7. CESE se declară în favoarea sprijinirii în continuare a portalurilor digitale „Europa ta”, SOLVIT și „Europa ta – Consiliere”, a Sistemului de informare al pieței unice și a Tabloului de bord al pieței unice, precum și în favoarea promovării creării și extinderii serviciilor publice digitale suplimentare și a cooperării autorităților în cadrul statelor membre și între acestea în sectorul digital, inclusiv în mod conjugat cu programul „Europa digitală”.

3.8. În acest context, CESE salută abordarea progresivă a Comisiei, care prevede alocarea a 25 % din fondurile disponibile pentru îndeplinirea obiectivelor Acordului de la Paris privind schimbările climatice, însă ar dori informații suplimentare cu privire la categoriile de cheltuieli considerate ca având legătură cu clima.

3.9. Scopul programului privind piața unică este să susțină interesele consumatorilor și să asigure un nivel ridicat de protecție a acestora. CESE constată că provocările cu care se confruntă politica de protecție a consumatorului se extind neîncetat, pe de o parte, ca urmare a comerțului online cu bunuri și servicii și a transformării digitale și, pe de altă parte, ca urmare a măsurilor de dereglementare disproporționate cum ar fi, de exemplu, eliminarea măsurilor legale de asigurare a calității sau a normelor legale privind condițiile de acces în profesie. Noul program trebuie, așadar, să se asigure că consumatorilor le sunt puse la dispoziție informațiile și sprijinul corespunzătoare în contextul activităților lor de consumatori. În același timp, trebuie să se asigure un sprijin adecvat și informarea corespunzătoare a întreprinderilor în legătură cu normele de protecție a consumatorilor.

3.10. Criza economică și financiară care s-a declanșat în anul 2008 a demonstrat că este esențial să li se ofere consumatorilor consiliere și informații cuprinzătoare privind serviciile financiare, inclusiv consiliere în materie de gestionare a datoriilor. În plus, este necesară o implicare mai profundă a societății civile în elaborarea politicilor din acest domeniu, îndeosebi prin promovarea organizațiilor care susțin interesele în materie de politici ale consumatorilor din sectorul serviciilor financiare.

3.11. Furnizarea de informații despre piață și consumatori și accesul la căi de atac ar trebui garantate prin sprijinirea organizațiilor de protecție a consumatorilor și a autorităților responsabile cu aplicarea legii. Cu toate acestea, CESE constată că pachetul privind noile avantaje pentru consumatori nu corespunde așteptărilor legitime ale consumatorilor, așa cum se afirmă în recentul aviz al CESE referitor la propunerea Comisiei pe această temă.

3.12. Protecția consumatorilor la nivelul Uniunii Europene beneficiază de o puternică susținere, îndeosebi prin intermediul Rețelei Centrelor Europene ale Consumatorilor și al Organizației Europene a Consumatorilor (BEUC). În ultimii ani, rețeaua a reușit să comunice cu milioane de consumatori, informându-i în permanență și răspunzând la sute de mii de întrebări ale acestora. BEUC este activă în reprezentarea intereselor consumatorilor în toate domeniile de politică relevante ale UE. Sprijinul acordat rețelei și BEUC a generat o valoare adăugată europeană ridicată. Prin urmare, CESE recomandă urmărirea și continuarea dezvoltării acestei cooperări de succes cu Rețeaua Centrelor Europene ale Consumatorilor și cu Organizația Europeană a Consumatorilor. Comitetul salută, de asemenea, proiectul de cooperare cu organizațiile naționale de protecție a consumatorilor.

3.13. În vederea unei mai bune reprezentări a intereselor consumatorilor în cadrul serviciilor financiare, două asociații fără scop lucrativ, Finance Watch și Better Finance, au primit fonduri, inițial ca parte a unui proiect-pilot, iar ulterior prin intermediul unei acțiuni pregătitoare. Regulamentul (UE) 2017/826, care vizează consolidarea capacităților în acest domeniu, prevede posibilitatea cofinanțării suplimentare pentru aceste asociații. CESE îndeamnă Comisia să intensifice și mai mult cooperarea cu organizațiile din acest domeniu de politică.

3.14. CESE constată că, în perspectiva numeroaselor sarcini care urmează să fie asumate, bugetul destinat protejării intereselor consumatorilor este extrem de limitat, fiind de numai 198,5 milioane EUR. CESE îndeamnă Parlamentul European și Consiliul să suplimenteze în mod corespunzător acest buget.

3.15. Datele și statisticile oferă baza pentru deciziile din numeroase domenii, inclusiv în politica socială, economică, regională, de mediu sau agricolă. Statisticile întocmite în cadrul programului statistic european prezintă, așadar, o valoare adăugată europeană ridicată și constituie una dintre bazele politicilor Uniunii Europene, inclusiv și îndeosebi pentru cea care vizează piața unică. Prin urmare, CESE este de acord cu poziția Comisiei în sensul că fostul program statistic european ar trebui să beneficieze în continuare de resursele necesare și în cadrul actualului program privind piața unică, în special dată fiind necesitatea de modernizare a proceselor de realizare a statisticilor și a nevoii tot mai stringente de date statistice.

3.16. În ceea ce privește standardele, CESE susține elaborarea lor promptă și în timp util, în cooperare cu IMM-urile, angajații, consumatorii și reprezentanții entităților de protecție a mediului.

3.17. Programul va sprijini acțiunile privind lanțul de aprovizionare cu produse alimentare, pentru a asigura un nivel înalt de sănătate pentru oameni, animale și plante și a îmbunătăți durabilitatea producției de alimente și furaje și standardele de calitate la nivelul UE. Impactul bolilor animalelor și al organismelor dăunătoare ar trebui redus la minimum prin aplicarea unor programe de prevenție sprijinite de UE. Totodată, ar trebui susținut nivelul de protecție a mediului și a biodiversității.

3.18. Multe dintre activitățile din cadrul programului privind lanțul alimentar fac obiectul politicii agricole și a politicii de mediu. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să asigure finanțarea acestor activități din lanțul alimentar prin categoria 3 „Resursele naturale și mediul”.

4. **Buget**

4.1. Comisia propune un buget total alocat programului privind piața unică în valoare de 4,089 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2027. Bugetul cuprinde:

— aproximativ 438 de milioane EUR pentru obiectivul privind piața unică;

— 1 miliard EUR pentru programul COSME destinat IMM-urilor;

— 198,5 milioane EUR pentru consumatori;

— 220,5 milioane EUR pentru standardizare;

— 552 milioane EUR pentru statistică; și

— 1 680 de milioane EUR pentru lanțul alimentar.

4.2. CESE observă că, prin prisma unei comparații a acestor pachete financiare cu perioada de finanțare actuală 2014-2020, a Brexitului și a integrării programelor individuale în programul privind piața unică, referitor la bugetul actual nu pot fi formulate prea multe observații.

4.3. CESE observă că, potrivit Comisiei Europene, finanțarea alocată programului privind piața unică este comparabilă cu perioada financiară actuală (aproximativ 3,9 miliarde EUR), însă este preocupat că, în urma negocierilor, ar putea fi efectuate reduceri bugetare și, astfel, s-ar produce o diminuare a resurselor disponibile în comparație cu perioada 2014-2020.

4.4. CESE observă că peste 41 % din bugetul total – 1,68 de miliarde EUR – este alocat lanțului alimentar, acesta fiind de departe cel mai bine finanțat capitol al programului privind piața unică, în timp ce mai puțin de 5 % se află la dispoziția proiectelor din domeniul protecției consumatorilor.

4.5. CESE salută faptul că, pe lângă suma de 1 miliard EUR alocată programului COSME, vor mai fi disponibile încă 2 miliarde EUR prin intermediul componentei pentru IMM-uri din cadrul InvestEU ([4]).

4.6. CESE solicită o creștere semnificativă a finanțării destinate politicii de protecție a consumatorilor din cadrul programului privind piața unică, dată fiind creșterea vertiginoasă a provocărilor cu care se confruntă această politică, nu în ultimul rând din cauza importanței tot mai mari a comerțului electronic transfrontalier și a serviciilor online.

4.7. În ceea ce privește lanțul alimentar, CESE solicită ca, în cadrul categoriei 3 „Resursele naturale și mediul”, să fie alocate fonduri destinate măsurilor care nu fac obiectul supravegherii pieței. Printre acestea se numără, de exemplu, activități de eradicare a bolilor animalelor și a organismelor dăunătoare plantelor, precum și măsuri pentru bunăstarea animalelor.

4.8. CESE salută existența opțiunii de a combina finanțarea proiectelor din alte programe precum Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european Plus sau Fondul european agricol de dezvoltare rurală.

4.9. La fel ca în cazul sprijinului acordat IMM-urilor și întreprinderilor nou-înființate, precum și consolidării competitivității și creșterii întreprinderilor, eligibilitatea în temeiul articolului 3 din programul privind piața unică ar trebui extinsă și la măsuri care să permită publicului, consumatorilor, utilizatorilor finali, sindicatelor, reprezentanților societății civile și întreprinderilor să participe activ la dezbaterea în materie de politici, la elaborarea acestora și la procesele de luare a deciziilor, susținând inclusiv activitățile organizațiilor reprezentative la nivel național și la nivelul Uniunii Europene.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([4]) COM(2018) 439 final.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Vamă” pentru cooperare în domeniul vamal

[COM(2018) 442 final – 2018/0232 (COD)]

(2019/C 62/07)

Raportor: **Laure BATUT**

Sesizare	Parlamentul European, 14.6.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 27.6.2018
Temei juridic	Articolele 114, 33 și 207 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	191/3/5
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

CESE salută recunoașterea importanței vămii pentru piața internă și obiectivul propunerii, care vizează sprijinirea uniunii vamale și a autorităților vamale, cărora li se furnizează un nou instrument financiar menit să sprijine punerea în aplicare a politicii vamale, în vederea aplicării uniforme a normelor. CESE consideră că, din punct de vedere politic, vămile europene, care aplică deja un cod comun de norme juridice, ar trebui să funcționeze ca o singură entitate.

1.1. *În ceea ce privește bugetul și punerea în aplicare a programului „Vamă”*

1.1.1. CESE estimează că suma prevăzută pentru programul „Vamă”, de peste 950 de milioane EUR pentru 7 ani, adică, în medie, 5,02 milioane EUR pe an pe țară (UE-27) riscă să fie insuficientă față de amploarea obiectivelor propunerii și a țintelor stabilite pentru persoane, rețele, tehnologii și materiale. Având în vedere că sarcina le va reveni statelor membre pentru ceea ce intră în aria lor de responsabilitate, Comitetul recomandă Comisiei să faciliteze autorităților vamale naționale utilizarea deplină și integrală a programului și a sinergiilor preconizate la nivel de programe; CESE dorește ca Comisia să asigure flexibilitatea între componentele bugetare ale cadrului financiar multianual (CFM).

1.1.2. CESE recunoaște că este dificil să se emită ipoteze cuantificate privind costul Brexitului, care riscă să fie foarte mare, și recomandă ca textul supus examinării să fie ajustat în funcție de necesitățile care apar în timp, fără să fie penalizată realizarea pieței interne a celor 27 de țări și ținându-se seama de cerința vitală de a avea la dispoziție lucrători vamali bine formați, instrumente și proceduri vamale comune și competitive comparativ cu țări cum ar fi Statele Unite și China.

1.2. *În ceea ce privește utilizarea tehnologiei informațiilor în cadrul programului*

Dat fiind că este vorba de cea mai mare valoare adăugată preconizată a programului și ținând seama de necesitatea de a se asigura buna dezvoltare a strategiei informatice în domeniul vamal ([1]), CESE salută integrarea instrumentelor destinate să finanțeze și să faciliteze dezvoltarea și întreținerea sistemelor informatice vamale transeuropene, în special integrarea în dispozitiv a instrumentelor de planificare informatică, mai ales în măsura în care contribuie la reducerea diferențelor dintre statele membre.

1.2.1. **În ceea ce privește inovațiile tehnologice:** CESE recomandă ca programul să fie activat pentru răspândirea inovațiilor tehnologice, concomitent, în toate statele participante.

([1]) COM(2018) 178 final: Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu din 11.4.2018.

1.2.2. **În ceea ce privește cooperarea în domeniul digitalizării:** pentru a obține rezultate bune în toate dimensiunile cooperării, CESE recomandă încurajarea statelor membre să ia măsuri pentru a reduce decalajele în ceea ce privește practicile și competențele și să își concentreze voința comună în scopul combaterii fraudelor.

1.3. *În ceea ce privește dezvoltarea competențelor*

CESE consideră că dezvoltarea competențelor lucrătorilor din administrații și formarea în domeniul vamal sunt esențiale pentru buna funcționare a cooperării vamale a UE. Se recomandă utilizarea deplină a programului, pentru a continua pe calea progreselor deja inițiate ([2]), care ar putea, după mai mulți ani de la programul Matthaeus, să fie amplificate printr-un program Erasmus vamal, constând în schimburi temporare de lucrători vamali de toate categoriile.

1.3.1. CESE recomandă ca autorităților vamale să li se garanteze statutul de „autorități abilitate" să aibă acces la sistemele interoperabile de control al persoanelor la frontieră ([3]).

1.4. *În ceea ce privește drepturile fundamentale*

CESE recomandă ca programul să contribuie la consolidarea, în zona sa operațională, a respectării drepturilor fundamentale și a protecției datelor.

1.5. *În ceea ce privește indicatorii*

CESE recomandă acordarea de asistență statelor participante, pentru ca acestea să își îndeplinească obligațiile de raportare cu privire la punerea în aplicare a programului în conformitate cu indicatorii propuși, având în vedere că restricțiile asupra bugetelor publice nu vor permite întotdeauna administrațiilor naționale să dispună de timp/personal suficient. CESE propune ca, cel puțin în primii cinci ani, să se realizeze o comparație între toate statele membre.

1.6. *În ceea ce privește guvernanța*

CESE se declară în favoarea unui dialog deschis cu privire la punerea în aplicare a programului între statele membre, Comisie și părțile interesate. În plan orizontal, Comitetul recomandă reînnoirea sprijinului acordat de Consiliul European, care ar conferi programului vizibilitate pe termen lung și ar favoriza condițiile succesului său deplin, cum ar fi armonizarea fiscală între statele membre, angajarea tuturor țărilor participante în activitățile de formare și disponibilitatea lor de a investi în cooperare, de a combate fraudele și de a practica un comerț echitabil.

2. **Introducere**

2.1. În cadrul CFM propus de Comisia Europeană, programul „Vamă" are ca scop **sprijinirea cooperării** dintre autoritățile vamale și **protejarea intereselor economice și financiare** ale Uniunii. Uniunea vamală beneficiază, după 50 de ani, de un cadru legislativ armonizat la nivel european. Cu toate acestea, trebuie realizate îmbunătățiri suplimentare pentru a garanta că autoritățile vamale ale statelor membre își desfășoară sarcinile în mod uniform și echivalent. Teritoriul vamal comun și tariful extern comun există și interzic taxele vamale și taxele cu efect echivalent între statele membre. Însă decalajele persistă, un „turism vamal" care echivalează cu concurența neloială se strecoară prin interstițiile aplicării normelor care, alături de aplicarea sancțiunilor vamale, intră sub incidența dreptului național.

2.2. Punerea uniformă în aplicare este cu atât mai greu de realizat cu cât **rolul vămii are mai multe fațete**, ea aflându-se la întretăierea politică între reglementările comerciale naționale, europene și internaționale și libertatea de circulație. Obiectul de activitate al vămii îl constituie mărfurile: cele legale, a căror circulație trebuie să o favorizeze, cele ilegale, pe care trebuie să le intercepteze, și cele periculoase, pe care trebuie să le rețină. În unele state membre, vama elaborează statisticile privind comerțul exterior.

2.3. Vama asigură **respectarea, de asemenea, a numeroase legislații în domenii nevamale:**

(a) protejează populația împotriva amenințărilor teroriste, de mediu și de sănătate, împotriva armelor și a drogurilor, controlează circulația valutelor, drepturile de proprietate intelectuală, sănătatea și siguranța publică, siguranța produselor, protecția speciilor sălbatice și a mediului etc. Rolul său este tot mai extins în orice domeniu de securitate;

(b) autoritățile vamale joacă, de asemenea, un rol esențial în ceea ce privește asigurarea integrității lanțului de aprovizionare. Așadar, există numeroase sinergii între alte programe financiare ale CFM și programul „Vamă".

([2]) SWD(2017) 34 final.
([3]) COM(2017) 793 și 794 final – 2017/0351 și 2017/0352 (COD).

2.4. Vama utilizează deja dispozitive și tehnologii digitale care au redus timpii de control și cheltuielile publice, în ciuda faptului că s-a înregistrat o creștere a volumului de tranzacții comerciale la nivel mondial și a criminalității la nivel transnațional. Vama reprezintă un **instrument esențial pentru autoritățile naționale și pentru Uniune**. Ea poate fi mobilizată pe întregul teritoriu al UE pentru protejarea intereselor financiare ale UE (de exemplu, taxe vamale/Statele Unite) și a cetățenilor (de exemplu: boala „vacii nebune"). Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european ([4]) o vor consolida.

3. **Rezumatul propunerii de regulament**

3.1. Pentru perioada 2021-2027 ([5]), Comisia Europeană și-a concentrat proiectul bugetar global pe **obiectivele politice ale UE-27**. Printre aceste obiective, noul program „Vamă" se înscrie într-o continuitate consolidată și extinsă a programului Vamă 2020 și urmărește să sprijine punerea în aplicare a Codului vamal al Uniunii (CVU) ([6]) și a politicii vamale. În acest scop, programul încurajează atât cooperarea structurată din punct de vedere metodologic și bugetar, cât și o mai bună cooperare operațională între statele membre și, în plus, cu „țările participante", ceea ce include în special țările candidate și în curs de aderare.

3.2. Numărul total de declarații vamale este în creștere (aproximativ 310 milioane în 2016, mai exact 10 declarații pe secundă, din care 98 % au fost depuse pe cale electronică). CVU a **lansat deja proiectul de digitalizare masivă** pentru perioada 2020-2025**, care cuprinde 17 sisteme electronice**. Acestea vizează competitivitatea întreprinderilor europene. Comisia consideră că acestea vor reprezenta cea mai mare valoare adăugată a programului „Vamă".

3.3. Evaluările impactului au identificat necesitatea **consolidării competențelor și a coordonării între administrațiile vamale ale UE**, precum și a unor **indicatori simplificați** pentru reducerea sarcinilor administrative suportate de acestea. Propunerea vizează o intensificare a acțiunilor atât la nivel operațional, prin schimburi structurale de bune practici și de cunoștințe operaționale între statele membre, cât și printr-o serie de sisteme și infrastructuri informatice, pentru ca operațiunile vamale ([7]) să se desfășoare integral online. Proiectele se vor desfășura pe durata mai multor ani și în sinergie, evident, cu programul Fiscalis.

3.4. Comisia **va respecta angajamentele internaționale** asumate de UE în cadrul OMC și, pentru a se asigura conformitatea acestora cu mesajul de politică inclus în comunicarea sa privind guvernanța ([8]), administrațiile vamale ale statelor membre ar trebui să își desfășoare activitatea ca și cum ar fi **o singură entitate**.

3.5. Prin combinarea economiilor obținute ca urmare a Brexitului, a reformelor și a măsurilor de austeritate cu noile contribuții care vor fi solicitate din partea statelor membre, Comisia propune un cadru financiar multianual global al Uniunii în valoare de 1 279 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2027, mai exact 1,11 % din venitul național brut al țărilor UE-27, din care **950 de milioane pentru programul „Vamă"**.

3.5.1. Combinațiile diferitelor tipuri de finanțare vor crea posibilitatea unor **sinergii** printr-o nouă flexibilitate între diferite componente ale gestionării bugetului general, de exemplu pentru domeniul IT. Autoritățile vamale naționale vor putea recurge la Fondul de gestionare integrată a frontierelor pentru a-și îmbunătăți echipamentele de control (achiziționarea, întreținerea și modernizarea echipamentelor eligibile), în timp ce programul „Vamă" va sprijini toate acțiunile conexe, cum ar fi acțiunile de cooperare pentru evaluarea necesităților de echipamente sau activitățile de formare legate de echipamentele achiziționate.

3.5.2. Programul de sprijin al reformelor structurale va putea îmbunătăți capacitatea administrativă a serviciilor vamale ale Uniunii. Programul „Vamă" va ajuta autoritățile vamale să protejeze interesele financiare ale UE și va beneficia, de asemenea, de sprijinul programului de combatere a fraudei, care se va derula după finalizarea programului actual Hercule III ([9]) și a sistemului informatic pentru combaterea fraudei care sprijină asistența reciprocă în domeniul vamal. În ceea ce privește formarea privind aplicarea legislației vamale a UE, se va crea o sinergie între acest program și Fiscalis, activitățile Parchetului European și programul Justiție din cadrul Fondului pentru justiție, drepturi și valori.

([4]) Regulamentul (UE) 2016/1624.
([5]) COM(2018) 322 final.
([6]) CVU – Codul vamal al Uniunii, Regulamentul (UE) nr. 952/2013, pus în aplicare la 1 mai 2016, prevede posibilitatea ca un operator să își transmită declarațiile la un birou vamal unic la nivelul Uniunii (centralizare), chiar dacă mărfurile sale trec prin locuri diferite; obiectivul CVU este să se renunțe definitiv la documentele vamale pe hârtie până la 31 decembrie 2020.
([7]) Decizia nr. 70/2008/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind crearea unui mediu informatizat pentru vamă și comerț.
([8]) JO C 434, 15.12.2017, p. 43
([9]) Hercule III [Regulamentul (UE) nr. 250/2014, 104,9 milioane EUR] are ca scop protecția intereselor financiare ale UE prin sprijinirea acțiunilor de combatere a neregulilor, a fraudei și a corupției care aduc atingere bugetului UE. Programul este administrat de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

4. **Observații generale**

4.1. *Punerea în aplicare a programului „Vamă”*

4.1.1. La 24 martie 2018, Parlamentul European a recomandat o majorare cu 219 miliarde EUR a bugetului total al UE. Comisia dorește să se concentreze asupra **valorii adăugate europene** în raport cu cheltuielile publice naționale. Cu toate acestea, creșterea globală este de numai **1,11 % din venitul național brut UE** ([10]) (1,13 % în perioada precedentă). Media în perioada 1993-1999 a fost de 1,25 %. CESE, care militează de ani de zile pentru o creștere a resurselor proprii ale UE ([11]), dorește ca voința politică de a realiza piața internă să se manifeste în cazul politicii vamale și ca autoritățile vamale naționale să beneficieze de sprijin pentru punerea sa în aplicare.

4.1.2. CESE se preocupă cu privire la modul în care a fost calculată suma de **950 de milioane EUR** pentru perioada 2021-2027 [articolul 4 alineatul (1) din propunere]: în condițiile în care țările se află la niveluri de dezvoltare diferite, suma de 137,7 milioane EUR pe an, adică **5,02 milioane EUR pe an pe țară (UE-27)**, pare mică.

4.2. În propunere se prevede adoptarea unor măsuri prin **atribuirea de contracte și subvenții** în gestiune directă. **Flexibilitatea** noului model al CFM ar permite crearea unor **sinergii** între diferitele programe și între diferitele misiuni ale vămii, relațiile cu alte administrații, alte domenii de intervenție ale UE, cum ar fi programul pentru Europa digitală ([12]), Fiscalis, Justice etc., pe de o parte, și componentele bugetare aferente, pe de altă parte. CESE consideră că acest principiu este bun, însă se întreabă care ar fi **criteriile de eligibilitate** pentru acordarea ajutorului solicitat **între componentele** permeabile ale fiecărui program. CESE se teme de riscul unei **discrepanțe între teorie și practică**, pentru aceste combinații de mijloace de finanțare, în cazul în care s-ar intenționa finanțarea simultană a mai multor acțiuni din același fond care nu ar putea fi majorat.

4.3. Comisia pare să considere că se poate crea o conjunctură favorabilă pentru **veniturile statelor membre și ale UE**, însă aceasta nu este decât o ipoteză dificil de verificat peste șapte ani.

4.4. Propunerea lasă **o mare parte din responsabilitatea bugetară în sarcina statelor membre**, care vor trebui să dezvolte elemente la nivel național, ținând seama de constrângerile naționale. Cu toate acestea, statele membre se confruntă încă cu **politicile de austeritate** impuse în cadrul semestrului european și cu o **creștere care întârzie să se concretizeze**, în special în zona euro. Totuși, prin intermediul instrumentului de cooperare structurată, propunerea ar permite statelor membre să colaboreze, în special la dezvoltarea de componente ale sistemelor informatice.

5. **Observații specifice ale CESE**

5.1. *Sistemele informatice*

5.1.1. Sunt considerate **cea mai semnificativă valoare adăugată a programului** ([13]). Vama reprezintă probabil prima piatră din fundația e-guvernării cu care a fost înzestrată UE. Arhitectura instrumentelor de control și de raportare necesită un grad tot mai mare de **interconectivitate și de interoperabilitate**. Acest lucru presupune, în primul rând, ca toate statele membre să dispună de **infrastructuri** vamale IT eficiente, de mare viteză în orice loc. CESE dorește ca autoritățile vamale din cele 27 de state să fie recunoscute și ca „autorități abilitate” să utilizeze arhitectura viitoare a sistemelor interoperabile de control la frontieră ([14]).

5.1.2. Articolul 7 alineatul (5) și articolul 8 din propunere prevăd că rata de finanțare a proiectelor de către Comisie va putea ajunge până la 100 %, pentru activitățile de cooperare. Dat fiind că acțiunea va avea în vedere dezvoltarea și exploatarea unui sistem electronic *european*, numai costurile legate de componentele comune și coordonare vor fi preluate, statele membre urmând să suporte costurile legate de responsabilitățile care le revin în temeiul propunerii.

5.1.3. Inovarea în domeniul IT

5.1.3.1. Rețelele digitale de mare capacitate susțin toate **serviciile digitale inovatoare**. Pentru ca valoarea adăugată a sistemelor IT vamale să aducă rezultatele scontate, toți operatorii privați (întreprinderi) și publici (autorități din țările terțe) care desfășoară activități în domeniul vamal trebuie să aibă acces la materiale și servicii de cea mai înaltă calitate.

([10]) Venitul național brut.
([11]) JO C 74, 23.3.2005, p. 32 (punctul 4.5.15).
([12]) COM(2018) 434 final.
([13]) SWD(2018) 322 final, Analiza impactului.
([14]) COM(2017) 793 final.

5.1.3.2. Dacă planul strategic multianual pentru sisteme electronice vamale (*e-customs* MASP-C) ([15]) integrează programul „Vamă”, toate inovațiile informatice devin parte a acestuia. CESE dorește ca toate inovațiile validate de autorități să fie difuzate, în mod securizat, în toată rețeaua vamală interconectată a Uniunii, astfel încât după validarea de către autorități să nu existe pierderi de timp sau devieri de trafic.

5.1.3.3. Necesitatea **securității cibernetice** pentru date și rețele este invocată în toate domeniile. Cu cât există mai multe interconexiuni, cu atât crește numărul de riscuri. CESE consideră că acest aspect este suficient de important pentru a fi menționat în program și pentru a beneficia de fonduri, mai ales că activitățile vamale au **caracter strategic**.

5.2. *Indicatori*

5.2.1. Comisia pune accentul pe contribuția pe care o poate oferi programul în ceea ce privește punerea în aplicare uniformă a legislației și politicii vamale și propune, în vederea evaluării, indicatori calitativi originali.

5.2.2. Comitetul recomandă ca activitățile de formare prevăzute în program să pregătească statele participante în legătură cu colectarea datelor de interes, atât în ceea ce privește culegerea, cât și prelucrarea. În perioadele de reducere a bugetelor publice, autoritățile vamale riscă să nu dispună de timp/lucrători pentru a realiza aceste anchete, a căror fiabilitate ar putea fi deci îndoielnică. Există deja instrumente de măsură și software-urile ar putea oferi direct informații, precum cele referitoare la „disponibilitatea sistemelor electronice europene”.

5.3. *Guvernanța*

5.3.1. În scopul evitării devierii traficului și a denaturării concurenței, obiectivul Comisiei este de a coordona acțiunile **în vederea aplicării uniforme a normelor**. Comisia dorește să se înconjoare, ca și în trecut, de **comisii și grupuri de experți** și insistă asupra participării societății civile.

5.3.2. Această coordonare trebuie să fie asigurată împreună cu autoritățile vamale naționale, cu reprezentanții specializați, la nivel operațional și pe termen lung. CESE se pronunță în favoarea unui **dialog deschis cu actori** cum ar fi experții externi și reprezentanții autorităților publice, în special din țările terțe, mai ales cu reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai operatorilor economici și ai societății civile; CESE ar dori ca (1) până la sfârșitul programului „Vamă”, Consiliul European să îl promoveze și să-și manifeste interesul pentru realizarea sa integrală; (2) programul să ofere detalii cu privire la participanții societății civile și la accesul la căile de recurs pe care le-ar putea utiliza cetățenii pentru a își **apăra drepturile**.

5.3.3. Comitetul consideră că, pentru a realiza această uniformizare, toate statele și instituțiile UE ar trebui să depună eforturi în aceeași direcție într-un **mod transparent**. CESE ar fi dorit ca, după luarea deciziilor politice privind prioritățile, să se poată face distincție între acțiunile legate de controlul mărfurilor legale și ilegale, pe de o parte, și cele legate de controlul persoanelor la frontieră (cu respectarea politicii vamale și a celei în domeniul migrației), pe de altă parte.

5.3.4. Trebuie menționate elementele de ordin general care ar contribui la succesul programului „Vamă”, cum ar fi armonizarea fiscală între statele membre, angajamentul tuturor țărilor participante în programele de formare și disponibilitatea lor de a investi în cooperare, de a combate frauda și de a practica un comerț echitabil.

5.4. *Dezvoltarea capacității umane*

5.4.1. Vama nu pornește de la zero, ea dispune deja de resurse umane, de echipamente, de cunoștințe. Acest punct foarte important este menționat în program, dar nu este dezvoltat. Fiecare administrație națională va trebui să fie eligibilă pentru programul de infrastructură și de **dezvoltare a cunoștințelor**.

5.4.2. Comitetul recomandă generalizarea activităților de **formare europeană comună**, după modelul Europol. Acestea ar putea fi tematice, pe teme cum ar fi interoperabilitatea, auditurile OEA ([16]), combaterea fraudelor, securitatea cibernetică, securitatea interioară etc. Ele ar putea, în afară de modulele comune deja elaborate de Comisia Europeană în format digital, să fie completate cu un Erasmus vamal, consacrat formării continue și care să permită schimburile temporare de lucrători vamali de toate gradele, finanțat în cadrul programului „Vamă”.

([15]) Planul strategic multianual pentru sistemele electronice vamale (*e-customs* MASP-C *Multi-Annual Strategic Plan*), Taxud.a.3(2017) 6498377.

([16]) OEA: operator economic autorizat.

5.4.3. Comitetul consideră că, pentru reușita unei cooperări între administrațiile naționale care au **culturi diferite** și pentru a **identifica și împărtăși bunele practici**, este nevoie de lucrători care au învățat să se cunoască și să își practice profesia într-un mod similar ([17]), prin utilizarea tehnologiei digitale și nu numai (competențe administrative). CESE consideră că ar fi o bună politică pentru statele membre și pentru UE să mențină prezența pe teren a administrațiilor vamale, în pofida cerințelor tehnice tot mai mari. CESE dorește ca austeritatea asociată cu obiectivele anunțate ale programului să nu conducă la reducerea numărului de funcționari publici și ca **toți să beneficieze de acces la dezvoltarea cunoștințelor necesare în vederea cooperării cu omologii lor europeni**.

5.5. *Protecția drepturilor fundamentale*

5.5.1. Comitetul subliniază că, în afară de a fi un instrument de punere în aplicare a politicii vamale, programul „Vamă" poate fi un catalizator al respectării drepturilor fundamentale, prin intermediul activităților de formare armonizate pentru lucrătorii vamali și reprezentanții țărilor terțe participante și că este important să nu se neglijeze această oportunitate.

5.5.2. Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR ([18])) se aplică în întreaga Uniune. Utilizatorii comerciali, întreprinderile și agențiile trebuie să îl respecte și acesta trebuie să le fie aplicabil. **Protecția datelor**, atât cu caracter civil, cât și cu caracter industrial și comercial, poate fi vitală și trebuie să fie garantată prin sisteme naționale și comune, atât în procedurile normale și în cele litigioase, cât și în comerțul electronic și în statisticile privind indicatorii de progres al programului.

5.5.2.1. În procesul de gestionare a frontierelor externe ale Uniunii, la care participă și Frontex, pot apărea cazuri în care drepturile omului sunt amenințate. Administrațiile vamale respective trebuie să respecte **drepturile omului** atât în raport cu presupușii infractori, cât și cu propriii lucrători vamali.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([17]) Denumit anterior programul Matthaeus.
([18]) RGPD: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.119.01.0001.01.RON&toc=OJ:L:2016:119:TOC

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului spațial al Uniunii și a Agenției Uniunii Europene pentru Programul spațial și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 912/2010, (UE) nr. 1285/2013 și (UE) nr. 377/2014 și a Deciziei 541/2014/UE

[COM(2018) 447 final – 2018/0236 (COD)]

(2019/C 62/08)

Raportor: **Raymond HENCKS**

Sesizare	Comisia Europeană, 12.7.2018
	Consiliul, 13/07/2018
Temei juridic	Articolul 304 din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	189/3/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Uniunea Europeană poate susține că a înregistrat mari succese în sectorul spațial. Prin programele sale spațiale, ea contribuie la abordarea anumitor provocări majore la nivel mondial, în special a celor legate de schimbările climatice, de securitate și de îmbunătățirea condițiilor zilnice de trai ale cetățenilor, menținându-și în același timp suveranitatea și independența strategică în raport cu celelalte puteri din sectorul spațial.

1.2. CESE sprijină Uniunea în eforturile sale reînnoite de a rămâne o mare putere spațială independentă. CESE este de acord că Uniunea își alocă mijloace financiare pe măsura ambițiilor sale, în speță 16 miliarde EUR, ca „principală valoare de referință”, ceea ce, în opinia sa, reprezintă un pachet financiar minim. CESE își reiterează solicitarea de a se găsi, împreună cu Banca Europeană de Investiții, noi oportunități de finanțare pentru sprijinirea unor proiecte de cercetare, proiectare și fabricare în sectorul spațial ale unor întreprinderi private, IMM-uri și întreprinderi nou-înființate.

1.3. În ceea ce privește obiectivele specifice ale programului spațial european, CESE se bucură că, pe lângă evoluția permanentă a celor două embleme ale programului, Galileo și Copernicus, Uniunea atribuie mai multă autonomie și capacități pentru „supravegherea și urmărirea spațială”, în scopul de a proteja infrastructurile spațiale de riscurile pe care le reprezintă nenumăratele deșeuri spațiale care orbitează în jurul Pământului. Comitetul salută, de asemenea, noua inițiativă privind sistemul Govsatcom, care răspunde nevoilor din domeniul comunicațiilor europene securizate prin satelit.

1.4. Cu toate acestea, CESE constată că Uniunea este în continuare foarte discretă în comunicările sale adresate cetățenilor cu privire la beneficiile pe care activitățile comunitare din domeniul spațiului le aduc societății și economiei. Comitetul propune o campanie adecvată, astfel încât cetățenii să conștientizeze valoarea adăugată a activităților spațiale europene, care au devenit indispensabile în viața lor de zi cu zi, care stimulează ocuparea forței de muncă, creșterea și investițiile și care constituie un atu pentru securitatea lor.

1.5. În plus, suntem încă foarte departe de maximizarea beneficiilor pe care le poate aduce spațiul economiei europene. Posibilitățile oferite de programul de observare a Pământului rămân, în mare parte, subutilizate, iar volumul enorm de date pe care le produce acesta este prea puțin exploatat. CESE solicită lansarea unei acțiuni de informare și de sensibilizare destinate potențialilor beneficiari, în special din sectorul marin și agricol.

1.6. Pe plan internațional, sectorul spațial european este expus unei concurențe puternice, dat fiind că activitățile spațiale au un caracter din ce în ce mai comercial, din cauza participării sporite a sectorului privat pe piața din afara Uniunii. Prin urmare, va fi esențial să crească importanța pieței interne și să se aplice principiul „preferinței europene” în sectorul spațial.

1.7. Dacă dorește să își mențină autonomia în ceea ce privește accesul la spațiu, în condițiile creșterii numărului de lansatoare și ale unei concurențe puternice, Europa are nevoie de lansatoare competitive, adaptate cererii comerciale și instituționale. CESE încurajează Comisia să analizeze modalitățile de sprijinire a cercetării și a infrastructurilor de lansare europene.

1.8. CESE consideră că evoluția proiectului futurist care vizează extracția și recuperarea resurselor naturale aflate dincolo de orbita Pământului (mineritul spațial), pentru care unul dintre statele membre și-a asumat rolul de pionier, merită să fie urmărită mai îndeaproape de Uniune în vederea menținerii unei valori adăugate europene clare.

2. **Introducere**

2.1. Începând din anii 1990, UE a dezvoltat o politică spațială europeană, axată pe independența față de alte puteri spațiale, în special prin dezvoltarea de programe și de aplicații în sectoare industriale-cheie, precum sectorul comunicațiilor, al securității, al serviciilor de urgență, al sistemelor de navigație, al informațiilor, al retransmisiei evenimentelor, al schimbărilor climatice, al previziunilor meteorologice etc.

2.2. Cu sprijinul Agenției Spațiale Europene (ESA), UE dispune în prezent de o rețea semnificativă de sateliți și de acces propriu la spațiu, via Guyana, prin intermediul lansatoarelor europene. La rândul lor, statele membre ale ESA ([1]) dispun de agenții spațiale și de programe proprii, de centre de cercetare, de instalații terestre și de capacități industriale semnificative. Pe acestea se bazează, în general, inițiativele spațiale care sunt preluate ulterior în cadrul UE sau al ESA.

2.3. Uniunea intervine în special prin proiectarea, finanțarea integrală și exploatarea următoarelor programe spațiale, asumându-și responsabilitatea globală în ceea ce privește punerea lor în aplicare, inclusiv în domeniul securității:

— **Galileo** este prima infrastructură de radionavigație de mare precizie și de poziționare prin satelit, concepută în special în scopuri civile și furnizată în mod gratuit utilizatorilor;

— **Copernicus** este un furnizor de date de observare a Pământului, care cuprinde șase domenii: monitorizarea terestră, a mediului marin, a atmosferei, a schimbărilor climatice, precum și gestionarea situațiilor de urgență și securitatea;

— **EGNOS** este un sistem paneuropean de 3 sateliți, care îmbunătățește calitatea semnalelor deschise recepționate de la sistemele globale de navigație prin satelit existente și care furnizează date de geolocalizare mai precise;

— **SST** (*space surveillance and tracking*) este un sistem de supraveghere spațială și de observare a celor aproximativ 780 000 de deșeuri din spațiu (reziduuri spațiale) care orbitează în jurul Pământului;

— **Govsatcom** este un sistem de comunicații guvernamentale (civile și militare) prin satelit, recunoscut ca fiind unul dintre elementele strategiei globale pentru politica externă și de securitate a Uniunii.

2.4. În prezent, Comisia a delegat Agenției Spațiale Europene dezvoltarea și instalarea infrastructurii spațiale, agenția fiind responsabilă cu instalarea infrastructurii Galileo, în timp ce agenției UE din Praga (Agenția GNSS European – GSA) îi revine sarcina de a promova introducerea pe piață a programului Galileo. ESA gestionează, de asemenea, o parte dintre operațiunile programului Copernicus.

2.5. În industria spațială europeană sunt angajate peste 231 000 de persoane, dintre care 41 333 în sectorul construcțiilor spațiale, iar această industrie generează o valoare adăugată estimată de Comisia Europeană ca fiind cuprinsă între 53 și 62 de miliarde EUR, în 2017.

3. **Propunerea Comisiei**

3.1. Programul spațial propus răspunde strategiei industriale prezentate de președintele Juncker în discursul său privind starea Uniunii din 2017 și Comunicării Comisiei din 26 octombrie 2016 privind o nouă „Strategie spațială pentru Europa”.

([1]) Din ESA fac parte 22 de state membre ale UE. Organismele naționale responsabile pentru spațiu din țările următoare fac parte din Consiliul guvernatorilor al Agenției Spațiale Europene: Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Polonia, Portugalia, Regatul Unit, Republica Cehă, România, Spania, Suedia, Țările de Jos și Ungaria. Canada participă atât la Consiliu, cât și la anumite proiecte, în cadrul unui acord de cooperare, în timp ce Slovenia este membru asociat. Șapte alte state din UE au încheiat acorduri de cooperare cu ESA: Bulgaria, Cipru, Croația, Letonia, Lituania, Malta și Slovacia.

3.2. Următoarele documente:

— Regulamentul (UE) nr. 1285/2013 privind punerea în aplicare și exploatarea sistemelor europene de radionavigație prin satelit, Galileo și EGNOS;

— Regulamentul (UE) nr. 377/2014 de instituire a programului Copernicus;

— Decizia nr. 541/2014/UE de stabilire a unui cadru de sprijin pentru supravegherea și urmărirea spațială (SST); și

— Regulamentul (UE) nr. 912/2010 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Agenției GNSS European

se abrogă și se înlocuiesc cu regulamentul de stabilire a unor norme comune pentru toate componentele programului, în special privind contribuțiile și mecanismele bugetare, dispozițiile financiare, contractele de achiziții publice, guvernanța și securitatea, regulament care face obiectul prezentului aviz. Acest regulament stabilește, de asemenea, anumite norme specifice pentru fiecare dintre aceste componente.

3.3. Agenția GNSS European, responsabilă cu asigurarea punerii în aplicare a unei noi generații de sisteme de radionavigație prin satelit (GNSS), devine „Agenția Uniunii Europene pentru Programul spațial", căreia îi revine sarcina de a contribui la program, în special în ceea ce privește securitatea, activitățile de comunicare și de promovare, precum și activitățile legate de comercializarea serviciilor oferite de Galileo și EGNOS.

3.4. Noul program spațial urmărește:

— să furnizeze date, informații și servicii legate de spațiu care să fie de înaltă calitate și de actualitate și, dacă este cazul, securizate;

— să maximizeze beneficiile socioeconomice;

— să sporească securitatea Uniunii și a statelor sale membre;

— să promoveze rolul Uniunii de actor de prim-plan pe scena internațională.

3.5. Propunerea de regulament stabilește alocarea bugetară totală pentru toate activitățile Uniunii din domeniul spațiului, inclusiv pentru cercetare, la 16 miliarde EUR, pentru perioada 2021-2027 (în raport cu 12,6 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020). În conformitate cu Acordul interinstituțional din 2 decembrie 2013 privind disciplina bugetară, acest pachet financiar constituie principala valoare de referință și este repartizat după cum urmează:

— Galileo + EGNOS 9,7 miliarde;

— Copernicus 5,8 miliarde;

— SST/Govsatcom 0,5 miliarde.

3.6. Noul regulament abordează, de asemenea, diferitele forme de cooperare și de parteneriat între părțile interesate, precum și relațiile cu organizațiile internaționale și cu țările terțe.

3.7. Comisia va transmite anual Parlamentului European și Consiliului un raport privind punerea în aplicare a programului spațial, pe baza unor indicatori de performanță care urmează a fi stabiliți.

3.8. În plus, cel puțin o dată la patru ani, programul va face obiectul unei evaluări. Concluziile evaluărilor, însoțite de observațiile Comisiei, vor fi comunicate Parlamentului European și Consiliului, precum și CESE și Comitetului Regiunilor.

4. **Observații generale**

4.1. În primul rând, trebuie recunoscut că UE poate susține că a elaborat, în timp util, propria sa politică spațială și că, în prezent, este independentă față de alte puteri spațiale, inclusiv față de cea considerată înainte ca fiind un partener de încredere, dar care a devenit, între timp, imprevizibilă.

4.2. CESE sprijină Uniunea în eforturile sale complementare de a rămâne o mare putere spațială independentă și de a-și aloca mijloacele necesare pentru a-și consolida atuurile tehnice. Spațiul este un sector care necesită resurse financiare considerabile. Fără un buget corespunzător, nu poate exista o politică spațială ambițioasă.

4.3. Prin urmare, nu putem decât să ne bucurăm că, prin proiectul de regulament, se ia în considerare alocarea de mijloace financiare pe măsura ambițiilor Uniunii, și anume, pentru acest program, a unui pachet financiar de 16 miliarde EUR, care constituie o „principală valoare de referință" minimă. În consecință, atunci când elaborează proiectul de buget, atât Parlamentul și Consiliul, cât și Comisia se angajează să nu se abată cu mai mult de 10 % de la această valoare, pe întreaga durată a programului (cu excepția unor circumstanțe excepționale). CESE își reiterează totuși solicitarea de a fi

găsite, împreună cu Banca Europeană de Investiții, noi oportunități de finanțare pentru sprijinirea unor proiecte de cercetare, proiectare și fabricare în sectorul spațial ale unor întreprinderi private, IMM-uri și întreprinderi nou-înființate, de exemplu, în domeniul nanosateliților, al sistemelor de propulsie miniaturale, al prelungirii duratei de viață a sateliților, al noilor aplicații de observare a Pământului etc.

4.4. În plus, cercetarea și inovarea în domeniul spațial, care trebuie să fie consolidate în mod imperativ dacă Uniunea dorește să se mențină la cel mai înalt nivel al progreselor, pot fi finanțate prin programul Orizont Europa, în cadrul programului de lucru „Poziția de lider în domeniul tehnologiilor generice și industriale", pentru care a fost prevăzut un buget de 13,5 miliarde EUR.

4.5. În acest context, nu putem decât să fim de acord că, după Brexit, Regatul Unit intenționează să solicite să participe în continuare la programul spațial european. Cu toate acestea, CESE își exprimă regretul că numai 20 dintre cele 28 de state membre actuale ale UE sunt membre ale ESA.

4.6. În ceea ce privește obiectivele specifice ale programului spațial, CESE își exprimă satisfacția că noile aplicații și servicii țin seama de evoluțiile în materie de automobile autonome, drone, roboți și internetul obiectelor (Galileo) și, în interesul întregii omeniri, se concentrează pe monitorizarea schimbărilor climatice (de exemplu, monitorizarea emisiilor antropice de CO_2 și de gaze cu efect de seră), pe utilizarea terenurilor pentru susținerea agriculturii, pe observarea zonelor polare, pe gestionarea pădurilor și a apelor și pe detectarea obiectelor de mici dimensiuni (de exemplu, navele), pentru a supraveghea traficul ilegal (Copernicus).

4.7. CESE sprijină, de asemenea, propunerea de a se atribui SST mai multă autonomie și capacități pentru a proteja infrastructurile spațiale și Pământul împotriva riscurilor din domeniul spațial, precum și crearea de noi activități de monitorizare a deșeurilor spațiale și a fenomenelor meteorologice spațiale extreme, care se produc ca urmare a activității solare, sau a asteroizilor și a cometelor (obiectele din apropierea Pământului). Problema deșeurilor spațiale privește în mod direct mai mult de 60 de state, care dețin și exploatează sateliți în prezent. Această supraveghere a spațiului este într-adevăr esențială, având în vedere riscul deteriorării infrastructurilor esențiale care condiționează viața de zi cu zi a cetățenilor, cu întreruperi ale serviciilor, neplăceri și cu pierderile economice aferente.

4.8. Noua inițiativă privind sistemul Govsatcom răspunde nevoilor din domeniul comunicațiilor europene securizate prin satelit (supravegherea la frontiere, comunitatea maritimă, misiunile de poliție, protecția civilă, ajutorul umanitar, acțiunea externă a UE etc.) și va permite îmbunătățirea siguranței și a independenței europene a viitoarelor sisteme și servicii de comunicații securizate, obiectiv pe care CESE nu poate decât să îl salute.

4.9. Uniunea poate susține, prin urmare, că a înregistrat mari succese în sectorul spațial. Cu toate acestea, CESE constată că Uniunea este în continuare foarte discretă, în comunicările sale adresate cetățenilor, cu privire la beneficiile pe care le reprezintă spațiul pentru societate și economie. Mulți cetățeni nu își dau seama că, de exemplu, atunci când își folosesc telefonul mobil sau telefonul inteligent, când utilizează sistemele de navigație, urmăresc televiziunea prin satelit, călătoresc pe uscat, pe mare și pe calea aerului sau când retrag bani, recurg la servicii spațiale. Prin urmare, va fi necesar să se asigure, printr-o campanie de informare adecvată, că cetățenii sunt conștienți că activitățile spațiale europene sunt esențiale în viața lor de zi cu zi, că acestea stimulează ocuparea forței de muncă, creșterea economică și investițiile și constituie un avantaj pentru securitatea lor.

4.10. În aceeași ordine de idei, suntem încă foarte departe de maximizarea beneficiilor pe care le poate aduce spațiul economiei europene. Posibilitățile oferite de programul de observare a Pământului rămân, în mare parte, subutilizate, iar volumul enorm de date pe care le produce acesta este prea puțin exploatat. CESE solicită lansarea unei acțiuni de informare și de sensibilizare destinate potențialilor beneficiari, în special din sectorul marin și agricol.

4.11. După cum semnalează Comisia, sectorul spațial se confruntă cu dificultăți legate de insuficienta capacitate de a angaja personal adecvat. CESE consideră că știința spațială ar trebui integrată în sistemul școlar și că universitățile din statele membre ar trebui să fie sensibilizate, pentru a oferi un masterat în ingineria spațială.

4.12. Pe plan internațional, Europa va trebui să abordeze provocarea unei concurențe puternice în sectorul spațial, dat fiind că activitățile spațiale au un caracter din ce în ce mai comercial din cauza participării sporite a sectorului privat. Principalii actori europeni își desfășoară majoritatea activităților în afara Europei. Prin urmare, va fi absolut necesar să crească importanța pieței interne și să se aplice principiul „preferinței europene" în sectorul spațial.

4.13. După cum subliniază Comisia, spațiul face parte dintr-un lanț valoric global, care se confruntă cu provocări majore în efortul de a deplasa frontierele tradiționale ale sectorului spațial. Așa-numitul „nou spațiu" este pe cale să revoluționeze sectorul spațial, nu doar din punct de vedere tehnologic, ci și din punctul de vedere al modelului de afaceri. Prin urmare, este crucial ca Uniunea să sprijine în mod activ întregul sector spațial, în special cercetarea și dezvoltarea, întreprinderile noi și incubatoarele de întreprinderi active în acest sector. CESE regretă că, în regulamentul care face obiectul avizului, Comisia se limitează să anunțe că programul spațial sprijină cooperarea întreprinderilor în cadrul unor clustere spațiale care reunesc, la nivel național și regional, actorii din sectoarele spațial și digital, fără altă indicație cu privire la funcționarea și finanțarea unor astfel de clustere.

Un astfel de proiect „*New Space*" ar putea consta în dezvoltarea economiei resurselor spațiale (mineritul spațial), care are drept obiectiv extracția și recuperarea resurselor naturale din afara orbitei Pământului. Asteroizii, de exemplu, pot conține nichel, platină, fier și cobalt. NASA estimează că valoarea centurii de asteroizi dintre Marte și Jupiter (care cuprinde peste un milion de asteroizi) se ridică la 700 de mii de miliarde USD. Aceste resurse vor putea fi aduse pe Pământ sau folosite în spațiu ca energie pentru sateliți ori pentru a construi baze de la care ar putea să pornească o explorare spațială mai îndepărtată.

4.14. Luxemburgul este a doua țară din lume, după Statele Unite, care are un cadru legal – contestat de unele persoane – care autorizează explorarea și utilizarea comercială a resurselor spațiale. De asemenea, BEI a aderat la acest proiect, cu misiunea de a oferi consultanță, la fel ca ESA, care intenționează să elaboreze avize și orientări prin intermediul serviciului său de consultanță financiară în materie de inovare.

4.15. CESE consideră că Uniunea ar trebui să participe mai îndeaproape la cercetarea din domeniul mineritului spațial, din punct de vedere tehnologic, financiar și juridic, și să se asigure că proiectul menține o valoare europeană clară, având în vedere că alte organizații sau întreprinderi americane, arabe ori asiatice s-au alăturat deja proiectului.

4.16. Europa are nevoie de lansatoare adaptate cererii comerciale și instituționale, dacă dorește să își mențină autonomia în ceea ce privește accesul la spațiu. Rachetele reutilizabile reprezintă un progres deosebit de promițător, care va reduce costurile și timpul de rotație între lansări. Pe piața comercială, concurența rămâne puternică și, uneori, neloială. CESE încurajează Comisia să analizeze modalitățile de sprijinire a cercetării și a infrastructurilor de lansare europene, cu respectarea caracterului esențial al menținerii independenței în ceea ce privește accesul Europei la spațiu.

4.17. Conform TFUE, statele membre au competența de a defini serviciile de interes general, însă acest lucru nu diminuează câtuși de puțin competențele Uniunii de a defini la nivelul său astfel de servicii, atunci când este necesar pentru punerea în aplicare a obiectivelor Uniunii. CESE solicită instituțiilor Uniunii Europene să recunoască existența și necesitatea serviciilor comunitare de interes general în domeniile în care acțiunea UE este mai eficientă în îndeplinirea obiectivelor sale, astfel cum este, în mod clar, cazul sectorului spațial.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind (a) Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială

[COM(2018) 378 final – 2018/203 (COD)]

și (b) Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (notificarea sau comunicarea actelor)

[COM(2018) 379 final – 2018/204 (COD)]

(2019/C 62/09)

Raportor: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Sesizare	(a) Parlamentul European, 10.9.2018
	(b) Parlamentul European, 10.9.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	184/0/9
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE ia notă de propunerile Comisiei referitoare la modificarea Regulamentului privind obținerea de probe și a Regulamentului privind notificarea sau comunicarea actelor.

1.2. CESE invită Comisia să ia în considerare observațiile incluse în prezentul document referitoare la propunerile sale, mai concret cele formulate la punctele 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 6.3, 6.4 și 6.6, deoarece fără un veritabil spațiu judiciar, nu se poate beneficia pe deplin de libertățile oferite de piața unică.

2. **Context**

2.1. În vederea creării unui spațiu de libertate, securitate și justiție în Uniunea Europeană (UE), articolul 81 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) pune bazele dezvoltării așa-numitei „cooperări judiciare în materie civilă” pentru problemele cu incidență transfrontalieră, dotând UE cu competențe care îi permit adoptarea unor măsuri de apropiere a actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre.

2.2. Se stabilește dispoziția legală care permite adoptarea de măsuri pentru a garanta recunoașterea reciprocă între statele membre a deciziilor judiciare și extrajudiciare, executarea acestora și cooperarea în ceea ce privește obținerea de probe, în cazul în care acestea sunt necesare pentru buna funcționare a pieței interne.

2.3. Pentru reglementarea asistenței juridice între statele membre, UE a înlocuit sistemele prevăzute de Convențiile de la Haga, aprobând următoarele instrumente juridice:

2.3.1. Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 ([1]) al Consiliului privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială, aprobat la inițiativa Republicii Federale Germania (denumit în continuare „Regulamentul privind obținerea de probe"), aplicabil în toate statele membre, cu excepția Danemarcei.

2.3.2. Acest regulament instituie un sistem la nivelul UE pentru transmiterea directă și rapidă între instanțe a cererilor de obținere și tratare a probelor și stabilește norme precise în ceea ce privește forma și conținutul acestor cereri. Regulamentul a creat un sistem de interacțiune directă între instanțe, care înlocuiește sistemul anterior, conform căruia cererile erau transmise de o instanță dintr-un stat membru organismului central dintr-un alt stat membru.

2.3.3. Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 ([2]) al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială (denumit în continuare „Regulamentul privind notificarea sau comunicarea actelor") este aplicabil în toate statele membre ([3]).

2.3.4. Acest regulament se aplică în materie civilă sau comercială în cazurile în care un stat membru trebuie să transmită un act judiciar sau extrajudiciar altui stat membru în vederea notificării sau comunicării către acesta din urmă. Cu toate acestea, nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă, nici în ceea ce privește răspunderea statului pentru acțiuni sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice *(acta iure imperii)*.

2.4. CESE a fost dintotdeauna un susținător al creării unui spațiu comun de libertate, securitate și justiție în UE, ceea ce, printre altele, presupune adoptarea de măsuri în domeniul cooperării judiciare și în materie civilă, necesare pentru ca cetățenii și întreprinderile să nu se confrunte cu dificultăți sau să fie descurajați să-și exercite drepturile, din cauza incompatibilității sau complexității sistemelor judiciare ale statelor membre.

2.5. În orice caz, în vederea creării spațiului judiciar european, este necesară îmbunătățirea cooperării între instanțe și, prin urmare, simplificarea și accelerarea formalităților pentru eliminarea disfuncționalităților și a întârzierilor.

3. **Propunerile Comisiei**

3.1. Propunerile Comisiei vizează modificarea ambelor regulamente existente în ceea ce privește obținerea de probe, notificarea și comunicarea actelor.

3.2. *Propunerea de modificare a Regulamentului privind obținerea de probe*

3.2.1. Propunerea urmărește îmbunătățirea funcționării spațiului de libertate, securitate și justiție și a pieței interne, prin îmbunătățirea și accelerarea obținerii transfrontaliere de probe.

3.2.2. Aceasta vizează adaptarea regulamentului la progresul tehnic, prin valorificarea avantajelor oferite de digitalizare, introducând obligația ca schimbul și comunicarea de documente să se realizeze implicit prin mijloace electronice și respectând protecția datelor și a vieții private, fără ca acest fapt să afecteze drepturile procedurale ale părților. În acest sens, sistemul trebuie să includă o structură descentralizată, care să permită comunicarea directă între utilizatorii finali.

3.2.3. Propunerea promovează utilizarea de mijloace moderne de obținere a probelor, cum ar fi videoconferința, în cazul în care o persoană trebuie să fie audiată într-un alt stat membru. Scopul este acela de a asigura o utilizare mai adecvată, mai frecventă și mai rapidă a obținerii directe de probe în audierea unei părți cu domiciliul în alt stat membru, în calitate de martor sau expert.

3.2.4. Propunerea îndepărtează obstacolele juridice care nu permit acceptarea probelor electronice (digitale) și prevede recunoașterea reciprocă a acestui tip de probe. Acest lucru va reduce sarcinile pentru cetățeni și întreprinderi în cadrul procedurilor juridice și va reduce, de asemenea, numărul de cazuri în care probele electronice sunt respinse.

3.2.5. Se propune totodată abordarea interpretărilor divergente ale termenului „instanță", care, în prezent, nu este definit de Regulamentul privind obținerea de probe. Propunerea încearcă să elimine incertitudinea în acest sens.

([1]) Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 (JO L 174, 27.6.2001, p. 1).

([2]) Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 din 13 noiembrie 2007 de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 (JO L 324, 10.12.2007, p. 79).

([3]) În temeiul așa-numitului „acord paralel" cu Danemarca (JO L 300, 17.11.2005, p. 55). În ceea ce privește Regatul Unit și Irlanda, acestea și-au notificat dorința de a lua parte la adoptarea și la aplicarea ambelor regulamente, în conformitate cu articolul 3 din Protocolul nr. 21 la tratat.

3.2.6. Propunerea este în concordanță cu alte instrumente ale Uniunii în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și nu aduce atingere eventualului schimb de informații între autorități în domeniul recunoașterii și al executării hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești ([4]), nici în materie de obligații de întreținere ([5]), chiar dacă informațiile respective au valoare probatorie, autoritatea solicitantă fiind astfel liberă să aleagă metoda cea mai adecvată.

3.2.7. Propunerea reglementează posibilitatea obținerii de probe de către agenți diplomatici sau de către funcționari consulari dintr-un stat membru pe teritoriul altui stat membru și în zona în care aceștia își exercită funcțiile, fără a fi nevoie de o cerere prealabilă adresată organismului central sau autorității competente din statul membru respectiv.

3.2.8. Pentru a garanta recunoașterea reciprocă a probelor digitale, nu ar trebui să se refuze recunoașterea ca probe în alte state membre a probelor digitale obținute într-un stat membru în conformitate cu legislația sa, numai din cauza faptului că sunt prezentate în format digital.

3.2.9. În scopul adaptării sau modificării formularelor-tip din anexe, se prevede delegarea acestei competențe Comisiei în conformitate cu articolul 290 din TFUE.

3.3. *Regulamentul privind notificarea sau comunicarea actelor*

3.3.1. Principalul obiectiv al acestui regulament este de a stabili reguli uniforme pentru transmiterea actelor dintr-un stat membru în altul în scopul notificării sau comunicării actelor respective în acel alt stat membru. În acest sens, s-a dovedit deosebit de utilă experiența dobândită în urma aplicării regulamentului actual și a jurisprudenței relevante a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

3.3.1.1. Domeniul de aplicare al regulamentului este modificat, deși se menține formularea actuală a dispoziției privind actele extrajudiciare. În schimb, în ceea ce privește documentele judiciare, Regulamentul se aplică în toate cazurile în care destinatarul are domiciliul în alt stat membru.

3.3.1.2. Acest nou standard, prin care toate cazurile de notificare sau comunicare a actelor sunt în mod obligatoriu reglementate atunci când destinatarul își are domiciliul într-un alt stat membru, se aplică numai notificării sau comunicării actelor de sesizare a instanței sau de începere a unui proces. Protecția suplimentară în cazul notificărilor sau comunicărilor subsecvente de acte judiciare pe parcursul procedurii judiciare este mai puțin relevantă.

3.4. Schimbul de acte și comunicarea dintre autoritățile de trimitere și de primire se efectuează pe cale electronică, prin intermediul unui sistem informatic descentralizat, alcătuit din sistemele informatice naționale interconectate printr-o infrastructură de comunicații sigură și fiabilă, deși există posibilitatea utilizării de mijloace de comunicare alternative (tradiționale) în cazul unor perturbări neprevăzute și excepționale ale sistemului informatic.

3.5. Se prevede că statele membre trebuie să acorde asistență în identificarea locului unde se află un destinatar dintr-un alt stat membru, iar în acest sens se oferă trei opțiuni alternative:

— asistență judiciară prin intermediul autorităților desemnate de statele membre;

— acces public la registrele de domiciliu prin intermediul portalului e-justiție;

— informații detaliate, prin intermediul portalului e-justiție, privind instrumentele disponibile pentru localizarea persoanelor pe teritoriile lor.

3.6. Părțile la o procedură care nu sunt cetățeni ai statului respectiv pot fi obligate să numească un reprezentant în scopul de a li se notifica sau comunica acte în statul membru unde se desfășoară procedura.

3.7. Se aduce o îmbunătățire procedurii privind dreptul destinatarului de a refuza să accepte un act care nu este redactat sau tradus într-o limbă corespunzătoare.

3.8. Propunerea obligă prestatorii de servicii de curierat să utilizeze o fișă de retur uniformă specifică (confirmare de primire) atunci când notifică sau comunică acte prin intermediul serviciilor de curierat în temeiul regulamentului. De asemenea, se introduce un standard minim în ceea ce privește persoanele care trebuie considerate „destinatari substituibili" eligibili în cazul în care furnizorul de servicii de curierat nu poate înmâna actul destinatarului în persoană.

([4]) Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 (JO L 338, 23.12.2003, p. 1).
([5]) Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 (JO L 7, 10.1.2009, p. 1).

3.9. Propunerea introduce notificarea sau comunicarea electronică de acte ca metodă alternativă suplimentară de notificare sau comunicare în temeiul regulamentului.

3.10. În cazul neprezentării pârâtului la înfățișare se introduc două modificări importante:

(a) instanța sesizată va trebui să trimită un mesaj de alertă cu privire la inițierea acțiunii sau pronunțarea hotărârii în lipsă în contul de utilizator disponibil al pârâtului *in absentia*;

(b) termenul pentru introducerea repunerii extraordinare în termen pentru exercitarea unei căi de atac pentru a contesta recunoașterea și executarea hotărârii într-un alt stat membru este stabilit în mod uniform la doi ani de la pronunțarea hotărârii în lipsă.

4. **Observații generale**

4.1. CESE salută propunerile Comisiei referitoare la modificarea Regulamentului privind obținerea de probe și a Regulamentului privind notificarea sau comunicarea actelor, având în vedere că acestea facilitează integrarea judiciară a statelor membre prin stabilirea de reguli uniforme în domeniile de aplicare aferente.

4.2. Ambele propuneri contribuie la îmbunătățirea cooperării judiciare în UE, bazată pe principiul recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare (articolul 81 din TFUE), la consolidarea spațiului de libertate, securitate și justiție [articolul 3 alineatul (2) și articolul 67 din TFUE] și la instituirea pieței interne (articolul 26 din TFUE).

4.3. În ansamblu, adoptarea și aplicarea cadrului normativ propus de Comisie va contribui în mod obiectiv la înlăturarea diferitelor obstacole invizibile care afectează direct viața tuturor cetățenilor – atât a resortisanților din statele membre, cât și persoanelor rezidente în UE –, precum și operațiunile comerciale ale întreprinderilor care își desfășoară activitatea în UE.

4.4. Pentru a garanta accesul la justiție și la un proces echitabil, este indispensabil ca dispozițiile celor două propuneri să se aplice procedurilor judiciare cu incidență transfrontalieră și să se asigure funcționarea adecvată a acestora.

4.5. De asemenea, propunerile sunt coerente cu strategia privind piața unică digitală în contextul e-guvernării, în special cu privire la necesitatea luării unor măsuri pentru modernizarea administrației publice și realizarea interoperabilității transfrontaliere, ceea ce facilitează interacțiunea cu cetățenii.

4.6. Propunerile sporesc securitatea juridică, contribuind astfel la evitarea întârzierilor și a costurilor nejustificate pentru cetățeni, întreprinderi și administrațiile publice, și abordează totodată deficiențele în ceea ce privește protecția drepturilor procedurale ale părților, având în vedere că încearcă să evite privarea părților de dreptul la apărare, în temeiul așa-numitului „principiu al egalității armelor”.

4.7. Trebuie semnalat faptul că dispoziția referitoare la actele delegate menite să actualizeze și să modifice anexa la cele două propuneri de regulament nu este coerentă cu poziția adoptată în acest sens de CESE ([6]), întrucât propunerea prevede ca delegarea să se facă pentru o perioadă de timp nedeterminată, deși competența de a adopta acte delegate poate fi exercitată pentru o perioadă determinată de timp.

4.8. În cele din urmă, CESE este de părere că, fără un veritabil spațiu judiciar, nu se poate beneficia pe deplin de libertățile oferite de piața unică.

5. **Observații generale referitoare la Regulamentul privind obținerea de probe**

5.1. Propunerea de modificare a Regulamentului privind obținerea de probe vizează promovarea utilizării de mijloace electronice de comunicare între organele competente în cauză în detrimentul utilizării de hârtie, care este mai costisitoare și mai lentă, și a utilizării videoconferințelor în vederea audierii în alt stat membru, fără ca acest fapt să afecteze în vreun fel drepturile procedurale ale părților.

5.2. Deși această propunere pleacă de la premisa că instanțele în cauză vor acționa cu diligență și eficiență și vor respecta riguros principiile cooperării loiale și recunoașterii reciproce – acesta din urmă fiind invocat în mod expres pentru a împiedica respingerea ca probe a probelor digitale [considerentul (4) și articolul 18a din propunere] – ea nu cuprinde nicio dispoziție în caz de refuz din partea instanței căreia i s-a adresat cererea din următoarele motive:

([6]) JO C 288, 31.8.2017, p. 29; JO C 345, 13.10.2017, p. 67.

— întârzieri nejustificate;

— lipsă de motivare sau

— motivare insuficientă.

În practică, aceste cazuri sunt echivalente cu blocarea accesului la protecție jurisdicțională efectivă, motiv pentru care ar trebui să se caute o soluție pentru a se evita apariția lor.

5.2.1. Această circumstanță este relevantă în situația actuală a dreptului UE, conform căruia simplul refuz al unei instanțe obligate să sesizeze Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu o întrebare preliminară într-o cauză pe care aceasta este competentă să o judece poate fi considerat drept o încălcare gravă a obligațiilor care îi revin statului în cauză în conformitate cu dreptul UE ([7]).

5.2.2. Sunt numeroase situațiile în care instanța căreia i se adresează cererea poate aduce grav atingere drepturilor justițiabililor dacă nu cooperează în mod diligent, în special în ceea ce privește protecția provizorie, putând invoca rezerve precum suveranitatea națională, securitatea națională, ordinea publică etc. [a se vedea articolul 4 alineatul (2) din TUE] sau în cazul în care există divergențe rezultate din diferențele între practicile procedurale din statele membre.

5.2.3. Această ultimă situație este constatată, de exemplu, în *pre-trial discovery*, întrucât articolul 23 din Convenția de la Haga din 18 martie 1970 privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială permite statelor părți să introducă o rezervă privind suveranitatea pentru a respinge comisiile rogatorii inițiate în faza preliminară a procedurii (după depunerea cererii, însă înainte de începerea procesului).

5.2.4. Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 în vigoare, deși nu abordează în mod expres această chestiune, o exclude din domeniul său de aplicare, conform Declarației Consiliului nr. 54/01 din 4 iulie 2001 (doc. 10571/01, p. 1).

5.2.5. Ocazional, întârzierile nejustificate pot fi urmarea unei calificări tehnice insuficiente a organelor cărora li se adresează cererea sau funcționării deficitare a infrastructurii tehnologice. Pentru a preveni și a eradica astfel de situații pe cât posibil, propunerea ar trebui să stabilească un anumit tip de dispoziție care să solicite statelor membre să garanteze modernizarea digitală a instanțelor proprii și adecvarea infrastructurii tehnologice.

5.3. Pe de altă parte, ar trebui concretizate anumite dispoziții ale propunerii. De exemplu, articolul 1 alineatul (4) impune restricții noțiunii de „instanță” și o definește ca fiind „orice autoritate judiciară dintr-un stat membru care este competentă în ceea ce privește îndeplinirea unui act de cercetare”, în conformitate cu regulamentul.

5.3.1. Deși definiția ar putea include și oficialități publice (de exemplu notarii), ea exclude instanțele de arbitraj private, fie că este vorba despre arbitraj în domeniul investițiilor, comercial, al protecției consumatorului sau orice altă instanță de arbitraj competentă în orice altă materie.

5.3.2. Astfel, se trece cu vederea importanța instanțelor de arbitraj în operațiunile comerciale și economice ale statelor membre și ale unor țări terțe.

5.3.3. În ceea ce le privește pe acestea din urmă, pot apărea situații de litispendență sau probleme cu privire la executarea deciziilor acestora de către organele din statele membre solicitate în acest sens (de exemplu *anti-suit injunction*), care ar putea cauza insecuritate juridică.

5.3.4. Cu siguranță, această definiție restrictivă a „instanței” se aliniază jurisprudenței CJUE, care nu obișnuiește să confere instanțelor de arbitraj private statutul de „instanță” ([8]).

5.3.5. În opinia CESE, aplicarea automată a acestei jurisprudențe a CJUE în domeniul de față ar putea duce la nerecunoașterea deciziilor pronunțate de instanțele de arbitraj sau la refuzul de cooperare a instanței solicitate, ceea ce – în anumite cazuri – ar putea lăsa părțile interesate fără apărare.

([7]) A se vedea Concluziile avocatului general Wathelet în cauza C-416/17, Comisia Europeană împotriva Republicii Franceze, punctele 95-103.

([8]) De exemplu în următoarele cauze: cauza Nordsee 102/81(1982), punctele 10-13; cauza Eco Swiss C-126/97 (1999), punctul 34; cauza Denuit și Cordier C-125/04(2005), punctul 13; cauza Gazprom C-536/13(2015), punctul 36; cauza Achmea C-284/16 (2018), punctele 45-49 etc.

5.3.6. Cu toate acestea, din această apreciere trebuie excluse dispozițiile arbitrale încheiate între investitor și stat, prevăzute de tratatele bilaterale de investiții, întrucât nu sunt compatibile cu dreptul Uniunii și nu produc efecte juridice, în măsura în care sunt ilegale pentru că se suprapun cu reglementări ale pieței interne și creează discriminare între investitorii din UE, în conformitate cu prevederile jurisprudenței CJUE în hotărârea „Achmea” ([9]).

5.4. La rândul său, articolul 17b recunoaște dreptul agenților diplomatici sau funcționarilor consulari ai unui stat membru de a obține probe, fără a fi nevoie de o cerere prealabilă, pe teritoriul statului membru în care sunt acreditați. Această competență este limitată la audierea, fără constrângeri, a resortisanților statului membru pe care îl reprezintă, în cadrul unor proceduri în cazul cărora este competentă o instanță a statului membru în cauză.

5.5. Ar fi oportun ca sarcinile de asistență judiciară ale acestor funcționari prevăzute în propunere să poată fi extinse pentru a se adapta realității actuale a UE, în special în contextul dreptului la libera circulație și ședere a resortisanților statelor membre și a dreptului de stabilire a întreprinderilor. Prin urmare, posibilitatea obținerii de probe de către acești funcționari ar putea fi extinsă la resortisanții străini în cazul cărora nu este nevoie de solicitarea unei autorizări prealabile sau chiar la resortisanții statului de primire, dacă acest lucru este autorizat de statul în cauză.

5.6. Este foarte importantă – iar CESE este de aceeași părere – necesitatea stabilirii obligației de a acorda asistență statului membru care transmite, în ceea ce privește căutarea domiciliului persoanei care trebuie notificată sau căreia trebuie să i se comunice actul judiciar sau extrajudiciar în alt stat membru de primire, atunci când nu se cunoaște domiciliul.

5.7. Pe de altă parte, în contextul propunerii analizate, Agenda UE în domeniul justiției pentru 2020 urmărește consolidarea drepturilor fundamentale, inclusiv a drepturilor procedurale civile.

5.8. În acest sens, măsurile privind digitalizarea, prevăzute în propunere, iau în considerare cerințele de protecție a datelor și a vieții private în cazul schimburilor electronice dintre instanțele în cauză, precum stabilirea unui set predefinit de utilizatori ai sistemului (numai instanțele și autoritățile judiciare ale statelor membre).

5.9. Cu toate acestea, deși se prevede că în viitor se vor înmulți tentativele de atacuri asupra unor astfel de infrastructuri electronice – risc care poate crește în contextul interconectării sistemelor informatice în cauză –, nu se prevede nicio dispoziție referitoare la modalitatea de imputare a răspunderii în cazul în care atacurile cibernetice sau deficiențele și căderile sistemului informatic duc la divulgarea de informații sensibile sau chiar la distrugerea unor elemente cu valoare probatorie din cadrul unei proceduri.

5.10. Prin urmare, dacă nu există nicio modalitate previzibilă pentru a responsabiliza persoanele care au cauzat asemenea evenimente, drepturile justițiabililor pot fi grav afectate sau este posibil chiar ca justițiabilii înșiși să fie obligați să suporte aceste daune dacă responsabilii invocă forța majoră.

6. **Observații generale referitoare la Propunerea de regulament privind notificarea sau comunicarea actelor**

6.1. CESE consideră că propunerea de Regulament privind notificarea sau comunicarea actelor va permite îmbunătățirea și accelerarea procedurilor judiciare, dat fiind că va simplifica și va accelera mecanismele de cooperare pentru notificarea sau comunicarea actelor. Acest lucru va permite îmbunătățirea administrării justiției în cazurile cu implicații transfrontaliere, consolidarea drepturilor procedurale civile și sporirea încrederii reciproce între sistemele de justiție ale statelor membre.

6.2. Propunerea urmărește eliminarea lentorii și a nerespectării frecvente a termenelor stabilite – situații care se produc pentru că actele sunt transmise de agențiile competente – prin introducerea obligativității comunicării actelor pe cale electronică. De asemenea, ea consolidează dreptul la apărare al destinatarului, prin intervenții specifice ale agențiilor competente în cazul incertitudinii rezultate din refuzul unui act sau în cazurile în care hotărârile sunt pronunțate în lipsă.

6.3. Este de remarcat marja amplă de aplicare subiectivă și materială a acestei propuneri, întrucât cuprinde toate persoanele, atât fizice cât și juridice, ceea ce înseamnă că include toți comercianții, inclusiv microîntreprinderile, fiind admise doar excepțiile stabilite în mod expres [articolul 1 alineatele (1) și (3)].

([9]) Hotărârea „Achmea”, cauza C-284/16, pronunțată la 6 martie 2018 (ECLI:EU:C:2018:158).

Ar fi necesară alinierea tuturor versiunilor lingvistice, pentru a clarifica fără echivoc faptul că regulamentul propus nu se referă numai la actul de sesizare a instanței, ci și la toate actele judiciare ale acțiunii.

6.4. CESE își exprimă acordul cu privire la garanțiile stabilite care permit „refuzul primirii unui act” de către destinatar și cu obligația pe care o are agenția de primire de a informa în acest sens. Pe de altă parte, pentru a echilibra drepturile părților în cadrul procedurii, pârâtul trebuie să cunoască pe deplin actul care stă la baza inițierii procedurii, motiv pentru care pare a fi oportun ca regimul lingvistic să includă o limbă pe care o înțelege destinatarul sau una dintre limbile oficiale de la locul de notificare sau comunicare.

6.5. CESE consideră adecvată prevederea unor mijloace complementare pentru notificarea sau comunicarea actelor prevăzute, și anume prin intermediul serviciilor de curierat, notificarea efectuată direct prin intermediul funcționarilor judiciari, al autorităților sau al altor persoane competente din statul membru de primire și notificarea sau comunicarea pe cale electronică.

6.6. În orice caz, cel mai important este să se garanteze integritatea și finalitatea actului, fie că acesta este judiciar sau extrajudiciar.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului UE de luptă antifraudă

[COM(2018) 386 final – 2018/0211 (COD)]

(2019/C 62/10)

Raportor: **Giuseppe GUERINI**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	193/0/4
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE sprijină propunerea Comisiei Europene de instituire a noului program antifraudă pentru protejarea intereselor financiare ale UE și asigurarea asistenței administrative reciproce între autoritățile vamale ale statelor membre.

1.2. Este pozitiv faptul că noul program antifraudă se bazează pe programul precedent „Hercule III”, urmărind o îmbunătățire a performanței acestuia având în vedere practica dezvoltată între timp, în special în ceea ce privește analiza mai amplă a datelor disponibile și o combinație eficientă între sistemul Hercule și sistemele AFIS și IMS.

1.3. CESE își exprimă speranța că Uniunea Europeană va promova forme de cooperare internațională în domeniul combaterii fraudei, în scopul de a elabora un răspuns eficace și coordonat la o serie de fenomene care depășesc în prezent frontierele naționale și chiar continentale, și care impun dezvoltarea de metode eficiente de colaborare globală între diferitele autorități competente.

1.4. CESE sugerează că ar trebui să existe un nivel adecvat de investiții din partea Comisiei în noi tehnologii de combatere a fraudei, începând cu inteligența artificială care ar putea aduce îmbunătățiri importante măsurilor de combatere a activităților ilegale.

1.5. Aceste investiții trebuie să fie însoțite de o formare adecvată a personalului angajat în cadrul autorităților publice implicate în lupta împotriva fraudei. Este esențial ca actualizarea privind evoluția traficului ilicit să se materializeze într-o acțiune combinată de utilizare a noilor tehnologii și de formare adecvată a persoanelor implicate în aceste domenii.

1.6. Având în vedere importanța strategică a tehnologiei în acțiunile de combatere a fraudei, CESE sugerează ca, pe lângă indicatorii de performanță incluși în propunerea Comisiei, să se introducă și alții noi, privitori la măsurarea progresului înregistrat în ceea ce privește capacitatea autorităților fiscale de a adopta noi tehnologii digitale și legate de inteligența artificială, pentru a combate frauda care afectează interesele UE.

1.7. Pe plan politic, CESE consideră că instituțiile europene ar putea lupta mai bine împotriva fraudei îndeosebi prin eforturi suplimentare de armonizare a normelor juridice și fiscale aplicabile în diferitele jurisdicții naționale. Într-adevăr, este posibil ca diferențele prea mari între normele fiscale și juridice ale diferitelor state membre de pe piața internă să conducă la adoptarea unor comportamente ilicite în scopul de a exploata diferențele de reglementare existente (de exemplu, frauda TVA de tip „carusel”), care pot aduce prejudicii, directe sau indirecte, bugetului UE sau, în termeni mai generali, consolidării pieței unice europene.

2. **Propunerea Comisiei**

2.1. Sistemul actual de luptă împotriva fraudei care afectează bugetul UE include următoarele măsuri: (i) programul de cheltuieli „Hercule III” privind combaterea fraudei, a corupției și a oricăror altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale UE; (ii) Sistemul de informații antifraudă (*Anti-Fraud Information System* – AFIS), care vizează o serie de aplicații informatice în domeniul vamal, gestionate de Comisie în temeiul Regulamentului (CE) nr. 515/972; (iii) Sistemul de gestionare a neregulilor (*Irregularity Management System* – IMS), un instrument de comunicații electronice ce facilitează obligația statelor membre de a raporta neregulile depistate.

2.2. Noul program antifraudă al UE, care face obiectul prezentului aviz, se va baza, în mare măsură, pe programul anterior „Hercule III”, cu unele îmbunătățiri, cum ar fi posibilitatea de a finanța noi inițiative – de exemplu privind analiza datelor – și o mai bună combinare a acestui program cu sistemele AFIS și IMS.

2.3. Programul antifraudă are două obiective generale: (i) protejarea intereselor financiare ale UE; (ii) oferirea de sprijin în domeniul asistenței reciproce dintre autoritățile administrative ale statelor membre și cooperarea dintre acestea din urmă și Comisie în vederea asigurării unei aplicări corespunzătoare a legislației din domeniul vamal și cel agricol.

2.4. Programul prevede, de asemenea, trei obiective specifice, legate în mod direct de obiectivele generale: (i) prevenirea și combaterea fraudei, a corupției și a oricăror altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale UE; (ii) sprijinirea raportării neregulilor, inclusiv a fraudelor, legate de gestiunea partajată și de fondurile de asistență pentru preaderare din bugetul Uniunii; (iii) punerea la dispoziție a unor instrumente pentru schimbul de informații și acordarea de sprijin pentru activitățile operaționale în materie de asistență administrativă reciprocă în domeniul vamal și cel agricol.

2.5. Pachetul financiar de care dispune acest program pentru perioada 2021-2027 este de 181,207 milioane EUR, sumă defalcată după cum urmează: (i) 114,207 milioane EUR pentru prevenirea și combaterea fraudei, a corupției și a oricăror altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale UE; (ii) 7 milioane EUR pentru sprijinirea raportării neregulilor, inclusiv a fraudelor, legate de gestiunea partajată și de fondurile de asistență pentru preaderare din bugetul Uniunii; (iii) 60 de milioane EUR pentru punerea la dispoziție a unor instrumente pentru schimbul de informații și acordarea de sprijin pentru activitățile operaționale în materie de asistență administrativă reciprocă în domeniul vamal și cel agricol.

2.6. Punerea în aplicare a noului program va avea loc într-un cadru de reglementare nou, caracterizat prin schimbări majore privind, în special, instituirea Parchetului European („EPPO”), care își va asuma un rol relevant și, de dorit, eficace, și care, alături de punerea în aplicare a Directivei (UE) 2017/1371 privind combaterea fraudelor prin mijloace de drept penal, ar trebui să garanteze o mai bună protecție a intereselor financiare ale Uniunii și ale cetățenilor europeni.

2.7. Regulamentul privind programul antifraudă a fost elaborat în urma unei consultări efectuate de Comisie cu părțile interesate – luând în considerare, de asemenea, propunerile unui grup de experți – și are un temei juridic solid în tratate (articolele 325 și 33 din TFUE).

3. **Observații generale și specifice**

3.1. CESE sprijină pe deplin propunerea Comisiei Europene de instituire a noului program antifraudă pentru protejarea intereselor financiare ale UE și asigurarea asistenței administrative reciproce între autoritățile vamale ale statelor membre.

3.2. Este esențial să se pună în aplicare articolul 325 și articolul 33 din TFUE prin instrumente adecvate și printr-o coordonare corespunzătoare între autoritățile naționale și cele europene, după cum o demonstrează măsurile adoptate în ultimii ani, care au permis recuperarea unor sume importante la bugetul UE, deși Comisia constată că este dificil să se estimeze valoarea exactă a sumelor recuperate.

3.3. Globalizarea piețelor, mobilitatea din ce în ce mai mare a mărfurilor și a persoanelor și răspândirea tot mai mare a noilor tehnologii de comunicare contribuie la creșterea exponențială a tranzacțiilor transfrontaliere și a comerțului pe platforme digitale. Acest lucru conduce la mari posibilități de creștere și dezvoltare a piețelor, dar necesită, de asemenea, o actualizare rapidă și constantă a tehnicilor de control al fenomenelor ilegale, precum și a legislației privind combaterea fraudei și a diferitelor forme de eludare a controalelor vamale.

3.4. Este așadar esențial ca răspunsul autorităților publice la formele din ce în ce mai sofisticate de fraudă să fie în pas cu timpurile, atât în ceea ce privește eficiența aplicării, cât și din punct de vedere tehnologic și al cooperării efective între diversele autorități naționale, a căror acțiune trebuie să fie coordonată și sinergică.

3.5. Natura transnațională a fraudelor și ușurința crescândă, datorată tehnologiei, cu care se dezvoltă rapid practicile ilegale – precum, de exemplu, ușurința cu care se pot transfera capitalurile obținute prin activități ilegale – impun dezvoltarea unor forme de cooperare din ce în ce mai intensă între autoritățile de la nivel mondial. CESE își exprimă speranța că Uniunea Europeană va promova forme de cooperare internațională în domeniul combaterii fraudei, în scopul de a elabora un răspuns eficace și coordonat la o serie de fenomene care depășesc în prezent frontierele naționale și chiar continentale.

3.6. Este pozitiv faptul că noul program antifraudă se bazează pe programul „Hercule III", urmărind o îmbunătățire a experienței anterioare având în vedere practica dezvoltată între timp, în special în ceea ce privește analiza mai amplă și mai exactă a datelor disponibile și o combinație eficientă între sistemul Hercule și sistemele AFIS și IMS.

3.7. Astăzi, datorită uniunii vamale care ține de competența exclusivă a UE în temeiul articolului 3 din TFUE, s-au obținut rezultate importante în ceea ce privește armonizarea normelor, eficacitatea controalelor și caracterul disuasiv al acțiunilor. Este important ca aceste rezultate să fie completate de o protecție eficace a intereselor financiare ale UE, ceea ce presupune, printre altele, continuarea și intensificarea activității de consolidare a cooperării vamale între statele membre, în strânsă legătură cu Comisia.

3.8. Prin noul program antifraudă, activitățile de combatere a fenomenelor ilegale care afectează interesele financiare ale UE vor fi consolidate, inclusiv prin forme de simplificare și accelerare a procedurilor de control, datorită introducerii de noi tehnologii legate de activitățile vamale. În acest sens, CESE recomandă să existe un nivel adecvat de investiții în noile tehnologii de luptă împotriva fraudei, pornind de la inteligența artificială, care se consideră că poate oferi posibilități importante de îmbunătățire a activității autorităților publice.

3.9. Aceste investiții trebuie să fie însoțite de o formare adecvată a personalului angajat în cadrul autorităților publice implicate în lupta împotriva fraudei. Este esențial ca actualizarea privind evoluția traficului ilicit să se materializeze într-o acțiune combinată de utilizare a noilor tehnologii și de formare adecvată a persoanelor implicate în lupta împotriva fraudei și a fenomenelor ilegale, care vor trebui să participe constant la activități de educare, formare și actualizare, în pas cu dezvoltarea tehnologiilor de combatere a activităților ilegale.

3.10. CESE sprijină obiectivele generale și specifice stabilite de noul program antifraudă, dar sugerează introducerea unui nou obiectiv specific referitor la combaterea fraudei vamale, la corupție și la activitățile ilegale, care se realizează prin intermediul canalelor informatice și prin utilizarea noilor tehnologii, cu scopul de a dezvolta o politică vamală și de a combate frauda digitală.

3.11. Este important de subliniat că adaptarea politicii vamale și a politicilor antifraudă sub aspect tehnologic nu reprezintă doar o problemă de adaptare instrumentală și a mijloacelor fizice de care dispun autoritățile din acest sector, ci trebuie să se concretizeze într-o adevărată strategie pe termen lung bazată pe obiective, scopuri și metodologii precise.

3.12. Comisia nu a considerat necesar să se efectueze o evaluare a impactului *ex ante*, deoarece noul program antifraudă constă, în mare parte, în continuarea unui program anterior, pentru care au fost deja efectuate evaluări *ex post* ([1]) și care s-a dovedit a fi eficient. Deși înțelege decizia de a nu proceda la o evaluare a impactului *ex ante* și considerând, în principiu, că evaluările *ex post* menționate de Comisie sunt adecvate, CESE consideră că este important ca politicile UE de prevenire și de combatere a fraudei să se bazeze pe date concrete și verificabile. Prin urmare, în absența unui studiu de impact *ex ante*, este esențial ca noul program antifraudă să fie sprijinit de o activitate constantă de monitorizare, evaluare și informare care să permită o apreciere efectivă a stadiului său și a progreselor realizate în timp.

3.13. Comitetul este de acord cu instituirea a trei indicatori pentru verificarea atingerii obiectivelor specifice stabilite de noul program antifraudă, și anume: (i) gradul de satisfacție a utilizatorilor și proporția statelor membre care primesc sprijin pentru prevenirea și combaterea fraudei, a corupției și a oricăror altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii; (ii) gradul de satisfacție a utilizatorilor privind utilizarea Sistemului de gestionare a neregulilor; (iii) numărul informațiilor puse la dispoziție și numărul de activități sprijinite prin intermediul asistenței reciproce.

3.14. În conformitate cu cererea prezentată anterior, de adăugare a unui obiectiv specific privind necesitatea de a pune în aplicare o strategie vamală și antifraudă pentru economia digitală, CESE propune să se introducă, de asemenea, indicatori pentru măsurarea evoluției capacității autorităților fiscale de a adopta noi tehnologii digitale și tehnologii legate de inteligența artificială, pentru combaterea fraudei care afectează interesele UE.

([1]) A se vedea evaluarea programelor Hercule II (2007-2013) și Hercule III (2014-2017).

3.15. Pentru buna funcționare a programului antifraudă, este important ca măsurile introduse să fie sprijinite în mod corespunzător în ceea ce privește alocarea resurselor financiare. Prin urmare, CESE este de acord cu propunerea Comisiei de punere în aplicare a programului, atât prin gestiune directă, cât și prin gestiune indirectă.

3.16. CESE sprijină posibilitatea finanțării acordate statelor membre pentru costurile de instalare și de întreținere a infrastructurii tehnice, resursele logistice, birotice și informatice pentru coordonarea operațiunilor vamale comune și a altor activități operaționale, considerând că acest lucru este în concordanță cu abordarea generală a regulamentului privind noul program antifraudă. În mod corespunzător, CESE sprijină, de asemenea, posibilitatea finanțării cheltuielilor legate de achiziționarea, studiul, dezvoltarea și întreținerea infrastructurii informatice, a programelor informatice (*software*) și a conexiunilor de rețea specifice pentru prevenirea și combaterea fraudei.

3.17. Având în vedere cele expuse la punctul anterior, CESE încurajează Comisia să asigure eficacitatea și rigurozitatea mecanismelor de coordonare necesare pentru a asigura eficiența și interoperabilitatea tuturor echipamentelor achiziționate cu sprijinul resurselor financiare ale Uniunii, cu scopul de a urmări și de a realiza o combatere din ce în ce mai eficientă și mai coordonată a fraudei și a fenomenelor ilegale care afectează bugetul UE.

3.18. Pe plan politic, CESE consideră că instituțiile europene ar putea lupta mai bine împotriva fraudei îndeosebi prin eforturi suplimentare de armonizare a normelor juridice și fiscale aplicabile pe piața internă. Într-adevăr, este posibil ca diferențele prea mari între normele fiscale și juridice ale diferitelor state membre de pe piața internă să conducă la adoptarea unor comportamente ilicite în scopul de a exploata diferențele de reglementare existente (de exemplu, frauda TVA de tip „carusel"), care pot aduce prejudicii, directe sau indirecte, bugetului UE sau, în termeni mai generali, consolidării pieței unice europene.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire, ca parte a Fondului de gestionare integrată a frontierelor, a instrumentului de sprijin financiar pentru echipamente de control vamal

[COM(2018) 474 final – 2018/0258 (COD)]

(2019/C 62/11)

Raportor: **Antonello PEZZINI**

Sesizare	Parlamentul European, 2.7.2018
	Consiliul, 4.7.2018
Temei juridic	Articolul 114 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	200/0/5
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European consideră că, având în vedere problemele din ce în ce mai mari legate de controlul frontierelor externe ale Uniunii, este esențial să se pună în aplicare un sistem care să poată îmbina protecția persoanelor și securitatea frontierelor cu crearea de legături comerciale profitabile cu țările terțe.

1.2. Aceasta este una dintre provocările majore cu care se confruntă Uniunea Europeană, iar CESE consideră că Pachetul privind gestionarea frontierelor, care a fost elaborat pentru următorul buget multianual al UE, constituie un prim pas pozitiv.

1.3. CESE consideră că este esențial să se asigure un nivel ridicat de calitate și inovare în Uniune în ceea ce privește echipamentele vamale, pentru a proteja cât mai bine cultura socială, interesele sociale, de mediu, economice și financiare ale statelor membre, care se materializează în:

— lupta, până acum ineficientă, împotriva comerțului ilegal;

— optimizarea și simplificarea practicilor de comerț legal;

— protejarea securității pieței interne a UE;

— protecția mediului și a sănătății cetățenilor;

— respectarea drepturilor fundamentale ale lucrătorilor;

— protejarea intereselor consumatorilor;

— gestionarea optimă a riscurilor vamale;

— colectarea taxelor vamale.

1.4. De asemenea, Comitetul consideră că este important și ca, în cazul noului instrument:

— să se acorde prioritate echipamentelor de la frontierele care sunt supuse unor presiuni mai mari privind controlul, cum ar fi cele maritime;

— să se accelereze activitățile echipelor de evaluare care operează în acest domeniu ([1]);

— să se asigure o alocare geografică echitabilă;

— să se respecte principiul proporționalității în legătură cu fluxurile de mărfuri și de persoane, în complementaritate cu Fondul pentru securitate internă.

1.5. Comitetul salută efortul Comisiei de a îmbunătăți controalele la frontierele UE și de a suplimenta fondurile și instrumentele necesare, în scopul asigurării unor controale vamale inovatoare și de calitate și a unei aplicări –pe cât posibil – uniforme a legislației vamale, în birourile care operează la frontierele externe ([2]).

1.6. Comitetul consideră că pachetul financiar pentru noul instrument nu este suficient în ceea ce privește realizarea scopurilor urmărite, care ar trebui, de altfel, să includă: echipamente pentru monitorizarea siguranței fitosanitare și instrumente pentru spectrografia avansată a containerelor de marfă ([3]).

1.7. Comitetul consideră, de asemenea, că este important să se asigure, în cel mai scurt timp, furnizarea de echipamente birourilor de frontieră care fac obiectul unor presiuni mai mari privind controlul, cum ar fi cele maritime, cărora ar trebui să li se acorde prioritate în atribuirea de granturi. Ar fi, de asemenea, de dorit ca noul instrument să prevadă crearea unei rezerve de intervenție rapidă pentru răspândirea noilor echipamente inovatoare, cu posibilitatea de a revizui, în același timp, lista echipamentelor deja admise.

1.8. Comitetul solicită să se asigure transparența maximă a programelor de lucru anuale și a mecanismelor de atribuire a granturilor ([4]), gestionate direct de Comisie.

1.9. Comitetul recomandă o strânsă coordonare, în special cu programul Vamă, destinat finanțării unui set complet de infrastructuri și sisteme informatice, printre care digitalizarea interacțiunilor dintre operatorii comerciali și serviciile vamale, precum și cu programul Orizont Europa și cu alte fonduri corespunzătoare.

1.10. Comitetul solicită prezentarea unui raport pe termen mediu privind realizările și funcționarea noului instrument, însoțit de o analiză bazată pe indicatori calitativi și cantitativi.

1.11. Ideea de a dezvolta, cât mai curând posibil, un limbaj comun bazat pe teme recurente în jargonul birourilor vamale, prin analogie cu cazul controlorilor de trafic aerian, ar facilita realizarea, atât de dorită, a unui sistem vamal european unic și omogen.

1.11.1. CESE recomandă să se actualizeze de urgență „setul" de echipamente vamale, astfel încât să se țină seama imediat de evoluția internetului obiectelor, de securitatea cibernetică, de trasabilitatea digitală și de aplicațiile tehnologice mai avansate, pentru a le accelera răspândirea și formarea aferentă, ce permite utilizarea lor.

1.11.2. Tot astfel, trebuie elaborate cadre comune de formare ([5]), pe baza „Cadrului de competențe pentru domeniul vamal" al UE, care are drept scop armonizarea și ridicarea standardelor de performanță ale autorităților vamale de pe întreg teritoriul UE.

([1]) În prezent, doar pentru 11 state membre cu frontiere externe terestre estice și sud-estice s-a realizat inventarul necesar privind echipamentele și tipurile de intervenții și au fost identificate standardele propuse pentru fiecare categorie.

([2]) Este vorba de 2 140 de birouri vamale, a se vedea https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2016-taxation-and-customs-union_en

([3]) Foarte utilă pentru verificarea conținutului nenumăratelor containere.

([4]) Granturile acordate prin derogare de la regulamentul financiar sunt atribuite statelor membre, care devin proprietarele materialelor; a se vedea articolele 7, 10 alineatul (2), 195 litera (f) și 197 din Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 din 18.7.2018.

([5]) Cadrul Uniunii Europene de competențe pentru domeniul vamal (*EU Customs CFW*) are ca scop armonizarea și creșterea standardelor de performanță ale autorităților vamale în întreaga UE. © Uniunea Europeană, 2015. **Cadrul de competențe pentru domeniul vamal al UE** prezintă componentele sistemului de competențe pentru acest sector și descrie metoda utilizată pentru definirea lor. De asemenea, el explică deciziile adoptate în ceea ce privește alegerea anumitor competențe în fiecare secțiune, punând accentul în special pe criteriile utilizate pentru a defini lista competențelor operaționale (de exemplu, trimitere la Codul vamal al Uniunii, legătura cu competențele de la locul de muncă și orientarea către viitor).

1.11.3. În același timp, este important să se stabilească norme și protocoale comune, printr-un posibil mandat acordat organizațiilor europene de standardizare, care să însoțească materialele și echipamentele subvenționate și destinate autorităților vamale.

2. **Introducere**

2.1. Pentru următorul buget 2021-2027, Comisia propune triplarea fondurilor pentru gestionarea frontierelor Uniunii Europene: fonduri pentru consolidarea frontierelor, în vederea îmbunătățirii mobilității bunurilor, serviciilor și persoanelor, inclusiv a migranților. Conform propunerii executivului UE, pachetul financiar ar trebui să ajungă de la 13 miliarde EUR la 34,9 miliarde EUR.

2.2. Comisia intenționează să creeze un nou fond, separat, pentru gestionarea integrată a frontierelor. Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) va fi consolidată în continuare cu un nou corp permanent format din aproximativ 10 000 de polițiști și cu fonduri suplimentare, pentru a îmbunătăți controlul vamal și a îmbunătăți echipamentele de control. Va fi creat un nou Fond de gestionare integrată a frontierelor (FGIF), în valoare de peste 9,3 miliarde EUR.

2.2.1. Aceste investiții vor fi utilizate pentru: consolidarea Frontex; efectuarea de controale sistematice la frontiere; realizarea unor sisteme informatice noi la scară largă și interoperabile; și lansarea unui sistem viitor de reglementare a intrării și ieșirii la frontiere.

2.3. Noul fond FGIF ar urma să includă două instrumente distincte: primul pentru o „gestionare integrată a frontierelor și a vizelor” – IGFV –, iar al doilea, dispunând de un pachet financiar de 1,3 miliarde EUR pentru perioada 2021-2027, pentru „echipamente de control vamal” – CCE –, ar trebui să contribuie la realizarea de controale vamale adecvate și echivalente la diferitele puncte de trecere a frontierei.

2.3.1. Cel din urmă fond este destinat achiziționării de echipamente pentru controale vamale moderne și fiabile, precum și întreținerii și modernizării lor.

2.4. La 50 de ani de la intrarea sa în vigoare, la 1 iulie 1968, uniunea vamală s-a dovedit a fi un pilon de neînlocuit al pieței unice, protejând frontierele UE și cetățenii împotriva mărfurilor periculoase și interzise, cum ar fi armele și drogurile, precum și împotriva mărfurilor contrafăcute, și, în plus, promovând o creștere constantă a ponderii comerțului mondial: în 2017, vămile UE au gestionat 16 % din comerțul mondial.

2.5. Pentru a asigura buna funcționare a uniunii vamale, statele membre ale UE utilizează un set comun de norme, bazate pe Codul vamal al Uniunii. Acest cod a fost adoptat în 2013 și aplicat din 2016 în toate statele membre ale UE. Începând din 2016, codul constituie noul cadru juridic pentru gestionarea importului, exportului, tranzitului și depozitării mărfurilor aflate în tranzit pe teritoriul vamal al Uniunii sau a relațiilor comerciale cu țările terțe.

2.5.1. În plus, autoritățile vamale aplică peste 60 de acte normative, care nu sunt în mod strict vamale și care se referă, printre altele, la:

— bunurile cu dublă utilizare, civilă și militară;

— armele de foc;

— precursorii de droguri;

— circulația de valută în numerar;

— drepturile de proprietate intelectuală;

— sănătatea publică;

— siguranța produselor;

— protecția consumatorilor;

— protecția speciilor sălbatice;

— protecția mediului.

2.6. CESE a considerat întotdeauna că „o uniune vamală eficientă este o condiție *sine qua non* a procesului de integrare europeană, pentru asigurarea unei libere circulații a mărfurilor, eficientă, sigură și transparentă, însoțită de o maximă protecție a consumatorilor și a mediului și de combaterea eficientă a fraudei și contrafacerii, în mod uniform, pe întregul teritoriu al Uniunii" ([6]).

2.7. De asemenea, Comitetul a considerat „necesară și importantă introducerea unor măsuri de modernizare, precum simplificarea legislației vamale și punerea la punct a sistemelor vamale informatice interoperabile, pentru accelerarea practicilor comerciale și coordonarea mai strânsă a activităților de prevenire și de represiune" ([7]).

2.8. Deja în 2012, Consiliul European și-a exprimat opinia ([8]) cu privire la necesitatea de a îmbunătăți guvernanța internă a uniunii vamale și la posibilitatea cooperării cu alte agenții și cu sectorul privat în vederea furnizării celor mai bune servicii operatorilor; în concluziile sale din iunie 2014, Consiliul a recomandat îmbunătățirea evaluării performanței prin definirea anumitor sectoare, și a solicitat elaborarea unor indicatori principali de performanță adecvați.

2.9. În concluziile sale din 23 martie 2017 privind finanțarea în domeniul vamal, Consiliul a invitat Comisia să „evalueze posibilitatea de a finanța necesarul de echipamente tehnice din viitoarele programe financiare ale Comisiei și să îmbunătățească coordonarea și să dezvolte cooperarea dintre autoritățile vamale și alte autorități de aplicare a legii în scopul finanțării".

2.10. La rândul său, Parlamentul European, în rezoluția sa din 7 aprilie 2017 ([9]), a subliniat că „eficiența procedurilor vamale este foarte importantă nu numai pentru facilitarea comerțului, ci și pentru aplicarea eficace și rapidă a legii privind contrafacerea și contrabanda cu bunuri supuse accizelor care pătrund în UE", și că „serviciile vamale combină două funcții principale, și anume deplasarea în siguranță a bunurilor, protejând astfel consumatorii din UE, și aplicarea prevederilor din acordurile comerciale".

3. **Propunerile Comisiei**

3.1. Prin regulament se propune un nou instrument financiar pentru echipamentele de control vamal în cadrul unui Fond de gestionare integrată a frontierelor (FGIF) la rubrica bugetară „Migrație și gestionarea frontierelor", cu scopul de a acorda mai mult sprijin statelor membre pentru a asigura echivalența în realizarea controalelor vamale în întreaga uniune vamală, prin corectarea dezechilibrelor existente între birourile vamale situate în diferite state membre.

3.2. Noul instrument de finanțare, cu un pachet financiar de 1,3 miliarde EUR pentru 2021-2027, urmărește să acopere echipamentele vamale pentru cele patru tipuri de frontieră (terestră, maritimă, aeroportuară ([10]) și poștală).

3.3. Fondurile vor fi disponibile pentru toate statele membre, urmând să fie evaluate necesitățile de la fiecare tip de frontieră. Echipa de experți vamali de la frontiera terestră estică și sud-estică (CELBET), care reunește cele 11 state membre responsabile de frontierele terestre ale UE, și-a început deja activitatea în acest sector, în timp ce alte tipuri de frontiere își vor începe în curând activitatea, astfel încât să poată fi evaluate nevoile statelor, iar fondurile să poată fi alocate imediat ce instrumentul va intra în vigoare, în 2021, pentru cele 27 de state membre ([11]).

3.4. Obiectivele stabilite ar trebui să conducă la o mai bună coordonare și o mai mare securitate juridică, la îmbunătățirea eficacității sau a complementarității, printr-o abordare centralizată, prin gestionarea directă: sunt prevăzute granturi pentru statele membre de până la 80 % din costurile eligibile, pentru a sprijini achiziționarea, întreținerea și dezvoltarea echipamentelor de control vamal, în conformitate cu standarde predefinite, în funcție de tipul frontierei.

([6]) A se vedea JO C 229, 31.7.2012, p. 68.
([7]) Ibidem, nota de subsol 6.
([8]) A se vedea JO C 80, 19.3.2013, p. 11.
([9]) A se vedea http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2017-0162+0+DOC+XML+V0//RO#title1PE 595.633v02-00 A8-0162/2017
([10]) În UE există aproximativ 400 de aeroporturi civile.
([11]) Propunerea este prezentată pentru o Uniune cu 27 de state membre, având în vedere notificarea Regatului Unit cu privire la intenția sa de a se retrage din Uniunea Europeană și din Euratom.

3.5. Instrumentul este strâns legat de noul program vamal ([12]), ale cărui instrumente de colaborare vor fi utilizate pentru evaluarea nevoilor în termeni de echipamente inovatoare de control vamal și, dacă este cazul, de cursuri comune de formare ([13]) a personalului vamal, pentru o mai bună utilizare a echipamentelor respective.

4. **Observații generale**

4.1. CESE își exprimă convingerea fermă că, pentru a face față provocărilor din ce în ce mai mari legate de controlul frontierelor externe ale Uniunii, este esențial să se pună în aplicare un sistem solid, care să poată îmbina protecția persoanelor, economia socială de piață, siguranța producției și a comerțului durabil între statele membre și comerțul cu țările terțe.

4.2. Comitetul salută efortul Comisiei Europene de a suplimenta fondurile și instrumentele de intervenție, în scopul consolidării controalelor efectuate la frontierele externe și al asigurării unor controale vamale inovatoare și de calitate, în cadrul consolidării uniunii vamale.

4.3. Cu toate acestea, CESE consideră că este absolut insuficient pachetul financiar de 1,3 miliarde EUR alocat noului instrument – care se ridică la aproximativ 186 de milioane EUR pe an – pachet care reprezintă mai puțin de a treizecea parte din cel alocat în perioada 2021-2027 pentru sarcinile generale legate de frontieră și de migrație, în valoare de 34,9 miliarde EUR.

4.4. Comitetul consideră, de asemenea, că este important:

— să se acorde prioritate echipamentelor de la frontierele care sunt supuse unor presiuni mai mari privind controlul, cum ar fi cele maritime;

— să se accelereze activitățile echipelor de evaluare care operează în acest domeniu ([14]);

— să se asigure o alocare geografică echitabilă;

— să se respecte principiul proporționalității în legătură cu fluxurile de mărfuri și de persoane, în complementaritate cu Fondul pentru securitate.

4.4.1. CESE consideră că este esențial să se asigure un nivel ridicat de calitate și inovare a echipamentelor vamale, o mai bună protecție a culturii sociale, a intereselor economice și financiare ale Uniunii și ale statelor sale membre, prin:

— lupta, până acum ineficientă, împotriva comerțului ilegal ([15]);

— optimizarea și simplificarea formalităților legate de comerțul legal;

— garantarea securității pieței interne a UE;

— protecția mediului și a sănătății cetățenilor;

— respectarea drepturilor fundamentale ale lucrătorilor;

— protecția consumatorilor;

— gestionarea riscurilor;

— colectarea taxelor vamale.

4.5. Comitetul solicită difuzarea la scară cât mai largă a programelor anuale de lucru și a acțiunilor prevăzute, precum și a mecanismelor de acordare a granturilor, gestionate de către Comisie, favorizând achiziționarea în comun de echipamente, care trebuie să fie inovatoare ([16]).

([12]) A se vedea COM(2018) 442 final, cu privire la care CESE a elaborat Avizul INT/860 (a se vedea pagina 45 din prezentul Jurnal Oficial).

([13]) A se vedea extinderea programului „Vizite de lucru”.

([14]) În prezent, doar pentru 11 state membre cu frontiere externe terestre estice și sud-estice s-a realizat inventarul necesar privind echipamentele și tipurile de intervenții și au fost identificate standardele propuse pentru fiecare categorie.

([15]) În 2017 au fost confiscate 31,4 milioane de articole, în valoare de 582 milioane EUR. 25 % au fost contrafaceri alimentare, 11 % jucării, iar 8 % țigări (*sursa:* Comisia Europeană).

([16]) A se vedea COM(2018) 178 final – Raport al Comisiei privind strategia informatică în domeniul vamal.

4.6. CESE recomandă o strânsă coordonare cu programul Vamă, destinat finanțării infrastructurilor și a sistemelor informatice, printre care digitalizarea interacțiunilor dintre operatorii comerciali și serviciile vamale, și cu programul Orizont, util pentru identificarea tehnicilor inovatoare în ceea ce privește controlul vamal.

5. **Observații specifice**

5.1. Având în vedere că în fiecare an sunt gestionate peste 200 milioane TEU ([17]), adică peste 10 milioane de containere, este foarte dificil să se efectueze controale punctuale la multe frontiere maritime și rutiere. Prin urmare, ar fi oportun să se efectueze controale atunci când containerele sunt în tranzit, materialele din care sunt construite acestea urmând a fi schimbate ([18]), pentru a permite recunoașterea cu ajutorul dronelor sau prin sistemul Galileo.

5.2. S-ar impune actualizarea Convenției de la Geneva din 1972 și standardele ISO din 1967, care au apărut înainte de schimbările profunde survenite în secolul XXI, odată cu creșterea globalizării și a fenomenului contrafacerii, în prezent îngrijorător ([19]).

5.3. Ar trebui actualizat, fără întârziere, „setul" echipamentelor vamale, astfel încât să se țină seama imediat de evoluția internetului obiectelor, de securitatea cibernetică, de trasabilitatea digitală și de aplicațiile tehnologice tot mai avansate, pentru a accelera răspândirea echipamentelor și formarea aferentă ce permite utilizarea lor în cunoștință de cauză, prin intermediul cadrului Uniunii Europene de competențe pentru domeniul vamal (*EU Customs CFW*) ([20]). În acest sens, ar fi bine ca noul instrument de sprijin financiar să prevadă crearea unei rezerve de intervenție rapidă pentru răspândirea echipamentelor inovatoare, în condițiile revizuirii, în același timp, a listei echipamentelor admise.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([17]) TEU (*Twenty-foot Equivalent Unit*) înseamnă un container cu o lungime de 20 de picioare, adică 28 de tone și 40 metri^3.
([18]) În prezent, multe containere au structuri din lemn sau din alte materiale.
([19]) A se vedea JO C 345, 13.10.2017, p. 25.
([20]) A se vedea nota de subsol 6.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune: finanțarea creșterii durabile

[COM(2018) 97 final]

(2019/C 62/12)

Raportor: **domnul Carlos TRIAS PINTÓ**

Sesizare	Comisia Europeană, 10.4.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	7.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	164/6/5
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Pentru a răspunde **provocărilor** principale cu care se confruntă uniunea piețelor de capital (**UPC**) și pentru a îmbunătăți reziliența zonei euro, un sistem solid de finanțare a **creșterii durabile** pe termen lung reprezintă factorul cel mai important pentru restaurarea încrederii în piețe și pentru a corela economisirea cu investițiile durabile, oferind surse complementare de finanțare pentru IMM-uri și consolidând proiectele de infrastructură ecologică și socială.

1.2. Comitetul salută planul de acțiune al Comisiei Europene și este de acord că „Europa poate deveni destinația privilegiată [din întreaga lume] pentru investițiile durabile” ([1]). Comitetul consideră că este important să se asigure competitivitatea UE pe termen lung. În sens mai general, este vorba de promovarea unei creșteri economice susținute, favorabile incluziunii și durabile, a ocupării integrale și productive a forței de muncă, precum și a muncii decente pentru toți (obiectivul de dezvoltare durabilă 8).

1.3. Aceste provocări ar trebui abordate armonios, printr-un efort comun, al tuturor, inclusiv al actorilor din sectorul financiar, al întreprinderilor, al cetățenilor și al autorităților. În plus, realizarea tranziției către un model de creștere durabilă este o sarcină complexă și, fără îndoială, un proces gradual, care trebuie să țină seama de specificitățile sectoriale.

1.4. Ar trebui să predomine o viziune holistică, cooperarea și continuarea integrării între statele membre. Este de maximă importanță ca, în acest domeniu, întreaga UE să vorbească într-un glas și să adopte o abordare unitară. Această atitudine nu numai că va contribui la atingerea obiectivelor stabilite, dar va permite și progresul în alte domenii importante, cum ar fi uniunea energetică, uniunea bancară, uniunea piețelor de capital și Agenda digitală.

1.5. Modelele economice durabile trebuie să dispună de un sistem financiar diversificat, în care să activeze pe picior de egalitate instituții bancare de diferite mărimi și diverse modele de afaceri, precum și alți actori financiari. În acest scop, este esențială completarea normelor și ameliorarea coerenței și a punerii lor în aplicare corespunzătoare, în conformitate cu **principiul proporționalității**.

([1]) Cf. Planul de acțiune: finanțarea creșterii durabile [COM(2018) 97 final], capitolul 6 – Calea de urmat.

În opinia CESE, reorientarea fluxurilor de capital spre o economie mai durabilă trebuie să fie însoțită neapărat de **incluziune financiară** și **coeziune socială**, într-o Europă în care nimeni nu rămâne în urmă. Într-adevăr, adâncirea decalajelor dintre veniturile cetățenilor poate constitui o barieră în calea creșterii durabile, iar guvernanța corporativă și instituțională trebuie, prin urmare, să reechilibreze situația actuală.

1.6. Trebuie garantat un nivel corespunzător de **coerență** între diversele cadre financiare existente la nivel mondial, luând ca referință comună obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU (ODD) și configurând taxonomia durabilă pe baza acestora ([2]). Noua taxonomie pe care o propune planul de acțiune ar trebui să fie promovată la nivel mondial și introdusă în legislația UE în mod uniform și simultan, în toate statele membre, asigurându-i-se revizuirea și actualizarea în mod regulat.

1.7. În rezumat, CESE susține cu hotărâre **foaia de parcurs a Comisiei privind finanțarea creșterii durabile**, care ar urma să consolideze durabilitatea întregului lanț valoric, dar dorește să formuleze câteva observații referitoare la acțiunile prevăzute în plan și la punerea lui în aplicare:

II. O abordare globală, care să utilizeze metodologia ciclului de viață pentru a integra importanța semnificativă din punct de vedere financiar ([3]) în procesul de investiții, presupune ca **investițiile să fie durabile**, iar **împrumuturile să fie caracterizate de responsabilitate**: doar unul dintre aceste elemente, în absența celuilalt, ar duce la incoerență și ar încetini realizarea uniunii financiare

III. să fie **dinamică** și edificată treptat, pe baza unei definiri clare a criteriilor ESG (de mediu, sociale și de guvernanță) pentru activități economice durabile; un punct de pornire adecvat ar fi configurarea factorilor de mediu (E), introducând, în același timp, garanții în domeniile social și al bunei guvernanțe corporative.

IV. Cele 10 acțiuni prezintă un grad ridicat de coerență internă și interacționează. Prin urmare, este nevoie să se asigure buna potrivire dintre configurarea noii taxonomii (acțiunea 1) și luarea sa în considerare de către agențiile de rating (acțiunea 6), pentru a dezvolta sisteme de notare (*scorings*) bazate pe publicarea de informații fiabile de către întreprinderi (acțiunea 9), care să vină în completarea etichetelor (acțiunea 2) și a indicatorilor de referință în materie de durabilitate (acțiunea 5). Astfel, actorii sistemului financiar vor dispune de o bază fiabilă pentru integrarea factorilor de mediu, sociali și de guvernanță corporativă (ESG) în deciziile lor de investiții (acțiunea 7), pe baza unor avize prealabile și a unei interacțiuni proactive cu clienții lor (acțiunea 4). Tot acest ansamblu va fi lansat sub semnul **obligației fiduciare** de a acționa în interesul superior al investitorilor sau al beneficiarilor (care decurge din principiul persoanei prudente, prezent în *acquis*-ul UE).

V. Standardizarea și, după caz, etichetarea produselor financiare durabile ar putea fi completate cu noul cadru european pentru **obligațiuni garantate** ([4]) și ar putea alimenta **produsele durabile paneuropene** planificate, începând cu domeniul **pensiilor**.

VI. Este deosebit de important să se armonizeze diversele **stimulente** pentru investițiile durabile, cu condiția justificării **externalităților pozitive** asociate. O metodologie armonizată pentru indicatorii de emisii scăzute de dioxid de carbon ar trebui să servească drept ghid pentru luarea în calcul a altor influențe. Având în vedere reziliența și stabilitatea sectorului financiar, ar trebui examinată posibilitatea de a oferi un **factor de sprijin ecologic** pentru a defini în mod clar perimetrele acestora. În acest domeniu, CESE este de acord cu PE în ceea ce privește promovarea includerii riscurilor legate de durabilitate în cadrul Basel IV ([5]). Ar putea fi luate în considerare și alte soluții de care să beneficieze în mod direct debitorii și investitorii finali, cum ar fi stimulentele fiscale.

VII. Ar trebui urmărită publicarea unor **informații nefinanciare** de înaltă calitate, care să fie, în măsura posibilului, armonizate, mai complete, relevante și comparabile, pentru facilitarea controalelor externe. În acest scop, ar trebui evaluat și impactul Directivei privind raportarea de informații nefinanciare (Directiva 95/2014/UE). Tot astfel, stabilirea unor tratamente contabile alternative este un alt aspect, care trebuie abordat în paralel.

([2]) Cf. proiectul de taxonomie al BEI: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report-annex-3_en.pdf

([3]) Un cadru de analiză a importanței semnificative se referă la factorii cei mai relevanți pentru performanțele financiare ale întreprinderilor, inclusiv la factorii de durabilitate materială din punct de vedere financiar.

([4]) Obligațiunile garantate sunt titluri de creanță emise de instituțiile de credit și garantate printr-un portofoliu de active separate, la care deținătorii de obligațiuni pot recurge în mod direct, în calitate de creditori preferențiali. Cf. noile propuneri de reglementare COM(2018) 93 final – 2018/0042 (COD) și COM(2018) 94 final – 2018/043 (COD).

([5]) Cadrul Basel este un acord internațional de reglementare, care a introdus o serie de reforme menite să îmbunătățească reglementarea, supravegherea și gestionarea riscurilor în sectorul bancar. Toate standardele Comitetului de la Basel sunt cerințe minime, care se aplică băncilor active pe plan internațional și, ca atare, includerea în acest cadru a unor prevederi privind durabilitatea va contribui la evoluții în aceeași direcție, la nivel mondial. https://www.bis.org/bcbs/basel3.html

VIII. Autoritățile europene de supraveghere și comitetul lor mixt (*Joint Committee*) trebuie să se sprijine pe resurse tehnice specializate (există multe entități cu o experiență îndelungată în materie de investiții responsabile din punct de vedere social), pentru a pune la punct standardele tehnice legate de actele delegate propuse de Comisia Europeană și monitorizarea ulterioară a întregului mecanism de reglementare, stabilind proceduri proporționale și eficiente, fără a cădea în excesul de tehnocrație, întâlnit adesea.

IX. Tot astfel, depozitarul unei investiții trebuie să fie în măsură să ducă la bun sfârșit sarcina de supraveghere a activității societății de gestionare sau a societății de investiții în mod eficient, motiv pentru care trebuie să i se asigure independența. În acest scop mai ales, este necesară o politică privind conflictele de interese în cazurile în care există legături de acționariat sau participații încrucișate ([6]).

X. În ceea ce privește propunerea Comisiei privind cadrul financiar multianual (CFM) pentru perioada 2021-2027 ([7]), CESE consideră că aceasta reprezintă un pas în direcția cea bună, chiar dacă ar trebui să fie mai ambițioasă, dacă UE urmărește să-și poată respecta angajamentele din Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă. În acest sens – și fără a compromite alte alocări –, CESE solicită o creștere de cel puțin 30 % a cheltuielilor UE care contribuie la realizarea obiectivelor climatice ([8]). De asemenea, CESE salută creșterea semnificativă în procente a angajamentelor asumate pentru mediu și politici climatice (+46 %). Cu toate acestea, sumele bugetare prevăzute în acest scop sunt clar insuficiente pentru tranziția către o dezvoltare durabilă și pentru combaterea schimbărilor climatice.

1.8. Studiile ([9]) demonstrează că investitorii doresc ca investițiile lor să țină seama de aspectele climatice, de mediu și sociale. Pentru a le facilita investitorilor un acces mai ușor și mai sigur, ar trebui create „**produse financiare durabile emblematice, în întreaga UE**”, pornind de la „produsele paneuropene de pensii personale” (PEPP). Promovarea la nivel internațional a acestor produse **sigure și durabile** ar fi un mijloc de atragere a investițiilor străine în Europa.

1.9. **Comunicarea** acestor măsuri este extrem de importantă pentru ca cetățenii să cunoască eforturile depuse de UE în beneficiul lor. În același timp, se impune partajarea responsabilității între toți actorii publici și privați, iar **educația financiară** ([10]) trebuie să fie obligatorie, pentru a avea certitudinea faptului că oamenii înțeleg această nouă abordare, încurajând astfel investițiile cu amănuntul responsabile din punct de vedere social și producția durabilă de bunuri și servicii.

1.10. În fine, CESE subliniază posibilitățile oferite de **inteligența artificială** pentru a corela preferințele investitorilor finali cu destinația investițiilor. Date fiind experiențele dobândite în materie de valoare adăugată a **învățării automate ESG** (*ESG Machine Learning*, care combină indicatori IRS, criterii de referință privind durabilitatea etc.), ar trebui studiată aplicarea noii taxonomii în contextul acestor noi inițiative. De asemenea, ar trebui analizate soluțiile de învățare automatizată (*machine learning*), menite să încurajeze băncile și investitorii să crească nivelul împrumuturilor acordate anumitor sectoare sau activități, care iau în considerare principiile ESG.

1.11. CESE îi invită public pe colegiuitori să discute și să adopte rapid cele trei propuneri legislative derivate din Planul de acțiune, adoptate de Comisie la 24 mai 2018.

2. **Introducere: spre noul scenariu**

2.1. Creșterea accelerată a financiarizării sau a caracterului financiar pronunțat al economiilor a început în 1971, când SUA au abandonat standardul dolar-aur, iar banii au devenit un bun mai fiduciar și mai necorporal, bazându-se pe încredere. Până în anii ’80, masa monetară (M2) a reprezentat aproximativ 50 % din PIB-ul global, o proporție similară cu cea a instrumentelor financiare derivate.

2.2. Deși a scăzut în timpul crizei, această valoare a revenit la nivelurile anterioare în 2015, înmulțind de 4 ori activele financiare în raport cu M2, iar instrumentele financiare derivate – de peste 10 ori.

([6]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0438&from=EN

([7]) Pentru poziția generală a CESE, cf. avizul CESE privind Cadrul financiar multianual de după 2020 (JO C 440, 6.12.2018, p. 106).

([8]) Comisia Europeană a propus ca minimum 25 % din cheltuielile UE să contribuie la realizarea obiectivelor climatice pentru perioada 2021-2027 (în perioada 2014-2020, cota a fost de 20 %).

([9]) https://www.morganstanley.com/pub/content/dam/msdotcom/ideas/sustainable-signals/pdf/Sustainable_Signals_Whitepaper.pdf

([10]) Cf. raportul OICV/OCDE The Application of Behavioural Insights to Financial Literacy and Investor Education Programmes and Initiatives

2.3. Acest dezechilibru dintre economia reală și cea financiară este în continuă creștere, fiind intensificat de tehnologiile emergente în domeniile finanțelor (FinTech) și asigurărilor (InsurTech), ceea ce impune intensificarea eforturilor în vederea aplicării unei reglementări și supravegheri stricte, menite să garanteze stabilitatea financiară.

2.4. Cele 17 obiective de dezvoltare durabilă ale ONU pentru anul 2030 și Acordul de la Paris, care vizează adaptarea și consolidarea rezilienței la efectele schimbărilor climatice, trebuie să asigure stabilitatea, redresarea și un echilibru mai bun între societățile favorabile incluziunii și economiile prospere.

2.5. În spiritul tratatelor UE și al politicilor ulterioare, tranziția spre o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și circulară, este esențială pentru asigurarea **competitivității pe termen lung** a UE, dar și pentru o integrare echilibrată a dimensiunilor economică, socială și de guvernanță.

2.6. Reacția UE la **Agenda 2030** trebuie să respecte tratatele și să regăsească o viziune pe termen lung în ceea ce privește durabilitatea, în cadrul căreia creșterea economică, coeziunea socială și protecția mediului să se coreleze și să se sprijine reciproc.

2.7. Sistemul financiar poate juca un rol important în abordarea provocărilor legate de durabilitate, în special în ceea ce privește atragerea fondurilor necesare pentru remedierea unui decalaj anual de investiții de aproape 180 de miliarde EUR, necesară pentru a atinge obiectivele UE privind clima și energia până în 2030 ([11]). În acest sens, Comitetul sprijină observația Grupului la nivel înalt privind finanțele durabile, conform căreia transformarea economiei UE trebuie să aibă loc în economia reală, prin încurajarea unei cooperări stabile între actorii publici și cei privați.

2.8. Tranziția către o economie durabilă trebuie să fie însoțită de tehnologii și de inovare digitală și ar trebui să protejeze și să promoveze valorile globale ([12]), după cum afirmă secretarul general al ONU. Riscurile juridice și operaționale legate de tehnologiile *blockchain*, de criptomonede și de contractele inteligente cresc, din cauza lipsei de reglementări și de transparență. Pentru o mai bună protecție a consumatorilor și a investitorilor, pentru a menține integritatea piețelor și a evita practicile nocive (evaziune fiscală, spălare de bani sau finanțarea terorismului), este nevoie de stimularea transparenței și a securității rețelelor financiare inovatoare ([13]).

2.9. Proiectele referitoare la obiectivele COP21 ([14]) necesită capital suficient, stabil și angajat, atât financiar, cât și intangibil (capital uman, tehnologic și alte forme de capital relațional, inclusiv capital instituțional).

2.10. Trebuie adaptate urgent politicile publice, trebuie stimulați actorii privați și suplimentate resursele bugetare ale UE, promovând **transparența și o viziune pe termen lung** în cadrul economiei.

2.11. O viziune durabilă reclamă o legătură mai strânsă, mai cuprinzătoare și mai holistică cu politici specifice, cum ar fi uniunea energetică, agenda digitală și Pilonul european al drepturilor sociale, în scopul stimulării investițiilor sociale și de mediu, atât în sectorul public, cât și în cel privat.

2.12. Astfel de considerente alcătuiesc, de asemenea, nucleul proiectului UE privind uniunea piețelor de capital, iar CESE împărtășește opinia potrivit căreia capitalul privat, finanțarea din FEIS (Fondul european pentru investiții strategice) și din alte fonduri UE ar trebui combinată în mod eficient, pentru redirijarea investițiilor către întreprinderile care au înregistrat externalități sociale și de mediu pozitive.

2.13. A venit vremea să trecem la fapte. Europa s-a aflat în avangarda durabilității în ultimii 28 de ani, dar nu este nicidecum singurul actor.

([11]) Cf. *supra*, Planul de acțiune, Introducere generală, punctul 1.1.

([12]) *Obiectivul este de a stabili modul în care sistemul Organizației Națiunilor Unite va sprijini utilizarea acestor tehnologii pentru a accelera realizarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, precum și pentru a le facilita alinierea la valorile consacrate în Carta ONU, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în normele și standardele de drept internațional. http://www.un.org/en/newtechnologies/images/pdf/SGs-Strategy-on-New-Technologies.pdf*

([13]) Cf. avizul CESE referitor la planul de acțiune al Comisiei privind „Tehnologia financiară (FinTech)" (JO C 367, 10.10. 2018, p. 61).

([14]) COP21: Conferința ONU privind schimbările climatice (2015).

3. **Finanțare pentru o lume mai durabilă**

3.1. Ne confruntăm tot mai des cu consecințele catastrofale și imprevizibile ale schimbărilor climatice și ale epuizării resurselor. Deseori, aceste fenomene tind să agraveze excluziunea socială și inegalitățile.

3.2. Articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană prevede că aceasta trebuie să promoveze o creștere durabilă și favorabilă mediului. Urgența climatică a devenit acum prioritate absolută, inclusiv pentru CESE, impunându-se ca un cadru global de acțiune pentru autoritățile publice, dar și pentru actorii economici, pentru lucrători și cetățeni. În consecință, se impune organizarea și, mai ales, finanțarea unei ample tranziții economice, sociale și ecologice.

3.3. Aceste provocări ar trebui abordate într-un mod armonizat, prin eforturi comune din partea tuturor. Sectorul financiar trebuie să joace un rol important în canalizarea către economie a fondurilor, economiilor și investițiilor cetățenilor, deponenților și investitorilor. În ultimă instanță, adevărata tranziție se va face la nivelul economiei, iar rolul întreprinderilor este, prin urmare, esențial și indispensabil. Autoritățile publice vor trebui să-și asume și ele responsabilitățile care le revin în această privință.

3.4. Europa va fi în măsură să adopte o poziție fermă numai în cazul în care va exista un consens cuprinzător cu privire la plan. Statele membre ar trebui să își unească forțele. Ar trebui să se renunțe la abordările individuale și interesul personal și să se acorde prioritate unui proiect comun pentru viitor, care, în același timp, să protejeze viitorul generațiilor viitoare. Într-adevăr, răspunsul european la Agenda 2030 are nevoie de o viziune pe termen lung din punctul de vedere al durabilității și al obiectivelor clar definite, în cadrul cărora creșterea economică, coeziunea socială și protecția mediului merg mână în mână și se sprijină reciproc.

3.5. O abordare pe termen lung a creșterii durabile ar trebui să fie însoțită de politici publice care să evalueze în mod adecvat externalitățile negative și opțiunile de investiții durabile, precum și pe cele nedurabile. De asemenea, ar trebui să fie însoțită de consolidarea previzibilității unei politici industriale mai bine integrate în cadrul lanțurilor valorice globale, în toate statele membre. Iar aceasta – în contextul unei analize detaliate, urmată de un proces politic adecvat, care trebuie să fie sprijinit de Comisie și de statele membre.

3.6. CESE subliniază că **creșterea durabilă** ar trebui să se refere la dimensiunea ecologică, economică, socială și de guvernanță, în cadrul unei abordări echilibrate, globale și cuprinzătoare, aliniată la toate obiectivele de dezvoltare durabilă și la Acordul de la Paris privind schimbările climatice, stabilind **condiții transversale minime,** care să nu poată fi înlocuite. Acest prag minim, de netrecut, este consacrat în convențiile internaționale privind **drepturile persoanelor vulnerabile** (cum ar fi femeile și fetele, copiii, refugiații și lucrătorii migranți, persoanele cu handicap etc.) ([15]) și se aplică prin respectarea **bunei guvernanțe fiscale**.

3.7. Având în vedere că, dovedit lucru, pentru cetățenii europeni este important ca economiile și investițiile lor să fie legate de obiectivele sociale și de mediu, ei trebuie să fie **capacitați și implicați** în aspectele care țin de finanțarea durabilă.

3.8. În acest scop, sistemul financiar trebuie să încline mai mult, în cele din urmă, către activități **transparente, obiective și ușor de înțeles** pentru cetățenii UE. Îmbunătățirea **accesului la informații** cu privire la performanțele în materie de durabilitate și promovarea **alfabetizării financiare** (o înțelegere mai profundă a modului în care funcționează finanțarea) sunt elemente esențiale în acest sens.

4. **Reorientarea fluxurilor de capital către o economie mai durabilă**

4.1. De la crearea sa, Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) a mobilizat investiții publice și private în proiecte strategice importante ale UE și a fost gestionat în conformitate cu lista de proiecte a Băncii Europene de Investiții (BEI): investiții în eficiența energetică și a resurselor din punctul de vedere al mediului, investiții în apă, sectoarele digitale, transporturi etc.

4.2. Cu toate acestea, dincolo de FEIS, este nevoie de o mai mare acoperire în alte sectoare, în special în cele care se concentrează pe infrastructura socială și instituțiile care capacitează capitalul intangibil reprezentat de tineri, de femei și de sectoarele sociale afectate de excluziune sau vulnerabile.

([15]) A se vedea, în special, Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului, Carta drepturilor fundamentale a UE și standardele de muncă ale OIM.

4.3. Economisirea endogenă este o sursă esențială de creștere economică solidă, iar acest lucru presupune finanțarea unor proiecte durabile ale IMM-urilor, prin intermediul băncilor locale.

4.4. În opinia CESE, finanțarea din **FEIS** trebuie majorată prin încorporarea capitalului provenit de la organismele financiare și băncile publice ale statelor membre ale UE, care ar trebui să acționeze ca o rețea pentru a concepe împreună o perspectivă pe termen lung, mai strategică și mai incluzivă, prin utilizarea unei definiții comune a conceptului de „durabilitate" și prin elaborarea unei foi de parcurs de tranziție pentru decarbonizarea întreprinderilor.

4.5. În același timp, CESE invită **Banca Centrală Europeană (BCE)** să ia în considerare posibilitatea aplicării unei o rate sociale și ecologice a dobânzii, pentru a încuraja investițiile și creditele durabile, și este de acord cu Parlamentul European în ceea ce privește necesitatea de a ține seama în mod explicit de Acordul de la Paris și de obiectivele de dezvoltare durabilă în orientările sale privind programele de achiziții.

4.6. *Un sistem de clasificare unificat pentru activitățile durabile*

4.6.1. Metodele tradiționale de efectuare a calculelor și de evaluare a impactului trebuie reanalizate. Trebuie stabilită o **redefinire a unor indicatori cantitativi și calitativi mai fiabili**, care să armonizeze valorile economice și de mediu prioritare cu cele ale societății și cu cele necesare supraviețuirii rasei umane.

4.6.2. CESE este de acord cu Comisia în ceea ce privește necesitatea urgentă de a activa prima etapă de construire a unei „**taxonomii a durabilității**" care să fie solidă, dar dinamică, și care să asigure coerența pieței și să ofere orientări clare cu privire la elementele de mediu, sociale și legate de buna guvernanță, pe baza unei **abordări globale**.

4.6.3. Coloana vertebrală a acestui proces este un grup de experți tehnici pe probleme de finanțare durabilă, care trebuie să dispună în permanență de o înaltă calificare și de cunoștințe precise privind sectoarele industriale strategice, pentru a stabili o **taxonomie ecologică și socială** solidă și fiabilă.

4.6.4. Mandatul acestui grup ar trebui să înceapă cu obiective clare în ceea ce privește conținutul și calendarul, primul pas fiind îmbinarea noii taxonomii cu alte clasificări internaționale existente (activități economice, ocupații, studii etc.), pentru a se conforma mai bine criteriilor și referințelor ONU.

4.6.5. Taxonomia europeană ar trebui să includă trei niveluri:

— un standard minim aliniat la obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) pentru 2030, la Acordul de la Paris și la principiul „să nu faci rău", în conformitate cu analiza riscului de mediu, social și de guvernanță;

— un nivel intermediar, care să stabilească activitățile ce generează un „impact pozitiv" verificabil, astfel cum este definit de inițiativa „*Environment Programme Finance*" a Națiunilor Unite; și

— un nivel care să includă activități ce pot accelera transformarea pozitivă și pot servi drept sprijin în confruntarea cu provocările ecologice, economice și sociale, în concordanță cu necesitățile diverselor părți interesate care vor lua taxonomia ca referință.

4.6.6. Există o nevoie urgentă de clasificare a diverselor tipuri de beneficii de pe urma investițiilor care pot fi atribuite introducerii factorului de durabilitate (taxonomiei). În plus, criteriilor pozitive ar trebui să li se adauge efectele nocive asupra mediului ([16]), care să permită stabilirea activelor nedurabile.

4.6.7. Noua taxonomie ar trebui să fie corelată cu strategia UE și cu planul de investiții care să favorizeze tranziția către o economie cu emisii reduse de carbon. Ea ar trebui să cuprindă activități financiare în favoarea reducerii emisiilor în sectoarele acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) ([17]) și în sectoarele ce țin de Regulamentul privind partajarea eforturilor ([18]).

([16]) Cf. „Recomandarea Consiliului OCDE cu privire la abordările comune privind creditele la export care beneficiază de sprijin public și îndatoririle de diligență socială și în domeniul mediului".

([17]) Astfel cum sunt enumerate în Directiva 2003/87/CE, anexa 1, modificată prin Directiva 2009/29.

([18]) Regulamentul privind reducerea anuală obligatorie a emisiilor de gaze cu efect de seră de către statele membre în perioada 2021-2030, de sprijinire a acțiunilor climatice în vederea respectării angajamentelor asumate în temeiul Acordului de la Paris și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013.

4.7. *Standarde și etichete pentru produsele financiare durabile*

4.7.1. Facilitarea accesului mai simplu și mai sigur pentru investitori este esențială pentru extinderea piețelor financiare durabile. **Standardele** europene de finanțare durabilă ar trebui să fie **atent configurate**, prin stabilirea unor standarde de investiții responsabile din punct de vedere social.

4.7.2. În acest scop, ar trebui să se înceapă cu introducerea unui **standard oficial al UE privind obligațiunile ecologice** și luarea în considerare a unei etichete sau a unui certificat al UE pentru obligațiunile ecologice, supuse unei revizuiri externe obligatorii, pentru a garanta investiții cu impact pozitiv. În contextul „**Planului de acțiune privind serviciile financiare de consum**: produse mai bune, mai multe opțiuni", CESE recomandă ([19]) Comisiei să definească **produse mai ușor de comparat și complet transparente**, simple și care să prezinte aceleași caracteristici.

4.7.3. Astfel, apare posibilitatea de a oferi „**produse emblematice paneuropene durabile**" și **instrumente de comparare** ([20]) adecvate, independente, cu certificare obligatorie, pentru diversele **produse financiare durabile**, în diferitele jurisdicții ale Uniunii Europene.

4.7.4. Configurația „produselor paneuropene de pensii personale" **(PEPP)** ([21]), astfel cum se prevede în propunerea legislativă adoptată de Comisie la 29 iunie 2017, impune furnizorilor de pensii să dezvăluie în mod public dacă și în ce mod includ factorii de mediu, sociali și de guvernanță în sistemele lor de gestionare a riscurilor, dar aceste prevederi **nu îi obligă** să țină seama de factorii de mediu, sociali și de guvernanță în politicile lor de investiții. Includerea acestei obligații ar contribui la posibila lor utilizare ca soluție de durabilitate.

4.7.5. CESE invită statele membre să extindă această obligație, la momentul potrivit, la toate produsele legate de pensii. Aceasta ar contribui la extinderea utilizării lor, ca una dintre soluțiile de durabilitate pentru problemele regimului de pensii actual, de tip redistributiv.

4.8. *Stimularea investițiilor în proiecte durabile*

4.8.1. În conformitate cu **obiectivele strategice reînnoite ale politicii industriale a UE**, reorientarea alocării capitalului către investiții pe termen lung trebuie aliniată la obligația de a sprijini dezvoltarea IMM-urilor, regiunile mai puțin dezvoltate, modernizarea infrastructurii și capacitarea oamenilor prin educație și formare.

4.8.2. Pentru a finaliza investițiile în infrastructuri durabile, este necesară o **politică macroprudențială** mai amplă, care să țină seama de **impactul fizic** (creșterea expunerii la riscurile legate de schimbările climatice), în conformitate cu Directiva Solvabilitate II. De exemplu, normele în domeniul construcțiilor care reduc impactul catastrofelor naturale ar impune companiilor de asigurări să **recalibreze gestionarea riscurilor** în conformitate cu noile principii privind **asigurările durabile**.

4.8.3. CESE sprijină consolidarea FEIS 2.0 și a FEDD. În ceea ce privește CFM 2021-2027, Comitetul salută înființarea InvestEU, care ar trebui să mobilizeze mai mult capital privat și să poată intra pe piața de obligațiuni, asigurări și fonduri de pensii.

4.8.4. Ar trebui găsite alte capitaluri private, în așa fel încât să fie încurajate și sprijinite întreprinderile, în special IMM-urile, în investițiile lor în materie de inovare și de cercetare-dezvoltare.

4.8.5. În cele din urmă, CESE recomandă o mai bună identificare a **cazurilor** în care inițiativele publice și private existente reușesc să realizeze mai multe infrastructuri durabile și reziliente, astfel încât să fie reproduse atât în UE, cât și în țările partenere, utilizând **soluții la scară**.

4.9. *Integrarea considerentelor legate de durabilitate în consilierea financiară*

4.9.1. După cum se menționează în avizul său intitulat „Sarcinile investitorilor instituționali și ale administratorilor de active în ceea ce privește durabilitatea" ([22]), CESE se pronunță în favoarea modificării Directivei MiFID II și a Directivei privind distribuția de asigurări, pentru a garanta că vor fi analizate modalitățile de integrare a **preferințelor în materie de**

([19]) Cf. avizul CESE privind serviciile financiare de consum (JO C 434, 15.12.2017, p. 51).
([20]) În conformitate cu „principiile esențiale pentru instrumentele de comparare" (*Key principles for comparison tools*).
([21]) Activele din fondurile de pensii finanțate și private au depășit 38 000 de miliarde de dolari în zona OCDE la sfârșitul anului 2016.
([22]) A se vedea avizul CESE „Sarcinile investitorilor instituționali și ale administratorilor de active în ceea ce privește durabilitatea", punctul 3.8. A se vedea pagina 97 din Jurnalul Oficial.

durabilitate ale investitorilor. Consultanții ar putea astfel să formuleze recomandări adecvate cu privire la produsele financiare, oferind informații clare cu privire la potențialele riscuri și beneficii asociate diverșilor factori de durabilitate.

4.9.2. CESE sprijină ideea invitării Autorității Europene pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA) să includă preferințele în materie de durabilitate în cadrul orientărilor sale privind **evaluarea caracterului adecvat**.

4.10. *Indici de referință în materie de durabilitate*

4.10.1. O **metodologie comună** pentru măsurarea performanței nefinanciare a investițiilor durabile este un obiectiv optim. Între timp, CESE salută reglementarea prin **armonizare a indicilor de referință**, care includ emitenții de emisii scăzute de dioxid de carbon, considerând că este un prim pas care ar trebui extins la alți indici de referință în materie de durabilitate.

4.10.2. Prin urmare, CESE invită Comisia să își îndrepte atenția către domeniul social prin intermediul grupului de experți tehnici, care să fie responsabil pentru consultarea tuturor părților interesate și pentru publicarea unui raport privind proiectarea și metodologia indicelui de referință pentru emisiile de carbon.

5. **Integrarea durabilității în gestionarea riscurilor**

Durabilitatea abordează riscurile asociate generării bogăției și nu poate evita impactul extracției, colectării și deteriorării resurselor.

5.1. *Durabilitatea în cercetarea de piață și ratingurile de credit*

5.1.1. CESE insistă ca **agențiile de rating să nu fie implicate în niciun conflict de interese**, pentru a garanta **independența furnizorilor de cercetări/ratinguri**. În plus, este necesară o justificare transparentă și oportună a metodologiei pe care o utilizează, de la caz la caz.

5.1.2. Agențiile existente de rating de credit nu iau suficient în calcul influența tendințelor perturbatoare de mediu, sociale și de guvernanță asupra bonității viitoare a emitenților. CESE solicită elaborarea unor **standarde și supravegheri** clare ale UE privind includerea **factorilor de mediu, sociali și de guvernanță** în ratinguri pentru toate agențiile de rating de credit care își desfășoară activitatea în UE. De asemenea, solicită instituirea unui proces de acreditare pentru o „**marcă de finanțare ecologică**" de către agenții certificați de ESMA.

5.1.3. De asemenea, ar trebui valorificată posibilitatea acreditării actorilor financiari: bănci, gestionari de fonduri etc. Astfel, le-ar reveni mai multe obligații diverșilor actori financiari și ar fi contracarate anumite tendințe de utilizare a unui program de produse durabile, în scopuri de dezinformare ecologică (*greenwashing*).

5.1.4. În fine, CESE propune să se studieze posibilitatea instituirii unui rating ecologic suveran. Printr-un rating ecologic clar, alături de un rating pentru riscul de țară, țările ar fi stimulate să-și îmbunătățească în mod permanent performanțele. În același timp, ratingul ar putea fi un mijloc de atragere a investițiilor străine.

5.2. *Obligațiile investitorilor instituționali și ale administratorilor de active în materie de durabilitate: obligația fiduciară*

5.2.1. Autoritățile de supraveghere ale Uniunii Europene (AES) trebuie să garanteze respectarea strictă a **funcțiilor serviciilor de intermediere financiară**.

5.2.2. Acest lucru necesită o abordare mai cuprinzătoare decât cea prevăzută în planul de acțiune al Comisiei, care să acorde prioritate relațiilor din domeniul învățământului, al factorilor, al genului, geografic, al rasei sau etniei, al religiei, al culturii sau din alte domenii de diversitate.

5.2.3. În cadrul obligațiilor legale de bază care le revin, investitorii ar trebui să interacționeze în mod proactiv cu clienții, pentru a le înțelege interesele nefinanciare, oferindu-le totodată informații clare cu privire la potențialele riscuri financiare și la beneficiile asociate factorilor de mediu, sociali și de guvernanță.

5.2.4. Autoritățile de reglementare, investitorii, administratorii de active, angajații din sectorul financiar și consultanții trebuie să acționeze în interesul beneficiarului (de exemplu, viitorii pensionari) sau al clientului (investitori individuali sau instituționali). Toate activitățile de participare la guvernanță și la vot trebuie să fie direcționate spre protejarea valorii durabile a activelor investiționale, în conformitate cu obligațiile fiduciare. Aceștia trebuie să raporteze cu privire la modul în care își utilizează drepturile de vot în calitate de titulari de active de fonduri.

5.2.5. Prin clarificarea obligațiilor investitorilor în ceea ce privește factorii de durabilitate, UE va consolida investițiile pe termen lung (finanțarea durabilă este legată în mod axiomatic de viziunile pe termen lung).

5.3. *Cerințele prudențiale pentru bănci și companii de asigurări*

5.3.1. CESE a subliniat recent rolul pe care îl pot juca băncile prin funcțiile lor de intermediere între economiile responsabile și investițiile responsabile din punct de vedere social. Comitetul recomandă ca cerințele de capital pentru sectorul bancar să beneficieze de un tratament mai favorabil pentru investițiile în economia ecologică și în operațiuni necomplexe și pe termen lung de **„credite incluzive”**, cum ar fi împrumuturile ipotecare, în special cele legate de eficiența energetică, instalarea panourilor solare etc. În plus, **ar trebui luată în considerare aplicarea unor majorări de capital** pentru investițiile în active cu efecte negative asupra mediului, pentru a stimula o tranziție pozitivă către activități durabile. Ar putea fi avute în vedere și alternative de care să beneficieze în mod direct debitorii și investitorii finali, cum ar fi stimulentele fiscale. Mecanismul unic de supraveghere (MUS) ar trebui să exercite o supraveghere specifică în acest sens ([23]).

5.3.2. Cu toate acestea, la calcularea activelor ponderate în funcție de risc, modelele actualizate de rating bancar trebuie să reflecte întotdeauna cel mai actual nivel de risc asociat acestor active durabile, menținând un nivel ridicat de protecție a consumatorilor.

5.3.3. Ca atare, este necesar să se definească mai bine aria de cuprindere a așa-numitului „**factor de sprijin ecologic**”, circumscriindu-l pe baza unor dovezi empirice complete și riguroase, plecând de la o definiție clară și precisă a ceea ce se înțelege prin investiție ecologică. **Cercetarea și inovarea responsabilă** (CIR), în cadrul inițiativei „Orizont 2020” și al viitorului program Orizont Europa, ar putea fi un canal excelent pentru obținerea unor rezultate științifice.

5.3.4. În concluzie, pentru menținerea rezilienței și a stabilității financiare, acest nou scenariu necesită o combinație corectă între gestionarea riscului financiar, ținând seama de impactul de mediu, social și de guvernanță (ESG) asupra randamentului financiar și adaptând normele în mod corespunzător, printr-un proces **dinamic**. Așa cum se afirmă în Rezoluția Parlamentului European referitoare la finanțele sustenabile ([24]), Comisia ar trebui să promoveze includerea riscurilor legate de durabilitate în cadrul Basel IV.

6. **Promovarea transparenței și a viziunii pe termen lung**

6.1.1. Pentru finanțare durabilă este nevoie de un cadru de stimulare care să redirijeze fluxurile de capital spre investițiile necesare, pentru a asigura o tranziție ecologică și socială echitabilă pentru Europa, în cadrul căreia poziția acesteia de apărător de primă linie al valorilor fundamentale oferă întreprinderilor europene un avantaj competitiv.

6.2. *Comunicarea informațiilor și normele contabile*

6.2.1. CESE remarcă faptul că Directiva UE privind **dezvăluirea de informații nefinanciare** a fost transpusă fără suficiente obiective ambițioase și cu o metodologie care nu a fost armonizată, afectând numai marile corporații și contribuind astfel foarte puțin la investiții durabile, echitabile și cuprinzătoare în Europa.

6.2.2. Durabilitatea generează o serie de noi îngrijorări și provocări în ceea ce privește prezentarea de informații nefinanciare, cum ar fi transformarea digitală, noii indicatori, standardizarea, sarcinile obligatorii, noile modele economice durabile etc. Într-adevăr, taxonomiile și metodologiile de raportare ar trebui să fie, pe cât posibil, standardizate, iar normele ar trebui să fie adaptate, pentru a permite prezentarea unor informații nefinanciare mai substanțiale și mai ușor disponibile. Această măsură le-ar oferi autorităților de reglementare și de supraveghere a pieței o imagine mai clară asupra evoluției globale a pieței și, prin urmare, o capacitate mai mare de a lua măsuri în consecință. Actuala etapă este descrisă ca fiind o „verificare a adecvării” și va ține de seama de o serie de considerații coerente cu recomandările Grupului operativ al Consiliului pentru Stabilitate Financiară privind dezvăluirea informațiilor financiare în materie de schimbări climatice, după consultarea publică lansată de Comisie.

6.2.3. În ceea ce privește platformele de finanțare, „Fișa de informații esențiale privind investițiile” ar trebui să includă, de asemenea, principalele riscuri și avantaje intangibile, dar semnificative din punct de vedere financiar ([25]), care, din perspectivă contabilă, sunt asociate unui proiect de finanțare participativă.

([23]) Cf. avizul CESE privind finalizarea uniunii bancare (JO C 237, 15.12.2017, p. 46).
([24]) http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180529IPR04517/meps-back-resolution-on-sustainable-finance
([25]) Elementele unor situații financiare sunt semnificative dacă pot influența deciziile economice ale utilizatorilor. Conceptul pragului de semnificație este un principiu contabil general acceptat conform căruia întreprinderile care efectuează raportări trebuie să informeze cu privire la toate aceste aspecte. https://www.business-case-analysis.com/materiality-concept.html

6.2.4. CESE sprijină, de asemenea, Rezoluția Parlamentului European referitoare la standardele internaționale de raportare financiară IFRS 9 ([26]) și solicită o evaluare urgentă a impactului IFRS asupra investițiilor durabile.

6.2.5. CESE salută obligația impusă Grupului Consultativ European pentru Raportare Financiară (EFRAG) de a evalua impactul standardelor IFRS noi sau revizuite asupra investițiilor durabile și de a analiza potențiale tratamente contabile alternative.

6.2.6. De asemenea, CESE sugerează Comisiei să invite ESMA:

— să evalueze practicile actuale de pe piața de rating de credit, analizând măsura în care se ține seama de considerentele de mediu, sociale și de guvernanță; și

— să includă informații privind durabilitatea de mediu și socială în orientările sale privind informațiile care urmează să fie dezvăluite de agențiile de rating de credit și să ia în considerare, dacă este necesar, măsuri suplimentare.

6.3. *Guvernanța corporativă și viziunea pe termen scurt excesivă de pe piețele de capital*

6.3.1. Mulți investitori ar dori să știe dacă o societate utilizează metode contabile exacte și transparente și dacă deținătorii acțiunilor ordinare au dreptul să voteze în ceea ce privește problemele importante. De asemenea, aceștia doresc evitarea conflictelor de interese atunci când societățile își aleg membrii consiliului de administrație, agențiile de rating și auditorii.

6.3.2. Este momentul să se analizeze cu atenție nu doar factorii **E** (de mediu) și **S** (sociali) (standardele, etichetele, factorul ecologic și social de susținere pentru cerințele prudențiale, indicii de referință privind durabilitatea), ci și factorul **G** (guvernanța corporativă), prin excluderea tuturor beneficiilor și eliminarea clasificărilor durabile pentru societățile care eludează **obligația de informare transparentă** cu privire la aspectele esențiale, cum ar fi **guvernanța fiscală, drepturile omului,** corupția, spălarea banilor și alte activități ilicite.

7. **Punerea în aplicare a planului de acțiune**

7.1. CESE solicită o aliniere a tuturor **instituțiilor, agențiilor și mecanismelor europene** implicate și schimbarea mandatelor lor, dacă este cazul, pentru a le alinia la calendarul pentru punerea în aplicare a planului de acțiune.

7.2. Incertitudinea cu privire la viitor și nerespectarea obligației de informare cu privire la riscurile pe termen lung sunt principalele constrângeri care împiedică estimarea orizontului de timp (într-adevăr, doar câteva estimări se referă la perioade mai mari de cinci ani).

7.3. Autoritățile europene de supraveghere ar trebui, de asemenea, să joace un rol relevant în monitorizarea durabilității. Pentru a realiza o metodologie comună a UE în vederea analizării scenariilor relevante, ar trebui acordată atenție studiului factorilor de risc de mediu, sociali și de guvernanță, într-o perspectivă pe termen lung, iar Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) ar putea să îi includă treptat într-o simulare de criză.

7.4. În fine, Organizația Internațională a Comisiilor de Valori Mobiliare (IOSCO) ar trebui să elaboreze standarde internaționale pentru reglementarea și supravegherea ([27]) în domeniul finanțării durabile și să promoveze respectarea lor, astfel încât să confere coerență la nivel global noii arhitecturi a durabilității.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([26]) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0381+0+DOC+XML+V0//RO
([27]) Cf. „*Methodology for Assessing Implementation of the IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation*”.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize

[COM(2018) 375 final – 2018/0196 (COD)]

(2019/C 62/13)

Raportor: **Stefano MALLIA**

Sesizări	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliul European, 19.6.2018
Temei juridic	Articolul 177, articolul 304 și articolul 322 alineatul (1) din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	111/0/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Politica de coeziune reprezintă una dintre cele mai concrete politici ale UE, cu un impact direct asupra existenței cotidiene a cetățenilor. Prin urmare, CESE respinge cu fermitate propunerea Comisiei de a reduce bugetul UE cu 10 % în termeni reali. În acest sens, CESE solicită statelor membre să găsească soluții care să permită menținerea acestui buget la valorile aferente anului 2020, din perioada de programare 2014-2020.

1.2. CESE consideră că este nevoie de o strategie politică clară, aliniată la angajamentele globale ale UE. CESE solicită Comisiei să reînnoiască Strategia Europa 2020 și să alinieze prioritățile noului Regulament privind dispozițiile comune (RDC) la această nouă strategie. De asemenea, CESE recomandă Comisiei să integreze în mod eficient obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) în reglementările aferente politicii de coeziune, asigurând includerea lor transversală în toate prioritățile fondurilor.

1.3. CESE consideră că circumstanțele economice stabilite de RDC (condiționalități macroeconomice, cofinanțare scăzută etc.) ar crea un mediu prea rigid și ar putea afecta investițiile. Prin urmare, CESE:

— respinge condiționalitatea macroeconomică pentru penalizarea regiunilor și a cetățenilor, care nu răspund pentru deciziile macroeconomice luate la nivel național sau european;

— invită Comisia să mențină norma de dezangajare la N+3;

— solicită Comisiei să reconsidere creșterea ratelor de cofinanțare.

1.4. CESE apreciază foarte mult eforturile în materie de simplificare, flexibilitate și eficiență, acestea reprezentând un pas în direcția cea bună. Totuși, este regretabil faptul că noul cadru de reglementare nu este un set unic de norme.

1.5. CESE consideră că normele referitoare la concentrarea tematică sunt prea stricte și propune ca unul dintre obiectivele de politică să fie ales de statele membre. În acest sens, CESE încurajează statele membre să considere obiectivul de politică 5 ca fiind cel care poate garanta soluția cea mai bine adaptată la provocările lor specifice.

1.6. CESE recomandă Comisiei să creeze instrumentele necesare care să permită zonelor cu dezavantaje structurale și permanente [insule, regiuni muntoase etc. ([1])] să abordeze în mod eficient provocările specifice și complexe cu care se confruntă. Acest lucru nu poate rămâne de competența exclusivă a autorităților naționale. CESE recomandă, de asemenea, ca proiectele puse în aplicare în aceste zone să fie sprijinite prin rate de cofinanțare mai mari.

1.7. CESE recomandă identificarea de soluții ad-hoc pentru a răspunde situației în care se găsesc țările sau regiunile care au fost clasificate drept regiuni de convergență în cadrul programului 2007-2013, beneficiind de o rată de cofinanțare de 80 % în perioada 2014-2020, și care vor fi clasificate acum ca regiuni de tranziție în perioada 2021-2027, beneficiind de o rată de cofinanțare de 55 %.

1.8. CESE consideră că Comisia ar trebui să continue să consolideze sinergiile prin identificarea unei modalități de a reintegra Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală în cadrul de reglementare, precum și prin consolidarea legăturilor cu Fondul social european Plus (FSE+). CESE susține, de asemenea, o mai mare integrare cu și între alte programe de finanțare și instrumente (Orizont 2020, InvestEU etc.).

1.8.1. Aceste legături ar trebui să apară și în programarea fondurilor. CESE încurajează statele membre să pregătească și să pună în aplicare programe de finanțare din fonduri multiple, care să răspundă provocărilor într-un mod integrat. CESE consideră că integrarea ar trebui să fie prezentă și în cooperarea teritorială, fiind esențială existența unor legături rezonabile între mediul rural și cel urban, între mediul urban și cel periurban etc., mai exact, o abordare bazată pe realitatea zonei.

1.9. Punerea în aplicare a „guvernanței pe mai multe niveluri și cu actori multipli”, cu implicarea partenerilor economici și sociali în procesul decizional și de punere în aplicare, este una dintre cele mai importante condiții pentru succesul politicii de coeziune. În ceea ce privește Codul de conduită, CESE ia notă de nemulțumirea partenerilor sociali europeni și solicită revizuirea și actualizarea lui, în consultare directă cu aceștia. De asemenea, CESE solicită ca Codul de conduită să devină obligatoriu.

1.10. CESE respinge eliminarea din noua propunere de RDC a principiilor de promovare a egalității între bărbați și femei, de nediscriminare, de accesibilitate a persoanelor cu handicap și a dezvoltării durabile. Prin urmare, recomandă cu tărie introducerea în noua propunere de RDC a articolului 7 din RDC actual pentru perioada 2014-2020 și integrarea directă a acestui principiu în textul principal al propunerii de regulament privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune (FEDR și FC). În plus, CESE propune insistent includerea accesibilității pentru persoanele cu handicap la articolul 67 – cu privire la selectarea operațiunilor – al propunerii de RDC.

1.11. CESE consideră că este esențial să existe un efort global de comunicare mai eficient. Foarte frecvent se desfășoară proiecte finanțate de UE iar cetățenii știu puțin sau nimic despre implicarea UE. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să pună în aplicare o strategie de informare mai eficientă a cetățenilor săi și a diferitelor tipuri de beneficiari.

2. **Observații generale**

2.1. CESE regretă profund faptul că bugetul politicii de coeziune a fost redus cu 10 % în termeni reali. În acest sens, CESE respinge cu tărie propunerile de reducere a bugetului UE și propune ca statele membre să găsească soluții care să permită menținerea acestui buget la valorile aferente anului 2020.

2.2. Politica de coeziune reprezintă unul dintre cele mai importante elemente pentru a aduce viziunea integrării europene mai aproape de cetățeni. Ea are o valoare adăugată clară în crearea de locuri de muncă, creșterea economică durabilă și infrastructura modernă, depășind barierele structurale, stimulând capitalul uman și îmbunătățind calitatea vieții cetățenilor. Acesta este motivul pentru care CESE salută cu satisfacție faptul că toate regiunile sunt eligibile pentru finanțare.

2.2.1. Politica de coeziune a UE trebuie să fie parte integrantă a unei strategii de investiții europene, cu o abordare teritorială solidă, care să vizeze înzestrarea fiecărei regiuni cu instrumentele necesare pentru a-și spori competitivitatea. Această politică trebuie să conducă la transformare economică și structurală, asigurând o bază rezilientă în fiecare regiune, pe baza forțelor proprii ([2]).

([1]) Articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.
([2]) https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/ecofin/2017-06-09_eu_cohesion_policy.pdf

2.3. CESE ia notă de faptul că noua abordare, bazată în continuare pe trei categorii (mai puțin dezvoltate, de tranziție, mai dezvoltate), este mai precis adaptată. Deși metoda de alocare a fondurilor se bazează încă în mare măsură pe PIB-ul pe cap de locuitor, au fost adăugate noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivelul scăzut de educație, schimbările climatice și primirea și integrarea migranților). CESE consideră că acest lucru reflectă mai bine realitatea de pe teren, deși – așa cum rezultă și din evaluarea impactului cerută de Comitetul de analiză a reglementării ([3]) – consideră că această abordare ar putea fi și mai precis ajustată.

2.4. CESE este profund îngrijorat cu privire la propunerea Comisiei de a reduce ratele de cofinanțare și la efectele acestei propuneri asupra angajamentului beneficiarilor aflați în situații financiare mai puțin favorabile. Includerea TVA drept cheltuială eligibilă este bine-venită, chiar dacă există deja unele elemente în acest sens în perioada curentă.

2.5. De asemenea, trebuie remarcat faptul că există situații în care țări sau regiuni clasificate drept regiuni de convergență în cadrul programului 2007-2013, beneficiind de o rată de cofinanțare de 80 % în perioada 2014-2020, vor fi clasificate acum ca regiuni de tranziție în perioada 2021-2027, beneficiind de o rată de cofinanțare de 55 %, ceea ce înseamnă o scădere masivă. CESE consideră că astfel de situații trebuie să fie abordate în mod specific. În plus, trebuie remarcat faptul că, în proiectele cu finanțare privată, beneficiarii vor primi numai cofinanțarea componentei publice.

2.6. Prioritatea UE în ceea ce privește regiunile ultraperiferice trebuie să fie consolidarea legăturilor dintre acestea și Europa continentală și a sentimentului cetățenilor de apartenență la proiectul european ([4]). CESE salută faptul că regiunile ultraperiferice vor continua să beneficieze de un sprijin special din partea UE.

2.7. Totuși, CESE regretă faptul că politica de coeziune încă nu oferă soluții complete la provocările cu care se confruntă teritoriile specifice menționate la articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ([5]). Studiile arată că autoritățile centrale nu abordează întotdeauna zonele specifice, astfel cum se menționează la articolul 174. Prin urmare, CESE consideră că Comisia ar trebui să încurajeze implicarea actorilor regionali și locali în modul în care teritoriile lor respective sunt abordate de statele membre, respectând în același timp cadrul instituțional și legal aflat în vigoare în aceste teritorii.

3. **Principii generale**

3.1. CESE respinge eliminarea din noua propunere de RDC a principiilor de promovare a egalității între bărbați și femei, nediscriminare, accesibilitate a persoanelor cu handicap și a dezvoltării durabile. Acquis-ul european a dezvoltat o abordare transversală a acestora în programarea și implementarea fondurilor (articolul 7 din RDC curent și articolul 16 din RDC 2007-2013).

3.1.1. Prin urmare, recomandă cu tărie introducerea în noua propunere de RDC a articolului 7 din RDC actual pentru perioada 2014-2020 și integrarea directă a acestui principiu în textul principal al propunerii de regulament privind FEDR și FC. Mai mult, CESE propune insistent includerea accesibilității pentru persoanele cu handicap în articolul 67 – cu privire la selectarea operațiunilor – al propunerii de RDC.

3.2. Având în vedere că UE este stat parte la Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, CESE consideră că este cazul ca această convenție să fie inclusă în temeiul juridic al propunerii de regulament RDC.

3.3. CESE este ferm convins că un parteneriat real la toate nivelurile, cu parteneri economici și sociali și cu părți interesate organizate ale societății civile în pregătirea, executarea și evaluarea *ex post* a programelor și proiectelor în cadrul politicii de coeziune a UE, sporește calitatea și implementarea eficientă a acestora. Întrucât a solicitat un Cod de conduită, CESE sprijină cu tărie inițiativa Comisiei și este de acord cu recomandările propuse de aceasta (articolul 6 ([6]). CESE constată că este posibil ca propunerea Comisiei să trebuiască ajustată pentru a răspunde provocărilor din sectoare specifice (în special, provocărilor legate de securitatea națională), abordate prin programele aferente migrației și securității.

([3]) SEC(2018) 268.
([4]) JO C 161, 6.6.2013, p. 52.
([5]) JO C 209, 30.6.2017, p. 9.
([6]) JO C 44, 15.2.2013, p. 23.

3.4. CESE este ferm convins că parteneriatul dintre autoritățile administrative și partenerii economici și sociali de la nivelurile UE, național și regional, sub forma unei guvernanțe pe mai multe niveluri și cu actori multipli, este unul dintre criteriile esențiale pentru succesul politicii de coeziune. Acest parteneriat trebuie să fie condiția de bază pentru atribuirea acordurilor de parteneriat și pentru alocarea fondurilor europene. CESE salută noua formulare cu caracter obligatoriu și solicită în mod expres legiuitorului să mențină formularea actuală „implică".

3.5. În ceea ce privește Codul de conduită, CESE a luat notă de nemulțumirea partenerilor sociali europeni și solicită revizuirea și actualizarea lui în consultare directă cu aceștia. CESE solicită ca Codul de conduită să devină obligatoriu.

3.6. CESE solicită introducerea unor măsuri de consolidare a capacităților și de asistență tehnică pentru partenerii menționați la articolul 6, cu scopul de a consolida abilitățile și eficiența parteneriatului. CESE ar dori, de asemenea, să fie instituit un mecanism de consultare anual cu partenerii relevanți.

3.7. CESE este de acord ca fiecare membru al comitetelor de monitorizare să aibă un vot. Pentru a asigura un echilibru corect în procesul de luare a deciziilor, ponderea voturilor ar trebui să fie de 50 % pentru autoritățile administrative și autoritățile desemnate la articolul 6 alineatul (1) litera (a) și de 50 % pentru partenerii economici și sociali desemnați la literele (b) și (c). CESE constată că ar putea fi nevoie ca această propunere să fie ajustată astfel încât să abordeze chestiuni sensibile, cum ar fi cele de securitate națională.

4. **Simplificarea**

4.1. CESE consideră că este de foarte mare importanță reducerea substanțială a sarcinii administrative inutile pentru beneficiari, menținând, în același timp, un nivel ridicat de asigurare a legalității și regularității. CESE recunoaște și salută faptul că propunerea Comisiei a abordat numeroase probleme în materie de simplificare.

4.2. CESE propune aplicarea sistematică a principiului „doar o singură dată", consemnat în *Small Business Act*, asigurându-se că formalitățile administrative, de audit și de control sunt transmise doar o singură dată de către managerii de proiect autorității de management direct competente, care va fi responsabilă de transmiterea acestora autorităților de management naționale și europene.

4.3. CESE recomandă, de asemenea, instituirea unui sistem extrem de simplificat de control/audit „*de minimis*" pentru proiecte foarte mici: în cazul în care autoritatea de management directă constată și declară că rezultatele scontate au fost obținute, nu ar trebui să fie solicitate controale sau audituri ulterioare.

4.4. Este o exagerare ca RDC să fie considerat un cadru unic de reglementare. Chiar dacă sunt incluse șapte fonduri, prin numărul considerabil de „excepții de la reguli", există o lipsă de coerență; deseori există dispoziții diferite, de exemplu, pentru Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, Fondul pentru azil și migrație, Fondul pentru securitate internă și Instrumentul pentru gestionarea frontierelor și vize. În conformitate cu concluziile Grupului la nivel înalt privind simplificarea pentru perioada de după 2020 ([7]), CESE consideră că pachetul de reglementare ar trebui să fie mult mai simplu și să evite microgestionarea fondurilor.

4.5. Deși ia notă de integrarea unor fonduri noi, alocate cu scopul de a gestiona criza migrației și problemele de securitate ([8]) în cadrul RDC, CESE regretă foarte mult faptul că Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală nu face parte din cadrul de reglementare și, de asemenea, că legăturile cu FSE+ sunt mai slabe decât cele cu FSE precedent. CESE solicită Comisiei să analizeze din nou această decizie.

4.6. CESE este de acord cu faptul că trebuie să se acorde prioritate suspendării angajamentelor, și nu suspendării plăților, pentru a se evita crizele agravante. Plățile trebuie să fie suspendate numai atunci când se impune o acțiune imediată și în cazul unor neconformități semnificative.

5. **Flexibilitate**

5.1. Pentru a facilita înființarea și creșterea economică a întreprinderilor, UE trebuie să sprijine reformele pentru un mediu investițional favorabil, în care întreprinderile să se poată dezvolta și să poată îmbunătăți condițiile-cadru pentru antreprenoriat. Fondurile de coeziune trebuie utilizate pentru a asigura condiții mai bune dezvoltării întreprinderilor nou-înființate și a IMM-urilor recent înființate și inovatoare, precum și pentru a facilita succesiunea în cazul întreprinderilor familiale. În acest sens, CESE consideră că politica de coeziune trebuie să ofere un cadru stabil, însă flexibil ([9]).

([7]) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/newsroom/pdf/simplification_proposals.pdf
([8]) JO C 75, 10.3.2017, p. 63.
([9]) JO C 81, 2.3.2018, p. 1.

5.2. În ceea ce privește transferurile obligatorii către Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE), CESE constată că valoarea totală a finanțării care urmează să fie transferată a rămas la nivelul curent, chiar dacă a existat o reducere cu 10 % a finanțării globale. Prin urmare, procentul de fonduri globale transferate ar fi de fapt mai mare decât cel valabil pentru perioada de programare actuală. CESE este de acord cu abordarea generală, atât timp cât bugetul global al politicii de coeziune rămâne la nivelul 2014-2020.

5.3. Mai mult, în prezent, 100 % din fondurile transferate către MIE sunt restricționate pentru fiecare stat membru. Propunerea pentru noua perioadă este ca doar 70 % din fonduri să fie restricționate pentru statul membru respectiv, restul de 30 % mergând către proiecte la alegerea Comisiei. CESE respinge cu fermitate această propunere de abordare.

5.4. Comitetul salută faptul că nu vor mai exista norme specifice pentru investițiile generatoare de venituri. De asemenea, CESE constată că nu va exista niciun proces de „proiect major" (în schimb, comitetul de monitorizare va urmări proiectele strategice). Deși acest lucru în sine este o evoluție bine-venită, CESE își exprimă preocuparea cu privire la modul în care se poate garanta în continuare valabilitatea proiectelor majore.

5.5. CESE salută, de asemenea, posibilitatea de a adapta obiectivele și resursele programului în funcție de evoluția situației care ar face posibilă mobilizarea fondurilor UE începând din prima zi, în cazul unui dezastru natural ([10]).

5.6. CESE este de acord că, exclusiv prin subvenții, nu se pot aborda decalajele semnificative în materie de investiții. Granturile pot fi completate eficient prin intermediul instrumentelor financiare, care au un efect de pârghie și sunt mai aproape de piață. Prin urmare, CESE salută faptul că în noul cadru combinarea granturilor și a instrumentelor financiare se face mai ușor și că acesta include, de asemenea, dispoziții speciale pentru a atrage mai mult capital privat.

5.7. CESE sprijină simplificarea asistenței tehnice acordate statelor membre și menționează că ar trebui să beneficieze de aceasta și partenerii de la articolul 6.

6. **Eficiența**

6.1. CESE regretă că Comisia nu a lansat un proces participativ, care să conducă la o strategie globală și integrată pentru o Europă durabilă dincolo de orizontul anului 2030. Prioritățile cu care Comisia își propune să alinieze acordul de parteneriat al statelor membre și programele operaționale sunt discutabile.

6.2. CESE recomandă Comisiei să alinieze politica de coeziune cu Agenda 2030 a ONU și să includă obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale acesteia în textul principal al RDC, acoperind toate fondurile.

6.3. CESE este preocupat de noile norme de concentrare tematică și consideră că o concentrare a fondurilor pe două priorități este prea restrictivă. CESE este preocupat de abordarea unică aplicată de Comisie în această privință. CESE consideră că concentrarea tematică trebuie să fie suficient de flexibilă pentru a permite priorităților de finanțare să răspundă diferitelor nevoi de dezvoltare la nivel național și regional.

6.4. CESE salută legătura puternică cu semestrul european prin intermediul recomandărilor specifice fiecărei țări ([11]). Cu toate acestea, respinge condiționalitatea macroeconomică pentru penalizarea regiunilor și a cetățenilor, care nu răspund pentru deciziile macroeconomice luate la nivel național sau european ([12]). CESE este de acord că este importantă și asigurarea complementarității și coordonării depline cu Programul de sprijin pentru reforme nou și îmbunătățit.

6.5. Întrucât pot contribui la accesul simplificat la finanțare, CESE apreciază sinergiile consolidate între anumite programe (abordarea de tipul „mărcii de excelență"), dar consideră că, în cele mai multe cazuri, propunerea nu este suficient de clară (de exemplu, dacă, în cazul instrumentului de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, fondurile structurale pot fi combinate cu FEADR).

6.6. În ceea ce privește normele privind dezangajarea, CESE regretă faptul că această propunere transformă norma actuală N+3 într-o normă N+2 și invită Comisia Europeană să reanalizeze acest aspect. CESE dorește să fie luate în considerare nevoile țărilor care au avut dificultăți în punerea în aplicare a programelor și să li se ofere mai multă flexibilitate, nu mai puțină.

([10]) JO C 173, 31.5.2017, p. 38.
([11]) https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/qe-02-17-362-en-n.pdf și https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/qe-01-14-110-en-c.pdf
([12]) JO C 191, 29.6.2012, p. 30.

6.7. În plus, trebuie remarcat că capacitatea administrativă, în special a statelor membre și regiunilor mai mici, ar putea fi supusă unei presiuni severe în fazele inițiale ale perioadei 2021-2027. Acest lucru trebuie privit prin prisma faptului că, în timp ce încă închid actuala perioadă de programare, statele membre vor fi presate să înceapă punerea în aplicare a ultimilor doi ani ai perioadei de programare noi (datorită abordării 5 + 2), cu o normă N+2 și un volum redus al prefinanțării.

6.8. Având în vedere faptul că întreprinderile mici, microîntreprinderile și organizațiile societății civile se pot confrunta cu dificultăți în calitatea lor de beneficiari ai oportunităților oferite de fondurile europene în general, CESE solicită sprijin pentru acțiuni care să le consolideze accesul la informații, să le asigure formare și mentorat și să le amplifice capacitățile de intervenție.

7. **Programarea și punerea în aplicare**

7.1. CESE salută faptul că există mai puține obiective politice și că ele par să fie mai flexibile decât predecesoarele, dar regretă faptul că nu sunt corelate cu un context strategic mai larg.

7.2. CESE salută în special noul obiectiv politic denumit „Europa mai aproape de cetățenii săi" (obiectivul politic 5). CESE speră că, în conformitate cu denumirea sa [și cu cerințele articolului 17 alineatul (3) litera (g)], statele membre își vor pregăti și pune în aplicare programele din cadrul acestui obiectiv în strânsă cooperare atât cu cetățenii, cât și cu partenerii economici și sociali și organizațiile societății civile.

7.3. CESE este preocupat de faptul că inițial vor fi programați numai primii cinci ani. CESE este conștient de avantajele acestei abordări, dar se teme că ea poate deveni o sarcină administrativă grea pentru autorități, care riscă astfel să încalce normele de dezangajare.

7.4. Simplificarea documentelor de programare (acordul de parteneriat, programele operaționale) este bine-venită. În special, CESE este de acord cu simplificarea acordului de parteneriat și consideră că acesta ar trebui să fie un document strategic la nivel înalt. Prin urmare, este important să se depună eforturi pentru a se asigura menținerea programelor statelor membre în conformitate cu prioritățile UE și în sinergie unele cu altele. CESE salută, de asemenea, simplificarea actelor delegate. Pentru a evita riscul suprareglementării de către autoritățile de management, CESE solicită Comisiei să implice actorii economici și sociali europeni în formularea actelor delegate.

7.5. CESE consideră că este esențial să se propună soluții simple, care ar stabili o legătură între diferitele inițiative legate de politica de coeziune (strategii și programe) ale diferitelor niveluri teritoriale pe orizontală (de exemplu, strategiile macroregionale cu programele transnaționale) și pe verticală (între diferitele niveluri teritoriale). Din acest motiv, CESE salută articolul 17 și încurajează Comisia să își continue activitatea în această direcție.

7.6. În prezent, peste jumătate din populația lumii locuiește în orașe, anticipându-se că, până în 2050, se va ajunge la 70 % ([13]). Prin urmare, CESE salută alocările mai mari din FEDR pentru dezvoltarea urbană durabilă integrată, dar regretă faptul că acestea nu se extind la FSE+.

7.7. CESE consideră că fundamentarea dezvoltării teritoriale pe strategii teritoriale integrate reprezintă abordarea corectă, care permite nivelului local să își identifice potențialul și nevoile și să lanseze acțiuni în parteneriat cu toți actorii locali pentru a răspunde nevoilor specifice identificate. CESE consideră că aceasta reprezintă o abordare a bunei guvernanțe care ar trebui încurajată și consolidată foarte mult. În acest sens, CESE salută faptul că partenerii, în conformitate cu articolul 6, trebuie să fie implicați în pregătirea și în punerea în aplicare a strategiilor teritoriale.

7.8. CESE salută, de asemenea, noile „alte instrumente integrate", astfel cum se menționează la articolul 22 litera (c), deoarece acestea pot permite să fie identificate și utilizate soluții adaptate și funcționale la nivel local, dar regretă faptul că utilizarea lor este limitată la obiectivul politic 5. Un astfel de instrument ar trebui să fie deschis tuturor obiectivelor politice. Deoarece explicațiile cu privire la acest nou instrument sunt destul de vagi, CESE recomandă Comisiei să lucreze în continuare la el, pentru ca statele membre să poată fi încurajate să utilizeze pe deplin această opțiune.

7.9. CESE consideră că, pentru a reflecta mai bine realitatea și pentru a garanta că interesul local este reprezentat în acțiunile noii Inițiative urbane europene, societatea civilă ar trebui să fie puternic implicată și reprezentată în mecanismul de guvernanță al acesteia. CESE se poziționează categoric în favoarea înființării unui astfel de mecanism de guvernanță la scară europeană, cu implicarea actorilor relevanți ai societății civile.

([13]) http://www.un.org/en/development/desa/news/population/world-urbanization-prospects-2014.html

7.10. CESE este ferm convins că fondurile alocate politicii de coeziune sunt cele mai vizibile pentru cetățeni și actorii economici și sociali. Acțiunile sprijinite de aceste fonduri constituie una dintre cele mai bune protecții împotriva euroscepticismului și a mișcărilor care se opun Europei. Prin urmare, este necesar să fie furnizate informații directe și ușor accesibile, direcționate în funcție de activitatea profesională a persoanelor vizate – de exemplu, orientări privind bunele practici. CESE solicită Comisiei să elaboreze un plan de comunicare strategică împreună cu toți partenerii interesați.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune

[COM(2018) 372 final – 2018/0197 (COD)]

(2019/C 62/14)

Raportor: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Coraportoare: **Ester VITALE**

Sesizare	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliul European, 19.6.2018
Temei juridic	Articolele 177, 178, 304 și 349 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării îna sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	138/0/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

Prezentul aviz CESE privește propunerea prezentată de Comisia Europeană la 29 mai 2018 referitoare la un regulament al Parlamentului European și al Consiliului ([1]) privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune pentru perioada 2021-2027. De asemenea, avizul include câteva scurte observații cu privire la anumite dispoziții din propunerea de regulament privind dispozițiile comune (RDC) ([2]), care privesc direct aspecte relevante privind structura, conținutul, corelarea și punerea în aplicare a Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) și a Fondului de coeziune (FC).

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE își reafirmă angajamentul ferm față de politica de coeziune și încrederea în aceasta, considerând-o un instrument esențial pentru apropierea UE de cetățenii săi și pentru **abordarea discrepanțelor dintre regiunile UE și a inegalităților dintre cetățeni**.

1.2. Deși CESE înțelege raționamentul Comisiei, își exprimă ferm dezacordul față de reducerile de fonduri aplicate politicii de coeziune în general și, în special, față de reducerile de 12 % la FEDR și de 46 % la FC. Prin urmare, solicită Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului să majoreze bugetul propus, astfel încât să mențină cel puțin aceleași resurse, calculate la prețuri constante, ca în cadrul financiar actual.

1.3. CESE subliniază că scăderea **ratelor de cofinanțare europeană** va crea dificultăți în implementarea proiectelor, în special de către statele membre care se confruntă cu probleme bugetare și, desigur, de către cele care au fost cel mai profund afectate de criză.

1.4. CESE solicită Comisiei să elaboreze **criterii de cofinanțare mai flexibile**, astfel încât să fie luată în considerare situația economică și financiară a fiecărui stat membru în parte și să se aplice regula recomandată de CESE în câteva dintre cele mai recente avize ale sale: cheltuielile pentru investiții nu ar trebui să fie luate în considerare în îndeplinirea obiectivelor de deficit prevăzute de Pactul de stabilitate și de creștere.

([1]) COM(2018) 372 final – 2018/0197 (COD), COM(2018) 372 final – ANEXA I, COM(2018) 372 final – ANEXA II
([2]) COM(2018) 375 final

1.5. CESE consideră că propunerea Comisiei de reintroducere a regulii N+2 nu este susținută de dovezi concrete sau de analiza rezultatelor care a avut ca obiect punerea în aplicare a regulii N+3. Prin urmare, nu este de acord cu această propunere și solicită Comisiei **să mențină regula N+3** în noua perioadă de programare.

1.6. CESE salută propunerea Comisiei de **simplificare** a utilizării fondurilor în ceea ce privește structura, administrarea și gestionarea acestora, prin facilitarea unui acces mai simplu și mai eficace la ele. Cu toate acestea, simplificarea fondurilor nu ar trebui să treacă pe un plan secundar principiile și valorile care fac parte integrantă din acquis-ul Uniunii.

1.7. CESE salută faptul că propunerea Comisiei îmbunătățește **guvernanța pe mai multe niveluri prin punerea accentului pe gestiunea partajată**, consolidând participarea organizațiilor societății civile și a altor părți interesate la procesul de programare, implementare, evaluare și monitorizare a utilizării fondurilor. Cu toate acestea, Codul european de conduită referitor la parteneriat (CECP) ar trebui să fie respectat pe deplin, la toate nivelurile, și **consolidat prin garanții și măsuri solide**, care să îi asigure punerea în aplicare completă. Conformitatea cu CECP ar trebui să fie considerată condiție favorizantă. Acest lucru va permite părților interesate și organizațiilor societății civile să joace un rol esențial în calitate de **organisme intermediare**, aducând proiectele mai aproape de beneficiarii lor finali.

1.8. CESE subliniază că la nivelul UE nu există nicio implicare structurată a organizațiilor societății civile în procesul de monitorizare a punerii în aplicare a politicii de coeziune. Prin urmare, recomandă insistent Comisiei să instituie un **forum privind coeziunea societății civile europene,** la care să participe partenerii sociali, organizațiile societății civile și alte părți interesate și care va consulta partenerii sociali și organizațiile societății civile în fiecare an cu privire la stadiul punerii în aplicare a politicii de coeziune pe toată perioada ciclului de programare 2021-2027.

1.9. CESE recomandă Comisiei **să integreze în mod eficient obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD)** în politica de coeziune, prin RDC și reglementările privind FEDR și FC, asigurând includerea lor orizontală în toate prioritățile fondurilor, nu doar în politicile climatice.

1.10. CESE propune ca, în conformitate cu articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, **zonele cu densitate redusă a populației, zonele izolate, insulele mici și regiunile montane** să fie sprijinite, asigurându-li-se aceleași cerințe privind concentrarea tematică, același domeniu de aplicare în privința sprijinului și beneficiilor și aceleași derogări ca și în cazul regiunilor ultraperiferice. Strategiile de investiții ar trebui să fie orientate către obiectivele macroregiunilor și cooperării teritoriale și transfrontaliere, în special în vederea abordării unor fenomene complexe, cum ar fi migrația.

1.11. CESE recomandă **majorarea bugetului alocat Cooperării teritoriale europene (CTE/Interreg)** pentru noua perioadă de programare, astfel încât aceasta să își îndeplinească în mod eficient misiunea și obiectivele. CESE propune, de asemenea, să se asigure un sprijin suficient FEDR pentru punerea în aplicare a mecanismului transfrontalier. Mai mult, CESE consideră că strategiile de investiții ar trebui să fie direcționate spre obiectivele macroregiunilor și ale bazinelor maritime.

1.12. CESE solicită Comisiei să ia în considerare și alți **indicatori sociali,** pe lângă venitul național brut (VNB) pe cap de locuitor, pentru a clasifica statele membre în funcție de cerințele privind concentrarea tematică aplicabile fiecăruia dintre ele.

1.13. CESE sprijină conceptul de concentrare tematică, dar solicită Comisiei **să echilibreze repartizarea** cerințelor privind concentrarea tematică în investiții între obiectivele de politică (OP), întrucât alocarea pentru OP 3-5 pare insuficientă pentru abordarea necesităților socioeconomice și pentru construirea unei Europe mai apropiate de cetățenii săi.

1.14. CESE regretă faptul că propunerile Comisiei pentru toate regulamentele au omis integrarea orizontală a **egalității, nediscriminării și accesibilității pentru persoanele cu handicap**. Prin urmare, recomandă insistent introducerea în noua propunere de regulament privind dispozițiile comune (RDC) a articolului 7 din RDC actual pe 2014-2020 și integrarea directă a acestui principiu în textul principal al regulamentului propus, privind FEDR și FC. De asemenea, CESE recomandă insistent includerea accesibilității pentru persoanele cu handicap în articolul 67 al propunerii de regulament privind selectarea operațiunilor.

1.15. CESE subliniază că **Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap ar trebui să fie integrată complet în textul principal** al propunerii de regulament privind FEDR și FC, precum și în RDC. În special, această convenție ar trebui să fie inclusă complet în temeiul juridic al regulamentului privind FEDR și FC, iar accesibilitatea pentru persoanele cu handicap ar trebui să devină un criteriu de eligibilitate obligatoriu.

1.16. CESE solicită Comisiei să se asigure că construirea sau renovarea centrelor de îngrijire instituționalizate care practică segregarea **să fie excluse din domeniul de aplicare** al sprijinului acordat în cadrul FEDR și FC. În schimb, trebuie promovată incluziunea socială prin **tranziția de la modelele de îngrijire instituționale la cele bazate pe colectivități**.

1.17. CESE salută îmbunătățirea **coordonării dintre diferitele fonduri**, precum și corelarea lor cu semestrul european și cu programele de sprijin pentru reforme.

1.18. CESE consideră că introducerea **condiționalităților macroeconomice**, stabilite la nivel național și european și aplicabile la utilizarea fondurilor, generează obstacole importante pentru regiuni, administrații locale, alte părți interesate și cetățeni și, prin urmare, le respinge în totalitate și solicită Comisiei să revizuiască criteriile de includere.

1.19. CESE consideră că punerea în aplicare a **Pilonului european al drepturilor sociale (EPSR) trebuie să fie tratată în mod prioritar în cadrul politicii de coeziune**, nu doar în cadrul FSE+. Prin urmare, recomandă insistent alocarea a minimum 10 % pentru OP 4 al FEDR, **în vederea instituirii Inițiativei regionale pentru durabilitate socială și accesibilitate (SSARI)**.

2. **Observații generale**

2.1. CESE consideră încă politica de coeziune – așa cum a făcut timp de mulți ani – unul dintre pilonii fundamentali pentru realizarea integrării în UE și, prin urmare, este de părere că, într-o perioadă marcată de incertitudine și de creșterea populismului, naționalismului și euroscepticismului, politica de coeziune este procesul real de conectare a cetățenilor la proiectul UE.

2.2. CESE subliniază că politica de coeziune și instrumentele sale de finanțare ar fi putut fi utilizate pentru a prezenta cetățenilor europeni un discurs nou, pozitiv cu privire la proiectul UE.

2.3. Prin urmare, CESE remarcă faptul că propunerea Comisiei nu este suficient de ambițioasă, ceea ce se reflectă în practică în reducerile propuse pentru CFM 2021-2027, calculate la prețuri constante, de 12 % din bugetul FEDR, respectiv de 46 % din bugetul FC, în raport cu bugetele actuale. Se propun reduceri în pofida faptului că Comisia recunoaște, în expunerea de motive, că „în multe țări, FEDR și Fondul de coeziune reprezintă cel puțin 50 % din investițiile publice”. Prin urmare, reducerile în cauză vor avea efecte negative asupra țărilor care se află în curs de stabilizare a economiei, în urma ieșirii din criză, și ai căror cetățeni încearcă să facă față măsurilor de austeritate. În multe țări, nivelul sărăciei și al inegalităților rămâne ridicat, iar, în anumite cazuri, chiar crește, existând discrepanțe semnificative între țări, între regiuni și diverse categorii de populație, precum și în cadrul acestora, în special în ceea ce privește indicatorii sociali legați de situația femeilor, a romilor, a persoanelor cu handicap și a celor vârstnice etc.

2.4. Dată fiind importanța capitală a FEDR și a FC deopotrivă pentru dezvoltarea economică și socială și pentru coeziunea regiunilor europene, CESE solicită ca **finanțarea politicilor de coeziune să fie menținută** în CFM 2021-2027 cel puțin cu aceleași resurse, la prețuri constante, ca și în cadrul financiar actual ([3]).

2.5. Propunerea Comisie de **a reduce ratele de cofinanțare** pentru cele trei categorii ([4]) de regiuni subminează capacitatea de a accesa și utiliza fondurile în condiții de egalitate, în special a statelor membre care se confruntă cu dificultăți mai mari la capitolul cheltuieli și a celor care au fost cel mai grav afectate de criză.

2.6. CESE susține eforturile de **simplificare** a politicii de coeziune și salută reducerea numărului de obiective de la 11 la 5, întrucât aceasta va permite concentrarea resurselor în domeniile prioritare, reprezentate de competitivitatea întreprinderilor și drepturile persoanelor. Cu toate acestea, normele mai puțin numeroase, mai clare și mai concise nu ar trebui să însemne reglementări mai puțin eficiente pentru realizarea obiectivelor generale și specifice ale acestei politici. Mai exact, simplificarea sporită nu ar trebui să însemne ignorarea, în propunerea de regulament, a principiilor orizontale care fac parte integrantă din acquis-ul UE.

2.7. Simplificarea prin unificarea fondurilor și facilitarea accesului beneficiarilor, în special acordând o pondere mai mare gestionării de către statele membre, precum și prin utilizarea mai frecventă a opțiunilor simplificate în materie de costuri, constituie pași necesari în direcția creșterii eficienței investițiilor. De asemenea, extinderea principiului auditului

([3]) A se vedea avizul CESE „Cadrul financiar multianual de după 2020” (JO C 440, 6.12.2018, p. 106).
([4]) A se vedea avizul CESE „Cadrul financiar multianual de după 2020” (JO C 440, 6.12.2018, p. 106).

unic și acordarea unei ponderi mai mari autorităților naționale, regionale și locale vor eficientiza cheltuielile cu asistența tehnică. CESE salută, de asemenea, consolidarea **e-coeziunii și a schimbului de date**, întrucât acestea vor crește transparența și eficiența FEDR și FC. CESE salută propunerea Comisiei de a consolida cooperarea interregională prin strategia de specializare inteligentă (S3).

2.8. CESE consideră că **cooperarea teritorială europeană** este o modalitate importantă de sprijinire a anumitor regiuni transfrontaliere care se confruntă în mod obișnuit cu probleme de infrastructură, furnizare a serviciilor publice, comunicare și transport, probleme generate, printre altele, de caracteristicile geografice și/sau istorice. Interreg ar trebui să fie un instrument de promovare a convergenței economice și sociale a acestor regiuni, subregiuni și zone cu caracter local în sens practic, astfel că CESE propune majorarea bugetului alocat acestui instrument. De asemenea, CESE recomandă cu fermitate sprijinirea prin finanțare din FEDR a funcționării și implementării eficace a mecanismului transfrontalier.

2.9. Deși **egalitatea, nediscriminarea și accesibilitatea** sunt menționate în preambul, CESE are convingerea fermă că acestea ar trebui să fie integrate pe deplin în textul principal al Regulamentului privind FEDR și FC, devenind criterii obligatorii de eligibilitate pentru alocarea fondurilor, și că accesibilitatea pentru persoanele cu handicap trebuie inclusă în articolul 67 al propunerii de RDC privind selectarea operațiunilor ([5]).

2.10. Clasificarea regiunilor se face încă pe baza **„metodei Berlin”**, luându-se în considerare exclusiv venitul național brut și populația fiecărei regiuni pentru stabilirea cerințelor privind concentrarea tematică aplicabile regiunii în cauză ([6]). Totuși, Comisia a decis să introducă indicatori noi pentru metoda de alocare, cum ar fi șomajul, migrația netă sau emisiile de gaze cu efect de seră. Deși această soluție contribuie la creșterea acurateței repartizării fondurilor în funcție de necesitățile regiunilor, cerințele privind concentrarea tematică ar fi stabilite în continuare printr-o metodă de clasificare care nu ține seama de aceste inegalități.

2.10.1. Prin urmare, multe regiuni ale statelor membre din „grupul 1” ar putea primi o alocare „corectă” din punctul de vedere al inegalităților, indiferent de VNB, dar ar fi nevoite apoi să facă față cerințelor privind concentrarea tematică, aspect care le-ar restrânge capacitatea de abordare a acestor inegalități. Explicația oferită în cadrul evaluării impactului – ca răspuns la solicitarea Comitetului de analiză a reglementării ([7]) – cu privire la alegerea „metodei Berlin” nu clarifică motivul pentru care nu s-au luat în considerare alți indicatori relevanți. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să reconsidere această abordare.

2.11. **Zonele slab populate**, în conformitate cu articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, precum și zonele izolate, cum ar fi insulele mici, sunt zone care se confruntă cu probleme specifice de comunicare – inclusiv accesul la internet – și transport. În plus, foarte frecvent, acestea nu dispun de infrastructură socială (sănătate, educație etc.). În aceste regiuni, dispersarea mare a populației și lipsa oportunităților de angajare, care generează o rată alarmantă de îmbătrânire a populației, conduc la creșterea progresivă a costului furnizării serviciilor publice, ceea ce accentuează dificultățile de dezvoltare a programelor de ocupare a forței de muncă și de atragere a întreprinderilor.

2.11.1. Propunerea alocă o parte din buget acestor regiuni, precum și celor clasificate ca regiuni ultraperiferice. Cu toate acestea, clasificarea regiunilor include regiunile ultraperiferice în „grupul 3”, fără să țină seama de caracteristicile speciale ale zonelor cu densitate redusă a populației, cu excepția VNB pe cap de locuitor. CESE consideră că trebuie adoptată o abordare

([5]) Articolul 7 din Regulamentul privind dispozițiile comune pentru perioada 2014-2020 a fost eliminat, întrucât Comisia a ales să includă o obligație a statelor membre referitoare la selectarea proiectelor, prin intermediul articolului 67 din propunerea de regulament privind dispozițiile comune (RDC) pentru CFM 2021-2027. Însă articolul 67 nu include nicio mențiune referitoare la accesibilitate.

([6]) Noua propunere de concentrare tematică a FEDR clasifică statele membre în trei grupuri, în funcție de venitul național brut: „grupul 1” – statele cu un raport al VNB egal sau superior nivelului de 100 % din media UE; „grupul 2” – statele cu un raport al VNB egal sau superior nivelului de 75 % și inferior nivelului de 100 % din media UE; și „grupul 3” – statele cu un raport al VNB inferior nivelului de 75 % din media UE, precum și regiunile ultraperiferice, în ceea ce privește programele acestora dedicate „Investițiilor pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică”. Cerințele privind concentrarea tematică pentru diferitele grupuri regionale propun ca statele membre din „grupul 1” să aloce cel puțin 85 % din resursele lor pentru OP 1 și OP 2 și cel puțin 60 % pentru OP 1, ca „grupul 2” să orienteze cel puțin 45 % din buget spre prioritățile din cadrul OP 1 și cel puțin 30 % spre OP 2, iar „grupul 3” să aloce cel puțin 35 % din resurse pentru OP 1 și cel puțin 30 % pentru OP 2.

([7]) SEC(2018) 268

specializată, sprijinită de fonduri suficiente și de cerințe corecte privind concentrarea tematică, pentru a se depăși dificultățile cu care se confruntă zonele cu densitate redusă a populației și zonele izolate și că acestea ar trebui, prin urmare, să beneficieze de domeniul de aplicare al concentrării tematice și de derogările aplicabile regiunilor ultraperiferice.

2.12. CESE salută îmbunătățirea **coordonării dintre cele șapte fonduri cu gestiune partajată** – instituite în cea mai mare parte prin propunerea de RDC –, care îndeplinește o cerință majoră a părților interesate. Combinarea cu programul de sprijin pentru reforme propus ([8]) este deosebit de relevantă pentru FEDR și FC, întrucât aceasta va contribui la corelarea implementării programelor cu recomandările prezentate în cadrul semestrului european, acolo unde acestea sunt sustenabile din punct de vedere social, îmbunătățind eficacitatea investițiilor. Această combinare ar urma să ofere posibilitatea unor negocieri specifice între autoritățile naționale și cele europene, cu implicarea activă a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile (OSC).

2.13. CESE recunoaște importanța **combinării diferitelor tipuri de fonduri și de instrumente** cu fondurile politicii de coeziune, în special cu instrumentele financiare, ceea ce permite acoperirea mai eficientă a obiectivelor. De asemenea, mobilizarea capitalului privat asigură și sporește valoarea adăugată a investițiilor și distribuirea mai largă a beneficiilor.

2.14. CESE salută creșterea **flexibilității** în adaptarea fondurilor și a programelor la situațiile neprevăzute care apar, astfel cum propune Comisia. Corelarea propusă între recomandările specifice fiecărei țări și perioada de programare și evaluarea la jumătatea perioadei este importantă pentru eficacitatea fondurilor. Cu toate acestea, este nevoie de multă atenție în cazul în care modificările devin prea frecvente, întrucât acest fapt poate denatura caracterul programării. În plus, propunerea de a lăsa resursele neprogramate până în ultimii doi ani le poate face dificil de utilizat din cauza timpului scurt.

2.15. CESE salută majorarea din propunerea de CFM 2021-2027 în raport cu CFM 2014-2020 a alocării propuse de Comisie pentru **obiectivele climatice**, și anume cheltuieli de 30 % din FEDR și de 37 % din FC. Date fiind importanța capitală a acestui obiectiv și capacitatea ambelor fonduri de a-l aborda, CESE consideră că ar trebui să se repună în discuție o majorare.

2.16. Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) sunt luate în considerare de către Comisie cu titlu de justificare a cheltuielilor propuse pentru obiectivele climatice. CESE consideră că Comisia ar trebui să aibă în vedere o aliniere mai amplă la ODD a propunerii de regulament și a celor cinci priorități propuse pentru programarea și implementarea fondurilor. Acest lucru ar trebui să aibă loc prin asigurarea includerii în regulament a perspectivelor sociale și economice ale ODD.

2.17. Comisia prezintă un **model de guvernanță pe mai multe niveluri**, care pune accentul pe partajarea gestiunii programelor între Comisie și statele membre, acestea din urmă având acum o responsabilitate mai directă. De asemenea, repartizarea responsabilităților este mai clară și se prevede o contribuție mai mare a autorităților regionale și locale, a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile ([9]). Cu toate acestea, trebuie introduse garanții solide și măsuri specifice, care să permită partenerilor sociali și organizațiilor societății civile să joace un rol esențial **în calitate de organisme intermediare**, elaborând mai eficient proiectele și aducându-le mai aproape de beneficiarii lor finali.

2.18. CESE subliniază că sunt necesare mai multe parteneriate cu organizațiile societății civile și cu alte părți interesate, precum și participarea și implicarea lor sporită în monitorizarea politicii de coeziune la nivelul UE. În fapt, CESE observă că această deficiență la nivelul UE ar putea fi abordată de Comitet într-un mod foarte proactiv, favorabil incluziunii și eficient. Prin urmare, CESE propune instituirea unui **Forum european de coeziune a societății civile**, care să monitorizeze politica de coeziune, Comitetul declarându-și disponibilitatea de a-i facilita pe deplin funcționarea.

2.19. CESE salută faptul că Comisia a optat pentru diversificarea abordării tradiționale a **asistenței tehnice**, eliminând obiectivul prioritar utilizat pentru direcționarea acestui sprijin. În schimb, propunerea sugerează o rată forfetară generală de 2,5 % din fiecare program – până la 100 % din investiții – pentru acoperirea cheltuielilor cu asistența tehnică. În funcție de necesități, pot fi cofinanțate și alte investiții realizate sub clasificarea de asistență tehnică, peste rata de 2,5 %. CESE salută această abordare simplificată. Pe lângă tratarea prioritară a principiului proporționalității și îmbunătățirea flexibilității și a guvernanței parteneriatului, Comisia a ales să nu limiteze cuantumul alocării destinate capacității instituționale a partenerilor, inclusiv a organismelor de reprezentare a societății civile.

([8]) COM(2018) 391 – 2018/0213 (COD)

([9]) În această categorie sunt incluși partenerii din domeniul protecției mediului și organismele responsabile de promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a drepturilor persoanelor cu handicap, a egalității de gen și a nediscriminării, astfel cum se menționează la articolul 6 al propunerii de RDC.

2.20. CESE nu este de acord ca **regula N+3 să fie înlocuită cu N+2** și invită Comisia să reconsidere acest aspect. Abordarea flexibilității în acest sens ar trebui să fie mai apropiată de necesitățile țărilor, regiunilor, subregiunilor, comunităților locale și părților interesate care s-au confruntat cu cele mai mari dificultăți în implementarea programelor și ar trebui să adapteze procesul de implementare la capacitățile diferitelor state membre și la condițiile care predomină în aceste state. Reintroducerea regulii N+2 necesită, de asemenea, un nivel mai mare de eficiență a programării și a implementării, cu un an mai puțin pentru certificarea plăților.

3. **Observații specifice**

3.1. CESE consideră că obiectivele specifice pentru FEDR și FC (articolul 2 ar trebui să includă domenii precum **economia socială și accesibilitatea infrastructurii** și a serviciilor pentru toți cetățenii Uniunii și că ar trebui să existe referiri specifice la **zonele cu densitate redusă a populației și insule**, în conformitate cu articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

3.2. CESE consideră că anexele I și II ar trebui revizuite în consecință, pentru a transpune domeniile anterioare în **indicatori comuni de realizare și de rezultat**, precum și în **indicatori de performanță**.

3.3. Deși recunoaște că OP 1 și OP 2 sunt obiective de politică cu valoare adăugată ridicată, CESE subliniază că plasarea unor procente foarte ridicate pentru aceste două domenii în toate cele trei grupuri regionale ar submina eficiența cu care FEDR și FC abordează OP 3-5. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să reconsidere **cerințele privind concentrarea tematică** (articolul 3.4) în sensul echilibrării eforturilor de a aborda în mod adecvat inegalitățile sociale, inclusiv sărăcia și discriminarea, acest aspect fiind necesar pentru realizarea creșterii favorabile incluziunii.

3.4. CESE subliniază că dezvoltarea urbană este strâns legată de modernizarea și inovarea infrastructurii și serviciilor locale și, prin urmare, salută includerea unei **inițiative urbane europene** în cadrul FEDR, legată de Agenda urbană a UE. Cu toate acestea, CESE recomandă insistent Comisiei să majoreze sprijinul financiar pentru această inițiativă și, în același timp, să o transforme în inițiativă transversală, care să acopere, de exemplu, cei trei piloni ai Agendei 2030 pentru obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), dezvoltând astfel orașe inteligente și accesibile.

3.5. CESE salută includerea condiției 4, favorabilă dimensiunii orizontale, care solicită cadre naționale pentru punerea în aplicare a **Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap**. Cu toate acestea, CESE face următoarele precizări:

3.5.1. Întrucât UE este parte la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap și, prin urmare, punerea în aplicare a acesteia de către UE este obligatorie, ar fi oportun ca **această convenție să fie integrată în temeiul juridic** al propunerii de regulament privind FEDR și FC.

3.5.2. **Accesibilitatea** pentru persoanele cu handicap, inclusiv a produselor, serviciilor și infrastructurii, **ar trebui să fie inclusă în domeniul de aplicare** al propunerii de regulament și stabilită **drept criteriu obligatoriu pentru finanțarea proiectelor** în fiecare sector acoperit. Prin urmare, CESE recomandă ferm ca punctul 5 din introducerea propunerii de regulament privind FEDR și FC – *„statele membre ar trebui, de asemenea, să respecte obligațiile care decurg din Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap și să asigure accesibilitatea în conformitate cu articolul 9 din această convenție și cu legislația Uniunii de armonizare a cerințelor de accesibilitate pentru produse și servicii”* – să fie inclus în textul principal al regulamentului.

3.5.3. **Acquis-ul UE** a dezvoltat o abordare orizontală a promovării **egalității, nediscriminării și accesibilității** pentru persoanele cu handicap în ceea ce privește programarea și implementarea fondurilor, prin **articolul 7** din actualul RDC ([10]) și **articolul 16** din RDC pentru perioada 2007-2013. Prin urmare, CESE recomandă ferm **reintegrarea articolului 7** din RDC pentru perioada 2014-2020 în noua propunere de RDC.

3.6. CESE constată cu dezamăgire că angajamentul din cadrul FEDR de a promova **tranziția de la modelele de îngrijire instituționale la cele bazate pe colectivități**, inițiat în CFM 2014-2020, nu a fost reluat în propunerea de regulament. Articolul 2 litera (d) din propunerea de regulament privind FEDR acordă prioritate integrării socioeconomice „prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale”. Deși este vorba despre o dispoziție importantă, nu există certitudinea că acest obiectiv specific este suficient pentru a garanta că persoanele – în special cele mai defavorizate – vor fi incluse în comunitate prin investiții direcționate către dezinstituționalizare. Având în vedere că investițiile din FEDR sunt

([10]) Regulamentul (UE) nr. 1301/2013

cruciale pentru incluziunea socială, CESE propune să se asigure faptul că FEDR investește doar în servicii care sprijină incluziunea socială și că utilizarea fondurilor în scopul construirii sau renovării unor centre de îngrijire instituționalizate care practică segregarea să fie exclusă din domeniul de aplicare al FEDR și al FC. Este esențial să se mențină și chiar să se consolideze în propunerea de regulament privind FEDR atât stimulentul pozitiv, cât și obligația negativă.

3.7. Deși se propune ca o treime din finanțarea FSE+ să sprijine punerea în aplicare a **Pilonului european al drepturilor sociale**, CESE are convingerea fermă că ar trebui să se acorde prioritate finanțării din bugetul FEDR, menite să sprijine în mod eficace implementarea OP 4. Prin urmare, CESE recomandă ferm să se aloce o cotă de cel puțin 10 % OP 4 al FEDR, în vederea instituirii **Inițiativei regionale pentru durabilitate socială** (IRDS), cu scopul de a promova incluziunea socială și accesibilitatea, în mod sistematic și coerent.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informările referitoare la investițiile durabile și riscurile legate de durabilitate și de modificare a Directivei (UE) 2016/2341

[COM(2018) 354 final – 2018/0179 (COD)]

(2019/C 62/15)

Raportor: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 6.7.2018
	Parlamentul European, 5.7.2018
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	174/7/4
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Actorii financiari contribuie la tranziția economiei europene către un sistem circular, mai ecologic și mai rezilient, în măsura în care aceștia integrează factorii MSG ([1]):

— în activitățile de **consultanță** acordată investitorilor finali, prin întrebări adresate acestora cu privire la preferințele lor în ceea ce privește durabilitatea;

— în **alcătuirea** sau selectarea unui portofoliu de active financiare;

— în **informarea transparentă** și în **justificarea corespunzătoare** a **procesului de luare a deciziilor**;

— în informarea precontractuală ***ex ante*** cu privire la integrarea **riscurilor** și la așteptările lor în ceea ce privește impactul;

— în rapoartele periodice – precizând impactul global legat de durabilitate al produsului financiar, prin utilizarea unor indicatori de durabilitate relevanți.

1.2. Obiectivele de dezvoltare durabilă (**ODD**) ([2]) și **Acordul de la Paris** privind **schimbările climatice** formează frontispiciul pilonilor durabilității comune, iar **Planul de acțiune al Comisiei Europene privind finanțarea durabilă** ([3]) va consolida această nouă arhitectură.

1.3. Punctul de plecare constă în a defini, în mod treptat, pe baza unor **dovezi științifice riguroase**, ce activități sunt considerate durabile, utilizând o metodologie pentru analiza cost-beneficiu pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului, care să valorifice externalitățile de mediu, sociale și economice.

([1]) Factori de mediu, sociali și de guvernanță.
([2]) Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) au căpătat formă la Conferința Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă, care a avut loc la Rio de Janeiro în 2012.
([3]) COM(2018) 97 final.

1.4. În cazul în care se utilizează mai întâi vectorul „M” (dintre criteriile MSG), trebuie să se respecte ([4]) **garanțiile sociale** convenite la nivel internațional ([5]), precum și Pilonul european al drepturilor sociale ([6]). În opinia CESE, garanțiile trebuie să ajungă la „G”, fără a uita de buna guvernanță fiscală (corporativă și instituțională).

1.5. CESE salută **elaborarea planului de acțiune**. Prezentul aviz vizează, în principal, acțiunile legate de reorientarea fluxurilor de capital către investiții durabile și, prin urmare, afectează profund obligațiile fiduciare ale actorilor de pe piețele de capital, a căror parte mai slabă, investitorul final, își va putea corela preferințele în materie de durabilitate cu deciziile sale, luate în cunoștință de cauză, în ceea ce privește investițiile. Atât noul regulament propus, cât și reformarea directivei asigură soliditatea, coerența și eficacitatea evoluției planului de acțiune.

1.6. Numeroase voci consideră că ne aflăm într-un ***moment prielnic*** pentru a transforma dezavantajele în avantaje: consolidarea „Europei valorilor” prin asumarea durabilității. În acest sens, CESE susține cu tărie configurarea unor **produse financiare paneuropene durabile**, pe baza convingerii că vor contribui la creșterea și la îmbunătățirea Europei.

1.7. CESE susține propunerea Comisiei de a crea o **platformă privind finanțarea durabilă**, compusă din experți care să reprezinte atât sectorul public, cât și sectorul privat. CESE ar trebui să facă parte din respectiva platformă.

1.8. În sfârșit, CESE subliniază necesitatea de a garanta implicarea societății civile și a partenerilor sociali pe parcursul întregului proces.

2. **Context**

2.1. *Cadrul general: Planul de acțiune pentru finanțarea creșterii durabile*

2.1.1. În procesul îndelungat de finalizare a uniunii financiare, revizuirea intermediară a uniunii piețelor de capital (UPC) s-a axat pe mobilizarea economiilor europene, prin promovarea investițiilor private durabile. Planul de acțiune pentru finanțarea creșterii durabile, lansat de Comisie la 8 martie 2018, a stabilit o foaie de parcurs inteligentă și precisă în vederea îndeplinirii acestui angajament.

2.1.2. Comitetul Economic și Social a salutat această inițiativă, care cuprinde zece acțiuni ce stabilesc o serie de acte coerente și interconectate, care ar trebui adoptate înainte de sfârșitul anului 2019.

2.1.3. Propunerea de modificare a cadrului de reglementare, care face obiectul acestui aviz, este legată de funcția fiduciară exercitată de actorii financiari.

2.1.4. Aceasta vizează în special acțiunea 7 din planul de acțiune, în care integrarea durabilității în portofoliile de investiții și prezentarea corectă a informațiilor legate de aceasta au drept corolar acțiunea 4, referitoare la consilierea furnizată investitorului final. Aceasta afectează, de asemenea, parțial, acțiunea 9, întrucât este o condiție sine qua non ca întreprinderile să furnizeze informații nefinanciare de calitate și armonizate.

2.1.5. În paralel, în această primă rundă coerentă de măsuri din cadrul planului de acțiune, CESE se pronunță cu privire la taxonomie (acțiunea 1) și la indicii de referință în materie de durabilitate (acțiunea 5) ([7]).

2.2. *Sarcinile investitorilor instituționali și ale administratorilor de active în ceea ce privește durabilitatea*

2.2.1. Se propune un regulament privind integrarea considerentelor legate de durabilitate în procesul de luare a deciziilor și privind informările referitoare la investițiile durabile și riscurile legate de durabilitate, împreună cu **modificarea Directivei (UE) 2016/2341** privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale (IORP), precum și a **actelor delegate** ale Comisiei Europene pentru adaptarea coerentă a directivelor MiFID II și IDD, cu sprijinul autorităților de supraveghere.

2.2.2. Scopul este de a asigura că administratorii de active, investitorii instituționali, distribuitorii de asigurări și consilierii în materie de investiții încorporează **factorii de mediu, sociali și de guvernanță (MSG)** în procesul de luare a deciziilor de investiții (acțiunea 7) și în procesele de furnizare a consilierii (acțiunea 4), ca parte din obligația lor de a acționa în interesul superior al investitorilor sau al beneficiarilor.

([4]) În special, Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului, Carta drepturilor fundamentale a UE și standardele de muncă ale OIM.

([5]) Angajament comun în cadrul dialogului dintre Parlamentul European, Consiliu și Comisie (cunoscut și sub numele de trilog).

([6]) A se vedea Avizul CESE pe tema „Pilonul european al drepturilor sociale” (JO C 125, 21.4.2017, p. 10).

([7]) Avizul CESE ECO/467 – „Finanțe sustenabile: taxonomie și criterii de referință” (a se vedea pagina 103 din prezentul Jurnal Oficial).

2.2.3. Administratorii de active și investitorii instituționali ar trebui să prezinte modul în care investițiile lor sunt aliniate la aceste obiective de durabilitate și să raporteze periodic cu privire la performanța nefinanciară a investițiilor, utilizând indicatori de impact ad hoc. Aceasta presupune o **transparență** sporită față de **investitorii finali,** care vor putea lua decizii în cunoștință de cauză, bazate pe produse **comparabile**, care nu fac obiectul unei dezinformări în materie ecologică (greenwashing) și/sau socială (socialwashing).

2.2.4. Regulamentul propus se va aplica administratorilor de active ([8]), investitorilor instituționali (societăți de asigurări reglementate prin directiva Solvabilitate II și fonduri de pensii ocupaționale reglementate prin IORP II), distribuitorilor de asigurări reglementați prin Directiva privind distribuția de asigurări (IDD), consilierilor în materie de investiții și administratorilor de portofolii individuale reglementați prin Directiva MiFID II.

2.2.5. Normele propuse acoperă toate produsele financiare oferite și serviciile (gestionare și consiliere privind portofoliile) furnizate de entitățile menționate anterior, indiferent dacă urmăresc sau nu obiective de investiții în materie de durabilitate.

2.2.6. Un indicator de emisii scăzute de dioxid de carbon la nivelul UE sau un indicator de impact pozitiv în ceea ce privește emisiile de dioxid de carbon ar fi desemnat ca punct de referință numai pentru produsele/serviciile care urmăresc obiectivul privind emisiile reduse de dioxid de carbon; se vor utiliza, de asemenea, alți indicatori pentru produsele/serviciile care urmăresc obiective legate de impactul ecologic și/sau social.

2.2.7. Astfel, investitorii vor ține seama de gradul de acoperire a riscurilor legate de durabilitate atunci când evaluează performanța investițiilor lor pe termen lung și își vor respecta așa-numitele „obligații fiduciare", în interesul superior al investitorilor/beneficiarilor lor finali.

2.2.8. În mod similar, sectorul financiar va îndeplini o funcție esențială în adaptarea riscurilor generate de schimbările climatice și de provocările legate de mediu, sociale și de guvernanță, reorientând treptat fluxurile de capital privat către investiții durabile, prin alegerea activităților, a proiectelor și a întreprinderilor potrivite.

2.2.9. La rândul său, UE va consolida fondurile publice pentru a atrage mai multe investiții private. În special, Fondul european pentru investiții strategice (FEIS 2.0), extins și consolidat, în vigoare din 31 decembrie 2017, propune un obiectiv de investiții inteligent din punct de vedere al climei, de 40 %, și va continua să crească în cadrul financiar multianual (CFM) 2021-2027.

3. **Observații generale**

3.1. În tranziția către economii mai durabile și favorabile incluziunii, o abordare echilibrată a riscurilor MSG și o aliniere adecvată a actorilor din cadrul sistemului financiar vor contribui la stabilitatea financiară sistemică.

3.2. În cadrul planului de acțiune al Comisiei Europene, CESE s-a pronunțat ([9]), într-o manieră generală, cu privire la obligațiile fiduciare în materie de durabilitate pe care le au investitorii instituționali și administratorii de active.

3.3. Mai precis, CESE pledează pentru încadrarea produselor financiare legate de pensii în noua taxonomie și în criteriile de referință, care vor putea fi asociate investițiilor pe termen lung ale EFSI 2.0 și ale viitorului fond „InvestEU" prevăzut în CFM 2021-2027.

3.4. Astfel, viitoarele „produse paneuropene de pensii personale" (**PEPP**) vor putea constitui un **produs durabil emblematic**, având în vedere importanța semnificativă a consolidării unui flux de resurse financiare pe termen lung, care să permită abordarea simultană a diverselor provocări ale societății europene, pe scurt, asigurarea bunăstării viitoare a oamenilor în același timp cu finanțarea unor infrastructuri durabile solide. În opinia CESE, aceasta ar fi opțiunea de investiții implicită și trebuie să le permită deponenților în PEPP să își recupereze capitalul investit, inclusiv prin sprijinul instituțional subsidiar al Uniunii Europene ([10]).

3.5. Pe lângă mobilizarea economiilor interne, trebuie atrase mai multe investiții către Europa. Dincolo de stimulentele asociate investițiilor durabile, numeroase studii arată că investitorii doresc să aibă acces la piețe de capital mai mari, având în vedere că pot obține o rentabilitate mai mare a investițiilor.

([8]) Reglementați prin Directiva privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) și prin Directiva privind administratorii fondurilor de investiții alternative (AFIA), fondurile europene cu capital de risc (EuVECA) și fondurile europene de antreprenoriat social (EuSEF).

([9]) Avizul CESE ECO/456 – „Finanțe sustenabile: taxonomie și criterii de referință" (a se vedea pagina 73 din prezentul Jurnal Oficial).

([10]) În acest sens, va fi necesară limitarea comisioanelor percepute de creatorii de PEPP și de intermediari, precum și elaborarea unor orientări minime pentru armonizarea fiscală.

3.6. O integrare a piețelor de capital trebuie să ia în considerare, de asemenea, reforme și stimulente care să încurajeze **planurile individuale și colective paneuropene de pensii durabile**, în scopul de a asigura totodată un sistem public de pensii solid, sporind numărul celor care contribuie în prezent la sistemele de securitate socială. Sistemele de pensii publice trebuie încurajate, astfel încât să vizeze inclusiv investiții durabile din fondurile lor de rezervă, în cazul în care acestea există.

3.7. Pe de altă parte, CESE a subliniat că serviciile de intermediere financiară trebuie să interacționeze în mod proactiv cu clienții, ca parte fundamentală a obligațiilor legale ce le revin, oferindu-le informații clare cu privire la posibilele riscuri financiare și la beneficiile includerii factorilor MSG. În cazul investitorilor de retail, trebuie să se verifice că aceștia înțeleg clar toate informațiile furnizate.

3.8. Prin urmare, CESE sprijină, de asemenea, adaptarea Directivei MiFID II și a Directivei privind distribuția de asigurări și susține ca, ulterior, Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA) să includă preferințele în materie de durabilitate în cadrul orientărilor sale privind evaluarea caracterului adecvat. În special și fără a compromite obiectivele principale ale acestor directive de a asigura protecția investitorilor, este necesar să se examineze în ce mod preferințele investitorilor în materie de durabilitate pot fi incluse în această legislație, pentru ca consilierii financiari să poată emite recomandări adecvate cu privire la produse financiare care să respecte pe cât posibil preferințele clienților și adecvarea.

3.9. În sfârșit, CESE salută revizuirea coerentă și simultană a **Sistemului european de supraveghere financiară**, în vederea integrării riscurilor de durabilitate materială ([11]) din punct de vedere financiar în activitatea de supraveghere microprudențială și înțelege că actualele cerințe de capital și de lichiditate trebuie să fie analizate cu atenție în conformitate cu acești noi factori.

3.10. În cele din urmă, CESE își exprimă încă o dată regretul profund că nici măcar țările cele mai avansate nu au reușit să elimine **disparitățile de gen**. În acest sens, **finanțarea durabilă** oferă răspunsuri eficace: investițiile care integrează o perspectivă de gen ([12]) (*gender-lens investing*) pot include finanțarea afacerilor deținute de femei, a întreprinderilor cu antecedente solide în ceea ce privește angajarea femeilor sau a celor care îmbunătățesc viața femeilor și a fetelor prin produsele și serviciile lor.

3.11. Mai mult decât atât, potrivit The Boston Consulting Group, atât tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 și 34 de ani (*millennials*), cât și femeile, încearcă din ce în ce mai mult să-și alinieze obiectivele financiare și de investiții la valorile lor, fără a-și diminua din acest motiv așteptările legate de rentabilitate. Cu alte cuvinte, ei caută o unitate suplimentară de valoare, dincolo de rentabilitatea financiară.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE consideră adecvat ca temeiul juridic al acestui regulament să fie articolul 114 din TFUE, având în vedere că se urmărește menținerea **condițiilor de concurență echitabile** între diferiții actori financiari, asigurând în același timp un nivel ridicat de protecție a consumatorilor (investitorii finali).

4.2. *Propunerea de regulament*

4.2.1. CESE sprijină armonizarea, prin intermediul acestui regulament, a regulilor pe care trebuie să le urmeze investitorii instituționali și administratorii de active în procesul investițional, ținând seama de factorii și de riscurile legate de durabilitate, precum și de cerințele de transparență care vor permite o comparație obiectivă între produsele financiare durabile. De asemenea, Comitetul subliniază rolul important pe care îl vor juca autoritățile de supraveghere în elaborarea standardelor tehnice pentru procesul de elaborare și difuzare a informațiilor, pentru care trebuie să beneficieze de consultanță tehnică specializată.

4.2.2. CESE salută definițiile exhaustive incluse la articolul 2 și subliniază cu satisfacție că sunt luate în considerare în mod global aspectele de mediu, sociale și de guvernanță, care se vor reflecta în crearea noii taxonomii. Această abordare reglementară se regăsește la articolul 2 litera (o), potrivit căreia investițiile durabile nu trebuie să se bazeze doar pe

([11]) Un cadru de analiză a importanței semnificative se referă la factorii cei mai relevanți pentru performanțele financiare ale întreprinderilor, inclusiv la factorii de durabilitate materială din punct de vedere financiar.

([12]) Sarah Kaplan și Jackie VanderBrug, de la U.S. Trust, au scris despre practica potrivit căreia „femeile care înființează și dezvoltă întreprinderi în întreaga lume au un deficit de credit colectiv estimat la 320 de miliarde USD”.

obiectivele de mediu enunțate la punctul (i) din același articol al propunerii de regulament privind noua taxonomie ([13]), ci trebuie să îndeplinească și criteriile prevăzute la punctele (ii) și (iii), care se referă la dimensiunea socială și de guvernanță. Aceste dispoziții au fost stabilite pentru a facilita obligația de informare pe care o vor avea acei actori ai pieței care deja integrează factorii sociali și de guvernanță în portofoliile lor de investiții, iar CESE consideră că trebuie conturate ca măsuri de protecție a „taxonomiei verzi", în sens literal.

4.2.3. CESE susține că toate părțile interesate trebuie să publice pe pagina lor de web criteriile de integrare a riscurilor financiare de durabilitate materială din punct de vedere financiar ([14]), alături de riscurile financiare asociate catalogului lor de produse. Totuși, acest lucru va fi util numai dacă informațiile sunt standardizate și actualizate simultan pe cât posibil de către toți actorii din cadrul lanțului de investiții.

4.2.4. Informațiile precontractuale sunt extrem de importante și trebuie să fie clare, pertinente, obiective și comparabile. Este important ca informațiile specifice cu privire la fiecare familie de produse să fie standardizate și să fie indicați în mod clar indicatorii de impact și/sau criteriile de referință, inclusiv metodologia de calcul.

4.2.5. În cele din urmă, CESE sprijină normele privind informarea investitorilor finali cu privire la impactul investițiilor lor. La rândul său, solicită autorității europene de supraveghere competente pentru fiecare caz în parte să urmărească îndeaproape dacă sunt îndeplinite cerințele privind frecvența, actualizarea și furnizarea de informații obiective, asigurând coerența cu strategiile de comercializare aferente fiecărui produs.

4.3. *Propunere de modificare a Directivei (UE) 2016/2341*

4.3.1. CESE susține ca toate actele delegate pentru integrarea factorilor MSG în directivele care privesc investitorii instituționali și administratorii de active să țină seama de „regula prudenței" și, în consecință, să ofere un cadru fiabil și sigur pentru politicile de investiții, să echilibreze condițiile de concurență între actori și să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorilor.

4.3.2. Din acest motiv, susține revizuirea acestei directive, pentru a o alinia astfel la celelalte directive și fonduri vizate de prezentul regulament.

4.4. *Acte delegate (MiFID II și Directiva privind distribuția de asigurări)*

4.4.1. Acestea se referă la acțiunea 4 din planul de acțiune și urmăresc conformitatea cu acțiunea 7, într-un exercițiu în lanț de asigurare a coerenței reglementărilor. CESE sprijină amendamentele prevăzute la actele delegate anterioare, pentru a garanta astfel că investitorului final îi vor fi adresate întrebări adecvate cu privire la preferințele sale în materie de durabilitate, aspect care, la rândul său, trebuie să se reflecte în mod clar în recomandările consilierului.

4.5. Dincolo de sprijinul pentru primii pași realizați de Comisie în ceea ce privește foaia de parcurs aferentă planului de acțiune pentru finanțarea dezvoltării durabile, CESE formulează următoarele observații:

4.5.1. Este esențial să se valorifice experiența și dovezile empirice oferite de actorii financiari care își desfășoară deja activitatea în domeniul valorilor mobiliare, motiv pentru care Comisia Europeană va trebui să canalizeze contribuția ordonată și sistematică a practicilor de piață, întrucât reprezintă un factor-cheie pentru construirea adecvată a noii taxonomii.

4.5.2. Prin urmare, va trebui ca în cadrul noilor procese în vederea unei **mai bune legiferări** să se încurajeze o interacțiune mai intensă între Comisia Europeană și principalele părți interesate: întâlniri față în față sau virtuale, ateliere specializate, noi instrumente etc. Toate aceste măsuri vor fi luate fără a aduce atingere sarcinilor încredințate grupului tehnic de experți privind finanțarea durabilă și altor grupuri ad hoc pentru actele delegate ale Comisiei, și nici procedurii actuale de consultare, al cărei domeniu de aplicare este încă insuficient.

4.5.3. În efortul de a finaliza **uniunea piețelor de capital**, este esențial să se stimuleze combinarea resurselor publice și private, prin crearea unor rute diferite pentru a reorienta fluxurile de capital și pentru a se asigura convergența diverselor surse, în scopul de a genera **coinvestiții durabile** (fundații, asociații, donatori, multifinanțare echitabilă etc.), aplicând principiul nediscriminării, eliminând barierele transfrontaliere și obstacolele administrative, în conformitate cu legislația statelor membre, și armonizând tratamentul fiscal.

4.5.4. În opinia CESE, costurile de încorporare a durabilității în portofoliile de administrare a activelor sunt accesibile chiar și pentru actorii mai mici, care pot compensa cu ușurință aceste costuri prin generarea unei cifre de afaceri mai mari, pe baza unei bune reputații.

([13]) COM(2018) 353 final.
([14]) Un cadru de analiză a importanței semnificative se referă la factorii cei mai relevanți pentru performanțele financiare ale întreprinderilor, inclusiv la factorii de durabilitate materială din punct de vedere financiar.

4.5.5. Acțiunea 9 din plan (consolidarea comunicării informațiilor referitoare la durabilitate) trebuie să reprezinte pârghia care să le ajute pe IMM-uri să emită informații de calitate cu privire la durabilitate, sporind astfel gradul de captare a finanțării durabile.

4.5.6. Cea mai mare preocupare constă în acțiunile de asigurare a **conformității**, în general foarte tehnocrate și sufocante pentru entitățile care dispun de mai puține mijloace. Autoritățile de supraveghere (în special ESMA și EIOPA) trebuie să solicite numai informațiile relevante, facilitând astfel sarcinile de transmitere a datelor și de justificare.

4.5.7. CESE este de acord cu termenul de 12 luni pentru aplicarea regulamentului, deoarece, în cazul produselor de investiții individuale structurate și bazate pe asigurări ([15]), punerea în aplicare s-a făcut cu succes în doar șase luni.

4.5.8. În cele din urmă, CESE se întreabă dacă, având în vedere experiența desprinsă din inițiativa **„O mai bună legiferare”**, nu pare excesiv să se acorde o perioadă de șaizeci de luni ca termen maxim pentru analizarea punerii în aplicare a prezentului regulament.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([15]) Documentele cu informații esențiale referitoare la produsele de investiții individuale structurate și bazate pe asigurări.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de facilitare a investițiilor durabile

[COM(2018) 353 final – 2018/0178 (COD)]

și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) 2016/1011 privind indicii de referință pentru activitățile cu impact scăzut în ceea ce privește emisiile de carbon și indicii de referință pentru activitățile cu impact pozitiv în ceea ce privește emisiile de carbon

[COM(2018) 355 final – 2018/0180 (COD)]

(2019/C 62/16)

Raportor: **Daniel MAREELS**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 6.7.2018
	Parlamentul European, 5.7.2018
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziunea economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Ședința nr.	538
Rezultatul votului	182/0/0
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerile referitoare la taxonomie, care constituie un prim pas în punerea în aplicare a Planului de acțiune privind finanțarea creșterii durabile ([1]). Propunerile stabilesc situațiile în care se poate vorbi despre o „activitate economică durabilă din punctul de vedere al mediului”, care – la rândul lor – oferă posibilitatea de a stabili ce este o „investiție durabilă din punctul de vedere al mediului”, care reprezintă obiectivul propunerii.

1.2. Comitetul salută și propunerea referitoare la elaborarea unor noi indici de referință pentru activitățile cu impact scăzut în ceea ce privește emisiile de carbon și a unor indici de referință pentru activitățile cu impact pozitiv în ceea ce privește emisiile de carbon.

1.3. Având în vedere obiectivele Planului de acțiune, este extrem de important să se pună de la bun început baze solide pentru toate progresele viitoare. Taxonomia îndeplinește această funcție, iar Comitetul susține pe deplin opțiunea aleasă ca punct de plecare.

1.4. Pe de altă parte, aceste baze trebuie să se afle în același timp și în concordanță cu marile ambiții prezentate în Planul de acțiune, care prevede, printre altele, că „Europa se află într-o poziție prielnică pentru a asuma acest rol de lider mondial”. Este important să se acționeze în prezent în mod coerent cu această ambiție și să fie elaborată o taxonomie care să permită transformarea acesteia în realitate.

1.5. Este extrem de important ca întreaga UE să împărtășească aceeași perspectivă și să urmeze aceeași abordare. Prin urmare, taxonomia europeană trebuie să poată depăși abordările individuale și fragmentate existente în statele membre și să le înlocuiască. În măsura în care acest lucru este posibil, este oportun să se utilizeze ca fundament cadrele internaționale actuale.

1.6. Această măsură ar avea, totodată, un efect benefic asupra pieței interne, în special în ceea ce privește atragerea de capital pentru investiții durabile în întreaga UE. Într-adevăr, participanții la piață s-ar confrunta cu costuri mai mici, iar investitorii ar beneficia de o ofertă mai variată.

([1]) COM(2018) 97 final.

1.7. Planul de acțiune și punerea sa în aplicare prezintă provocări majore. Este vorba, evident, despre un mediu extrem de dinamic și în continuă evoluție. Prin urmare, taxonomia trebuie văzută ca un instrument evolutiv. O revizuire și ajustare periodică a sa este necesară.

1.8. Având în vedere cele de mai sus, Comitetul împărtășește opinia prezentată în propunere, potrivit căreia trebuie să se opteze pentru o abordare flexibilă și graduală. Este oportun ca acest demers să vizeze inițial un număr restrâns de domenii și de obligații legale.

1.9. După cum s-a afirmat anterior, propunerile actuale vizează aspectele de mediu. Totuși, Comitetul solicită ca, pornind de la o abordare holistă, să se acorde atenție coerenței generale. Comitetul salută ideea că trebuie să se țină seama de garanțiile minime sociale și de guvernanță, însă este necesară adoptarea unor măsuri suplimentare. Prin urmare, este important ca, pe viitor, să se depună eforturi în vederea extinderii domeniului de aplicare al acestui regulament, pentru a include obiective de durabilitate socială și de guvernanță.

1.10. Comitetul sprijină pe deplin opțiunea de realizare a unei taxonomii foarte detaliate a UE. Este esențial să se stabilească clar și ferm ce activități sunt cu adevărat durabile din punctul de vedere al mediului și să se elimine de la bun început orice îndoială în această privință.

1.11. La fel de importantă este și aplicabilitatea practică a taxonomiei. Aceasta este benefică și pentru consumatori și investitori. Pe de altă parte, trebuie susținută pe deplin decizia de a utiliza taxonomia numai atunci când aceasta va fi stabilă și suficient de matură.

1.12. În ceea ce privește taxonomia, ar trebui să se țină seama și de faptul că va fi utilizată de către întreprinderi. Acestora le revine în mare parte responsabilitatea pentru tranziția „propriu-zisă" către o economie durabilă. Cu siguranță, va fi necesară o abordare care să ia în considerare diferențele dintre sectoare și dimensiunea întreprinderilor. Totodată, este necesar să nu se denatureze concurența între întreprinderi atunci când acestea încearcă să obțină finanțare pentru activități economice durabile din punctul de vedere al mediului.

1.13. În același timp, taxonomia trebuie să poată fi aplicată atât într-un context amplu, internațional, cât și în context local. Comitetul este convins că trebuie evitat ca aceste măsuri să fie adaptate într-o măsură prea mare la nevoile entităților foarte mari, considerând că ele trebuie să fie și în beneficiul IMM-urilor.

1.14. Trebuie salutat rolul esențial jucat de autoritățile europene de supraveghere în elaborarea taxonomiei UE. Aceasta trebuie să poată fi utilizată de toate instituțiile financiare și să poată fi aplicată tuturor produselor financiare, rămânând, în același timp, viabilă pentru toate activitățile economice în cauză. În plus, trebuie să se țină seama de compatibilitatea taxonomiei cu legislația financiară europeană. Sarcinile și costurile suplimentare de reglementare și de supraveghere trebuie reduse la minimum, în special pe baza principiului proporționalității.

1.15. Comitetul consideră că informarea și comunicarea au, de asemenea, o importanță fundamentală. Așadar, în opinia Comitetului, trebuie acordată o atenție deosebită informării și comunicării în relația cu toate părțile interesate, inclusiv mediul operativ de afaceri, și cu publicul larg. Se recomandă elaborarea unui plan pentru a oferi cât mai multe informații tuturor părților interesate și publicului larg, cu care să se intre în dialog, pentru a le obține adeziunea. Ar trebui, de asemenea, inclusă și educația și formarea financiară. Oamenii fac diferența!

2. **Context** ([2])

2.1. La nivel internațional, adoptarea Agendei 2030 a ONU pentru dezvoltare durabilă (2015) și încheierea Acordului de la Paris (2016) au produs o schimbare semnificativă a atitudinii față de schimbările climatice și degradarea mediului. Pe scurt, acest lucru înseamnă că, la nivel mondial, a fost aleasă calea către un mediu mai durabil.

2.2. UE a lansat și până acum inițiative, dar, odată cu adoptarea documentelor internaționale citate, acest demers a intrat într-o fază accelerată. Pe de altă parte, tranziția către durabilitate impune eforturi semnificative și investiții importante. Numai în domeniul climei și al energiei, sumele menționate se ridică la 180 de miliarde EUR anual.

2.3. În acest context, în 2016 a fost creat un grup de experți la nivel înalt, în vederea elaborării unei strategii globale a UE în materie de finanțe durabile, în cadrul căreia au fost propuse, printre altele, două inițiative legate de sistemul financiar european:

([2]) Secțiunea „Context" se bazează, în mare măsură, pe explicațiile prezentate în propunerea de regulament și în „Planul de acțiune: finanțarea creșterii durabile" – COM(2018) 97 final.

2.3.1. prima inițiativă urmărește îmbunătățirea contribuției sistemului financiar la o creștere durabilă și favorabilă incluziunii;

2.3.2. cea de a doua este destinată consolidării stabilității financiare prin includerea considerațiilor (factorilor) de mediu, sociale și de guvernanță în procesul de adoptare a deciziilor de investiții.

2.4. Grupul de experți la nivel înalt a formulat, de asemenea, opt recomandări care, în opinia sa, reprezintă bazele solide ale unui sistem financiar durabil. De aici decurge solicitarea de a institui un sistem de clasificare solid din punct de vedere tehnic la nivelul UE, o „taxonomie", pentru a clarifica noțiunile „ecologic" și „durabil". Astfel, se va putea stabili dacă o activitate economică este „durabilă din punctul de vedere al mediului".

2.5. Pe baza activității grupului de experți la nivel înalt, Comisia a publicat, în primăvara anului 2018, un Plan de acțiune privind finanțarea creșterii durabile, care anunța, printre altele, propunerile care fac obiectul analizei.

2.6. Aceste propuneri ([3]), prezentate la 24 mai 2018, au ca scop:

2.6.1. stabilirea bazelor pentru crearea unei taxonomii, după cum s-a indicat anterior. Aceasta va permite, de asemenea, să se stabilească care investiții sunt, de fapt, „investiții durabile";

2.6.2. formularea unor orientări clare pentru investiții. Aceste orientări, în special cele destinate anumitor operatori din cadrul sistemului financiar, au drept obiectiv asigurarea clarității și a coerenței în momentul integrării riscurilor legate de factorii de mediu, sociali și de guvernanță în procesul de adoptare a deciziilor de investiții și de consultanță oferită investitorilor;

2.6.3. stabilirea mai multor obligații de transparență pentru anumiți actori din cadrul sistemului financiar, printre altele, cele legate de modul în care vor integra orientările menționate la punctul 2.6.2 în deciziile și consultanța corespunzătoare. De asemenea, aceștia vor trebui să demonstreze cum își ating obiectivele de durabilitate;

2.6.4. elaborarea unor noi indici de referință, corespunzători unui „impact scăzut de carbon" și unui „impact pozitiv de carbon", pe care furnizorii acestor indici trebuie să îi aplice astfel încât utilizatorii să beneficieze de siguranță în această privință.

3. **Observații și comentarii**

3.1. CESE salută propunerile actuale, care constituie un prim pas în aplicarea Planului de acțiune privind finanțarea creșterii durabile. În primul rând, trebuie elaborată o taxonomie. Aceasta va permite definirea „activităților economice durabile din punctul de vedere al mediului", fapt care, la rândul său, va permite definirea „investițiilor durabile din punctul de vedere al mediului", ceea ce, în ultimă instanță, reprezintă cel mai important aspect.

3.2. Pe de altă parte, aceste propuneri nu sunt nici pe departe singura contribuție la realizarea acestui obiectiv. Dimpotrivă, este vorba despre o chestiune extrem de complexă, care presupune adoptarea unui mare număr de măsuri și inițiative. Unele dintre acestea au fost deja prezentate și se preconizează că vor mai fi prezentate și altele, în viitorul apropiat sau ceva mai îndepărtat.

3.3. Având în vedere obiectivele Planului de acțiune, este extrem de important să se pună de la bun început baze solide, care să poată servi drept punct de plecare spre realizarea de progrese. Taxonomia îndeplinește această funcție, iar Comitetul susține pe deplin opțiunea aleasă ca punct de plecare. În altă ordine de idei, este important, în primul rând, să se înțeleagă exact noțiunile „ecologic" și „durabil".

3.4. Pe de altă parte, aceste baze trebuie să fie, de asemenea, în concordanță cu marile ambiții exprimate în Planul de acțiune, în care se afirmă, printre altele, că „Europa se află într-o poziție prielnică pentru a asuma acest rol de lider mondial". Este important să se acționeze în prezent în mod coerent cu această ambiție și să fie elaborată o taxonomie care să permită transformarea acesteia în realitate.

3.5. Așadar, taxonomia trebuie să fie o necesitate imperativă și unanim acceptată de către toate părțile implicate. În caz contrar, există riscul apariției unor repercusiuni negative pentru toate evoluțiile viitoare și pentru realizarea obiectivelor stabilite. O astfel de deficiență trebuie evitată cu orice preț.

3.6. Prin urmare, taxonomia europeană trebuie, de asemenea, să poată depăși abordările individuale și fragmentate existente în statele membre și să li se substituie. Totuși, acest lucru nu înseamnă că trebuie ignorate experiențele favorabile dobândite până în prezent. Acestea trebuie utilizate ori de câte ori este posibil. În acest context, este important și ca taxonomia să se bazeze pe cadrele internaționale actuale.

([3]) COM(2018) 353 final și COM(2018) 355 final.

3.7. În ultimă instanță, este extrem de important ca, în acest context, întreaga UE să împărtășească aceeași perspectivă și să urmeze aceeași abordare. Acest lucru va avea, totodată, un efect benefic asupra pieței interne, dat fiind că va fi mai simplu să se atragă capital pentru investiții durabile în întreaga UE. Într-adevăr, operatorii economici vor trebui să suporte mai puține costuri, întrucât nu va fi nevoie să se conformeze unor norme diferite, în state membre diferite. La rândul lor, investitorii vor avea mai multe opțiuni și le vor fi facilitate investițiile transfrontaliere.

3.8. Așa cum, pe bună dreptate, se arată în Planul de acțiune, „[d]atele științifice cu privire la durabilitate sunt dinamice și evolutive, cum sunt și necesitățile sociale, precum și nevoile investitorilor și ale pieței” ([4]). Taxonomia trebuie, prin urmare, să fie considerată un instrument evolutiv, care să fie revizuit și ajustat periodic, după necesități. Este important să se avanseze rapid, dar nu cu viteză excesivă.

3.9. Având în vedere cele de mai sus, Comitetul împărtășește opinia prezentată în propunere, potrivit căreia trebuie să se opteze pentru o abordare flexibilă și graduală. Acest lucru este valabil și în ceea ce privește realizarea diferitelor acțiuni și obiective prevăzute în Planul de acțiune.

3.10. De aceea, pentru CESE este îmbucurător că, pentru început, va fi vizat un număr restrâns de domenii ([5]) și va fi stabilit doar un număr restrâns de obligații legale ([6]). Acest lucru le permite tuturor părților interesate să se familiarizeze cu noua abordare și să dobândească experiența necesară. Pe de altă parte, este vorba despre un mediu aflat într-o evoluție rapidă și trebuie să se țină seama de faptul că o tranziție economică necesită întotdeauna o anumită perioadă de timp. Din acest motiv, este la fel de oportună și realizarea unei evaluări periodice a rezultatelor obținute și a progreselor realizate. Comitetul consideră că perioada actuală, de trei ani, prevăzută de legislație, este suficientă.

3.11. În concordanță cu afirmațiile anterioare, Comitetul poate susține abordarea propunerilor actuale, axată pe dimensiunea de mediu. Totuși, Comitetul solicită ca, pornind de la o abordare holistă, să se acorde atenție coerenței generale. În acest context, este oportun să se asume principiile consacrate în Pilonul european al drepturilor sociale și să se impună, totodată, ca activitatea economică să se desfășoare în conformitate cu garanțiile internaționale minime în domeniul social și al muncii, precum și cu normele de contabilitate. În același timp, în ceea ce privește garanțiile, trebuie subliniat că este vorba despre garanții minime și, prin urmare, va fi necesară adoptarea unor măsuri suplimentare. Prin urmare, este important ca pe viitor să se depună eforturi în vederea extinderii domeniului de aplicare al acestui regulament, pentru a include obiectivele de durabilitate socială și de guvernanță.

3.12. În același timp, este important să se aspire, de la bun început, către gradul maxim de claritate și certitudine. Comitetul sprijină pe deplin opțiunea de realizare a unei taxonomii foarte detaliate a UE. Acest lucru permite în orice moment asigurarea unei clarități maxime în ceea ce privește activitățile cu adevărat durabile din punctul de vedere al mediului și eliminarea oricărei îndoieli în acest sens. În plus, aceasta va permite o măsurare mai bună a contribuțiilor la obiectivele de mediu și inventarierea acestora, ceea ce este important nu numai pentru meritele în sine, ci și în ceea ce privește schimbările care vor avea loc în viitor.

3.13. La fel de importantă ca și claritatea și siguranța este și aplicabilitatea practică a taxonomiei și a tuturor deciziilor ulterioare adoptate pornind de la această bază. Într-adevăr, aceasta va trebui utilizată de diferite „părți interesate” care, adesea, nu sunt specializate. Va trebui ca ele să beneficieze de formarea necesară, pentru a putea „vorbi aceeași limbă”. Totodată, întreprinderile nu vor avea întotdeauna aceeași perspectivă pe care o au actorii din cadrul sistemului financiar.

3.14. Prin urmare, regulamentul trebuie adaptat pentru întreprinderi, ținând cont de activitățile pe care le desfășoară și de faptul că se află la capătul lanțului. Taxonomia trebuie să poată fi aplicată atât într-un context amplu, internațional, cât și în context local, de către întreprinderile mici. Având în vedere diferențele semnificative dintre acestea, este oportună, fără îndoială, o abordare sectorială. În opinia Comitetului, este clar că aceste măsuri trebuie să fie și în beneficiul IMM-urilor, având în vedere în special că ele reprezintă coloana vertebrală a economiei europene. Prin urmare, criteriile trebuie să fie, de asemenea, adaptabile.

3.15. În ceea ce privește atragerea finanțării pentru activități economice durabile din punctul de vedere al mediului, este necesar să se evite denaturarea concurenței între întreprinderi. Criteriile de evaluare tehnică trebuie să fie astfel stabilite, încât toate activitățile economice relevante dintr-un anumit sector să poată fi considerate sustenabile din punct de vedere ecologic și tratate în mod egal atunci când contribuie în egală măsură la atingerea obiectivelor de mediu stabilite. În acest sens, Comitetul solicită să se acorde o atenție deosebită provocărilor care vor fi întâmpinate în procesul de armonizare a criteriilor tehnice de selecție în diferitele (sub)sectoare economice și în materie de confidențialitate a datelor.

([4]) COM(2018) 353 final, p. 7.
([5]) În special în domeniul mediului și abia după aceea în alte domenii, cum ar fi cel social.
([6]) Astfel cum se propune, de exemplu, în articolul 4 din propunerea de regulament.

3.16. În plus, în acest context și în ceea ce privește aplicabilitatea practică, pentru CESE este îmbucurător că se ține seama în mare măsură de activitatea Comitetului de analiză a reglementării. Așadar, trebuie susținută propunerea privind adaptarea textelor la taxonomie numai atunci când aceasta va fi stabilă și suficient de matură.

3.17. În mod similar, în interesul compatibilității cu legislația financiară europeană, este oportun ca autoritățile europene de supraveghere (AES) ([7]) să joace un rol-cheie în elaborarea taxonomiei UE. Acest lucru ar trebui să garanteze că instituțiile financiare o vor putea utiliza, fiind aplicabilă produselor financiare. În acest sens, ar trebui să se țină seama de principiul proporționalității, în beneficiul instituțiilor mici și al instituțiilor locale. În termeni generali, este important să se limiteze cât mai mult sarcinile și costurile asociate cu reglementarea și supravegherea.

3.18. În plus, accentul pus pe aplicabilitatea practică va fi benefic nu doar pentru întreprinderi și pentru actorii din sistemul financiar, ci și pentru consumatori și investitori. Și ei vor beneficia de măsurile luate. Astfel, se va putea obține un grad și mai mare de certitudine și claritate în ceea ce privește deciziile de investiții durabile sau utilizarea fondurilor lor.

3.19. Într-un sens mai larg, atenția acordată principiilor siguranței, clarității și aplicabilității practice este justificată de scopul creșterii la maximum a șanselor de succes și al realizării pe deplin și în mod eficace a obiectivelor Planului de acțiune.

3.20. Comitetul salută și instituirea unor noi indici de referință pentru impact scăzut de carbon și impact pozitiv de carbon. Eliminând fragmentarea actuală, aceștia contribuie la îmbunătățirea funcționării pieței unice și, oferind informații mai multe și de calitate mai bună, cresc gradul de protecție și de transparență în beneficiul investitorilor. În plus, acești indici de referință vor duce la o îmbunătățire și la o creștere a volumului de informații legate de climă de care dispun întreprinderile și la comparabilitatea acestora. Totodată, pot aduce o contribuție majoră în ceea ce privește activele și proiectele care ajută la realizarea obiectivelor Acordului de la Paris privind clima.

3.21. Comitetul consideră că informarea și comunicarea au, de asemenea, o importanță fundamentală. Obiectivele Planului de acțiune și toate măsurile necesare în acest context ar putea fi promovate în mod considerabil și prin alte mijloace. Așadar, în opinia Comitetului, trebuie acordată o atenție deosebită informării și comunicării în relația cu toate părțile interesate și cu publicul larg. Ar putea fi elaborat un plan pentru a informa cât mai bine cu putință toate părțile interesate și pentru a iniția un dialog cu acestea, astfel încât să se ajungă la un nivel de „acceptare" care să impulsioneze fiecare parte să devină un partener în realizarea obiectivelor urmărite. Acesta ar trebui să includă și educația și formarea financiară. Oamenii fac diferența!

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([7]) Acronimul în limba engleză pentru „autoritățile europene de supraveghere" (*European Supervisory Authorities*) este ESA.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 92/83/CEE privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice

[COM(2018) 334 final – 2018/0173 (CNS)]

propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor

(reformare)

[COM(2018) 346 final – 2018/0176 (CNS)]

propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind informatizarea circulației și a controlului produselor accizabile

(reformare)

[COM(2018) 341 final – 2018/0187 (COD)]

și propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 389/2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor în ceea ce privește conținutul registrului electronic

[COM(2018) 349 final – 2018/0181 (CNS)]

(2019/C 62/17)

Raportor: **Jack O'CONNOR**

Sesizare	Parlamentul European, 5.7.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 13.6.2018
	Comisia Europeană, 25.5.2018
Temei juridic	Articolele 113 și 114 din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	193/0/9
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Rezumat și concluzii**

1.1. CESE salută măsurile cuprinse în acest pachet legislativ propus de Comisie. Comitetul consideră că acestea vor permite îndeplinirea în mare măsură a obiectivelor stabilite, și anume asigurarea unui grad mai mare de certitudine și claritate cu privire la tratamentul aplicat anumitor băuturi alcoolice, facilitarea schimburilor comerciale transfrontaliere în contextul unor sisteme raționalizate și modernizate și reducerea sarcinii administrative și juridice asupra întreprinderilor mici.

1.2. CESE este conștient de diferențele dintre statele membre sub aspectul contribuțiilor reprezentate de veniturile din accize, în special în cazul accizelor la băuturi alcoolice. În plus, există o serie de diferențe culturale privind modul de raportare la anumite produse, obiectivele sociale (de exemplu, sănătatea) și cele ale întreprinderilor (de exemplu, promovarea întreprinderilor mici sau a inovării). Prin urmare, un principiu călăuzitor constă în a oferi cea mai largă marjă de apreciere, pentru a permite statelor membre să adapteze accizele pentru produsele alcoolice la nevoile și obiectivele naționale în ceea ce privește structura de impozitare și contextele culturale și sociale. CESE își exprimă satisfacția că acest principiu a fost respectat în modificările propuse.

1.3. CESE sprijină măsurile cuprinse în pachetul de revizuiri în măsura în care definițiile beneficiază de o mai mare claritate și coerență (de exemplu, „independent din punct de vedere legal și economic", „cidru" etc.), accesul micilor producători la comerțul transfrontalier este simplificat din punct de vedere administrativ și modernizat prin intermediul unor sisteme informatice actualizate, iar procesul și condițiile de denaturare a alcoolului sunt clarificate. Acestea vor reduce

insecuritatea administrativă și juridică atât pentru statele membre, cât și pentru operatorii economici, ceea ce va avea ca efect reducerea costurilor și eliminarea barierelor. În plus, ar trebui comandat un raport privind piața neagră a băuturilor alcoolice.

1.4. Sunt vizate două chestiuni de interes. Prima constă în propunerea de a crește pragul tăriei alcoolice la care se aplică rate reduse pentru bere, de la 2,8 % vol. la 3,5 % vol. Deși acest lucru este prezentat ca o măsură de protejare a sănătății, există temeri că ea ar putea, dimpotrivă, spori consumul de alcool. Însă, având în vedere că acest lucru ar fi lăsat la latitudinea statelor membre, CESE sprijină propunerea, dar solicită efectuarea unei analize în termen de cinci ani pentru a evalua impactul în acele state membre care vor pune în practică propunerea.

1.4.1. În al doilea rând, Comisia propune raționalizarea metodei de măsurare a gradului Plato la bere pe baza „produsului finit", aceasta însemnând că măsurarea ar trebui făcută la sfârșitul procesului de fabricație. Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a interpretat de curând directiva în vigoare în sensul în care, în scopul perceperii accizelor, gradul Plato trebuie măsurat înainte de adăugarea zahărului/îndulcitorilor. Cu toate acestea, Comitetul observă că metoda respectivă este utilizată numai în trei state membre, ceea ce înseamnă că unsprezece state membre ar trebui să își schimbe metoda (restul statelor membre nu utilizează metoda Plato). Prin urmare, CESE sprijină propunerile Comisiei, din dorința de a crea cât mai puține perturbări (doar trei state membre ar urma să își schimbe metoda).

2. **Sinteza propunerilor Comisiei**

2.1. Propunerile Comisiei sunt împărțite în două. Este vorba despre propunerea de modificare a Directivei 92/83/CEE privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice și de propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor. Există încă două propuneri, de natură administrativă, care sprijină propunerile cuprinse în Directiva Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor. Acestea sunt propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 389/2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor în ceea ce privește conținutul registrului electronic și propunerea de decizie a Parlamentului European și al Consiliului privind informatizarea circulației și a controlului produselor accizabile (reformare).

2.2. **Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 92/83/CEE:** propunerile Comisiei abordează aspecte din patru domenii: (i) tratamentul alcoolului denaturat, (ii) ratele reduse ale accizelor pentru micii producători și clasificarea anumitor băuturi alcoolice, (iii) băuturile alcoolice cu tărie alcoolică redusă și (iv) măsurarea gradelor Plato ale berii îndulcite/aromatizate.

2.2.1. **Tratamentul alcoolului denaturat:** în prezent, recunoașterea reciprocă a alcoolului denaturat complet (ADC) între statele membre nu este uniformă, existând interpretări diferite ale utilizărilor indirecte ale alcoolului parțial denaturat (APD). Comisia propune: (a) clarificarea recunoașterii reciproce a ADC și modernizarea procedurilor de notificare de către statele membre a noilor formule ale acestuia; (b) asigurarea egalității de tratament a APD pentru utilizări indirecte și (c) impunerea obligației ca circulația alcoolului parțial denaturat care are o tărie alcoolică dobândită în volume (ABV) de cel puțin 90 % și a produselor nefinalizate care conțin alcool să se facă cu ajutorul sistemului de control al circulației produselor accizabile (EMCS).

2.2.2. **Ratele reduse ale accizelor pentru micii producători și clasificarea băuturilor alcoolice: statele membre** pot aplica accize reduse în cazul micilor producători de bere și alcool etilic. Micii producători trebuie să fie independenți „din punct de vedere legal și economic", dar acest lucru nu este definit corespunzător, ceea ce creează incertitudini și costuri administrative/judiciare. În plus, statele membre nu pot aplica accize reduse micilor producători de alte tipuri de băuturi alcoolice, dezavantajându-i astfel pe micii producători de cidru. Comisia propune (a) definirea expresiei „independent din punct de vedere legal și economic" și introducerea unui certificat uniform pentru micii producători, inclusiv de cidru, în întreaga UE; ([1]) (b) aplicarea, în mod opțional, de accize reduse în cazul micilor producători de cidru independenți ([2]).

2.2.3. **Băuturile alcoolice cu tărie alcoolică redusă: statele membre** pot aplica rate reduse pentru băuturile alcoolice cu tărie alcoolică redusă. Acest lucru este valabil doar pentru unele băuturi alcoolice (de exemplu, berea). Comisia propune ridicarea pragului tăriei alcoolice la volum de la 2,8 % la 3,5 % ([3]). S-a afirmat că pragul pentru berea cu tărie alcoolică redusă este prea scăzut, subminând inovarea în materie de produse și oferind prea puține stimulente pentru dezvoltarea acestui subsector. Prin urmare, consumatorii nu se îndreaptă către acest tip de bere, lucru care contravine politicii în domeniul sănătății.

([1]) Articolul 4 și articolul 13a.
([2]) Articolul 13.
([3]) Articolul 5.

2.2.4. **Măsurarea gradului Plato pentru berea îndulcită/aromatizată:** accizele la bere sunt percepute în funcție de gradul Plato al „produsului finit” în 14 state membre. Unsprezece state fac măsurătoarea la sfârșitul procesului de fabricație, în timp ce alte trei o fac înainte de adăugarea siropului de zahăr sau a substanțelor aromatice (restul statelor membre nu utilizează metoda Plato, ci măsurarea ABV – tăria alcoolică dobândită în volume). Termenul „produs finit” nu este definit în directivă, ceea ce duce la trei interpretări diferite, precum și la măsurări neuniforme și, deci, la aplicarea unor accize diferite produselor care pot avea același conținut de alcool. Se afirmă, de asemenea, că procedurile de control sunt împovărătoare, având în vedere diferitele cerințe pentru măsurarea gradului Plato în cele trei variante diferite (de exemplu, cerința de a efectua controlul în fabrica de bere, și nu după îmbuteliere). Curtea de Justiție a Uniunii Europene ([4]) a interpretat directiva actuală în sensul în care gradul Plato trebuie măsurat înainte de încheierea procesului, excluzând așadar substanțele adăugate. Comisia propune clarificarea dispoziției referitoare la măsurarea gradului Plato în cazul berii, în special în ceea ce privește momentul în care trebuie efectuată ([5]), preconizându-se ca aceasta să aibă loc la finalul procesului (și anume, ținând seama de toate substanțele adăugate). Această măsură va duce efectiv la clarificarea definiției „produsului finit”.

2.3. **Propunerea de directivă a Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor (reformare)** Acest al doilea pachet de măsuri este de natură tehnică, cuprinzând măsuri de raționalizare a transportului de produse accizabile. Procedurile privind accizele și procedurile vamale nu sunt întotdeauna aliniate sau sincronizate, ceea ce creează probleme atunci când produsele accizabile sunt importate sau exportate. În unele situații, procedurile privind accizele sunt greoaie sau variază considerabil de la un stat membru la altul. În plus, având în vedere nivelul ridicat de risc fiscal legat de deținerea și circulația produselor accizabile în regim suspensiv de accize, aceste acorduri sunt în general utilizate de întreprinderile mari. IMM-urile recurg la proceduri mai potrivite pentru transporturi mici și un număr redus de deplasări, dar acestea duc la creșterea sarcinii de reglementare aferente fiecărui transport. Acest lucru generează costuri administrative și de conformitate suplimentare, și obligă întreprinderile și autoritățile naționale la eforturi semnificative, din cauza faptului că unele etape ale procedurilor trebuie efectuate manual și se supun unor cerințe care diferă de la un stat membru la altul. În plus, aceste etape sunt o sursă de fraudă fiscală. Comisia propune o serie de măsuri de raționalizare și simplificare a acestor procese care vizează interacțiunea la importul și exportul de produse supuse accizelor, taxele plătite între întreprinderi și situațiile excepționale.

2.3.1. **Interacțiunea la import:** nu există documente standard obligatorii pentru a solicita scutirea de accize la punerea în liberă circulație. O scutire de plată la punerea în circulație poate fi solicitată în cazul în care mărfurile sunt transportate de la locul importului în contextul sistemului de control al mișcărilor cu produse accizabile (EMCS), dar nu există o cerință standard în materie de dovadă, spre deosebire de dispozițiile pentru scutirea de TVA la import pentru livrările efectuate în interiorul UE. Comisia propune o cerință conform căreia trebuie declarați expeditorul și destinatarul (statele membre au posibilitatea de a solicita identificarea circulației produselor supuse accizelor).

2.3.2. **Interacțiunea la export:** nu există o sincronizare armonizată între EMCS și sistemul de control al exporturilor (ECS). Procesele de expediere nu pot fi încheiate decât manual, în timp ce exporturile invalidate nu sunt raportate către EMCS. Acest lucru poate duce la sarcini administrative pentru întreprinderi (de exemplu, întârzieri în eliberarea de garanții) și potențiale fraude și denaturări ale pieței. Comisia propune cerința de a identifica expeditorul produselor supuse accizelor și numărul de referință administrativ unic (ARC) al deplasării în contextul EMCS. Va exista, de asemenea, o obligație de a raporta o situație excepțională în ceea ce privește exporturile către EMCS (de exemplu, imposibilitatea de a scoate mărfurile din UE, invalidarea declarației), pentru a îmbunătăți sincronizarea.

2.3.3. **Alinierea tranzitului:** pe lângă combinația dintre EMCS și ECS, sunt utilizate și alte proceduri pentru a supraveghea exportul de produse accizabile: procedura de tranzit extern și intern și contractul de transport unic (STC). Utilizarea acestor proceduri simplifică operațiunile de export pentru operatorii economici, deoarece le permite să închidă procedura de export la începutul tranzitului și, prin urmare, să finalizeze deplasarea în cadrul EMCS. Cu toate acestea, utilizarea acestor proceduri de export simplificate a condus la o serie de probleme: un nivel scăzut de dovedire a scutirii de la plata accizelor, nicio dovadă de ieșire fizică, garanții eliberate înainte de ieșirea efectivă a mărfurilor și o supraveghere precară. Acest lucru poate duce la eventuale fraude și la insecuritate juridică, care creează complicații și confuzii la nivel de întreprindere. În prezent, nu este posibil din punct de vedere juridic să se închidă circulația produselor accizabile prin deschiderea tranzitului. Comisia propune să se permită operatorilor economici să apeleze la o modalitate simplificată de a

([4]) C-30/17 – Kompania Piwowarska, 17 mai 2018.
([5]) Articolul 3.

exporta produse accizabile, prin utilizarea regimului de tranzit extern după regimul de export în loc de EMCS până la frontiera externă. Acest lucru ar oferi garanții adecvate de gestionare și ar împiedica dispariția mărfurilor la destinație, deoarece, odată devenite mărfuri neunionale la începutul tranzitului extern, s-ar afla sub supraveghere vamală până la părăsirea teritoriului vamal.

2.3.4. **Taxa plătită între întreprinderi (B2B):** procedura actuală privind deplasarea mărfurilor pentru care s-a plătit taxa B2B se face pe hârtie. Aceasta este utilizată de către IMM-uri, deoarece nu necesită un antrepozit fiscal de expediție sau recepție, însă este depășită, neclară și împovărătoare. Comisia propune ca deplasările respective să fie automatizate prin extinderea domeniului de aplicare al EMCS, facilitată de crearea a două noi categorii: expeditorul certificat și destinatarul certificat. Acest lucru va simplifica și va reduce costurile pentru IMM-uri și va permite o mai mare eficiență.

2.3.5. **Situații excepționale:** situațiile excepționale se referă la o serie de cazuri neprevăzute: cantitatea de mărfuri care sosește la destinație este mai mică decât cantitatea declarată la expediere (inclusiv pierderile la nivel național, cum ar fi evaporarea benzinei) sau mai mare; destinatarul refuză să își asume responsabilitatea pentru mărfuri; anularea oficială a deplasării etc. Aceste situații nu sunt detaliate juridic, fapt care duce la utilizarea de către statele membre a unor proceduri diferite pentru a evalua lipsurile și a gestiona refuzurile și pragurile pentru pierderile admisibile. Acest lucru poate crea complicații și neînțelegeri. Directivele garantează deja același mod de măsurare a cantităților. Comisia acceptă faptul că trebuie să acționeze astfel încât autoritățile naționale să țină mai bine seama de existența acestora. Cu toate acestea, ea propune o nouă intervenție pentru standardizarea pragurilor de pierdere admisibile.

2.4. Există încă două propuneri, de natură administrativă, care sprijină propunerile cuprinse în Directiva Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor.

2.4.1. Propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 389/2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor în ceea ce privește conținutul registrului electronic vizează automatizarea supravegherii deplasărilor de produse accizabile care au fost eliberate pentru consum într-un stat membru și care sunt deplasate către alt stat membru pentru a fi livrate în scopuri comerciale în acest alt stat membru.

2.4.2. Propunerea de decizie a Parlamentului European și al Consiliului privind informatizarea circulației și a controlului produselor accizabile (reformare) însoțește regulamentul Consiliului menționat anterior și pune în aplicare automatizarea supravegherii deplasărilor de produse accizabile.

3. **Observații**

3.1. *Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 92/83/CEE*

3.1.1. Tratamentul alcoolului denaturat (punctul 2.2.1 de mai sus). CESE consideră că propunerile Comisiei sunt bune și ar trebui aplicate. În plus, este nevoie de o mai bună înțelegere a pieței negre a băuturilor alcoolice. Prin urmare, ar trebui comandat un raport cu privire la această problemă, astfel încât să poată fi create instrumente mai bune de combatere a ei.

3.1.2. Ratele reduse ale accizelor pentru micii producători și clasificarea anumitor băuturi alcoolice (punctul 2.2.2 de mai sus). Încă o dată, CESE consideră că propunerile Comisiei vor aborda problemele actuale și vor asigura o mai mare claritate, îmbunătățind în același timp regimul existent, astfel încât acesta să încurajeze în continuare acordarea de sprijin micilor producători. CESE este de părere că, în viitor, Comisia ar trebui să ia în considerare introducerea unei cote reduse similare, cu praguri revizuite, pentru producătorii de băuturi alcoolice distilate.

3.1.3. Băuturile alcoolice cu tărie alcoolică redusă (punctul 2.2.3 de mai sus). Propunerile Comisiei referitoare la această chestiune sunt mai controversate. Există puține dovezi care să ateste că inovarea în materie de produse este afectată. Datele empirice arată că întreprinderile, inclusiv cele mici, au mărit producția de bere cu tărie alcoolică redusă. Obținerea de beneficii în materie de sănătate ar presupune ca consumatorii de bere cu o tărie obișnuită să fie încurajați să treacă la consumul de bere cu o nouă concentrație, redusă, de alcool. Dacă acest lucru nu se întâmplă, băutorii de bere slab alcoolizată ar putea ajunge să consume băuturi mai tari. Cu toate acestea, CESE recunoaște că propunerile nu sunt obligatorii pentru statele membre, care sunt libere să mențină un prag inferior și să reducă accizele. Prin urmare, CESE acceptă propunerile menționate. Cu toate acestea, ar trebui ca, în termen de cinci ani, să se efectueze o analiză în acele state membre care vor pune în practică propunerea, pentru a evalua în ce măsură s-a înregistrat o trecere de la consumul de băuturi cu tărie alcoolică obișnuită la cel de băuturi mai slab alcoolizate.

3.1.4. Măsurarea gradului Plato pentru berea îndulcită/aromatizată (punctul 2.2.4 de mai sus): CESE recunoaște că propunerile Comisiei cu privire la această chestiune pot naște controverse, în special în lumina interpretării de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a directivei în vigoare. Afirmația potrivit căreia măsurarea tăriei alcoolice trebuie să se facă

înainte de adăugarea zahărului/îndulcitorilor introduce o povară administrativă și este contestată de către reprezentanții operatorilor economici. De altfel, numai trei state membre efectuează măsurarea înainte adăugării de zahăr/îndulcitori, în timp ce celelalte unsprezece utilizează metoda Plato în concordanță cu propunerile Comisiei. În acest context, și ținând cont de beneficiile care derivă dintr-o definiție coerentă a „produsului finit", este mai puțin problematic ca trei state membre să își modifice metoda, decât să se solicite celorlalte unsprezece să facă acest lucru. Mai trebuie observat și că, atunci când astfel de băuturi sunt exportate, diferențele în ceea ce privește metoda Plato nu sunt relevante, întrucât este necesară măsurarea ABV. Iată de ce Comitetul consideră că propunerile Comisiei sunt cel mai puțin perturbatoare și ar avea avantajul de a proteja veniturile fiscale.

3.2. *Propunere de directivă a Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor (reformare)*

3.2.1. CESE consideră că măsurile cuprinse în această propunere de directivă a Consiliului și care vizează interacțiunea la import și la export, alinierea tranzitului, taxa plătită între întreprinderi și situațiile excepționale vor avea efectul scontat, adică vor permite raționalizarea transportului de produse accizabile, alinierea procedurilor privind accizele și a procedurilor vamale, reducerea costurilor administrative și de conformitate pentru operatorii economici, precum și pentru autoritățile naționale, și vor contribui la combaterea fraudei. CESE sprijină aceste propuneri.

3.3. *Propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 389/2012 și propunerea de decizie a Parlamentului European și al Consiliului privind informatizarea circulației și a controlului produselor accizabile (reformare)*

3.3.1. CESE sprijină aceste propuneri, deoarece ele facilitează din punct de vedere administrativ punerea în aplicare a propunerilor cuprinse în Directiva Consiliului de stabilire a regimului general al accizelor.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind titlurile garantate cu obligațiuni suverane

[COM(2018) 339 final – 2018/0171 (COD)]

(2019/C 62/18)

Raportor: **domnul Daniel MAREELS**

Sesizare	Parlamentul European, 5.7.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 6.7.2018
Temeiul juridic	Articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Ședința nr.	538
Rezultatul votului	201/3/8
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerile privind titlurile garantate cu obligațiuni suverane (SBBS), care se înscriu în cadrul mai larg al finalizării uniunii bancare și al creării unei uniuni a piețelor de capital. În trecut, Comitetul s-a manifestat ca un mare promotor și susținător al acestor două uniuni. În plus, propunerile au potențialul de a contribui în mod pozitiv la stabilitatea și reziliența financiară.

1.2. Din punct de vedere conceptual, SBBS urmăresc abordarea legăturii tradiționale strânse dintre bănci și țările lor de origine („*sovereigns*"). Încă de la criza financiară, Comitetul a solicitat să se acționeze în acest sens și a susținut cu fermitate slăbirea acestei legături. Fără a aduce atingere eforturilor depuse deja, CESE salută și faptul că prezenta propunere se ocupă de acest aspect.

1.3. Într-adevăr, SBBS pot determina băncile să își reducă expunerile la datoria suverană a țării de origine și să își diversifice portofoliile de datorii publice. La aceasta se adaugă faptul că nu există o partajare a riscurilor și a pierderilor între statele membre din zona euro. În acest caz, riscurile sunt suportate integral de investitorii care au achiziționat SBBS.

1.4. În stadiul actual, SBBS ar fi considerate drept „securitizări" pentru aplicarea reglementărilor, reducând de fapt interesul băncilor de a investi în acestea. Potrivit Comitetului, remedierea acestei situații ar fi pe deplin justificată. Sincronizarea dintre SBBS și obligațiunile suverane din zona euro, emise în euro (*sovereign exposures*), trebuie să permită investitorilor din sectorul financiar să investească în SBBS în aceleași condiții cu cele aplicabile în cazul investiției în obligațiunile suverane subiacente din zona euro.

1.5. Propunerile prevăd doar un cadru de facilitare care permite dezvoltarea SBBS de către piață. În opinia Comitetului, claritatea, funcționalitatea și eficiența acestui cadru sunt importante în toate împrejurările. De asemenea, acesta nu poate avea consecințe negative sau nefavorabile.

1.6. În ceea ce privește cadrul de reglementare propus, CESE are o poziție nuanțată. Sunt aspecte care pot fi aprobate, cum ar fi principiul emisiunii de SBBS de către o entitate cu scop special (SPE). Pentru alte aspecte, cum ar fi autocertificarea structurii portofoliului subiacent de către SPE, pare oportună o înăsprire. Dată fiind importanța acesteia, pare oportună o supraveghere mai strictă și chiar prealabilă din partea Autorității Europene pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA).

1.7. Rămân, de asemenea, o serie de întrebări fără răspuns. Astfel, se pune întrebarea dacă SBBS vor fi funcționale și eficiente în toate împrejurările. Și, în plus, care va fi soarta acestora în perioade de criză generală sau de criză a unuia sau a mai multor state membre? Care sunt consecințele împărțirii emisiunilor în tranșe, având în vedere că se pare că tranșele cu rang superior („tranșe senior", care prezintă un risc mai mic) vor putea fi plasate pe piață doar dacă se găsesc suficienți investitori pentru tranșele cu rang inferior (tranșe „junior", care prezintă un risc mai mare)? Astfel, emisiunile par să aibă un caracter aleatoriu și precar, iar această slăbiciune subminează – cel puțin – posibilul succes al SBBS.

1.8. În egală măsură, o abordare pozitivă a „piețelor" și a altor părți interesate importante este esențială pentru SBBS. Ele trebuie să fie dispuse să acționeze în acest sens și să pună acest instrument în practică. În ceea ce privește piețele și reprezentanții statelor membre, ei au exprimat opinii destul de critice în cadrul consultațiilor pregătitoare ale părților interesate. Comitetul consideră că este indispensabil să se instituie un dialog și o consultare cu toate părțile interesate, pentru a ajunge împreună la soluții constructive.

1.9. În ansamblu și ținând cont de toate considerentele menționate anterior, CESE consideră că singura modalitate de a vedea dacă băncile, pentru investițiile lor, vor trece de la obligațiunile țărilor de origine la SBBS și dacă investitorii vor fi dispuși să cumpere tranșele cu rang inferior în cantități suficiente pentru a justifica crearea SBBS este de a testa pe piață noul instrument financiar SBBS.

1.10. În final, Comitetul consideră că trebuie analizată mai pe larg și întrebarea dacă SBBS pot fi achiziționate și de deponenții și consumatorii particulari. Ținând cont, pe de o parte, că este un produs deosebit de complex și, pe de altă parte, de împărțirea acestuia în tranșe, Comitetul tinde să creadă că această achiziție poate fi luată în considerare doar în cazul tranșelor cu rang superior, însă nu și în cazul tranșelor cu rang inferior. Doar în cazul primelor tranșe menționate, riscul este limitat și este posibilă comparația cu o deținere directă a obligațiunilor suverane de către aceiași deponenți și consumatori.

2. **Context**

2.1. La 24 mai 2018, Comisia și-a anunțat propunerea ([1]) pentru dezvoltarea orientată către piață a unor titluri garantate cu obligațiuni suverane, cunoscute mai bine sub denumirea în engleză „*sovereign bond –backed securities*" sau, pe scurt, „SBBS".

2.2. Această propunere se înscrie în cadrul mai larg al finalizării uniunii bancare și al creării unei uniuni a piețelor de capital (UPC). Ea se axează în principal pe slăbirea legăturii dintre bănci și autoritățile lor naționale („*sovereigns*") și dorește, astfel, să depună eforturi pentru reducerea riscului și pentru partajarea riscurilor private. Prin caracterul transfrontalier, se urmărește și o contribuție la o mai mare integrare și diversificare a piețelor financiare în cazul titlurilor de stat din piața internă.

2.3. Anterior, băncile dețineau destul de multe obligațiuni suverane ale propriilor autorități naționale (din țările de origine), fapt care, așa cum s-a constatat cu ocazia crizei financiare, poate presupune anumite riscuri. Prin urmare, de atunci s-a solicitat slăbirea acestei legături.

2.4. Răspunsul oferit cu ajutorul SBBS dorește să ofere băncilor posibilitatea de a-și repartiza mai bine obligațiunile suverane din punct de vedere geografic. Se ia astfel în considerare, pe de o parte, oferta mai redusă de astfel de obligațiuni și, pe de altă parte, cererea mai ridicată a instituțiilor financiare pentru asemenea active, ca urmare, printre altele, a noilor cerințe reglementare de a deține suficiente rezerve de active foarte lichide.

2.5. SBBS reprezintă un nou tip de instrument financiar și prezenta propunere dorește să înlăture obstacolele care s-au opus până acum dezvoltării acestuia. În esență, cadrul de facilitare propus urmărește două obiective concrete:

2.5.1. instituirea unui cadru general adecvat pentru SBBS, prin care să se realizeze „standardizarea" acestui nou instrument și care trebuie să beneficieze și de lichiditatea acestuia;

2.5.2. legat de aceasta, înlăturarea obstacolelor de reglementare care se opun utilizării și achiziționării SBBS. În esență, în ceea ce îi privește pe investitorii care achiziționează acest tip de SBBS, se va aplica o abordare transparentă (de tip *look through*). În consecință, se vor aplica din punct de vedere reglementar reguli identice cu cele valabile și în cazul în care ar fi deținut ei înșiși obligațiunile suverane subiacente.

([1]) COM(2018) 339 final.

2.6. O trăsătură specifică și, în același timp, o caracteristică esențială a SBBS privește portofoliul subiacent al acestora. Pentru realizarea repartizării geografice, menționată mai sus, a riscurilor din uniunea bancară și a pieței interne, portofoliul trebuie să fie compus exclusiv din obligații suverane din toate statele membre din zona euro. O restricție suplimentară constă în prevederea ca numai emisiunile eliberate în euro să fie eligibile. Ele sunt incluse în SBBS în funcție de ponderea economică a statului membru în cauză.

2.7. Un alt element foarte specific privește faptul că investitorii sunt cei care suportă riscurile și pierderile. SBBS sunt organizate în tranșe și aceștia pot opta pentru tranșe cu rang superior sau inferior, care presupun mai puține, respectiv mai multe riscuri. Portofoliile subiacente reprezintă, de altfel, singura lor garanție, întrucât se prevede că emitenții de SBBS sunt entități *ad hoc* care nu pot dezvolta alte activități și de la care nu se pot cere despăgubiri ([2]).

2.8. Tot cu privire la investitori, așa cum s-a indicat mai sus, pentru folosirea reglementară a SBBS se va aplica o abordare transparentă. Astfel, nu se va mai lua în considerare „ambalajul" juridic al acestui instrument ca „securitizare" ([3]), ci titlurile de stat subiacente cuprinse în SBBS. Dacă este cazul, investitorii în SBBS care îndeplinesc toate condițiile vor primi același tratament reglementar privind cerințele de capital și limitele de concentrație și de lichiditate ca și cel primit în cazul titlurilor de stat pe care le dețin în mod direct.

2.9. Prezentele propuneri creează condițiile pentru SBBS și tratamentul prudențial al acestora, însă, în final, „piața" este cea care le va utiliza. Ofertanții și investitorii vor decide în final dacă acest nou instrument financiar devine realitate și, în caz afirmativ, cum îl vor folosi și în ce măsură.

3. **Comentarii și observații**

3.1. Comitetul salută această propunere privind SBBS, care se înscrie în cadrul mai larg al finalizării uniunii bancare și al creării unei uniuni a piețelor de capital. În trecut, Comitetul s-a manifestat ca un mare promotor și susținător al acestor două uniuni ([4]).

3.2. Mai concret, aceste propuneri urmăresc slăbirea legăturii dintre bănci și țările lor de origine. Încă de la criza financiară, Comitetul a susținut cu fermitate realizarea acestei slăbiri și, de aceea, este satisfăcut că prezenta propunere se ocupă de acest aspect, ținând cont de contextul în care există, în același timp, o ofertă în scădere și o cerere în creștere de obligațiuni suverane.

3.3. Ca instrument financiar nou, SBBS permite o mai bună și mai amplă diversificare în expunerea băncilor și a altor instituții financiare la obligațiunile suverane („*sovereign bond holdings*"). Acest lucru contribuie, cu siguranță, la reducerea riscurilor în sectorul financiar.

3.4. Propunerea prevede doar un cadru de facilitare, care permite dezvoltarea SBBS de către piață, fără a merge atât de departe. Dacă piața ar obține o dezvoltare eficientă, acest lucru ar duce la realizarea unui nou instrument financiar și a unei piețe pentru acesta. Impactul acestui lucru a fost estimat de Comisie în două scenarii ([5]). Primul este cel în care SBBS sunt create doar într-un volum redus, fiind vorba despre o sumă de aproximativ 100 de miliarde EUR; într-o abordare mai largă, este vorba despre 1 500 de miliarde EUR, ajungându-se în acest caz la relevanță economică.

3.5. O repartizare pe scară largă a SBBS oferă, de asemenea, un potențial pentru o mai bună integrare a piețelor financiare și ar contribui astfel la sporirea stabilității financiare și la reziliența sistemului financiar.

3.6. În opinia Comitetului, este important ca, în toate împrejurările, cadrul de facilitare propus să fie clar, funcțional și eficient și să nu aibă consecințe negative sau nefavorabile. În plus, și pentru a spori șansele de succes, o abordare pozitivă a „piețelor" și a altor părți interesate importante este esențială. Ele trebuie să fie dispuse să acționeze în acest sens și să transforme SBBS în realitate.

3.7. În ceea ce privește piețele și reprezentanții statelor membre, ei au exprimat opinii destul de critice în cadrul consultațiilor pregătitoare ale părților interesate. Astfel, participanții la piață au prezentat puncte de vedere variate cu privire la viabilitatea SBBS. Angajații oficiilor de administrare a datoriei publice („*Debt Management Officers*") consideră, prin

([2]) Cu excepția cazurilor excepționale, precum utilizarea eronată a denumirii SBBS.
([3]) În acest caz, cerințele de reglementare ar avea o mai mare importanță.
([4]) A se vedea JO C 81, 2.3.2018, p. 117; JO C 237, 6.7.2018, p. 46 și JO C 177, 18.5.2016, p. 21.
([5]) SWD(2018) 252 final, p. 70.

urmare, că SBBS nu vor rupe legătura dintre bănci și țările lor de origine și nu vor crea active cu risc redus. Iar reprezentanții statelor membre au indicat recent că nu sunt de acord cu nevoia imediată de SBBS ([6]). Comitetul consideră că este indispensabil să se instituie un dialog și o consultare cu toate părțile interesate, pentru a ajunge împreună la soluții constructive.

3.8. Fără a se aduce atingere celor expuse anterior și în continuare, cadrul de reglementare propus pentru SBBS primește, în general, aprobarea Comitetului, cu atât mai mult cu cât acesta pune capăt penalizării suferite de instrumentele similare în prezent și, în același timp, se folosește abordarea „criteriului de referință".

3.9. Această aprobare presupune, printre altele, că realizarea și emiterea de SBBS trebuie efectuate doar de întreprinderi din sectorul privat. Este corect ca instituția emitentă să fie o entitate cu scop special („*special purpose entity*" – SPE), care nu poate dezvolta alte activități. Aceasta face ca lucrurile să fie mai clare pentru toți.

3.10. Prin înregistrarea obligatorie a obligațiilor suverane emise în euro de toate statele membre din zona euro, în raport cu ponderea lor economică ([7]), se realizează repartizarea și diversificarea prevăzute la 3.3. În plus, această înregistrare face ca anumite obligațiuni suverane să fie mai interesante pentru investitorii străini. Acest lucru este valabil mai ales pentru obligațiunile suverane din anumite țări, care altfel sunt emise pe piețe mici și mai puțin lichide.

3.11. Ținând seama de importanța înregistrării obligatorii, menționată la punctul anterior, a obligațiilor suverane ale tuturor statelor membre în raport cu ponderea lor economică, Comitetul își pune întrebări cu privire la sistemul actual de autocertificare de către entitățile emitente. Se pune întrebarea dacă nu trebuie prevăzută o supraveghere mai strictă și prealabilă din partea ESMA.

3.12. De asemenea, este important că acest instrument nu prevede partajarea riscurilor și a pierderilor între statele membre din zona euro. Riscurile și pierderile sunt integral suportate de investitorii în SBBS.

3.13. Ca instituție emitentă, SPE emite o serie de titluri care cuprind creanțe asupra veniturilor provenite din portofoliul subiacent. Aceste titluri prezintă riscuri diferite, tranșele cu rang superior ([8]) având riscul cel mai redus, iar tranșele cu rang inferior riscul cel mai mare. Practic, se pare că tranșele cu rang superior vor putea fi plasate pe piață doar dacă se găsesc suficienți investitori pentru tranșele cu rang inferior ([9]). Orice emisiune devine astfel aleatorie și precară. Această slăbiciune subminează posibilul succes al SBBS.

3.14. De altfel, se poate pune și întrebarea dacă SBBS vor fi funcționale și eficiente în toate împrejurările. Care va fi soarta lor în perioade de criză generală sau de criză a unuia sau a mai multor state membre? Acest lucru este important, având în vedere că evenimentele recente au arătat din nou că piețele financiare reacționează rapid la astfel de situații.

3.15. În plus, trebuie clarificate consecințele creării unei piețe pentru SBBS, alături de piața deja existentă pentru obligațiunile suverane ale statelor membre individuale. Apar mai multe întrebări în acest context. Astfel, vor fi disponibile volume suficiente în toate împrejurările? Ce se întâmplă dacă nu este cazul? Crearea unei piețe suplimentare nu va duce la fragmentare și divizare?

3.16. Cadrul de reglementare permite, de asemenea, ca deponenții și consumatorii să poată achiziționa și deține SBBS ([10]). Întrucât este vorba despre produse deosebit de complexe, este posibil să existe tentația să li se refuze acest lucru. Însă poate este necesară o nuanțare și ar fi oportună o interdicție doar pentru tranșele cu rang inferior, tocmai pentru că acestea pot prezenta, în plus, riscuri mari. Altfel ar trebui să poată fi abordate tranșele cu rang superior, care prezintă un risc mai redus și suportă, fără îndoială, comparația cu deținerea directă a obligațiunilor suverane de către aceiași deponenți și consumatori. Comitetul solicită să se analizeze mai pe larg această chestiune.

3.17. În final, Comitetul consideră că este absolut corect ca, pentru aplicarea reglementărilor, să se realizeze sincronizarea dintre SBBS și obligațiunile suverane naționale din zona euro, emise în euro (*sovereign exposures*). Acest lucru trebuie să permită investitorilor din sectorul financiar să investească în SBBS în aceleași condiții cu cele aplicabile în cazul investiției în obligațiunile suverane subiacente din zona euro.

([6]) Pentru aceste obiecții și observații, a se vedea în detaliu punctul 3 din nota explicativă la proiectul de regulament (p. 6).
([7]) A se vedea articolul 4, alineatul (2) din propunerea de regulament și pentru cifrele legate de ponderea economică a statelor membre în cauză: https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.en.html
([8]) Tranșele cu rang superior ar trebui să constituie cea mai mare parte din emisiuni, iar tranșele cu rang inferior, cea mai mică parte.
([9]) De regulă, tranșele cu rang inferior obțin un randament mai mare în schimbul acestui risc mai ridicat.
([10]) A se vedea articolul 3 alineatul (6) din propunerea de regulament.

3.18. În ansamblu și ținând cont de toate comentariile menționate anterior, Comitetul consideră că realizarea SBBS reprezintă o idee atractivă din punct de vedere conceptual, însă elaborarea acesteia în cadrul propunerilor oferă o imagine nuanțată și ridică o serie de întrebări. De asemenea, nu pot rămâne fără răspuns criticile și reacțiile participanților la piață și ale altor părți interesate importante. Însă în definitiv, Comitetul împărtășește abordarea Comisiei potrivit căreia este posibil un răspuns „efectiv" în practică doar odată cu testarea conceptului pe piețele „reale".

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Fiscalis” pentru cooperare în domeniul fiscal

[COM(2018) 443 final – 2018/0233 (COD)]

(2019/C 62/19)

Raportor: **Krister ANDERSSON**

Sesizare	Parlamentul European, 14.6.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 4.7.2018
Temei juridic	Articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea responsabilă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	194/2/0
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerea Comisiei de regulament care instituie un nou program Fiscalis. Autoritățile fiscale naționale continuă să se confrunte cu problema unei capacități insuficiente și a unei cooperări nesatisfăcătoare, iar CESE este de acord că există o nevoie urgentă de ameliorare a funcționării politicii fiscale, inclusiv a cooperării administrative și a sprijinirii autorităților fiscale.

1.2. CESE consideră că o interacțiune mai eficace între autoritățile fiscale este importantă pentru coerența și funcționarea pieței unice și este de acord că un asemenea grad de cooperare și coordonare poate fi atins doar la nivelul UE.

1.3. CESE își exprimă îngrijorarea că bugetul propus de 270 de milioane EUR ar putea fi insuficient, având în vedere programul amplu propus de Comisie și progresul rapid al digitalizării. Prin urmare, CESE recomandă o evaluare intermediară a adecvării finanțării.

1.4. CESE consideră că este important să se țină seama de dezvoltarea digitală și salută obiectivul Comisiei de a asigura coordonarea sistemelor electronice europene cu alte acțiuni relevante referitoare la guvernarea electronică la nivelul Uniunii.

1.5. CESE încurajează Comisia ca, împreună cu statele membre, să instituie cursuri comune de formare de bază destinate autorităților fiscale, în vederea îmbunătățirii funcționării pieței unice. CESE este de părere că un efort comun în materie de educație ar putea conduce la crearea unei viitoare academii fiscale la nivelul UE pentru autoritățile fiscale.

1.6. În urma evaluării programului actual, CESE observă că acțiunile privind auditurile comune, grupurile de proiect, vizitele de lucru și echipele de experți în vederea colaborării în materie de tehnologie a informației se numără printre cele mai de succes instrumente și solicită Comisiei să acorde prioritate acestor acțiuni în cadrul noului program Fiscalis.

1.7. CESE salută introducerea programelor de lucru multianuale pentru reducerea sarcinii administrative atât pentru Comisie, cât și pentru statele membre.

1.8. CESE consideră că este important ca societatea civilă în ansamblu să participe activ la programul Fiscalis.

2. **Introducere și context**

2.1. În cadrul pachetului său de măsuri referitoare la următorul Cadru financiar multianual pentru perioada 2021-2027 ([1]), adoptat la 2 mai 2017, Comisia a publicat o propunere privind reînnoirea angajamentului financiar în favoarea programului Fiscalis.

2.2. Propunerea Comisiei se referă la prelungirea actualului program Fiscalis 2020, care a fost instituit prin Regulamentul (UE) nr. 1286/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și este pus în aplicare de către Comisie în cooperare cu statele membre și cu țările asociate.

2.3. Propunerea Comisiei vizează facilitarea simplificărilor și adaptărilor, și anume: 1. utilizarea pe scară largă a sumelor forfetare/costurilor unitare; 2. simplificarea și reducerea tipologiei de acțiuni pentru a oferi mai multă flexibilitate; 3. o definiție mai precisă a componentelor comune și a componentelor naționale, care reflectă mai exact realitatea proiectelor în materie de tehnologie a informației și caracteristicile lor și 4. posibilitatea de a adopta programe de lucru multianuale, pentru a evita sarcina administrativă anuală pe care o reprezintă procedura comitetului.

2.4. De asemenea, domeniul de aplicare al programului ar urma să fie adaptat, astfel încât să fie deschis participării statelor membre, a țărilor în curs de aderare, a țărilor candidate și a candidaților potențiali, precum și a țărilor vizate de politica europeană de vecinătate și a țărilor terțe, cu condiția îndeplinirii anumitor condiții.

2.5. Comisia propune, pentru programul Fiscalis, un buget de 270 de milioane EUR pentru perioada 2021-2027, față de 223,2 milioane EUR în perioada 2014-2020. În plus, marea majoritate a bugetului urmează să fie cheltuit pentru activități de consolidare a capacităților informatice.

2.6. Programul are obiectivul general de a sprijini autoritățile fiscale și domeniul fiscal în îmbunătățirea funcționării pieței unice, promovarea competitivității Uniunii și protejarea intereselor financiare și economice ale Uniunii și ale statelor sale membre.

2.7. Comisia consideră că programul va oferi sprijin politicii fiscale și autorităților fiscale, prin activități de consolidare a capacităților administrative și a capacităților în materie de tehnologie a informației (IT) și prin cooperare operațională, furnizând, astfel, soluții comune și rapide la problemele emergente cum ar fi frauda fiscală, evaziunea fiscală și evitarea obligațiilor fiscale, digitalizarea și noile modele de afaceri și evitând, totodată, sarcini administrative inutile pentru cetățeni și întreprinderi în derularea tranzacțiilor transfrontaliere.

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută propunerea Comisiei de regulament de instituire a unui nou program Fiscalis. Autoritățile fiscale naționale continuă să se confrunte cu problema unei capacități insuficiente și a unei cooperări nesatisfăcătoare, atât în cadrul UE, cât și în relația cu țări terțe, iar CESE este de acord că există o nevoie urgentă de ameliorare a funcționării politicii fiscale, inclusiv a cooperării administrative și a sprijinirii autorităților fiscale.

3.2. CESE consideră că o interacțiune mai eficace între autoritățile fiscale este importantă pentru coerența și funcționarea pieței unice și este de acord că un asemenea grad de cooperare și coordonare poate fi atins doar la nivelul UE. De asemenea, CESE este de părere că un cadru al Uniunii poate îmbunătăți rata participării și, prin urmare, poate spori potențialul și competitivitatea pieței unice.

3.3. CESE este de acord că o abordare la nivelul Uniunii cu o nouă orientare axată pe furnizarea de sprijin autorităților fiscale naționale ar contribui la prevenirea și combaterea fraudei fiscale, a evaziunii fiscale și a evitării obligațiilor fiscale, reducând, totodată, sarcinile administrative inutile pentru cetățeni și întreprinderi în derularea tranzacțiilor transfrontaliere. CESE este de acord că acest lucru va îmbunătăți funcționarea pieței unice, va promova competitivitatea Uniunii și va proteja interesele financiare și economice ale Uniunii și ale statelor sale membre.

3.4. CESE își exprimă îngrijorarea că bugetul propus de 270 de milioane EUR ar putea fi insuficient, având în vedere programul amplu propus de Comisie și progresul rapid al digitalizării. Prin urmare, CESE recomandă o evaluare intermediară a adecvării finanțării.

3.5. CESE consideră că este important să se țină seama de dezvoltarea digitală și salută obiectivul Comisiei de a asigura coordonarea sistemelor electronice europene cu alte acțiuni relevante referitoare la guvernarea electronică la nivelul Uniunii.

([1]) COM(2018) 321 final.

3.6. În urma evaluării programului actual, CESE observă că acțiunile privind auditurile comune, grupurile de proiect, vizitele de lucru și echipele de experți în vederea colaborării în materie de tehnologie a informației se numără printre cele mai de succes instrumente. Prin urmare, CESE ar dori să se acorde prioritate acestor acțiuni în cadrul noului program Fiscalis.

3.7. CESE încurajează Comisia ca, împreună cu statele membre, să instituie cursuri comune de formare de bază destinate autorităților fiscale, în vederea îmbunătățirii funcționării pieței unice. CESE este de părere că un efort comun în materie de educație ar putea conduce la crearea unei viitoare academii fiscale la nivelul UE pentru autoritățile fiscale.

3.8. CESE salută introducerea programelor de lucru multianuale pentru îmbunătățirea eficacității pieței unice și reducerea sarcinii administrative atât pentru Comisie, cât și pentru statele membre.

3.9. CESE înțelege că, în prezent, schimbul de informații se referă doar la transmiterea de informații, nu la prelucrarea acestora. În vederea obținerii unei cooperări aprofundate și de succes între statele membre, în ceea ce privește consolidarea capacităților în materie de tehnologie a informației, CESE este de părere că funcția de prelucrare a schimbului de informații trebuie dezvoltată în continuare.

3.10. CESE consideră că este important ca societatea civilă în ansamblu să participe activ la programul Fiscalis, pentru a colabora în vederea realizării de progrese și a monitoriza progresele înregistrate de program pe măsură ce acesta evoluează.

3.11. CESE recunoaște și salută caracterul novator al mecanismului mai simplu și mai direct de adaptare sau extindere a sistemelor electronice europene pentru cooperarea cu țări terțe care nu sunt asociate la program și cu organizații internaționale.

3.12. CESE salută faptul că propunerea este coerentă cu alte programe de acțiune propuse de UE, care urmăresc obiective asemănătoare, menite să reducă comportamentul fraudulos, să crească eficiența instituțiilor și să sprijine măsurile în vederea obținerii unei mai bune funcționări a pieței unice.

3.13. CESE sprijină faptul că marea majoritate a bugetului propus se va cheltui pentru activități de consolidare a capacităților informatice. De asemenea, CESE este de acord cu alegerea unei arhitecturi în materie de tehnologie a informației alcătuită dintr-o combinație de componente comune și componente naționale, mai degrabă decât a unui sistem complet centralizat. Un model electronic european bazat pe preferințele, cerințele și constrângerile naționale va facilita realizarea echilibrată a interoperabilității și a interconectivității în interesul pieței interne.

3.14. CESE subliniază că repartizarea responsabilităților de către Comisie între ea însăși și statele membre reprezintă un principiu important pentru a asigura în comun dezvoltarea și operarea sistemelor electronice europene. Acesta înlesnește găsirea unei soluții adecvate atât pentru o perspectivă mai cuprinzătoare la nivelul UE, cât și pentru ceea ce este aplicabil și funcțional în fiecare stat membru, Comitetul sperând că acest lucru va duce la o mai bună cooperare între participanți.

3.15. Administrațiile fiscale nu sunt singurele care ar avea de câștigat de pe urma unei administrații mai eficace. CESE consideră că un mediu fiscal mai favorabil va impulsiona și comunitatea de afaceri de la nivelul UE și va consolida creșterea economică. Prin reducerea costurilor de asigurare a conformității și a sarcinilor administrative, întreprinderile se pot axa pe activitățile lor principale, generând creștere economică și oportunități de angajare.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului de sprijin pentru reforme

[COM(2018) 391 final – 2018/0213 (COD)]

(2019/C 62/20)

Raportor: **Petr ZAHRADNÍK**

Sesizare	Parlamentul European, 14.6.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 27.6.2018
Temei juridic	Articolul 175 alineatul (3) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	194/3/7
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE aprobă și susține motivele care au stat la baza creării Programului de sprijin pentru reforme, care trebuie să încurajeze statele membre ale UE să pună în aplicare reforme structurale importante, să considere reformele structurale ca o acțiune globală și, de asemenea, să servească drept instrument complementar pentru implementarea acestor reforme în mod voluntar. CESE propune ca, pe parcursul punerii în aplicare a reformelor structurale – susținute prin acest program –, să se monitorizeze, de asemenea, impactul și consecințele lor sociale la nivelul statelor membre.

1.2. CESE sprijină o legătură strânsă între Programul de sprijin pentru reforme și semestrul european. În același timp, este convins că reușita reformelor structurale ar trebui să se manifeste pe termen mediu și în ceea ce privește evoluția convergenței economice în cadrul UE. De asemenea, CESE consideră că legătura dintre Programul de sprijin pentru reforme și semestrul european poate fi chiar mai puternică și mai directă decât prevede propunerea de regulament.

1.3. CESE consideră că, pentru ca Programul de sprijin pentru reforme să fie lansat cu succes și pentru a se obține beneficiile preconizate, ar trebui să se răspundă într-un mod și mai adecvat la câteva întrebări care au rămas deschise, pentru care Comisia Europeană nu a furnizat explicații pe deplin univoce.

1.4. În conformitate cu noua structură a cadrului financiar multianual al UE pentru perioada 2021-2027, care presupune, de asemenea, obținerea unor sinergii semnificative între diferitele sale capitole, CESE este convins că este necesar să se detalieze într-o mai mare măsură posibilitățile pe care le oferă programul în vederea realizării efective a acestor sinergii. CESE recomandă elaborarea unui manual practic care să permită beneficiarilor să se orienteze mai ușor printre posibilitățile de combinații reciproce cu alte capitole din viitorul cadru financiar multianual, având îndeosebi în vedere că este vorba despre un element complet nou în funcționarea cadrului. În ce privește obiectivul referitor la consolidarea sinergiilor, CESE recomandă, de asemenea, să se concretizeze posibilitatea de a lega în mod direct fondurile programului de programul operațional corespunzător din cadrul politicii de coeziune.

1.5. CESE recomandă, de asemenea, să se clarifice și să se definească mai precis modalitățile de evaluare a succesului acestor reforme (și, prin urmare, și a condițiilor pentru alocarea efectivă a mijloacelor financiare în cadrul programului). În același timp, CESE consideră că societatea civilă organizată poate juca un rol foarte activ tocmai în obținerea unui acord între viziunea Comisiei Europene și cea a statelor membre cu privire la conținutul programelor de reformă. În acest context, CESE salută legătura strânsă preconizată între program și programele naționale de reformă. În această privință, CESE recomandă, de asemenea, să se monitorizeze atent programarea reformelor în timp și să se abordeze în mod eficace riscul potențial de hazard moral. CESE consideră mai mult decât binevenită înființarea unei platforme de cooperare între statele membre pe tema chestiunilor legate de natura reformelor structurale.

1.6. În opinia CESE, necesitatea unor reforme structurale nu este prezentă numai la nivelul fiecărui stat membru, ci și la nivelul întregii UE, dat fiind că aceste reforme au implicații la nivel transfrontalier sau, adesea, chiar la nivel paneuropean. Având în vedere că programul este conceput pentru a fi gestionat la nivel central, CESE regretă că nu este posibilă reglementarea, prin intermediul acestuia, în special a unor proiecte structurale importante pentru Europa în ansamblul său și recomandă extinderea posibilităților oferite de program la acest tip de reforme.

1.7. CESE nu este pe deplin sigur că metoda prin care plata aferentă sprijinului acordat în cadrul programului se efectuează a posteriori (având în vedere că decalajul poate dura până la câțiva ani de la punerea în aplicare a măsurii de reformă) reprezintă o motivație suficientă pentru ca un stat membru să aibă în vedere punerea în aplicare a unei reforme structurale.

2. **Contextul general al propunerii și elementele factuale esențiale**

2.1. Unul dintre cele mai semnificative obstacole pe termen lung în calea unei creșteri economice mai puternice și mai clare în UE este existența unei serii de deficiențe și de dezechilibre structurale, care pot fi înlăturate prin punerea în aplicare riguroasă a reformelor structurale ([1]). Recenta criză economică a făcut posibilă evidențierea și mai clară a unora dintre acestea. În același timp, ea a permis instituirea unui criteriu pentru a evalua reușita reformelor puse în aplicare. Pentru a se garanta succesul programului, este util să se tragă învățăminte din exemplele de reforme care s-au dovedit nereușite sau insuficient pregătite, generând grave consecințe economice și sociale, și să se evite repetarea unor astfel de practici pe viitor.

2.2. Reformele structurale cuprind măsuri de politică economică care stabilesc, pe termen lung, parametrii fundamentali ai structurii economice și ai cadrului instituțional și juridic conex. Ele vizează atât eliminarea obstacolelor existente, cât și punerea în aplicare a unor elemente complet noi ale instrumentelor de politică economică care reflectă tendințele evoluției actuale și viitoare. Forma și necesitatea reformelor structurale nu sunt aceleași în toate țările UE ([2]).

2.3. Deși dispune de un volum mult mai mare de mijloace financiare și de un domeniu de aplicare a sprijinului extins în mod semnificativ și mult mai precis, programul de sprijin pentru reforme propus extinde instrumentul programului de sprijin pentru reforma structurală, pus în aplicare încă din 2017, în principal sub forma unui sprijin tehnic ([3]).

2.4. Programul de sprijin pentru reforme poate fi considerat o contribuție esențială la bugetul UE – în spiritul inovațiilor sale actuale – care asigură o valoare adăugată europeană, o flexibilitate sporită, sinergii între fiecare dintre diferitele sale capitole și simplificarea procedurilor sale. Această contribuție ar trebui să se reflecte sub forma unei activități sporite de investiții pe termen lung, dat fiind că procesul semestrului european trebuie să constituie un test și un punct de referință pentru evaluarea caracterului adecvat al reformelor structurale ([4]).

2.5. Prin urmare, este necesar ca Programul de sprijin pentru reforme să nu fie luat în considerare în mod izolat, ci ca o nouă piesă în mozaicul complex al instrumentelor viitorului buget al UE, cu care trebuie să stabilească un grad ridicat de sinergie, important în special pentru politica de coeziune și pentru Funcția europeană de stabilizare a investițiilor.

2.6. În plus, anunțul privind elaborarea acestui program a fost făcut cu ocazia prezentării, în decembrie 2017, a unor noi instrumente bugetare pentru o zonă euro stabilă în cadrul UE. Cu toate acestea, statele membre din zona euro nu sunt nicidecum favorizate în propunerea de regulament în raport cu cele din afara zonei euro, deși programul ar trebui să constituie una dintre variantele unei soluții de compromis în ceea ce privește stabilirea unui buget separat pentru zona euro.

([1]) În avizele sale, CESE folosește ca punct de plecare definiția reformelor structurale, astfel cum a fost formulată în avizul său pe tema „Finalizarea UEM – propunerile Comitetului Economic și Social European pentru viitoarea legislatură europeană” (JO C 451, 16.12.2014, p. 10).

([2]) În ceea ce privește legătura dintre reformele structurale și celelalte componente ale politicii economice în contextul UE, ea este descrisă în avizele CESE pe tema „Politica economică a zonei euro (2017)” (aviz suplimentar) (JO C 81, 2.3.2018, p. 216) și, respectiv, „Politica economică a zonei euro (2017)” (JO C 173, 31.5.2017, p. 33).

([3]) A se vedea avizul CESE pe tema „Sprijinirea reformelor structurale în statele membre”, adoptat la 14 martie 2018 (JO C 237, 6.7.2018, p. 53).

([4]) A se vedea avizul CESE pe tema „Document de reflecție privind viitorul finanțelor UE”, adoptat la 19 octombrie 2017 (JO C 81, 2.3.2018, p. 131).

2.7. Cele trei instrumente propuse ale Programului de sprijin pentru reforme sunt:

— instrumentul de realizare a reformelor sub forma unui instrument de sprijin financiar (căruia i s-au alocat 22 de miliarde EUR);

— instrumentul de sprijin tehnic (care este o continuare directă a Programului de sprijin pentru reforme structurale și căruia i s-au alocat 840 de milioane EUR);

— mecanismul de sprijinire a convergenței pentru statele care nu fac parte din zona euro (căruia i s-au alocat 2,16 miliarde EUR).

2.8. Obiectivul principal al programului constă în sprijinirea guvernelor și a sectorului public din statele membre în eforturile lor de a elabora și de a pune în aplicare reforme structurale. Beneficiul pe care îl aduce programul trebuie să fie contribuția la creșterea durabilă a economiei UE și la realizarea Pilonului european al drepturilor sociale.

3. **Observații generale**

3.1. CESE consideră că rațiunile care au stat la baza propunerii de creare a unui program de sprijin pentru investiții sunt pe deplin pertinente și că, în conformitate cu aceste motive, funcționarea în practică a programului ar trebui să aducă beneficii. Însă, în același timp, CESE este convins că propunerea ridică un număr mare de întrebări care nu au primit răspunsuri sau explicații foarte clare și că este extrem de important să se furnizeze răspunsuri mai convingătoare și fără echivoc la aceste întrebări, înainte de a lansa pe deplin funcționarea efectivă a acestui program.

3.2. CESE solicită să fie prezentate într-un mod mai concret și concludent situații în care se manifestă sinergiile posibile, cum ar fi, de exemplu, cu politica de coeziune, la care fac trimitere atât propunerea de regulament privind cadrul financiar multianual, cât și propunerea de regulament de stabilire a unor dispoziții comune pentru șapte fonduri.

3.3. Obținerea de beneficii sau, dimpotrivă, eșecul unei anumite măsuri de reformă apare de multe ori după o anumită perioadă de timp, care poate depăși cu ușurință atât perioada de trei ani stabilită pentru punerea în aplicare a reformei, cât și următoarea perioadă, de cinci ani, stabilită pentru sustenabilitatea acesteia. CESE este interesat de modul în care programul prevede evaluarea succesului reformelor despre care se știe cu siguranță că pot beneficia de sprijin, dar al căror rezultat poate să nu apară decât după o perioadă foarte lungă de timp. În acest context, CESE este interesat, de asemenea, de modul în care va fi soluționat un eventual litigiu între Comisia Europeană și un stat membru pentru a stabili dacă o anumită propunere de reformă este necesară și dacă reforma realizată este încununată de succes. În acest context, CESE recomandă înființarea unei platforme de cooperare între statele membre pe tema chestiunilor legate de natura reformelor structurale.

3.4. CESE consideră că societatea civilă organizată ar putea contribui în mod semnificativ la stabilirea unui consens între Comisia Europeană și statele membre în ceea ce privește forma acestor reforme, dat fiind că, în numeroase privințe, este imparțială, poate furniza o aviz obiectiv și este competentă din punct de vedere material, reprezentând totodată un mediator capabil să prevină și, după caz, să rezolve eventualele conflicte.

3.5. CESE ia act de corelarea proclamată cu procesul semestrului european, întrucât consideră că legătura lor reciprocă ar putea fi și mai strânsă. În cazul instrumentului de realizare a reformelor, corelarea respectivă s-ar putea stabili, de exemplu, în ceea ce privește determinarea alocării financiare. CESE observă că unicul criteriu în acest sens este numărul de locuitori ai statului membru în cauză. Cu toate acestea, CESE recomandă totuși să se ia în considerare și posibilitatea de a se utiliza o matrice bazată pe criterii multiple, care să țină seama de gradul de necesitate a realizării reformelor structurale în condițiile specifice statului membru în cauză.

3.6. Propunerea de regulament menționează că Comisia Europeană se asigură că acțiunile desfășurate în temeiul acestui program sunt complementare altor programe din cadrul viitorului buget al UE. CESE recomandă elaborarea unui manual explicativ mai detaliat cu privire la modul în care se va manifesta această complementaritate, deoarece consideră că este vorba de o chestiune foarte importantă pentru realizarea efectelor de sinergie în cadrul finanțării UE. Această complementaritate are importanță mai ales în ceea ce privește dispozițiile comune pentru șapte fonduri (și, printre acestea, în primul rând cu instrumentele politicii de coeziune), ținând seama în același timp de faptul că și în stabilirea condițiilor favorizante ar trebui să prevaleze coerența (CESE recomandă ca programul să se axeze în mod prioritar pe realizarea lor ca parte a eforturilor de reformă).

3.7. CESE salută călduros coerența și legătura propuse între program și programele naționale de reformă pe care statele membre le dezvoltă în contextul obligațiilor care le revin în cadrul semestrului european și pe care le prezintă Comisiei Europene.

3.8. CESE își exprimă regretul că propunerea de program prevede ca reformele structurale să fie legate exclusiv de nevoile specifice ale statelor membre și că nu prevede reforme structurale cu aplicare transfrontalieră sau chiar paneuropeană, în special având în vedere că acest program este conceput pentru a fi gestionat la nivel central. Întrucât acest program necesită un grad extrem de ridicat de interacțiune din partea statelor membre (care vor asigura de facto executarea sa efectivă), se ridică întrebarea cu privire la motivele pentru care este conceput în mod specific pentru a fi gestionat la nivel central, și nu ca un program executat în conformitate cu modalitățile corespunzătoare gestiunii partajate.

3.9. CESE susține lista activităților și a angajamentelor în materie de reformă (articolul 6 din propunere), pe care le salută și le consideră ca fiind o bază perfect reprezentativă pentru alegerea măsurii care va îndeplini condițiile concrete care prevalează în statul membru. În acest context, CESE recomandă, totuși, să se definească ce se înțelege, din perspectiva acestui program, printr-o reformă structurală ([5]), în special pentru a evita suprapunerile inutile ale conținutului său cu măsurile de reformă sprijinite în temeiul altor capitole ale bugetului UE.

3.10. De asemenea, CESE își exprimă acordul cu privire la lista criteriilor care trebuie îndeplinite de statul membru în cadrul programului pentru recunoașterea angajamentelor sale în materie de reformă (articolul 11 din propunere).

3.11. Cu toate acestea, CESE își exprimă îndoiala cu privire la măsura în care programul reprezintă cu adevărat un stimulent pentru realizarea reformelor structurale. Îndoielile sale se întemeiază pe faptul că ajutorul poate fi plătit chiar și în termen de trei ani de la comunicarea deciziei, după ce angajamentele în materie de reformă au fost îndeplinite. CESE consideră că rambursarea a posteriori a ajutorului într-o tranșă unică, după o perioadă relativ lungă de timp de la inițierea acțiunilor de reformă, nu constituie un instrument foarte motivant.

4. **Observații specifice**

4.1. Având în vedere că finanțarea sprijinului oferit în cadrul acestui program nu este legată de sarcinile pe care le presupun reformele propuse și care sunt necesare pentru realizarea acestora, CESE invocă necesitatea unei monitorizări foarte minuțioase din partea experților în ceea ce privește aprobarea angajamentelor în materie de reformă și evaluarea finală a reformelor structurale din punctul de vedere al respectării disciplinei macroeconomice și bugetare.

4.2. CESE solicită o explicație a tezei prezentate în propunere, conform căreia programul trebuie să compenseze costurile politice ridicate care apar pe termen scurt, în cazul anumitor reforme structurale, și să elimine barierele legate de aceste reforme.

4.3. CESE recomandă elaborarea unor norme mai detaliate și fără echivoc în scopul evaluării modificărilor aduse reformelor (articolul 13 din propunere).

4.4. CESE recomandă să se acorde atenție programării reformelor în timp, și anume posibilității de a adapta, în timp, realizarea reformelor pentru a obține sprijinul furnizat de program, precum și problemei conexe legate de hazardul moral. CESE recomandă, de asemenea, să se acorde atenție eventualității ca reforme deja întreprinse să fie sprijinite în temeiul programului.

4.5. Propunerea de regulament oferă posibilitatea ca o parte dintre mijloacele destinate, de exemplu, politicii de coeziune să poată fi transferate acestui program. CESE recomandă să se prevadă posibilitatea unui transfer sau chiar a unei fuziuni, chiar și în sens invers, prin care mijloacele programului ar putea fi direct legate de programele operaționale corespunzătoare din cadrul politicii de coeziune.

4.6. În ceea ce privește instrumentul de sprijin tehnic, CESE salută continuitatea directă cu programul de sprijin pentru reforme structurale și exploatarea perioadei optime de adaptare a sprijinului la eforturile de reformă structurală (spre deosebire, de exemplu, de sprijinul tehnic acordat în cadrul politicii de coeziune).

4.7. În ceea ce privește mecanismul de convergență, CESE atrage atenția că unele state membre ale UE care nu fac parte din zona euro sunt, pe plan structural, mai bine dotate pentru a intra în zona euro decât unii dintre membrii săi actuali. Motivele care stau la baza principalului obstacol cu care se confruntă aceste state nu sunt de natură economică (de multe ori, ele prezintă o creștere mai mare a PIB-ului, legată de un grad înalt de convergență reală, o disciplină bugetară exemplară, un excedent al balanței externe sau o rată scăzută a șomajului), ci de natură politică (iar pe acestea, mecanismul de convergență nu le poate influența).

([5]) A se vedea și în acest context avizele CESE pe tema „Politica economică a zonei euro (2017)” (aviz suplimentar) (JO C 81, 2.3.2018, p. 216) și, respectiv, „Politica economică a zonei euro (2017)” (JO C 173, 31.5.2017, p. 33).

4.8. În ceea ce privește mecanismul de convergență, CESE solicită, de asemenea, să se explice în mod specific dacă angajamentul în materie de reformă are, într-un fel sau altul, un caracter diferit în cadrul acestui mecanism și, respectiv, în cadrul instrumentului de realizare a reformelor.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unei Funcții europene de stabilizare a investițiilor

[COM(2018) 387 final – 2018/0212 (COD)]

(2019/C 62/21)

Raportor: **Philip VON BROCKDORFF**

Coraportor: **Michael SMYTH**

Sesizări	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliu, 25.6.2018
Temei juridic	Articolul 175 alineatul (3) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	196/2/4
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE observă că, la actualul nivel de integrare politică și societală, un buget federal de amploare al zonei euro nu este realist. Pe de altă parte, Funcția europeană de stabilizare a investițiilor propusă (FESI) vizează să consolideze funcția de stabilizare a politicilor fiscale naționale în fața șocurilor asimetrice. CESE consideră că acesta este un pas în direcția unei integrări mai profunde a zonei euro și, probabil, o încercare de a încuraja statele membre care nu fac parte din zona euro să adopte moneda unică.

1.2. CESE înțelege că FESI este diferit de Mecanismul european de stabilitate (MES), care a evoluat ca un fond de protecție în timpul crizei financiare. Cu toate acestea, trebuie făcută o distincție clară între cele două fonduri. FESI are un domeniu de aplicare mult mai limitat, iar CESE are rezerve cu privire la dimensiunea fondului în cazul în care două sau mai multe state membre sunt afectate de șocuri asimetrice.

1.3. Împrumuturile acordate prin intermediul FESI ar impulsiona într-o oarecare măsură investițiile publice în timpul unor șocuri asimetrice. CESE avertizează că este puțin probabil ca impactul să fie imediat. Redresarea economică necesită timp, iar efectele pozitive se resimt cel mai probabil pe termen mediu și lung.

1.4. CESE observă că utilizarea șomajului ca unic criteriu de activare a sprijinului poate duce la anumite deficiențe în ceea ce privește promptitudinea funcției de stabilizare. Prin urmare, CESE propune să se ia în considerare și indicatori complementari, care de regulă precedă șomajul și anunță un șoc major iminent, astfel încât să se poată activa un nivel inițial de sprijin înainte ca șocul „major” să fie transmis integral indicatorului privind șomajul.

1.5. Având în vedere că FESI nu este considerat a fi un instrument „suplimentar”, în raport cu alte instrumente financiare, respectiv mecanismul de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre și Mecanismul european de stabilizare financiară (MESF), CESE este de părere că utilizarea FESI ar reduce capacitatea de împrumut per ansamblu. Prin urmare, revine Comisiei Europene sarcina de a echilibra, în mod constant, rambursările statelor membre în cauză și datoriile contingente.

1.6. CESE nu se opune unei supravegheri din partea Comisiei a investițiilor publice finanțate cu împrumuturi obținute prin FESI, însă consideră că statul membru în cauză ar trebui să dispună de o marjă de manevră suficientă pentru a stabili tipul de investiție necesară. Prin urmare, CESE susține nevoia unui echilibru între supravegherea exercitată de Comisie, pe de o parte, și libertatea statului membru în cauză privind cheltuielile publice, pe de altă parte.

1.7. CESE îndeamnă Comisia să analizeze modul în care ar putea funcționa în întreaga UE un mecanism de asigurare care să garanteze stabilizarea macroeconomică. CESE consideră că un sistem de asigurare la nivelul Uniunii, bine conceput, care să acționeze ca un stabilizator automat în contextul șocurilor macroeconomice, ar fi mai eficient decât instrumentul FESI propus. În eventualitatea în care, între timp, Uniunea Europeană se va confrunta cu o altă criză financiară și economică, CESE pledează pentru o abordare coordonată, care să utilizeze toate instrumentele financiare relevante, inclusiv FESI.

2. **Informații generale**

2.1. Pentru viitorul cadru financiar multianual, Comisia Europeană propune instituirea unei Funcții europene de stabilizare a investițiilor (FESI), al cărei scop general este acela de a consolida uniunea economică și monetară prin ancorarea zonei euro în bugetul pe termen lung al Uniunii. FESI ar urma să ia forma unor împrumuturi reciproce („back-to-back") de până la 30 de miliarde EUR, garantate prin bugetul UE, însoțite de o subvenționare a ratei dobânzii pentru a acoperi costul împrumutului.

2.2. Subvenția va fi finanțată din contribuțiile statelor membre, echivalente cu un anumit procentaj din veniturile monetare alocate băncii centrale naționale a statului respectiv de către BCE (denumit în mod curent „senioraj") și colectate printr-un Fond de sprijinire a stabilizării. Se prevede încheierea unui acord interguvernamental pentru a stabili metoda de calcul al contribuțiilor financiare ale statelor membre, precum și normele privind transferul acestora.

2.3. Cuantumul împrumutului pe care un stat membru eligibil ar putea să-l acceseze ar urma să fie determinat prin aplicarea unei formule bazate pe o serie de criterii, care să includă:

(i) nivelul maxim al investițiilor publice eligibile pe care FESI le poate sprijini;

(ii) creșterea șomajului, precum și

(iii) un prag definit ca rata trimestrială a șomajului la nivel național majorată cu peste un punct procentual față de rata șomajului observată în același trimestru al anului precedent.

Cu toate acestea, Comisia poate majora cuantumul unui împrumut FESI până la nivelul maxim al investițiilor publice eligibile pe care FESI le poate sprijini, în cazul unei gravități deosebite a șocului asimetric major cu care se confruntă statul membru în cauză.

2.4. Regulamentul propus se bazează pe principiile fundamentale ale solidarității la nivelul UE și răspunderii la nivelul fiecărui stat membru. FESI a fost invocat în discursul privind starea Uniunii din 2017 ([1]) al președintelui Comisiei Europene, în Raportul celor cinci președinți din iunie 2015 ([2]), în Documentul de reflecție privind aprofundarea UEM din mai 2017 ([3]) și în poziția Comisiei privind continuarea aprofundării uniunii economice și monetare, așa cum a fost prezentată în decembrie 2017 ([4]).

2.5. Alături de FESI, Comisia a propus și Programul de sprijin pentru reforme (PSR), menit să sprijine, dacă este cazul, reforme economice în toate statele membre. PSR are trei componente: un mecanism axat pe reforme, sprijin tehnic și un mecanism de convergență destinat acordării de asistență statelor care nu fac parte din zona euro pentru a adera la zona euro. CESE elaborează un aviz separat referitor la această propunere.

2.6. FESI are două obiective principale:

(i) să contribuie la stabilizarea investițiilor publice în cazul unor șocuri asimetrice cauzate de o modificare a condițiilor economice care poate afecta în mod diferit statele membre. Așa cum a arătat criza financiară, menținerea stabilității investițiilor publice într-o perioadă de criză este o provocare majoră pentru țările care au o monedă comună, precum zona euro; și

(ii) să sprijine redresarea economică în cazul unor șocuri asimetrice în zona euro, precum și statele membre care participă la mecanismul european al cursului de schimb (MCS II) și care nu își mai pot folosi politica monetară ca pârghie de ajustare la șocuri.

([1]) Scrisoare de intenție adresată președintelui Antonio Tajani și prim-ministrului Jüri Ratas, Jean-Claude Juncker, Starea Uniunii, 13 septembrie 2017.
([2]) Raportul celor cinci președinți: Finalizarea uniunii economice și monetare a Europei, 22 iunie 2015.
([3]) COM(2017) 291 final.
([4]) COM(2017) 821 final.

2.7. Trebuie reamintit că actualul cadru de politică economică pentru zona euro este în continuare incomplet. Deși politica monetară este centralizată, politicile fiscale naționale continuă să fie descentralizate, iar această dihotomie poate constitui o povară grea pentru statele membre afectate de un șoc asimetric, așa cum s-a văzut în urma crizei financiare.

2.8. Prin urmare, FESI vizează completarea stabilizatorilor automați naționali în situațiile în care astfel de stabilizatori automați – concepuți să compenseze fluctuațiile în activitatea economică a unui stat membru și declanșați automat fără o acțiune guvernamentală explicită – se pot dovedi ineficienți. Teoretic, FESI ar putea avea drept efect atenuarea impactului șocurilor economice – preponderent interne – asupra economiei, contribuind astfel la redresarea acesteia. De asemenea, FESI ar putea ajuta la reducerea riscului de contagiune în alte state membre.

2.9. Într-o situație de criză, statele membre ar putea pierde accesul la piețele financiare. Într-un astfel de caz, setul de instrumente aflate la dispoziția statelor membre afectate include mecanismul european de stabilitate (MES) sau mecanismul de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți. Cu toate acestea, în prezent nu există niciun mecanism care să sprijine statele membre în cazul în care se confruntă cu un șoc asimetric fără a pierde însă neapărat accesul la piețele de capital. Prin urmare, FESI vizează eliminarea acestei lacune prin acordarea de împrumuturi statelor membre în cauză.

2.10. Pentru a spori eficiența mecanismului propus, Comisia Europeană propune măsurarea impactului șocurilor asimetrice folosind un „declanșator cu dublă activare bazat pe șomaj”. Acesta se activează în momentul în care ratele șomajului la nivel național depășesc nivelul care ar fi teoretic „normal” și sunt considerate ca un indicator relevant al impactului unui șoc asimetric major într-un anumit stat membru.

2.11. Atunci când se acordă împrumuturi prin mecanism statelor membre afectate de șocurile economice, se presupune că au fost aplicate politici macroeconomice și fiscale în conformitate cu Pactul de stabilitate și de creștere (PSC), care reprezintă un set de norme menite să garanteze faptul că statele membre ale Uniunii Europene urmăresc să asigure soliditatea finanțelor lor publice și își coordonează politicile fiscale, precum și în conformitate cu procedura privind dezechilibrele macroeconomice. Aceasta din urmă vizează identificarea, prevenirea și abordarea apariției unor dezechilibre macroeconomice potențial nocive, care ar putea avea efecte negative asupra stabilității economice într-un anumit stat membru, în zona euro și în UE în ansamblul său.

2.12. Cu timpul, FESI poate fi completat (prin intermediul Fondului pentru sprijinirea stabilizării) cu resurse suplimentare de finanțare, în afara bugetului UE, cel mai probabil din următoarele surse: MES, viitorul Fond Monetar European și un sistem de asigurare voluntar care urmează să fie creat de statele membre.

3. **Observații generale**

3.1. CESE observă că, la actualul nivel de integrare politică și societală, un buget federal major al zonei euro nu este realist. CESE a susținut în mod constant Comisia în eforturile sale de a dezvolta și finaliza uniunea economică și monetară (UEM) ([5]). În același timp, Comitetul a subliniat adesea preocupările sale cu privire la lipsa constantă a angajamentului politic din partea statelor membre, care ar fi esențial pentru finalizarea UEM ([6]). Propunerile privind FESI par să reflecte acest lucru și, prin urmare, reprezintă un fel de soluție temporară. Prin urmare, dihotomia dintre o politică monetară centralizată, pe de o parte, și politicile fiscale naționale, pe de altă parte, va continua. Aspectul pozitiv al propunerii este că FESI vizează să consolideze funcția de stabilizare a politicilor fiscale naționale în fața șocurilor asimetrice, asigurând, totodată, sustenabilitatea pe termen lung. În acest sens, CESE consideră că propunerea este un pas în direcția unei integrări ceva mai profunde a zonei euro și, probabil, o încercare de a încuraja statele membre din afara zonei euro să adopte moneda unică.

3.2. Mecanismul propus presupune aderarea la Pactul de stabilitate și de creștere, ceea ce implică o bună gestiune bugetară și o politică macroeconomică solidă. CESE consideră că este vorba de o încercare de a reuni convergența fiscală și cea monetară, garantând că statele membre aderă la criteriile de eligibilitate care presupun o bună gestiune bugetară și o politică macroeconomică solidă. Acest lucru înseamnă însă și că FESI ar fi pus numai la dispoziția statelor membre care respectă Pactul de stabilitate și de creștere, cu alte cuvinte, a acelor state membre care au aplicat deja reforme structurale și ajustări bugetare. Este o condiție care ar putea motiva statele membre să adere pe deplin la Pactul de stabilitate și de creștere, înlăturând temerile legate de finanțarea cheltuielilor statelor membre care se află în proces de aplicare a unor reforme structurale și ajustări bugetare.

3.3. În consecință, FESI nu va avea ca rezultat „transferuri permanente” între statele membre din zona euro, guvernele fiind eligibile pentru sprijin doar în cazul în care au respectat normele fundamentale ale bugetului UE pentru cei doi ani anteriori solicitării sprijinului. CESE observă astfel că FESI este destinat **doar statelor membre** cu o bună gestiune bugetară și o politică macroeconomică solidă, și că orice împrumut ar urma să fie acordat doar în circumstanțe excepționale și în

([5]) A se vedea, de exemplu, Avizul CESE privind politica economică a zonei euro (JO C 173, 31.5.2017, p. 33) și Avizul CESE privind aprofundarea UEM până în 2025 (JO C 81, 2.3.2018, p. 124).

([6]) A se vedea, de exemplu, Avizul CESE pe tema „Pachetul privind uniunea economică și monetară” (JO C 262, 25.7.2018, p. 28).

momentul în care șocurile asimetrice se manifestă sub forma unor rate ale șomajului peste nivelul normal. Cu toate acestea, recunoscând importanța disciplinei de piață și a celei fiscale, CESE este de acord cu obiectivul unei funcții de stabilizare și recunoaște că acesta este un prim pas în direcția unei funcții de stabilizare mai dezvoltate.

3.4. CESE înțelege că Comisia nu a putut să furnizeze o listă definitivă a șocurilor asimetrice, care să includă, printre altele, o criză de lichidități. CESE consideră că FESI nu poate fi un răspuns adecvat la o criză de lichidități, această funcție fiind îndeplinită de programul de tranzacții monetare definitive (TMD) al Băncii Centrale Europene, condiționat de participarea statelor membre la programul MES. CESE recunoaște că o listă exhaustivă a șocurilor asimetrice nu ar fi oportună și consideră mulțumitoare simulările macroeconomice ale Comisiei bazate pe date anterioare în ceea ce privește eficiența unei funcții de stabilizare ca mecanism de prevenire a crizei.

3.5. CESE înțelege că FESI este diferit de Mecanismul european de stabilitate (MES), care a evoluat ca un fond de protecție în timpul crizei financiare. MES este asociat mai strict cu un program de salvare, corelat cu condiții mai aspre și o capacitate de împrumut de 500 de miliarde EUR, putând fi utilizat de statele membre care și-au pierdut capacitatea de împrumut pe piețele de capital.

3.6. Prin urmare, trebuie făcută o distincție clară între cele două fonduri. FESI are un domeniu de aplicare mai limitat și, deși este destinat oricărui stat membru, indiferent de dimensiune, CESE este de părere că fondul propus de 30 de miliarde EUR ar fi mai adecvat pentru state membre mai mici din zona euro sau din afara zonei euro. Prin urmare, CESE are rezerve cu privire la dimensiunea fondului în cazul în care două sau mai multe state membre sunt afectate de șocuri asimetrice. Instrumentul FESI propus nu poate fi considerat, în consecință, o soluție definitivă pentru statele membre care se confruntă cu probleme punctuale, precum o catastrofă ecologică, o criză energetică sau o criză bancară localizată.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE recunoaște că, prin aplicarea formulei pentru determinarea cuantumului împrumutului destinat statului membru eligibil (membrii zonei euro și membrii aspiranți care participă la mecanismul european al cursului de schimb), împrumuturile ar impulsiona într-o oarecare măsură investițiile publice (presupunând că sunt investiții de calitate) în perioade de șocuri asimetrice, însă este puțin probabil ca impactul să fie imediat. Redresarea economică necesită timp, iar efectele pozitive se resimt cel mai probabil pe termen mediu și lung. Prin urmare, propunerea trebuie să fie mai realistă în ceea ce privește obiectivele vizate și eventualele rezultate ale FESI.

4.2. CESE observă că utilizarea șomajului ca unic criteriu de activare a sprijinului poate duce la anumite deficiențe în ceea ce privește promptitudinea funcției de stabilizare. Este adecvat să se ia în considerare și indicatori complementari, care de regulă precedă șomajul și anunță un șoc major iminent, astfel încât să se poată activa un nivel inițial de sprijin înainte ca șocul „major” să fie transmis integral indicatorului privind șomajul. Odată ce șomajul a crescut semnificativ, este posibil ca daunele economice să se fi produs deja la nivelul capacității de producție a economiei. De exemplu, o economie care a înregistrat o scădere dramatică a exporturilor de bunuri și servicii nu se confruntă neapărat cu o creștere concomitentă a șomajului.

4.3. Prin urmare, ar fi oportun să existe un instrument care să poată fi activat înainte ca simptomele să se manifeste în totalitate pe piața muncii. Cu alte cuvinte, este necesar ca criteriul legat de șomaj să fie completat cu o serie de indicatori de avertizare timpurie care pot include modificări legate de exporturile de bunuri și servicii, de nivelul stocurilor și alți indicatori fundamentali care pot arăta clar prezența unui șoc economic. Astfel, funcția de stabilizare propusă ar fi mult mai promptă și eficientă.

4.4. În plus, condiția legată de o rată a șomajului mai mare decât media ultimilor 15 ani, care trebuie îndeplinită pentru ca un stat membru să poată beneficia de sprijin, poate dezavantaja țările care și-au redus cu succes șomajul structural. Un interval mai scurt, de exemplu de cinci ani, ar fi mai adecvat.

4.5. CESE notează că, în forma propusă, FESI ar putea împrumuta bani de pe piețele de capital, pe care i-ar împrumuta statelor membre cu o dobândă subvenționată pentru a acoperi costurile împrumutului. Așa cum s-a precizat anterior, subvenția ar fi finanțată pe baza a ceea ce se numește „senioraj” și colectată prin contribuțiile naționale la Fondul pentru sprijinirea stabilizării. CESE consideră că statele membre trebuie să-și demonstreze a priori angajamentul politic și financiar.

4.6. Având în vedere că FESI nu este considerat ca un instrument „complementar” instrumentelor existente, cuantumul total al împrumuturilor disponibil pentru mecanismul de asistență financiară pe termen mediu pentru balanțele de plăți ale statelor membre, pentru mecanismul european de stabilizare financiară (MESF) și pentru FESI ar putea fi restricționat de o limită „unică”. Cel puțin la nivel teoretic, un nou mecanism precum cel în discuție ar reduce efectiv capacitatea de împrumut a MESF cu 30 de miliarde EUR, cuantum propus pentru FESI. Revine, prin urmare, Comisiei Europene sarcina de a echilibra, în mod constant, rambursările statelor membre în cauză și datoriile contingente.

4.7. CESE consideră că FESI și MESF sunt, într-o oarecare măsură, similare din punctul de vedere al domeniului de aplicare. Ambele fonduri vizează furnizarea de sprijin financiar statelor membre. Cu toate acestea, deși FESI și MESF au condiții de eligibilitate distincte, CESE înțelege că ar continua să se aplice condițiile MESF, limitând astfel, într-o oarecare măsură, eficiența FESI.

4.8. CESE aduce în discuție subvenționarea dobânzii de care ar urma să beneficieze statul membru în cauză. În eventualitatea unei crize, în condiții similare, efectul acestei subvenționări a ratei dobânzii ar putea duce la o creștere potențială a costului dobânzii, ca urmare a riscurilor presupuse de un stat membru care se confruntă cu o criză, aspect care, la rândul său, ar avea un impact negativ asupra finanțelor publice ale statului membru în cauză. Eficiența investițiilor publice de calitate și, astfel, eficiența instrumentului FESI sunt, prin urmare, esențiale pentru reducerea oricăror riscuri de piață care afectează statul membru în cauză și costul de împrumut al acestuia pe termen mediu și lung.

4.9. CESE menționează și cerința din propunere ca investițiile publice din statul membru în cauză să facă obiectul unei supravegheri exercitate de Comisie. În principiu, CESE nu este împotrivă, însă este de părere că statul membru în cauză ar trebui să dispună de o marjă de manevră suficientă pentru a stabili tipul de investiție necesară și, prin urmare, pledează pentru găsirea unui echilibru între supravegherea exercitată Comisie, pe de o parte, și libertatea statului membru în cauză privind cheltuielile publice, pe de altă parte. De asemenea, CESE consideră că investițiile publice ar trebui văzute inclusiv ca un instrument de solidaritate.

4.10. În cele din urmă, CESE observă că propunerea Comisiei permite o viitoare actualizare a sistemului – adică, un posibil mecanism de asigurare care să garanteze stabilizarea macroeconomică, ceea ce, în opinia CESE, reprezintă o recunoaștere a limitărilor FESI și a faptului că, forma actuală a propunerilor va trebui completată, în cele din urmă, cu o funcție de stabilizare completă, cum ar fi un sistem de asigurare la nivelul Uniunii care să acționeze ca stabilizator automat în contextul unor șocuri macroeconomice. În eventualitatea în care, între timp, Uniunea Europeană se va confrunta cu o altă criză financiară și economică, CESE pledează pentru o abordare coordonată, care să utilizeze toate instrumentele financiare relevante, inclusiv FESI.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea programului InvestEU

[COM(2018) 439 final – 2018/0229(COD)]

(2019/C 62/22)

Raportor: **domnul Petr ZAHRADNÍK**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 7.9.2018
	Parlamentul European: 14.6.2018
Temei juridic	Articolul 175 alineatul (3) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	204/1/3
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută faptul că pachetul de regulamente privind viitorul cadru financiar multianual conține o propunere de consolidare a activității de investiții a UE (care încă nu a ajuns la nivelul de dinaintea crizei), în special a proiectelor de investiții pe termen lung de interes public major, prin respectarea obiectivului de dezvoltare durabilă (în conformitate cu angajamentul UE pentru respectarea acestui obiectiv, asumat în cadrul Agendei 2030 pentru dezvoltarea durabilă). De asemenea, CESE apreciază această soluție deoarece domeniile prioritare ale programului InvestEU și termenul de punere în aplicare a acestora sunt, în mare măsură, conforme cu Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă sau o utilizează ca punct de plecare. Pentru funcționarea cu succes a programului supus examinării, este de dorit să se valorifice pe deplin participarea organizațiilor societății civile și a partenerilor socioeconomici.

1.2. CESE salută efortul depus de Comisia Europeană în vederea creării unui instrument financiar cuprinzător și, de asemenea, apreciază orientarea dată conținutului său. Gestionarea sa unificată, gradul crescut de transparență și potențialul pentru sinergiile pe care le propune oferă, în comparație cu situația actuală, mai multe posibilități de obținere a rezultatelor scontate. CESE subliniază necesitatea de a testa riguros proiectele pe piață și de a asigura astfel caracterul adecvat al proiectelor concrete în cadrul cărora pot fi utilizate instrumentele financiare. Succesul acestui instrument este puternic condiționat de calitatea funcționării sistemului său de monitorizare.

1.3. CESE apreciază faptul că, pe lângă sprijinul acordat infrastructurii durabile, IMM-urilor și cercetării și inovării, programul InvestEU se concentrează, de asemenea, pe investițiile sociale și pe competențe. Acest fapt demonstrează astfel importanța investițiilor sociale pentru dezvoltarea viitoare a UE. În acest context, CESE se declară în favoarea unei legături strânse a programului InvestEU în domeniul investițiilor sociale și al competențelor cu instrumentele tradiționale de subvenționare pentru susținerea politicii sociale, în principal cu Fondul social european și cu instrumentele de sprijinire a ocupării forței de muncă în rândul tinerilor, precum și cu programele de ocupare a forței de muncă și de inovare socială, în vederea asigurării nivelului maxim de investiții în infrastructurile sociale durabile, în întreprinderile sociale, în serviciile și centrele de dezvoltare a capitalului uman.

1.4. Cu această ocazie, CESE subliniază că, inclusiv în cadrul programului InvestEU, investițiile sociale nu trebuie să fie subestimate sau neglijate, acestea trebuind să fie la fel de importante ca și investițiile destinate în primul rând dezvoltării și activității economice ale întreprinderilor. Acest lucru decurge, printre altele, din rezultatele prezentate în decembrie 2017 de Grupul de lucru la nivel înalt privind investițiile în infrastructura socială în Europa, prezidat de dl Romano Prodi. Mai concret, investițiile publice pot juca un rol de catalizator al investițiilor private.

1.5. Având în vedere faptul că InvestEU constituie un nou tip de program, CESE salută posibilitatea elaborării unui manual concret și ușor de utilizat de către utilizatori, util în stabilirea unei tipologii adecvate a proiectelor, în oferirea unor exemple de sinergii cu celelalte componente ale cadrului financiar multianual și în punerea în aplicare adecvată, în funcție de condițiile existente în statele membre.

1.6. CESE apreciază efectele pozitive preconizate ale aplicării programului InvestEU asupra dezvoltării piețelor financiare din statele membre; în acest context, CESE subliniază că este imperios necesar să existe o structură adecvată pentru partenerii de implementare, în special la nivel național.

2. **Contextul general al propunerii și date faptice esențiale**

2.1. Criza economică recentă a redus în mod substanțial volumul activității de investiții în Uniunea Europeană, care nu a mai reușit de atunci să ajungă la nivelurile dinaintea crizei. Prin urmare, toate componentele esențiale ale politicii economice a UE trebuie să aibă ca obiectiv găsirea unor modalități de relansare a investițiilor pe termen lung, inclusiv a celor de interes public, cu implicarea în mai mare măsură și a întreprinderilor mici și mijlocii, ținând seama de necesitatea de a respecta punctul de vedere al societății civile.

2.2. Deoarece nivelul resurselor publice disponibile la nivel național și european nu este suficient pentru a realiza investiții de interes public, se recomandă ca, în acest proces, să fie utilizate resursele de capital privat, în conformitate cu normele care permit contribuția la proiectele de interes public. Una dintre modalitățile de îndeplinire a acestui obiectiv este stabilirea unui echilibru în cadrul bugetului UE între instrumentele financiare rambursabile și instrumentele bazate pe principiul granturilor.

2.3. Instrumentele financiare rambursabile care valorifică posibilitățile puse la dispoziție de bugetul UE, atât la nivel central, cât și la nivel național, s-au dezvoltat semnificativ, în special la finalul cadrului financiar pentru perioada 2014-2020; cu toate acestea, nivelul la care au fost utilizate nu este cel optim. Există potențial de îmbunătățire, în special în ceea ce privește necesitatea de a alinia sistematic, în cadrul unui singur mecanism de gestionare, la nivel central, un număr mare de instrumente care nu sunt coordonate; programul InvestEU este unul dintre exemplele relevante în acest sens.

2.4. Programul InvestEU poate fi considerat o contribuție esențială a bugetului UE, în spiritul inovațiilor sale actuale, deoarece are ca scop garantarea unei valori adăugate europene, a unui grad mai mare de flexibilitate, crearea unor sinergii între fiecare dintre diferitele sale componente și simplificarea procedurilor sale; în cazul programului menționat, această contribuție ar trebui să se manifeste sub forma intensificării activității de investiții pe termen lung (întrucât este necesar să se mobilizeze până în 2027 investiții în valoare totală de 650 miliarde EUR), a consolidării rolului pieței financiare, inclusiv în cazul proiectelor de interes public, precum și sub forma alocării mai eficiente a resurselor bugetare ale UE, care, prin nivelul lor de rentabilitate, reușesc să treacă, în mod natural, testul pe piață.

2.5. Prin urmare, nu se recomandă analiza programului InvestEU doar dintr-o perspectivă izolată, ci ca o parte importantă a arhitecturii complexe a instrumentelor viitorului buget al UE, care prezintă în mod evident o tendință nouă în ceea ce privește alocarea cheltuielilor sale, care va contribui semnificativ la depășirea decalajului tradițional și fără viitor, pe termen lung, dintre contribuabilii neți și beneficiarii neți.

2.6. Programul InvestEU reprezintă o continuare a practicilor în vigoare, considerate pozitive, ale Fondului european pentru investiții strategice (FEIS) și se bazează pe Planul de investiții pentru Europa, pe care îl extinde în mod semnificativ. Se recomandă aplicarea principiului evoluției graduale pe care se bazează FEIS, prin combinarea întregii game de instrumente financiare concepute în mod centralizat la nivelul UE.

2.7. Programul InvestEU este alcătuit din trei părți:

— fondul InvestEU, al cărui principal obiectiv este mobilizarea resurselor publice și private în scopul investițiilor, recurgând la garanția din bugetul UE;

— platforma de consiliere InvestEU, care completează fondul și furnizează în special asistență de specialitate pentru proiectele de investiții care caută finanțare;

— portalul InvestEU, care completează fondul și se prezintă sub forma unei baze de date ușor de accesat și de utilizat, care asigură legătura dintre investitori și proiectele pe care le finanțează.

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută continuarea și extinderea unui instrument financiar bazat pe principiul garanției, pe care îl consideră esențial, în special pentru dezvoltarea viitoare, pe termen lung, a bugetului UE și a executării acestuia. CESE consideră că alocarea unui capital de bază de 15,2 miliarde EUR în cadrul programului InvestEU, precum și valoarea totală a garanției în valoare de 47,5 miliarde EUR, răspund în mod adecvat nevoii de a atrage investiții în valoare de 650 miliarde EUR până în 2027. CESE consideră că o rată de provizionare a garanției UE de 40 % este adaptată componentelor de politică selectate pentru program și proiectelor care beneficiază de sprijin în cadrul lor.

3.2. CESE consideră așadar pertinentă selectarea conținutului componentelor de politică ale programului, care vizează infrastructura durabilă, întreprinderile mici și mijlocii, cercetarea și inovarea, investițiile sociale și competențele, precum și repartizarea pentru fiecare dintre acestea a valorii totale a garanției de care beneficiază. CESE consideră că acestea sunt domeniile cele mai relevante pentru care se justifică utilizarea intensă a instrumentelor financiare.

3.3. CESE consideră că instituirea programului InvestEU aduce două avantaje fundamentale, care nu au putut fi obținute până în prezent în contextul finanțării din bugetul UE și al utilizării instrumentelor financiare: se realizează unificarea într-un program unic a mai multor programe care au fost separate până în prezent, permițând astfel să se consolideze efectele sinergiilor dintre acestea și, în același timp, se pune accentul mai mult pe eficiența resurselor alocate din bugetul UE, ca urmare a necesității de a se supune testului de piață. În opinia CESE, consolidarea ca atare a unui instrument bazat pe garanții reprezintă o ocazie unică de a asigura resurse suficiente, în scopul realizării unor investiții de interes public care nu ar fi fost posibile în niciun caz prin aplicarea procedurilor de utilizare a bugetului UE aflate în vigoare până în prezent; prin urmare, CESE consideră că acest principiu are un potențial foarte mare pe termen lung. CESE percepe ideea generală a programului InvestEU ca fiind o manifestare semnificativă a valorii adăugate europene.

3.4. CESE salută, de asemenea, principalele avantaje scontate ale programului InvestEU, și anume: să elaboreze un instrument suficient de robust pentru a continua stimularea activității de investiții și pentru a asigura menținerea acesteia pe termen lung cel puțin la nivelul anterior anului 2009; în același timp, să crească gradul de transparență și de eficiență a sistemului de instrumente financiare gestionate direct la nivelul Uniunii și să inspire indirect punerea în aplicare a instrumentelor financiare la nivelul statelor membre (în special statele în care acest mod de utilizare a resurselor bugetare nu înregistrează rezultate pozitive); apoi, să abordeze prioritățile reale de dezvoltare ale UE și să utilizeze metode moderne de finanțare pentru punerea lor în aplicare. CESE consideră, de asemenea, că este important să se determine caracterul precis al conținutului asistenței oferite de programul InvestEU pe baza indicatorilor și a instrumentelor utilizate în cadrul semestrului european, inclusiv angajamentele asumate de statele membre sub forma unor programe naționale de reformă.

3.5. În contextul afirmațiilor de la punctul precedent, CESE subliniază importanța unui sistem de monitorizare care să funcționeze impecabil și care să asigure monitorizarea criteriului rentabilității programului InvestEU și să evalueze astfel succesul utilizării investițiilor private și publice; în acest cadru, contribuția investițiilor publice va permite obținerea unui efect de accelerare (de multiplicare) cu sinergiile generate (efect de propagare) asupra investițiilor private, în aval.

3.6. Obiectivul ca programul InvestEU să se concentreze pe îndeplinirea obiectivelor orizontale, concepute, de asemenea, din perspectivă transfrontalieră în numeroase privințe, care vizează simplificarea, flexibilitatea, sinergiile și caracterul rambursabil, este în conformitate cu abordarea generală a CESE, precum și cu numeroasele sale avize din acest domeniu, atunci când există o aplicare treptată a regulii conform căreia bugetul UE nu trebuie să fie neapărat sinonim cu subvenția, ci poate fi alocat sau investit în alt mod. Prin urmare, există un salt calitativ de la o „simplă” realocare a cheltuielilor din bugetul Uniunii la investiții reale de interes public.

3.7. Adoptarea demersului descris mai sus permite creșterea marjei de manevră pentru a spori volumul total al investițiilor sprijinite, fapt care nu ar fi fost posibil dacă ar fi fost aplicate metode tradiționale. În plus, acest mecanism permite asocierea resurselor financiare private cu proiectele de interes public, în special în cazurile în care există riscul de disfuncționalitate a pieței. În acest caz, există o nișă neexploatată în materie de investiții, în care capitalul privat nu va fi niciodată investit, în lipsa unei garanții publice adecvate.

3.8. CESE recomandă ca propunerea de regulament să descrie și să definească într-un mod mai clar și mai explicit posibilitățile practice de combinare a diferitelor resurse cu posibilitățile oferite de programul InvestEU; posibilitățile de combinare a resurselor constituie un obiectiv declarat, însă pot fi împiedicate de obstacole de natură practică, precum lipsa unui manual explicativ. În ceea ce privește bugetul UE, ar trebui să existe posibilitatea de a combina, în cadrul aceluiași proiect, diverse resurse financiare, în două direcții: sub forma unei contribuții a fondurilor în favoarea programului InvestEU – în cadrul gestiunii partajate –, precum și sub forma contribuției programului InvestEU la instrumentele financiare naționale, create pe măsură, puse în aplicare în cadrul gestiunii partajate. În regulament ar trebui să se regăsească normele de aplicare aferente, care să garanteze o astfel de flexibilitate.

3.9. În mod similar, CESE recomandă stabilirea unei tipologii a proiectelor care să fie compatibile cu programul InvestEU, precum și a celor pentru care este mai adecvat să se acorde în principal subvenții (adică cele în care rentabilitatea financiară directă este improbabilă, dacă nu chiar imposibilă, chiar și pe termen lung).

3.10. În contextul propunerii referitoare la programul InvestEU și în cadrul mai amplu al pachetului de măsuri care vizează cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027, CESE recomandă evaluarea avantajelor economice înregistrate de fiecare stat membru datorită FEIS, inclusiv crearea unei imagini de ansamblu asupra situației punerii în aplicare a resurselor financiare și a avantajelor obținute în urma acestora. Această evaluare va avea o importanță deosebită în ceea ce privește canalizarea directă a programului InvestEU, ca instrument nou de finanțare al UE, către prioritățile reale de investiții și către abordarea unora dintre deficiențele asociate modalităților de utilizare a bugetului UE până în prezent. Și în acest caz, se deschid posibilități de includere a organizațiilor societății civile organizate, prin intermediul căreia se poate argumenta utilitatea proiectelor europene din punctul de vedere al prosperității și al bunăstării, ea putând fi explicată într-un mod lesne de înțeles.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE salută posibilitatea instituirii voluntare, în cadrul programului InvestEU, a unui compartiment specializat, cu resurse care inițial au fost alocate, de exemplu, pentru politica de coeziune. Întrucât aceasta este o nouă modalitate de alocare a resurselor, CESE recomandă elaborarea unui manual de instrucțiuni pentru a facilita desfășurarea unor operațiuni similare.

4.2. CESE atrage atenția asupra necesității de a asigura mai precis concordanța dintre delimitarea conținutului celor patru domenii principale de acțiune ale programului InvestEU și specificarea mai detaliată a acțiunilor sprijinite, menționate în anexa II. În scopul unei mai bune orientări practice pentru inițiatorii de proiecte, CESE recomandă elaborarea mai detaliată a anexei II, cu scopul de a obține un grad mai mare de coerență a conținutului său cu cuprinsul capitolului II din propunerea de regulament.

4.3. CESE ar aprecia dacă ar fi indicată o soluție pentru cazul în care, dintr-un motiv sau altul, resursele pentru garanția oferită din bugetul UE nu ar fi suficiente pentru a asigura volumul preconizat al investițiilor sau în cazul în care condițiile de rentabilitate ale fondului s-ar deteriora.

4.4. CESE consideră că programul InvestEU reprezintă una dintre posibilitățile de dezvoltare a instituțiilor pieței financiare în statele membre; de asemenea, din acest motiv, consideră că este foarte benefic să se acorde mai mult spațiu partenerilor de implementare de la nivel național. În acest context, CESE subliniază necesitatea ca aceștia să fie selectați foarte atent, dar cu excluderea oricărei forme de discriminare, pe baza cerințelor relevante, în funcție de competența lor, asigurând totodată o reprezentare corectă și echitabilă a statelor membre.

4.5. CESE consideră că este esențial ca partenerii de implementare să poată avea o contribuție pe termen lung la realizarea obiectivelor programului InvestEU, care să fie utilă nu doar la asigurarea desfășurării fără probleme a programului, ci să și contribuie prin propriile sale resurse financiare și să aducă în sistem alți investitori privați și categorii de public de la nivel național, să ofere o acoperire adecvată pe teritoriul țării și în sectorul vizat și, mai presus de orice, să poată aborda în mod precis și cuprinzător disfuncționalitățile pieței și situațiile de investiții care nu ating nivelul optim.

4.6. CESE solicită explicații mai detaliate cu privire la modul în care se va manifesta rolul partenerului de implementare privilegiat, și anume Banca Europeană de Investiții, și cu privire la modul în care se va garanta că nu există riscul ca activitatea partenerului de implementare privilegiat să ducă la marginalizarea altor parteneri de implementare, în special a celor care operează la nivel național.

4.7. CESE recomandă ca departamentul pentru UE al fondului să se concentreze în mod real pe promovarea proiectelor transfrontaliere și ca, în cadrul acestuia, să fie promovate proiectele care se concentrează asupra situațiilor de disfuncționalități ale pieței și asupra situațiilor de investiții care nu ating nivelul optim ce afectează întreaga Uniune, oferind astfel o valoare adăugată europeană evidentă.

4.8. Prin urmare, CESE salută obligația ca partenerii de implementare să acopere teritoriul a cel puțin trei state membre. În același timp, CESE consideră totuși că există o marjă de manevră pentru abordarea nevoilor specifice de investiții de la nivel național și regional, care ar trebui asigurate, în primul rând, de către o entitate a statului membru în cauză, în strânsă

sinergie cu pachetul național garantat în cadrul politicii de coeziune. În acest context, CESE subliniază importanța de a investi în capitalul uman și în infrastructurile sociale, care contribuie la realizarea potențialului de creștere pe termen lung (învățarea pe tot parcursul vieții, o rețea de servicii sociale și locuințe accesibile) și la asigurarea competitivității sistemului economic al UE.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Construirea unei Europe mai puternice: rolul politicilor în domeniul tineretului, educației și culturii”

[COM(2018) 268 final]

privind propunerea de recomandare a Consiliului privind promovarea recunoașterii reciproce automate a diplomelor de învățământ superior și a celor de absolvire a învățământului secundar superior, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate

[COM(2018) 270 final – 2018/0126 (NLE)]

privind propunere de recomandare a Consiliului privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari

[COM(2018) 271 final – 2018/0127 (NLE)]

și privind propunerea de recomandare a Consiliului privind o abordare globală a predării și învățării limbilor

[COM(2018) 272 final – 2018/0128 (NLE)]

(2019/C 62/23)

Raportoare: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea responsabilă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	117/0/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

CESE:

1.1. salută inițiativa, care reprezintă pasul următor către punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale pentru a asigura dreptul la un acces egal la o educație de calitate, favorabilă incluziunii, la formare și la învățare pe tot parcursul vieții. Acest fapt este esențial **pentru o viitoare cooperare mai strânsă** între statele membre, asigurând totodată **competența națională** a acestora în domeniul educației, al formării și al învățării pe tot parcursul vieții;

1.2. consideră că noua inițiativă ar trebui să facă parte dintr-o viziune pe termen lung a politicilor UE de educație și formare continuă, pe tot parcursul vieții, în contextul Strategiei UE 2020 și al cadrului strategic „ET 2020”, precum și al pregătirilor pentru viitoarele strategii ale UE. Aceasta include viziunile și strategiile pentru educația și formarea profesională și învățarea în rândul adulților;

1.3. subliniază că educația ar trebui să se axeze în primul rând pe **învățarea holistică, pe cetățenia democratică și pe valorile europene comune**, pentru a asigura pacea, securitatea, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept, solidaritatea și respectul reciproc, piețe deschise, o creștere durabilă, incluziune socială și echitate, respectând și îmbogățind în același timp diversitatea culturală și promovând sentimentul de apartenență;

1.4. subliniază că rolul educației, al formării și al învățării pe tot parcursul vieții este de a pregăti și de a sprijini tinerii și adulții să fie **cetățeni democrați responsabili și să poată fi angajați** în locuri de muncă echitabile, de calitate și productive și să aibă competențe adecvate;

1.5. consideră că spațiul european al educației ar trebui să fie favorabilă incluziunii în beneficiul tuturor și, prin urmare, încurajează guvernele să ia măsuri **pentru a atinge o incluziune reală în învățarea formală și non-formală, pentru a promova și a valorifica învățarea informală**;

1.6. atrage atenția guvernelor cu privire la decalajele rămase **în ceea ce privește accesul egal la o educație de calitate** pentru copiii din medii dezavantajate din punct de vedere socioeconomic, în special grupurile minoritare, migranții, copiii cu handicap și copiii din zonele rurale din diferite regiuni ale Europei. Este fundamental ca spațiul european al educației să susțină în mod activ **integrarea migranților și a refugiaților** în educație și pe piața muncii, cu un accent specific pe validarea și recunoașterea educației, a formării și a experiențelor de muncă;

1.7. este de părere că, pentru atingerea obiectivelor acestei inițiative, este nevoie de **o investiție durabilă în educația națională de peste 5 % din PIB-ul pe țară** și de sprijinul instrumentelor de finanțare disponibile ale UE, inclusiv al programului Erasmus+ și al procesului semestrului european;

1.8. consideră că învățarea limbilor străine și validarea competențelor lingvistice dobândite non-formal și informal ar trebui susținute, ca parte a cadrului european pentru competențele-cheie, prin **finanțe publice durabile.** Învățarea limbilor străine ar trebui **să vizeze pe toată lumea, tineri și adulți, și să îi sprijine pe cei care au nevoie**, fiind promovată ca parte a învățării în familie și îmbunătățită ca parte a **învățării formale și non-formale;**

1.9. susține îndemnul, formulat în propunere, de a **investi mai mult în dezvoltarea profesională inițială și continuă a profesorilor de limbi străine** pentru a reduce deficitul de profesori calificați de limbi străine;

1.10. salută faptul că propunerea urmărește să încurajeze și mai mult guvernele să îmbunătățească accesul la **educația copiilor preșcolari și calitatea acesteia.** Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura **echilibrul între viața profesională și cea privată**, pentru ca toți copiii și toate familiile să aibă dreptul la o educație și îngrijire timpurie („ECEC") accesibilă din punct de vedere financiar și de înaltă calitate și pentru a lua în considerare **rolul important al învățării în familie,** care îi ajută pe părinți să câștige încredere în rolul lor și contribuie la învățarea în rândul adulților;

1.11. sprijină propunerea ca personalul ECEC să dispună de **un mediu de lucru favorabil** și ca **profesionalizarea** să fie îmbunătățită; îndeamnă la asigurarea **atractivității profesiei de cadru didactic, precum și la echilibru și egalitate de gen în cadrul profesiei**;

1.12. recunoaște importanța **recunoașterii transfrontaliere a perioadelor de învățare** în toate formele de învățământ secundar și superior și a calificărilor de nivel secundar superior dobândite în educația și formarea generală și profesională, care permit accesul la învățământul superior în țara de origine. Mobilitatea de studiu este esențială pentru participarea activă în societate și pe piața muncii; aceasta ar trebui consolidată prin încrederea în programe și calificări și ar trebui să se bazeze pe sisteme bine dezvoltate de asigurare a calității;

1.13. subliniază că **uneltele, instrumentele și principiile europene** pentru învățământul superior și profesional ar trebui să se completeze și să se susțină reciproc (EQF, ECVET, EQAVET, EQAR etc.), în timp ce principiul rezultatelor învățării trebuie să fie pus în aplicare pe deplin în Europa, pentru a se asigura o recunoaștere automată a mobilității de studiu în Europa;

1.14. subliniază că inițiativa ar trebui să se concentreze și asupra **recunoașterii educației formale, non-formale și informale din străinătate** și să confirme rolul părților interesate, al partenerilor sociali și al societății civile în recunoașterea rezultatelor învățării, precum și rolul personalului responsabil cu îndrumarea în susținerea procesului; încurajează Grupul consultativ EQF și Cedefop să îmbunătățească Inventarul european al validării învățării non-formale și informale (VNFIL) și Orientările europene pentru VNFIL ca standarde de calitate pentru guverne, partenerii sociali și părțile interesate, în vederea îmbunătățirii proceselor de validare;

1.15. subliniază că obținerea unei educații **de înaltă calitate**, favorabilă incluziunii, în ceea ce privește educația și îngrijirea copiilor preșcolari, îmbunătățirea învățării limbilor străine și recunoașterea reciprocă a certificatelor de absolvire a învățământului secundar trebuie discutate la toate nivelurile, de către guverne, angajatori și sindicate, în cadrul unui **dialog social eficient,** împreună cu alte părți interesate.

2. **Context politic**

2.1. Responsabilitatea principală pentru politicile în domeniul educației și al culturii le revine statelor membre. Cu toate acestea, de-a lungul anilor, Uniunea Europeană a jucat un rol complementar important, astfel cum prevede articolul 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Este în interesul comun al tuturor statelor membre să valorifice întregul potențial al educației și al culturii, ca vectori ai creării de locuri de muncă, ai creșterii economice și ai echității sociale, precum și ca mod de a trăi identitatea europeană în deplina sa diversitate.

2.2. Cu ocazia summitului social de la Göteborg, din noiembrie 2017, a fost proclamat Pilonul european al drepturilor sociale, care consacră dreptul de acces egal la educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții, bazându-se pe Comunicarea Comisiei COM(2017) 673. Aceasta s-a concretizat în Concluziile Consiliului European din 14 decembrie 2017 prin care statele membre, Consiliul și Comisia sunt invitate să ducă mai departe activitățile din programul discutat la Göteborg.

2.3. Așa-numitul **prim pachet privind spațiul european al educației** a propus Recomandarea Consiliului COM(2018) 23 (adoptată la 22 mai 2018), pe baza Declarației de la Paris privind promovarea prin educație a cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării, adoptată de miniștrii educației în 2015. Aceasta a fost anunțată în Comunicarea Comisiei COM(2016) 379 din 14 iunie 2016.

2.4. La 22 mai, Comisia a publicat cel de-al doilea pachet privind educația, care include propuneri suplimentare pentru crearea unui spațiu european al educației până în 2025.

2.5. Prezentul aviz al CESE se referă la cel **de al doilea pachet privind educația**, care vizează noile provocări care trebuie abordate pentru a realiza un spațiu european al educației de înaltă calitate, favorabil incluziunii, precum învățarea limbilor străine, recunoașterea automată reciprocă a studiilor de nivel secundar și o educație timpurie de calitate.

3. **Observații generale**

3.1. CESE consideră că înființarea Spațiului european al educației **pentru continuarea cooperării** între statele membre, asigurând în același timp **competența națională a acestora** în domeniul educației, al formării și al învățării pe tot parcursul vieții, reprezintă o strategie-cheie pentru a răspunde unei evoluții sociale, economice, demografice, tehnologice și de mediu și pentru a o promova, în vederea integrării competitive a Europei ca putere economică în lume, asigurând în același timp o puternică dimensiune socială.

3.2. Inițiativa este un excelent pas către punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale în vederea asigurării **dreptului la acces egal la o educație generală și profesională de calitate, favorabilă incluziunii, și la îndrumare pe tot parcursul vieții** [1], bazându-se pe Comunicarea Comisiei COM(2017) 673, care anunță crearea Spațiului european al educației.

3.3. CESE subliniază că obiectivul nostru comun este ca educația să se axeze pe **educația holistică,** pe formare și învățare pe tot parcursul vieții, acordându-se o atenție deosebită cetățeniei democratice, **valorilor europene comune și identității europene**, pentru a asigura pacea, securitatea, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept, solidaritatea și respectul reciproc, o creștere durabilă, incluziune socială și echitate, respectând și îmbogățind în același timp diversitatea culturală și sentimentul de apartenență la UE.

3.4. Subliniind rolul esențial al educației, al formării și al învățării pe tot parcursul vieții în pregătirea tinerilor și a adulților pentru a fi **cetățeni democrați și pentru a fi angajați echitabil în locuri de muncă de calitate**, spațiul european al educației ar trebui să fie favorabil incluziunii în beneficiul tuturor, acordând o atenție specială egalității de gen, și încurajând guvernele să ia măsuri pentru a atinge o **incluziune** reală în învățarea formală, informală și non-formală, respectând, în același timp, Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD).

[1] JO C 173, 31.5.2017, p. 1.

3.5. În acest sens, reamintind avizul său ([2]), CESE consideră că spațiul european al educației ar trebui să le sugereze, de asemenea, guvernelor cum să ofere un sprijin activ pentru **integrarea migranților și a refugiaților** în educație și pe piața muncii, punând accentul în special pe validarea și recunoașterea educației, a formării și a experiențelor lor de muncă.

3.6. Sistemele de educație și de formare au nevoie de timp pentru a fi reformate și ajustate. CESE ar dori să vadă noua inițiativă ca parte a **unei viziuni pe termen lung a politicilor UE de educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții**, denumită „spațiu european al învățării pe tot parcursul vieții 2025", în contextul Strategiei UE 2020 și al cadrului strategic „ET 2020", și în vederea pregătirii pentru viitoarele strategii UE.

3.7. Pentru a obține o educație **de înaltă calitate** și favorabilă incluziunii în ceea ce privește educația și îngrijirea copiilor preșcolari, îmbunătățirea învățării limbilor străine și recunoașterea reciprocă a certificatelor de absolvire a învățământului secundar, aceste inițiative trebuie discutate la toate nivelurile, între guverne, angajatori și sindicate, în cadrul unui **dialog social eficient**, împreună cu alte părți interesate, în special învățătorii și alte cadre didactice, părinții, personalul responsabil cu îndrumarea și cursanții, dar și cu organisme comunitare și organizații ale societății civile.

3.8. CESE recunoaște inițiativa „**Universitățile europene**" ca proces ascendent de motivare a universităților să stabilească rețele pentru crearea unor diplome comune, pentru creșterea mobilității cursanților și facilitarea învățării limbilor străine. Reamintind avizul său ([3]), CESE încurajează **incluziunea și diversitatea** în elaborarea unor rețele de personal didactic, de cercetare și de studenți și pentru a deschide posibilitatea de a stabili rețele pentru toate universitățile participante la procesul de la Bologna.

3.9. Susținând ideea unei **legitimații europene de student, CESE** încurajează ca această inițiativă să se bazeze pe sistemul de succes de legitimații pentru studenți și să actualizeze legitimațiile de student deja existente. CESE readuce în atenție avizul său ([4]) atunci când reiterează faptul că valoarea adăugată a oricărei noi legitimații trebuie să fie identificată în mod clar și să fie complementară celor existente.

3.10. Pentru atingerea obiectivelor spațiului european al educației, este nevoie de **o investiție durabilă în educația națională de peste 5 % din PIB-ul pe țară** și de sprijinul instrumentelor de finanțare ale UE disponibile în cadrul următorului CFM, în special programul Erasmus+ și FEIS. CESE dorește ca viitorul **program Erasmus+** și viitoarea **strategie pentru tineret** să includă printre prioritățile lor educația holistică și favorabilă incluziunii, formarea și învățarea pe tot parcursul vieții. CESE salută rolul Semestrului european de susținere a reformelor structurale, în vederea îmbunătățirii politicii de educație în conformitate cu prezenta inițiativă.

3.11. *Îmbunătățirea predării și a învățării limbilor străine*

3.11.1. CESE consideră că această inițiativă este esențială deoarece nivelurile de competență lingvistică ale cursanților la finalul educației obligatorii sunt în general scăzute, iar între statele membre există diferențe foarte mari ([5]). Având în vedere mobilitatea intra-europeană tot mai mare și numărul fără precedent de copii de vârstă școlară care sosesc din țări terțe și care vorbesc diferite limbi, trebuie să reanalizăm provocările și oportunitățile viitoare pentru ca **multilingvismul să devină un atu real al UE**. **Limbile ar trebui să aibă o valoare egală**; prin urmare, învățarea limbilor UE și a limbilor din afara UE ar trebui susținută.

3.11.2. Școlile au nevoie de sprijin pentru a crea un **mediu de învățare multilingv** realizând în același timp un echilibru corect între învățarea limbilor străine și un nivel ridicat de alfabetizare și de dezvoltare a comunicării în **limba/limbile maternă/materne.** Învățarea integrată a conținutului și a limbilor poate promova mobilitatea și integrarea. Utilizarea mai eficientă a instrumentelor digitale și online pentru învățarea limbilor este esențială. Aceasta necesită asigurarea calității și a certificării lor, precum și accesul, sprijinul și accesibilitatea pentru toată lumea, luând în considerare faptul că oamenii ar putea avea nevoie de sprijin pentru a-și permite, pentru a putea selecta și utiliza instrumentele adecvate în avantajul lor.

([2]) JO C 264, 20.7.2016, p. 19.
([3]) JO C 71, 24.2.2016, p. 11.
([4]) JO C 132, 3.5.2011, p. 55.
([5]) Eurydice: Date-cheie privind educația lingvistică în școlile din Europa – 2017.

3.11.3. CESE salută faptul că se pune accentul pe **învățarea limbilor** din perspectiva consolidării **înțelegerii reciproce, a mobilității** și, prin urmare, a **cetățeniei europene**. 64 de milioane de adulți slab calificați trebuie să își îmbunătățească competențele de bază, inclusiv competențele lingvistice ([6]), pentru a deveni cetățeni europeni activi, pentru a-și menține locurile de muncă și pentru a-și îmbunătăți perspectivele de angajare. Pentru persoane individuale, învățarea unor limbi străine creează oportunități personale și profesionale, pentru societate, aceasta promovează sensibilizarea culturală, înțelegerea reciprocă și coeziunea socială, iar pentru întreprinderi, lucrătorii care au competențe lingvistice și interculturale le ajută să reușească și să se dezvolte mai ușor pe piețele globale.

3.11.4. Învățarea limbilor străine ar trebui **să vizeze pe toată lumea și să îi susțină pe cei care au nevoie**, să fie totodată îmbunătățită în cadrul **învățământului formal, non-formal și informal,** să fie pusă în aplicare ca parte a Cadrului european pentru competențele-cheie și susținută prin **finanțe publice durabile**.

3.11.5. Orientările din 2018 pentru politicile de ocupare a forței de muncă ([7]) propun ca „mobilitatea cursanților și a lucrătorilor să fie promovată în vederea îmbunătățirii capacităților de inserție profesională și a exploatării întregului potențial al pieței europene a muncii." Lipsa competențelor lingvistice poate fi considerată o barieră importantă în calea mobilității. CESE subliniază că propunerea ar trebui să vizeze cursanții mult dincolo de învățământul obligatoriu și să pună accentul pe **învățarea limbilor străine pentru toți**, de la o vârstă fragedă, până după vârsta de pensionare, acordând o atenție specială **formării profesionale inițiale și formării profesionale continue**, învățământului superior și învățării în rândul adulților.

3.11.6. Politica de învățare a limbilor străine ar trebui să vizeze modul de predare al **învățării prin practică**, prin schimburi de studenți, activități voluntare și alte activități, precum Corpul european de solidaritate, sprijinite de actualele și viitoarele programe Erasmus+.

3.11.7. **Deficitul de profesori calificați de limbi străine** este într-adevăr o problemă serioasă, iar CESE salută îndemnul, formulat în propunere, de a investi mai mult în dezvoltarea profesională inițială și continuă a profesorilor de limbi străine pentru a răspunde **cerințelor de calificare profesională** ale țărilor UE.

3.12. *Sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari*

3.12.1. Criteriul de referință al strategiei „ET2020" referitor la participarea a 95 % dintre copiii cu vârste cuprinse între 4 ani și vârsta obligatorie de școlarizare în cadrul educației și îngrijirii timpurii a fost aproape atins. Cu toate acestea, 17 milioane din cei peste 32 de milioane de copii sub vârsta de educație obligatorie în UE încă nu au acces la serviciile de îngrijire a copiilor preșcolari. În plus, există încă lacune în ceea ce privește **accesul egal** pentru copiii din medii dezavantajate din punct de vedere socioeconomic, în special grupurile minoritare, migranții, copiii cu handicap și copiii din zonele rurale și din diferite regiuni ale Europei.

3.12.2. CESE salută faptul că propunerea urmărește să încurajeze și mai mult guvernele să îmbunătățească accesul la educația copiilor preșcolari și calitatea acesteia. Sunt necesare, într-adevăr, eforturi suplimentare pentru a asigura faptul că toți copiii au dreptul la **educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate, accesibile din punct de vedere financiar**. Serviciile de înaltă calitate joacă un rol decisiv în îmbunătățirea rezultatelor școlare, inclusiv în dezvoltarea competențelor sociale. Participarea la educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate duce la dobândirea unor competențe de bază mai înalte și reprezintă un instrument solid de prevenire a părăsirii timpurii a școlii.

3.12.3. CE subliniază înalta consecvență cu alte politici ale Uniunii. CESE apreciază în special legătura cu Propunerea de directivă privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor ([8]), recunoscând necesitatea de a oferi servicii de îngrijire formală de bună calitate în întreaga Europă. CESE a susținut această interacțiune reciprocă în multe dintre avizele sale, pentru a crește participarea femeilor pe piața muncii și pentru a reduce diferențele de remunerare nejustificate, precum și pentru a lua în considerare rolul important al învățării în familie, care îi ajută pe părinți să câștige încredere în rolul lor și contribuie la educația adulților.

3.12.4. **Personalul ECEC** ar trebui susținut pentru a-și îmbunătăți profesionalismul și pentru a dezvolta un mediu de lucru favorabil. Educația inițială și dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice din învățământul preșcolar ar trebui să fie de înaltă calitate și să răspundă totodată nevoilor cadrelor didactice și ale copiilor, de exemplu prin modul în care se asigură incluziunea și se predau valorile democratice.

([6]) Cedefop (2017). Investiția în competențe dă roade: costul economic și social al adulților slab calificați din UE. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații. Documentul de cercetare al Cedefop; nr. 60.

([7]) https://ec.europa.eu/info/publications/2018-european-semester-employment-guidelines_en

([8]) COM(2017) 253 final – 2017/085 (COD).

3.12.5. Conform OCDE (2015) ([9]), profesia de cadru didactic se confruntă cu un dezechilibru major în materie de gen, 7 din 10 profesori fiind femei. În țările OCDE (2015), 97 % dintre profesorii de nivel preșcolar și 83 % dintre profesorii de nivel primar sunt femei, în timp ce doar 43 % dintre profesorii din învățământul terțiar sunt femei. Dezechilibrul în materie de gen în rândul personalului și atragerea mai multor profesori bărbați pentru a asigura modele de rol masculine pentru copiii de nivel ECEC reprezintă chestiuni care necesită în continuare măsuri urgente, dezechilibrul în materie de gen fiind legat de statutul, salariul și condițiile de lucru existente ale profesorilor din acest sector.

3.13. *Recunoașterea automată reciprocă a diplomelor și a perioadelor de învățare petrecute în străinătate*

3.13.1. CESE salută faptul că inițiativa urmărește să asigure ca fiecărui student, ucenic sau elev care a finalizat o experiență de învățare în străinătate, pentru o calificare sau pentru mobilitatea de studiu, să îi poată fi recunoscută experiența în mod automat, pentru învățarea viitoare. Mobilitatea de studiu încurajează competențele și experiențele care sunt esențiale pentru o participare activă în societate și pe piața muncii și ar trebui consolidată prin promovarea încrederii în programe de studiu și calificări.

3.13.2. Pentru a evita repetarea a unui întreg an școlar sau a unor perioade școlare întregi, CESE subliniază importanța **recunoașterii transfrontaliere a perioadelor de învățare** în învățământul **secundar** și superior și a calificărilor de nivel secundar superior care permit accesul la învățământul superior în țara de origine.

3.13.3. CESE subliniază că inițiativa ar trebui să se concentreze și asupra **recunoașterii educației formale, non-formale și informale din străinătate** și să admită rolul părților interesate, al partenerilor sociali și al societății civile în recunoașterea rezultatelor învățării ([10]). În acest sens, CESE reamintește rolul important al Recomandării Consiliului din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării non-formale și informale și îmbunătățirea în continuare a sistemelor naționale de validare. CESE încurajează Grupul consultativ EQF și Cedefop să îmbunătățească Inventarul european al validării învățării non-formale și informale ([11]) și Orientările europene pentru VNFIL ([12]) ca standarde de calitate pentru guverne, partenerii sociali și părțile interesate, în vederea îmbunătățirii proceselor de validare. Ar trebui să se acorde o atenție specială înțelegerii condițiilor necesare, a sinergiilor și a beneficiilor îmbunătățirii coordonării între validarea învățării non-formale și informale și serviciile de orientare și consiliere ([13]).

3.13.4. Permeabilitatea și încrederea între învățământul profesional și cel superior încă reprezintă o provocare între țări, dar și în interiorul acestora. **Învățământul universitar și profesional** ar trebui să aibă aceeași valoare. **Uneltele și instrumentele europene** și principiile pentru învățământul superior și profesional ar trebui să se susțină reciproc (EQF, ECVET, EQAVET, EQAR etc.), în timp ce principiul rezultatelor învățării trebuie să fie pus în aplicare pe deplin, pentru a obține o recunoaștere automată a mobilității de studiu în Europa.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([9]) OCDE: Education at a Glance, 2017 (O privire de ansamblu asupra educației, 2017).
([10]) JO C 13, 15.1.2016, p. 49.
([11]) http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory
([12]) http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3073
([13]) Cedefop (nepublicat încă), Validarea învățării non-formale și informale și orientarea profesională.

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Implicarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor: o nouă strategie a UE pentru tineret”

[COM(2018) 269 final]

(2019/C 62/24)

Raportor: **Michael McLOUGHLIN**

Coraportor: **Adam ROGALEWSKI**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	116/4/2

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută Strategia UE pentru tineret pentru perioada 2019-2027 (denumită în continuare „strategia”) și, în special, crearea, în contextul acesteia, a funcției de Coordonator pentru tineret la nivelul UE.

1.2. Comitetul consideră că, având caracter transsectorial, strategia ar trebui să fie mai bine conectată cu programele UE existente, cum ar fi Erasmus+, Garanția pentru tineret și Corpul european de solidaritate.

1.3. CESE consideră că, pentru ca strategia să dea rezultate, ar trebui să se concentreze pe următoarele trei obiective:

— abordarea transsectorială, adoptarea unei perspective integratoare asupra tinerilor, a nevoilor și a drepturilor lor;

— preluarea conducerii activităților transsectoriale în principal de către noul Coordonator pentru tineret la nivelul UE, funcție care ar trebui considerată de mare responsabilitate;

— includerea politicii UE pentru tineret în procesul semestrului european, pentru a se pune un accent mai mare pe rezultate, în special în zonele transsectoriale.

1.4. CESE consideră că sfera de aplicare a strategiei ar trebui extinsă prin acțiuni menite să protejeze, să susțină și să înzestreze tinerii cu drepturi, cunoștințe și competențe, astfel încât aceștia să facă față provocărilor globale, cum ar fi digitalizarea, schimbările climatice și creșterea populismului.

1.5. CESE recomandă ca strategia să își propună ținte ambițioase pentru activitățile transsectoriale legate de alte domenii relevante de politică ale UE, inclusiv ocuparea forței de muncă, educația, sănătatea, migrația și egalitatea.

1.6. Comitetul recomandă ca strategia să acorde mai multă atenție problemelor legate de ocuparea forței de muncă care îi afectează pe tineri, în special în ceea ce privește dezbaterea asupra viitorului muncii și alte aspecte sociale, cum ar fi sănătatea psihică, egalitatea și educația.

1.7. CESE este de acord cu Comisia că strategia ar trebui să promoveze democrația, dar consideră că aceasta ar trebui să promoveze în același timp participarea mai largă la viața publică, inclusiv participarea la vot, voluntariatul, ONG-urile conduse de tineri, democrația la locul de muncă și dialogul social.

1.8. Comitetul este convins că implicarea tinerilor în procesele de luare a deciziilor nu ar trebui promovată doar cu prilejul unor evenimente izolate. În plus, în vederea consolidării în continuare a dialogului cu tinerii, este necesar ca rolul organizațiilor de tineri voluntari și al consiliilor naționale de tineret să fie îmbunătățit, trebuind a fi utilizate noi modalități în acest sens. Instituțiile UE ar trebui să preia inițiativa în această privință, CESE aflându-se în avangarda organismelor care consolidează implicarea tineretului la nivelul UE.

1.9. Trebuie să fie încurajată sporirea cheltuielilor legate de activitățile pentru tineret și investițiile pe termen lung în serviciile publice, în special acolo unde au fost efectuate reduceri ale acestor servicii.

1.10. Strategia trebuie să reflecte o abordare bazată pe drepturi, de exemplu pornind de la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, dacă este cazul.

1.11. Strategia trebuie să acorde mai multă atenție tinerelor femei și fete, tinerilor LGBTIQ+, tinerilor cu handicap și tinerilor migranți și refugiați.

1.12. Ar trebui să se impună o mai mare convergență ascendentă între statele membre în ceea ce privește politica pentru tineret, iar pentru a facilita acest lucru ar trebui solicitate planuri naționale care să acopere domenii similare. În acest scop, trebuie consolidat procesul legat de indicatori, inițiat prin ultima strategie.

1.13. CESE propune ca Portalul european pentru tineret să utilizeze cât mai multe instrumente online în ceea ce privește implicarea actuală a tinerilor.

1.14. Chiar dacă salută noua strategie a UE pentru tineret, CESE recomandă cu fermitate integrarea tineretului în activitățile tuturor direcțiilor generale ale Comisiei Europene.

2. **Context**

2.1. Strategia propusă este cel de-al treilea cadru prezentat de UE, care se axează pe populația tânără din Europa. Noua strategie se concentrează pe trei domenii de acțiune: implicarea, conectarea și responsabilizarea, spre deosebire de cele opt domenii de acțiune din cadrul strategiei UE pentru tineret 2010-2018: ocuparea forței de muncă și antreprenoriatul, incluziunea socială, participarea, educația și formarea, sănătatea și bunăstarea, activitățile voluntare, tineretul și lumea, creativitatea și cultura.

2.2. Printre cele mai importante schimbări ale noii strategii se numără: crearea funcției de Coordonator pentru tineret la nivelul UE, înlocuirea dialogului structurat privind tineretul cu dialogul dintre tineri și UE și dizolvarea unei serii de obiective anterioare în direcții transsectoriale care să vizeze deschiderea canalelor de comunicare între tineri și factorii de decizie politică.

2.3. Ca și în cazul strategiilor anterioare, Garanția pentru tineret nu este inclusă în strategie și face parte din Fondul social european Plus.

2.4. În domeniul strategiei există numeroase inițiative, atât la nivel național, cât și la nivelul UE. Se depun eforturi considerabile în cadrul programelor Erasmus+, Garanția pentru tineret, Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și Fondul social european. Alte domenii relevante la care se face referire sunt Agenda pentru competențe și Corpul european de solidaritate. În același timp, există alte politici cu impact major asupra tinerilor în așa-numitele domenii transsectoriale (de exemplu, transporturi, afaceri sociale, sănătate, acțiunea externă și agricultură). În plus, toate statele membre au propriile abordări cu privire la politicile de tineret și la alte aspecte care produc efecte asupra tinerilor.

2.5. Problemele referitoare la tineret sunt integrate în Pilonul european al drepturilor sociale, în Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU și în obiectivele sale de dezvoltare durabilă.

2.6. CESE a adoptat deja numeroase avize pe probleme referitoare la tineret, cum ar fi avizele cu privire la Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor ([1]), Garanția pentru tineret ([2]), Corpul european de solidaritate ([3]) sau, mai recent, privind Cadrul european pentru programe de ucenicie de calitate și eficace ([4]). De asemenea, Comitetul a evaluat, din perspectiva societății civile, punerea în aplicare a politicilor UE pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și, în special, a Garanției pentru tineret în șase state membre.

([1]) JO C 268, 14.8.2015, p. 40.
([2]) JO C 271, 19.9.2013, p. 101.
([3]) JO C 81, 2.3.2018, p. 160.
([4]) JO C 262, 25.7.2018, p. 41.

2.7. În cadrul audierii CESE orientate către tineri, organizată pentru acest aviz, aceștia au exprimat o nesiguranță enormă. Ei resimt foarte multă presiune și o toleranță foarte redusă față de cei care aleg o cale diferită sau de cei care abandonează timpuriu școala. Unii tineri au vorbit despre faptul că, încă din adolescență, trebuie să se gândească la pensie. Tranziția către încadrarea în muncă rămâne o provocare, exprimându-se nemulțumirea în ceea ce privește discriminarea tinerilor din punctul de vedere al remunerației atunci când prestează aceeași muncă, pur și simplu pe motiv de vârstă. Locuințele și transportul au reprezentat, de asemenea, probleme critice, alături de digitalizare și de problemele de recunoaștere și validare a competențelor dobândite prin învățarea non-formală.

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută strategia și consideră că aceasta ar trebui să fie un plan cuprinzător, care să ducă la rezultatele eficace dorite și să ofere valoare adăugată pentru tineri, valorând mai mult decât suma părților sale și fiind mai eficientă decât o juxtapunere de acțiuni diferite. CESE consideră că strategia ar trebui să fie conectată mai mult la programele UE existente, cum ar fi Erasmus+, Garanția pentru tineret sau Corpul european de solidaritate.

3.2. Ideea unei abordări globale a problemelor de politică a câștigat teren în ultimii ani și este comună la nivelul UE și al statelor membre. Acest lucru este bine-venit, deoarece astfel se recunoaște că problemele sociale nu se pot încadra întotdeauna în categorii administrative strict delimitate. Cu toate acestea, eliminarea rolurilor, a bugetelor și a culturilor departamentale tradiționale reprezintă o mare provocare și este necesar să se ia măsuri pentru ca abordarea globală să nu devină un fel de panaceu atunci când o problemă este prea dificilă sau când factorii de decizie au pur și simplu alte opțiuni.

3.3. CESE consideră că punerea în aplicare a politicii UE pentru tineret ar trebui să fie mai vizibilă și mai durabilă la nivelul UE și al statelor membre, dacă se dorește să fie evaluată în mod corespunzător, de exemplu în cadrul semestrului european și al tabloului de bord social.

3.4. În general, strategia propusă trebuie să aibă o abordare orientată mai mult pe drepturi. Acesta este un domeniu important, deoarece Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (care nu acoperă, bineînțeles, toți tinerii) este concepută în acest mod și prevede revizuiri periodice ale performanțelor statelor, utilizând indicatori conveniți. Propunerile sunt consistente în ceea ce privește natura activităților pentru tineret și rolul sectorului de voluntariat; acest lucru este de o importanță crucială, deoarece se manifestă, pe plan internațional, abordări noi, mai instrumentale, în materie de „lucru cu tinerii".

3.5. CESE consideră că strategia ar trebui să urmărească promovarea unei convergențe ascendente reale între statele membre în domeniul politicilor pentru tineret. Acest lucru este valabil cu atât mai mult în condițiile în care se acordă o finanțare semnificativă din partea UE (de exemplu, Erasmus) pentru toate statele membre. În alte domenii ale finanțării UE există o abordare a cofinanțării care promovează convergența și o abordare comună mai largă la nivelul UE. Comitetul consideră că, în această privință, pot fi trase numeroase învățăminte pentru strategie.

3.6. Deși este de acord cu Comisia în ceea ce privește rolul crucial al lucrătorilor de tineret și beneficiile unice pe care aceștia le aduc pentru tineri în tranziția lor către vârsta adultă, CESE subliniază că nivelul calității activităților pentru tineret depinde în mare măsură de finanțarea serviciilor publice. În unele state membre, din cauza reducerilor efectuate în sectorul public și a înghețării plăților, nu numai că nivelul calității muncii lucrătorilor de tineret s-a deteriorat, dar există și multe locuri vacante în acest sector. Prin urmare, CESE solicită mai multe investiții în serviciile publice.

3.7. În ciuda acestui fapt, Comisia subliniază pe bună dreptate că statele membre trebuie să dedice resurse proprii politicilor pentru tineret. În acest sens, propunerile privind monitorizarea finanțării sunt cele mai încurajatoare, însă ele trebuie să includă activitatea statelor membre și alte domenii de politică transsectoriale. CESE consideră că monitorizarea ar trebui realizată cu implicarea partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile la toate nivelurile.

3.8. Comitetul este de acord cu Comisia cu privire la faptul că statele membre trebuie să exploreze forme inovatoare și alternative de participare democratică. Cu toate acestea, CESE este ferm convins că este necesar mai mult sprijin, inclusiv sprijin financiar, pentru modalitățile existente de participare socială, cum ar fi voluntariatul, consiliile de tineret, participarea în cadrul organizațiilor societății civile, al sindicatelor sau al comitetelor de întreprindere. Tinerii reprezintă viitorul Europei; prin urmare, ar trebui încurajați să participe la alegerile locale și europene, precum și să fie activi în toate formele de participare la viața socială și politică.

3.9. CESE consideră că, în sfera de aplicare a strategiei, care se concentrează pe trei domenii de acțiune – IMPLICARE, CONECTARE, RESPONSABILIZARE –, ultima acțiune ar trebui extinsă prin sarcini menite să protejeze și să susțină tinerii și să îi înzestreze cu competențe prin care să facă față provocărilor globale, cum ar fi digitalizarea, schimbările climatice și creșterea populismului. Întrucât una dintre prioritățile UE este de a-și „proteja" cetățenii, Comitetul consideră că tinerii ar trebui, să fie incluși în această prioritate în aceeași măsură ca adulții. Tinerii ar trebui, de asemenea, să beneficieze de conceptul de „justiție digitală" promovat de CESE ([5]), care vizează protejarea cetățenilor europeni de aspectele negative ale revoluției digitale sau în cadrul mai larg al „tranziției echitabile" aprobate de OIM.

Tinerii și lumea muncii

3.10. Deși strategia ar trebui să fie clară și să nu includă multe obiective, Comitetul consideră că ea ar trebui să dedice mai multă atenție problemelor sociale și celor legate de ocuparea forței de muncă care îi afectează pe tineri, în special în contextul dezbaterii privind viitorul muncii. Acestea includ, printre altele, digitalizarea, platformele, fragmentarea și precaritatea de pe piața muncii, care îi afectează pe tineri în mod special.

3.11. Munca și studiul devin o rutină zilnică pentru mulți tineri. Din acest motiv, CESE consideră că viitoarele politici ale UE privind tineretul ar trebui să promoveze democrația la locul de muncă, printre altele prin promovarea dialogului social și protejarea drepturilor de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor. Tinerii de pe piața muncii ar trebui tratați în același mod ca și populația adultă, în special în ceea ce privește acordarea aceluiași salariu minim ([6]), accesul la pensii și protecția atât împotriva contractelor de muncă precare (contracte de muncă cu „zero ore"), cât și împotriva stagiilor neremunerate sau a falselor activități profesionale independente. Vocea tinerilor ar trebui, de asemenea, să se facă auzită în societate și la locurile lor de muncă. În plus, participarea tinerilor la structurile de reprezentare de la locul de muncă (sindicate și comitete de întreprindere) ar trebui încurajată mai puternic, așa cum se întâmplă în unele țări, unde există consilii speciale reprezentative ale tinerilor la locul de muncă.

3.12. Unii tineri sunt și părinți, iar politicile UE, cum ar fi noua directivă privind echilibrul între viața profesională și cea privată, sunt relevante pentru tinerii care combină munca cu educația și pentru cei care au grijă de rudele lor. Datorită digitalizării locurilor de muncă, tinerii se vor afla, fără îndoială, într-o situație diferită sub acest aspect față de părinții lor. CESE sugerează că în strategie ar trebui acordată mai multă atenție politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă, dată fiind importanța politicilor privind piața muncii pentru viața generațiilor tinere.

3.13. Piața muncii are o importanță deosebită, deoarece, în multe țări, tinerii au fost cei mai afectați de șomaj în anii care au urmat crizei economice din 2008. Deși rata șomajului în rândul tinerilor a scăzut, numărul tinerilor fără locuri de muncă a fost aproape dublu față de numărul celor încadrați în câmpul muncii ([7]). În multe situații, locurile de muncă recent create sunt de o calitate scăzută sau oferă mai puțin acces la contracte de muncă permanente, cu normă întreagă, decât cele de dinainte de criză (de exemplu, contracte temporare, contracte cu „zero ore").

Educația și sănătatea tineretului

3.14. Strategia își propune să se asigure că vocea tinerilor nereprezentați este auzită de către politicieni. Pentru a realiza acest lucru, sunt necesare acțiuni suplimentare pentru integrarea în societate a tinerilor care au probleme de acces pe piața muncii și la sistemul educațional. În ciuda unei ușoare scăderi a numărului de tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET), 10,9 % dintre tinerii între 15 și 24 de ani și 17,7 % dintre cei între 25 și 29 de ani se aflau încă în această situație în 2017. Îmbunătățirea aptitudinilor și a competențelor are un impact pozitiv asupra capacității de inserție profesională a tinerilor, însă acest factor nu va determina creșterea gradului de ocupare a forței de muncă de unul singur. Această lipsă de implicare are un impact semnificativ asupra vieții și aspirațiilor tinerilor, deoarece poate duce la sărăcie și excludere socială. De asemenea, autoritățile publice suportă un cost pentru neîncadrarea cetățenilor NEET în educație sau în câmpul muncii, care este estimat de către Eurofound (2012, 2014) la 1,2 % din PIB-ul național. În plus, persoanele NEET tind să susțină ideologiile extremiste și xenofobe.

3.15. Articolul 4 din Pilonul european al drepturilor sociale, referitor la sprijinul activ în vederea ocupării forței de muncă, stabilește că: „Tinerii au dreptul la continuarea studiilor, ucenicie, stagiu sau o ofertă de muncă de bună calitate în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la terminarea studiilor". Strategia pentru tineri ar trebui să contribuie la punerea în practică a acestui principiu, în special prin promovarea consolidării societății civile și a alianțelor partenerilor sociali care participă la elaborarea și monitorizarea diferitelor politici în acest sens. Ar trebui acordată o atenție specială strategiilor de comunicare, prin care tinerii aflați mai departe de piața muncii să fie reîncadrați într-un loc de muncă sau în sistemul de învățământ.

([5]) JO C 237, 6.7.2018, p. 1.
([6]) JO C 125, 21.4.2017, p. 10.
([7]) JO C 125, 21.4.2017, p. 10.

3.16. Prin urmare, Strategia europeană pentru tineret ar trebui să aplice o abordare paneuropeană pentru a ajunge la aceste grupuri. Cooperarea strânsă între autoritățile naționale, partenerii sociali europeni, consiliile naționale de tineret și sectorul tineretului sunt esențiale pentru succesul acestui demers.

3.17. În general, tinerii își petrec o mare parte din timp în sistemul de învățământ cu frecvență sau cu frecvență redusă, iar acesta este încă un domeniu în care există competențe limitate la nivelul UE, în afara celei de a asigura că „orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, incluzivă și de înaltă calitate, pentru a dobândi și menține competențe care îi permit să participe pe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă”, așa după cum se afirmă în primul principiu al Pilonului european al drepturilor sociale. Din nou, acesta este un domeniu care în strategia anterioară a fost acoperit de un pilon specific.

3.18. Domeniul sănătății psihice a tinerilor este fundamental pentru activitățile pentru tineret și pentru orice interacțiune profesională cu tinerii. În general, sănătatea ține de competența statelor membre, dar sănătatea psihică este un aspect al sănătății publice, domeniu în care UE are competență, astfel încât acest lucru ar trebui să se facă simțit în activitățile transsectoriale prevăzute în cadrul strategiei. În concluzie, trebuie acordată atenție specială unor chestiuni cum ar fi anxietatea, depresia și rata sinuciderilor în rândul tinerilor.

3.19. Există din ce în ce mai multe exemple de bune practici în ceea ce privește lucrul cu tinerii la nivelul statelor membre. În mod similar, s-a demonstrat că activitățile dedicate tinerilor au un impact pozitiv asupra sănătății psihice a acestora. CESE consideră că domeniul sănătății psihice a tinerilor necesită o mai mare atenție în cadrul strategiei.

3.20. În mod similar, multe politici naționale se concentrează asupra sănătății fizice a tinerilor. Există o serie de preocupări în acest domeniu. Din ce în ce mai mult, obezitatea în rândul copiilor și al tinerilor este văzută ca un motiv de îngrijorare, la fel ca toxicomania și utilizarea drogurilor legale. Deși statele membre pot adopta abordări destul de divergente, abordarea transsectorială în ceea ce privește problemele tinerilor nu poate ignora aceste probleme și trebuie să se implice în rezolvarea lor, pe baza competențelor relevante ale UE. Aceste domenii au fost piloni specifici ai strategiei precedente și este important să li se acorde o atenție deosebită și în activitatea transsectorială.

Egalitatea

3.21. Există o legătură puternică între activitățile pentru tineret, politica pentru tineret și egalitate. Au fost luate măsuri semnificative de către UE în acest domeniu și toate statele membre au o legislație în vigoare. Cu toate acestea, există încă multe situații de discriminare cu care se confruntă tinerii, cum ar fi în domeniul locuințelor și al serviciilor pe care aceștia le folosesc mai mult decât ceilalți, cum ar fi transportul în comun. Legile privind egalitatea pot fi adesea mai concentrate pe persoanele în vârstă. Există nouă temeiuri universale care scot în afara legii discriminarea în statele membre ale UE. Trebuie să ne asigurăm că tinerii care fac obiectul acestui tip de discriminare sunt acoperiți adecvat prin Strategia UE pentru tineret. Deși există mai multe grupuri vizate, am dori să le subliniem pe următoarele, cărora documentul trebuie să le acorde mai multă atenție:

— tinerii cu handicap;

— tinerii migranți și refugiați;

— tinerele femei și fete;

— tinerii LGBTIQ+.

3.22. Multe politici ale UE referitoare la tineri s-au concentrat recent pe radicalizare. Cu toate acestea, integrarea trebuie să facă parte dintr-o gamă largă de măsuri oferite tinerilor, iar acest lucru trebuie subliniat în strategie. Chestiunea integrării își găsește firesc locul în programele pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE salută crearea unei noi funcții, cea de Coordonator pentru tineret la nivelul UE, care ar trebui să asculte opiniile tinerilor și să influențeze dimensiunea transsectorială a politicii pentru tineret. Accentul ar trebui pus pe ultimul aspect. De asemenea, Coordonatorul ar trebui să încurajeze și să faciliteze un proces similar la nivelul statelor membre și, prin urmare, ar trebui să participe ori de câte ori Comisia este prezentă la reuniunile Consiliului.

4.2. Propunerile de planuri naționale de acțiune în domeniul tineretului sunt, de asemenea, foarte bine-venite. Sunt necesare ținte clare, monitorizare și evoluție în ceea ce privește susținerea tinerilor. CESE susține cu fermitate opinia Comisiei, potrivit căreia este necesară o legătură mai strânsă între finanțare și planurile naționale de acțiune.

4.3. Trecerea de la un dialog structurat la un dialog cu tinerii favorabil incluziunii este cât se poate de bine-venită. Cu toate acestea, este nevoie de o mai bună incluziune, care ar putea fi realizată prin extinderea tipului și a naturii organizațiilor implicate și prin adăugarea altor grupuri. Organizațiile de voluntariat ale tineretului și consiliile naționale de tineret ar trebui să rămână în continuare în centrul acestor activități, deoarece sunt aproape de tineri și au o experiență imensă.

4.4. Consolidarea Portalului european pentru tineret ca punct de intrare digital unic pentru implicarea tinerilor în UE este bine-venită, însă ar trebui acordată o atenție deosebită disponibilității acestui portal prin conexiune gratuită la internet și prin acces la computere, în special pentru grupurile de tineri defavorizați din statele membre. Comisia trebuie, de asemenea, să urmărească schimburile permanente care au loc între tineri pe platformele de comunicare socială.

4.5. Propunerile indică faptul că tinerii au un avantaj în ceea ce privește schimbările tehnologice. Cu toate acestea, ar trebui remarcat, de asemenea, că există și tineri excluși din punct de vedere digital. De asemenea, cei care lucrează cu tinerii trebuie să fie conștienți atât de aspectele pozitive, cât și de cele negative (de exemplu, probleme de sănătate psihică și provocări generate de știrile false) ale implicării tinerilor din punct de vedere tehnologic.

4.6. Deși mobilitatea este o valoare europeană de bază și care se află în centrul programelor pentru tineret, aceasta poate prezenta dezavantaje, în special în țările în care există emigrare, declin demografic, „exod al creierelor" sau „exod al forței de muncă". Cu toate acestea, situația se poate îmbunătăți cu ajutorul migranților sau refugiaților sosiți recent în Europa.

4.7. CESE consideră că propunerile Comisiei privind validarea învățării informale și non-formale sunt valoroase. Ar fi încurajator să vedem câteva modele elaborate în domeniul tineretului, precum și în alte domenii.

4.8. Din fericire, în prezent există mai multe evenimente dedicate tineretului care implică instituțiile UE, astfel încât o evaluare a tuturor acestora ar fi utilă. De asemenea, ar trebui să se verifice dacă ar putea fi realizată o sinergie mai mare în rândul acestora. Dialogul structurat are avantajul că este permanent, și nu punctual. Prioritatea ar trebui să fie implicarea permanentă a tinerilor în deciziile care îi afectează și este important ca acest lucru să se întâmple în toate domeniile politice, nu doar în politica pentru tineret. Instituțiile care desfășoară evenimente punctuale ar trebui să vizeze implicarea permanentă a tinerilor în activitatea lor.

4.9. Comitetul consideră că, într-o epocă a știrilor false și a dependenței excesive de instrumentele online, este important ca informarea independentă a tinerilor să aibă o pondere semnificativă. Relația cu adulții de încredere ar trebui să rămână o trăsătură esențială a activităților pentru tineret și a politicii pentru tineret.

4.10. În opinia CESE, strategia, alături de celelalte politici care vizează generația tânără, ar trebui să reprezinte un instrument important pentru combaterea sentimentelor anti-europene și a populismului în rândul populației tinere.

4.11. Chiar dacă salută noua strategie a UE pentru tineret, CESE recomandă cu fermitate integrarea tineretului în activitățile tuturor direcțiilor generale ale Comisiei Europene.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O nouă agendă europeană pentru cultură”

[COM(2018) 267 final]

(2019/C 62/25)

Raportor: **Antonello PEZZINI**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	182/1/0
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE are convingerea că Europa reprezintă o comunitate culturală bazată pe valori comune și că **economia socială de piață** este un semn distinctiv al modului de viață european, care combină libertatea economică cu drepturile sociale și cu principiul respectului față de om.

1.2. CESE consideră că este esențial să se consolideze și să se dezvolte dimensiunea culturală a Uniunii, bazată pe valorile comune consacrate în tratate, ca factor-cheie în procesul de integrare și ca piatră de temelie a identității culturale europene, angajată în construirea unei societăți incluzive, pluraliste, coerente și competitive.

1.2.1. În opinia CESE, consolidarea sentimentului de apartenență la Europa și o identitate culturală comună sunt singurii factori care pot consolida construcția europeană și diversitatea culturală și lingvistică.

1.2.2. Potrivit CESE, patrimoniul cultural al Europei, atât cel material, cât și cel imaterial, reprezintă liantul dintre popoarele europene, o legătură identitară extrem de puternică și o resursă strategică valoroasă de coeziune socială.

1.3. CESE consideră că, tocmai din cauza crizei politice și de identitate din Europa ([1]), este extrem de important să se redea culturii rolul ei central, de transmitere a legăturilor identitare, pentru a concretiza valorile comune consacrate în tratate.

1.4. Deși salută inițiativa de a readuce cultura în centrul agendei, CESE solicită ca lansarea acesteia să constituie o oportunitate de a reflecta viziunea unei **noi Renașteri europene**, menite să creeze un veritabil Spațiu european al culturii (SEC) ([2]), fondat pe numeroase valori comune, precum solidaritatea, încrederea și responsabilitatea comună.

1.5. În opinia CESE, o agendă europeană reînnoită pentru cultură trebuie să se bazeze pe o viziune strategică comună, care, pentru realizarea Spațiului european al culturii, să trimită la:

— valorile identitare comune, de libertate și solidaritate;

— principiile de bază ale libertății de circulație, de stabilire și de prestare, în Europa, pentru persoanele, bunurile și serviciile din domeniul cultural;

([1]) A se vedea mișcările și aspectele legate de populism și suveranism, larg răspândite.
([2]) Prin analogie cu Spațiul european de cercetare și în completarea acestuia.

— sistemele de gestionare și de planificare a măsurilor care vizează patrimoniul cultural;

— **măsuri concrete de restaurare și conservare a imensului patrimoniu artistic, care să păstreze vie cultura europeană pentru noile generații** ([3]);

— valorificarea culturii europene în relațiile internaționale;

— o guvernanță revigorată a politicilor europene, pentru a oferi mai mult spațiu actorilor care generează și configurează cultura, în formele sale de exprimare și în industriile culturale și creative;

— sprijinirea regrupării micilor întreprinderi creative, în special a celor cu obiective sociale;

— sinergiile și schimburile de procese culturale care contribuie la descoperirea reciprocă a nenumăratelor forme de exprimare ale societății europene.

1.6. **În ceea ce privește oferta culturală**, este necesar ca acțiunile să fie clare și ușor accesibile pentru destinatari, prin intermediul noilor mijloace de comunicare multilingve, astfel încât Spațiul european al culturii să devină practic un patrimoniu comun.

1.7. **În ceea ce privește cererea culturală**, Comitetul consideră că sunt absolut necesare măsuri destinate beneficiarilor culturii, pentru a crește nivelul participării la dezvoltarea unei identități bazate pe valori europene, prin inițiative precum **„Erasmus al cetățeniei culturale”** și lansarea unei **Carte europene a culturii**, destinate cetățenilor europeni.

1.8. CESE își exprimă convingerea că poate juca un rol proactiv într-un dialog cultural structurat, în vederea consolidării cetățeniei democratice, a identității culturale și a cunoașterii reciproce a numeroaselor expresii creative ale societății, inclusiv prin demersuri comune, cum ar fi lansarea unei Săptămâni europene a culturii și a unei inițiative intitulate „Nopțile culturii europene” și numirea unor ambasadori europeni ai culturii.

1.9. Comitetul se angajează să monitorizeze datele foii de parcurs a noii agende și să se implice în finalizarea SEC, pe baza unor rapoarte periodice care urmează a fi prezentate de către Comisie.

2. **Introducere**

2.1. Cultura se află în centrul proiectului european și constituie cheia de boltă a „unității în diversitate” a Uniunii Europene. Aceasta este o componentă esențială a vieții comune și o valoare care poate îmbogăți umanitatea noastră, ca element esențial al comportamentului nostru în societate și în exprimarea cetățeniei noastre în viața de zi cu zi.

2.2. Cultura reprezintă astfel o resursă strategică pentru coeziunea socială și pentru dialogul intercultural prin excelență și o oportunitate importantă de a valorifica istoria comună, prin bogăția diversității culturale a regiunilor europene și a patrimoniului comun material și imaterial.

2.3. Tratatul de la Lisabona a acordat o mare importanță culturii: în preambulul Tratatului privind Uniunea Europeană există o trimitere explicită la dorința de a se inspira **„din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei”**, unul dintre obiectivele prioritare ale Uniunii constând în angajamentul de a respecta „bogăția diversității sale culturale și lingvistice” și de a veghea „la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european”.

2.3.1. Multe dintre aceste valori, care reprezintă baza societății europene, sunt evidențiate în tratat: „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului […]”. Valorile menționate, care au devenit parte integrantă a culturii europene, devin din ce în ce mai pregnante și trebuie să se impună din ce în ce mai mult într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție și solidaritate.

2.3.2. Carta drepturilor fundamentale, parte integrantă a tratatului, a colectat, a reiterat și a sintetizat o listă bogată de valori, parțial deja enunțate în tratat.

2.3.3. Prin urmare, acțiunea UE vizează încurajarea cooperării între statele membre, astfel încât competențele lor specifice în domeniul politicii culturale să se bazeze tot mai mult pe valorile comune subscrise și să se integreze, ca o **urzeală, în țesătura** relațiilor sociale.

([3]) A se vedea Serviciile de restaurare specializate: www.opencare.it

2.3.4. Comportamentul uman, în relațiile sociale și în acțiunile de zi cu zi, urmează modelele stabilite în prealabil în propria minte ([4]). Aceste modele sunt dobândite însă prin educație ([5]) și învățare ([6]) și se consolidează prin dezvoltarea de relații cu lumea din jurul nostru.

2.3.5. Din acest motiv, este important să se insiste asupra valorilor care constituie baza comună a civilizației europene și să fie diseminate în special în rândul tinerilor, începând de la preadolescență, în vederea consolidării **„neuronilor-oglindă”**, care simulează acțiunile, senzațiile și emoțiile pe care le observăm la ceilalți ([7]).

2.4. Noțiunea de cultură ([8]) este dinamică în sine și, prin urmare, implică o serie de acțiuni care trebuie dezvoltate de către politicile europene și naționale, prin educație și prin puterea exemplului. Valorile enumerate mai sus, reiterate de tratat, nu apar prin germinare spontană, ci sunt rezultatul unor reflecții și experiențe sociale, care guvernează coexistența pașnică și creșterea încrederii oamenilor și trebuie să fie supuse **proceselor de formare și interacțiunilor sociale**, care vizează, în special, noile generații, astfel încât ele să poată adera la aceste valori etice și să le împărtășească.

2.5. Cultura este recunoscută nu doar pentru valoarea sa socială și identitară, ci și – tot mai mult – ca un segment economic promotor și strategic pentru dezvoltarea bogăției pe cap de locuitor, a bunăstării și a PIB-ului european în ansamblu, precum și în relațiile internaționale.

2.6. Se estimează că sectoarele culturale și creative contribuie la 4,2 % din PIB-ul Europei, cu o creștere a ocupării forței de muncă de 1,5 %. În termeni absoluți, în 2016, cultura a generat 89,9 miliarde EUR – ceea ce înseamnă o creștere cu 1,8 % față de 2015 – și, având în vedere industriile conexe, a rulat peste 250 de miliarde EUR, asigurând locuri de muncă pentru 1,5 milioane de oameni ([9]).

2.7. Participarea culturală constituie un element esențial al angajamentului Europei, dar, odată cu criza economică și financiară care a avut loc în 2008 în Europa și care s-a extins apoi la domeniile social și politic, această participare a scăzut în toate țările europene, fenomenul fiind mai pronunțat în țările din sudul Europei ([10]).

2.8. Prin Agenda europeană pentru cultură din 2007 ([11]), UE și statele membre s-au angajat:

— să promoveze diversitatea culturală;

— să protejeze patrimoniul cultural;

— să depășească obstacolele din calea liberei circulații a operatorilor din acest sector;

— să sprijine contribuția întreprinderilor culturale și creative.

2.8.1. Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2015-2018 stabilise patru priorități esențiale pentru colaborarea la nivel european în domeniul politicilor culturale:

— o cultură accesibilă și deschisă tuturor;

— conservarea și valorificarea patrimoniului cultural;

— sprijinirea sectoarelor culturale și creative într-o economie inovatoare;

— promovarea diversității culturale.

2.9. Parlamentul a adoptat numeroase rezoluții ([12]) și recomandări cu privire la accesul echitabil la serviciile culturale, la cultură în relațiile externe ale Uniunii, la mobilitate și la industriile culturale și creative.

([4]) *Nihil est in intellectu quod prius non fuerit in sensu* („Nu este nimic în intelect care să nu fi fost mai înainte în simțuri” – J. Locke).
([5]) În limba latină, *instruere* înseamnă „a învăța pe cineva”, „a construi”.
([6]) Sensul etimologic era „a imprima semne și modele”.
([7]) A se vedea rezultatele din domeniul neuroștiințelor care ilustrează mimesisul acțiunilor și imitarea modelelor.
([8]) În limba latină, *colere* înseamnă „a cultiva”.
([9]) *Sursa:* Eurostat.
([10]) Raportul „Accesul și participarea la activitățile culturale” http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf
([11]) A se vedea JO C 287, 29.11.2007.
([12]) A se vedea JO C 377 E, 7.12.2012, p. 142, JO C 93, 9.3.2016, p. 95 – Texte, P8_TA(2016)0486.

2.10. În cadrul Consiliului UE din 23 mai 2018 au fost adoptate concluzii privind integrarea patrimoniului cultural și în alte politici și consolidarea dialogului cu organizațiile societății civile.

2.11. La rândul său, CESE și-a exprimat, cu mai multe ocazii, propria opinie privind valorificarea sectoarelor culturale și creative și susținerea unei strategii privind relațiile culturale internaționale ([13]), inclusiv contribuția zonelor rurale la patrimoniul cultural european ([14]).

3. **Propunerile cuprinse în noua agendă**

3.1. Principalele elemente ale noii agende propuse de Comisie pot fi rezumate după cum urmează:

— promovarea participării culturale, a mobilității artiștilor și a protejării patrimoniului, exploatând puterea culturii și a diversității culturale pentru coeziune socială și bunăstare;

— promovarea artei și culturii în educație;

— consolidarea relațiilor culturale internaționale;

— crearea unor legături mai puternice cu politica industrială;

— exploatarea rolului culturii, pentru a consolida identitatea europeană;

— realizarea unei cooperări strânse cu statele membre și cu societatea civilă.

3.2. Dimensiunile-cheie propuse pot fi rezumate după cum urmează:

3.2.1. *Dimensiunea socială*: exploatarea puterii culturii și a diversității culturale pentru coeziune socială și bunăstare;

3.2.2. *Dimensiunea economică*: sprijinirea creativității culturale în educație și inovare și a creșterii economice, prin crearea de noi locuri de muncă, dezvoltarea industriilor culturale și a competențelor ([15]).

3.2.3. *Dimensiunea externă – consolidarea relațiilor culturale internaționale*: sprijinirea culturii în țările candidate, în Balcanii de Vest, în țările mediteraneene și, prin activitățile Fondului de dezvoltare, în țările ACP ([16]).

3.2.4. *Dimensiunea transversală*: inițiativele „Anul European al Patrimoniului Cultural” și „Capitale europene ale culturii”, noul Plan de acțiune european pentru patrimoniul cultural în perioada 2019-2022, dezvoltarea inițiativei Digital4Culture, lista online a filmelor europene, sprijinirea transformării digitale.

3.3. Colaborarea strategică în cadrul noii agende va fi sprijinită prin programul „Europa creativă” și prin alte programe ale UE.

4. **Observații generale**

4.1. CESE consideră că este esențial să se consolideze și să se dezvolte o dimensiune culturală a Uniunii, bazată pe valorile comune consacrate în tratate, pentru a consolida sentimentul de a fi parte la crearea unei societăți incluzive, coezive și competitive.

4.2. Patrimoniul cultural al Europei, atât cel material, cât și cel imaterial, reprezintă *liantul* dintre popoarele europene, o legătură identitară extrem de puternică, în special în momentele de criză, sub aspectul identității și solidarității europene.

4.3. CESE consideră că, tocmai din cauza crizei politice, de identitate și de guvernanță din Europa, este oportun să se redea culturii europene rolul de transmitere a valorilor identitare, inclusiv prin consolidarea parcursurilor europene de formare.

([13]) JO C 288, 31.8.2017, p. 120.
([14]) NAT/738 (JO C 440, 6.12.2018, p. 22).
([15]) În special, prin conversia P.I.S.A. de la STIM (Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică) la STIAM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Arte și Matematică) și în domeniul digital.
([16]) Africa, zona Caraibilor și Pacific.

4.4. Acest proces de integrare a valorilor trebuie să reprezinte baza pentru saltul calitativ al unei noi agende culturale și trebuie să conducă la un veritabil Spațiu european al culturii (SEC) ([17]), bazat pe valori comune, similar Spațiului european de cercetare și care să-l completeze.

4.5. Noul spațiu european al culturii ar trebui să includă următoarele elemente, precum și un calendar:

4.5.1. consolidarea politicilor și a instrumentelor culturale europene, pentru sprijinirea și diseminarea valorilor identitare, pe baza sentimentului de apartenență la un set de valori comune;

4.5.2. punerea în aplicare pe deplin a libertății de circulație, de stabilire și de prestare a serviciilor, pe întreg teritoriul european, pentru persoanele fizice și juridice care își desfășoară activitatea în domeniul cultural;

4.5.3. o „economie a culturii" centrată pe sisteme favorabile incluziunii din punct de vedere social, care să promoveze noi modele de conservare și restaurare a patrimoniului cultural și de dezvoltare a industriilor creative, inclusiv prin noi forme de întreprindere, cu puternică valoare socială;

4.5.4. promovarea culturii europene în relațiile internaționale, atât ca instrument de relansare a diplomației culturale, cât și ca mecanism de putere necoercitivă în relațiile externe ale Europei, dar și ca multiplicator economic în schimburile internaționale, capabil să-i transforme pe artiști/creatori în **„ambasadori ai culturii europene"**;

4.5.5. mecanisme ascendente, pentru a oferi mai multă pondere tuturor actorilor care generează, construiesc și configurează cultura în mod direct, în domeniile artei și industriilor culturale și creative.

4.6. În opinia CESE, provocările comune trebuie abordate prin crearea unei adevărate „piețe interne a culturii", care să promoveze:

— mobilitatea artiștilor și a serviciilor întreprinderilor culturale;

— mobilitatea operelor de artă;

— cooperarea prin proiecte transnaționale;

— dialogul intercultural;

— acțiuni specifice pentru consolidarea identității culturale europene;

— acțiuni de restaurare și conservare a imensului patrimoniu artistic european, prin linii specifice de cercetare și inovare multimedia ([18]) și care asigură durabilitatea;

— consolidarea independenței creative;

— dezvoltarea unei culturi umaniste digitale în măsură să reducă forța de manipulare a algoritmului știrilor false și a dezinformării în mediul online.

4.7. În opinia CESE, este esențial să se promoveze, prin educație, în special în rândul tinerilor, convingerea că diversitatea culturală și multiplele forme de artă reprezintă elemente esențiale pentru dezvoltarea umană și afirmarea libertăților fundamentale și că schimbul de procese culturale contribuie la consolidarea cetățeniei democratice.

4.8. CESE subliniază necesitatea ca noua agendă culturală europeană – încadrată într-o nouă viziune strategică comună și îmbogățită – să fie integrată și ancorată în viitorul cadru financiar multianual european.

4.9. În opinia CESE, destinatarii programelor și acțiunilor de reglementare, structurale și financiare de sprijin trebuie să aibă acces la informații clare și transparente cu privire la rețelele sociale.

4.10. De asemenea, CESE consideră că este esențială o acțiune orientată către destinatarii finali ai politicii culturale europene, pentru a crește nivelurile de participare (supuse grelei încercări a crizei economice și financiare, care s-a extins apoi la domeniul social).

([17]) A se vedea, de asemenea, Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate (CETS nr. 199) 18/03/08, Faro, 27 octombrie 2005.

([18]) A se vedea nota de subsol 14.

4.10.1. CESE consideră că lansarea unui program **„Erasmus al cetățeniei culturale”**, pentru popularizarea culturii și a turismului în Uniune, a unei **Carte europene a culturii**, care să ofere acces mai ușor la tezaurele culturale europene, și a unei inițiative intitulate **„Săptămânile și nopțile culturii europene”** ar putea să se dovedească demersuri utile, mai ales pentru generațiile mai tinere.

5. **Observații specifice**

5.1. **Un ghid operațional digital**, cu un site internet actualizat în timp real și ușor de utilizat, pus la dispoziție în toate limbile oficiale ale Uniunii, ar trebui să asigure utilizarea multiplelor instrumente europene disponibile astăzi, dintre care sunt enumerate, cu titlu de exemplu, într-o primă listă:

— **ICD II**, instrumentul de cooperare pentru dezvoltare ([19]);

— **Interreg Med Programme** ([20]) **și Med Culture Programme** (2014-18) ([21]);

— **IEV**, Instrumentul european de vecinătate, fostul IEVP ([22]);

— **IPA II** (2014-20) ([23]);

— **Rețeaua Natura 2020** ([24]);

— **„Planul de acțiune pentru natură, cetățeni și economie”** Natura 2020 ([25]);

— **LIFE** (2014-20) ([26]);

— **fondurile structurale** ([27]);

— **EMODnet, faza III**, observare marină și situri submarine ([28]);

— **Creșterea albastră a Uniunii**, în sectorul maritim, al transporturilor și al turismului ([29]);

— **Leader plus**, modernizarea patrimoniului rural și cultural ([30]);

— **Europa pentru cetățeni** (2014-20), pentru istoria și diversitatea Uniunii ([31]);

— **ajutoarele de stat** pentru conservarea culturală și a patrimoniului ([32]);

— **traficul ilicit de bunuri culturale** ([33]);

— **Copernicus** (fostul GMES), informații obținute prin satelit pentru monitorizarea patrimoniului cultural ([34]);

— EDEN *(Destinațiile europene de excelență)*;

— COSME, care finanțează inițiative în sprijinul culturii și al turismului ([35]);

— **itinerarii culturale ale Consiliului Europei** și ale Comisiei Europene;

([19]) Regulamentul (UE) nr. 233/2014 (JO L 77, 15.3.2014, p. 44).
([20]) Interreg Med Programme.
([21]) Med Culture Programme.
([22]) Regulamentele (UE) nr. 232/2014 (JO L 77, 15.3.2014, p. 27) și (UE) nr. 236/2014 (JO L 77, 15.3.2014, p. 95).
([23]) Regulamentul (UE) nr. 231/2014 (JO L 77, 15.3.2014, p. 11).
([24]) Directiva 92/43/CEE privind habitatele (JO L 206, 22.7.1992, p. 7) și Directiva 2009/147/CE privind păsările (JO L 20, 26.1.2010, p. 7).
([25]) COM(2017) 198 final.
([26]) Regulamentul (UE) nr. 1293/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 185).
([27]) Cele 5 fonduri: FEDR, FSE, Fondul de coeziune, FEADR, FEPAM.
([28]) Decizia (UE) 2017/848 (JO L 125, 18.5.2017, p. 43).
([29]) Rezoluția PE din 2 iulie 2013 [2012/2297(INI)] (JO C 75, 26.2.2016, p. 24).
([30]) Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 487).
([31]) Regulamentul (UE) nr. 390/2014 (JO L 115, 17.4.2014, p. 3).
([32]) Regulamentele (UE) nr. 651/2014 (JO L 187, 26.6.2014, p. 1) și (UE) 2015/1588 (JO L 248, 24.9.2015, p. 1).
([33]) Fight against traficking of cultural goods.
([34]) Regulamentul (UE) nr. 377/2014 (JO L 122, 24.4.2014, p. 44).
([35]) Regulamentul (UE) nr. 1287/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 33)

— **„C3 Monitor”**, pentru monitorizarea și compararea a aproximativ 170 de orașe culturale și creative din 30 de țări europene în ceea ce privește **„Dinamismul cultural”** (*Cultural Vibrancy*), **„Economia creativă”** (*Creative Economy*) și **„Mediul favorabil”** (*Enabling Environment*);

— parteneriatul public-privat (PPP) privind **„eficiența energetică a clădirilor istorice”**;

— patrimoniul cultural pentru dezvoltarea durabilă a programului **Orizont 2020**;

— platforma digitală **Europeana**, cu peste 50 de milioane de rubrici digitalizate (cărți, muzică, lucrări de artă) și metode de căutare avansate;

— **Agenda digitală** pentru studierea patrimoniului cinematografic european ([36]);

— **investițiile în patrimoniul cultural**, datorită reglementărilor privind politica de coeziune ([37]);

— **Erasmus+** ([38]);

— **Marca patrimoniului european**, care instituie o marcă atribuită siturilor situate în Uniune ([39]);

— programul **„Europa creativă”** (2014-20), cu: o componentă media dedicată sectorului audiovizual (**subprogramul Media**); o componentă culturală destinată sectoarelor creative și culturale (**subprogramul Cultura**); o componentă transsectorială destinată tuturor sectoarelor creative și culturale (**componenta transsectorială**) ([40]).

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([36]) COM(2010) 487 final și COM(2014) 477 final.
([37]) JO L 347, 20.12.2013.
([38]) Regulamentul (UE) nr. 1288/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 50).
([39]) Decizia nr. 1194/2011/UE (JO L 303, 22.11.2011, p. 1).
([40]) Regulamentul (UE) nr. 1295/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 221).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European – Consolidarea protecției denunțătorilor la nivelul UE

[COM(2018) 214 final]

și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii

[COM(2018) 218 final]

(2019/C 62/26)

Raportoare: **Franca SALIS-MADINIER**

Sesizare	Parlamentul European, 28.5.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 29.5.2018
	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	158/77/15
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE consideră că protecția avertizorilor – dincolo de funcția propriu-zisă, de protejare a persoanelor respective – constituie un instrument important, care ajută întreprinderile să facă față mai bine faptelor ilegale și lipsite de etică.

1.2. CESE apreciază faptul că unele întreprinderi au introdus proceduri care au drept scop protejarea avertizorilor și că 10 din cele 28 de state membre au instituit deja cadre cuprinzătoare pentru protecția avertizorilor de integritate.

1.3. CESE consideră că domeniul de aplicare al directivei ar trebui să fie analizat pe baza evaluării punerii ei în aplicare și să fie suficient de extins pentru a proteja interesul general.

1.4. CESE îndeamnă Comisia să revizuiască temeiul juridic al directivei pentru a include și drepturile lucrătorilor, cu trimitere la articolul 153 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

1.5. Foștii angajați, reprezentanții sindicatelor și persoanele juridice, astfel cum sunt definiți la articolul 3, sunt în măsură să semnaleze neregulile, beneficiind de aceeași protecție; ei trebuie să figureze în clar la articolul 2 din această directivă.

1.6. CESE recomandă (articolul 13) o procedură de raportare în două trepte, prin care avertizorii să aibă posibilitatea de a recurge mai întâi la raportarea internă sau – la alegere – de a se adresa autorităților competente; 2) după aceea, dacă este cazul, să se adreseze societății civile/mass-mediei, în spirit de echitate și pentru securitate juridică.

1.7. CESE recomandă ca, în orice etapă a procedurii, avertizorii să se poată adresa reprezentanților sindicatelor, iar aceștia să aibă dreptul de a-i reprezenta și de le oferi consiliere și sprijin.

1.8. Directiva trebuie să îndemne mai explicit la o negociere a mecanismului de avertizare internă, ca subiect de dialog social, cu sindicatele lucrătorilor, în conformitate cu Recomandarea Consiliului Europei din 2014 și cu raportul Parlamentului European din 2017.

1.9. CESE recomandă ca, în cazul în care i s-a dezvăluit identitatea, avertizorul care a făcut o semnalare în condiții de anonimat să beneficieze de protecția acordată prin directivă.

1.10. CESE recomandă să se modifice redactarea articolului 15 alineatul (5) în ceea ce privește sarcina probei *prima facie*. Este suficient ca avertizorul să prezinte „elemente de fapt că a efectuat o raportare".

1.11. CESE recomandă la articolul 15 alineatul (6) ca repararea prejudiciilor să nu se raporteze la dreptul național (variabil), ci ca directiva să prevadă o reparare integrală a prejudiciilor, fără plafon, după modelul legislației din Regatul Unit.

1.12. CESE solicită eliminarea articolul 17 alineatul (2), care este redundant (sancțiunile pentru defăimare sau denunțare calomnioasă se regăsesc în legislația națională).

1.13. CESE îndeamnă Comisia să introducă la articolul 19 o clauză explicită de neregresiune, pentru a garanta că punerea în aplicare a directivei nu permite în niciun caz ca drepturile avertizorilor acordate înainte de transpunerea Directivei să fie reduse, în statele membre și în domeniile în care se aplică aceasta, dacă drepturile existente sunt mai favorabile.

1.14. CESE recomandă ca publicarea rapoartelor periodice ale entităților publice și ale statelor membre să devină obligatorie.

1.15. CESE îndeamnă Comisia să prevadă în directivă campanii de sensibilizare, la nivel european și național, adresate în special tineretului, pentru a schimba percepția asupra avertizorilor.

2. **Contextul avizului**

2.1. Activități ilegale și abuzuri de drept pot apărea în orice organizație, privată sau publică. Ele pot îmbrăca forme foarte diverse, cum ar fi corupția sau frauda, abaterea profesională, evitarea obligațiilor fiscale sau neglijența și, dacă nu se găsesc soluții, ele pot aduce prejudicii grave interesului public și bunăstării cetățenilor, în unul sau mai multe state membre ale UE.

2.2. Posibilitatea de a anticipa o situație de risc, de a o remedia sau de a-i pune capăt este benefică pentru întreprinderi, cetățeni, lucrători (morți sau răniți, urmărirea în justiție, pierderile financiare, riscul de a se aduce atingere reputației). Avertizarea în interes public pe care Comisia își propune să o protejeze prin această directivă este făcută în numele interesului general, în beneficiul societății, în ansamblu.

2.3. Persoanele care lucrează pentru o organizație sau în relație cu aceasta, în cadrul activității lor profesionale, sunt adesea primele care află de existența unor fapte ilicite. Persoanele care raportează (în cadrul organizației respective sau unei autorități externe) sau dezvăluie astfel de acte – avertizorii de integritate – pot juca așadar un rol important în stoparea acestora. Sunt totuși numeroși cei care se abțin de la a întreprinde acțiuni în acest sens. Conform unor studii efectuate la nivel internațional, principalele motive ale tăcerii lor sunt: teama de represalii, teama că lansează în zadar acel semnal și faptul că nu știu cui să se adreseze. 85 % dintre respondenții din cadrul consultării publice realizate în 2017 de către Comisie consideră că lucrătorii semnalează foarte rar sau rar amenințările sau prejudiciile aduse interesului public, de teama unor consecințe juridice și financiare, dar și din cauza unei percepții negative asupra avertizorilor. În unele țări, persistă confuzia dintre avertizor de integritate, trădător sau denunțător. Or, raportarea este un act de curaj, spre deosebire de delațiune, care este un act de lașitate.

2.4. Din aceste motive, este important să se asigure o protecție eficace a avertizorilor. Există deja instrumente, atât la nivel internațional, cât și în diferite state membre. Consiliul Europei, Parlamentul European, Consiliul UE, precum și organizațiile societății civile și sindicatele au solicitat deja introducerea unei legislații privind protecția avertizorilor care acționează în interes public, la nivelul UE. Unele întreprinderi europene au introdus proceduri menite să asigure protecția avertizorilor. Propunerea Comisiei pornește de la constatarea că, în prezent, protecția avertizorilor în Uniunea Europeană este neadecvată, fragmentată între statele membre și inegală de la un sector la altul.

2.5. Comisia propune așadar o directivă care să instituie protecția avertizorilor în domeniile vizate, completată de o comunicare în care să se stabilească un cadru de politică la nivelul UE și care să includă măsuri de sprijinire a autorităților naționale.

2.6. Această propunere este menită să stabilească un set de standarde minime comune, care să ofere protecție împotriva represaliilor la adresa avertizorilor care semnalează încălcări ale dreptului UE în următoarele domenii: (i) achiziții publice; (ii) servicii financiare; (iii) spălarea banilor și finanțarea terorismului; (iv) siguranța produselor; (v) securitatea transporturilor; (vi) protecția mediului; (vii) securitatea nucleară; (viii) siguranța alimentelor și a hranei pentru animale; (ix) sănătatea și bunăstarea animală; (x) sănătatea publică; (xi) protecția consumatorului; (xii) respectarea vieții private, protecția datelor cu caracter personal și securitatea rețelelor și a sistemelor de informatice.

2.7. Directiva se aplică totodată încălcării normelor UE în materie de concurență, încălcărilor normelor aplicabile în materie de fiscalitate a întreprinderilor și abuzurilor aferente, precum și daunelor aduse intereselor financiare ale UE.

2.8. Conform prezentei propuneri, va trebui ca statele membre să se asigure că întreprinderile cu cel puțin 50 de salariați (sau a căror cifră de afaceri anuală depășește 10 milioane EUR) și entitățile publice instituie canale și proceduri de raportare interne pentru colectarea și monitorizarea raportărilor. În plus, va trebui ca ele să se asigure că autoritățile competente dispun de canale de raportare externă. Aceste canale trebuie să garanteze confidențialitatea identității și a informațiilor. Întreprinderile mici și microîntreprinderile sunt scutite de obligația de a dispune de un mecanism intern (cu excepția celor din domeniul financiar sau din sectoare sensibile).

2.9. Propunerea interzice represaliile directe sau indirecte împotriva avertizorilor și stabilește măsurile pe care trebuie să le ia statele membre pentru a le asigura protecția.

2.10. În sfârșit, sunt prevăzute sancțiuni eficace, proporționale și disuasive, necesare pentru a descuraja: (i) acțiunile menite să împiedice raportarea, măsurile de retorsiune, acțiunile vexatorii împotriva persoanelor care efectuează raportarea și încălcarea obligației de a se menține caracterul confidențial al identității lor; (ii) avertizarea răuvoitoare și abuzivă.

3. **Observații generale**

3.1. În prezent, numai 10 dintre cele 28 de state membre ale UE dispun deja de legislații cuprinzătoare privind protecția avertizorilor. În Europa, fragmentarea și deficiențele acestei protecții dăunează interesului public și ar putea împiedica raportările. În cazul infracțiunilor transfrontaliere sau al celor comise în companii multinaționale, protecția de care beneficiază un avertizor de integritate depinde de legislația și jurisprudența națională care i se aplică.

3.2. CESE întâmpină cu satisfacție obiectivul de a încuraja raportarea responsabilă și voluntară, pentru apărarea interesului public.

3.3. În 2016 ([1]), Comisia a subliniat că aplicarea dreptului Uniunii rămâne o provocare și și-a luat angajamentul de a acorda o atenție sporită „asigurării respectării legislației, cu scopul de a servi interesului general". Obiectivul urmărit este o legislație proactivă, și nu reactivă, care să fie un element sistemic de „monitorizare a aplicării legislației UE".

3.4. CESE constată că propunerea de directivă este în concordanță cu corpusul european anterior (Consiliul Europei, Parlamentul, Comisia) în materie de standarde și de obiective, în special cu Recomandarea CM/Rec (2014)7 a Consiliului Europei din 30 aprilie 2014, și, în mare parte, în conformitate cu standardele internaționale. Această propunere este totodată complementară sistemelor sectoriale existente ale UE (servicii financiare, transporturi, mediu) și politicilor Uniunii (lupta împotriva corupției, finanțarea durabilă, impozitarea mai echitabilă).

3.5. În conformitate cu principiul subsidiarității, domeniul de aplicare material a fost limitat la încălcarea dreptului Uniunii (activități ilegale și abuzuri de drept) și la domeniile specifice în care:

1. trebuie consolidată aplicarea legii;

2. faptul că raportarea încălcărilor este cvasiinexistentă reprezintă un factor-cheie;

3. încălcările pot aduce prejudicii grave interesului public.

3.6. CESE consideră că va trebui să fie clarificată relația dintre dreptul Uniunii și dreptul național, care poate fi o sursă de diferende și de dificultăți în aplicarea principiilor prevăzute în directivă.

3.7. CESE subliniază aspectul pozitiv al directivei, care îndeamnă statele membre să instituie un drept național „de mare amploare și coerent" (global), pe baza principiilor recomandării Consiliului Europei și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO). În același timp, este important să se garanteze buna funcționare a cadrelor deja existente în statele membre, cu condiția ca acestea să respecte principiile directivei.

3.8. Tot astfel, referirea la adoptarea unor dispoziții mai favorabile în statele membre este pozitivă. CESE consideră însă că trebuie să fie neapărat adăugată o clauză de neregresiune, căci această directivă nu trebuie să servească la eliminarea sau reducerea dispozițiilor naționale mai favorabile.

([1]) JO C 18, 19.1.2017, p. 10.

3.9. În sfârșit, CESE recomandă ca directiva să fie evaluată prin prisma probelor care pot deveni disponibile în viitor și pe baza evaluării punerii ei în aplicare. Comitetul consideră drept relevantă trimiterea la o posibilă extindere a sferei de aplicare materială a directivei, din perspectiva rezultatelor unei astfel de evaluări.

3.10. CESE reafirmă importanța punerii în aplicare a acestei directive în statele membre, pentru o mai bună funcționare a democrației în ceea ce privește abordarea provocărilor prezente sau viitoare, consolidarea statului de drept, a libertăților și integrității publice, dat fiind că libertatea de a spune adevărul (sau *parrêsia*) a fost recunoscută ca un pilon esențial al democrației.

3.11. CESE sprijină crearea unei agenții europene de alertă sau a unui Ombudsman European care să fie responsabil(ă) cu coordonarea autorităților naționale de alertă și monitorizarea liniilor de alertă.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE consideră drept inacceptabil faptul că nu s-a putut desfășura o consultare a partenerilor sociali cu privire la propunerea de directivă, conform prevederilor articolului 154 din TFUE. Comisia nu poate perpetua această practică.

4.2. Comitetul recomandă ca și domeniul social să fie reglementat de directivă, prin adăugarea articolul 153 din TFUE la cele 16 referințe juridice ale directivei. CESE subliniază că lipsește protecția lucrătorilor de la articolul 1 (sfera de aplicare materială), în ceea ce privește cazurile de încălcare a legislației pe care le poate semnala un avertizor de integritate. Discriminarea, hărțuirea, violența la locul de muncă etc. nu sunt incluse în prezenta propunere. Ca atare, Comitetul solicită includerea acestor aspecte în directivă.

5. **Domeniul de aplicare personal**

5.1. CESE constată că directiva se aplică unui vast domeniu de personal: oricărui lucrător din sectorul public sau privat care a obținut informații în context profesional. Noțiunea de lucrător este larg cuprinzătoare: orice lucrător dependent, în sensul articolul 45 din TFUE, și independent, în sensul articolul 49 din TFUE, precum și voluntarii, stagiarii neremunerați, consultanții, furnizorii, subcontractanții, acționarii sau membrii unui consiliu de administrație. Prezenta directivă ar trebui să contribuie la reducerea riscului de prejudiciere a reputației cu care s-ar putea confrunta întreprinderile.

5.2. Foștii angajați, reprezentanții sindicatelor și persoanele juridice, astfel cum sunt definiți la articolul 3, sunt în măsură să semnaleze neregulile, beneficiind de aceeași protecție; ei trebuie să figureze în clar la articolul 2 din această directivă.

5.3. CESE ia notă de faptul că funcționarii UE ar trebui să beneficieze de o protecție echivalentă cu cea a lucrătorilor din statele membre.

6. **Procedurile de avertizare**

6.1. CESE recomandă ca, în contextul instituirii mecanismelor de avertizare internă, lucrătorii și reprezentanții lor sindicali să fie implicați activ în elaborarea și punerea lor în aplicare.

6.2. CESE consideră că principiul unei avertizări graduale (pe plan intern, în atenția autorităților competente, în atenția publicului) corespunde principiului unei avertizări responsabile. Cu toate acestea, în opinia CESE, avertizorul trebuie să poată alege, în egală măsură, să aibă acces la mecanismul intern sau la autoritățile competente, recomandând așadar o procedură cu două trepte, și nu cu trei, în spiritul echității și pentru securitate juridică. Pe de o parte, studiile internaționale relevă că salariații recurg mai întâi la mecanismul intern, din loialitate, chiar și în țările în care sunt scutiți de obligația canalului intern (Regatul Unit, Irlanda); nu există deci riscul unei ocoliri a căii interne, în proporție de masă. În plus, în cazul unei obligații a canalului intern, este dificil să se prevadă toate derogările necesare. Pe de altă parte, legislațiile naționale prevăd sesizarea directă a autorităților (de exemplu, pentru infracțiuni sau delicte). În sfârșit, această obligație nu se adresează decât salariaților, ceilalți lucrători fiind scutiți. De unde și încălcarea principiului egalității și incertitudine juridică.

6.3. CESE consideră că, la locul de muncă, avertizorul de integritate trebuie să aibă posibilitatea de a se adresa reprezentanților sindicatelor și de a fi reprezentat de aceștia în orice etapă a procedurii de avertizare. Dat fiind că se află în imediata apropiere a lucrătorilor, ei pot juca un rol esențial de consiliere și protecție.

6.4. Comitetul recomandă ca garanțiile în materie de monitorizare de care beneficiază raportările externe să fie deopotrivă aplicate și raportărilor interne: confirmare de primire a raportării, feedback cu privire la modul în care s-a dat curs semnalării respective.

6.5. Studiile efectuate arată că persoanele cele mai vulnerabile sau cele în posesia cărora se află dosare care le-ar putea pune în pericol viața sau familia, sunt nevoite să rămână în anonimat. În cazul în care este dezvăluită identitatea avertizorului de integritate care a făcut o semnalare în condiții de anonimat, trebuie ca acesta să beneficieze de protecția conferită de directivă, este de părere CESE. În sfârșit, faptul că un dosar a sosit în condiții de anonimat nu trebuie să servească drept pretext pentru ca procedura să nu își urmeze cursul.

7. **Protecția avertizorilor de integritate: sarcina probei și repararea prejudiciilor**

7.1. În conformitate cu propunerea de directivă, avertizorul de integritate care face obiectul unor represalii trebuie să demonstreze *prima facie* că acestea sunt consecința raportării (dublu test), pentru a beneficia de sarcina probei. Totuși, în conformitate cu principiul inversării sarcinii probei (a se vedea Directiva privind discriminarea), angajatorului îi revine sarcina de a dovedi că măsurile de retorsiune nu sunt o consecință a alertei.

7.2. Directiva trebuie să precizeze care sunt măsurile reparatorii în caz de represalii [articolul 15 alineatul (6)] și să nu facă trimitere la cadrul juridic național, care, după cum s-a putut constata, variază de la o țară la alta sau lipsește cu desăvârșire. Pentru o protecție eficace a avertizorilor împotriva sancțiunilor sub orice formă, directe sau indirecte, directiva trebuie să prevadă obligația unei reparări integrale a prejudiciilor, fără plafon (inclusiv pierderea contribuției la fondul de pensii, în caz de concediere), după modelul legii britanice *Public Interest Disclosure Act*, din 1998.

8. **Sancțiuni**

8.1. CESE consideră că scopul directivei este de a facilita și de a proteja raportarea. În acest sens, trebuie eliminat articolul 17 alineatul (2), care creează un amalgam între avertizarea responsabilă și defăimare sau denunțare calomnioasă, delicte care figurează deja în legislațiile naționale.

9. **Clauza mai favorabilă și clauza de neregresiune**

9.1. CESE salută posibilitatea prevăzută în directivă ca statele membre să se poată dota cu o legislație mai favorabilă drepturilor avertizorilor de integritate. Cu toate acestea, trebuie adăugată o clauză de neregresiune explicită, pentru menținerea legislațiilor naționale sau a dispozițiilor mai favorabile existente în unele state membre.

10. **Rapoarte, evaluare și revizuire**

10.1. Ar trebui să fie obligatorie efectuarea unui bilanț al punerii în aplicare a directivei, prin publicarea rapoartelor anuale (folosind date anonimizate și statistici) ale entităților publice și ale statelor membre, care să contribuie la raportul Comisiei prevăzut pentru 2027 și să informeze publicul.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

ANEXĂ

Amendamentele următoare, care au întrunit cel puțin o pătrime din voturile exprimate, au fost respinse în cursul dezbaterii:

Punctul 3.11

Se introduce un punct nou:

3.11. CESE recomandă o abordare mai aprofundată în materie de prevenire a riscurilor de evoluție negativă la care sunt expuse întreprinderile publice și private, în ceea ce privește utilizarea abuzivă sau divulgarea neautorizată a unor informații sensibile. Ar trebui ca reputația întreprinderilor și organizațiilor să fie protejată în suficientă măsură, atunci când se confruntă cu comportamente rău intenționate.

Expunere de motive

Reputația oricărei organizații este esențială pentru toate părțile interesate, nu doar pentru angajați.

Rezultatul votului

Voturi pentru 84

Voturi împotrivă 130

Abțineri 15

Punctul 4.1

Se elimină.

~~4.1. CESE consideră drept inacceptabil faptul că nu s-a putut desfășura o consultare a partenerilor sociali cu privire la propunerea de directivă, conform prevederilor articolului 154 din TFUE. Comisia nu poate perpetua această practică.~~

Expunere de motive

Întrucât propunerea nu se bazează pe articolul 153 din TFUE, consultarea partenerilor sociali nu este necesară.

Rezultatul votului

Voturi pentru 79

Voturi împotrivă 133

Abțineri 18

Punctul 4.2

Se modifică după cum urmează:

4.2. Comitetul recunoaște că temeiul juridic al directivei este suficient de larg pentru a le asigura avertizorilor o protecție corespunzătoare. Cu toate acestea, din motive de securitate juridică, CESE solicită clarificări cu privire la temeiul juridic aplicabil în ceea ce privește drepturile lucrătorilor. ~~recomandă ca și domeniul social să fie reglementat de directivă, prin adăugarea articolul 153 din TFUE la cele 16 referințe juridice ale directivei. CESE subliniază că lipsește protecția lucrătorilor de la articolul 1 (sfera de aplicare materială), în ceea ce privește cazurile de încălcare a legislației pe care le poate semnala un avertizor de integritate. Discriminarea, hărțuirea, violența la locul de muncă etc. nu sunt incluse în prezenta propunere. Ca atare, Comitetul solicită includerea acestor aspecte în directivă.~~

Expunere de motive

Având în vedere că există opinii divergente cu privire la temeiul juridic al directivei, acest aspect trebuie clarificat de către Comisie în ceea ce privește chestiunea drepturilor lucrătorilor (articolul 153 din TFUE).

Rezultatul votului

Voturi pentru 82

Voturi împotrivă 139

Abțineri 14

Punctul 6.2

Se modifică după cum urmează:

6.2. CESE consideră că principiul unei avertizări graduale (pe plan intern, în atenția autorităților competente, în atenția publicului) corespunde principiului unei avertizări responsabile, în special în vederea identificării și opririi încălcărilor în mod rapid și eficient direct la sursă, reducând astfel riscurile interne sau externe. ~~Cu toate acestea, în opinia CESE, avertizorul trebuie să poată alege, în egală măsură, să aibă acces la mecanismul intern sau la autoritățile competente, recomandând așadar o procedură cu două trepte, și nu cu trei, în spiritul echității și pentru securitate juridică. Pe de o parte, studiile internaționale relevă că salariații recurg mai întâi la mecanismul intern, din loialitate, chiar și în țările în care sunt scutiți de obligația canalului intern (Regatul Unit, Irlanda); nu există deci riscul unei ocoliri a căii interne, în proporție de masă. În plus, în cazul unei obligații a canalului intern, este dificil să se prevadă toate derogările necesare. Pe de altă parte, legislațiile naționale prevăd sesizarea directă a autorităților (de exemplu, pentru infracțiuni sau delicte). În sfârșit, această obligație nu se adresează decât salariaților, ceilalți lucrători fiind scutiți. De unde și încălcarea principiului egalității și incertitudine juridică.~~

Expunere de motive

Este important ca societatea să aibă posibilitatea de a rezolva mai întâi problema pe plan intern, înainte ca avertizorul să se adreseze publicului. Procedura de raportare în două etape facilitează identificarea și oprirea încălcărilor rapid și eficient direct la sursă.

Rezultatul votului

Voturi pentru 78

Voturi împotrivă 145

Abțineri 11

Punctul 7.2

Se modifică după cum urmează:

7.2. Directiva ~~trebuie să precizeze~~precizează care sunt măsurile reparatorii în caz de represalii [articolul 15 alineatul (6)] și ~~să nu facă~~face trimitere la cadrul juridic național~~, care, după cum s-a putut constata, variază de la o țară la alta sau lipsește cu desăvârșire~~. Pentru o protecție eficace a avertizorilor împotriva sancțiunilor sub orice formă, directe sau indirecte, ~~directiva~~punerea în aplicare a directivei ar trebui să fie monitorizată și evaluată cu atenție în ceea ce privește eficacitatea cadrelor naționale. ~~trebuie să prevadă obligația unei reparări integrale a prejudiciilor, fără plafon (inclusiv pierderea contribuției la fondul de pensii, în caz de concediere), după modelul legii britanice Public Interest Disclosure Act, din 1998.~~

Expunere de motive

Este important ca sancțiunea și sistemele de compensare bazate pe cadrele naționale să îndeplinească obiectivele de bază ale directivei în ceea ce privește protecția informatorilor, respectând totodată principiile sistemelor juridice naționale. Aceasta este una dintre principalele chestiuni care urmează să fie monitorizate în ceea ce privește punerea în aplicare a directivei.

Rezultatul votului

Voturi pentru 82

Voturi împotrivă 144

Abțineri 10

Punctul 8.1

Se modifică după cum urmează:

8.1. CESE consideră că scopul directivei este de a facilita și de a proteja raportarea. În acest sens, trebuie clarificat~~elimină~~ articolul 17 alineatul (2), care ar putea cree~~ază~~ un amalgam între avertizarea responsabilă și defăimare sau denunțare calomnioasă, delicte care figurează deja în legislațiile naționale.

Expunere de motive

Întrucât este necesar să se abordeze consecințele informațiilor false, înșelătoare și nejustificate, stabilindu-se sancțiuni eficace, proporționale și disuasive, domeniul de aplicare al acestor sancțiuni în statele membre ar trebui clarificat în mod adecvat.

Rezultatul votului

Voturi pentru 87

Voturi împotrivă 147

Abțineri 6

Punctul 1.4

Se modifică după cum urmează:

1.4. CESE recunoaște că ~~îndeamnă Comisia să revizuiască~~ temeiul juridic al directivei este suficient de larg pentru a asigura protecția corespunzătoare a avertizorilor~~pentru a include și drepturile lucrătorilor, cu trimitere la articolul 153 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)~~. Cu toate acestea, din motive de securitate juridică, CESE solicită clarificări cu privire la domeniul juridic de aplicare referitor la drepturile lucrătorilor.

Expunere de motive

Articolele stabilite de CE ca temei juridic pot să garanteze pe deplin o consolidare a asigurării respectării dreptului Uniunii prin introducerea unor noi dispoziții privind protecția avertizorilor, pentru a consolida buna funcționare a pieței unice și punerea în aplicare corectă a politicilor Uniunii și, în același timp, pentru a asigura standarde consecvente ridicate de protecție a avertizorilor în instrumentele sectoriale ale Uniunii, în care există deja norme relevante. Cu toate acestea, este nevoie de clarificare pentru a evita confuzia cu privire la temeiul juridic referitor la drepturile lucrătorilor.

Rezultatul votului

Voturi pentru 84

Voturi împotrivă 133

Abțineri 6

Punctul 1.4

Se introduce un punct nou după actualul punct 1.4:

CESE are convingerea că un cadru juridic pentru protecția avertizorilor ar trebui să fie alcătuit în așa fel încât să permită stabilirea unei distincții între informațiile care pot fi divulgate numai în cadrul întreprinderii și informațiile care pot fi comunicate autorităților sau chiar publicului larg. Acest lucru este deosebit de important cu privire la secretele comerciale.

Expunere de motive

Propunerea ar trebui să indice clar că avertizorii trebuie să raporteze întotdeauna acele informații care conțin secrete comerciale la nivel intern, în cadrul întreprinderii, deoarece, odată ce aceste informații au fost făcute publice, prejudiciul adus întreprinderii este ireversibil.

Rezultatul votului

Voturi pentru 89

Voturi împotrivă 149

Abțineri 7

Punctul 1.6

Se modifică după cum urmează:

1.6. CESE recomandă (articolul 13) o procedură de raportare în două trepte, prin care avertizorii să aibă posibilitatea de a recurge mai întâi la raportarea internă în vederea identificării și opririi rapide și eficace a încălcărilor~~sau la alegere de a se adresa autorităților competente; 2)~~și, după aceea, dacă este necesar, autorităților publice competente și, dacă este cazul, să se adreseze societății civile/mass-mediei, în spirit de echitate și pentru securitate juridică.

Expunere de motive

Este important ca societatea să aibă posibilitatea de a rezolva mai întâi problema pe plan intern, înainte ca avertizorul să se adreseze publicului. Procedura de raportare în două etape facilitează identificarea și oprirea încălcărilor rapid și eficient direct la sursă.

Rezultatul votului

Voturi pentru 89

Voturi împotrivă 144

Abțineri 8

Punctul 1.10

Se elimină.

~~1.10. CESE recomandă să se modifice redactarea articolului 15 alineatul (5) în ceea ce privește sarcina probei prima facie. Este suficient ca avertizorul să prezinte „elemente de fapt că a efectuat o raportare”.~~

Expunere de motive

Această recomandare nu se bazează pe textul proiectului de aviz (7.1). Cu toate că ar putea fi contestat, principiul inversării probei a fost prezentat în mod neutru în text.

Rezultatul votului

Voturi pentru 93

Voturi împotrivă 148

Abțineri 7

Punctul 1.11

Se modifică după cum urmează:

1.11. Pentru a proteja în mod eficient avertizorii de orice tip de sancțiuni directe sau indirecte, punerea în aplicare a directivei ar trebui să fie atent monitorizată și evaluată în ceea ce privește eficacitatea cadrelor naționale. ~~CESE recomandă la articolul 15 alineatul (6) ca repararea prejudiciilor să nu se raporteze la dreptul național (variabil), ci ca directiva să prevadă o reparare integrală a prejudiciilor, fără plafon, după modelul legislației din Regatul Unit.~~

Expunere de motive

Este important ca sancțiunea și sistemele de compensare bazate pe cadrele naționale să îndeplinească obiectivele de bază ale directivei în ceea ce privește protecția informatorilor, respectând totodată principiile sistemelor juridice naționale. Aceasta este una dintre principalele chestiuni care urmează să fie monitorizate în ceea ce privește punerea în aplicare a directivei.

Rezultatul votului

Voturi pentru	95
Voturi împotrivă	143
Abțineri	9

Punctul 1.12

Se modifică după cum urmează:

1.12. CESE solicită ~~eliminarea~~clarificarea articolului 17 alineatul (2), care ~~este redundant (sancțiunile pentru~~ar putea crea confuzii între avertizarea responsabilă și defăimare sau denunțare calomnioasă ~~se regăsesc în legislația națională)~~.

Expunere de motive

A se vedea punctul 8.1.

Rezultatul votului

Voturi pentru	96
Voturi împotrivă	147
Abțineri	7

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european Plus (FSE+)

[COM(2018) 382 final – 2018/0206 (COD)]

(2019/C 62/27)

Raportor: **domnul Krzysztof BALON**

Coraportor: **doamna Cinzia DEL RIO**

Sesizare	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 19.6.2018
Temei juridic	Articolul 46 litera (d), articolul 149, articolul 153 alineatul (2) litera (a), articolul 164, articolul 168 alineatul (5), articolul 175 alineatul (3) și articolul 349 din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	183/2/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerea Comisiei pentru Fondul social european Plus (FSE+), care are scopul de a îmbunătăți coerența și sinergiile în rândul instrumentelor UE, prin fuzionarea unor fonduri ale UE și prin simplificarea unor proceduri. Subliniind unele aspecte problematice ale propunerii, CESE solicită adoptarea unei decizii rapide, responsabile și echilibrate privind propunerea, înainte de alegerile pentru PE de anul viitor.

1.2. Europa are nevoie de o combinație solidă de politici economice, sociale și de investiții pentru a rămâne competitivă în economia mondială și pentru a asigura locuri de muncă de calitate, o educație și o formare de valoare, disponibile și accesibile pentru toți, precum și acces egal la servicii de sănătate, incluziune socială și participare activă în societate. Este necesar un buget UE care să poată răspunde provocărilor majore, cum ar fi șomajul în rândul tinerilor, necorelarea dintre cererea și oferta de competențe, o piață a forței de muncă aflată în schimbare rapidă și impactul noilor forme de muncă asupra oamenilor, care creează o nouă excluziune socială a grupurilor marginalizate, la acestea adăugându-se rate ale sărăciei constant ridicate în unele țări. În plus, provocările cele mai recente generate de digitizare necesită abordări inovatoare în materie de finanțare din partea UE ([1]).

1.3. CESE privește în mod foarte critic faptul că propunerea prevede o reducere financiară pentru politica de coeziune a UE. În ceea ce privește FSE+ în mod specific, există o scădere de 6 % în termeni reali. În plus, CESE nu este de acord cu eliminarea cotei minime (stabilită în prezent la 23,1 %) din fondurile politicii de coeziune în cadrul FSE+. Ținând cont de faptul că FSE+ este principalul instrument de finanțare pentru punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale (PEDS), CESE solicită ca 30 % din resursele totale pentru politicile de coeziune economică, socială și teritorială să se aloce pentru FSE+, iar în cadrul acestuia, 30 % din resurse să fie destinate măsurilor de incluziune socială.

1.4. Fuzionarea diverselor fonduri și programe sub noua „umbrelă” FSE+ ar trebui să fie pusă în aplicare cu atenție, ținând seama de orice creștere potențială a eficacității și a eficienței acestora în comparație cu cadrele de execuție separate. CESE solicită Comisiei să simplifice în continuare normele FSE+, atât pentru autoritățile de management, cât și pentru

([1]) A se vedea, de exemplu, Avizul CESE pe tema „Cadrul financiar multianual de după 2020” (JO C 440, 6.12.2018, p. 106).

beneficiari, garantând în același timp că proiectele respectă valorile UE. Condiția favorizantă privind incluziunea activă, potrivit căreia statele membre trebuie să dispună de strategii naționale de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale pentru a beneficia de finanțarea prin FSE+, ar trebui să se aplice în continuare în toate statele membre în următoarea perioadă de finanțare a cadrului financiar multianual (CFM).

1.5. FSE+ ar trebui să fie utilizat în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cu Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (CDC) și cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Respectarea normelor Codului european de conduită referitor la parteneriat (CECP) trebuie să fie considerată o condiționalitate favorizantă, iar acordurile de parteneriat și programele operaționale ar trebui să fie revizuite și să facă obiectul unor sancțiuni dacă nu respectă pe deplin obligațiile prevăzute în CECP.

1.6. Uniunea Europeană ar trebui să utilizeze pe deplin experiența și capacitatea partenerilor sociali și ale altor organizații ale societății civile care acționează la nivel local, național și european, implicându-i, alături de utilizatorii serviciilor și în funcție de diversele roluri ale acestora, în sarcinile de programare, punere în aplicare, monitorizare și evaluare a fondurilor UE. Partenerii sociali și celelalte organizații ale societății civile sunt actori esențiali ai proiectului democratic european. În contextul FSE+, acest lucru înseamnă că autoritățile publice ar trebui să le faciliteze accesul la resursele disponibile. CESE sprijină revizuirea componenței Comitetului FSE+ astfel cum este menționată la articolul 40 alineatul (2) din Regulament, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul privind dispozițiile comune și cu respectarea principiilor Codului european de conduită referitor la parteneriat (CECP).

1.7. O proporție adecvată a resurselor disponibile ar trebui să fie alocată pentru proiecte conduse de organizații locale mici, precum și pentru realocarea de fonduri, cu scopul de a sprijini activitățile organizațiilor active la nivel local. Contribuțiile în natură și cele financiare ar trebui tratate la fel.

1.8. Transnaționalitatea (sau activitățile transfrontaliere) ar trebui să fie, în general, parte din programele operaționale din toate statele membre. Acest lucru este necesar pentru a promova sentimentul identității europene în rândul cetățenilor din diferite state membre.

1.9. CESE consideră că este important să se stabilească un nivel ridicat de finanțare pentru domeniile-cheie de acțiune pentru viitorul Europei și al populației acesteia. Acestea ar include: locuri de muncă de calitate pentru tineri, inițiative în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați, incluziunea grupurilor vulnerabile și ocuparea forței de muncă în rândul acestora, învățarea pe tot parcursul vieții și perfecționarea în contextul unei piețe digitalizate a forței de muncă aflate în schimbare rapidă, consolidarea serviciilor publice de interes general, precum și a capacităților administrației publice, ale partenerilor sociali – cu o abordare axată pe intensificarea dialogului social și desfășurarea de activități comune – și ale celorlalte organizații ale societății civile, inclusiv participarea acestora la gestionarea fondului, pentru a asigura o mai bună guvernanță.

1.10. Având în vedere rolul tot mai important pe care îl are economia socială în dimensiunea socială a UE, CESE consideră, de asemenea, că sprijinul pentru activitățile din economia socială ar trebui să devină un obiectiv separat, specific al FSE+.

1.11. CESE salută propunerea Comisiei de a identifica noi indicatori pentru alocarea fondurilor. Cu toate acestea, sistemul actual încă se bazează în principal pe produsul intern brut (PIB). În plus, CESE consideră că trebuie să fie îmbunătățită corelația dintre FSE+ și recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european. CESE este preocupat de posibilitatea aplicării unor condiționalități stricte. Prin urmare, subliniază că această corelație ar trebui să fie negociată între autoritățile naționale și europene, cu implicarea deplină și activă a partenerilor sociali și a altor organizații ale societății civile.

1.12. Toți aceștia ar trebui priviți ca parteneri egali în comitetele de monitorizare, cu drepturi de vot și cu posibilitatea de a exercita funcții de coordonare specifice. De asemenea, monitorizarea ar trebui să evalueze progresul măsurilor de incluziune socială, în loc să se limiteze la aplicarea unui set de indicatori cantitativi.

1.13. CESE subliniază importanța păstrării FSE+ în domeniul de aplicare al politicii de coeziune economică, socială și teritorială.

1.14. CESE nu este de acord cu propunerea de reducere a ratei de cofinanțare europeană din FSE +. În orice caz, o astfel de reducere nu ar trebui să fie suportată de promotorii proiectelor.

2. **Introducere: propunerile Comisiei pentru cadrul financiar multianual 2021-2027 și situația socială actuală din UE**

2.1. La 2 mai 2018, Comisia Europeană a emis o comunicare cu privire la propunerile sale pentru cadrul financiar multianual 2021-2027; aceasta a fost urmată de publicarea regulamentelor privind CFM și Fondul social european Plus în perioada 29-31 mai și, respectiv, la 1 iunie 2018.

2.2. Astfel cum a solicitat Parlamentul European, bugetul UE ar trebui să fie majorat la 1,3 % din produsul intern brut (PIB) (propunerea reprezintă o majorare de 1,08 %), iar sistemul de resurse proprii ar trebui să fie reformat pentru a stabiliza finanțarea unor noi acțiuni și pentru a răspunde noilor provocări interne. Doar un buget majorat poate permite UE, chiar și după Brexit, să-și respecte angajamentul de a pune în aplicare atât obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU, cât și PEDS, prin care sunt stabilite obiectivele și principiile pentru o nouă politică socială și în domeniul pieței forței de muncă la nivel european, în vederea asigurării unor locuri de muncă de calitate și a egalității de șanse, a unei educații și a unei formări de calitate – care ar trebui să fie disponibile și accesibile pentru toți –, pentru a răspunde schimbărilor rapide de pe piața muncii și a garanta condiții de lucru echitabile, precum și o incluziune și o protecție socială mai amplă, care să permită participarea activă a tuturor în societate.

2.3. Europa trebuie să rămână competitivă în economia mondială și să asigure standarde înalte de ocupare a forței de muncă și sociale. CESE solicită adoptarea unei decizii rapide, responsabile și echilibrate privind propunerea de CFM și FSE+, înainte de alegerile europene.

2.4. În prezent, Uniunea se confruntă cu noi provocări rezultate din necesitatea de a depăși o lungă perioadă de criză economică și socială și trebuie să abordeze impactul unei piețe a forței de muncă aflate în schimbare rapidă și al noilor forme de muncă aferente, deficitul de competențe, nivelul redus de mobilitate a lucrătorilor, rezultatele nesatisfăcătoare ale politicilor active pe piața muncii și ale sistemelor de educație și formare, precum și „noua" excluziune socială a grupurilor marginalizate, inclusiv a romilor și a migranților.

2.5. Rata șomajului în rândul tinerilor rămâne în continuare ridicată în UE. La aceasta se adaugă utilizarea sporită a contractelor de muncă atipice, din nou, în special în rândul tinerilor, împreună cu rate ridicate constante ale tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare. Necorelarea dintre oferta de competențe și nevoile angajatorilor a fost subliniată în mai multe avize ale CESE. De aceea, provocarea actuală constă în a crește numărul de locuri de muncă de calitate și în a face o prioritate din ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor. Totuși, în unele state membre, șomajul în rândul altor grupuri, cum ar fi femeile, persoanele în vârstă și migranții, devine o problemă extrem de serioasă și necesită soluții specifice.

2.6. Introducerea unor tehnologii noi, a digitalizării și a IA are un impact major asupra locurilor de muncă: o educație de bază de calitate, standarde înalte și eficiență în materie de formare profesională, învățarea pe tot parcursul vieții, perfecționarea și reconversia profesională și corelarea cerințelor în schimbare ale economiilor din UE cu competențele și aptitudinile specifice vor fi instrumentele de care va fi nevoie pentru a profita la maximum de viitoarele oportunități de angajare și pentru a stimula competitivitatea întreprinderilor ([2]). Este necesar ca astfel de instrumente să fie însoțite de o combinație corectă de politici economice, de investiții și sociale, pentru o creștere favorabilă incluziunii și durabilă, bazată pe inovare.

2.7. Un alt aspect esențial este nivelul de sărăcie în rândul cetățenilor: 118 milioane de cetățeni ai Uniunii (sau 23,7 % din populația totală a UE) trăiesc în continuare în sărăcie și excluziune socială sau sunt expuși acestui risc ([3]). În același timp, sărăcia persoanelor încadrate în muncă rămâne la niveluri ridicate în unele țări, fiind însoțită de o creștere semnificativă a subocupării ([4]).

3. **Aspecte esențiale ale propunerii de regulament privind Fondul social european Plus**

3.1. Pentru a spori sinergiile și coerența dintre instrumentele complementare ale UE, pentru a spori flexibilitatea, pentru a permite o reacție mai bună a fondurilor la provocări și pentru a simplifica programarea și gestionarea fondurilor, noul Fond social european Plus (FSE+) reunește următoarele fonduri și programe din cadrul financiar multianual 2014-2020:

— Fondul social european (FSE) și inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri" (YEI);

([2]) A se vedea JO C 237, 6.7.2018, p. 8.
([3]) Comisia Europeană, *Joint Employment Report 2017* (Raportul comun privind ocuparea forței de muncă 2017).
([4]) Date Eurostat și EU-SILC. Aici și la alte câteva puncte, documentul reiterează pozițiile exprimate în raportul de informare al CESE „Monitorizarea dosarului SOC/537", prezentat Comisiei Europene după adoptarea în unanimitate a acestuia de către CESE în cadrul celei de a 534-a sesiuni plenare, din 18 și 19 aprilie 2018. Acest raport de informare citează de mai multe ori avizul JO C 173, 31.5.2017, p. 15.

— Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD);

— Programul pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI); și

— Programul de acțiune a Uniunii în domeniul sănătății (Programul în domeniul sănătății).

3.2. Bugetul total alocat pentru FSE+ se ridică la aproximativ 101 miliarde EUR (în prețuri curente) pentru perioada 2021-2027, din care 100 de miliarde EUR pentru componenta FSE+ cu gestiune partajată (fostul FSE și fostul FEAD). Pachetul financiar pentru componentele cu gestiune directă ale FSE+ este de 1 174 de milioane EUR în prețuri curente, din care 761 de milioane EUR vor fi cheltuite pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială și 413 milioane EUR pentru sănătate. FSE+ include, de asemenea, inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri" (YEI), 10 % din pachetul financiar fiind destinat tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 29 de ani. Cel puțin 25 % din resursele naționale care provin din FSE+ vor fi alocate pentru promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei. În plus, statele membre vor trebui să aloce cel puțin 2 % din resursele lor provenind din FSE+ pentru măsuri orientate către persoanele cele mai defavorizate.

3.3. Pentru a simplifica execuția FSE+, a reduce sarcina administrativă pentru beneficiari și a reorienta accentul către obținerea de rezultate, sunt introduse mai multe dispoziții în Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC). Regulamentul privind FSE+ prevede, de asemenea, o serie de măsuri menite să reducă deprivarea materială, răspunzând astfel solicitării părților interesate de a menține cerințe mai puțin stricte pentru acest tip de asistență și de a simplifica cerințele în materie de colectare și monitorizare a datelor și de raportare.

4. **Observații generale privind propunerea de regulament**

4.1. CESE salută propunerea Comisiei pentru FSE+, în special având în vedere:

— alinierea acesteia la Pilonul european al drepturilor sociale;

— orientările sale pentru rezultate de calitate prin îmbunătățirea indicatorilor;

— recunoașterea nevoii de simplificare și de o mai mare flexibilitate;

— concentrarea pe trei domenii de politică: ocuparea forței de muncă, educație și incluziune socială;

— introducerea „acțiunilor inovatoare" prioritare, pentru a susține inovarea socială și experimentarea socială, care să consolideze abordările ascendente, bazate pe parteneriate;

— coerența și compatibilitatea acesteia cu alte programe de finanțare, cum ar fi programul Erasmus ([5]) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), în cadrul capitolului de politică „Investiții în oameni" din CFM;

— faptul că reunește fonduri și programe individuale sub o singură umbrelă, cu scopul de a îmbunătăți combaterea sărăciei, a excluziunii sociale, a șomajului și a subocupării în Uniunea Europeană.

4.2. CESE critică faptul că nivelul global propus al următorului CFM este de aproximativ 1 100 de miliarde, ceea ce, în termeni reali, înseamnă sub nivelul CFM actual. În plus, CESE critică energic propunerea de reducere a fondurilor pentru politica de coeziune a UE, care se ridică la aproximativ 7 % în cadrul financiar multianual 2021-2027. În ceea ce privește FSE+ în mod specific, propunerea reprezintă 27 % din totalul alocărilor pentru politica de coeziune. În termeni reali, acest lucru înseamnă o scădere cu 6 % a FSE+. În plus, CESE nu este de acord cu eliminarea cotei minime (stabilită în prezent la 23,1 %) din fondurile politicii de coeziune în cadrul FSE+. Ținând cont de faptul că FSE+ este principalul instrument de finanțare pentru punerea în aplicare a PEDS, CESE solicită, de asemenea, ca 30 % din resursele pentru politicile de coeziune economică, socială și teritorială să se aloce pentru FSE+ și recomandă ca, în cadrul acestuia, 30 % din resurse să fie destinate măsurilor de incluziune socială. CESE nu este de acord cu propunerea de reducere a ratei de cofinanțare europeană din FSE +. În orice caz, o astfel de reducere nu ar trebui să fie suportată de promotorii proiectelor.

4.3. În acest context, CESE reafirmă hotărât că finanțarea, atât la nivelul UE, cât și la nivel național, trebuie:

— să abordeze problemele privind calitatea vieții și echilibrul dintre viața profesională și cea privată;

([5]) Avizul CESE „Erasmus" (a se vedea pagina 194 din prezentul Jurnal Oficial) recomandă menținerea denumirii „Erasmus+".

— să investească în educație și formare de înaltă calitate, favorabile incluziunii, care ar trebui să fie accesibile, la un preț convenabil pentru toți și orientate către nevoile prezente și viitoare ale pieței muncii;

— să abordeze șomajul și necorelarea dintre cererea și oferta de competențe – în special șomajul de lungă durată și șomajul în rândul tinerilor –, subocuparea, precum și extinderea formării și a condițiilor de lucru echitabile, pentru a include lucrătorii angajați în noi forme de muncă (atipice) și, în unele cazuri, ilegale;

— să abordeze provocările demografice și să asigure o protecție socială adecvată și durabilă pe tot parcursul vieții pentru toți;

— să promoveze incluziunea și accesibilitatea pentru persoanele cu handicap;

— să elaboreze, să testeze, să evalueze și să aplice pe scară largă soluții inovatoare și să consolideze abordările ascendente și experimentele sociale bazate pe parteneriate la care participă autoritățile publice, sectorul privat, partenerii sociali și alte organizații ale societății civile;

— să promoveze egalitatea de șanse și să combată toate formele de discriminare;

— să îmbunătățească capacitatea de inserție profesională și integrarea socioeconomică a grupurilor marginalizate, inclusiv a persoanelor care se confruntă cu lipsa unui adăpost;

— să sprijine integrarea migranților;

— să acorde sprijin individualizat în cadrul familiei și al comunității, îmbunătățind accesul la servicii accesibile ca preț, sustenabile și de înaltă calitate, precum și la servicii de sănătate și locuințe;

— să promoveze acțiunile comune ale partenerilor sociali;

— să sprijine consolidarea capacităților pentru administrații/instituții, partenerii sociali și organizațiile societății civile.

4.4. În condițiile în care fondurile structurale ale UE reprezintă vectori esențiali ai unei Europe mai competitive, mai coezive, mai reziliente și mai sociale, statelor membre le revine responsabilitatea specială de a investi fondurile FSE+ în servicii sociale asigurate de entități publice, de entități ale economiei sociale și de alte organizații non-profit.

4.5. Fuzionarea diverselor fonduri și programe sub noua „umbrelă” FSE+ ar trebui să fie pusă în aplicare cu atenție, ținând seamă de orice creștere potențială a eficacității și a eficienței acestora în comparație cu cadrele de execuție separate ([6]).

4.6. Comisia propune fuzionarea inițiativei „Locuri de muncă pentru tineri” (YEI) cu FSE+, pentru a asigura coerența și eficiența acțiunilor axate pe tineri. Propunerea are scopul de a consolida politicile în domeniul ocupării forței de muncă în statele membre. Procedurile de accesare a finanțării YEI ar trebui să fie simplificate și să garanteze o alocare clară a resurselor. În caz contrar, ar putea fi mai util ca YEI să rămână o inițiativă financiară separată. În plus, trebuie să fie adoptate măsuri pentru a asigura faptul că acele calcule care impun statelor membre să utilizeze cel puțin 10 % din bugetul FSE+ pentru YEI sunt eficace și rezonabile. Trebuie să se evite riscul ca YEI să fie marginalizată și ca bugetul alocat să fie redus în perioada 2021-2027 ([7]).

4.7. De asemenea, este important să se recunoască faptul că partenerii sociali și – pe picior de egalitate cu aceștia –, alte organizații ale societății civile sunt actori esențiali ai proiectului democratic european. Prin urmare, autoritățile publice trebuie să faciliteze accesul lor la resursele disponibile.

4.8. Uniunea Europeană ar trebui să utilizeze pe deplin experiența și capacitatea partenerilor sociali și ale altor organizații ale societății civile care acționează la nivel local, național și european, implicându-i, în funcție de diversele roluri ale acestora, alături de utilizatorii serviciilor, în sarcinile de programare, punere în aplicare, monitorizare și evaluare a fondurilor UE ([8]). În acest scop, va fi necesar să se facă trimitere clară la Codul european de conduită referitor la parteneriat. Respectarea acestui cod trebuie să fie considerată o condiție favorizantă. Partenerii sociali și alte organizații ale societății

([6]) A se vedea Studiul privind monitorizarea, raport final, CONTRACT NR. VC/2017/0131, Contract-cadru de punere în aplicare nr. VC/2013/0017, p. 50.

([7]) A se vedea analiza Forumului European de Tineret la: https://www.youthforum.org/sites/default/files/2018-07/_ESF%2B%20data%20analysis_website.pdf

([8]) A se vedea JO C 173, 31.5.2017, p. 15.

civile ar trebui ca, odată ce au primit sprijin corespunzător, să elaboreze instrumente adecvate de evaluare și, în măsura posibilului, să recurgă la expertiza beneficiarilor direcți ([9]). Acest lucru se poate realiza doar dacă sunt reduse sarcinile birocratice și sunt simplificate normele de finanțare pentru sprijinirea partenerilor sociali și a altor organizații ale societății civile.

4.9. O parte adecvată a resurselor disponibile ar trebui să fie alocată pentru proiecte conduse de organizații locale mici, precum și pentru realocarea de fonduri. Acest demers ar permite sprijinirea activității organizațiilor și grupurilor de autoajutorare de la nivel local și ar evita sau ar atenua efectul disuasiv al birocrației excesive în materie de cofinanțare, cu care se confruntă organizațiile societății civile. Contribuțiile în natură și cele financiare ar trebui tratate la fel.

4.10. Trebuie menționat că, în majoritatea cazurilor, instrumentele financiare precum împrumuturile, garanțiile sau titlurile de capital nu oferă o finanțare adecvată pentru proiecte sociale. Prin urmare, granturile sunt cele care ar trebui alese ca principal mecanism de punere în aplicare, cu excepția cazului în care alte instrumente financiare sunt mai eficiente.

4.11. CESE solicită Comisiei Europene să simplifice în continuare normele FSE+, atât pentru autoritățile de management, cât și pentru beneficiari. Cu toate acestea, Comisia și autoritățile de management ar trebui să adopte măsuri specifice pentru a se asigura că simplificarea nu ar expune la riscuri financiare organizațiile societății civile care lucrează pentru și cu oameni afectați de sărăcie și de excluziune socială. Astfel de riscuri sunt asociate în special cu cerințele multiple privind colectarea datelor cu caracter personal.

4.12. Orice simplificare a normelor fondurilor nu ar trebui să ducă la eliminarea mecanismelor (de exemplu, a condiționalităților favorizante) care au fost instituite pentru a se asigura conformitatea proiectelor finanțate din fonduri europene cu valorile UE, în special obligația de respectare a drepturilor omului. Condiționalitatea favorizantă privind incluziunea activă, prin care statele membre trebuie să dispună de strategii naționale de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale pentru a beneficia de finanțarea prin FSE+, ar trebui să se aplice în continuare în toate statele membre în următoarea perioadă de finanțare a CFM.

4.13. Dat fiind că FSE+ este un fond european, transnaționalitatea (sau activitățile transfrontaliere) ar trebui să fie în general o parte a programelor operaționale din toate statele membre. Acest lucru este necesar pentru a promova sentimentul identității europene în rândul cetățenilor din diferite state membre și a conferi o vizibilitate semnificativ mai mare sprijinului financiar oferit de UE cetățenilor săi. Pentru a ajuta la punerea în aplicare a unor proiecte transfrontaliere, bunele practici și formatele de succes din perioada actuală de finanțare (2014-2020) ar trebui să fie continuate și partajate de statele membre.

5. **Observații și cerințe specifice privind propunerea de regulament**

5.1. CESE consideră că este important să se stabilească obiective specifice ([10]) pentru FSE+, cu un nivel ridicat de finanțare pentru domeniile-cheie de acțiune pentru viitorul Europei și al populației acesteia, cum ar fi:

— locuri de muncă de calitate pentru tineri;

— inițiative în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați;

— incluziunea grupurilor vulnerabile, cum ar fi persoanele cu handicap și migranții, și ocuparea forței de muncă în rândul acestora;

— accesul la învățare pe tot parcursul vieții în contextul unei piețe digitalizate a forței de muncă aflate în schimbare rapidă;

— consolidarea serviciilor publice de interes general, deoarece acestea contribuie la o mai bună calitate a vieții și la un mai bun echilibru între viața profesională și cea privată;

— consolidarea capacităților administrațiilor publice, ale partenerilor sociali și ale altor organizații ale societății civile, în vederea asigurării unei mai bune guvernanțe, inclusiv în gestionarea fondului.

([9]) Idem și „Monitorizarea dosarului SOC/537”.
([10]) A se vedea articolele 3 și 4 din propunerea de regulament.

5.2. Având în vedere rolul tot mai important pe care îl are economia socială în dimensiunea socială a UE, CESE consideră, de asemenea, că sprijinul pentru activitățile din economia socială ar trebui să devină un obiectiv separat al FSE+ ([11]). Măsurile preconizate ar trebui să se axeze pe întreaga economie socială, în toată diversitatea sa, din statele membre. Comisia este invitată să colaboreze cu statele membre pentru a promova un ecosistem favorabil pentru economia socială.

5.3. CESE salută propunerea Comisiei de a identifica noi indicatori pentru alocarea fondurilor pentru probleme cum ar fi șomajul în rândul tinerilor, nivelul scăzut de educație, schimbările climatice și găzduirea/integrarea migranților, astfel încât să se reflecte mai bine situația socială și economică a regiunilor și teritoriilor europene, iar acestea să fie aliniate la tabloul de bord social al PEDS. Cu toate acestea, sistemul actual pentru alocarea fondurilor se bazează încă, în principal, pe PIB ([12]).

5.4. CESE consideră că este deosebit de importantă corelația dintre FSE + și recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european. În același timp, CESE este preocupat de posibilitatea aplicării unor condiționalități stricte. Prin urmare, subliniază că această corelație ar trebui negociată între autoritățile naționale și cele europene, cu implicarea deplină și activă a partenerilor sociali și a altor organizații ale societății civile ([13]), deoarece este important să se garanteze o strategie pe termen mediu și lung.

5.5. CESE subliniază importanța păstrării FSE+ în domeniul de aplicare al politicii de coeziune economică, socială și teritorială, având în vedere complementaritățile puternice dintre obiectivele de creștere și de ocupare a forței de muncă și incluziunea socială. Valoarea adăugată a FSE+ în comparație cu acțiunile statelor membre este legată de necesitățile teritoriale și de integrarea în alte fonduri structurale, pentru a desfășura inițiative coerente și cuprinzătoare la nivel local. În acest cadru, dimensiunea regională/locală este esențială pentru programarea și punerea în aplicare a unor măsuri adaptate.

5.6. CESE salută obligația statelor membre privind participarea adecvată a partenerilor sociali și a altor organizații ale societății civile la realizarea politicilor sprijinite de FSE+ și alocarea unui volum adecvat de resurse din FSE+ pentru consolidarea capacităților și acțiuni comune. Acest lucru ar trebui să includă o abordare specifică a consolidării capacităților pentru partenerii sociali, în conformitate cu declarația cvadripartită din 2016, pe tema „Un nou început pentru dialogul social", care să asigure faptul că autoritățile de management alocă resurse în funcție de necesități, sub formă de cursuri de pregătire, măsuri de colaborare în rețea și intensificare a dialogului social, și ținând seama de activitățile realizate în comun de către partenerii sociali ([14]).

5.7. În vederea încurajării participării adecvate a celorlalte organizații ale societății civile la acțiunile sprijinite prin FSE+, în special în domeniul incluziunii sociale, al egalității între femei și bărbați și al egalității de șanse, autoritățile de management trebuie să asigure alocarea unui volum adecvat de resurse din FSE+ pentru consolidarea capacităților acestor organizații.

5.8. Statele membre ar trebui să utilizeze pe deplin articolul 17 din Codul european de conduită referitor la parteneriat. Dat fiind că acordurile de parteneriat și programele operaționale sunt rezultatul negocierilor dintre Comisie și autoritățile naționale, Comisia ar putea să fie mai fermă în momentul aprobării acestor acorduri și ar trebui să solicite revizuirea acestora, în cazul în care ele nu respectă pe deplin obligațiile care rezultă din principiul parteneriatului ([15]). În plus, pentru noua perioadă 2021-2027, CECP ar trebui să fie revizuit și ar trebui să se definească în mod clar rolul partenerilor sociali și al altor organizații ale societății civile. CESE sprijină revizuirea componenței Comitetului FSE+, astfel cum este menționată la articolul 40 alineatul (2) din Regulament, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul privind dispozițiile comune și cu respectarea principiilor Codului european de conduită referitor la parteneriat (CECP). De aceea, la articolul 40 alineatul (2), trebuie să se stabilească că fiecare stat membru desemnează în Comitetul FSE+ un reprezentant al guvernului, un reprezentant al organizațiilor sindicale, un reprezentant al organizațiilor patronale și un reprezentant al societății civile.

5.9. Comisia ar trebui să ofere o clarificare a cerințelor minime pe care vor trebui să le îndeplinească autoritățile din statele membre la momentul punerii în aplicare a parteneriatelor, inclusiv a sancțiunilor în cazul unei puneri în aplicare inadecvate. Orice nerespectare a CECP de către statele membre ar trebui sancționată prin diferite măsuri, care să culmineze cu suspendarea plăților în cazuri grave de nerespectare, astfel cum se prevede în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene ([16]).

([11]) A se vedea articolul 4 din propunerea de regulament.
([12]) A se vedea articolul 4 din propunerea de regulament.
([13]) A se vedea articolul 7 din propunerea de regulament.
([14]) A se vedea articolul 8 din propunerea de regulament.
([15]) A se vedea articolul 4 din propunerea de regulament.
([16]) A se vedea articolul 34 din propunerea de regulament.

5.10. Comitetele de monitorizare ar trebui să își desfășoare activitatea într-un mod mai transparent și mai util și, de asemenea, să exercite funcții de coordonare specifice. Partenerii sociali și organizațiile societății civile ar trebui să fie considerați parteneri egali și, ca atare, să fie membri cu apartenență obligatorie ai comitetelor de monitorizare și cu drept de vot. De asemenea, monitorizarea ar trebui să garanteze că toate fondurile sunt utilizate în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și cu standardele internaționale privind drepturile omului, inclusiv cu Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și cu Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, ratificată de UE și de 27 dintre statele sale membre. În plus, monitorizarea ar trebui, de asemenea, să evalueze progresul măsurilor de incluziune socială, în loc să se limiteze la aplicarea unui set de indicatori cantitativi ([17]).

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([17]) A se vedea articolele 38 și 39 din propunerea de regulament.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția bugetului Uniunii în cazul unor deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept în statele membre

[COM(2018) 324 final – 2018/0136 (COD)]

(2019/C 62/28)

Raportor: **Jukka AHTELA**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 304 din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	156/2/7
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerea Comisiei privind un regulament de instituire a unui nou instrument ce permite adoptarea unor măsuri economice corective la adresa statelor membre care încalcă în mod grav și persistent valorile enumerate la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE). CESE observă că Comisia dispune deja de competențe corective similare pentru a încuraja respectarea normelor privind buna guvernanță economică ([1]) și salută prezenta propunere, prin care se urmărește adoptarea unor măsuri corective menite să protejeze statul de drept. În acest sens, CESE salută faptul că actele de punere în aplicare propuse de Comisie în cadrul acestui regulament ar urma să fie adoptate de Consiliu prin vot cu majoritate calificată inversă.

1.2. CESE subliniază importanța statului de drept pentru cetățeni, precum și pentru inițiativele de afaceri, pentru inovare și investiții. Cu toate acestea, CESE recomandă ca propunerea să fie modificată în sensul includerii unei noțiuni mai ample a statului de drept, care să cuprindă protejarea drepturilor fundamentale și să garanteze protejarea democrației pluraliste. Statul de drept este doar una dintre valorile pe care se întemeiază Uniunea Europeană, astfel cum stabilește articolul 2 din TUE. Statul de drept se află într-o relație tripartită interdependentă și inseparabilă cu drepturile fundamentale și democrația. Exercitarea abuzivă a puterii statului nu poate fi împiedicată decât prin garantarea conjugată a acestor trei valori.

1.3. CESE este de acord că respectarea efectivă a statului de drept este o condiție prealabilă pentru ca populația să aibă încredere că fondurile cheltuite de UE în statele membre vor beneficia de o protecție suficientă. CESE salută faptul că propunerea va consolida și mai mult protecția intereselor financiare ale Uniunii. Cu toate acestea, CESE subliniază insistent că mecanismul propus de Comisie ar trebui să fie activat în mod automat în cazul în care o deficiență generalizată în ceea ce privește statul de drept riscă să afecteze interesele financiare ale Uniunii.

1.4. În plus, CESE consideră că obiectivul principal al propunerii ar trebui să fie protejarea valorilor consacrate la articolul 2, prin protejarea finanțelor UE. Prin urmare, CESE recomandă ca propunerea să fie modificată, astfel încât să permită Comisiei să propună un act de punere în aplicare a regulamentului în cazurile în care există o amenințare gravă, persistentă și sistemică la adresa statului de drept, a drepturilor fundamentale sau a standardelor care garantează democrația pluralistă, întrucât astfel de situații, prin însăși natura lor, pot reprezenta un risc direct pentru interesele financiare ale Uniunii.

([1]) JO L 347, 20.12.2013, p. 320, articolul 23.

1.5. Cu titlu de măsură preventivă, CESE încurajează Comisia să dezvolte în continuare canalele de dezbatere politică din statele membre pe marginea valorilor consacrate la articolul 2. Prin urmare, CESE îndeamnă Comisia să propună instituirea unui sistem de monitorizare regulată și independentă a punerii în practică a acestor valori în statele membre, în conformitate cu orientările sugerate anterior de CESE și de Parlamentul European.

1.6. CESE recomandă să fie inclus printre organismele pe care Comisia le va informa în mod sistematic cu privire la măsurile propuse sau adoptate în temeiul acestei legislații, și să fie menționat în mod specific printre sursele de informare relevante în vederea stabilirii de către Comisie a existenței unei deficiențe grave în ceea ce privește statul de drept. Astfel, CESE ar putea aduce o contribuție semnificativă și eficace la protejarea valorilor consacrate la articolul 2 și ar putea garanta că vocea societății civile organizate este reprezentată.

2. **Introducere și prezentare generală a propunerii**

2.1. Prezenta propunere a Comisiei are ca obiectiv protecția bugetului Uniunii în cazul unor deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept în statele membre. Pentru a-și justifica propunerea, Comisia menționează necesitatea de a proteja finanțele Uniunii prin impunerea obligației statelor membre de a aplica garanții suficient de robuste în ceea ce privește modul în care sunt gestionate și utilizate fondurile UE. Statele membre au deja obligația de a demonstra că dispun de garanțiile instituționale și procedurale adecvate pentru a asigura utilizarea eficace și legală a fondurilor UE. Funcționarea corectă a acestor mecanisme naționale de verificare nu poate, totuși, să fie garantată fără supravegherea din partea unui sistem judiciar independent și a parchetelor și organelor de anchetă care investighează cazurile de fraudă și de corupție.

2.2. Propunerea Comisiei ar permite suspendarea sau corectarea plăților, interzicerea încheierii de noi angajamente juridice, reducerea angajamentelor sau întreruperea termenelor de plată ca răspuns la depistarea unei deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept. Acest lucru ar urma să se aplice tuturor fondurilor UE. Comisia poate să constate că a survenit o deficiență generalizată în ceea ce privește statul de drept în special în următoarele circumstanțe: este periclitată independența sistemului judiciar; comportamentul abuziv sau ilegal al autorităților publice nu este împiedicat, remediat sau sancționat; nu se alocă resurse autorităților publice, ceea ce perturbă funcționarea acestora; nu se iau măsuri pentru evitarea conflictelor de interese între autoritățile publice; statul restrânge disponibilitatea și eficacitatea căilor de atac.

2.3. Potrivit propunerii, deficiențele menționate anterior ar duce la aplicarea unor măsuri corective în cazul în care riscă să afecteze buna gestionare financiară sau protejarea intereselor financiare ale Uniunii prin împiedicarea următoarelor activități: execuția bugetului UE de către autoritățile naționale; investigarea sau urmărirea penală a fraudei și a corupției; controlul jurisdicțional efectiv asupra autorităților naționale; prevenirea fraudei și a corupției și impunerea de sancțiuni eficace și disuasive; recuperarea fondurilor alocate necuvenit; cooperarea în cadrul anchetelor și urmăririlor penale desfășurate de OLAF și de EPPO.

3. **Observații generale**

3.1. UE se întemeiază pe valorile comune ale statelor sale membre, printre care se numără și statul de drept, astfel cum se stabilește la articolul 2 din TUE. Respectarea statului de drept asigură la rândul său certitudine juridică și un mediu echitabil pentru inițiativele de afaceri, inovare și investiții, precum și condiții de concurență loială pe piața internă, în beneficiul consumatorilor și al cetățenilor. Aceasta este o condiție prealabilă pentru asigurarea relației de încredere reciprocă necesare pentru buna funcționare a UE. Nerespectarea statului de drept împiedică dezvoltarea economică și socială echilibrată și conformă cu obiectivele de dezvoltare durabilă, care constituie motorul ce permite UE și guvernelor statelor membre să urmărească scopul general al Uniunii „de a promova pacea, valorile și bunăstarea popoarelor sale”, astfel cum se prevede la articolul 3 din TUE.

3.2. CESE regretă că tratatele UE nu prevăd în mod expres că statele membre trebuie să continue să îndeplinească criteriile de la Copenhaga și după aderare ([2]). CESE observă că instituțiile UE nu dispun în prezent de instrumente suficient de robuste și de bine ajustate capabile să asigure protecția în fața actualelor amenințări la adresa statului de drept, a drepturilor fundamentale și a democrației pluraliste în statele membre.

3.3. Statul de drept se află într-o relație interdependentă și indisolubilă cu garanțiile care protejează democrația pluralistă și respectarea drepturilor fundamentale. Statul de drept asigură respectarea de către guverne a standardelor în materie de drepturi fundamentale, iar democrația pluralistă garantează că guvernele pun în aplicare politici care cresc bunăstarea

([2]) Stabilite de Consiliul European de la Copenhaga, în 1993.

întregii populații. Respectarea statului de drept nu garantează, în sine, că legislația respectă drepturile fundamentale, nici că este adoptată printr-un proces legitim și favorabil incluziunii, bazat pe dezbatere și participare publică bine informate, pluraliste și echilibrate. Pentru a evita o simplă „aplicare a legii", este necesar să se respecte, pe lângă statul de drept, drepturile fundamentale și standardele democrației pluraliste.

3.4. Comisia caracterizează regulamentul propus drept un instrument de protejare a bugetului UE, care protejează totodată statul de drept. CESE este de acord că respectarea efectivă a statului de drept este o condiție prealabilă pentru ca populația să aibă încredere că fondurile cheltuite de UE în statele membre beneficiază de o protecție suficientă. Cu toate acestea, CESE consideră propunerea mai degrabă un instrument care are potențialul de a proteja toate valorile consacrate la articolul 2 prin intermediul bugetului UE.

3.5. CESE subliniază că este foarte important ca cetățenilor europeni să li se demonstreze că fondurile UE sunt administrate fără corupție, în conformitate cu legislația UE. De asemenea, este important ca UE să protejeze valorile pe care a fost întemeiată, acestea fiind consacrate în beneficiul cetățenilor ei. Comisia ar trebui să fie împuternicită să acționeze în temeiul acestui regulament ori de câte ori valorile consacrate la articolul 2 sunt amenințate în mod grav, sistemic și persistent, întrucât această amenințare poate constitui, prin însăși natura sa, un risc direct pentru finanțele UE.

3.6. Astfel cum s-a observat în recentele rezoluții ale Parlamentului European și declarații ale Comisiei Europene și ale Președinției Consiliului, statul de drept, drepturile fundamentale și standardele democrației pluraliste se confruntă cu amenințări tot mai mari în UE. Deși situația din anumite state membre prezintă provocări majore, autoritarismul populist – care atacă valorile fondatoare ale UE și, adesea, însăși Uniunea – devine tot mai puternic în toate statele membre.

3.7. CESE constată că instrumentele de care dispun instituțiile UE la ora actuală pentru protejarea valorilor consacrate la articolul 2 prezintă o serie de deficiențe. Procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor se axează, în general, pe aspecte juridice specializate prea restrânse pentru a putea preveni sau remedia atacurile concertate la adresa statului de drept. Deși articolul 7 din TUE permite Consiliului să abordeze, în manieră holistică, măsurile de subminare a statului de drept, s-a dovedit extrem de dificilă mobilizarea unei voințe politice suficiente pentru a activa procedura.

3.8. În ceea ce privește Cadrul UE pentru consolidarea statului de drept, deși mai ușor de activat decât articolul 7, este o procedură fără caracter obligatoriu, a cărei eficiență este discutabilă în cazul unor guverne care nu sunt dispuse să coopereze cu Comisia cu bună-credință. În plus, pragurile necesare pentru activarea Cadrului UE pentru consolidarea statului de drept și a articolului 7 sunt atât de ridicate, încât, până se ajunge să fie utilizate aceste instrumente, deficiențele în punerea în aplicare a valorilor consacrate la articolul 2 se agravează extrem de mult și, astfel, devin mult mai dificil de soluționat.

3.9. Având în vedere provocările tot mai mari și lipsa unor instrumente adecvate și eficace, CESE îndeamnă Comisia Europeană să continue urgent dezbaterea politică pe tema modului în care UE ar putea proteja mai eficient valorile consacrate la articolul 2 și să creeze instrumente suplimentare de protejare a statului de drept, a drepturilor fundamentale și a garanțiilor pluralismului democratic.

3.10. CESE reamintește avizul său referitor la Mecanismul european de control al respectării statului de drept și a drepturilor fundamentale, care sprijină instituirea la nivelul UE a unui mecanism de monitorizare a respectării statului de drept și a drepturilor fundamentale prin intermediul monitorizării și dialogului regulate și independente între statele membre și instituțiile UE ([3]).

3.11. CESE își menține poziția potrivit căreia instituirea unui astfel de mecanism preventiv, așa cum a propus Parlamentul European, ar completa instrumentele existente ale UE de protejare a valorilor consacrate la articolul 2 ([4]). Instituirea unui mecanism preventiv ar identifica deficiențele în punerea în aplicare a acestor valori pe măsură ce ele se manifestă la nivel național și ar permite soluționarea acestora într-o etapă timpurie.

3.12. Ca măsură suplimentară, CESE propune crearea unei platforme a societății civile sau a unui forum anual la nivel european, cu implicarea CESE, în primul rând pentru a le permite factorilor de decizie de la nivelul UE să primească de la organizațiile aflate în contact cu cetățenii alerte timpurii privind pericolele emergente de încălcare a valorilor consacrate de articolul 2 din TUE și, în al doilea rând, pentru a facilita învățarea reciprocă și colaborarea transnațională între organizațiile societății civile care activează cu precădere la nivel național.

([3]) JO C 34, 2.2.2017, p. 8.
([4]) 2015/2254(INL).

3.13. Este important ca UE să aibă în vedere modalități de sprijinire a organizațiilor societății civile și a instituțiilor media care monitorizează și raportează pericolele emergente de încălcare a articolului 2. CESE consideră că un instrument de finanțare a organizațiilor societății civile care promovează valorile consacrate la articolul 2 în statele membre ar constitui o completare importantă a prezentei propuneri, prin consolidarea susținerii directe a acestor valori de către cetățeni. În acest sens, CESE face trimitere la avizul său conex referitor la propunerile de instituire a unui nou fond pentru justiție, drepturi și valori ([5]) și solicită Consiliului și Parlamentului European ca în cadrul deciziei lor privind cadrul financiar multianual (CFM) post-2020 să crească substanțial resursele destinate acestui fond.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE consideră că disponibilitatea controlului jurisdicțional efectiv exercitat de instanțe independente asupra acțiunilor și omisiunilor autorităților publice este esențială, dar nu numai pentru a garanta utilizarea eficace a fondurilor UE în conformitate cu legislația Uniunii. Ea constituie, în același timp, singurul mijloc de garantare a unei protecții efective a drepturilor tuturor cetățenilor UE derivate din legislația Uniunii, precum și a interpretării uniforme a dreptului UE în toate statele membre, aspect de care depind piața comună și spațiul de libertate, securitate și justiție.

4.2. CESE aprobă utilizarea în Consiliu a votului cu majoritate calificată inversă ca instrument de adoptare a actului de punere în aplicare a măsurilor adecvate care se preconizează. Acest tip de vot va permite ca decizia privind măsurile să fie luată în mod obiectiv atunci când Comisia consideră că un stat membru suferă de o deficiență generalizată și va reduce la minimum riscul de inacțiune sau selectivitate politică care poate rezulta din procedura de vot în Consiliu.

4.3. CESE înțelege dificultatea definirii unor criterii mai detaliate pentru stabilirea existenței unei deficiențe generalizate. Cu toate acestea, CESE își exprimă îndoielile cu privire la măsura în care propunerea ar putea fi consolidată prin includerea unor astfel de criterii detaliate. Existența criteriilor mai detaliate ar putea contribui la asigurarea faptului că legitimitatea deciziei Comisiei nu este subminată de acuzații de părtinire sau de lipsă de obiectivitate. Aceste criterii ar putea fi incluse sub formă de orientări redactate de Comisie în urma adoptării propunerii și s-ar putea inspira din criteriile proprii ale Comisiei din Cadrul UE pentru consolidarea statului de drept, precum și din lista de verificare privind statul de drept a Comisiei pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția).

4.4. După cum a subliniat CESE, statul de drept, democrația și drepturile fundamentale sunt interdependente, astfel cum se precizează la articolul 2 din propunerea Comisiei. Pe lângă criteriile mai detaliate privind statul de drept, propunerea ar trebui să includă, de asemenea, criterii care să permită Comisiei să stabilească existența unei amenințări grave, sistemice și persistente la adresa respectării drepturilor fundamentale sau a garanțiilor democrației pluraliste. În cazul în care situația dintr-un stat membru întrunește aceste criterii, Comisia ar trebui, de asemenea, să aibă dreptul să adopte măsuri corective în temeiul acestui regulament.

4.5. CESE observă că Comisia poate lua în considerare toate informațiile relevante, inclusiv hotărârile Curții de Justiție, rapoartele Curții de Conturi, precum și concluziile și recomandările organizațiilor internaționale relevante. Anumite organisme de supraveghere ale Consiliului Europei, precum Comisia de la Veneția și Grupul de state împotriva corupției (GRECO), joacă un rol important în monitorizarea statului de drept în statele membre. Comisia de la Veneția a emis mai multe avize privind situația statului de drept într-o serie de state membre ale UE, iar GRECO emite periodic recomandări adresate statelor membre. În mod similar, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), instituțiile naționale ale Avocatului Poporului și asociațiile de magistrați și rețelele judiciare prezintă frecvent rapoarte privind sănătatea mecanismelor naționale din domeniul juridic și al combaterii corupției și fraudei.

4.6. Și alte organisme internaționale monitorizează și evaluează periodic punerea în aplicare a standardelor în materie de drepturi fundamentale și a garanțiilor democrației pluraliste în statele membre, printre acestea numărându-se Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, Comisarul pentru drepturile omului din cadrul Consiliului Europei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Consiliul pentru Drepturile Omului al ONU și organismele ONU pentru apărarea drepturilor omului. În plus, organizațiile independente ale societății civile reprezintă adesea o sursă fiabilă de informații și de analiză. Menționarea explicită a respectivelor entități în propunere ar reflecta rolul special pe care îl joacă acestea în protejarea valorilor enumerate la articolul 2 din TUE.

4.7. De asemenea, CESE consideră că, în calitate de instituție care reprezintă societatea civilă în UE, propriile sale analize și observații sunt deosebit de relevante în cadrul procesului prin care Comisia stabilește existența unor deficiențe grave în ceea ce privește statul de drept într-un anumit stat membru, atât în temeiul acestui regulament, cât și al altor instrumente. În acest sens, CESE atrage atenția Comisiei asupra înființării grupului de lucru al CESE pentru drepturile fundamentale și statul de drept, care va pune accentul în mod deosebit pe protejarea valorilor consacrate la articolul 2.

([5]) SOC/599 (a se vedea p. 178 din prezentul Jurnal Oficial), privind COM(2018) 383 final și COM(2018) 384 final.

4.8. Includerea CESE printre organismele pe care Comisia le va informa cu privire la măsurile propuse sau adoptate în temeiul acestui act legislativ și printre sursele relevante de informații utilizate în vederea stabilirii de către Comisie a existenței unei deficiențe grave în ceea ce privește statul de drept ar permite CESE să aducă o contribuție semnificativă și eficace la protejarea valorilor consacrate la articolul 2 și să garanteze că vocea societății civile organizate este reprezentată.

4.9. CESE este întru totul de acord cu afirmația Comisiei potrivit căreia consecințele declanșării mecanismului propus ar trebui să fie suportate de cei responsabili pentru deficiențe, și nu de beneficiarii individuali ai fondurilor UE, cum ar fi studenții Erasmus, cercetătorii sau organizațiile societății civile ([6]).

4.10. CESE observă că, potrivit propunerii, în eventualitatea adoptării măsurilor menționate, statul membru rămâne responsabil pentru distribuirea fondurilor în cauză. CESE consideră că, deși această dispoziție este corectă din punct de vedere legal, nu are prea multe posibilități de a împiedica, la nivel practic, un stat membru să refuze distribuirea fondurilor în cauză și să dea vina pe Comisie pentru a câștiga capital politic. Întrucât este probabil ca populația să nu perceapă mecanismele mai fine ale legislației UE, statele membre ar putea să acuze o legătură directă între reducerea fondurilor și decizia Comisiei. Acest fapt ar crea o situație în care Comisia poate fi descurajată să adopte măsuri împotriva unui stat membru din cauza posibilei reacții a opiniei publice. O astfel de reacție constituie un risc deosebit în acele state membre în care guvernul deține controlul sau influențează opinia publică și instituțiile media private, ceea ce tinde să fie cazul în statele membre care suferă de deficiențe grave în ceea ce privește statul de drept.

4.11. CESE încurajează Comisia să aibă în vedere modalități de atenuare a riscului ca beneficiarii individuali să fie afectați negativ și ca măsurile adoptate în temeiul acestui regulament să fie deturnate în scopul câștigului politic de către guvernele care încalcă valorile consacrate la articolul 2. Comisia poate lua în considerare soluții alternative prin care să se asigure că fondurile UE ajung la beneficiarii lor preconizați. O posibilitate în acest sens ar fi înființarea unei agenții executive care să preia gestionarea directă a fondurilor în cauză.

4.12. În procesul de soluționare a unei deficiențe generalizate, cu obiectivul ridicării oricăror măsuri adoptate în temeiul regulamentului care face obiectul examinării, CESE subliniază importanța unui dialog deschis între statul membru în cauză și instituțiile UE, așa cum se sugerează în propunere. Instituțiile și statele membre ar trebui să ia în considerare punctele de vedere ale organizațiilor societății civile cu privire la situația din statul membru în cauză, caracterul adecvat al măsurilor luate pentru a pune capăt deficienței generalizate și caracterul adecvat al măsurilor adoptate pentru a preveni repetarea lor în viitor.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([6]) COM(2018) 98 final, p. 16.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Drepturi și valori”

[COM(2018) 383 final – 2017/0207 (COD)]

și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Justiție”

[COM(2018)384 final – 2017/0208 (COD)]

(2019/C 62/29)

Raportor: **domnul Jean-Marc ROIRANT**

Sesizare	Consiliul European, 21.6.2018
	Comisia Europeană, 18.6.2018
	Parlamentul European, 14.6.2018
Temei juridic	Articolul 81 alineatele (1) și (2), articolul 82 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
	Articolul 16 alineatul (2), articolul 19 alineatul (2), articolul 21 alineatul (2), articolul 24, articolul 167, articolul 168 și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18/10/2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	135/2/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerea Comisiei Europene, care comasează programele existente, ca pe un instrument extrem de necesar pentru promovarea valorilor și a istoriei Uniunii Europene, a drepturilor fundamentale, a democrației și a statului de drept, pentru participarea la o societate civilă dinamică și diversă și sprijinirea acesteia, precum și pentru implicarea comunităților locale.

1.2. CESE solicită asigurarea coerenței politicii și a finanțării în ceea ce privește angajamentul politic al UE pe plan extern și pe plan intern față de drepturile omului și democrație, și solicită o finanțare totală de 1,4 miliarde EUR, din care cel puțin 500 de milioane EUR ar trebui alocate pentru componenta care vizează implicarea și participarea cetățenilor.

1.3. CESE consideră că fondul ar trebui să se întemeieze pe o abordare cu adevărat participativă și ascendentă, pentru a răspunde provocărilor actuale cu care se confruntă UE sub aspectul promovării drepturilor și valorilor UE, al promovării democrației, al consolidării încrederii cetățenilor în UE prin participarea lor directă la modelarea viitorului Europei, precum și al susținerii unei societăți civile dinamice.

1.4. De asemenea, CESE îndeamnă la utilizarea unor instrumente inovatoare de finanțare care să permită ca participarea și capacitatea societății civile să fie consolidate la nivel local, național și transnațional, de exemplu prin furnizarea de asistență tehnică, prin acțiuni de pregătire coordonate de parteneri cu mai multă experiență sau prin oferirea de granturi „în cascadă”, permițând astfel diferite niveluri de granturi sau un proces de selecție în două etape. CESE solicită să se aloce fonduri în mod specific pentru organizațiile societății civile, și anume cel puțin 50 % din diferitele componente.

1.5. CESE salută decizia de extindere a duratei granturilor de funcționare pe o bază multianuală pentru toate programele și componentele fondului și evidențiază necesitatea suplimentară de a se asigura durabilitatea și continuitatea acțiunilor.

1.6. CESE propune ca fondul să fie redenumit „Cetățeni, drepturi și valori”, iar componenta „Implicarea și participarea cetățenilor” inclusă în programul „Drepturi și valori” să fie redenumită „Europa pentru cetățeni”, în scopul asigurării coerenței cu obiectivele fondului, care sunt strâns legate de dimensiunea cetățeniei și de capacitare, de participarea titularilor de drepturi, de protejarea victimelor și de istoria și memoria comună.

1.7. CESE regretă faptul că acțiunile referitoare la libertatea de exprimare a mass-mediei, pluralismul mass-mediei și necesitatea combaterii știrilor false și a dezinformării orientate au fost eliminate din versiunea finală a programului „Drepturi și valori” și propune, așadar, crearea de sinergii cu programul „Europa creativă”, dată fiind relevanța acestor acțiuni pentru valorile Uniunii și pentru promovarea unei societăți democratice și pluraliste.

1.8. CESE îndeamnă ca sprijinul financiar acordat în cadrul programului „Justiție” să fie extins și la activitățile desfășurate de organizațiile societății civile, care includ de la sensibilizarea publicului, învățare și schimburi reciproce, activități analitice și de monitorizare până la formare și consolidarea capacităților, și îndeamnă ca participarea organizațiilor societății civile la programul „Justiție” să fie monitorizată.

1.9. CESE ia notă de lucrările în curs ale Comisiei în ceea ce privește punerea în aplicare a acțiunii de pregătire propuse de Parlamentul European în vederea dezvoltării unui fond al UE care să ofere organizațiilor societății civile susținere financiară pentru litigiile privind nerespectarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale și solicită includerea acestor activități în programul „Justiție”.

1.10. CESE consideră că acest fond reprezintă un important instrument pentru consolidarea integrării perspectivei de gen, integrarea dimensiunii de gen în buget și colectarea de date defalcate în funcție de gen. CESE salută în mod deosebit includerea, în programul „Drepturi și valori”, a acțiunilor de prevenire și combatere a tuturor formelor de violență împotriva femeilor, copiilor și tinerilor și îndeamnă la o coerență sporită și la sinergii mai bune cu activitățile legate de recunoașterea și asigurarea respectării drepturilor victimelor, incluse în programul „Justiție”. CESE solicită, de asemenea, defalcarea în funcție de gen a indicatorilor ambelor programe.

1.11. Întrucât punctele naționale de contact și-au dovedit eficiența în cadrul programului „Europa pentru cetățeni” în ceea ce privește stabilirea legăturilor cu potențialii beneficiari la fața locului și sprijinirea acestora, CESE salută propunerea de extindere a rolului lor la celelalte componente ale programului „Drepturi și valori”. CESE solicită ca entitățile desemnate să fie independente față de guvernul lor național și să cunoască temeinic necesitățile societății civile și ale actorilor locali. CESE solicită finanțare adecvată, elaborarea unor orientări privind rolul și sarcinile acestor entități, inclusiv modalitățile de a asigura o vizibilitate sporită a programului, precum și acțiuni de formare.

2. **Descrierea propunerii**

2.1. Avizul Comitetului Economic și Social European (CESE) se referă la Fondul pentru justiție, drepturi și valori, care cuprinde două propuneri separate de regulament al Parlamentului European și al Consiliului, una de instituire a programului „Justiție”, iar cealaltă de instituire a programului „Drepturi și valori”, ambele având obiective complementare pentru perioada 2021-2027.

2.2. Obiectivul fondului este de a contribui la susținerea societăților deschise, democratice, pluraliste și favorabile incluziunii și de a contribui la emanciparea cetățenilor prin protejarea și promovarea drepturilor și a valorilor și prin dezvoltarea în continuare a unui spațiu european de justiție, care constituie o prioritate-cheie în contextul actual de la nivelul UE, caracterizat de o ascensiune rapidă a extremismului și a radicalismului, de adâncirea diviziunilor, de reforme care pun în pericol statul de drept și de îngustarea spațiului civic.

2.3. Cu scopul de a promova valorile și drepturile europene consacrate la articolele 2 și 3 din TUE și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, fondul combină o serie de instrumente existente: programul „Drepturi, egalitate și cetățenie”, programul „Europa pentru cetățeni” și programul „Justiție”, în încercarea de a diminua fragmentarea și de a aborda lacunele actuale și noile provocări, în special încrederea cetățenilor în democrație și sprijinul pentru respectarea valorilor și a drepturilor fundamentale.

2.4. Pe lângă promovarea egalității și a drepturilor și combaterea violenței, propunerea referitoare la un program privind drepturile și valorile are drept scop susținerea unei societăți civile dinamice, încurajarea participării democratice și sociale a oamenilor și promovarea bogatei diversități a societății europene, pe baza istoriei și a memoriei noastre comune. Se dă curs astfel unui îndemn privind instituirea unui fond european pentru democrație, drepturile omului și valori ([1]), formulat de CESE și de Parlamentul European ([2]), alături de 80 de ONG-uri din 22 de țări ([3]).

2.5. Programul „Justiție" se bazează pe articolele 81 și 82 din TFUE privind cooperarea judiciară în materie civilă și penală, în timp ce programul „Drepturi și valori" se bazează pe o combinație a mai multor articole din TFUE: articolul 16 alineatul (2) privind protecția datelor, articolul 19 alineatul (2) privind combaterea discriminării, articolul 24 privind sprijinirea inițiativelor cetățenești europene, articolul 167 privind cultura și patrimoniul cultural, articolul 168 privind promovarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății umane și acțiunile de prevenire, precum și articolul 21 alineatele (1) și (2) privind dreptul de liberă circulație al cetățenilor.

2.6. Cele două programe ar urma să beneficieze de următoarele alocări: 305 milioane EUR ar urma să fie destinate programului „Justiție", iar 642 de milioane EUR programului „Drepturi și valori", din care 233 de milioane EUR ar urma să fie alocate componentei de implicare și participare a cetățenilor și 408 milioane EUR componentelor „Egalitate și drepturi" și „Daphne".

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută propunerea Comisiei Europene ca fiind un instrument extrem de necesar pentru promovarea eficace a drepturilor omului, a democrației, a statului de drept, a respectului față de minorități, a drepturilor grupurilor discriminate și excluse și a persoanelor dezavantajate, cum sunt persoanele cu handicap și comunitatea romilor, participarea la o societate civilă dinamică și diversă, consolidarea capacității acesteia și sprijinirea ei, ca principii consacrate în tratatele UE și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, și, totodată, în tratatele internaționale privind protecția drepturilor omului, la care au subscris UE și statele membre, precum Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap.

3.2. CESE apreciază eforturile Comisiei de a consolida respectarea valorilor vizate la articolul 2 din TUE și, în acest sens, salută propunerea Comisiei de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția bugetului Uniunii în cazul unor deficiențe generalizate în ceea ce privește statul de drept în statele membre. Această propunere vine în completarea propunerilor care fac obiectul prezentului aviz, referitoare la programele „Justiție" și „Drepturi și valori" și ar urma să aplice presiuni economice asupra statelor membre care încalcă în mod grav și persistent valorile consacrate la articolul 2 din TUE. În timp ce prima propunere are ca scop să protejeze statul de drept printr-o presiune descendentă, cea de-a doua are potențialul de a proteja statul de drept și alte valori consacrate la articolul 2 prin crearea unui sprijin direct în rândul publicului. În acest sens, CESE face trimitere la avizul său conex referitor la bugetul Uniunii și la statul de drept ([4]).

3.3. CESE regretă că fondul este construit exclusiv pe programe existente care au înregistrat rezultate bune și observă că el trebuie să fie extins și majorat pentru a face față noilor realități ale Uniunii Europene și pentru a asigura un grad mai mare de vizibilitate și a permite promovarea și protecția cuprinzătoare a valorilor consacrate la articolul 2 din TUE.

3.4. CESE solicită asigurarea coerenței politicii și a finanțării în ceea ce privește angajamentul UE față de drepturile omului și democrație la nivel de politici interne și de politici externe. CESE reamintește, în acest context, Concluziile Consiliului referitoare la planul de acțiune privind drepturile omului și democrația, prin care UE s-a angajat să își intensifice eforturile pentru a promova un mediu sigur și propice, în care să se poată dezvolta societatea civilă și mass-media independente ([5]).

([1]) JO C 81, 2.3.2018, p. 9.
([2]) Rezoluțiile PE intitulate „Un instrument pentru valori europene în vederea susținerii organizațiilor societății civile care promovează democrația, statul de drept și valorile fundamentale în cadrul Uniunii Europene" [2018/2619(RSP)] și „Următorul CFM: pregătirea poziției Parlamentului privind CFM post-2020" [2017/2052(INI)].
([3]) https://megacampaign.eu/support-csos-ask-your-mep-to-vote-for–the-european-values-instrument-resolution
([4]) SOC/598 (a se vedea pagina 173 din prezentul Jurnal Oficial).
([5]) Comunicare comună către Parlamentul European și Consiliu – Plan de acțiune privind drepturile omului și democrația (2015-2019) „Menținerea drepturilor omului în centrul agendei UE", JOIN/2015/0016 final.

3.5. CESE salută temeiul juridic propus pentru programele „Drepturi și valori” și „Justiție”, deoarece permite Parlamentului European și Consiliului UE să se implice în mod egal în procesul de luare a deciziilor într-un domeniu critic pentru cetățeni și pentru societatea civilă în sensul său cel mai larg. Cu toate acestea, CESE consideră că temeiul juridic ar trebui să permită un domeniu de aplicare suficient de larg sub aspectul domeniilor tematice și al sprijinului acordat societății civile la toate nivelurile și propune să fie analizată posibilitatea includerii unei trimiteri la articolul 11 alineatele (1) și (2) din TUE.

3.6. CESE consideră că bugetul propus este foarte scăzut, având în vedere provocările actuale cu care se confruntă UE în acest domeniu, care este de o importanță majoră pentru societățile europene, și solicită ([6]) o finanțare totală de minimum 1,4 miliarde EUR ([7]), din care cel puțin 500 de milioane EUR ar trebui alocate pentru componenta care vizează implicarea și participarea cetățenilor.

3.7. De asemenea, CESE remarcă evaluările pozitive ale programelor care alcătuiesc fondul și evidențiază faptul că disponibilitatea limitată a fondurilor și numărul mare de cereri pentru programul „Europa pentru cetățeni” și pentru componenta „Daphne” a programului „Drepturi și egalitate” a generat frustrare în rândul solicitanților. CESE regretă că, în ciuda acestui fapt, nu s-a prevăzut decât o creștere foarte mică a bugetului.

3.8. Numele fondului și al programelor ar trebui modificat pentru a fi mai coerent cu titlul și obiectivele programului, care sunt strâns legate de dimensiunea cetățeniei și de capacitare, de participarea titularilor de drepturi, de istoria și memoria comună, precum și de rubrica aferentă – „Investiții în oameni, în coeziunea socială și în valori” – a cadrului financiar multianual. Prin urmare, CESE consideră că fondul ar trebui redenumit „Cetățeni, drepturi și valori”. În plus, componenta referitoare la implicarea și participarea cetățenilor inclusă în programul „Drepturi și valori” ar trebui redenumită „Europa pentru cetățeni”, în scopul asigurării coerenței cu denumirile celorlalte componente și pentru a spori vizibilitatea.

3.9. Pentru a oferi un răspuns și provocărilor actuale cu care se confruntă UE sub aspectul promovării drepturilor și valorilor Uniunii Europene, al promovării democrației, al consolidării încrederii cetățenilor în UE prin participarea lor directă la modelarea viitorului Europei, precum și al consolidării capacității și susținerii unei societăți civile dinamice, fondul ar trebui să se întemeieze pe o abordare cu adevărat participativă și ascendentă, în cadrul căreia considerațiile legale mai curând să stea la baza acestor obiective, decât să le modeleze. Totodată, sprijinul și consolidarea capacității ar trebui să vizeze activitățile societății civile independente, precum și cele ale organizațiilor locale, regionale, naționale și transnaționale care promovează și monitorizează punerea în practică a valorilor Uniunii.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE salută includerea printre activitățile din cadrul programului a sprijinului pentru organizațiile societății civile, pentru a încuraja și a facilita participarea activă la edificarea unei Uniuni mai democratice, precum și conștientizarea drepturilor și valorilor. Cu toate acestea, CESE consideră că această activitate ar trebui să fie sprijinită prin introducerea la articolul 4 litera (a) a unui obiectiv global care să prevadă „consolidarea capacității organizațiilor societății civile de a spori participarea civică și democratică”. În plus, la articolul 4 litera (b), ar trebui să se prevadă în mod explicit faptul că promovarea participării civice și democratice a cetățenilor ar trebui să fie susținută la nivel local, regional și național.

4.2. CESE salută interesul continuu acordat prevenirii și combaterii tuturor formelor de violență împotriva femeilor, copiilor și tinerilor în cadrul programului „Drepturi și valori” și prin promovarea căilor de atac pentru victime prin intermediul programului „Justiție”. CESE remarcă faptul că persoanele cu handicap se confruntă cu un nivel al violenței domestice de două până la cinci ori mai mare, constată incidența sporită a violenței împotriva persoanelor în vârstă, precum și violența manifestată împotriva migranților, a comunității rome și a minorităților etnice și solicită, prin urmare, depunerea unor eforturi suplimentare, semnalând totodată necesitatea asigurării unei mai mari coerențe și a unor sinergii între cele două programe ale fondului.

4.3. CESE consideră că acest fond reprezintă o nouă oportunitate de a consolida integrarea perspectivei de gen, integrarea dimensiunii de gen în buget și colectarea de date defalcate în funcție de gen. Astfel de măsuri permit o și mai bună promovare a egalității prin efectuarea unor analize asupra impactului diferit al finanțării asupra femeilor, fetelor, bărbaților și, respectiv, băieților, precum și stabilirea unor scopuri și obiective și alocarea fondurilor într-un mod mai eficace pentru a sprijini aceste obiective. CESE solicită în mod special defalcarea în funcție de gen a indicatorilor programului „Drepturi și valori”.

([6]) A se vedea JO C 81, 2.3.2018, p. 9.

([7]) Cu scopul de a se asigura coerența cu sprijinul UE în cadrul finanțării externe, precum Instrumentul de finanțare pentru promovarea democrației și drepturilor omului la scară mondială.

4.4. CESE subliniază valoarea fundamentală și unicitatea activităților de învățare reciprocă și de schimb de bune practici între comunitățile locale din cadrul programului „Europa pentru cetățeni” și solicită o mai mare implicare a cetățenilor în demersurile de înfrățire a orașelor prin intermediul parteneriatelor, pentru a îmbunătăți caracterul ascendent al acestor acțiuni. În mod deosebit, remarcă succesul abordării bazate pe dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității ([8]) în ce privește asigurarea participării comunităților locale și a părților interesate și consolidarea capacităților acestora.

4.5. CESE apreciază accentul pus în continuare pe o înțelegere tot mai bună a Uniunii, a istoriei acesteia și a diversității sale culturale. CESE consideră că, în contextul ascensiunii rapide a extremismului și radicalismului, obiectivele ar trebui să includă în mod explicit activități de comemorare și o reflecție critică asupra memoriei istorice.

4.6. CESE regretă faptul că acțiunile referitoare la libertatea de exprimare a mass-mediei, pluralismul mass-mediei și necesitatea combaterii știrilor false și a dezinformării orientate au fost eliminate din versiunea finală a programului „Drepturi și valori”. Având în vedere relevanța acestor acțiuni pentru valorile UE și pentru promovarea unei societăți democratice și pluraliste, CESE propune crearea de sinergii cu programul „Europa creativă”.

4.7. CESE îndeamnă ca sprijinul financiar acordat în cadrul programului „Justiție” să fie extins la toate activitățile pe care le include: sensibilizarea publicului, educarea și mobilizarea cetățenilor, învățarea și schimburile reciproce, activități analitice și de monitorizare, formare și consolidarea capacităților.

4.8. CESE ia notă de lucrările în curs ale Comisiei în ceea ce privește punerea în aplicare a acțiunii de pregătire propuse de Parlamentul European în vederea dezvoltării unui fond al UE care să ofere organizațiilor societății civile susținere financiară pentru litigiile privind nerespectarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale și solicită includerea acestor activități în programul „Justiție”.

4.9. Punctele naționale de contact s-au dovedit, în general eficace în susținerea abordării ascendente a programului „Europa pentru cetățeni”, stabilind legături cu potențialii beneficiari la fața locului și oferindu-le sprijin. CESE salută extinderea rolului lor la celelalte componente ale programului „Drepturi și valori”, subliniind totodată necesitatea de a se asigura o finanțare adecvată și de a se desemna entități independente față de guvernul lor național și care să cunoască temeinic sectorul societății civile, actorii locali și necesitățile acestora. CESE solicită elaborarea unor orientări privind independența, rolul și sarcinile acestora, inclusiv în ce privește asigurarea unei vizibilități sporite a programului, precum și acțiuni de formare.

4.10. CESE salută includerea reuniunilor pentru dialog civil în cadrul programului „Europa pentru cetățeni” și consideră că astfel de reuniuni ar trebui menținute și extinse la toate componentele fondului, cu scopul de a promova schimburi detaliate privind valorile, drepturile, democrația și statul de drept, în conformitate cu articolul 11 din Tratat, referitor la dialogul cu societatea civilă. Astfel de reuniuni ar trebui să fie deschise actorilor relevanți, alții decât beneficiarii programului, și să includă discuții cu privire la viitoarele priorități ale programului.

4.11. CESE salută faptul că toate acțiunile incluse în programe vor fi finanțate prin intermediul gestiunii directe și indirecte și că finanțarea va include o combinație de granturi de funcționare și granturi pentru acțiuni. CESE subliniază că disponibilitatea unor granturi mici este esențială pentru asigurarea participării organizațiilor societății civile și sprijinirea lor în cadrul diferitelor acțiuni ale fondului, și îndeosebi pentru menținerea abordării ascendente, ajungându-se astfel la beneficiarii naționali și locali.

4.12. CESE consideră, de asemenea, că programul „Drepturi și valori” ar putea beneficia de același tip de gestiune directă în cadrul diferitelor componente, astfel încât să se asigure o coerență sporită la punerea în aplicare, și ia notă, în mod special, de evaluarea pozitivă a Agenției Executive pentru Educație, Audiovizual și Cultură, sub supravegherea Comisiei, în ceea ce privește gestionarea diferitelor tipuri de granturi, mecanismele de finanțare, utilizarea costurilor simplificate și procentajul redus de erori.

4.13. CESE solicită ca programele să pună în aplicare noile prevederi ale celui mai recent regulament financiar, întrucât ele sunt deosebit de relevante pentru societatea civilă – exemplele includ utilizarea cofinanțării prin contribuții în natură și includerea muncii voluntare printre cheltuielile eligibile. CESE reiterează, de asemenea, necesitatea de a limita utilizarea cofinanțării și de a intensifica utilizarea măsurilor de simplificare, precum sumele și ratele forfetare și costurile unitare. CESE invită Comisia să implice organizațiile societății civile în elaborarea și monitorizarea orientărilor pentru punerea în aplicare a acestor norme. În plus, CESE solicită guvernelor naționale să includă, de asemenea, în programele lor de finanțare publică, dispoziții privind eligibilitatea cofinanțării în natură, inclusiv a muncii voluntare.

([8]) JO C 129, 10.8.2018, p. 36.

4.14. CESE salută decizia de prelungire a duratei granturilor de funcționare pe o bază multianuală pentru toate programele și componentele fondului și evidențiază necesitatea suplimentară de a se asigura durabilitatea și continuitatea acțiunilor.

4.15. De asemenea, CESE îndeamnă la elaborarea de noi instrumente care să permită ca participarea societății civile să fie consolidată la nivel național, îndeosebi în domenii cu un deficit de capacitate adecvată, de exemplu prin furnizarea de asistență tehnică eficientă, prin acțiuni de pregătire coordonate de parteneri cu mai multă experiență sau prin oferirea de granturi „în cascadă", permițând astfel, de exemplu, diferite niveluri de granturi sau un proces de selecție în două etape.

4.16. CESE salută includerea unui indicator privind organizațiile societății civile, care să favorizeze activitățile de sprijin și de consolidare a capacităților în cadrul programului „Drepturi și valori", și consideră că același lucru ar trebui prevăzut și în cadrul programului „Justiție". De asemenea, CESE solicită să se aloce fonduri în mod specific pentru organizațiile societății civile, și anume cel puțin 50 % din diferitele componente.

4.17. CESE invită Comisia ca, în colaborare cu CESE, să organizeze o reuniune anuală de promovare a coordonării între finanțatorii publici și privați în domeniile care fac obiectul fondului, cu scopul de a explora posibile sinergii și a învăța din bunele practici.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru azil și migrație

[COM(2018) 471 final – 2018/0248(COD)]

și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire, ca parte a Fondului de gestionare integrată a frontierelor, a instrumentului de sprijin financiar pentru gestionarea frontierelor și vize

[COM(2018) 473 final – 2018/0249(COD)]

(2019/C 62/30)

Raportor: **Giuseppe IULIANO**

Sesizare	Consiliul European, 25.7.2018
	Parlamentul European, 2.7.2018
Temei juridic	Articolul 77 alineatul (2), articolul 78 alineatul (2), articolul 79 alineatele (2) și (4) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea responsabilă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	101/0/3
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii**

1.1. Migrația este o constantă de-a lungul istoriei în Uniunea Europeană, și are un impact clar asupra viitorului acesteia și asupra societăților care o alcătuiesc. Gestionarea în comun a migrației în UE este un proces nefinalizat, iar în ultimii ani, această situație a dus la o criză instituțională care a scos la iveală lipsa unei poziții europene comune. Situația actuală se explică prin incapacitatea statelor membre ale UE de a pune în aplicare sistemul comun de azil și de a acorda o protecție adecvată sutelor de mii de persoane strămutate și de solicitanți de azil care sosesc la frontierele noastre.

1.2. CESE consideră că politicile în domeniul libertății, al securității și al justiției ar trebui să se bazeze pe protecția drepturilor fundamentale garantate de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

1.3. Este necesar să facem față unor schimbări profunde în domeniul migrației, azilului și frontierelor externe. Este, de asemenea, indispensabil să se continue eforturile depuse de diferite instituții europene pentru a revizui instrumentele existente și a oferi alternative care să contribuie la elaborarea unei politici comune în domeniul migrației și azilului, cuprinzătoare și coerentă, în conformitate cu principiile și obligațiile ce decurg din tratat și dreptul internațional.

1.4. Dezvoltarea unei politici cuprinzătoare privind imigrația și azilul, care să consolideze integrarea și cooperarea între statele membre și care să includă într-un mod mai clar pozițiile diferitelor instituții europene, este esențială pentru a răspunde preocupărilor cetățenilor și pentru a evita o dezamăgire tot mai mare în ceea ce privește proiectul european. CESE este conștient că lipsa răspunsurilor și nesatisfacerea așteptărilor cetățenilor în aceste domenii generează dezamăgire și un euroscepticism sporit.

1.5. CESE consideră îngrijorătoare intensificarea intoleranței, a rasismului și a xenofobiei împotriva migranților și a refugiaților în țările Uniunii Europene și constată, de asemenea, că în unele țări pot avea loc procese de deteriorare a protecției drepturilor fundamentale.

1.6. CESE salută noile fonduri, de natură foarte diferită, care vor asigura continuitatea lucrărilor începute, și apreciază majorarea pachetului financiar al acestora. El reamintește faptul că fondurile reprezintă instrumente care trebuie să contribuie la dezvoltarea unei politici europene cuprinzătoare privind imigrația și azilul. Fondurile acoperă aspecte foarte diferite precum imigrația, azilul și gestionarea frontierelor externe, însă se consideră regretabilă lipsa de trimiteri la căile de acces legal în Uniunea Europeană, pentru a asigura buna funcționare și în aceste domenii.

1.7. Trimiterea la articolul 80 ca temei juridic al regulamentului este considerată corectă, întrucât prevede în mod expres că politicile comune privind azilul, migrația și frontierele externe se bazează pe principiul solidarității și al distribuirii echitabile a răspunderii între statele membre care aplică dispozițiile Schengen în materie de frontiere externe și de vize ([1]). Se apreciază că este necesar să se consolideze punerea în aplicare a principiului solidarității, astfel încât aceasta să nu fie considerată o chestiune retorică.

1.8. Egalitatea de tratament și politicile de combatere a discriminării sunt pilonii politicilor europene, inclusiv a celor legate de integrarea resortisanților țărilor terțe. Este îngrijorător faptul că eliminarea cuvântului „integrare" din titlu poate fi înțeleasă ca reprezentând un grad mai scăzut de interes pentru această chestiune.

1.9. Se subliniază faptul că este necesară preluarea trimiterilor la o cooperare mai amplă între statele membre în domeniul azilului și al migrației, în special prin sprijinirea finanțării punerii în comun a bunelor practici în materie de azil și prin crearea de rețele, precum și prin schimbul de informații privind migrația legală și integrarea resortisanților țărilor terțe.

1.10. CESE salută importanța acordată flexibilității în cadrul ambelor fonduri, întrucât astfel se recunoaște necesitatea de a răspunde mai bine nevoilor fiecărui stat membru, într-un cadru de acțiune comună. De asemenea, Comitetul apreciază simplificarea proceselor, precum și recunoașterea importanței evaluării.

1.11. CESE salută faptul că gestionarea frontierelor contribuie la sporirea securității interne a Uniunii, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale, însă își exprimă regretul cu privire la faptul că nu se face nicio trimitere specifică la protecția drepturilor fundamentale și în zonele de frontieră.

1.12. Se consideră că este esențial să se reamintească statelor membre că supravegherea frontierelor maritime include securitatea și controlul la frontiere, dar și operațiunile de căutare și salvare pe mare. Este necesar să se reamintească hotărârea CEDO din 2012 ([2]), care interzice returnarea nu numai pe teritoriul unui stat, ci și în acțiunea sa extrateritorială, inclusiv atunci când are loc pe mare.

1.13. CESE a propus, în mai multe dintre avizele sale ([3]), ca UE să considere că frontierele externe ale spațiului Schengen sunt frontiere comune; prin urmare, responsabilitatea în ceea ce privește aceste frontiere ar trebui să fie gestionată la nivel european.

2. **Context**

2.1. Migrația este o constantă de-a lungul istoriei în Uniunea Europeană, și are un impact clar asupra viitorului acesteia și asupra societăților care o alcătuiesc. Gestionarea în comun a migrației în UE este un proces nefinalizat, iar în ultimii ani, această situație a dus la o criză instituțională care a scos la iveală lipsa unei poziții europene comune. Este, de asemenea, indispensabil să se continue eforturile depuse de diferite instituții europene pentru a revizui instrumentele existente și a oferi alternative care să contribuie la elaborarea unei politici comune în domeniul migrației și azilului, cuprinzătoare și coerentă, în conformitate cu principiile de drept internațional și consacrate de tratate.

2.2. Migrația constituie una dintre prioritățile politice ale Comisiei, al cărei principal obiectiv este acela de a aborda această chestiune în mod cuprinzător. Agenda europeană privind migrația, aprobată în 2015, îmbină răspunsurile imediate la situația de criză umanitară la frontierele europene cu măsuri pe termen lung de gestionare a migrației în mod cuprinzător.

2.3. Criza din zona Mării Mediterane a evidențiat nevoile imediate și a arătat, de asemenea, limitările structurale ale politicii UE și ale instrumentelor sale în materie de migrație. UE trebuie să găsească echilibrul adecvat și să transmită un mesaj clar europenilor în sensul că migrația poate fi gestionată mai bine în mod colectiv. Fondul pentru azil și migrație (FAM) și instrumentul de sprijin financiar pentru gestionarea frontierelor și vize fac parte din acest proces.

([1]) A se vedea SOC/582 privind revizuirea Codului de vize (JO C 440, 6.12.2018, p. 142).
([2]) Cazul Hirsi Jamaa și alții împotriva Italiei (cererea nr. 27765/09).
([3]) JO C 303, 19.8.2016, p. 109; JO C 451, 16.12.2014, p.7; JO C 458, 19.12.2014, p. 7; JO C 44, 11.2.2011, p. 162.

2.4. În contextul cadrului financiar multianual 2021-2027, Comisia a propus consolidarea semnificativă a bugetului general al Uniunii alocat pentru gestionarea migrației și a frontierelor, alocând noului FAM o sumă totală propusă de 10 415 milioane de euro (în prețuri curente) ([4]) și de 9 318 milioane de euro (în prețuri curente) pentru Fondul de gestionare integrată a frontierelor.

2.5. FAM are scopul de a contribui la gestionarea integrată a migrației, a integrării și returnării, precum și a Sistemului european comun de azil (SECA), oferind sprijin statelor membre într-un cadru de solidaritate și de partajare a responsabilităților între acestea.

2.6. Instrumentul de sprijin financiar pentru gestionarea frontierelor și vize, ca parte a Fondului de gestionare integrată a frontierelor, își propune să ajute statele membre să implementeze mai bine măsurile comune privind traversarea frontierelor interne de către persoane și controlul la frontieră și politica comună în domeniul vizelor. O gestionare eficace la frontierele externe este esențială pentru obținerea unui spațiu fără frontiere interne, în care persoanele și mărfurile să poată circula liber.

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută faptul că se menționează, ca temei juridic pentru ambele instrumente, articolul 80 din TFUE, care reamintește că politicile comune privind azilul, migrația și frontierele externe se bazează pe principiul solidarității și al distribuirii echitabile a răspunderii între statele membre.

3.2. Ambele fonduri trebuie puse în aplicare furnizând orientări clare și precise cu privire la sistemele de gestiune și de control și la cerințele în materie de audit. Trebuie să se promoveze simplificarea procedurilor și reducerea sarcinilor administrative din cadrul acestora și trebuie adoptate, de asemenea, măsuri care să asigure o transparență sporită, o mai bună raportare și îndeplinirea obiectivelor legate de fondurile transferate statelor membre.

3.3. Instrumentele trebuie să fie în concordanță cu alte dispoziții existente, să evite suprapunerile și să funcționeze în deplină complementaritate cu diferitele agenții ale Uniunii care își desfășoară, de asemenea, activitatea în aceste domenii. Activitățile trebuie să se desfășoare în conformitate cu politicile relevante ale UE, cum ar fi gestionarea frontierelor, securitatea internă, incluziunea și integrarea socială a resortisanților țărilor terțe și politica externă a UE.

3.4. Instrumentele trebuie să fie flexibile pentru a răspunde provocărilor în continuă schimbare în domeniul gestionării frontierelor și al vizelor. Prin urmare, pe lângă contribuția fixă pentru fiecare stat membru participant, este de apreciat faptul că restul fondurilor vor fi alocate pentru acțiuni specifice în care contribuția UE aduce o valoare adăugată.

3.5. Instrumentele trebuie să servească la exprimarea solidarității și a responsabilității comune între acele state membre care aplică pe deplin dispozițiile Schengen (sau își pregătesc participarea deplină la acesta) privind frontierele externe și vizele și trebuie să fie utilizate în interesul politicii comune a Uniunii privind gestionarea frontierelor externe. Pentru a asigura buna funcționare a spațiului Schengen, frontierele externe, care sunt frontiere comune, trebuie gestionate la nivel european.

3.6. Este esențial să se armonizeze terminologia referitoare la imigrația „neregulamentară” sau „fără forme legale” în texte, urmând astfel recomandările Consiliului Europei ([5]) și ale Parlamentului European ([6]).

3.7. UE are nevoie de o politică comună în domeniul migrației care să dispună de instrumente și modalități care să faciliteze o migrație legală și ordonată, precum și protecția dreptului de azil. CESE regretă faptul că considerentele se concentrează în principal pe sosirile neregulamentare sau pe controlul frontierelor și că nu fac referire la necesitatea de a avansa și de a inova către un sistem de migrație european cuprinzător. Nu se poate renunța nici la reforma sistemului Dublin.

([4]) Pentru mai multe detalii privind aceste cifre, a se vedea ECO/460 – Cadrul financiar multianual pentru perioada de după 2020 (JO C 440, 6.12.2018, p. 106).

([5]) Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Rezoluția 1509 (2006).

([6]) Rezoluția Parlamentului European din 14 ianuarie 2009 referitoare la situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană în perioada 2004–2008 [2007/2145(INI)].

4. **Observații specifice**

4.1. CESE consideră că propunerile privind cele două instrumente financiare sunt adecvate, recunoscând că asistența tehnică și financiară furnizată de Uniunea Europeană statelor membre în perioada 2015-2017, prin Fondul pentru azil, migrație și integrare ([7]) și prin alte fonduri, a contribuit la îmbunătățirea gestionării în domeniul azilului, al migrației și al frontierelor externe.

4.2. Se apreciază creșterea bugetară a acestor fonduri, cu condiția ca ea să servească obiectivului de a contribui la o politică a UE în materie de migrație care să fie integrală, comună, coerentă și adaptată la principiile dreptului internațional, care să recunoască în același timp nevoile societăților gazdă și ale cetățenilor UE și să colaboreze strâns cu parteneri din întreaga lume.

4.3. Se consideră necesară recuperarea cuvântului „integrare" din denumirea FAM, dat fiind că incluziunea reprezintă o provocare pentru statele membre.

4.4. Se apreciază faptul că FAM recunoaște rolul pe care îl pot juca autoritățile locale și regionale (inclusiv din regiunile ultraperiferice), actorii sociali și organizațiile societății civile în integrarea pe termen scurt și pe termen lung, precum și pe piața forței de muncă, a resortisanților țărilor terțe. Se consideră regretabil faptul că nu se oferă modalități inovatoare pentru a îmbunătăți accesul acestor actori la FAM, reamintind importanța garantării și respectării principiului subsidiarității.

4.5. Comitetul apreciază posibilitatea ca, în ceea ce privește utilizarea sprijinului operațional acordat prin acest fond, să se poată considera că un stat membru nu respectă acquis-ul relevant al Uniunii, dacă acesta nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor sau dacă există un risc clar de încălcare a valorilor Uniunii în domeniul azilului și returnării. Ar trebui să se detalieze mai mult consecințele acestei încălcări asupra utilizării concrete a FAM. Se reamintește că CESE sprijină faptul că Comisia poate interveni în situații de urgență, întotdeauna în conformitate cu o procedură transparentă, care să implice informarea imediată a legiuitorilor europeni (Parlamentul și Consiliul) ([8]). De asemenea, consideră că este oportună posibilitatea de a iniția imediat procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în aceste domenii de către statele membre.

4.6. Pentru cooperarea cu țările terțe în vederea unei gestionări adecvate a fluxurilor de solicitanți de azil, sunt necesare stimulente economice, dar și stimulente legate de colaborarea tehnică și consolidarea instituțională. Fondul fiduciar de urgență pentru Africa este un instrument necesar, dar nu exclusiv: asigurarea unei alocări bugetare adecvate pentru acesta trebuie să fie completată cu identificarea unui parteneriat real și cu răspundere partajată, cu obiective comune încadrate în obiectivele de dezvoltare durabilă pentru țările Uniunii Europene și țările din Africa. Ar trebui să se depună eforturi pentru a îmbunătăți coordonarea acestor acțiuni în domeniul migrației și al azilului cu cele de consolidare instituțională și de sprijinire a proceselor democratice ale DG DEVCO, evitându-se întotdeauna duplicarea și lipsa de coerență.

4.7. Se consideră necesară efectuarea unei monitorizări mai atente a obligației de a coopera și de a institui mecanisme de coordonare cu autoritățile de gestionare a FSE+ și a FEDR în fiecare stat membru, pentru a promova coordonarea și caracterul transversal, precum și pentru a explora modul de aplicare atunci când ele țin, de asemenea, de competența administrațiilor de la nivel subnațional.

4.8. Este necesar ca FAM să contribuie cu o valoare adăugată mai mare la consolidarea sistemului european comun de azil, la capacitățile statelor membre de a oferi asistență persoanelor care au nevoie de protecție internațională, la promovarea utilizării căilor legale de acces pe teritoriul Uniunii și la sprijinirea integrării resortisanților țărilor terțe în situație legală.

4.9. În ceea ce privește integrarea, cheia de repartizare ține seama numai de fluxurile anuale de sosire și de procentajele totale ale populației străine, fără a utiliza niciun indicator calitativ care ar putea să servească, totodată, la o mai bună identificare a nevoilor specifice ale statelor membre. Este necesar să se stabilească cu mai multă precizie obiectivele în acest sens și să se definească indicatori ([9]) care să permită evaluarea continuă a succesului contribuției FAM în aceste domenii.

([7]) În aprilie 2014, a fost adoptat Regulamentul (UE) nr. 516/2014, care instituie un program specific de finanțare UE în domeniul azilului și al migrației pentru perioada 2014-2020, cu scopul de a contribui, prin intermediul asistenței financiare, la gestionarea eficientă a fluxurilor migratorii și la punerea în aplicare și dezvoltarea unei abordări comune a UE în materie de azil și migrație. FAMI viza patru obiective: 1) consolidarea instituirii sistemului european comun de azil (SECA) și dezvoltarea acestuia; 2) sprijinirea migrației legale în statele membre în conformitate cu nevoile lor economice și sociale și promovarea integrării efective a resortisanților țărilor terțe; 3) îmbunătățirea strategiilor echitabile și eficace de returnare în vederea contracarării imigrației neregulamentare; și 4) sporirea solidarității și a distribuirii răspunderii între statele membre, acordând o atenție specială celor mai afectate de fluxurile de migrație și azil.

([8]) JO C 303, 19.8. 2016, p. 109.

([9]) OCDE/UE (2015): *Indicators of Immigrant Integration 2015* (Indicatori ai integrării imigranților 2015) sau „indicatorii de la Zaragoza".

4.10. Este esențial să se garanteze evaluarea – la jumătatea perioadei și retrospectivă – a FAM și să se pună la dispoziție mecanisme flexibile care să permită efectuarea corecțiilor în ceea ce privește acțiunile evaluate. Se consideră că este necesar să se combine evaluarea impactului cu evaluarea rezultatelor, în special pentru acele acțiuni care pot fi întreprinse în fiecare stat membru la diferite niveluri administrative.

4.11. Reducerea stimulentelor pentru migrația neregulamentară prin intermediul unei politici în materie de returnare și de readmisie nu este evidentă. Se consideră că este esențială o politică de returnare și de readmisie care să fie eficientă și care să garanteze respectarea drepturilor omului în cazul persoanelor afectate și se subliniază necesitatea de a îmbunătăți evaluarea acestor politici și a impactului real al acestora asupra reducerii fluxurilor neregulamentare.

4.12. În mod similar, se consideră că este esențial să se sublinieze necesitatea combaterii ocupării neregulamentare a forței de muncă, în special a angajării nedeclarate a migranților în situație neregulamentară din punct de vedere administrativ sau în cazurile de abuzuri și de exploatare prin muncă. Este foarte apreciat faptul că FAM poate fi utilizat pentru a finanța măsuri menite să contracareze stimulentele pentru migrația neregulamentară, inclusiv pentru ocuparea neregulamentară a forței de muncă, care poate reprezenta un factor de atracție pentru fluxurile neregulamentare și concurența neloială între întreprinderi și un element propice pentru încălcarea drepturilor ([10]).

4.13. Alocarea de resurse pentru cadrul Uniunii Europene în materie de relocare (și admisie umanitară) este extrem de apreciată. Este de așteptat ca programul specific de relocare al Uniunii să transforme acest angajament într-o realitate pusă în aplicare în mod efectiv de statele membre. CESE și-a exprimat deja sprijinul pentru un program specific de relocare al Uniunii, care să transforme această inițiativă într-o realitate pusă în practică în mod efectiv de statele membre, cu stimulente financiare pentru statele membre angajate într-o mai mare măsură.

4.14. Instrumentul de sprijin financiar pentru gestionarea frontierelor și vize reiterează voința sa de a contribui la asigurarea securității interne a Uniunii Europene, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale, însă se consideră regretabil faptul că nu se menționează în mod specific protecția acestora în zonele de frontieră, nici în ceea ce privește persoanele care nu sunt resortisanți ai Uniunii Europene.

4.15. CESE apreciază faptul că instrumentul permite statelor membre să implementeze proiecte cu o țară terță sau pe teritoriul acesteia, întotdeauna prin consultări prealabile cu Comisia. Comitetul consideră că ar trebui să se furnizeze informații suplimentare privind cerințele legate de această consultare (sau comunicarea de informații), stabilind criterii clare, care să includă, de asemenea, situația drepturilor omului în țara de destinație. Acest lucru pare indispensabil, deoarece proiectele cu o țară terță pot include acțiuni precum monitorizarea, depistarea, identificarea, urmărirea, prevenirea și interceptarea trecerilor neautorizate ale frontierelor.

4.16. Se consideră regretabil faptul că în regulament se echivalează, în mod repetat, combaterea migrației neregulamentare cu combaterea infracționalității transfrontaliere, fără a se diferenția obiectivele ilegitime ale acesteia din urmă în raport cu prima.

4.17. În ceea ce privește gestionarea frontierelor, se consideră că este dezamăgitor să se înțeleagă în continuare securitatea ca fiind o chestiune în principal „militară", deși „Strategia globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene" prevede că UE va promova securitatea umană printr-o abordare integrată. Aceasta implică acțiuni care să urmărească, printre altele, reducerea sărăciei și a inegalităților, promovarea bunei guvernări și a drepturilor omului, ajutorul pentru dezvoltare și abordarea cauzelor profunde ale conflictelor și ale insecurității.

4.18. Se apreciază faptul că se precizează că instrumentul urmărește, de asemenea, să contribuie la protejarea și la salvarea vieții migranților și că se reamintește statelor membre că supravegherea frontierelor maritime nu include numai securitatea și controlul frontierelor, ci și acțiunile de căutare și de salvare pe mare.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([10]) A se vedea avizele adoptate JO C 204, 9.8.2008, p. 70 și JO C 75, 10.3.2017, p. 81.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru securitate internă

[COM(2018) 472 final – 2018/0250 (COD)]

(2019/C 62/31)

Raportor: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Sesizare	Parlamentul European, 2.7.2018
	Consiliu, 25.7.2018
Temei juridic	Articolele 82 alineatul (1), 84, 87 alineatul (2) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea responsabilă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	141/3/4
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE recunoaște necesitatea dotării cu mai multe instrumente a acțiunilor și programelor operaționale și preventive în materie de securitate și este de acord cu instituirea, în acest scop, a unui fond flexibil și transparent, menit să le consolideze, a cărui repartizare să răspundă unor criterii operative, precum și obiectivelor sale, stabilite cu claritate și previzibilitate.

1.2. Prin structura sa, Fondul pentru securitate trebuie să aprofundeze politica preventivă. Pentru aceasta, este absolut necesară contribuția societății civile și colaborarea activă cu aceasta, în special în ceea ce privește asistența acordată victimelor și organizarea lor, auditul actorilor responsabili cu securitatea și prevenirea radicalizării.

1.3. Alocarea mijloacelor financiare din acest fond, indiferent dacă vizează țările Uniunii sau țările terțe, trebuie să fie condiționată exclusiv de garantarea efectivă de către instituțiile publice a respectării stricte a drepturilor omului.

1.4. Poziția CESE, în calitate de observator în cadrul procesului de instituire și dezvoltare a acestui fond, trebuie luată în considerare pentru ca opinia societății civile organizate să se facă auzită în cadrul UE.

1.5. Atragem atenția asupra necesității de a aborda în mod specific riscul reprezentat de radicalizarea violentă a grupurilor de extremă dreaptă.

1.6. De asemenea, atragem atenția asupra necesității de a ataca mecanismele de finanțare și fluxurile de capital ale grupurilor infracționale organizate.

1.7. CESE consideră că este necesar să se depășească acțiunile pur reactive și să se aprofundeze politicile preventive, acordându-se atenție cauzelor profunde ale radicalizării anumitor persoane, care reprezintă un risc pentru semenii lor, precum și mecanismelor de finanțare a grupurilor violente.

1.8. Drepturile omului trebuie să reprezinte, din perspectiva aceleiași filosofii fundamentale a Uniunii, o parte integrantă și o condiție a fiecărei acțiuni. Acest lucru, în cazul unui fond de finanțare, trebuie realizat prin refuzul alocării de sprijin financiar persoanelor care nu fac dovada respectării standardelor minime. Acest punct de vedere este ilustrat și de propunerea recentă a Comisiei ([1]) privind măsurile financiare pentru garantarea statului de drept în statele membre, precum și de înființarea, în cadrul CESE, a Grupului pentru drepturile fundamentale și statul de drept.

([1]) COM(2018) 324 final.

2. **Textul propunerii**

2.1. Prezentul document acoperă din punct de vedere metodologic conținutul articolului 2 din propunerea Comisiei, referitor la definițiile diferitelor concepte utilizate în elaborarea sa.

2.2. CESE este de acord cu analiza efectuată în cadrul propunerii supuse examinări, în ceea ce privește situația reală a amenințărilor la adresa securității în Europa, care s-au intensificat și diversificat sub forma unor atacuri teroriste, a unor forme noi de criminalitate organizată și de criminalitate cibernetică.

2.3. Securitatea are o dimensiune transfrontalieră inerentă și, prin urmare, necesită un răspuns ferm și coordonat din partea UE: pe lângă securitatea internă, UE se confruntă cu amenințări externe complexe, cărora niciun stat membru nu le poate face față de unul singur.

2.4. Securitatea va continua să fie un subiect definitoriu pentru UE în anii care vor urma, iar cetățenii europeni așteaptă de la Uniune și de la guvernele lor naționale să le ofere securitate într-o lume nesigură, aflată într-o evoluție rapidă. Astfel, este de dorit să se treacă la realizarea unor acțiuni în domeniul educațional și pedagogic cu privire la prevenirea comportamentelor violente, inclusiv la elaborarea de manuale și materiale școlare, dintr-o perspectivă în care primează respectarea drepturilor fundamentale, a pluralismului și a diversității.

2.5. Cu siguranță, provocările cu care se confruntă Uniunea, în special în ceea ce privește terorismul internațional, nu pot fi abordate de statele membre în mod individual și fără sprijin financiar și tehnic din partea UE. Într-o perioadă în care terorismul, atât cel care provine din afara granițelor noastre, cât și cel intern și atât cel de natură religioasă, cât și cel care ține de extremismul politic, în special cel practicat de extrema dreaptă, și alte pericole – generate de traficul de substanțe stupefiante, traficul de persoane în scopul exploatării și alte infracțiuni grave – nu cunosc frontiere, statelor membre le revine în continuare responsabilitatea de a garanta siguranța publică a cetățenilor lor, respectând pe deplin drepturile fundamentale consacrate în legislația UE și în tratatele internaționale.

2.6. UE poate și trebuie să sprijine aceste acțiuni și, în acest sens, tratatele prevăd necesitatea de a garanta un nivel ridicat de securitate, în special prin măsuri preventive, precum și coordonarea și cooperarea dintre autoritățile polițienești și judiciare și alte autorități competente, cum ar fi agențiile descentralizate.

2.7. Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol), Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL) și Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT) – au un rol operațional, de coordonare și de sprijin crucial în ceea ce privește punerea în aplicare a priorităților, a obiectivelor și a acțiunilor UE în domeniul securității.

2.8. Fondul pentru securitate internă este instituit cu scopul de a facilita cooperarea transfrontalieră și schimbul de informații între forțele și corpurile de securitate ale statelor membre și alte autorități relevante. În special, această cooperare este realizată prin interoperabilitatea diferitelor sisteme de informații ale UE în materie de securitate, permițând astfel o gestionare mai eficace și mai eficientă a frontierelor și a fluxurilor de migrație, și prin acțiuni operaționale comune, precum și prin acordarea de asistență pentru formare, pentru construirea de facilități esențiale legate de securitate, pentru crearea și gestionarea registrelor cu numele pasagerilor, în conformitate cu acquis-ul relevant al UE, precum și pentru achiziționarea echipamentelor tehnice necesare.

2.9. Acest fond vizează intensificarea cooperării operaționale transfrontaliere, în ceea ce privește prevenirea, depistarea și investigarea criminalității transfrontaliere, și sprijinirea eforturilor de consolidare a capacității de prevenire a unor astfel de infracțiuni, inclusiv a terorismului, în special prin consolidarea cooperării dintre autoritățile publice, societatea civilă și partenerii privați din toate statele membre.

2.10. Participarea societății civile, care împărtășește preocuparea față de aspecte legate de securitate, a fost un instrument deosebit de util și de necesar pentru îmbunătățirea calității în ceea ce privește respectarea drepturilor fundamentale, monitorizarea abuzurilor de putere din partea autorităților și denunțarea anumitor atitudini nedorite, dar care constituie o tentație constantă. În societatea noastră democratică nu ne putem lăsa conduși de o preocupare care să vizeze eficacitatea și care să fie legată exclusiv de domeniul securității. Prin urmare, fondul care se instituie trebuie să fie deschis finanțării unor programe de consolidare a acestei monitorizări și de sprijinire a structurilor juridice prin care acțiunile forțelor de securitate să fie supuse controlului independent al organelor jurisdicționale. De asemenea, trebuie acordat sprijin pentru îndeplinirea sarcinii evidente de prevenire a radicalizării, de formare și de sensibilizare socială.

2.11. Organizațiile neguvernamentale și restul societății civile contribuie deja la securitate din punct de vedere cantitativ și calitativ, prin următoarele acțiuni:

— prevenirea și urmărirea penală a acțiunilor exagerate sau care nu respectă decât în mică măsură drepturile omului, desfășurate de forțele statelor membre;

— prevenirea și urmărirea penală a radicalizării ideologice în cadrul întregului spectru;

— sensibilizarea societății în favoarea victimelor, a integrării sociale a acestora și a acordării sprijinului necesar;

— coordonarea organizării și a capacității de intervenție și de prezentare de propuneri a victimelor și a tuturor persoanelor care acționează în semn de solidaritate cu acestea, precum și a tuturor persoanelor preocupate de problemele legate de securitate;

— intervenția în domeniul educației, în special a persoanelor mai tinere, cu un rol foarte important în ceea ce privește sensibilizarea, pe de o parte, și prevenirea radicalizării, pe de altă parte;

— multe alte acțiuni care sprijină în mod indirect atât securitatea internă, cât și pe cea a frontierelor, acțiuni precum cele menționate anterior, de audit al acțiunilor forțelor de securitate, de educare și sensibilizare, de protecție și organizare a victimelor etc.;

— tot în acest sens, trebuie să se permită societății civile să efectueze o monitorizare continuă a utilizării fondului.

2.12. Toată această gamă de acțiuni trebuie să beneficieze de sprijinul direct al autorităților Uniunii și, având în vedere faptul că ele se referă la securitate, trebuie, să dispună și de un post bugetar alocat, după cum se menționează mai sus.

2.13. Atât UE, cât și statele membre trebuie să fie conștiente de faptul că anumite organizații ale societății civile pot, de asemenea, să promoveze, în mod direct sau prin intervenții indirecte, discursuri și/sau acțiuni care să aducă atingere valorilor și drepturilor UE.

2.14. Principala provocare care trebuie abordată împreună odată cu prezenta propunere este necesitatea unei mai mari flexibilități în gestionarea viitorului fond, în comparație cu perioada actuală de programare. De asemenea, este important să se pună la dispoziție instrumente care să ofere garanția faptului că finanțarea UE se canalizează către priorități și măsuri cu o valoare adăugată semnificativă pentru Uniune. Dat fiind că sunt necesare noi mecanisme de alocare de fonduri între sistemele de gestiune directă, indirectă și partajată, pentru a face față noilor provocări și priorități, acestea trebuie să permită și includerea membrilor activi ai societății civile menționați în secțiunea anterioară, în scopurile indicate. **În acest sens, propunem ca poziția CESE, în calitate de observator în cadrul procesului de instituire și dezvoltare a acestui fond, să fie luată în considerare pentru ca opinia societății civile organizate să se facă auzită în cadrul UE.**

2.15. Având în vedere importanța sumei și pachetul fondului, în valoare de 2 500 000 000 EUR, ar trebui clarificate criteriile de aferente. Este de dorit să se mențină flexibilitatea necesară, însă trebuie să se precizeze clar posturile bugetare în cadrul cărora va fi repartizat fondul.

2.16. Va trebui ca aceste posturi să respecte un criteriu de simplitate, prin care să se evite obstacolele birocratice excesive din calea accesului la fond și să fie guvernate de principiul încrederii reciproce. Claritatea și previzibilitatea acestui capitol va facilita punerea în aplicare de către autoritățile responsabile din diferite state membre a unor acțiuni task force sau acțiuni de intervenție rapidă, cu garanția că acestea vor fi acoperite sau sprijinite de pachetul fondului.

2.17. CESE consideră că propunerea este pozitivă și apreciază ca fiind oportună instituirea unui fond pentru securitate internă, pe baza articolului 3 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, precum și în temeiul obiectivelor menționate la articolul 67 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, sub rezerva respectării principiilor solidarității și distribuirii echitabile a răspunderii, prevăzute la articolul 80 din TFUE, precum și a principiului subsidiarității – întrucât se referă la o competență neexclusivă – și a principiului proporționalității, prin intermediul instrumentului reprezentat de Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru securitate internă.

2.18. În orice caz, prin înființarea unui Fond pentru securitate internă se urmărește punerea la dispoziție a unui instrument complementar activității celorlalte agenții și fonduri de care dispune deja Uniunea, precum și a celorlalte organisme naționale, obiectivul său fundamental fiind acela de a contribui la asigurarea unui nivel înalt de securitate în Uniune, în special prin combaterea terorismului și a radicalizării, a criminalității grave și organizate și a criminalității informatice și prin acordarea de asistență și protecție victimelor infracțiunilor, bazându-se, în acest sens, pe obiective specifice, cum ar fi schimbul de informații, intensificarea acțiunilor comune transfrontaliere și consolidarea capacităților în ceea ce privește prevenirea, într-un context de permanentă cooperare dintre diferitele autorități publice, societatea civilă și partenerii privați ai statelor membre ([2]). În acest sens, este, de asemenea, important să se atace mecanismele de finanțare și fluxurile de capital ale organizațiilor criminale, iar fondul trebuie să aibă în vedere acest capitol.

([2]) Articolul 3 alineatele (1) și (2) din propunere.

2.19. În cele din urmă, trebuie reamintit faptul că CESE a participat, în calitate de observator, la Grupul la nivel înalt privind prevenirea radicalizării, înființat de Comisia Europeană în 2017 ([3]).

3. **Recomandări**

3.1. Fondul ar trebui să acorde atenție cauzelor profunde pentru care unele persoane aderă la grupuri care reprezintă un pericol pentru semenii lor și se organizează în astfel de grupuri, prin realizarea unor studii și cercetări aprofundate, care să fie utilizate pentru a preveni situații concrete.

3.2. Crearea fondului se bazează pe investițiile și realizările anterioare, cum ar fi programul „Securitate și protecția libertăților", instrumentul pentru cooperarea polițienească și componenta referitoare la politica în materie de droguri a programului „Justiție". În orice caz, trebuie aprofundată afirmația potrivit căreia „[f]acilitatea va permite abordarea de noi priorități sau luarea de măsuri urgente și punerea lor în aplicare prin modul de gestiune care este considerat cel mai potrivit pentru atingerea obiectivului de politică" ([4]). Inovarea este o prioritate, în special atunci când grupurile împotriva cărora se duce lupta sunt extrem de inovatoare.

3.3. Criteriile de alocare a fondului trebuie să fie pur operaționale, astfel încât să se asigure finanțarea de măsuri și programe, evitând criterii precum populația țării sau mărimea teritoriului. De asemenea, trebuie să prevaleze transparența totală a pachetului și a economiei fondului, care va fi deschis mass-mediei și societății civile, astfel încât acestea să poată monitoriza respectarea condițiilor impuse pentru accesarea resurselor financiare respective.

3.4. De asemenea, este important ca, în cadrul procesului de instituire a fondului, să se prevadă efectuarea unei evaluări viitoare a transcendenței și eficacității acestuia, prin realizarea unui studiu actualizat privind situația generală și reînnoirea sa periodică, prin care să îi poată fi apreciată evoluția.

3.5. Comitetul Economic și Social dorește să sublinieze câteva dintre aceste priorități noi, care nu se regăsesc în document și cărora trebuie să li se acorde o atenție deosebită, întrucât pot constitui un aspect important, în special al obiectivului de prevenire a radicalizării, în cadrul căreia se pot manifesta chiar anumite complicități din partea unora dintre autorități.

3.6. Ne referim acum la mișcările de extremă dreaptă, de ultra dreapta, neonaziste, antisemite, pentru supremația rasei albe sau la orice altă formă de promovare a discriminării pe criterii de rasă, origine, orientare sexuală etc., care constituie o amenințare efectivă la adresa securității și chiar a statului de drept și care intră în sfera de competențe a Uniunii, în special în măsura în care, în pofida motivației lor ultranaționaliste, aceste mișcări încep să își manifeste interesul de a se extinde la nivel internațional și de a-și coordona mișcările cu membri din alte țări, care sunt impulsionați de o motivație similară ([5]).

3.7. Protecția și sprijinirea victimelor rețelelor de trafic de persoane par a fi condiționate de o cooperare eficace și eficientă în ceea ce privește urmărirea penală a persoanelor responsabile de acest trafic. Totuși, obiectivul fundamental al activității Uniunii și al fondului, în acest sens, trebuie să fie acela de a proteja victimele, iar protecția lor nu trebuie să fie condiționată de o colaborare mai bună sau mai slabă în ceea ce privește urmărirea în justiție a persoanelor responsabile de vătămarea lor.

3.8. Cu toate acestea, alocarea necesară de mijloace financiare din fondul care se instituie, atât victimelor, în mod direct, cât și instituțiilor care contribuie la protecția și integrarea lor, va atrage după sine, fără îndoială, în mod natural, această cooperare și va facilita, chiar și pe termen mediu, urmărirea penală și prevenirea.

3.9. Prevenirea radicalizării este un capitol important, în care nu putem include doar spectrul unei posibile radicalizări într-o direcție, făcând referire la cele mai grave atentate provocate în ultimii ani de grupuri islamiste radicale, ci trebuie să fim foarte atenți la spectrul extremismului politic și ideologic, ale cărui domenii de încolțire și de creștere sunt complet diferite, la fel cum sunt și potențialele sale victime.

3.10. Un alt capitol cu privire la care CESE trebuie să aducă o notă critică în ceea ce privește propunerea este cel care abordează evaluările ex post, consultările cu părțile interesate și evaluările impactului. În mod evident, din punctul de vedere al eficienței în raport cu obiectivele instrumentelor implementate, cu costurile, logica, relevanța, coerența și

([3]) Raportul final al Grupului la nivel înalt privind prevenirea radicalizării (HLCEG-R).
([4]) Pagina 2 din expunerea de motive a propunerii.
([5]) Raportul final al Grupului la nivel înalt al Comisiei privind prevenirea radicalizării (HLCEG-R); Recomandări în domenii de politică. 2.5: „Despre ideologie și polarizare"; Grupul recunoaște că trebuie să se acorde atenție și răspândirii extremismului de ultra dreapta și tendinței crescute de polarizare în cadrul societății.

complementaritatea acestora, capitolul este unul pozitiv. Cu toate acestea, analiza nu cuprinde o evaluare a măsurii în care aceste instrumente au contribuit la îmbunătățirea nu numai a cooperării, a schimbului de cunoștințe și de bune practici, și a încrederii între autorități, ci și a aspectelor legate de drepturile fundamentale, care sunt abordate doar într-un paragraf succint, un simplu angajament formal, la sfârșitul articolului 3.

3.11. Având în vedere tensiunea istorică dintre securitate și drepturile fundamentale, un instrument precum cel propus, al cărui scop este sporirea securității, fără îndoială necesară, trebuie să aibă și obiective specifice privind consolidarea respectării drepturilor fundamentale în domeniul securității. Nu trebuie să se permită niciodată ca îmbunătățirea securității să aducă atingere drepturilor fundamentale.

3.12. În cazul în care o anumită țară, indiferent dacă este sau nu membră a Uniunii, nu își demonstrează conformitatea prin acțiunile forțelor și corpurilor sale de securitate, nu dorește să primească instruirea corespunzătoare sau să se supună unor mecanisme de control al acțiunilor sale în acest domeniu, nu trebuie să beneficieze de finanțare din fond și va fi exclusă din acesta. Îndeplinirea unor standarde minime privind respectarea drepturilor omului trebuie să fie o condiție sine qua non pentru a putea primi sprijin din partea celorlalți membri ai UE, fie prin intermediul acestui fond de securitate, fie prin orice alt mecanism de solidaritate.

3.13. În ceea ce privește secțiunea privind coerența cu alte domenii de politică ale Uniunii, trebuie să atragem atenția asupra necesității creării unei sinergii și a coerenței cu Fondul pentru azil, migrație și integrare, cu Fondul de gestionare integrată a frontierelor, precum și cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă. Chiar în acest capitol a fost pusă sub semnul întrebării prioritatea excesivă acordată de aceste fonduri și de agenție obiectivului de securitate, înaintea altor sarcini care țin de responsabilitatea tuturor autorităților și structurilor europene, în legătură directă cu apelul enunțat deja, privind manifestarea unei preocupări mai susținute, care se referă la garanții mai ferme, față de respectarea drepturilor fundamentale.

3.14. Fondul este și trebuie să fie deschis sprijinirii acțiunilor de cooperare cu țările terțe, însă pachetul acestor fonduri nu poate fi alocat direct autorităților acestor țări, ci activităților și programelor care se desfășoară în comun de către autoritățile statelor membre și cele din țările terțe. Colaborarea trebuie să fie condiționată în totalitate de controlul acestei finanțări, care presupune alocări din fond, de respectarea drepturilor omului de către statele ce beneficiază de pe urma acestei colaborări și, mai ales, de caracterul public, sub proprietatea și conducerea statului și recunoscut ca atare, al entităților colaboratoare care sunt eligibile pentru această finanțare. În orice caz, trebuie evitat riscul ca sumele provenite din fond să finanțeze grupuri sau celule necontrolate, care pot constitui chiar un risc pentru securitate în țările lor sau pentru Uniunea Europeană însăși.

3.15. Instrumentele internaționale în materie de legislație maritimă, precum și Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților și restul corpusului legislativ privind protecția persoanelor care se află în situația dificilă de a trece frontiera prin canale neconvenționale impun Uniunii Europene și tuturor membrilor săi să includă salvarea pe mare între principalele preocupări ale politicii lor în domeniul securității frontierelor, cu primirea corespunzătoare, în cele mai apropiate porturi, a persoanelor salvate pe mare și a pasagerilor clandestini care ajung în port, cu respectarea drepturilor fundamentale ale acestora și cu aplicarea procedurilor de returnare sau repatriere, furnizând toate garanțiile necesare referitoare la drepturile lor, în special la dreptul la recunoașterea statutului de refugiați. Fondul care se instituie trebuie să fie destinat și acestor scopuri, atât prin finanțarea nevoilor statelor, cât și prin sprijinirea societății civile, astfel cum s-a explicat mai sus.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a „Erasmus”, programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport, și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1288/2013

[COM(2018) 367 final – 2018/0191 (COD)]

(2019/C 62/32)

Raportor: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Coraportor: **Imse SPRAGG NILSSON**

Sesizare	Parlamentul European, 14.6.2018
	Consiliul, 21.6.2018
Temei juridic	Articolele 165 alineatul (4), 166 alineatul (4) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	186/3/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

CESE:

1.1. salută obiectivul următorului program Erasmus de a contribui la asigurarea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor de care au nevoie cetățenii pentru a face față provocărilor sociale și economice, precum și de a se concentra, în primul rând, pe **cetățenii europeni** tineri;

1.2. anticipează că viitorul program Erasmus va aborda **educația și formarea dintr-o perspectivă holistică**, în cadrul căreia competențele-cheie ([1]) și aptitudinile de bază vor juca un rol esențial în paralel cu perfecționarea continuă, ca parte a învățării pe tot parcursul vieții, un accent special fiind pus pe validare și recunoaștere;

1.3. sugerează ca numele să rămână neschimbat și ca **denumirea „Erasmus+”** să fie menținută, deoarece aceasta din urmă simbolizează reunirea tuturor programelor într-un singur cadru general;

1.4. salută propunerea de a dubla bugetul programului, însă solicită o **triplare** a acestuia, ceea ce ar demonstra un angajament mai profund față de dezvoltarea educațională, profesională și personală a persoanelor în domeniul educației, formării, tineretului și sportului, pentru a asigura cu adevărat un caracter incluziv și accesul tuturor;

1.5. constată că un buget mai mare ar trebui să fie însoțit de o mai mare **flexibilitate și responsabilitate la nivel național**;

1.6. subliniază că, în trecut, acțiunile din cadrul capitolului pentru tineret au reușit cel mai bine să se adreseze persoanelor cu mai puține oportunități și că acest lucru ar trebui să se reflecte în alocarea fondurilor;

([1]) Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Competențele-cheie acoperă: alfabetizarea și limbile străine; matematica, științele și ingineria; competențele digitale; competențele personale, sociale și de învățare; competențele cetățenești; competențele antreprenoriale; competențele de sensibilizare și expresie culturală. Ele includ și un set cuprinzător de valori, aptitudini și atitudini pentru o participare adecvată în societățile democratice.

1.7. solicită ca **DiscoverEU** să includă o componentă solidă de învățare dacă se dorește ca această inițiativă să facă parte din program;

1.8. subliniază că ar trebui ca experiența fizică să nu fie eclipsată de **instrumentele virtuale** sau înlocuită de acestea, ci să rămână complementară acestora;

1.9. este de acord cu creșterea numărului de obiective privind **învățarea în rândul adulților și educația și formarea profesională continuă (CVET)** și sugerează că extinderea domeniului de aplicare să se reflecte în alocarea fondurilor;

1.10. solicită acordarea unei atenții sporite pentru **cooperarea transsectorială** (KA2) în cadrul „abordării învățării pe tot parcursul vieții", cu un buget suficient pentru punerea în aplicare a proiectelor de politică la scară largă;

1.11. salută **majorarea bugetului pentru personal**, în special pentru mobilitatea cadrelor didactice și a formatorilor, cu scopul de a le sprijini dezvoltarea profesională inițială și continuă;

1.12. salută buna intenție a propunerii de a acorda **granturi la scară mică** pentru a sprijini persoanele care nu au experiență în a candida la program;

1.13. recomandă ca în noul capitol al programului dedicat tinerilor să se acorde prioritate **activităților și organizațiilor „conduse de voluntari"** în loc să se utilizeze termenii „mic" și „mare". De asemenea, ar trebui avute în vedere **granturi pentru evenimentele europene de scară largă ale tinerilor**;

1.14. salută, de asemenea, faptul că propunerea subliniază importanța unui **organism de audit independent** în evaluarea performanței agențiilor naționale;

1.15. consideră că viitorul program trebuie să fie diseminat și promovat de serviciile de **orientare profesională** din instituțiile de educație și de formare, de serviciile de ocupare a forței de muncă și de alte organizații, pentru a se adresa unor grupuri-țintă mai largi;

1.16. constată că propunerea ar trebui să încurajeze difuzarea **la nivelul UE și în întreaga UE** a rezultatelor proiectelor și continuarea proiectelor care s-au dovedit a fi excelente;

1.17. subliniază că este absolut necesar ca **comisia permanentă care gestionează programul** să ofere tuturor părților implicate și partenerilor sociali relevanți la nivel european o poziție permanentă în structura sa.

1.18. salută activitățile care încurajează participarea tinerilor. Este un format considerat a fi de mare succes în contextul programului Tineret în acțiune (cunoscut la acel moment ca „inițiativele pentru tineret"), permițând **tinerilor neafiliați la organizații să participe** la program.

2. **Introducere**

2.1. În urma programului financiar al UE de sprijinire a educației, formării, tineretului și sportului prin intermediul actualului program Erasmus+ (2014-2020), Comisia Europeană a publicat următoarea generație a programului sub denumirea de „Erasmus", ca parte a cadrului financiar multianual 2021-2027.

2.2. Programul Erasmus+ anterior a contribuit în mare măsură la sprijinirea eforturilor de susținere a educației și formării la nivel european, național, regional și local, de cultivare a unui sentiment de apartenență la UE („identitatea europeană" în toată diversitatea sa), precum și la încurajarea înțelegerii reciproce, a cetățeniei democratice, a integrării europene și a echității sociale, a integrării pe piața muncii, și, în consecință, a dezvoltării economice deopotrivă.

2.3. Se urmărește ca următoarea generație a programului, cu un buget dublu, să fie consolidată și extinsă, adresându-se unui număr mai mare de grupuri-țintă, să fie mai favorabilă incluziunii, să sprijine proiecte la scară mică și să implice organizații care nu au experiență în a candida la program. Acesta va continua să includă școlile, educația și formarea profesională, învățământul superior și educația adulților, inclusiv învățarea non-formală și informală și activitățile din domeniul voluntariatului, precum și sectoarele tineretului și sportului, dar într-un mod mai simplificat, bazându-se pe evaluarea la jumătatea perioadei și pe consultările părților interesate.

3. **Observații generale**

3.1. CESE subliniază că educația de calitate, formarea și mobilitatea în scop educațional ar trebui să fie accesibile tuturor. Angajamentul noului program Erasmus în materie de incluziune și egalitate, văzute ca obiective esențial, este extrem de important. În prezent, statisticile arată că majoritatea studenților din învățământul superior care au beneficiat de mobilitate provin din medii socioeconomice privilegiate și din medii familiale universitare ([2]). **Insuficiența granturilor Erasmus** acordate studenților din învățământul superior care studiază în străinătate și costurile de trai ridicate într-o altă țară au fost menționate de 63 % dintre studenții care nu au beneficiat de mobilități în 2016 ca fiind principalele obstacole în calea participării la programe de schimb Erasmus la nivel universitar ([3]). Sprijinul financiar limitat oferit de program a contribuit la crearea unui decalaj semnificativ în ceea ce privește accesul între studenți care provin din medii socioeconomice diferite.

3.2. Viitorul program Erasmus este esențial pentru a consolida înțelegerea reciprocă și **sentimentul de apartenență la UE, pentru a îmbunătăți aptitudinile și competențele tinerilor, permițându-le astfel să acționeze ca cetățeni democratici** și să aibă mai multe oportunități pe piața muncii. Programul este esențial pentru a sprijini incluziunea și valorile europene comune, pentru a promova integrarea socială, pentru a îmbunătăți înțelegerea interculturală și pentru a preveni radicalizarea, prin participarea tinerilor la procesele democratice, susținută de **mobilitatea de studiu și de cooperarea** între cetățeni, școli, organizații, părțile interesate și statele membre europene, toate acestea fiind de o importanță capitală pentru viitorul Uniunii.

3.3. CESE întâmpină cu satisfacție obiectivul următorului program Erasmus care constă în a-i înzestra pe tinerii cetățeni europeni – viitorii beneficiari – cu cunoștințele, aptitudinile și competențele necesare pentru a participa la **o piață a muncii în continuă schimbare**, precum și pentru a aborda **provocările sociale, economice și de mediu**. Acest lucru va necesita ca sistemele educaționale să fie modernizate și să devină accesibile și **adaptate la era digitală** și va impune cursanților să se pregătească mai bine pentru a deveni cetățeni activi în mod democratic și candidați cu șanse reale pentru locuri de muncă echitabile și de calitate.

3.4. CESE speră că viitorul program Erasmus va aborda **educația și formarea dintr-o perspectivă holistică**, în cadrul căreia competențele-cheie și aptitudinile de bază, în special STIAM ([4]), vor juca un rol crucial în paralel cu perfecționarea, ca parte a învățării pe tot parcursul vieții. În primul rând, programul ar trebui să sprijine cetățenia democratică și valorile comune europene, în scopul de a asigura pacea, securitatea, libertatea, democrația, egalitatea, statul de drept, solidaritatea și respectul reciproc și de a contribui la deschiderea piețelor, la o creștere durabilă și la incluziune și echitate socială, concomitent cu respectarea și consolidarea sentimentului de apartenență și diversitate culturală.

3.5. În ceea ce privește obiectivul de politică, CESE sprijină faptul că regulamentul se bazează pe **Pilonul european al drepturilor sociale (PEDS)**. CESE consideră că următorul program Erasmus ar trebui să servească drept instrument de punere în aplicare a primului principiu al pilonului, pentru a se asigura că educația de calitate și favorabilă incluziunii, formarea și învățarea pe tot parcursul vieții sunt drepturi pentru toți cetățenii.

3.6. CESE apreciază și că regulamentul se bazează pe **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene** ([5]), în vederea garantării **dreptului la egalitate și la acces universal**. CESE solicită ca regulamentul final să evidențieze și mai mult faptul că egalitatea de tratament, echitatea și echilibrul de gen sunt aplicabile programului și consolidate prin intermediul acestuia.

3.7. Deși este clar că noul program Erasmus a acordat atenție „persoanelor cu handicap, migranților și cetățenilor UE care locuiesc în zone izolate", CESE solicită ca acordarea de **asistență personalizată și sprijin financiar specific** persoanelor cu handicap să fie garantată la alocarea bugetului, respectându-se astfel Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD) ([6]).

3.8. Este nevoie de **asistență financiară sporită pentru toți tinerii**, cu scopul de a le sprijini mobilitățile de studiu, de a le oferi persoanelor din medii socioeconomice defavorizate, inclusiv migranților nou-sosiți, mai multe oportunități de acces la **educație și formare de calitate** și de a promova incluziunea lor în societate.

([2]) *Studiul de impact al programului Erasmus* (2014) a indicat faptul că aproape două treimi dintre studenți aveau cel puțin un părinte cu funcție de conducere, profesionist sau tehnician.
([3]) *Care sunt obstacolele în calea mobilității studenților în timpul etapei de decizie și de planificare?* Intelligence brief nr. 02 (2016) http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EV_IB_mobility_obstacles.pdf
([4]) Științe, tehnologie, inginerie, arte și matematică (STIAM).
([5]) http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf
([6]) https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html

3.9. Având în vedere faptul că **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene** prevede tratamentul echitabil al tuturor (nu numai al cetățenilor UE), **migranții, refugiații și solicitanții de azil** au și ei nevoie de sprijin pentru a obține o recunoaștere a nivelului lor de educație și de formare și pentru a beneficia de formare suplimentară, astfel încât aceștia să fie integrați în sistemul de educație și pe piața forței de muncă ale UE.

3.10. CESE salută, de asemenea, faptul că următorul program Erasmus se va concentra pe punerea în aplicare a ***Declarației de la Paris privind promovarea cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării prin educație*** ([7]), dat fiind faptul că prevenirea extremismului și a radicalizării în Europa este acum mai importantă decât oricând.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE subliniază importanța **complementarității** programului **cu obiectivele politice și activitățile statelor membre și ale Uniunii.** Printre obiectivele politice pe care ar trebui să le îndeplinească programul se numără Spațiul european al educației, Strategia UE pentru tineret și viitorul cadru strategic pentru educație și formare profesională, cu agendele sale sectoriale, precum și o explicație a modului în care programul va sprijini statele membre, partenerii sociali și alte părți interesate să atingă indicatorii și valorile de referință ale acestor viitoare strategii.

4.2. CESE solicită o **triplare a bugetului Erasmus**, ceea ce ar indica un angajament mai profund față de mobilitatea de studiu și necesitatea de a investi în coeziunea socială, valorile europene, integrare și cetățenie. Noul program Erasmus va trebui să acopere obiectivele de politică suplimentare, după cum s-a menționat anterior. Factorii de decizie politică trebuie să se asigure că acest lucru nu va duce la rate de succes inacceptabil de mici în anumite secțiuni ale programului, așa cum s-a întâmplat în programele anterioare.

4.3. CESE consideră că următorul program Erasmus trebuie să fie **complementar cu alte fonduri și programe ale Uniunii**, în special viitorului FSE+. În același timp, CESE ar dori să sublinieze faptul că **bugetele naționale pentru educație, formare, tineret și sport trebuie să fie ele însele durabile** și că bugetul programului Erasmus nu trebuie să fie utilizat pentru a umple deficitele de investiții ale acestora. Procesul semestrului european ar trebui să joace în continuare un rol activ pentru a asigura investiții naționale echitabile și durabile în domeniul educației, formării și învățării pe tot parcursul vieții.

4.4. CESE subliniază cât de important este faptul că bugetul pentru următorul program Erasmus promovează **cooperarea între statele membre** pentru îmbunătățirea sistemelor lor de educație și formare, în conformitate cu obiectivele politice convenite în mod democratic și cu activitățile discutate și acceptate de Consiliu și Parlamentul European în consultare cu partenerii sociali și CESE. Un buget mai mare ar trebui să fie însoțit de o mai mare **flexibilitate și responsabilitate la nivel național**. Acest lucru se aplică obiectivelor legate de conținut, cum ar fi orice modificare adusă programului pentru a-l alinia la evoluțiile politice și socioeconomice actuale și viitoare din Europa.

4.5. CESE sprijină faptul că propunerea Comisiei va permite unor țări terțe să participe la acest program și consideră acest lucru ca fiind o oportunitate de internaționalizare sporită și o modalitate de consolidare a cooperării între diferite instituții de învățământ și organizații de tineret și din domeniul sportului din întreaga lume, deoarece acest lucru va oferi mai multe oportunități tinerilor din țările partenere de a studia și de a se forma în Europa și vice-versa. Este nevoie de **un acces mai facil și de un sprijin administrativ, financiar și social suficient** pentru acești participanți ca să se asigure educației europene un loc pe scena educației mondiale.

4.6. CESE recunoaște relevanța sporită atribuită **instrumentelor de cooperare virtuală** și este de acord că opțiuni precum **mobilitatea mixtă**, astfel cum se subliniază și în propunere, constituie o modalitate foarte bună de facilitare a accesului în cazul grupurilor care se confruntă cu obstacole specifice în calea mobilității fizice, cum ar fi persoanele care trăiesc în regiuni îndepărtate, persoanele care se ocupă de îngrijirea familiei sau persoanele cu handicap. Aceste instrumente au potențialul de a intensifica cooperarea și comunicarea transnațională și de a contribui la pregătirea și îndrumarea viitorilor participanți. Cu toate acestea, CESE subliniază faptul că instrumentele virtuale nu ar trebui să înlocuiască experiența fizică și că ele trebuie să îi rămână complementare acesteia. Trebuie să se acorde prioritate investițiilor în mobilitatea fizică de calitate.

4.7. CESE sugerează ca propunerea să abordeze obstacolele birocratice care pot apărea atunci când grupuri de cursanți cu naționalitate și statut diferite doresc să participe la o inițiativă de mobilitate, mai ales dacă țara de destinație este o țară terță (de exemplu, cerințe diferite în materie de vize sau restricții de acces pentru anumite naționalități).

([7]) http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf

4.8. CESE consideră că **numele programului** este extrem de important și că trebuie să se asigure că publicul larg are o înțelegere clară a obiectivelor programului și a faptului că acesta acoperă **toate ciclurile de învățământ și formele de educație, nu doar învățământul superior**, deoarece jumătate din fondurile Erasmus sunt alocate pentru promovarea educației, a formării și a educației adulților, dar și pentru sprijinirea tineretului și a sportului, permițând astfel tinerilor și personalului să petreacă o perioadă de timp în străinătate. Cu toate acestea, acum că semnul „+" – care simbolizează reunirea tuturor programelor într-un singur cadru general – va dispărea din denumire, programul riscă să „piardă" actorii din afara sectorului învățământului superior. Prin urmare, CESE propune **păstrarea denumirii „Erasmus+"**.

4.9. Comitetul este de acord cu creșterea numărului de obiective privind **învățarea în rândul adulților și educația și formarea profesională continuă (CVET)** și sugerează ca extinderea domeniului de aplicare să se reflecte în alocarea fondurilor. CESE atrage atenția asupra faptului că învățarea în rândul adulților se adresează, de asemenea, **persoanelor defavorizate din punct de vedere socioeconomic**, inclusiv refugiaților. Prin urmare, Comitetul este preocupat de faptul că, o dată mai mult, învățarea în rândul adulților și sprijinul pentru adulții slab calificați vor primi cel mai mic procent din buget. CESE se îndoiește că această sumă, împreună cu viitorul buget FSE+, va fi suficientă pentru a sprijini cele 70 de milioane de adulți slab calificați care trebuie să se integreze pe piața forței de muncă, să își păstreze locurile de muncă și să fie sprijiniți în tranziția între locurile de muncă.

4.10. Deși CESE apreciază eforturile depuse pentru **creșterea bugetului educației și formării profesionale**, trebuie remarcat că nu sunt avute în vedere măsuri specifice pentru ca aceste domenii să fie de mai bună calitate, atractive, accesibile și favorabile incluziunii. În același timp, mobilitatea cursanților din cadrul educației și formării profesionale și a ucenicilor trebuie să fie îmbunătățită [doar 1 % dintre ucenicii europeni – obiectivul pentru 2020 este de 6 % – optează în prezent pentru o ședere în străinătate în timpul formării lor ([8])], în conformitate cu **Recomandarea Consiliului privind un Cadru european pentru programe de ucenicie de calitate și eficace (EFQEA)** ([9]), cu sistemul european de credite pentru educație și formare profesională (SECEFP) și cu Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (EQAVET).

4.11. CESE ar dori să vadă cum este pusă în practică „abordarea învățării pe tot parcursul vieții" și consideră că ar trebui să se pună un accent mai puternic pe **cooperarea transsectorială** (KA2), cu un buget suficient pentru **punerea în aplicare a proiectelor de politică la scară largă**, având în vedere potențialul lor ridicat atât la nivel național, cât și la nivel european, așa cum se arată în Raportul de informare al CESE privind Erasmus+ ([10]).

4.12. De asemenea, CESE salută majorarea bugetului pentru personal, în special pentru **mobilitatea cadrelor didactice și a formatorilor**, cu scopul de a sprijini dezvoltarea profesională inițială și continuă a acestora. Mobilitatea cadrelor didactice, a formatorilor și a personalului (didactic) în general este esențială pentru a contribui la îmbunătățirea calității educației și a formării profesionale. Ea încurajează inclusiv cooperarea internațională esențială între instituțiile de învățământ și alte organizații, precum și internaționalizarea acestora. CESE consideră că propunerea ar putea oferi un sprijin suplimentar cadrelor didactice, formatorilor și personalului (didactic), profesorilor universitari și cercetătorilor care trebuie **să fie suplinți la locul lor de muncă pe parcursul perioadelor de mobilitate**. Toți aceștia ar trebui ajutați să învețe limbi străine, iar concediul de mobilitate ar trebui considerat ca făcând parte din munca lor și recunoscut ca o componentă a dezvoltării personale și profesionale continue.

4.13. CESE consideră că viitorul program Erasmus trebuie să fie diseminat și promovat de serviciile de **orientare profesională din instituțiile de educație și de formare** și de **serviciile de ocupare a forței de muncă**, și că trebuie să apeleze mai mult la campanii mediatice, pentru a se adresa unor grupuri-țintă mai largi.

4.14. Comitetul propune ca regulamentul să menționeze importanța **stabilirii unei corelații între, pe de o parte, alocarea bugetului și acordarea unor granturi concrete și, pe de altă parte, proceduri stricte de evaluare a calității și o descriere a rezultatelor învățării**. Propunerea ar trebui să pună, de asemenea, un accent deosebit pe **validarea și recunoașterea perioadelor de educație și formare în străinătate și online**. Prin urmare, propunerea ar trebui să facă trimitere la **Recomandarea Consiliului privind validarea învățării non-formale și informale** ([11]), la **EFQEA** ([12]), la procesul Bologna și valorile sale fundamentale, dar și la sistemele de credit naționale, precum și la instrumentele europene cum ar fi Cadrul european al calificărilor (CEC), Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR), SECEFP și EQAVET.

([8]) http://www.institutdelors.eu/wp-content/uploads/2018/01/extendingerasmus-fernandesbertoncini-june2017.pdf?pdf=ok
([9]) http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/03/15/quality-and-effective-apprenticeships-council-adopts-european-framework/
([10]) https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/information-reports/erasmus-mid-term-evaluation
([11]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32012H1222%2801%29
([12]) http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/03/15/quality-and-effective-apprenticeships-council-adopts-european-framework/

4.15. Programul Erasmus este un element esențial în sprijinirea eforturilor și a activității zilnice a organizațiilor de tineret, în special pentru sprijinirea **învățării non-formale și informale**, precum și pentru dezvoltarea **activităților pentru tineret**. Prin urmare, propunerea potrivit căreia capitolul pentru tineret ar urma să rămână o entitate separată în programul următor este bine-venită. Cu toate acestea, pentru a se adresa mai multor tineri, în special celor cu mai puține oportunități, activitățile din cadrul capitolului pentru tineret sunt cruciale și contribuie la atingerea acestor obiective. Conform evaluării intermediare a programului actual, acțiunile din cadrul capitolului pentru tineret, care aplică metode de învățare favorabile incluziunii și non-formale, au reușit cel mai bine să se adreseze tinerilor cu mai puține oportunități. Acest aspect ar trebui luat în considerare atunci când fondurile sunt alocate pentru diferitele capitole. Capitolul privind tineretul ar trebui, prin urmare, să beneficieze de o mai bună finanțare. De asemenea, ar trebui avută în vedere posibilitatea unor **granturi destinate evenimentelor la scară largă pentru tinerii europeni** (acordarea de granturi „per eveniment" mai curând decât „per capita" pentru astfel de evenimente), deoarece astfel ar crește semnificativ numărul tinerilor care beneficiază de Erasmus+.

4.16. **Serviciul european de voluntariat** (SEV) – o parte importantă a programului anterior, Erasmus+ – a fost acum eliminat. Din moment ce activitățile respective intră acum în competența Corpului european de solidaritate, și nu a Erasmus +, legăturile dintre cele două programe ar trebui dezvoltate și clarificate în continuare.

4.17. CESE este preocupat de **absența componentelor educaționale din DiscoverEU**. Esența programului Erasmus+ este mobilitatea și acesta are o componentă solidă de învățare. Dacă această componentă lipsește, atunci DiscoverEU nu aparține programului Erasmus+. În plus, trebuie salutat faptul că tinerii sunt ajutați să exploreze continentului european, având în vedere valoarea adăugată pe care o reprezintă acest lucru în ceea ce privește dobândirea de cunoștințe despre diferite țări, popoare, limbi, culturi etc. Cu toate acestea, DiscoverEU lasă impresia că este o inițiativă destinată în primul rând tinerilor privilegiați. Acesta acoperă doar costurile de călătorie și, prin urmare, exclude tinerii dezavantajați care nu își pot permite să călătorească. În plus, rolul organizațiilor de tineret în punerea în aplicare a acestei acțiuni va necesita explicații suplimentare. Pentru ca această inițiativă să fie cu adevărat semnificativă și valoroasă, ea trebuie să aibă o componentă educațională și să includă realmente toți tinerii.

4.18. Se impune mai ales **simplificarea și raționalizarea** candidaturilor la proiecte în cadrul următorului program Erasmus. Conform Raportului de informare al CESE privind **evaluarea intermediară a programului Erasmus+** ([13]) și cercetărilor realizate de partenerii sociali ([14]), un element care a lipsit a fost **incluziunea organizațiilor de toate dimensiunile și tipurile** din toate zonele și regiunile geografice ale UE. Prin urmare, CESE salută buna intenție a propunerii de a acorda granturi la scară mică pentru a sprijini persoanele care nu au experiență în a candida la program. Totuși, simplificarea trebuie să garanteze evitarea unei gestionări defectuoase. Prin urmare, CESE salută accentul pe care propunerea îl pune pe importanța unui organism de audit independent în evaluarea performanței agențiilor naționale.

4.19. În privința capitolului dedicat tinerilor, terminologia propusă referitoare la organizațiile „mici" vs. „mari" nu corespunde cu beneficiarii reali. În locul acesteia, CESE recomandă ca în noul program să se **acorde prioritate activităților și organizațiilor „conduse de voluntari"**, adică acelora unde tinerii joacă un rol determinant în organizarea propriei dezvoltări educaționale. De asemenea, grupurile locale ale tinerilor trebuie să se poată înscrie ca beneficiari, în calitate de grupuri independente, indiferent de entitatea juridică națională. Grupurile locale ale tinerilor trebuie să primească orientările necesare de la agențiile naționale respective. Astfel finanțarea ar fi orientată spre inițiativele tinerilor în sine și s-a reduce riscul ca o mare parte a finanțării să meargă către operatori profesioniști, așa cum s-a întâmplat din păcate în programul actual, fapt criticat în sesizările CESE cu ocazia revizuirii la jumătatea perioadei.

4.20. **Diseminarea și durabilitatea proiectelor** sunt, de asemenea, foarte importante. Propunerea ar trebui să încurajeze diseminarea adecvată a rezultatelor proiectelor, continuarea proiectelor care s-au dovedit a fi excelente și o diseminare coordonată la nivelul UE și în întreaga UE a rezultatelor proiectelor.

4.21. **Ar trebui oferite granturi de funcționare în valoare egală** atât sectorului educației formale, cât și celui pentru educația non-formală. Acest lucru ar crește gradul de complementaritate și ar abilita sectorul educației non-formale să ofere programe de bună calitate, care să încurajeze implicarea. În plus, grantul de funcționare ar trebui să fie proporțional cu impactul său din punctul de vedere al priorităților programului și al costurilor operaționale ale platformelor europene.

([13]) https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/information-reports/erasmus-mid-term-evaluation
([14]) CES – CSEE – CEEP – EFEE: *Investment in Education* (Investițiile în educație), 2017 https://www.etuc.org/sites/default/files/publication/files/investment_in_education_and_training_-etuc_-ceep.pdf

4.22. De asemenea, CESE consideră că următorul program ar trebui să permită proiectelor de nivel european să candideze mai degrabă în cadrul unei structuri centralizate, decât prin intermediul agențiilor naționale. Acest lucru ar asigura un acces mai larg rețelelor și organizațiilor europene și ar evita dubla finanțare a unor proiecte paralele.

4.23. Întrucât bugetul programului se bazează pe contribuția financiară a cetățenilor UE, CESE evidențiază importanța **guvernanței democratice în viitorul program** și subliniază că este absolut necesar ca comisia permanentă care reglementează programul să permită tuturor părților interesate și partenerilor sociali relevanți la nivel european să dețină o poziție permanentă în structura sa, și nu doar un „statut de observator pe bază ad-hoc".

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului „Corpul european de solidaritate” și de abrogare a [Regulamentului privind Corpul european de solidaritate] și a Regulamentului (UE) nr. 375/2014

[COM(2018) 440 final – 2018/0230 (COD)]

(2019/C 62/33)

Raportor: **Michael McLOUGHLIN**

Sesizare	Parlamentul European, 2.7.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 10.7.2018
Temei juridic	Articolul 165 alineatul (4), articolul 166 alineatul (4), articolul 214 alineatul (5) și articolul 294 din TFUE
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	26.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	184/1/3
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută angajamentul față de Corpul european de solidaritate (CES) reînnoit, cu un buget sporit și o participare mai largă.

1.2. Salutăm temeiul juridic nou și complet pentru CES, bugetul dedicat și fuzionarea cu inițiativa Voluntari UE pentru ajutor umanitar ([1]).

1.3. Este nevoie de o nouă politică cuprinzătoare a UE în domeniul voluntariatului, care să abordeze toate problemele relevante și să implice statele membre dincolo de conceptul de Corp european de solidaritate.

1.4. Salutăm defalcarea bugetului care acordă prioritate componentei de voluntariat și dorim menținerea acestei priorități și pe viitor.

1.5. În viitor, UE trebuie să dezvolte două programe de sprijin independente, unul pentru tineri și unul pentru voluntariat, acceptând totodată că va exista o anumită suprapunere a acestora.

1.6. Trebuie să se acorde atenție asigurării faptului că prioritățile politicii externe a UE, în special în situațiile cele mai dificile, nu influențează CES după fuzionarea cu inițiativa Voluntari UE pentru ajutor umanitar.

1.7. Trebuie să fie elaborate în timp util statistici solide, inclusiv referitoare la impactul asupra comunității al acțiunilor CES, pentru a contribui la evaluarea și luarea deciziilor cu privire la CES; în plus, chiar dacă aceste statistici sunt negative, ele ar trebui să fie publice.

1.8. Componenta de ocupare a forței de muncă trebuie să facă obiectul unei reglementări stricte și al unei revizuiri periodice pentru a se garanta că angajamentele asumate în acest domeniu sunt îndeplinite.

1.9. În concordanță cu o abordare bazată pe învățarea pe tot parcursul vieții, nu ar trebui să existe restricții de vârstă în ceea ce privește CES, deoarece acesta ar trebui să fie un sprijin pentru voluntariat.

([1]) https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en/

1.10. Reiterăm opinia noastră conform căreia CES ar trebui să fie limitat la sectorul nonprofit, iar această valoare ar trebui să fie menținută, indiferent de cine realizează proiecte.

1.11. Schimbul de bune practici privind voluntariatul trebuie să fie facilitat și prioritar, iar acest lucru ar trebui să implice statele membre ale UE pentru a colecta toate informațiile relevante și pentru a facilita o mai bună dezvoltare a politicilor în acest domeniu.

1.12. Agențiilor naționale ar trebui să li se acorde un sprijin sporit pentru a gestiona componenta de ocupare a forței de muncă și problemele legate de piața forței de muncă.

1.13. Documentele majore privind asigurarea unui tratament echitabil pentru persoanele care participă la stagii, activități de formare și alte măsuri prezentate în acest raport ar trebui utilizate și să facă obiectul unor rapoarte în cadrul procesului de monitorizare a CES.

1.14. Principalele platforme ale societății civile de pe teren [Forumul European de Tineret (YFJ) și Centrul european pentru voluntariat (CEV)] ar trebui să aibă un rol central în reglementarea și supravegherea CES.

1.15. Simplificarea și raționalizarea programului este binevenită.

1.16. Este nevoie ca UE să-și demonstreze disponibilitatea de a investi și în alte forme și tipuri de voluntariat în afară de CES.

2. **Contextul avizului**

2.1. Comisia Europeană propune stabilirea bugetului global pentru Corpul european de solidaritate (CES) la 1,26 miliarde de euro în prețuri curente, pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2021 și 31 decembrie 2027. Acest lucru ar permite participarea a aproximativ 350 000 de tineri în perioada 2021-2027, pe lângă cei 100 000 de participanți pe care Comisia intenționează să îi sprijine până la sfârșitul anului 2020.

2.2. Întrucât există potențialul de a dezvolta și mai mult solidaritatea cu victimele crizelor și dezastrelor din țări din afara UE, prezenta propunere prevede extinderea domeniului de aplicare al Corpului european de solidaritate la sprijinul pentru operațiuni de ajutor umanitar în țări din afara UE, inclusiv în țări situate în vecinătatea regiunilor ultraperiferice ale UE.

2.3. Corpul european de solidaritate își propune să consolideze implicarea tinerilor și a organizațiilor în activități de solidaritate accesibile și de înaltă calitate. Aceasta reprezintă o modalitate de a consolida coeziunea, solidaritatea și democrația în Europa și în restul lumii și de a oferi un răspuns la provocările societale și umanitare pe teren, cu accent deosebit pe promovarea incluziunii sociale.

2.4. CES permite participanților să-și consolideze și să-și valideze aptitudinile și le facilitează acestora integrarea pe piața forței de muncă.

2.5. Programul oferă activități care pot fi desfășurate într-o altă țară decât țara de reședință a participanților (activități transfrontaliere și voluntariat în sprijinul operațiunilor de ajutor umanitar) și activități care pot fi realizate în țara de reședință a participanților (la nivel național). Punerea în aplicare a programului face obiectul a două categorii de acțiuni:

— categoria 1: participarea tinerilor la activități de solidaritate care urmăresc să ofere un răspuns la provocări societale: aceste acțiuni contribuie, în special, la consolidarea coeziunii, a solidarității și a democrației în Uniune și în afara acesteia, abordând, în același timp, provocările cu care se confruntă societatea și depunând eforturi deosebite în vederea promovării incluziunii sociale;

— categoria 2: participarea tinerilor la activități de solidaritate legate de furnizarea de ajutor umanitar (Corpul voluntar european de ajutor umanitar): aceste acțiuni contribuie în special la furnizarea de ajutor umanitar bazat pe necesități, care are drept obiectiv protejarea de vieți omenești, prevenirea și diminuarea suferinței umane și apărarea demnității umane, precum și consolidarea capacităților și a rezilienței comunităților vulnerabile sau afectate de dezastre.

2.6. Orice entitate publică sau privată stabilită într-o țară participantă, precum și organizațiile internaționale pot solicita finanțare în cadrul Corpului european de solidaritate. Organizația participantă trebuie să obțină o etichetă de calitate ca o condiție prealabilă pentru a beneficia de finanțare sau pentru a pune în aplicare acțiunile autofinanțate în cadrul Corpului european de solidaritate.

2.7. Se va acorda o atenție specială asigurării faptului că activitățile sprijinite de Corpul european de solidaritate sunt accesibile tuturor tinerilor, în special celor mai defavorizați. Se vor lua măsuri speciale pentru a se promova incluziunea socială, participarea tinerilor defavorizați, precum și pentru a se ține seama de constrângerile impuse de izolarea geografică a mai multor regiuni rurale și ultraperiferice ale Uniunii și a țărilor și teritoriilor de peste mări.

3. **Observații generale**

3.1. Salutăm angajamentul față de un CES reînnoit, cu un buget sporit și o participare mai largă. Cu toate acestea, credem că există încă probleme care trebuie abordate, iar multe dintre acestea au fost menționate în avizul nostru anterior ([2]) referitor la acest subiect. Există, de asemenea, alte evoluții și probleme potențiale legate de fuzionarea cu inițiativa Voluntari UE pentru ajutor umanitar, care implică extinderea componentei de voluntariat în țările vecine, în țările aflate în etapa de preaderare și în regiunile ultraperiferice ale Uniunii Europene.

3.2. Prezentul aviz se concentrează în special asupra noutăților din cea mai recentă propunere. În esență, cea mai recentă comunicare prevede un temei juridic complet și nou pentru CES, un buget dedicat și tratează în mod eficace fuziunea cu inițiativa Voluntari UE pentru ajutor umanitar. Corpul european de solidaritate devine o singură entitate în cadrul propunerilor, spre deosebire de suma a opt entități diferite de până acum, lucru care este binevenit.

3.3. În avizul nostru anterior privind Corpul european de solidaritate au fost formulate mai multe solicitări ([3]) care rămân valabile, în opinia noastră. Deoarece pentru multe dintre acestea nu s-au întreprins niciun fel de acțiuni, este nevoie ca unele dintre ele să fie reiterate, iar altele necesită sisteme și structuri de prevenire a efectelor în legătură cu care ne-am exprimat îngrijorarea la momentul respectiv. Unele dintre aceste solicitări se referă la:

— asigurarea controlului calității pentru participanții care se alătură CES;

— asigurarea controlului calității pentru proiectele și persoanele din comunitățile locale;

— rolul resurselor online în sprijinirea voluntarilor;

— chestiunea „resurselor financiare suplimentare”;

— rolul altor organizații decât al celor nonprofit;

— definiția voluntariatului;

— rolul organizațiilor de tineret;

— nevoia de a sprijini participanții în procesul lor de pregătire pentru participarea în cadrul CES;

— măsurile de sprijin și de monitorizare care vor contribui la creșterea probabilității ca angajamentul în cadrul CES să ducă la o activitate de voluntariat pe tot parcursul vieții și la alte acțiuni de exprimare a solidarității.

3.4. Este important pentru CESE ca platformele relevante ale organizațiilor societății civile, cum ar fi Forumul European de Tineret și Centrul european pentru voluntariat, să fie incluse în mod oficial în cadrul organismului de monitorizare al CES, pentru a asigura includerea vocii societății civile și pentru ca feedbackul de pe teren și utilizatorii programului să fie incluși în gestionarea programului.

3.5. Este important să se examineze fuzionarea cu inițiativa Voluntari UE pentru ajutor umanitar. Acesta este un tip foarte diferit de acțiune. Deși se pot spune multe lucruri despre simplificarea și raționalizarea procesului, există probleme diferite și specifice referitoare la chestiunile legate de dezvoltare în ceea ce privește cultura, puterea și tipul de proiect. Această provocare este recunoscută în propunere. Este important ca aceste lucruri să nu fie grăbite doar din motive care țin de comoditatea administrativă.

3.6. Inițiativa Voluntari UE pentru ajutor umanitar este un program de dimensiuni relativ mici; cu toate acestea, programul nu se ocupă numai de tineri, iar propunerea pare să nu menționeze nimic în acest sens. Așa cum s-a constatat în urma evaluării externe a inițiativei Voluntarilor UE pentru ajutor umanitar, programul aplică un standard european de gestionare a activității voluntarilor, iar astfel de formare sau sisteme nu ar trebui să se piardă în cadrul CES.

([2]) JO C 81, 2.3.2018, p. 160.
([3]) JO C 81, 2.3.2018, p. 160.

3.7. Este necesar ca datele din Portalul CES ([4]) să fie analizate pentru a începe să se examineze chiar și impactul funcționării sale inițiale. Sistemele de evaluare și feedbackul vor fi esențiale. Chiar și în afara acestora, ar trebui asigurate sisteme formale de conformitate, cum ar fi accesul la Ombudsmanul European, atât pentru participanți, cât și pentru alte părți interesate.

3.8. *Sprijin pentru voluntariat*

3.8.1. Sprijinul pentru voluntariat poate lua mai multe forme și o mare parte a acestuia va continua să revină statelor membre. Comisia subliniază că Corpul european de solidaritate reprezintă un singur program și un singur aspect. Cu toate acestea, el a ajuns să fie considerat ca măsură prioritară, asociată cu un capital politic semnificativ. Acest lucru poate diminua potențialul unei abordări dedicate în mod mai specific sprijinirii voluntarilor.

3.8.2. În mod firesc, va exista preocuparea că atractivitatea CES poate îndepărta persoanele de alte forme de voluntariat. În mod similar, deși apreciem întotdeauna sprijinul acordat organizațiilor societății civile, ar putea exista, de asemenea, o atracție mai mare pentru alegerea unei organizații a societății civile în detrimentul unei autorități publice sau poate al voluntariatului individual sau pentru alegerea voluntariatului transnațional în detrimentul voluntariatului local.

3.8.3. Voluntariatul este un concept foarte divers. Acesta poate fi extrem de limitat în timp sau poate fi destul de extins. Voluntariatul poate implica diferite grade de altruism, de entuziasm și, mai ales, de timp. Voluntariatul este, fără îndoială, un bun public și, în același timp, poate servi unor interese sociale și economice vitale în ceea ce privește atenuarea presiunii exercitate asupra statului și asigurarea îndeplinirii unor sarcini vitale, de multe ori în contextul unui concept foarte local. Este necesar așadar ca statul să sprijine voluntariatul, la fel ca și UE. Deși Corpul european de solidaritate este un singur program, accentul pus de acesta pe voluntariatul efectiv cu normă întreagă într-un context transnațional se află la baza acestei abordări. Astfel, este posibil ca alte tipuri de voluntariat să nu primească aceeași atenție, chiar și cu cea mai mare bunăvoință din lume.

3.8.4. Sprijinul public pentru voluntariat trebuie să fie divers, acesta trebuie să acopere piața forței de muncă, sisteme de securitate socială flexibile, certificarea, abordarea autorităților publice în domeniul sănătății și educației, problema compensației dacă este cazul, formarea și multe altele. Este esențial ca UE să semnaleze că toate aceste chestiuni sunt vizate; totodată, deși este posibil ca UE să nu aibă competențe în toate domeniile, ea trebuie să acționeze cu prudență atunci când acordă prioritate unei chestiuni în detrimentul alteia în ceea ce privește finanțarea pe care o oferă. Este necesară o politică amplă și cuprinzătoare privind voluntariatul, mai degrabă decât un singur program, indiferent de cât de bun sau de bine finanțat este acesta.

3.8.5. Chiar și în urma noilor propuneri și după o anumită stabilizare inițială, rămân câteva întrebări generale cu privire la justificare și obiective. La cel mai înalt nivel, este necesar să se stabilească dacă Corpul european de solidaritate este un program de voluntariat sau un sprijin pentru dezvoltarea tinerilor. Urmărirea ambelor obiective poate crea dificultăți.

3.8.6. În acest caz, poate fi preferabil să se separe logica și justificarea privind sprijinirea voluntariatului, care poate lua diverse forme, de cele pentru programele pentru tineret care pot fi sprijinite în cadrul strategiei pentru tineret. Îmbinarea sau suprapunerea lor ar trebui să fie o chestiune de concept și de principiu, mai degrabă decât una legată de istoric și de finanțarea disponibilă. În ceea ce privește acțiunile viitoare, ar părea mai adecvat să existe programe independente care să sprijine tinerii și voluntariatul, chiar dacă ar exista o oarecare suprapunere a acestora. Aceasta ar putea fi abordarea dacă ar trebui, de exemplu, să începem „de la zero”.

3.8.7. Există un număr considerabil de obiective pentru Corpul european de solidaritate. Este necesar să ne întrebăm în mod constant care este justificarea programului și dacă acesta este cel mai bun mod de a obține rezultate. În general, considerăm în continuare că CES ar trebui să fie un program consacrat exclusiv organizațiilor nonprofit. Acest lucru poate implica încheierea de parteneriate cu organizații cu scop lucrativ, însă activitatea ar trebui să fie realizată în mod clar de o organizație nonprofit, iar atunci când este necesar, ea ar trebui să fie reglementată printr-un acord obligatoriu din punct de vedere juridic în acest sens.

([4]) https://europa.eu/youth/solidarity_ro

3.9. *Componenta de ocupare a forței de muncă*

3.9.1. Componenta de ocupare a forței de muncă a Corpului european de solidaritate se bucură de o atenție deosebită. Considerăm că aceasta are nevoie de o reglementare extrem de strictă și, cu siguranță, ar trebui să fie oferită doar de organizațiile nonprofit. Se pare că această componentă implică muncă și eforturi prea mari pentru a fi creată pentru un număr foarte mic de locuri de muncă și este necesar să fie monitorizată în mod constant. Cu cea mai mare bunăvoință din lume, nu ne putem aștepta ca agențiile naționale (aceleași ca cele pentru Erasmus+) să dețină cunoștințe suficiente cu privire la problemele legate de forța de muncă și de piața muncii.

3.9.2. În cazul în care componenta de ocupare a forței de muncă va continua să existe, ea va trebui să respecte cele mai înalte standarde din domeniu. O serie de standarde și documente externe în domeniul voluntariatului, al muncii și al tineretului continuă să fie relevante în acest domeniu, iar CESE continuă să le susțină și să le recomande Comisiei, agenției executive și agențiilor naționale, și anume:

(a) Agenda de politici privind voluntariatul în Europa (PAVE) ([5]);

(b) Carta europeană a drepturilor și responsabilităților voluntarilor, a Forumului European de Tineret ([6]);

(c) Carta europeană a calității stagiilor și uceniciilor, a Forumului European de Tineret ([7]);

(d) Decizia Biroului Parlamentului European privind stagiile neremunerate ([8]).

3.10. *Un program pentru tineret?*

3.10.1. În mod evident, se pune un accent deosebit pe experiența, bunăstarea și progresul tinerilor participanți și susținem acest lucru pe deplin. De asemenea, în egală măsură, trebuie să se acorde atenție calității intervențiilor și măsurii în care acestea își îndeplinesc obiectivele, satisfac așteptările și standardele relevante în domeniile în care acționează. Nu există compromis între calitatea proiectului și calitatea rezultatelor pentru participant, acestea fiind la fel de importante.

3.10.2. Cu toate că voluntariatul pentru tineri reprezintă un obiectiv și o prioritate specifice în acest moment, în contextul procesului de învățare pe tot parcursul vieții, poate fi, de asemenea, momentul potrivit pentru a se iniția dezbaterile cu privire la limita de vârstă pentru participarea la CES și la activitățile conexe. Multe persoane din întreaga societate au ceva de oferit și, într-adevăr, ceva de învățat, iar solidaritatea între generații poate fi la fel de importantă.

4. **Observații specifice**

4.1. Nu este clar dacă datele privind progresele înregistrate până în prezent au fost suficiente pentru a se lua decizii suplimentare privind consolidarea și fuzionarea cu noi domenii. A existat o logică clară pentru ca Serviciul european de voluntariat (SEV) ([9]) să fie un program pentru tineret. Nu suntem convinși că a fost efectuată o evaluare suficientă a impactului cu privire la SEV înainte de introducerea Corpului european de solidaritate. Deși o mare parte din SEV a devenit în prezent parte din Corpul european de solidaritate, este posibil să existe temerea că bugetul disponibil a condus acest proces, și nu viziunea pentru voluntariat. De asemenea, nu este clar în ce măsură au fost implicați tinerii în procesul decizional referitor la această schimbare.

4.2. Fuzionarea programelor UE pentru ajutor umanitar și serviciul de voluntariat trebuie să aibă o logică clară și explicită. Din ce în ce mai mult se pune accentul pe securitate în unele dintre politicile externe ale UE, iar criza refugiaților a avut, de asemenea, un impact. Acest lucru ar putea, de asemenea, să contribuie la o schimbare în ceea ce privește caracterul Corpului european de solidaritate în cazul în care este utilizat ca parte a acțiunii externe a UE. Totodată, această fuziune introduce o limită de vârstă pentru dimensiunea umanitară, care nu exista până acum.

4.3. Noile obiective ale strategiei UE pentru tineret ([10]) legate de creșterea implicării în voluntariat în statele membre, în afara CES, ar putea fi mai bine exprimate în propunere. Strategia UE pentru tineret pentru perioada 2019-2027 pare să aibă obiective mai ambițioase în ceea ce privește încurajarea statelor membre să consolideze politicile și strategiile de voluntariat pentru a încuraja mai mulți tineri să fie activi. Ar fi important să se includă, de asemenea, finanțare specifică pentru a oferi

([5]) http://www.kansalaisareena.fi/EYV2011Alliance_PAVE_copyfriendly.pdf
([6]) https://www.youthforum.org/charter-rights-and-responsibilities-volunteers
([7]) https://www.youthforum.org/european-quality-charter-internships-and-apprenticeships
([8]) https://www.socialistsanddemocrats.eu/newsroom/unpaid-internships-european-parliament-and-elsewhere-must-be-banned-say-sds
([9]) https://europeanvoluntaryservice.org/
([10]) https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy_en

statelor membre un spațiu unde să facă schimb de bune practici legate de politicile și strategiile de voluntariat, de exemplu, pentru reinstituirea grupului de experți privind mobilitatea tinerilor voluntari. În special, sperăm ca recunoașterea instrumentului privind rezultatele în materie de învățare din cadrul CES să poată fi utilizată în toate formele de implicare în voluntariat din afara programului CES. Temeiul juridic al propunerii nu exclude acest lucru, însă ar fi utilă stabilirea unui obiectiv mai larg în acest sens.

4.4. Noua propunere promite simplificarea procedurilor, iar acest lucru este binevenit. Ar fi utile mai multe detalii pentru părțile interesate în această privință. Proiectele de solidaritate locale reprezintă o evoluție binevenită și ar trebui să li se acorde prioritate.

4.5. Unele dintre materialele promoționale referitoare la Corpul european de solidaritate se concentrează foarte mult pe dezvoltarea și oportunitățile individuale. Deși este necesar să fie incluse în ofertă, este, bineînțeles, de maximă importanță ca produsul final și rezultatul voluntariatului să fie, în egală măsură, evidențiate și promovate. Împreună cu inițiativa DiscoverEU ([11]), ar putea fi necesar să avem grijă să nu se creeze percepția că sprijinul acordat de UE este prioritar pentru „anii sabatici" și pentru tinerii mai înstăriți.

4.6. Susținem cu fermitate alocarea orientativă a procentului de 90 % pentru voluntariat în structura bugetară a programului și perspectiva unei mai bune îndrumări pentru persoanele dezavantajate. Defalcarea bugetară a componentelor ar trebui să fie menținută, cu excepția cazului în care lipsa cererii determină schimbări între liniile bugetare de către agențiile naționale. În general, alocarea ar trebui făcută pe baza cererilor organizațiilor participante.

4.7. Va trebui să se aloce suficiente resurse pentru agențiile naționale, în special pentru ca acestea să poată răspunde oricăror provocări legate de noile acțiuni cu privire la aspectul ocupațional al Corpului european de solidaritate și pentru cooperarea acestora cu agențiile de ocupare a forței de muncă și cu alte sisteme naționale relevante.

4.8. Serviciul european de voluntariat (SEV) a avut un cadru solid pentru educația formală și informală. Conceptul programului Erasmus a fost dezvoltat pentru lucrătorii din sectorul cultural și ar putea fi valoros pentru Corpul european de solidaritate. Învățarea nonformală este un domeniu esențial. Abordarea PISA, prin care studenții pot obține credite pentru activitățile practice din cadrul programului Erasmus, ar trebui examinată.

4.9. Există o dimensiune de monitorizare a Corpului european de solidaritate, dar ea este avută în vedere numai în ceea ce privește schimbul de cunoștințe. Este necesar să se depună eforturi pentru un angajament pe termen mai lung al participanților în acțiunile de solidaritate, inclusiv voluntariatul (cel mai răspândit) cu timp parțial în timpul liber al participanților, dincolo de oportunitatea de voluntariat oferită de CES.

4.10. Este important să se analizeze și să se răspundă în legătură cu adoptarea elementului ocupațional până în prezent. Unele dintre măsurătorile referitoare la eficacitate din cadrul evaluării ex-ante s-au axat mai mult pe realizări decât pe rezultate, iar evaluările viitoare ar trebui să abordeze acest aspect.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([11]) https://europa.eu/youth/discovereu_ro

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului

[COM(2018) 340 final – 2018/0172(COD)]

(2019/C 62/34)

Raportoare: **Maria NIKOLOPOULOU**

Sesizare	Consiliu, 15.6.2018
	Parlamentul European, 11.6.2018
Temei juridic	Articolul 192 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Adunării Plenare	17.4.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	210/3/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) susține propunerea de directivă privind materialele plastice de unică folosință și consideră că aceasta reprezintă un element esențial în cadrul strategiei privind economia circulară și pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

1.2. Comitetul subliniază, în special, că în procesul de tranziție către durabilitate este nevoie, în primul rând, de implicarea tuturor agenților politici, economici, sociali, din domeniul mediului și culturali, implicând, de asemenea, fiecare cetățean într-o nouă paradigmă de producție, de consum și de reciclare a produselor. Din acest motiv, educația, formarea și campaniile de sensibilizare reprezintă cerințe fundamentale, la toate nivelurile, acordându-se o atenție specială tinerilor de vârstă școlară.

1.3. Comitetul consideră că propunerea Comisiei este un proiect-pilot important, cu o abordare specifică a produselor din plastic cel mai des întâlnite în mări și oceane. Cu toate acestea, propunerea ar putea fi chiar mai ambițioasă și, în același timp, ar trebui să fie însoțită de o foaie de parcurs și de alte inițiative care să asigure o aplicare eficace.

1.4. Comitetul recomandă, în special:

1.4.1. analizarea posibilității extinderii listei celor 10 produse prin includerea altora, pentru care deja sunt disponibile pe piață alternative durabile, în cantități și la prețuri adecvate;

1.4.2. clarificarea principiului potrivit căruia toate produsele biodegradabile trebuie să fie și compostabile, cu termene specifice pentru fotodegradare pe uscat și pe mare;

1.4.3. pescarii pot fi un factor-cheie în curățarea mărilor și a oceanelor. Stimulentele pentru returnarea echipamentelor de pescuit trebuie să fie extinse cât mai curând la toate deșeurile colectate în timpul pescuitului. Pentru dezvoltarea completă a unui nou sistem de curățare a mărilor și oceanelor, este necesară implicarea tuturor părților interesate și a autorităților locale. În plus, toate porturile, inclusiv cele mai mici, trebuie să dispună de un sistem avansat de colectare și de gestionare transparentă a deșeurilor;

1.4.4. în ciuda faptului că 90 % din produsele din plastic de unică folosință prezente pe piața europeană sunt produse în țări terțe, este esențial ca toate întreprinderile din sector să beneficieze de asistență pe parcursul tranziției către o producție mai durabilă. În special, trebuie încurajate, prin instrumente financiare și fiscale, inovarea și dezvoltarea unor sectoare precum cel al proiectării ecologice, al bioplasticului și al materiilor prime secundare. Astfel, UE va putea să beneficieze de o creștere semnificativă în cadrul balanței comerciale, să favorizeze dezvoltarea unor întreprinderi mai durabile și să sporească numărul locurilor de muncă de calitate;

1.4.5. principiul „poluatorul plătește”, consacrat de Directiva 2004/35/CE, reprezintă un pilon esențial al propunerii Comisiei și stă la baza unei repartizări mai echitabile și mai echilibrate a sarcinilor de gestionare și de reciclare a deșeurilor. Aplicarea corectă a directivei va permite reducerea costurilor menționate pentru acele întreprinderi care realizează acțiuni confirmate de prevenire a poluării sau de recuperare directă a produselor poluante fabricate;

1.4.6. o mai bună coordonare între restul legislațiilor existente în materie de gestionare și de reciclare a deșeurilor, punând accentul pe separarea deșeurilor. De asemenea, ar fi important ca statele membre să introducă autorizații și sancțiuni armonizate;

1.4.7. efectele strategiei privind materialele plastice de unică folosință vor fi limitate dacă Comisia nu intervine cu o strategie *ad hoc* pentru o gestionare și un control mai durabil al apelor interioare (lacuri și râuri), prin care trec 80 % din deșeurile prezente în mări. Comitetul recomandă promovarea difuzării unor sisteme de guvernanță care să implice autoritățile publice, autoritățile private și societatea civilă organizată, cum ar fi „contractele de râu”, care ar trebui apreciate ca fiind o cerință fundamentală pentru accesul la anumite fonduri pentru protecția mediului (cum ar fi Interreg);

1.4.8. introducerea sistemelor de etichetare și de trasabilitate pentru produsele din plastic ar putea constitui o valoare adăugată în procesele de gestionare și de reciclare a deșeurilor. Crearea unui logo specific ar putea consolida încrederea consumatorilor, în special pentru produsele fabricate cu materii prime secundare;

1.4.9. directiva ar trebui revizuită din trei în trei ani, și nu din șase în șase ani. Această propunere este justificată de faptul că mecanismele de monitorizare sunt deja active și validate (metoda cuantificării). În plus, o astfel de măsură ar permite rezolvarea eventualelor probleme care ar putea apărea în timpul etapei de punere în aplicare și, dacă ar fi necesar, ar permite modificarea sau extinderea listei celor 10 produse, în funcție de stadiul punerii în aplicare a directivei și de evoluțiile din domeniul proiectării ecologice;

1.4.10 . numeroasele bune practici existente în economia circulară ar trebui să fie mai bine difuzate, prin consolidarea platformei CESE „Platforma europeană a părților interesate privind economia circulară”, care reprezintă un instrument eficient pentru schimbul de experiență dintre toate părțile interesate.

2. **Introducere**

2.1. În Uniunea Europeană, deșeurile de plastic reprezintă între 80 % și 85 % din deșeurile marine, din care 50 % sunt **produse din plastic de unică folosință**, în timp ce alte 27 % sunt **echipamente de pescuit care conțin plastic, care au fost utilizate pentru pescuitul tradițional și pentru acvacultură** și au fost abandonate sau pierdute în mare.

2.2. Cele 10 produse din plastic de unică folosință cel mai des întâlnite pe plajele europene reprezintă 86 % din toate articolele găsite și 43 % din totalul deșeurilor marine. Acestea sunt produse de uz curent, a căror componență nu este întotdeauna asociată cu plasticul ([1]): recipiente pentru alimente, căni pentru băuturi, bețișoare pentru urechi, farfurii, paie, bețe pentru baloane, recipiente pentru băuturi și dopurile acestora, filtre pentru produse din tutun, șervețele umede și pungi de transport din plastic. **Aceste 10 produse, împreună cu echipamentele de pescuit care conțin plastic, reprezintă aproximativ 70 % din totalul deșeurilor marine care sunt cuantificate** ([2]).

2.3. Pentru degradarea în mediul înconjurător a produselor din plastic de unică folosință, realizate în general din polietilenă și polipropilenă, este nevoie în medie de 300 de ani, cu toate că, în unele cazuri, fotodegradarea lor poate dura până la 1 000 de ani. În plus, degradarea nu înseamnă că materialele plastice sunt absorbite în ciclul de viață al naturii, ci că se transformă în microplastice, devenind invizibile pentru ochiul uman.

2.4. Plasticul reprezintă una dintre cele mai valoroase invenții ale secolului al XX-lea, care ne-a influențat cel mai mult viețile. Datorită caracteristicilor sale fizice (flexibil, ușor și rezistent), este un material cu nenumărate aplicații – de exemplu, produsele din plastic de unică folosință, ideale pentru a fi utilizate în exterior (pentru picnic etc.). Aceasta înseamnă că produsele din plastic de unică folosință sunt produse cu risc ridicat de dispersare în natură, independent de voința multor consumatori și de eficiența sistemelor de gestionare și de reciclare a deșeurilor. Este vorba despre un risc și despre un impact ecologic disproporționat, în special având în vedere faptul că este posibil ca timpul de utilizare prevăzut pentru aceste produse să nu depășească cinci minute.

([1]) 95 % din filtrele țigărilor sunt făcute din plastic: https://www.noordzee.nl/hele-noordzeekust-schoon-2764-vrijwilligers-ruimen-11163-kilo-afval-op/

([2]) Cuantificarea deșeurilor de pe plaje este o metodă recunoscută la nivel internațional pentru măsurarea compoziției deșeurilor din mediul marin. Comunitatea științifică consideră că acesta este un indicator foarte fiabil pentru elaborarea politicilor. Metoda cuantificării se bazează pe rapoarte întocmite de statele membre și reunite de JRC în contextul punerii în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” 2008/56/CE. Sursa datelor: UNEP, 2017.

2.5. În cazul în care produsele din plastic de unică folosință nu intră în lanțul de gestionare a deșeurilor, acestea se acumulează în mări și oceane și au efecte dăunătoare pentru mediu și pentru sănătatea umană, dat fiind că intră în lanțul alimentar. În plus, acest fenomen afectează mai multe sectoare economice, cum ar fi turismul, pescuitul și transportul maritim.

2.6. Problema deșeurilor marine are un caracter transfrontalier, iar emblematice în acest sens sunt insulele de plastic ([3]). Uniunea Europeană s-a angajat să ia măsuri împotriva acestui fenomen, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite ([4]) și cu Acordul de la Paris (COP21). Strategia privind materialele plastice ([5]) a reprezentat un prim pas în această direcție, în cadrul planului de acțiune pentru economia circulară ([6]).

3. **Rezumatul propunerii Comisiei**

3.1. Obiectivul propunerii de directivă constă în prevenirea și reducerea deșeurilor marine de plastic (macroplastice) provenite din produse din plastic de unică folosință și din echipamente de pescuit care conțin plastic, prin completarea măsurilor deja prevăzute în cadrul strategiei privind materialele plastice și prin eliminarea lacunelor identificate în legislația și în acțiunile existente.

3.2. Directiva este legată și de inițiativa care vizează eliminarea pungilor de transport din plastic de unică folosință (pentru a le înlocui cu altele, produse din bioplastic sau din materiale compostabile), care a contribuit la schimbarea radicală și într-un timp scurt a obiceiurilor consumatorilor, oferind rezultate foarte pozitive pentru mediul înconjurător ([7]).

3.3. *Produse din plastic de unică folosință*

3.3.1. Ca urmare a cuantificării realizate pe diferite plaje europene, propunerea vizează cele 10 produse din plastic de unică folosință care se regăsesc cel mai frecvent pe plaje. Comisia a prevăzut o serie de măsuri bazate pe disponibilitatea unor produse alternative durabile și la prețuri accesibile. În cazul în care acestea există deja pe piață, se prevede eliminarea produselor similare mai poluante (de exemplu, paie, farfurii și bețișoare pentru urechi). În caz contrar, se introduce un set de măsuri care vizează reducerea consumului, prin campanii de sensibilizare și prin promovarea proiectării ecologice astfel încât să se producă cât mai curând posibil materiale alternative, biocompatibile și reciclabile (de exemplu, recipiente pentru alimente, căni pentru băuturi, baloane, ambalaje și folii, recipiente pentru băuturi, filtre pentru produse din tutun, șervețele umede și pungi de transport din plastic subțire).

3.3.2. Directiva stabilește aplicarea schemei de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate articolele care nu intră sub incidența măsurii de restricționare a introducerii pe piață, cu scopul de a contribui la costurile aferente prevenirii și gestionării deșeurilor.

3.3.3. Comisia propune, de asemenea, un sistem de etichetare în vederea informării consumatorilor cu privire la gestionarea deșeurilor, pentru a încuraja colectarea selectivă și reciclarea. Această măsură implică, de asemenea, semnalarea comportamentelor care trebuie evitate (utilizarea șervețelelor umede, de exemplu).

3.3.4. Propunerea introduce măsuri concrete privind proiectarea produselor (dopuri atașate sticlelor, de exemplu) și obiective ambițioase în ceea ce privește reciclarea (cum ar fi reciclarea separată a 90 % din sticlele de plastic de unică folosință).

3.4. *Echipamente de pescuit care conțin plastic*

3.4.1. Directiva propune un sistem integrat și mai modern de colectare a echipamentelor de pescuit care conțin plastic, bazat pe trei aspecte-cheie: introducerea unui mecanism specific și a utilajelor pentru colectarea selectivă în porturi, stimulente pentru pescarii care returnează echipamentele de pescuit sau resturile abandonate pe mare, introducerea unei scheme de răspundere extinse pentru producătorii de echipamente de pescuit care conțin plastic, inclusiv pentru IMM-uri. Fondurile colectate prin intermediul schemei de răspundere extinsă a producătorilor vor fi utilizate pentru a acoperi costurile legate de prevenirea generării de deșeuri (campanii de sensibilizare a opiniei publice) și de gestionarea deșeurilor, inclusiv de curățarea deșeurilor constând din produse din plastic de unică folosință.

([3]) Insulele de plastic sunt situate în apele internaționale și este nevoie de un acord la nivel mondial pentru a le elimina. Aceste insule au fost formate de-a lungul anilor de curenții marini, prin acumularea unei mari părți din materialele plastice provenite din țările în curs de dezvoltare (în principal din Asia de Sud-Est).

([4]) ODD nr. 3, 9, 12 și 14 (Sănătate și bunăstare; Industrie, inovație și infrastructură; Consum și producție responsabile; Viața acvatică).

([5]) COM(2018) 28 final.

([6]) COM(2015) 614 final.

([7]) Directiva (UE) 2015/720 (JO C 214, 8.7.2014, p. 40).

3.5. O mare parte dintre produsele din plastic de unică folosință sunt fabricate în țări din afara UE. Acest lucru implică faptul că propunerea ar putea favoriza o dezvoltare susținută a producției europene, datorată unei cereri interne semnificative. Prin urmare, se preconizează că această reglementare va favoriza, de asemenea, creșterea mai rapidă a unei economii competitive, durabile și decarbonizate, cu un avantaj evident în balanța comercială în raport cu țările terțe și cu efecte pozitive în ceea ce privește crearea de locuri de muncă de calitate.

4. **Observații generale**

4.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) a fost unul dintre pionierii dezvoltării durabile bazate atât pe sensibilizarea cetățenilor, cât și pe cea a tuturor actorilor politici, economici, sociali, din domeniul mediului și culturali. Din acest motiv, educația la toate nivelurile joacă un rol-cheie pentru a pune bazele unui mod nou de a produce, de a consuma și de a trăi, respectând mediul înconjurător. În ceea ce privește responsabilitatea socială a întreprinderilor, acestea sunt un factor-cheie pentru îndeplinirea sarcinii de sensibilizare și de educare. Societatea civilă organizată a realizat deja multe acțiuni voluntare, care ar putea reprezenta o valoare adăugată importantă la inițiativa Comisiei.

4.2. CESE reamintește că poluarea reprezintă o problemă globală. Orice inițiativă europeană, indiferent de viziunea și de domeniul său de aplicare, nu va fi suficientă dacă nu este însoțită de un proiect mai amplu de dezvoltare durabilă, care să implice atât marii *concurenți* ai Uniunii, cât și țările în curs de dezvoltare. În special, se recomandă crearea de sinergii cu țările terțe învecinate în ceea ce privește gestionarea durabilă a mărilor închise, precum Marea Neagră și Marea Mediterană. Din acest motiv, Comitetul speră ca UE să își asume un rol din ce în ce mai important în conducerea proceselor de dezvoltare durabilă.

4.3. CESE sprijină propunerea care vizează prevenirea și reducerea deșeurilor de plastic din mări provenite din produse din plastic de unică folosință și din echipamente de pescuit care conțin plastic. Comitetul înțelege ideea concentrării asupra unui număr limitat de produse cu impact ridicat asupra mediului, în conformitate cu logica „proiectului-pilot", și consideră că această inițiativă reprezintă un pas important pentru crearea unei economii cu adevărat durabile, în cadrul planului de acțiune pentru economia circulară ([8]) și pentru completarea strategiei privind materialele plastice ([9]). Cu toate acestea, CESE consideră că inițiativa Comisiei ar putea fi mai ambițioasă, prin extinderea listei la toate acele produse durabile deja disponibile cantitativ și la un preț corespunzător (de exemplu, capsulele pentru cafea) și prin garantarea faptului că produsele respective respectă cerințele EFSA în materie de protecție a sănătății.

4.4. CESE consideră adecvată propunerea de restricționare a comercializării numai în cazul în care există deja produse alternative durabile, sigure pentru mediul înconjurător și pentru oameni și accesibile consumatorilor.

4.5. Pentru a rezolva problema acumulării de deșeuri de materiale plastice, sunt importante, în afară de gestionarea deșeurilor, atât modelele de consum, cât și cel de producție. Din acest motiv, este esențial ca guvernele naționale să pună în aplicare toate instrumentele necesare pentru a încuraja utilizarea de produse din materiale plastice durabile, promovând și sprijinind procesele de producție și de consum cele mai eficiente. În același timp, este importantă sensibilizarea cetățenilor, începând cu vârsta școlară, astfel încât să acționeze în mod responsabil și să participe la colectarea selectivă a deșeurilor.

4.6. Produsele din plastic de unică folosință sunt produse cu risc ridicat de răspândire în mediul înconjurător, independent de voința multor consumatori și de eficiența sistemelor de gestionare și de reciclare a deșeurilor. Imposibilitatea de a crea un mecanism de colectare și reciclare a deșeurilor eficient în proporție de 100 % presupune crearea unor produse alternative durabile, cât mai curând cu putință, și luarea de măsuri pentru a reduce nivelul de poluare generat ([10]).

4.7. Proiectarea ecologică reprezintă un factor-cheie în crearea de produse biocompatibile care să ofere o alternativă în raport cu cele care sunt mai poluante. Comitetul recomandă ca, în noul cadru financiar al UE, să se investească resurse adecvate în acest sector, în special prin intermediul noului program Orizont. CESE consideră că inovarea ecologică în domeniul materialelor bioplastice și a materiilor prime secundare ori utilizarea enzimelor precum „PETase", capabile „să mănânce" materialele plastice, poate reprezenta o valoare adăugată pentru întreaga Uniune, din punct de vedere economic, social și de mediu.

([8]) JO C 264, 20.7.2016, p. 98, JO C 367, 10.10.2018, p. 97.
([9]) JO C 283, 10.8.2018, p. 61.
([10]) JO C 230, 14.7.2015, p. 33.

4.8. Comitetul recomandă o abordare specifică pentru produsele din plastic care urmează a fi transformate în materii prime secundare. În special, este important ca materialele plastice să nu conțină aditivi chimici toxici care le-ar putea împiedica reciclarea, provocând daune oamenilor, întreprinderilor și mediului înconjurător. De asemenea, este important să se stabilească un „sfârșit al ciclului de viață", având în vedere că nu pot fi reciclate la infinit.

4.9. CESE consideră că una dintre limitările cele mai evidente ale inițiativei constă în lipsa unei reglementări care să completeze conceptul de „biodegradabilitate". În realitate, **faptul că un produs din plastic este biodegradabil nu înseamnă că este durabil din punct de vedere ecologic**. Produsele din plastic, în special produsele din plastic de unică folosință, pot fi transformate în microplastice, contaminând mediul și intrând în lanțul alimentar. Din acest motiv, Comitetul recomandă să se intervină cât mai curând pentru a se clarifica principiul conform căruia toate produsele din plastic „biodegradabile" trebuie să fie și „**compostabile**", adică să nu fie toxice și nici nocive pentru mediu. În acest context, este esențial să se stabilească, de asemenea, termene specifice de biodegradabilitate pe mare și pe uscat, în conformitate cu norma armonizată EN 13432 ([11]). În cele din urmă, este esențial să se creeze o etichetă europeană, cu mecanisme de control adecvate pentru evitarea fraudelor.

4.10. CESE sprijină propunerea de încurajare a returnării echipamentelor de pescuit care conțin plastic prin stimulente acordate pescarilor. Comitetul constată că activitatea de separare a deșeurilor nu este nici ușoară, nici de scurtă durată și, de aceea, se așteaptă ca stimulentele să fie adecvate în raport cu timpul investit de pescari pentru a separa deșeurile.

4.10.1. Această măsură ar trebui extinsă la returnarea tuturor deșeurilor colectate în timpul activității de pescuit pentru care, în conformitate cu legile în vigoare, pescarii sunt obligați să plătească pentru a le descărca în porturi. Acest lucru înseamnă că, în prezent, pescarii plătesc pentru a curăța marea și pentru a descărca pe uscat deșeuri pe care nu le-au produs, ci le-au colectat. Din acest motiv, se recomandă revizuirea măsurilor actuale în domeniul gestionării deșeurilor, în cadrul noului Fond european pentru pescuit 2021-2026, favorizând comportamentele proactive și responsabile.

4.10.2. Întrucât există cantități semnificative de deșeuri, atât plutitoare, cât și submerse, pescarii pot reprezenta o valoare adăugată importantă pentru colectarea lor. Introducerea recentă a unor limite pentru mai multe stocuri de pescuit permite ca aceste stimulente să fie considerate un element de compensare economică ([12]). Astfel, activitatea de curățare, după asigurarea unei formări adecvate și implicarea directă a asociațiilor de pescari, ar putea deveni o altă activitate economică interesantă, ca și pescuitul turistic (economia albastră), foarte practicat în perioadele de întrerupere naturală a pescuitului. Această măsură ar trebui inclusă în noul Fond european pentru pescuit, iar punerea sa în aplicare ar trebui să facă obiectul unei inițiative legislative specifice europene.

4.11. Comitetul este de acord cu introducerea schemei de răspundere extinsă a producătorilor, care este în concordanță cu principiul „poluatorul plătește". Până în prezent, alte sectoare de producție (turismul ([13]), transportul maritim, pescuitul) și cetățenii (prin taxe mai mari aplicate pentru colectarea, gestionarea și reciclarea deșeurilor) au plătit costurile legate de poluarea mării. Atunci când schema va fi pusă în aplicare, va fi important să se asigure faptul că acest principiu se aplică întreprinderilor ce produc efectiv produse poluante și că nu se va reflecta în prețul final plătit de consumatori ([14]).

4.12. În conformitate cu criteriile stabilite în Directiva 2004/35/CE ([15]), Comitetul invită Comisia și statele membre să evalueze posibilitatea reducerii sarcinilor economice pentru întreprinderile care desfășoară acțiuni confirmate de recuperare directă, legate de poluarea generată de produsele lor (de exemplu, sistem de ambalaje returnabile). Deși este de competența directă a autorităților naționale, ar trebui ca și evaluarea acestor bune practici să facă obiectul unui control european la al doilea nivel.

4.13. CESE este conștient de faptul că tranziția către economia circulară va implica o serie de costuri ridicate pentru multe întreprinderi. Din acest motiv, Comitetul speră că procesul respectiv, indispensabil din punctul de vedere al mediului, va fi însoțit de stimulente financiare și fiscale care să permită întreprinderilor să ducă la bun sfârșit procesul de tranziție la o producție durabilă. Este important ca acest proces să fie gestionat și monitorizat la nivel european, pentru evitarea situațiilor de concurență neloială pe piața internă.

([11]) Norma UNI EN 13432: 2002 este o normă armonizată a Comitetului European de Standardizare referitoare la caracteristicile pe care trebuie să le aibă un material pentru a putea fi definit ca fiind biodegradabil sau compostabil.
([12]) JO C 283, 10.8.2018, p. 61.
([13]) JO C 209, 30.6.2017, p. 1.
([14]) JO C 81, 2.3.2018, p. 22.
([15]) Directiva 2004/35/CE stabilește principiul „poluatorul plătește". Aceasta înseamnă că o întreprindere care cauzează daune mediului răspunde pentru acestea și, prin urmare, trebuie să ia măsurile de prevenire sau de reparare necesare și să suporte toate costurile aferente.

4.14. Tranziția către economia circulară poate reprezenta o oportunitate pentru întreaga Uniune Europeană în ceea ce privește competitivitatea și ocuparea forței de muncă. Pentru a profita de această oportunitate, este necesar să se dezvolte un sistem avansat de educație și de formare. Aceasta implică, de asemenea, un sistem adecvat de politici active în domeniul muncii, pentru a actualiza competențele lucrătorilor.

4.15. Comitetul împărtășește ideea elaborării unei directive pentru ca fiecare stat membru să pună în aplicare reglementarea în conformitate cu particularitățile sale naționale, deși ar fi important să se limiteze, cât mai curând posibil, diferențele în ceea ce privește autorizațiile și sancțiunile ([16]). În acest context, este esențial ca guvernele naționale să implice **societatea civilă organizată** în toate etapele, începând de la pregătirea legislației până la punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea acesteia. În ceea ce privește punerea în aplicare a directivei, deși în unele cazuri există limite de timp pentru atingerea obiectivelor stabilite, în multe alte cazuri (cum ar fi, de exemplu, reciclarea PET) nu au fost stabilite calendare concrete. CESE consideră că lipsa unor date clare și uniforme pentru toți poate spori situațiile de dezechilibru în etapa de transpunere a reglementărilor.

4.16. Comitetul atrage atenția asupra faptului că mecanismele de monitorizare sunt deja active și validate (metoda cuantificării). Din acest motiv, se recomandă ca revizuirea directivei să se realizeze din trei în trei ani, și nu din șase în șase ani, astfel cum prevede propunerea inițială. Această măsură ar permite rezolvarea eventualelor probleme care ar putea apărea în timpul etapei de punere în aplicare și, după caz, ar permite modificarea sau extinderea listei celor 10 produse din plastic de unică folosință, în funcție de stadiul punerii în aplicare a directivei și de evoluțiile din domeniul proiectării ecologice.

5. **Observații specifice**

5.1. Potrivit Programului Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) ([17]), 80 % dintre deșeurile acumulate în mări și oceane au fost produse pe uscat și sunt transportate de râuri până în mare. Acest lucru implică necesitatea de a se interveni cu măsuri din ce în ce mai coordonate pentru a se evita ca deșeurile să ajungă în mare. Acțiunile întreprinse în ceea ce privește produsele din plastic de unică folosință vor îmbunătăți situația lacurilor și a râurilor; cu toate acestea, nu există previziuni specifice în ceea ce privește echipamentele de pescuit. Din acest motiv, CESE recomandă extinderea acestei reglementări la lacuri și la râuri, prin intermediul unei strategii europene pentru o gestionare mai durabilă a apelor interioare.

5.2. În ceea ce privește riscurile hidrogeologice și ecologice, contractele de râu ([18]) constituie o bună practică de mare succes, foarte răspândită în Europa, care poate fi foarte eficientă pentru gestionarea apelor interioare. Forța acestui instrument constă în guvernanța deschisă, care permite implicarea la nivel teritorial a tuturor agenților publici și privați și a societății civile organizate. Aceste experiențe ar trebui colectate prin crearea unei baze de date europene, pentru a facilita o dezvoltare organică și structurată în întreaga UE. În conformitate cu noul program Orizont Europa, potrivit căruia 35 % din buget ar trebui să fie alocat acțiunilor care vizează clima și mediul, Comitetul recomandă ca respectivele contracte să constituie o condiție esențială pentru accesul la anumite fonduri europene în materie de cercetare și inovare pentru durabilitatea mediului și la fondurile destinate protecției teritoriale, în chestiuni legate de riscul hidrogeologic și ecologic (cum ar fi Interreg).

5.3. Comitetul consideră esențială o acțiune a directivei coerentă și coordonată cu restul legislației UE în domeniul deșeurilor și al apei: Directiva-cadru privind deșeurile ([19]), Directiva privind ambalajele și deșeurile de ambalaje ([20]), Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin ([21]) și Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale ([22]). O atenție deosebită ar trebui să se acorde reglementărilor europene în materie de gestionare a deșeurilor ([23]).

5.3.1. Este important să existe structuri corespunzătoare pentru gestionarea deșeurilor (de exemplu, colectarea separată a deșeurilor compostabile, pentru a fi prelucrate în mod eficient și corect în instalațiile de reciclare), însoțite de informații clare pentru consumatori. Separarea corectă va utiliza, de asemenea, tehnica de imprimare 3D, întrucât materialele plastice pot fi ușor utilizate ca materie primă pentru crearea de noi obiecte.

([16]) JO C 283, 10.8.2018, p. 61.
([17]) UNEP, *Marine plastic debris and microplastics* (Deșeuri marine de plastic și microplastic), 2016.
([18]) Contractele de râu reprezintă o bună practică care a apărut pentru prima dată în Franța, în anii 1990. În anul 2000, cu ocazia Forumului Mondial al Apei, s-a stabilit importanța și utilitatea acestor contracte. Într-o primă etapă, contractele de râu au avut drept obiectiv prevenirea riscului hidrogeologic. În ultimii ani, în multe țări ale UE, acestea au devenit un instrument fundamental pentru gestionarea responsabilă și durabilă a apelor interioare cu o abordare ascendentă.
([19]) Directiva 2008/98/CE.
([20]) Directiva 1994/62/CE.
([21]) Directiva 2008/56/CE.
([22]) Directiva 91/271/CEE.
([23]) Directiva 2008/98/CE.

5.3.2. Deși nu fac parte din produsele de plastic de unică folosință, Comitetul invită Comisia să ia în considerare fenomenul din ce în ce mai amplu al biofiltrelor prezente pe multe plaje europene, în urma deficiențelor de gestionare a apelor reziduale.

5.4. Digitalizarea poate fi un aliat puternic în combaterea poluării și în favoarea unei economii durabile. Introducerea sistemelor de etichetare și de trasabilitate pentru produsele din plastic ar putea constitui o valoare adăugată în procesele de gestionare și de reciclare a deșeurilor. Crearea unui *logo* specific ar putea consolida încrederea consumatorilor, în special în ceea ce privește produsele fabricate cu materii prime secundare ([24]).

5.5. Comitetul recomandă crearea unui cadru comun și de înaltă calitate pentru certificările în domeniul mediului. Această inițiativă este esențială pentru a permite întreprinderilor să atingă cele mai înalte standarde de durabilitate, evitând suprapunerea cerințelor și sarcinile economice suplimentare.

5.6. CESE ridică din nou problema diferitelor sisteme portuare existente în UE ([25]). În Europa există sute de porturi mici, care reprezintă un factor-cheie pentru dezvoltarea micilor comunități locale care trăiesc de pe urma mării și a pescuitului. Propunerea Comisiei prevede un proces de modernizare (a metodei, a tehnologiei și a infrastructurii), care cu greu poate fi realizat la nivel local fără sprijinul financiar al Uniunii Europene. Acest proces este fundamental pentru contracararea fenomenelor de depopulare și pentru menținerea particularităților de producție locale și, totodată, a comunităților în sine.

5.6.1. Comitetul recomandă ca fondurile colectate ca urmare a răspunderii extinse a producătorului, în temeiul Directivei (UE) 2018/851, să fie utilizate, de asemenea, pentru reînnoirea infrastructurilor portuare în conformitate cu cele mai înalte standarde de colectare și de gestionare a deșeurilor. În același timp, Comitetul consideră că este esențial să se implice instituțiile și societatea civilă la nivel local, printr-o abordare specifică, ce vizează municipalitățile micilor localități de coastă (cu mai puțin de 5 000 de locuitori), pentru ca acestea să identifice împreună soluții comune și mai puțin costisitoare pe termen lung.

5.7. CESE, împreună cu Comisia, dispune de o platformă privind economia circulară ([26]) care a obținut deja rezultate semnificative, înlesnind colectarea și schimbul intens de experiențe și bune practici existente, între diferiții agenți implicați deja, și favorizând diseminarea și reproducerea lor. Această platformă reprezintă un instrument fundamental, care merită să fie mai bine cunoscut.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([24]) JO C 283, 10.8.2018, p. 61.
([25]) JO C 288, 31.8.2017, p. 68.
([26]) https://circulareconomy.europa.eu/platform/en.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013 ale Parlamentului European și ale Consiliului

[COM(2018) 392 final – 2018/0216 (COD)]

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013

[COM(2018) 393 final – 2018/0217 (COD)]

și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, a Regulamentului (UE) nr. 1151/2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, a Regulamentului (UE) nr. 251/2014 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate, a Regulamentului (UE) nr. 228/2013 privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea regiunilor ultraperiferice ale Uniunii și a Regulamentului (UE) nr. 229/2013 privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea insulelor mici din Marea Egee

[COM(2018) 394 final – 2018/0218 (COD)]

(2019/C 62/35)

Raportor: **John BRYAN**

Sesizare	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 22.6.2018
Temei juridic	Articolul 43 alineatul (2) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	22.5.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	201/11/19
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. O politică agricolă comună puternică, cu un buget al PAC puternic, bazat pe modelul european de agricultură și de producție de alimente, care să sprijine o politică agricolă europeană și un sector agricol durabile din punct de vedere economic, social și al mediului, să implice cele mai înalte standarde și să contribuie la asigurarea competitivității sectorului agricol, este deosebit de importantă pentru Uniunea Europeană și toți cetățenii săi. Modernizarea și simplificarea PAC în această reformă este esențială pentru ca aceasta să fie mai adecvată scopului de a răspunde necesităților de a avea în întreaga Europă un sector agricol mai durabil și viabil și pentru a aborda noile provocări privind schimbările climatice și mediul.

1.2. Propunerile de reducere a bugetului PAC sunt inacceptabile. Menținerea unui pachet financiar corespunzător pentru politica agricolă comună este o condiție prealabilă pentru durabilitatea (economică, de mediu și socială) a agriculturii din UE, pentru a păstra locurile de muncă și pentru asigurarea veniturilor și producției de bunuri publice de mediu, contribuind

astfel în mod decisiv la vitalitatea mediului rural și la stabilitatea economiei, în ansamblu. CESE susține punctul de vedere potrivit căruia bugetul UE ar trebui să fie majorat la 1,3 % din VNB pentru a asigura finanțarea adecvată a PAC și a noilor obiective de politică și provocărilor identificate.

1.3. CESE salută noua direcție propusă pentru PAC cu privire la subsidiaritate, cu o mai mare responsabilitate și flexibilitate pentru statele membre prin planuri strategice PAC și un nou model de performanță. Cu toate acestea, CESE dorește să se asigure că PAC rămâne o politică comună în toate statele membre și că piața unică este păstrată pe deplin. Este esențial să se mențină structura actuală a PAC bazată pe doi piloni, cu plăți directe substanțiale în cadrul pilonului I pentru a sprijini veniturile fermelor, și cu măsuri de dezvoltare rurală în cadrul pilonului II pentru a sprijini sectoarele, regiunile și infrastructurile sociale vulnerabile și a facilita tranziția la ferme mai durabile și inovatoare. Organizarea comună a piețelor agricole și o piață unică eficace sunt, de asemenea, esențiale.

1.4. Accentul sporit și un nivel mai ridicat de ambiție în ceea ce privește propunerile privind PAC referitoare la mediu și schimbările climatice sunt pozitive. Obiectivele specifice sunt clare și puternice, acoperind aspecte-cheie cum ar fi apa, aerul și solul, precum și peisajul și biodiversitatea, dar și producția durabilă de alimente de calitate. Măsurile prevăzute în textul regulamentului – pentru atingerea acestor obiective – trebuie însă descrise și precizate mult mai clar. Pentru realizarea acestor obiective, este esențial să se dispună de un buget adecvat al PAC, însoțit de stimulente financiare corespunzătoare pentru fermieri.

1.5. 40 % din cheltuielile agricole trebuie să servească obiectivelor UE în materie de schimbări climatice. CESE salută acest obiectiv, dar se așteaptă ca UE să stabilească în acest scop un set de măsuri clar definit.

1.6. După ce au fost promise în câteva reforme anterioare ale PAC, CESE este ferm convins că angajamentele privind simplificarea la nivel de fermă trebuie să fie îndeplinite în această reformă. Cu toate acestea, CESE este preocupat de faptul că noua subsidiaritate și condiționalitate care implică planuri strategice ale PAC pentru pilonul I și pilonul II, precum și cerințele legale suplimentare în materie de gestionare (SMR) și bunele condiții agricole și de mediu (GAEC) mai degrabă vor spori decât vor reduce volumul de sarcină birocratică exercitată asupra fermierilor individuali.

1.7. Plățile directe din cadrul pilonului I al PAC și finanțarea prin pilonul II trebuie să fie protejate pe deplin pentru a asigura exploatații viabile și durabile. Plățile directe ar trebui să ajungă doar la fermierii veritabili și ar trebui să se adopte la nivelul UE criterii clare și obiective pentru a defini mai bine un fermier veritabil.

1.8. Sprijinul sporit pentru reînnoirea generațiilor și pentru tinerii fermieri este pozitiv. Este necesar ca această creștere a ajutorului să fie însoțită de măsuri suplimentare, care să permită o veritabilă reînnoire a generațiilor.

1.9. Orice propuneri privind convergența internă sau externă, aplatizarea, degresivitatea și redistribuirea trebuie să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii și nu se poate permite ca ele să submineze unitățile agricole viabile și să erodeze condițiile de concurență echitabilă și competitivitatea fermierilor din diferitele regiuni ale UE.

1.10. Orice reduceri de fonduri din cadrul pilonului II al PAC sunt inacceptabile, deoarece un program de dezvoltare rurală puternic este esențial pentru a sprijini zonele și sectoarele mai vulnerabile, și pentru o dezvoltare teritorială mai echilibrată.

2. **Aspecte-cheie în reforma PAC 2021-2027**

Introducere

2.1. CESE întâmpină cu interes propunerile legislative privind reforma PAC și, în special, accentul sporit și obiectivele ambițioase în ce privește schimbările climatice și mediul; se opune reducerilor bugetului PAC, deoarece un buget puternic este necesar pentru un sector agricol durabil și pentru a menține veniturile fermelor; ia notă de modificările privind subsidiaritatea și consideră că trebuie să aibă loc o simplificare reală la nivel de fermă.

2.2. CESE emite prezentul aviz cu privire la propunerile legislative, cu o listă a propunerilor detaliate de modificări și amendamente și solicită ca acest aviz să fie luat în considerare în viitoarea dezbatere din cadrul Parlamentului European și al Consiliului.

Modelul european de agricultură și de producție de alimente

2.3. O PAC puternică care sprijină o politică agricolă europeană și un sector agricol durabile din punct de vedere economic, social și al mediului este esențială pentru Uniunea Europeană în ceea ce privește securitatea alimentară și suveranitatea alimentară și, de asemenea, pentru a răspunde cererii tot mai mari de produse alimentare de mai bună calitate care vine din partea celor 512 milioane de cetățeni ai Uniunii ([1]). În plus, UE trebuie să țină seama de creșterea populației mondiale, estimată să ajungă la 9,5 miliarde până în 2050, din care 3 miliarde trăiesc în zone expuse stresului hidric, ceea ce duce la deficit alimentar crescut și foamete. CESE consideră necesar ca UE să se concentreze pe transferul de cunoștințe și pe schimbul de experiență cu privire la modul în care se pot produce alimente mai multe și mai bune, la nivel local și în mod durabil, și în alte părți ale lumii.

2.4. PAC trebuie să realizeze, pentru toți cetățenii europeni, obiectivele inițiale stabilite în Tratatul de la Roma și, de asemenea, să răspundă noilor provocări privind clima și dezvoltarea prevăzute în angajamentele UE asumate în cadrul Acordului de la Paris și să îndeplinească obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU.

2.5. CESE este ferm convins că PAC 2021-2027 trebuie să sprijine și să faciliteze, în întreaga Europă, modelul european de agricultură și de producție de alimente care implică structura exploatațiilor familiale, cooperativelor, grupurilor de producători și a altor forme de agricultură și produsele alimentare produse la cele mai înalte standarde din lume ([2]). Noua PAC trebuie să abordeze mai bine problema veniturilor mici din agricultură și a eliminării discrepanței tot mai mari dintre veniturile fermierilor și salariile din cadrul celorlalte sectoare ale economiei ([3]). Modelul agricol european nu poate fi obținut în condițiile și la prețurile pieței mondiale. Modelul agricol european este amenințat astăzi mai mult ca niciodată de evoluțiile actuale și, de aceea, trebuie sprijinit și promovat printr-o PAC puternică ([4]).

2.6. Deși recunoaște beneficiile comerțului pentru sectorul agricol, este esențial ca politica agricolă a UE prin PAC să protejeze cel mai înalt nivel al standardelor în agricultură, producția de alimente, controalele de mediu, sănătate și securitate și drepturile fundamentale ale lucrătorilor în lume. CESE consideră că trebuie să existe o abordare mult mai coerentă a politicilor UE în ceea ce privește acordurile comerciale internaționale în sectorul agroalimentar și PAC ([5]). În timp ce PAC se străduiește să mențină cele mai înalte standarde în cadrul negocierilor comerciale, cum ar fi Mercosur, UE acceptă importuri de alimente care nu respectă standardele de siguranță alimentară ale UE și sunt produse cu respectarea unor standarde mai scăzute de mediu. Nu se poate permite ca globalizarea să submineze standardele, piețele europene și interesele cetățenilor UE.

2.6.1. Comitetul constată cu îngrijorare numărul mare de fermieri din Regatul Unit care au votat pentru Brexit, aparent din cauza ingerinței și complexității funcționării PAC pe teren. Pentru a preveni probleme similare în alte state membre, care amplifică presiunea populistă și anti-UE, CESE solicită Comisiei să se asigure că măsurile reale și practice de simplificare la nivel de fermă sunt o parte centrală a propunerilor PAC pentru perioada 2021-2027.

2.7. Date fiind diversitatea agriculturii europene, patrimoniul culinar și perspectivele de piață, diferența de calitate reprezintă un obiectiv strategic și parte integrantă a viitorului agriculturii europene, alături de eforturile de ameliorare a eficienței și competitivității. PAC trebuie, prin urmare, să ofere diferite modalități de promovare a politicii în domeniul calității, cum a fost cazul și în trecut. Pentru a atinge acest obiectiv, ar trebui pus accentul pe calitate atunci când se elaborează planurile strategice PAC.

2.8. Orice modificări propuse ale PAC, inclusiv subsidiaritatea, trebuie să garanteze că piața unică a UE nu este afectată și continuă să funcționeze ca o piață unică reală și eficace. Este esențial ca planurile strategice PAC de la nivel național să nu interfereze cu funcționarea pieței unice.

([1]) Eurostat – populația UE, 1 ianuarie 2017.
([2]) Avizul CESE – *O eventuală redefinire a politicii agricole comune* (JO C 288, 31.8.2017, p. 10).
([3]) Prezentare de R. Ramon Sumoy, DG AGRI, Unitatea C.1, în atenția grupului de studiu al CESE, la 25.6.2018.
([4]) JO C 354, 28.12.2010, p. 35.
([5]) JO C 283, 10.8.2018, p. 69 punctele 10.2, 10.3, 10.4.

Necesitatea unui buget puternic al PAC

2.9. Propunerile de reducere a bugetului PAC, de la 38 % din bugetul UE în perioada 2014-2020 la 28,5 % în perioada 2021-2027, sunt inacceptabile pentru CESE, în special în condițiile în care la nivelul bugetului total al UE se înregistrează o creștere. Reducerile bugetului PAC variază între 3 % și 4 %, exprimate în prețuri curente, și între 11 % și 16 %, exprimate în prețurile din 2018 (luând în considerare inflația de 2 % p.a.), în funcție de metoda de calcul utilizată ([6]). Pentru fondurile de dezvoltare rurală, reducerile propuse, exprimate în prețuri din 2018, depășesc 25 %.

1 000 EUR	2014-2020 (UE-28+FED)	7*2020 UE-27+FED	2014-2020 (UE-27+FED)	2021-2027	% modificare vs UE-27 2020*7	% modificare vs UE-27 2014-2020
CFM (Prețuri actuale)	1 115 919	1 151 866	1 063 101	1 279 408	+ 11 %	+ 20 %
% VNB	1,03 %	1,14 %	1,16 %	1,11 %		
PAC (Prețuri actuale)	420 015	394 659	391 849	378 920	– 4 %	– 3 %
CFM (Prețuri 2018)	1 136 105	1 107 138	1 082 320	1 134 583	+ 2 %	+ 5 %
PAC (Prețuri 2018)	428 354	379 334	399 608	336 623	– 11 %	– 16 %

Sursa: Document de lucru al Comisiei Europene privind comparația dintre CFM 2021-2027 și CFM 2014-2020.

2.10. În conformitate cu avizul Comisiei pentru bugete a PE, CESE consideră cu toată convingerea că bugetul UE ar trebui să fie majorat la 1,3 % din VNB. Bugetul PAC ar trebui să își păstreze procentul actual de finanțare de la bugetul UE. Acest lucru ar asigura o finanțare adecvată a bugetului PAC, în vederea îndeplinirii obiectivelor și ambițiilor PAC, precum și soluționării celorlalte provocări majore, cum ar fi Brexit. Fără un buget al PAC finanțat în mod adecvat, nu este posibilă realizarea obiectivelor prezentate de Comisie în propunerile legislative.

2.11. Reducerile bugetului PAC nu sunt în conformitate cu obiectivele de politică ale PAC prevăzute la articolul 39 din TFUE, în special:

— asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea venitului individual al lucrătorilor din agricultură;

— asigurarea unor prețuri rezonabile de livrare către consumatori.

CESE se opune ferm reducerilor finanțării din cadrul pilonului II al PAC (FEADR) prevăzute în propuneri, întrucât ele ar afecta în mod disproporționat acele state membre în care ponderea celui de-al doilea pilon din bugetul global al PAC este comparativ mai mare, și subliniază faptul că finanțarea din cadrul pilonului II sprijină sectoarele și zonele mai vulnerabile, precum și investițiile, modernizarea, învățarea, eficiența resurselor și bunăstarea animalelor din sectorul agricol european.

([6]) Document de lucru al UE privind comparația dintre propunerile privind CFM 2021-2027 și CFM 2014-2020.

Transferurile între piloni și cofinanțarea

2.12. CESE este preocupat de nivelul de flexibilitate permis statelor membre cu privire la transferul de fonduri între pilonii PAC. Pentru a împiedica statele membre să evite îndeplinirea obligațiilor care le revin privind cofinanțarea în cadrul pilonului II, CESE consideră că statelor membre ar trebui să li se permită să utilizeze flexibilitatea pentru a transfera fonduri între piloni numai dacă ele cofinanțează complet aceste transferuri. CESE nu este de acord să se permită statelor membre să transfere fonduri din pilonul II în pilonul I ([7]).

Structura PAC și noile măsuri

2.13. Propunerile legislative mențin componentele-cheie ale PAC [pilonul I al PAC privind plățile directe, pilonul II al PAC privind măsurile de dezvoltare rurală și organizarea comună a piețelor agricole (OCP) care implică măsuri de sprijinire a pieței], în conformitate cu promisiunea făcută de comisarul Hogan că această reformă constituie mai degrabă o evoluție decât o revoluție.

2.14. CESE salută propunerea prevăzută la articolul 14 de a prevedea în total patru tipuri de plăți decuplate și plăți cuplate, care ar trebui să contribuie la stabilizarea veniturilor:

— „sprijinul de bază pentru venit” – important: CESE propune ca formularea „pentru sustenabilitate” să fie eliminată de aici și inclusă în titlul articolului 14, având în vedere faptul că o durabilitate sporită și suficientă nu poate fi realizată decât printr-o combinație cu adevărat echilibrată a tuturor celor patru plăți decuplate;

— „sprijinul redistributiv complementar” – și aici se recomandă eliminarea formulării „pentru durabilitate” și includerea sa în titlu;

— „sprijinul complementar pentru venit pentru tinerii fermieri”, precum și

— „schemele pentru climă și mediu”.

2.15. Propunerile cuprind măsuri noi privind condiționalitatea suplimentară legată de mediu și de schimbările climatice pentru toate plățile din cadrul PAC (pilonul I și pilonul II), precum și propuneri noi privind subsidiaritatea, odată cu un nou model de performanță (planurile strategice PAC), conceput pentru a le acorda statelor membre mult mai multă responsabilitate și flexibilitate în ceea ce privește modul în care îndeplinesc obiectivele specifice, modul în care abordează domeniile problematice specifice și modul în care pun în aplicare măsuri de asigurare a conformității. Un grad mai ridicat de subsidiaritate nu ar trebui să ducă la o creștere a renaționalizării, ci, în orice caz, la o adaptare a măsurilor generale la împrejurările specifice ale fiecărui teritoriu.

2.16. CESE salută menținerea aspectelor-cheie ale PAC în ceea ce privește plățile din cadrul pilonului I și al pilonului II, subliniind importanța plăților directe pentru fermieri și veniturile fermelor și, de asemenea, salută accentul sporit pus pe condiționalitatea legată de mediu și de schimbările climatice și pe performanță.

Ambiția sporită în ceea ce privește mediul și schimbările climatice

2.17. CESE reamintește faptul că fermierii contribuie deja la protecția mediului și a climei, și acceptă totodată accentul sporit și nivelul mai ridicat de ambiție în ceea ce privește propunerile privind mediul și schimbările climatice și alinierea la angajamentele UE asumate în cadrul Acordului de la Paris și la obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD). Cu toate acestea, CESE subliniază faptul că realizarea acestor obiective ambițioase nu ar trebui să afecteze competitivitatea sectorului și că ea va necesita un buget adecvat al PAC.

2.18. Societatea solicită ca producția de alimente și agricultura să fie durabile din punctul de vedere al mediului și este esențial ca PAC să fie modernizată și axată pe realizarea acestor cerințe. Durabilitatea constă în trei aspecte indisociabile: cel economic, cel social și cel de mediu, toate trei fiind la fel de importante. Performanța în ceea ce privește îngrijirea mediului și măsurile în domeniul schimbărilor climatice sunt esențiale în noua PAC. CESE salută faptul că unul dintre cele trei obiective generale prevăzute în propuneri constă în „stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă” ([8]). Astfel de măsuri trebuie să dispună de un sprijin bugetar suficient, care să nu compromită rentabilitatea generală a exploatațiilor agricole familiale.

([7]) JO C 283, 10.8.2018, p. 69, punctul 7.13.
([8]) COM(2018) 392 final, articolul 5 – Obiective generale, p. 41.

2.19. CESE salută faptul că, dintre cele nouă obiective specifice prevăzute în propuneri, trei sunt dedicate îmbunătățirilor în ceea ce privește mediul și combaterea schimbărilor climatice. În mod specific, aceste propuneri:

— contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, precum și la energia sustenabilă;

— promovează dezvoltarea sustenabilă și gospodărirea eficientă a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul;

— contribuie la protejarea biodiversității, îmbunătățesc serviciile ecosistemice și conservă habitatele și peisajele;

— este esențial ca acțiunile și programele relevante din cadrul schemelor pentru climă și mediu să fie susținute de o componentă stimulativă care ar încuraja utilizarea lor în rândul fermierilor și ar trimite un semnal puternic către public.

2.20. Noua „abordare la nivelul întregii PAC", care va fi acoperită în planurile strategice ale statelor membre, este prevăzută să implice intervenții și condiționalitate atât în cadrul pilonului I, cât și în cadrul pilonului II al PAC. Noua condiționalitate sporită implică propuneri suplimentare privind ecocondiționalitatea și ecologizarea, care acoperă:

— atenuarea schimbărilor climatice, precum menținerea pajiștilor permanente, protejarea adecvată a zonelor umede și a turbăriilor, interdicția de a incendia miriștile arabile;

— protecția apei, prin punerea în aplicare a politicii comunitare în domeniul apei, controlul poluării cu fosfați, Directiva privind nitrații și crearea de zone tampon de-a lungul cursurilor de apă, precum și utilizarea instrumentului pentru sustenabilitatea fermelor în ceea ce privește utilizarea nutrienților (planuri de gestionare a nutrienților);

— protecția și calitatea solurilor, axate pe gestionarea aratului în scopul reducerii riscului de degradare a solului, fără soluri goale în perioadele cele mai sensibile și rotația culturilor.

2.21. În ceea ce privește biodiversitatea și peisajul, propunerile privind condiționalitatea stabilesc detaliile privind conservarea păsărilor sălbatice, a habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică: un procentaj minim din suprafața agricolă dedicat zonelor sau elementelor neproductive, menținerea particularităților topografice, interzicerea tăierii gardurilor vii și a arborilor în perioada de reproducere și creștere a păsărilor și măsuri pentru evitarea speciilor invazive (GAEC 9), crearea de zone tampon de-a lungul cursurilor de apă (GAEC 4) sau rotația culturilor (GAEC 8). Cu toate acestea, CESE propune ca UE să stabilească indicatori cantitativi clari pentru GAEC, care trebuie să fie obligatorii pentru statele membre.

2.22. CESE salută cerința prin care statele membre trebuie să cheltuiască cel puțin 30 % din bugetul FEADR pentru intervenții care vizează în mod direct mediul și schimbările climatice și 40 % din bugetul total (FEGA și FEADR) trebuie să fie relevant pentru schimbările climatice.

2.23. 40 % din cheltuielile agricole trebuie să servească obiectivelor UE în materie de schimbări climatice. CESE salută acest obiectiv, dar se așteaptă ca UE să stabilească în acest scop un set de măsuri clar definit.

2.24. CESE subliniază că este extrem de important ca planurile strategice ale statelor membre să acorde prioritate intervențiilor în materie de mediu și schimbări climatice, care contribuie la reziliența și rentabilitatea pe termen lung a fermelor și și menținerea locurilor de muncă, și ca punerea în aplicare să se axeze pe realizarea obiectivelor.

Subsidiaritatea – planurile strategice PAC și noul model de performanță

2.25. CESE sprijină conceptul de schimbare a orientării politicii agricole comune de la conformitate la performanță și ideea de a acorda statelor membre mai multă flexibilitate și mai multe responsabilități, prin intermediul subsidiarității în cadrul noului model de performanță și al planurilor strategice PAC.

2.26. Cu toate acestea, CESE dorește să se asigure că PAC rămâne o politică comună în toate statele membre și că piața unică este păstrată pe deplin. Planurile strategice PAC nu le pot permite statelor membre să renațională pieţele sau să creeze bariere sau restricții pentru concurența loială pe piața unică. În niciun caz, punerea în aplicare a acestor planuri strategice nu poate fi considerată drept un pas către cofinanțarea întregii PAC.

2.27. Este extrem de important să se mențină condiții de concurență echitabile în ceea ce privește punerea în aplicare la nivel de fermă, în special în legătură cu ecocondiționalitatea și GAEC. Statele membre și regiunile trebuie să fie împiedicate să adopte o suprareglementare sau variante mai puțin ambițioase ale planurilor de punere în aplicare.

2.28. CESE salută cerința prevăzută în planurile strategice PAC ca statele membre să poată contribui mai mult la îndeplinirea obiectivelor specifice prevăzute în materie de mediu și schimbări climatice. Fermierii ar trebui să aibă posibilitatea de a alege o serie de măsuri pentru a se adapta mai bine la circumstanțele lor specifice (de exemplu, rotația culturilor nu este posibilă pe plantațiile de orez sau în cazul culturilor multianuale sau permanente).

2.29. Propunerea prin care li se impune statelor membre să dezvolte și să prezinte planuri strategice PAC atât pentru pilonul I, cât și pentru pilonul II, va fi mai complexă decât sistemul actual. Este esențial să nu se permită ca această cerință să întârzie punerea în aplicare și în niciun caz aceasta nu poate întârzia efectuarea eficientă și în timp util a plăților directe pentru fermieri. Ar trebui ca regiunile să fie implicate, iar cunoștințele lor de specialitate să fie valorificate la maximum.

2.30. Pe lângă elementele-cheie prevăzute în propuneri, CESE propune ca planurile strategice PAC la nivel de stat membru să abordeze următoarele aspecte:

— modul în care un stat membru abordează o problemă specifică fiecărei țări în statul respectiv, de exemplu abandonarea terenurilor/deșertificarea în unele părți din Europa de Sud, calitatea apei/nitrați în unele părți din Europa de Nord-Vest, declinul biodiversității în Europa;

— un plan la nivel de stat membru cu privire la simplificarea la nivel de fermă;

— plan de realizare și termene de plată pentru toate plățile din cadrul PAC;

— sistem de stimulente pentru buna performanță realizată în materie de mediu și combatere a schimbărilor climatice;

— obiective de performanță și de realizare la nivel național.

Simplificarea și condiționalitatea

2.31. CESE sprijină ferm simplificarea și solicită ca angajamentul politic asumat în acest sens să fie realizat la nivel de fermă în cadrul noilor propuneri privind PAC. Deși recunoaște elementele pozitive, modul de funcționare propus de noul model de performanță, condiționalitatea sporită, introducerea de indicatori în pilonul I și obligația de a elabora planuri strategice detaliate pentru PAC sunt deosebit de îngrijorătoare și contravin obiectivului de a realiza o simplificare reală.

2.32. În ciuda acțiunilor pozitive în ceea ce privește simplificarea din cadrul Regulamentului Omnibus, extinderea sistemului de „cartonașe galbene” și adoptarea unei tehnologii prin satelit pentru controlul suprafețelor, propunerile privind PAC mențin în continuare un volum mare de cerințe detaliate, cu o sarcină birocratică considerabilă pentru fermierii individuali, marea majoritate a acestora funcționând ca operatori unici și fiind supuși unei presiuni puternice în ceea ce privește veniturile.

2.33. CESE este preocupat de faptul că, în abordarea adoptată de propunerile Comisiei, se constată o contradicție între simplificare și subsidiaritate. Pe de o parte, Comisia este în favoarea simplificării, pe de altă parte, propunerile cu privire la noul model de performanță și la planurile strategice PAC extinse atât asupra pilonului I, cât și asupra pilonului II, precum și cerințele legale suplimentare în materie de gestionare (SMR) mai detaliate și cerințele privind GAEC (anexa III) ([9]) la nivel de fermă vor face ca punerea în aplicare a politicii să fie mai complexă și mai birocratică, atât la nivel de stat membru, cât și la nivel de fermă. Diferitele categorii de scutiri instituite în cadrul schemei privind plata pentru înverzire din 2014-2020 trebuie preluate în normele privind condiționalitatea aplicabile după 2020.

2.34. Pentru a realiza o simplificare reală la nivel de fermă, menținând în același timp un control complet și adecvat, este necesar să se reducă volumul și sarcina birocratică exercitată asupra fermierilor. Sistemul actual de realizare a PAC se bazează pe cerințe detaliate la nivelul UE și prevede controale stricte, penalități și măsuri de audit ([10]). Sistemul de control de la nivelul fermelor ar trebui revizuit și reconceput în totalitate: utilizare sporită a tehnologiilor, inspecții prin satelit și prin teledetecție, toleranță sporită, iar controalele nu ar trebui să întârzie plățile ([11]). În ceea ce privește creșterea gradului de utilizare a teledetecției, identificarea corectă a suprafeței eligibile ar trebui să revină, la rândul ei, autorităților responsabile pentru monitorizare.

([9]) COM(2018) 392 final, Anexa III – Norme privind condiționalitatea, în temeiul articolului 11.
([10]) COM(2018) 392 final, p. 3.
([11]) JO C 283, 10.8.2018, p. 69, punctele 1.9, 6.4.

2.35. Sistemul actual de inspecție și de sancțiuni este menit să detecteze și să sancționeze, nu să corecteze și să îmbunătățească. CESE propune conceptul dreptului de rectificare cu un model de lichidare introdus la nivel de fermă, care ar permite fermierilor să corecteze neconformitățile neintenționate fără sancțiuni administrative.

2.36. Există o mare nevoie de a continua simplificarea și de a reduce birocrația la nivelul UE și la nivelul statelor membre în legătură cu programele din cadrul pilonului II al PAC ([12]).

2.37. Statele membre ar trebui să aibă obligația de a întocmi, în cadrul planului lor strategic, o secțiune specifică privind simplificarea și modul în care propun să reducă sarcina birocratică asupra fermierilor și de a prezenta modul în care aceasta diferă de sistemul actual.

Reînnoirea generațiilor

2.38. CESE salută accentul sporit pus pe reînnoirea generațiilor și sprijinul suplimentar propus pentru tinerii fermieri, care au nevoie de acces mai ușor la terenuri, formare și finanțare. Este esențial să se ofere stimulente fermierilor care se pensionează și își transferă exploatația unui fermier tânăr.

3. **Propuneri specifice din partea CESE**

Fermierii veritabili

3.1. CESE sprijină ferm obiectivul prin care plățile directe ar trebui să ajungă doar la fermierii veritabili. Simplul drept de proprietate asupra terenurilor nu ar trebui să îi confere unei persoane dreptul de a primi plăți directe, dacă aceasta nu este fermier. Cu toate acestea, trebuie recunoscută situația, întrucât ar putea afecta practic toate fermele din UE.

3.2. CESE este de părere că definițiile esențiale, cum ar fi fermierii veritabili și criteriile de eligibilitate ar trebui să fie elaborate clar, în mod solid și uniform la nivelul UE, pentru a avea un mediu concurențial echitabil, pentru a preveni avantajul/dezavantajul competitiv și orice diluare a normelor comune.

3.3. Pe lângă examinarea evaluărilor veniturilor și a forței de muncă ocupate în ferme conform propunerilor, definiția fermierului veritabil ar trebui să fie extinsă pentru a include următoarele criterii obiective și nediscriminatorii: venit, active, timpul investit, producția și educația, printre altele. În conformitate cu recentele modificări aduse Regulamentului Omnibus, statele membre ar putea menține flexibilitatea în sensul unei mai bune orientări a eligibilității pentru sprijin. Prin urmare, ar trebui să fie posibil să se elaboreze un cadru comun, păstrând posibilitatea de a adapta definiția la nevoile și condițiile reale din statele membre.

Tinerii fermieri

3.4. CESE propune ca definiția unui tânăr fermier să fie revizuită, astfel încât să se asigure că plățile ajung doar la tinerii fermieri veritabili. Sprijinul pentru integrarea nou-veniților ar trebui să fie o măsură prioritară în cadrul pilonului II.

Obiective generale

3.5. CESE dorește să sublinieze că nu este posibil să se îndeplinească obiectivele generale privind agricultura inteligentă, reziliență și diversificată, securitatea alimentară, protecția mediului și politicile climatice și consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale fără a avea mai întâi un sector agricol durabil din punct de vedere economic. Realizarea unui sector agricol viabil trebuie să constituie un obiectiv general al PAC.

Obiective specifice

3.6. CESE sprijină pe deplin cele nouă obiective specifice ale PAC prevăzute în propunerile legislative. Cu toate acestea, CESE propune ca secțiunea (f) să includă obiectivul suplimentar de a evita abandonarea terenurilor și de a proteja terenurile agricole împotriva preluării. În plus, CESE consideră că dezvoltarea teritorială echilibrată ar trebui să fie inclusă în obiectivele specifice. De asemenea, CESE dorește ca obiectivul prevăzut la articolul 6 alineatul (1) litera (b) – „sporirea competitivității” – să fie reformulat de o manieră mai incluzivă, cum ar fi „sporirea viabilității exploatațiilor pe piețele locale, naționale sau internaționale”. CESE recomandă, de asemenea, să se pună accentul pe obiectivele de promovare a incluziunii sociale și de reducere a sărăciei și să se stabilească ca obiectiv specific dezvoltarea infrastructurii sociale și a serviciilor de bază.

([12]) Programele PAC pilonul II – Evaluare *ex post* a programelor de dezvoltare rurală 2007-2013.

Indicatorii

3.7. CESE consideră că propunerea de a introduce indicatori pentru a măsura realizarea obiectivelor prevăzute cu obiective de etapă și ținte cuantificate în funcție de criteriile detaliate prevăzute în anexa I ([13]) ar trebui să se aplice numai la nivel național și nu trebuie să crească sarcina birocratică pentru fermieri. Noii indicatori ai PAC trebuie să fie simpli, realiști, ușor de cuantificat, controlabili și aplicabili realităților locale. Ei ar trebui să aibă legătură directă cu obiectivele definite ale PAC.

GAEC

3.8. CESE propune ca, în contextul menținerii terenurilor în GAEC, să se ia în considerare existența unei rate de încărcare minime și a unei rate de încărcare maxime pentru pajiști.

Serviciile de consiliere agricolă

3.9. Sprijinirea și dezvoltarea în continuare a AKIS, inclusiv a serviciilor de consiliere, schimbului de cunoștințe și a formării profesionale, sunt importante pentru a-i ajuta pe fermieri să stimuleze introducerea de inovații și noi tehnologii care, la rândul lor, vor îmbunătăți competitivitatea și sustenabilitatea. Toate inițiativele UE în ceea ce privește serviciile de consiliere și sistemele de inovare trebuie să se bazeze pe cele existente la nivelul statelor membre și să se concentreze asupra obținerii de valoare adăugată. Bugetul PAC fiind supus presiunii, propunerile legislative ar trebui să arate în mod clar că nu pot exista scurgeri de plăți directe din pilonul I al PAC către profesioniștii din sectorul non-agricol.

Plățile directe

3.10. CESE recunoaște și sprijină pe deplin importanța vitală a plăților directe din cadrul pilonului I al PAC pentru sprijinirea veniturilor agricole. În această privință, CESE consideră că plățile din cadrul pilonului I al PAC trebuie să fie protejate pe deplin și că orice ajustări ale noului sprijin de bază pentru venit ar trebuie să rămână la un nivel minim absolut.

Plafonarea și reducerea plăților

3.11. În propunerea sa, Comisia prevede două tipuri diferite de plăți directe, și anume patru forme diferite de plăți decuplate, precum și diverse forme de plăți cuplate.

3.12. Cu privire la plățile decuplate, CESE a prezentat puncte de vedere clare în avizele sale: „Plățile directe în cadrul pilonului I ar trebui să fie limitate la un nivel echitabil și rezonabil pentru agricultorii individuali (de exemplu, egal cu venitul comparabil al unui lucrător calificat). Ar trebui să fie posibile ajustări și ar trebui să se țină seama de parteneriate, cooperative, întreprinderi și de numărul de angajați cu asigurare socială” ([14]).

3.13. Se recomandă, de asemenea, ca plafonul să nu se aplice acelor plăți considerate a fi onorarii pentru servicii publice, în special plăți din domeniul mediului și climei, pentru care Comitetul a solicitat o componentă stimulativă clară.

3.14. În plus, CESE s-a pronunțat în favoarea unei prime mai mari pentru pășuni.

3.15. CESE salută în principiu includerea salariilor în conformitate cu articolul 15 alineatul (2) literele (a) și (b), dar nu consideră oportun ca ele să fie luate în considerare la o valoare de 100 %. Nu se justifică finanțarea integrală din bugetul public a salariilor unei categorii profesionale specifice, precum și a impozitelor aferente acestora, și nici luarea în considerare a muncii neremunerate. La nivelul UE trebuie concepută o rată maximă de mai puțin de 100 %.

Convergența plăților

3.16. CESE susține propunerile privind convergența externă pentru armonizarea continuă a nivelului plăților directe între statele membre. Propunerea are drept scop să elimine 50 % din decalajul existent între nivelul mediu actual de plăți directe dintr-un stat membru și 90 % din media UE a plăților directe în perioada 2021-2027. Cu un buget PAC corespunzător, propunerile Comisiei ar putea fi, totuși, mai ambițioase, mai ales în ce privește acele state membre cu nivelurile de sprijin cele mai scăzute. Comitetul consideră că, la sfârșitul următoarei perioade de programare bugetară, nivelul plăților directe ar trebui să fie de cel puțin 85 % din media nivelului UE.

([13]) COM(2018) 392 final, Anexa I – Indicatori de impact, de rezultat și de realizare în temeiul articolului 7.
([14]) JO L 288, 31.8.2017, p. 10, și JO C 283, 10.8.2018, p. 69.

3.17. Uniformizarea drepturilor de plată constituie o abordare extrem de brută și nu ia în considerare niciun criteriu obiectiv, cum ar fi nivelul de investiții făcute în fermă, tipul de sistem agricol, nivelul veniturilor, viitoarea viabilitate a fermei și cât de mult se poate baza ferma pe plățile directe și angajamentul fermierului.

3.18. Pentru ca fermierii să beneficieze de criteriile de convergență și drepturile minime de plată să ajungă până la 75 % din medie până în 2026, ei ar trebui să aibă obligația de a îndeplini anumite criterii obiective.

Rezerva națională

3.19. CESE sprijină conceptul de rezervă națională pentru tinerii noi fermieri și pentru noii fermieri care abordează pentru prima dată acest domeniu de activitate. Cu toate acestea, criteriile pentru alocarea din rezerva națională trebuie să fie de asemenea natură încât alocarea drepturilor să nu facă obiectul unor abuzuri, iar drepturile să fie alocate numai fermierilor veritabili, pe baza unor criterii clare și obiective, cum ar fi vârsta, veniturile, educația, timpul investit și producția.

3.20. În plus, ar trebui să fie obligatoriu ca orice drepturi alocate din rezerva națională să fie activate și utilizate de către destinatar pentru o perioadă minimă determinată de statul membru și nu ar trebui să fie posibil ca destinatarii rezervei naționale să vândă drepturile alocate înainte de încheierea acestei perioade.

Sprijinul pentru venitul redistribuit complementar

3.21. Sprijinul pentru venitul redistribuit complementar a dat rezultate foarte bune în anumite țări, însă în alte contexte riscă să reducă și mai mult nivelul plăților directe și al veniturilor pentru fermierii ale căror venituri depind în cea mai mare măsură de plățile directe, dintre care mulți sunt fermieri cu normă întreagă, și să transfere plățile către fermierii cu fracțiune de normă și către cei ale căror venituri integrale depind în mai mică măsură de plățile directe.

3.22. Propunerile subliniază importanța plăților directe pentru veniturile fermelor și arată în mod clar că asigurarea unui nivel de sprijin adecvat și, deci, a veniturilor fermelor, rămâne un element-cheie pentru viitor, pentru a se asigura securitatea alimentară, realizarea ambițiilor în ceea ce privește mediul și clima, precum și vitalitatea rurală. Cu toate acestea, CESE subliniază, de asemenea, că orice altă opțiune care redistribuie semnificativ plățile directe către fermele și regiunile cu productivitate mai redusă va duce, pe termen scurt, la reducerea competitivității UE ([15]) pe piețele internaționale, dar va răspunde mai bine așteptărilor consumatorilor și ale cetățenilor de a orienta PAC într-o mai mare măsură către satisfacerea nevoilor pieței interne.

3.23. CESE consideră că plata redistributivă complementară, în cazul în care se va aplica, ar trebui să fie finanțată numai din fondurile eliberate în urma plafonării și că, pentru a reduce disparitățile mari din cadrul sectorului, ea ar trebui să fie orientată și îndreptată către fermierii ale căror venituri depind, în principal, de agricultură.

Sprijinul complementar pentru venit pentru tinerii fermieri

3.24. CESE sprijină propunerea de a avea un sprijin complementar pentru venit pentru tinerii fermieri; pentru ca acesta să nu ducă la prejudicierea fermierilor veritabili, va fi necesară crearea mecanismelor adecvate, care să împiedice alocarea unor ajutoare economice în cazul în care nu este vorba de o adevărată inițiere a unei activități agricole.

Programul voluntar pentru climă și mediu („program ecologic”)

3.25. CESE ia notă de introducerea în pilonul I a unui „program ecologic” voluntar pentru climă și mediu la nivel de fermă. Cu toate acestea, este important ca „programul ecologic” propus în cadrul pilonului I să nu-i descurajeze parțial sau total pe fermieri să-și depună candidatura și să participe la programele privind mediul și schimbările climatice din cadrul pilonului II.

3.26. Ar trebui adoptate dispoziții pentru a permite o plată pentru pășuni pentru creșterea de animale cu o rată de încărcare minimă și maximă în cadrul acestei măsuri. În plus, ar trebui să se prevadă dispoziții pentru a permite plăți pentru bunăstarea animalelor pe cap de animal, cum este în prezent cazul acestui tip de program.

([15]) COM(2018) 392 final, p. 7.

Plățile cuplate

3.27. Plățile cuplate au un rol foarte important de jucat în protejarea sectoarelor și zonelor vulnerabile. Plățile cuplate pot asigura plăți directe cu rol esențial, sporite și orientate către sectoarele cu venituri reduse, cum ar fi creșterea extensivă a vacilor care alăptează sau a ovinelor, culturile proteice sau creșterea animalelor în zonele de munte, unde conservarea șepteluri lor este esențială pentru echilibrul ecosistemului. Opțiunea plăților cuplate ar trebui, în general, să rămână limitată, dar să fie disponibilă pentru a ajuta la prevenirea abandonării terenurilor și pentru a promova și a încuraja exploatarea pășunilor ([16]).

Dezvoltarea rurală

3.28. CESE sprijină cele opt intervenții ample ale UE din cadrul dezvoltării rurale. Astfel cum s-a subliniat anterior, CESE se opune tuturor reducerilor propuse pentru finanțarea în cadrul pilonului II, întrucât acestea afectează în mod disproporționat unele state membre și ridică îndoieli cu privire la o dezvoltare agricolă inteligentă, durabilă și competitivă.

3.29. CESE consideră că, în conformitate cu actuala PAC, ar trebui să existe dispoziții privind intervențiile specifice cu privire la bunăstarea animalelor în cadrul programelor de dezvoltare rurală, iar acestea ar trebui să fie incluse într-una dintre intervențiile ample.

3.30. În vederea sporirii participării fermierilor și a adoptării măsurilor, CESE propune ca o proporție mai mare a plății să fie alocată pentru costurile de tranzacție sau pentru stimulente.

3.31. CESE consideră că angajamentele privind mediul, clima și alte angajamente în materie de gestionare ar trebui să fie luate în considerare pentru perioade mai mari de șapte ani, cu condiția ca și finanțarea acestor angajamente să fie garantată în mod corespunzător.

3.32. CESE consideră că plățile pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale ([17]) ar trebui să fie obligatorii în zonele relevante pentru a preveni abandonarea de terenuri în statele membre. În plus, măsurile ar trebui să includă măsuri privind rata de încărcare minimă și maximă și ar trebui să specifice un interval pentru perioada de pășunat. Ar trebui să se permită ca plățile pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale să se califice ca parte din cheltuielile legate de mediu din cadrul pilonului II.

3.33. În cadrul propunerilor privind constrângerile naturale sau alte constrângeri specifice zonei, este important să se stabilească principiul „nicio restricție fără compensare”. În vederea schimbării practicilor, este extrem de important ca respectiva compensare să se calculeze pentru toate pierderile și să se plătească stimulente adecvate.

3.34. CESE se pronunță în favoarea unei liste pozitive de propuneri de investiții și nu a unei liste negative.

3.35. CESE consideră că propunerile privind instrumentele de gestionare a riscurilor ar trebui să fie voluntare și nu obligatorii la nivelul statelor membre. În general, CESE consideră că cea mai bună protecție împotriva volatilității veniturilor o constituie plățile directe substanțiale în cadrul pilonului I și că acestea nu ar trebui să fie erodate în niciun fel pentru a transfera fonduri către sistemele de asigurare sau fondurile mutuale. În plus, CESE propune ca orice finanțare pentru gestionarea riscurilor să fie specifică fiecărui sector.

3.36. CESE salută noua flexibilitate și gama de sprijin prevăzute în cadrul instrumentelor financiare.

Rezerva pentru situații de criză

3.37. CESE recunoaște necesitatea unei rezerve permanente pentru situații de criză, finanțată în mod corespunzător și eficace. CESE propune ca finanțarea rezervei pentru situații de criză să fie asigurată printr-o nouă categorie de cheltuieli, în afara bugetului PAC; această finanțare nu are voie, așadar, să implice nicio reducere a plăților directe către fermieri. În conformitate cu actuala legislație privind PAC, fondurile neutilizate din rezerva pentru situații de criză pentru 2020 trebuie restituite fermierilor în 2021.

Organizarea comună a piețelor agricole

3.38. Propunerile legislative lasă OCP în mare parte neschimbată, implicând o plasă de siguranță de intervenție publică și depozitare privată, precum și măsuri excepționale. În plus, OCP prevede standarde de marketing și norme privind cooperarea fermierilor. CESE consideră că Comisia ar trebui să ia în considerare consolidarea în continuare a reglementării piețelor, pentru a se garanta obținerea unor venituri mai bune.

([16]) Foaia de parcurs în materie de politici pentru sectorul cărnii de oaie din UE – Recomandări formulate de forumul UE privind carnea de oaie, prezidat de John Bryan.

([17]) Zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice.

3.39. CESE consideră că propunerile ar trebui să reexamineze și să restabilească prețurile de referință ținând seama de evoluția costurilor de producție și să declanșeze niveluri pentru introducerea unui sprijin al piețelor la niveluri mai practice, în vederea asigurării unui sprijin mai realist și oportun al piețelor, atunci când necesar. Comisia ar trebui să se concentreze asupra instrumentelor de gestionare a pieței, limitând mai ales fluctuațiile prețurilor produselor agricole, care sunt principala sursă de venituri pentru fermieri.

Plăți

3.40. CESE propune ca plățile în avans din data de 16 octombrie a fiecărui an să fie majorate la 80 % (în prezent 50 %, dar de obicei se permite 70 %) pentru plățile directe și la 90 % (în prezent 75 %, dar de obicei se permite 85 %) în cadrul măsurilor de dezvoltare rurală.

Calendar

3.41. Calendarul acordului privind CFM și al noilor propuneri privind PAC este neclar, în special în contextul următoarelor alegeri pentru PE. Propunerea de reformă introduce o serie de elemente noi, cum ar fi planul strategic, un element de bază al reformei, care nu va fi ușor de pus în aplicare de către administrațiile naționale, și o nouă structură a PAC, care prevede anumite obligații pentru fermieri (o nouă condiționalitate consolidată, respectarea indicatorilor din planul strategic etc.), ce necesită o anumită perioadă de timp pentru a putea fi integrate și puse în aplicare de fermieri înșiși. CESE recomandă adoptarea rapidă a unui acord cu privire la CFM înainte de alegerile pentru PE din mai 2019 și a unui acord în timp util privind viitorul PAC, astfel încât fermierii și sectorul agricol să-și poată face planuri de viitor în mod corespunzător și să beneficieze de certitudine. Prin urmare, este esențial să se adopte, cu mult înainte, o perioadă de tranziție adecvată bazată pe actualul sistem de sprijin, pentru orice perioadă post-2020, înainte de intrarea în vigoare a noilor acorduri.

Lanțul alimentar

3.42. CESE își reiterează solicitarea privind dezvoltarea unei politici alimentare globale în UE ([18]). În special, CESE salută faptul că Comisia a subliniat rolul important al PAC în promovarea unei alimentații mai sănătoase, făcând disponibile pentru cetățenii UE produse alimentare nutritive, cum ar fi fructele și legumele. Propuneri și recomandări concrete cu privire la acest aspect vor fi formulate într-un aviz din proprie inițiativă în curs de elaborare. CESE salută propunerile de consolidare a poziției fermierilor în lanțul alimentar. Sporirea transparenței prețurilor pe piață este esențială la fiecare nivel, de la consumator până la producătorul primar. În plus, organizațiilor de producători ar trebui să li se acorde mai multe stimulente și mai mult sprijin.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([18]) JO C 129, 11.4.2018, p. 18.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui program pentru mediu și politici climatice (LIFE) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1293/2013

[COM(2018) 385 final – 2018/209 (COD)]

(2019/C 62/36)

Raportor general: **Lutz RIBBE**

Sesizare	Parlamentul European, 14.6.2018
	Consiliu, 2.7.2018
Temei juridic	Articolul 192 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Adunării Plenare	22.5.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	133/7/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Natura și mediul înconjurător se află într-o criză severă în Europa. Programul LIFE, care, în opinia Comitetului Economic și Social European (CESE), este mult subfinanțat, nu constituie un răspuns adecvat și nu va reuși să aducă schimbări substanțiale în contextul actual de criză în domeniul mediului. În principiu, CESE salută însă în mod explicit continuarea acestui program.

1.2. Alături de o creștere semnificativă a fondurilor alocate pentru programul LIFE, ar fi necesar un grad mult mai ridicat de coerență la nivelul tuturor politicilor UE. CESE a criticat în repetate rânduri lipsa de coerență care antrenează consecințe negative asupra naturii și mediului, fără să se fi schimbat ceva în acest sens.

1.3. Abordarea preferată de Comisia Europeană, care vizează integrarea dimensiunii de mediu în programele de finanțare (abordare de tip „integrare"), s-a dovedit inadecvată pentru finanțarea protecției biodiversității în ultimele decenii. Prin urmare, CESE își menține propunerea sa de a consolida programul LIFE ca mecanism veritabil de finanțare pentru Natura 2000.

1.4. În noua perioadă de finanțare, abordarea de tip „integrare" ar putea eventual să funcționeze pentru politicile climatice, având în vedere că cel puțin 25 % din fondurile UE ar trebui să fie alocate pentru măsuri de protecție a climei.

1.5. CESE salută în mod deosebit noua posibilitate de finanțare din Programul LIFE pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a inițiativelor cu abordare ascendentă, dedicate conceptelor economice inovatoare, descentralizate și durabile.

1.6. CESE salută caracterul mai puțin limitativ al noului Regulament LIFE și faptul că din program se poate acorda, printre altele, finanțare integrală anumitor proiecte. În același timp, Comitetul salută posibilitatea ca programul să sprijine organizațiile care joacă un rol important în dezvoltarea și punerea în aplicare a politicii europene de mediu.

2. **Informații generale**

2.1. Comisia Europeană și-a prezentat propunerile privind programarea financiară pe termen mediu pentru perioada 2021-2027. În contextul retragerii Marii Britanii din UE, precum și al stabilirii de noi priorități, aceasta va avea un impact semnificativ asupra politicii de finanțare de până acum a UE și asupra unor componente specifice din cadrul programului.

2.2. Structura de finanțare existentă la nivelul cadrului financiar multianual prevedea 58 de programe diferite, numărul acestora urmând să fie redus la 37 de programe.

2.3. Programul LIFE nu este afectat de aceste schimbări structurale, urmând să rămână în continuare un program independent, cu o linie bugetară proprie, menit să finanțeze dezvoltarea și aplicarea de soluții inovatoare la problemele legate de mediu și de climă, precum tranziția energetică. În următorul buget al Uniunii Europene, programul LIFE va beneficia de fonduri proprii de 5,45 miliarde EUR.

3. **Considerații generale**

3.1. În ultimii ani, Comitetul Economic și Social European (CESE) a evaluat constant programul LIFE ca fiind o parte integrantă valoroasă a politicii europene de protecție a naturii și a mediului și, prin urmare, salută continuarea acestuia ca program separat în noua perioadă de finanțare 2021-2027.

3.2. Comitetul remarcă faptul că natura și mediul înconjurător se află într-o criză severă în Europa. Pe de o parte, acest lucru este cauzat de subfinanțarea programelor UE care vizează protecția naturii și a mediului. Pe de altă parte, este de criticat faptul că diferitele politici sectoriale ale UE nu sunt suficient de coerente. CESE solicită Comisiei Europene și Consiliului să adopte de urgență măsuri pentru a corecta aceste neajunsuri, criticate în mod repetat de Comitet. În caz contrar, programul LIFE, prin care sunt finanțate, fără îndoială, proiecte deosebit de bune, nu va îndeplini decât o funcție simbolică.

3.3. Comitetul remarcă existența unei contradicții grave între prioritățile politice stabilite la nivel de declarații, strategii, concepte și legislație, pe de o parte, și ancorarea acestor pretinse priorități politice în buget, pe de altă parte. Se aplică principiul conform căruia bugetul reflectă adevărul cu privire la prioritățile politice reale.

3.4. CESE s-a pronunțat ultima dată pe marginea programului LIFE în avizul său „Evaluarea la jumătatea perioadei a programului LIFE” ([1]) și a prezentat o serie de propuneri de revizuire a acestuia, printre altele cu privire la domeniul de competență și pachetul financiar al programului LIFE, care, din păcate, nu au fost luate în considerare în noua propunere de regulament.

Pachetul financiar al programului LIFE

3.5. Prin simpla finanțare a noului subprogram „Tranziția către energia curată”, creșterea aparent uriașă a pachetului financiar aferent programului LIFE de la 3,45 miliarde EUR (pentru perioada de finanțare 2014-2020) la 5,45 miliarde EUR (pentru întreaga perioadă cuprinsă între 2021 și 2027) este relativizată. Trebuie precizat, de asemenea, că cca. 2,6 miliarde EUR, respectiv aproape jumătate din totalul fondurilor alocate, reprezintă credite de angajament destinate perioadei de după 2027.

3.6. În perioada actuală de programare, domeniul „Politici climatice” a beneficiat de o finanțare de 864 de milioane EUR, în timp ce suma prevăzută pentru noua perioadă este de 1,95 miliarde EUR, inclusiv 1 miliard pentru noul subprogram „Tranziția către energia curată”, finanțat în prezent în cadrul programului Orizont 2020. Creșterea reală aferentă actualului domeniu „Politici climatice” din cadrul programului, de aproximativ 100 de milioane EUR (pentru 7 ani în total) este, așadar, de-a dreptul moderată.

3.7. Pentru domeniul „Mediu și utilizarea eficientă a resurselor”, în perioada actuală de programare stau la dispoziție 2,59 miliarde EUR, din care 1,15 miliarde EUR sunt prevăzute pentru biodiversitate. În noua perioada de programare se remarcă o creștere semnificativă, la valoarea de 2,15 miliarde EUR (o majorare de aproape 100 %), însă și această cifră trebuie văzută în context.

3.8. Comisia menționează, pe bună dreptate, la considerentul 14, că „una dintre principalele cauze ale punerii în aplicare insuficiente a legislației Uniunii privind natura și a strategiei privind biodiversitatea este lipsa unei finanțări adecvate”. Lipsa unei finanțări adecvate pentru biodiversitate este subliniată și de Curtea de Conturi Europeană, în Raportul special privind programul Natura 2000 ([2]).

([1]) JO C 173, 31.5.2017, p. 7,

([2]) Raportul special nr. 1/2017 – „Sunt necesare eforturi suplimentare pentru ca implementarea rețelei Natura 2000 să permită valorificarea la maximum a întregului său potențial”.

3.9. Nu se întrevede o soluționare a acestei probleme nici ca urmare a creșterii planificate, ci din contră. CESE este foarte îngrijorat cu privire la profunda subfinanțare, îndeosebi a rețelei Natura 2000, care este esențială pentru protecția biodiversității la nivel european, problemă care, în opinia sa, se va agrava și mai mult în noua perioadă de finanțare 2021-2027, ca urmare a reducerii finanțării pentru programul FEADR și pentru dezvoltarea regională.

3.10. În locul unei majorări a bugetului programului LIFE, necesară în opinia CESE, Comisia Europeană propune o intensificare a abordării de tip „integrare", adică finanțarea din alte linii bugetare. Comitetul recunoaște că o abordare de tip „integrare" poate funcționa atâta timp cât există fonduri dedicate corespunzătoare la nivelul altor posturi bugetare. Comitetul se referă în special la domeniul schimbărilor climatice, în contextul în care Comisia Europeană a propus ca cel puțin 25 % din bugetul UE să fie alocat măsurilor aferente combaterii schimbărilor climatice ([3]).

3.11. În ceea ce privește biodiversitatea, abordarea de tip „integrare", și anume finanțarea rețelei Natura 2000, în primul rând prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională și prin intermediul celui de-al doilea pilon al politicii agricole comune, a eșuat lamentabil. Tocmai de aceea, în avizul său „Evaluarea intermediară a Programului LIFE" ([4]), din 23 februarie 2017, CESE a propus ca programul LIFE „să devină instrumentul principal al finanțării rețelei Natura 2000". Comitetul face trimitere, în acest context, la avizul menționat ([5]), precum și la alte avize, și se pronunță în favoarea unei consolidări corespunzătoare a programului LIFE, destinate acestui obiectiv precis. O altă propunere în vederea atingerii unor obiective de mediu mai ambițioase ar putea consta în redirecționarea sumelor care rămân eventual neutilizate ca urmare a încălcărilor din cadrul PAC către măsuri destinate conservării biodiversității.

3.12. Pe baza calculelor realizate în Germania pentru finanțarea implementării programului Natura 2000 și transpuse la nivelul întregii UE (28) rezultă că nevoile financiare se ridică la o valoare de până la 21 de miliarde EUR anual ([6]). Majorarea bugetului programului LIFE în domeniul biodiversității/protecției naturii cu 1 miliard EUR pentru o perioadă de șapte ani reprezintă așadar doar o picătură în ocean.

3.13. Mai mult decât atât, o mare parte din costurile indicate mai sus pentru rețeaua Natura 2000 reprezintă cheltuieli care trebuie suportate pentru întreținerea permanentă și gestionarea celor peste 27 000 de situri Natura 2000. Chiar și în baza noii propuneri, programul LIFE oferă însă un număr redus de posibilități de finanțare a cheltuielilor de întreținere permanentă a siturilor Natura 2000 și, astfel, contrar necesităților precizate în considerentul 14, în opinia CESE, nu va reuși să contribuie suficient la soluționarea crizei biodiversității de la nivelul UE.

3.14. CESE își exprimă profunda dezamăgire față de faptul că propunerile sale au fost trecute cu vederea. Comisia precizează în propunerea sa de regulament că în evaluarea impactului s-a analizat și modul în care programul ar putea juca un rol mai important „în punerea în aplicare a politicii Uniunii privind natura și biodiversitatea. […] Opțiunea creării unui fond mare sub gestiune partajată […] a fost considerată ineficientă"; ceea ce nu reiese însă de aici este modul în care ar trebui soluționată problema subfinanțării extreme a programului Natura 2000. CESE nu a solicitat de altfel niciodată crearea unui fond sub gestiune partajată, întrucât, în realitate, un astfel de fond nu ar putea fi gestionat în mod eficient. A recomandat în schimb ca LIFE să fie transformat în ansamblul său (într-un instrument european de finanțare a măsurilor de protecția mediului), pentru a finanța mai apoi realizarea obligațiilor pe care UE și le-a asumat la punerea în aplicare a directivelor de protecție a naturii.

3.15. În considerentul 18 se indică, de asemenea, faptul că LIFE ar trebui să sprijine în viitor și proiecte care contribuie la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa (2000/60/CE). În principiu, CESE salută această dispoziție, atrage însă atenția asupra faptului că, fără o alocare suplimentară de fonduri, rezultatul va fi o subfinanțare mai accentuată a altor componente importante din cadrul programului. CESE își exprimă aceleași rețineri și cu privire la finanțarea proiectelor care vizează implementarea Directivei-cadru privind strategia marină (2008/56/CE), menționată în considerentul 19.

3.16. Comitetul este surprins de faptul că proiectul de regulament privind programul LIFE nu se referă decât într-un singur loc și doar marginal la conceptul inovator de „infrastructuri ecologice". Întrucât programul de finanțare TEN-G pentru „infrastructurile ecologice", propus în Comunicarea Comisiei Europene ([7]) din 6 mai 2013 nu se regăsește în perspectiva financiară pentru perioada 2021-2027, CESE propune ca LIFE să finanțeze în mod explicit, în condițiile consolidării semnificative a capacităților prin alocarea de fonduri, proiecte care vizează „infrastructurile ecologice".

([3]) CESE consideră acest procentaj ca fiind prea mic și a solicitat 40 % (Avizul CESE „Pactul european privind finanțarea combaterii schimbărilor climatice") (a se vedea pagina 8 din prezentul Jurnal Oficial).

([4]) JO C 173, 31.5.2017, p. 7.

([5]) A se vedea avizul CESE NAT/681 „Politica UE în materie de biodiversitate" (JO C 487, 28.12.2016, p. 14).

([6]) A se vedea avizul CESE (JO C 129, 11.4.2018, p. 90).

([7]) COM(2013) 249 final.

3.17. Există deja semnale cu privire la faptul că obiectivele stabilite la nivelul UE pentru protecția biodiversității nu vor putea fi atinse până în 2020. Dacă în perioada financiară 2021-2027 vor fi și mai puține fonduri disponibile, există temerea ca UE să nu înregistreze progrese semnificative nici până în anul 2030. Această gravă criză a biodiversității face necesar ca resursele financiare alocate LIFE să crească semnificativ. Prin urmare, CESE invită Consiliul și Parlamentul European să ia în considerare și să discute pe marginea ideilor formulate de CESE în cadrul următoarei dezbateri cu privire la planificarea financiară pe termen mediu.

4. **Observații specifice**

4.1. În expunerea de motive pentru propunerea de regulament, Comisia subliniază în mod repetat că finanțarea se adresează proiectelor la scară mică, ceea ce deosebește LIFE de programul Orizont Europa, spre exemplu. Se precizează că LIFE îi ajută „pe cetățeni să ia măsuri privind clima în sprijinul comunităților lor". Tocmai această abordare, de finanțare a abordărilor ascendente (*bottom-up*) ale părților interesate din societatea civilă, este, în opinia CESE, deosebit de importantă și demnă de susținut.

4.2. În acest sens este însă necesară o viziune mai amplă decât cea propusă de Comisie în considerentele 8 și 10. Desigur, proiectele care facilitează „aplicarea tehnologiilor deja disponibile" sunt realmente pozitive. Însă rolul „omului" este mai amplu decât simpla aplicare a proceselor deja elaborate.

4.3. Nu doar Consiliul european al inovării, menționat în propunerea de regulament, ar putea, după cum precizează Comisia, să „ofere sprijin pentru dezvoltarea și comercializarea noilor idei revoluționare".

4.4. IMM-urile, grupurile de inițiativă cetățenească de mici și mari dimensiuni, sindicatele, persoanele fizice și autoritățile locale pot contribui de asemenea. Aceștia dezvoltă deja idei (uneori foarte simple), practici sau tehnologii inovatoare, adaptate, la care mediul politic/administrația sau actorii economici consacrați nu au reflectat sau nu au vrut să reflecteze încă.

4.5. Astfel, LIFE ar trebui să contribuie cu fonduri la această sarcină, cu atât mai mult cu cât acestor structuri de mai mici dimensiuni le este adesea cu mult mai dificil să găsească sprijin pentru inovație.

4.6. Pentru explicitare în acest sens, se poate face referire la două exemple care se înscriu foarte bine în noul subprogram „Tranziția către energia curată":

4.6.1. Este cunoscut faptul că dezvoltarea infrastructurii de încărcare pentru vehiculele electrice reprezintă o sarcină importantă, inclusiv din punct de vedere politic. Inițiativele cetățenești încep să se gândească, spre exemplu, la modul în care energia electrică produsă de turbinele eoliene gestionate de cooperative ar putea fi utilizată la nivel descentralizat, pentru a alimenta puncte de încărcare gestionate în comun sau puncte de încărcare private, în propria locuință, la nivel de cartier sau la locul de muncă. Ceea ce a putut fi observat deja în repetate rânduri în cazul „benzinăriilor solare" (acoperiș tip carport dotat cu panouri solare), ar putea fi reprodus și în cazul instalațiilor eoliene. Astfel s-ar crea posibilități cu totul noi de includere a actorilor din societatea civilă, ceea ce ar fi benefic atât din punctul de vedere al dezvoltării economice regionale, cât și al acceptării noilor structuri de alimentare care urmează a fi create ([8]). Uniunea Europeană ar putea astfel transforma în realitate dezideratul său de a plasa „cetățenii în centrul tranziției energetice". Astfel de abordări conceptuale noi nu sunt dezvoltate, de regulă, de actorii consacrați din domeniul aprovizionării cu energie electrică. Acestea necesită un sprijin inițial, îndeosebi deoarece cadrul juridic și detaliile tehnice trebuie examinate cu atenție. LIFE ar trebui să sprijine neapărat tocmai acele inovații care nu sunt încă „comercializabile".

4.6.2. Același lucru se aplică și în cazul conceptului inovator dezvoltat în orașul Lapy din Podlasia, care nu poate fi însă implementat deoarece nu au putut fi găsite fondurile care ar fi fost necesare pentru desfășurarea de studii aprofundate. Orașul, la fel ca multe alte localități din statele din Europa Centrală și de Est, este afectat negativ de nivelul ridicat de poluare cauzată de centralele termice locale pe cărbune. Potrivit calculelor, înlocuirea cărbunelui cu surse de energie regenerabilă (de exemplu biomasă) sau surse de energie mai puțin poluante precum gazele naturale ar duce la o creștere substanțială a prețurilor de consum, pe care societatea nu le-ar putea suporta. O abordare bazată pe construirea și administrarea unei instalații eoliene la nivel local și pe transformarea energiei electrice în energie termică prin utilizarea de pompe de căldură ar putea determina prețuri mai mici la căldură. Municipalitatea nu dispune însă de fondurile necesare pentru efectuarea studiilor tehnice și juridice preliminare, care sunt absolut necesare pentru implementarea unui astfel de proiect-pilot, și nu s-a găsit până în prezent sprijin din altă parte.

([8]) A se vedea Avizul CESE „Efectele unei noi structuri de aprovizionare cu energie, fără emisii de dioxid de carbon, descentralizată și digitalizată" (JO C 367, 10.10.2018, p. 1).

4.7. Prin urmare, CESE salută stabilirea unei noi priorități, prin introducerea subprogramului „Tranziția către energia curată”, ca parte a domeniului „Politici climatice” din cadrul programului LIFE, al cărui buget total în perioada 2021-2027, în valoare de 1 miliard EUR, ar trebui să reprezinte cca. 20 % din bugetul total de 5,45 miliarde EUR.

4.8. CESE consideră că este necesar ca în cadrul programului LIFE să se opteze pentru proceduri cât mai simple de cerere și de implementare a finanțării. Comitetul salută eforturile susținute ale Comisiei în demersul său de a reduce în continuare sarcina administrativă la depunerea cererilor de finanțare și implementarea proiectelor.

4.9. Noul regulament LIFE conține semnificativ mai puține restricții decât programul valabil în prezent, Comisia oferind astfel flexibilitate sporită în alegerea și finanțarea proiectelor. Conform estimărilor Comitetului, acest lucru va duce la o utilizare mult mai eficientă a fondurilor.

4.10. Proiectele bune și inovatoare nu ar trebui să eșueze doar pentru că solicitanții nu dispun, spre exemplu, de suficiente posibilități de cofinanțare. CESE ia act în mod pozitiv de faptul că noul regulament LIFE nu mai conține niciun articol în baza căruia să fie exclusă finanțarea integrală a proiectelor (a se vedea regulamentul vechi, articolul 20.

4.11. CESE salută, de asemenea, faptul că programul LIFE continuă să se dezvolte, atât LIFE, cât și proiectele finanțate de LIFE urmând să asume un nou rol de catalizator. Comitetului nu îi este însă clar de unde ar trebui să rezulte mai concret acest rol de catalizator.

4.12. CESE are în vedere și posibilitatea Comisiei de a selecta o parte din proiectele finanțate, care au un caracter inovator deosebit, și de a cere responsabililor de proiect să descrie în detaliu, în cadrul unui proiect de monitorizare mai restrâns, principalii factori care au dus la succesul sau eșecul proiectului. Multe idei inovatoare (a se vedea punctul 3.8) sunt sortite în prezent eșecului, spre exemplu, din cauza unor proceduri birocratice sau a cadrului de reglementare restrictiv sau absent. Pentru a trage învățăminte din proiectele finanțate în cadrul programului LIFE și a trage concluzii legate de politici, este important să se cunoască exact factorii de succes/eșec.

4.13. În considerentul 17 se precizează că opinia publică este foarte conștientă de problema poluării aerului, iar cetățenii se așteaptă „ca autoritățile să ia măsuri”. Acest lucru este cât se poate de adevărat, iar LIFE poate contribui și pe viitor prin transpunerea informațiilor relevante rezultate din proiecte în politici practice.

4.14. LIFE nu își poate permite și nu trebuie să își permită să asume un rol de „pompier” ca urmare a lipsei de acțiune a autorităților. Controlul poluării aerului în Europa ar fi putut fi deja îmbunătățit în mod substanțial dacă, de exemplu: a) s-ar fi respectat în mod consecvent valorile limită convenite anterior; b) internalizarea promisă a costurilor externe ar fi fost pusă în aplicare în mod consecvent și c) subvențiile dăunătoare mediului ar fi fost eliminate, după cum s-a promis de ani de zile.

4.15. În considerentul 27, sunt aduse în discuție, pe bună dreptate, și aspectele legate de aplicarea legii, inclusiv monitorizarea și procesele de autorizare, calitatea inspecțiilor de mediu, precum și mecanismele de aplicare a legii. Având în vedere contribuția lor la aceste obiective, Rețeaua Uniunii Europene pentru punerea în aplicare și respectarea legislației din domeniul mediului (IMPEL), Rețeaua europeană a procurorilor pentru mediu (ENPE) și Forumul UE al judecătorilor pentru mediu (EUFJE) ar trebui să beneficieze conform articolului 12 de „granturi […] fără o cerere de propuneri”, așadar de sprijin la nivel instituțional. CESE salută un astfel de sprijin și subliniază importanța sprijinirii și altor actori sociali care pot avansa politica UE referitoare la mediu, și anume într-o manieră relativ nebirocratică, după cum prevede articolul 10 alineatul (5) al propunerii de regulament.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Deciziei nr. 1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii

[COM(2017) 772 final – 2017/0309 (COD)]

(2019/C 62/37)

Raportor: **Dimitris DIMITRIADIS**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolele 196 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	26.6.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	18.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	205/2/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

Concluzii

1.1. Având în vedere noile condiții în continuă schimbare, ca urmare a efectelor schimbărilor climatice și cu un impact considerabil asupra activității și existenței omului, CESE solicită organismelor europene să inițieze noi acțiuni și politici comune.

1.2. Pentru a face față acestor fenomene, este necesar să se dea dovadă de vigilență sporită și să se dezvolte în comun atât planuri, cât și soluții concrete. În această orientare se înscrie propunerea de revizuire a mecanismului de protecție civilă al UE, „rescEU", care – pentru prima dată – va include mijloace aeriene de stingere a incendiilor forestiere și capacități de căutare și salvare în zonele urbane, spitale de campanie și echipe medicale de urgență.

1.3. CESE consideră că este important ca propunerea să prevadă că, în afară de cele patru capacități descrise, Comisia va putea stabili, prin delegare, capacități suplimentare destinate rescEU și pentru a garanta flexibilitatea necesară.

1.4. CESE consideră că, în propunerea sa, Comisia admite noțiunea de solidaritate europeană, dar că aceasta nu exonerează în niciun mod statele membre de responsabilitățile care le revin și de rolul pe care trebuie să îl joace.

1.5. Cu noul mecanism de protecție civilă, UE în ansamblul său și fiecare stat membru vor beneficia în comun de capacitățile unui mecanism care va dispune de propriile sale mijloace și la care țările Uniunii vor contribui în mod egal.

1.6. CESE consideră că, prin propunerea prezentată, Comisia a înțeles nu doar că este necesară difuzarea informațiilor în mod ordonat, ci și că, pentru a fi fructificate, aceste cunoștințe trebuie puse la dispoziția părților interesate într-o formă structurată.

1.7. Educarea și pregătirea în consecință a populației pentru a face față dezastrelor trebuie să constituie elementul fundamental al unei politici europene comune în materie de protecție civilă, aplicată în cooperare atât cu statele membre, cât și cu țările terțe care participă la acțiunile comune, în colaborare activă cu autoritățile locale și regionale.

1.8. Politica în domeniul protecției este o temă de interes pentru toți și pentru fiecare în parte, dar responsabilitatea individuală nu constituie singurul factor care poate îmbunătăți răspunsul la provocări: efortul colectiv și conștientizarea comună joacă un rol mult mai important în această privință. În acest context, este esențial ca societatea civilă, organizațiile neguvernamentale (ONG-urile), voluntarii și actorii independenți să se mobilizeze și să participe atât la elaborarea, cât și la punerea în aplicare a planurilor pentru situații de urgență în cazul dezastrelor naturale.

1.9. Prin acțiuni colective, sectorul întreprinderilor și persoanele care lucrează în acest sector pot ajuta societatea să se adapteze la efectele negative ale schimbărilor climatice și chiar să le contracareze, precum și să reducă, pe cât posibil, consecințele dezastrelor naturale sau cauzele acestora care, în paralel, sunt provocate de om (de exemplu, în ceea ce privește emisiile de gaze și de particule).

1.10. Tehnologiile inovatoare din prezent și instrumentele digitale (internetul obiectelor) trebuie să fie puse în slujba forțelor care gestionează ciclul de acțiune în materie de protecție civilă, la fiecare nivel al acestuia. Indiferent dacă sunt dezvoltate în etapa de prevenire sau pentru a controla, a dirija sau chiar pentru a informa capacitățile prezente pe teren, aceste instrumente pot contracara pericolele, cu condiția să fie utilizate în mod adecvat.

1.11. CESE consideră că mecanismul rescEU propus de Comisie poate:

(a) să transmită cetățenilor europeni un mesaj puternic de solidaritate europeană, într-un moment în care UE are atâta nevoie de acest lucru;

(b) să promoveze cooperarea țărilor în curs de aderare la UE, dar și dezvoltarea unei mentalități a solidarității care trebuie să existe între statele sale membre;

(c) să facă ca țările care cooperează astfel în cadrul instituțiilor europene să investească în domenii sensibile și importante, sensibilizându-le cu privire la importanța concretă pe care o are o uniune a statelor, cum este UE, în afara tematicilor discutate în mod obișnuit;

(d) să favorizeze cooperarea regională prin acorduri bilaterale și să contribuie la reducerea tensiunilor din zonele sensibile pe plan politic, astfel cum au demonstrat multe exemple din trecut, când împotriva marilor dezastre naturale s-a luptat în comun.

1.12. CESE subliniază că, pe lângă elementele prezentate de Comisie cu privire la amploarea pe care au luat-o fenomenele și dezastrele naturale până în 2017, vara din acest an demonstrează că este necesar să se revizuiască și să se completeze cadrul care guvernează în prezent mecanismul de protecție civilă al UE. Incendiile, valurile de căldură sau inundațiile, care au avut o intensitate fără precedent pe întreg teritoriul UE, până și în regiuni considerate a fi ferite de acest tip de calamități – și care sunt legate de schimbările climatice, dar și de cutremure puternice, impevizibile și dese, care provoacă pagube și pierderi importante – demonstrează că este necesar să se ia inițiative de tipul celor pe care Comisia le propune prin rescEU.

1.13. CESE este convins că, în următorii ani, aspectele legate de protecția civilă vor trebui să fie abordate dintr-o perspectivă tot mai globală și să includă politici de intervenție la toate nivelurile activității umane. CESE subliniază că, în materie de protecție civilă, UE trebuie să adopte urgent un cadru politic și de reglementare mai larg.

Recomandări

1.14. Definind problemele și obligațiile care rezultă pentru Comisie din legislația europeană în vigoare, în principal din legislația primară, Comitetul consideră că trebuie să se depună toate eforturile pentru ca statele membre să adere la ideea unei abordări comune a aspectelor legate de protecția civilă, în special în acțiunile de prevenire, răspuns și redresare.

1.15. Deoarece se realizează în mod voluntar, dar primesc finanțare, studiile naționale de evaluare a riscurilor și planurile de acțiune de prevenire și răspuns la nivel local, regional și național ar trebui să constituie un element care să stimuleze statele membre ale Uniunii să maximizeze avantajele pe care le prezintă rescEU.

1.16. În cooperare cu statele membre, Comisia ar trebui să elaboreze principii generale și orientări pentru o modificare a legislațiilor naționale care să le asigure un cadru legislativ comun, modern și compatibil pentru chestiuni cum ar fi alerta timpurie, voluntariatul și participarea instituționalizată a acestuia la toate nivelurile ciclului de acțiune în materie de protecție civilă sau obligația ca statele membre să aloce un anumit procent din bugetele lor pentru acțiuni de prevenire etc.

1.17. CESE consideră că instituirea unor proceduri administrative comune în statele membre ar conduce la apariția unui „limbaj comun” în acest domeniu, care ar maximiza avantajele pe care le aduce mecanismul rescEU și ar asigura flexibilitatea și eficacitatea necesare pentru valorificarea deplină a acestora, în special pentru operațiunile de urgență.

1.18. CESE consideră că ar trebui să se utilizeze instrumente precum grupările europene de cooperare teritorială (GECT) pentru a asigura o acțiune comună a statelor membre la nivel transfrontalier în materie de protecție civilă.

1.19. CESE este convins că ar trebui să se lanseze o inițiativă pentru a încuraja întreprinderile inovatoare și întreprinderile nou-înființate să perfecționeze, să dezvolte și/sau să creeze noi instrumente de înaltă tehnologie pentru acțiunile de prevenire și răspuns, cum ar fi dispozitivele de previziune, de alertă sau de intervenție, pentru a menționa doar câteva exemple.

1.20. Incendiile forestiere sunt o ilustrare, printre altele, a necesității de a elabora astfel de sisteme, valorificându-se și atuurile industriei europene în domeniul aeronauticii, al informaticii, al industriei auto, al dispozitivelor de stingere a incendiilor etc.

1.21. CESE are convingerea că Comisia va trebui să mobilizeze comunitatea științifică și a cercetătorilor pentru a dialoga cu privire la acțiunile care este indicat să fie întreprinse în diferitele etape ale ciclului de protecție civilă.

1.22. Pentru a permite un schimb de bune practici, de informații cu privire la noile posibilități oferite de tehnologie sau la alte subiecte, ar fi oportun să se ia inițiativa de a crea un forum european anual, care ar putea fi plasat sub egida CESE, la care să participe membri ai comunității științifice și factori de decizie responsabili cu protecția civilă.

1.23. Este indispensabil ca Comisia să recomande statelor membre o serie de bune practici în statele membre, în special în materie de prevenire și redresare, introducând modele care vor asigura viabilitatea și durabilitatea.

1.24. CESE consideră că inițiativele de voluntariat și, prin urmare, societatea civilă reprezintă una dintre principalele pârghii care acționează mecanismele de protecție civilă. De asemenea, CESE consideră că este esențial să se prevadă, în același timp, sprijinirea acestora cu resurse și echipamente la nivel european și înscrierea lor la nivel instituțional în noul mecanism rescEU.

1.25. Pentru a crea un cadru uniform de gestionare a acestuia, organismele Uniunii Europene vor trebui să dezbată, fără îndoială, aspectele legate de integrarea lucrătorilor dornici să se alăture echipelor de voluntari, adoptându-se măsurile adecvate pentru a garanta drepturile fundamentale ale acestora, cum ar fi o asigurare și dreptul la un concediu obligatoriu, pentru a putea lipsi de la locul de muncă, cel puțin atunci când participă la operațiuni de protecție civilă pe teren.

1.26. Pentru echipele de voluntari în materie de protecție civilă și echipamentele pe care le utilizează, ar fi util să se creeze un sistem european comun de certificări, care să fie completat de formațiuni ad hoc la nivel local, regional, național și/sau european.

1.27. CESE este de acord cu Comisia că fondurile structurale și de investiții europene ar trebui să beneficieze în mod direct de flexibilitatea necesară pentru a finanța acțiunile de redresare și refacere atunci când se produce un dezastru, subliniind că efortul trebuie să fie însoțit de studii pentru ca această acțiune să favorizeze dezvoltarea durabilă și să ajute, de asemenea, la refacerea vieții de zi cu zi a populațiilor din regiunile afectate, pentru a se evita depopularea.

1.28. Ar fi util ca acele „capacități” care ar putea fi cumpărate sau închiriate în cadrul noului mecanism rescEU să combine mai multe posibilități de utilizare, dacă este oportun, astfel încât investiția să fie rentabilizată cât mai judicios. Mijloacele aeriene, de exemplu, ar putea fi utilizate, în același timp, pentru a stinge incendiile forestiere, pentru a efectua operațiuni de căutare și salvare, pentru a supraveghea frontierele în cazul unor dezastre transfrontaliere și, evident, pentru a desfășura acțiuni de prevenire.

1.29. Prevederea unor posibilități de utilizare mixtă a capacităților, care să acopere în același timp domeniul siguranței (*safety*) și al protecției (*security*), poate constitui o cale nu doar de a economisi resurse, ci și de a promova desfășurarea unor activități integrate de intervenție a UE și de a contribui la obiectivul de asigurare a complementarității acțiunilor.

1.30. Repartizarea capacităților care este prevăzută în cadrul rescEU trebuie să facă obiectul unui studiu specific, care va ține seama nu doar de factorii geografici, geologici și politici, ci – mai ales – va lua în considerare și riscurile implicate, capacitățile directe de răspuns și de acoperire a regiunilor din UE în fața fiecărui tip de pericol.

1.31. CESE propune ca, în orice caz și cel puțin atunci când este activat și intervine mecanismul european, statul membru sau regiunea competentă să întocmească un dosar de dezastru, pentru a contribui la formarea unei expertize și pentru a îmbunătăți practicile ulterioare de intervenție, și astfel să se creeze o bază de date paneuropeană, respectându-se un model care ar putea fi stabilit de Comisie. De asemenea, propune să se introducă indicatori pentru măsurarea duratei de intervenție și impactul real al rescUE.

1.32. CESE salută posibilitatea ca punerea în aplicare a dispozițiilor de planificare privind evaluarea și gestionarea riscurilor să constituie o condiție ex-ante în cadrul politicii de coeziune și al Fondului agricol european pentru dezvoltare rurală. Cu toate acestea, CESE subliniază că o astfel de acțiune ar trebui să fie precedată de o amplă campanie de informare, pentru a nu perturba procesul de producție.

1.33. CESE consideră că este necesar să crească participarea statelor membre la rezerva europeană de protecție civilă. Însă printre măsurile pregătitoare pe care statele membre ar trebui să le ia în vederea acestei participări se numără investițiile în echipamente suplimentare, pentru a se evita slăbirea mijloacelor de care dispun și pentru a spori capacitatea operațională globală a Uniunii.

1.34. CESE consideră necesar să sublinieze că, în etapa de redresare ce urmează oricărui tip de catastrofă, trebuie acordată o atenție specială întreprinderilor mici și mijlocii, deoarece acestea sunt principalele motoare ale vieții economice și sociale de zi cu zi.

2. **Observații generale (istoric)**

2.1. Mecanismul de protecție civilă al Uniunii oferă un cadru de cooperare și asistență în caz de nevoi majore, indiferent dacă acestea apar în interiorul sau în exteriorul UE. Cadrul legislativ aferent a fost stabilit prin Decizia 2001/792/CE, Euratom a Consiliului de instituire a unui mecanism comunitar de favorizare a unei cooperări consolidate în cadrul intervențiilor de urgență care țin de protecția civilă.

2.2. În anii următori, decizia inițială a fost modificată pe rând prin Decizia 2007/779.CE, Euratom a Consiliului de instituire a unui mecanism comunitar de protecție civilă și prin Decizia nr. 1313/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii (*Union Civil Protection Mechanism*).

2.3. Mecanismul reunește în prezent cele 28 de state membre ale UE, statele din SEE, printre care Islanda și Norvegia, la care se adaugă Muntenegru, Serbia, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei și Turcia. CESE consideră deosebit de utilă implicarea altor state în cadrul mecanismului, pentru a crește flexibilitatea, rapiditatea și a îmbunătăți utilizarea resurselor.

2.4. La 23 noiembrie 2017, Comisia a adoptat o propunere, însoțită de o comunicare, vizând modificarea cadrului legislativ al mecanismului de protecție civilă. Propunerea Comisiei, care s-a bazat pe cunoștințele acumulate din experiențele anterioare, urmărește în principal următoarele obiective:

(a) stabilirea unei rezerve speciale de capacități (mijloace) de protecție civilă ale UE;

(b) accelerarea măsurilor de asistență și reducerea birocrației;

(c) măsuri suplimentare în materie de prevenire și pregătire.

2.5. Până în prezent, principalul instrument de finanțare a fost din Fondul de solidaritate al Uniunii Europene (FSUE), instituit în 2002 prin Regulamentul (CE) nr. 2012/2002.

2.6. Anterior, CESE și-a exprimat deja pozițiile cu privire la aspecte privind protecția civilă, dezastrele naturale și Fondul de solidaritate, prin avizele sale NAT/314/2006 ([1]), NAT/375/2008 ([2]), NAT/438/2009 ([3]), ECO/355/2013 ([4]) și ECO/426/2017 ([5]).

([1]) JO C 139, 11.5.2001, p. 27.
([2]) Avizul CESE privind îmbunătățirea mecanismului comunitar de protecție civilă – un răspuns la dezastrele naturale (JO C 204, 9.8.2008, p. 66).
([3]) Avizul CESE privind o abordare comunitară în privința prevenirii dezastrelor naturale și a celor provocate de om (JO C 318, 23.12.2009, p. 97).
([4]) Avizul CESE privind Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2012/2002 al Consiliului de instituire a Fondului de Solidaritate al Uniunii Europene (JO.C 170, 5.6.2014, p. 45).
([5]) Avizul CESE privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește măsurile specifice menite să furnizeze o asistență suplimentară statelor membre afectate de dezastre naturale (JO.C 173, 31.5.2017, p. 38).

2.7. În funcționarea sa actuală, principalele elemente pe care se sprijină mecanismul de protecție civilă al Uniunii sunt Centrul de coordonare a răspunsului la situații de urgență (ERCC, Emergency Response Coordination Centre) de la Bruxelles, sistemul comun de comunicare și informare în caz de urgență (CECIS, Common Emergency Communication and Information System), echipele de intervenție, modulele de protecție civilă și echipele de asistență tehnică, cu mijloacele de care dispun, precum și programul de formare și cel de schimb de experți.

3. **Configurația actuală a mecanismului**

3.1. Tratatul de la Lisabona a definit noi domenii de competență ale intervenției Uniunii Europene. În materie de protecție civilă, competențele atribuite recent Uniunii au, în principal, un caracter de sprijin.

3.2. Tratatul de la Lisabona urmărește în special să îmbunătățească capacitatea UE de a face față dezastrelor, indiferent dacă sunt naturale sau provocate de om. Astfel, articolul 196 din acest tratat acordă Uniunii posibilitatea de a adopta măsuri privind prevenirea riscurilor, pregătirea factorilor implicați în protecția civilă, intervenția în caz de dezastre naturale sau provocate de om, cooperarea operațională dintre serviciile naționale de protecție civilă și coerența acțiunilor întreprinse la nivel internațional.

3.3. În plus, aceste dispoziții privind protecția civilă se combină cu clauza de solidaritate care figurează la articolul 222 din tratat, care permite UE să acorde asistență unui stat membru care fost ținta unui atac terorist sau victima unui dezastru natural sau provocat de om.

3.4. În prezent, a devenit evident că fenomenele meteorologice extreme care apar în urma schimbărilor climatice afectează și Europa. CESE este de acord cu Comisia și cu Parlamentul European că, din punctul de vedere al dezastrelor naturale, anii 2017 și 2018 au fost dificili în Europa, având consecințe grave în ceea ce privește pierderea de vieți omenești, distrugerea unor suprafețe mari de pădure, a unor bunuri și infrastructuri. Activitățile agricole, silvicole, comerciale și industriale au fost afectate grav, în timp ce fenomene ca incendiile forestiere au luat o amploare îngrijorătoare în zone din nordul UE care, până în prezent, erau considerate a fi ferite măcar de acest fenomen.

3.5. CESE consideră că, în noul mediu care se creează, mecanismul de protecție civilă al Uniunii, în forma sa actuală, este depășit, întrucât se dovedește a fi precar, lent și ineficace, în special atunci când au loc simultan dezastre naturale în regiuni diferite. Un alt handicap îl reprezintă resursele extrem de reduse, care nu acoperă decât cheltuielile de transport, cu excluderea tuturor cheltuielilor operaționale sau a altor cheltuieli, care sunt deseori mult mai mari.

3.6. Totodată, în prezent se constată că, deoarece nu se bazează decât pe mijloace proprii, statele membre nu sunt în măsură să facă față unor dezastre majore, deoarece, dacă fiecare trebuie să cumpere sau să închirieze toate materialele de intervenție, costurile pe care vor trebui să le suporte vor fi prohibitive, prin urmare vor fi necesare intervenții la nivel european.

3.7. Un exemplu grăitor este că prețul de achiziție al unui avion-cisternă modern și eficace, de tip Canadair, care este utilizat pe scară largă în statele membre, este estimat la aproximativ 30 de milioane EUR, cu toate că fabricarea acestuia este întreruptă și cu toate că, deși primește comenzi noi, întreprinderea care îl fabrică nu poate să livreze decât unul sau două aparate noi pe an.

3.8. În plus, chiar dacă în prezent se prevede că se poate activa mecanismul de alocare de resurse atunci când un stat este amenințat de un dezastru major, situația cea mai frecventă este cea în care celelalte țări din UE se află în incapacitatea de a furniza vreun ajutor, fie pentru că duc în mod evident lipsă de mijloace, fie pentru că, chiar și în cele câteva state care dispun de mijloace, evoluția condițiilor le interzice să le utilizeze pentru a desfășura orice fel de activitate operațională în alt stat membru.

3.9. Având în vedere mijloacele de care poate dispune în prezent mecanismul de protecție civilă, dispoziția menționată anterior la articolul 222 din Tratatul de la Lisabona devine inoperantă, dat fiind că **resursele sunt limitate, că birocrația greoaie împiedică orice răspuns imediat și că interconexiunile în materie de cunoștințe și bune practici se limitează la nivelul teoretic**.

4. **Observații generale cu privire la propunerea Comisiei**

4.1. CESE reiterează necesitatea îmbunătățirii, modificării și evoluției mecanismului de protecție civilă al Uniunii pentru transformarea acestuia într-un dispozitiv european integrat, axat pe gestionarea dezastrelor, pentru a se asigura că acesta acoperă întregul ciclu de acțiune în materie de protecție civilă, care începe cu prevenirea și se încheie cu redresarea situației.

4.2. Propunând consolidarea capacității sale de gestionare în fața acestor dezastre, prin mecanismul rescEU, pe lângă o atitudine umană, atât în plan teoretic, cât și practic, într-un moment în care este necesar să ne întoarcem la rădăcinile Europei, Uniunea Europeană și statele membre dovedesc unitate și solidaritate, principii esențiale atât ale tratatelor sale fondatoare, cât și ale acordurilor care rezultă din acestea.

4.3. Trebuie subliniat că, în practică, nu există, până în prezent, dispoziții europene serioase care să determine elaborarea unor propuneri ferme și încheierea unor alianțe solide pentru a face față acestor evenimente dezastruoase și că eforturile spontane în acest sens se dovedesc a fi în mod regulat pe cât de lăudabile, pe atât de ineficace. Este din ce în ce mai necesar să se mărească frecvența exercițiilor la care să participe împreună țări vecine expuse unor pericole comune, implicând și formând voluntari și, în paralel, să se acorde comunităților stimulente care să ducă la creșterea numărului voluntarilor care participă la aceste exerciții, cum ar fi scutirea sau reducerea unor sarcini precum asigurarea rezervei.

4.4. CESE își exprimă acordul cu privire la consolidarea mecanismelor de prevenire și pregătire, asociată cu creșterea capacității de rezistență a infrastructurilor și a ecosistemelor. Pe lângă reducerea pierderilor de vieți omenești, protecția de care va beneficia societatea și câștigul financiar direct care va rezulta din reducerea nevoilor de răspuns, acest demers va asigura o mai bună protecție a activităților de producție agricolă, întrucât va reduce riscurile de dezastre provocate de incendii sau de inundații, care au un impact violent asupra sectorului primar.

4.5. Atunci când recunoaște că, indiferent dacă sunt de origine naturală (inundațiile incediile, seismele etc.) sau provocate de om (accidente tehnologice, atacuri teroriste etc.) pericolele iau în prezent forme schimbătoare și emergente, Comisia face o constatare care corespunde în totalitate formei pe care o iau în prezent aceste pericole și efectului multiplicator recunoscut al schimbărilor climatice. Noțiunea de „reziliență” care a fost introdusă în domeniul managementului riscurilor de dezastre reflectă modul în care trebuie să se desfășoare orice activitate economică în general, dar și, în special, în domeniul infrastructurilor. Pentru a evalua și a consolida reziliența infrastructurilor, trebuie să se utilizeze cele mai moderne instrumente digitale și cele mai inovatoare tehnologii.

4.6. Pentru prima dată, concepția care a fost dezvoltată pentru consolidarea capacității de prevenire, pregătire și răspuns cu privire la dezastre, precum și de redresare după producerea acestora, pune accent pe pilonii fundamentali pe care se sprijină principiul dezvoltării durabile. CESE susține pe deplin explicitarea completă a noțiunii de protecție civilă pe tot parcursul ciclului său, deoarece, în acest mod, se pune în evidență necesitatea unei supravegheri în domeniul social, economic și al mediului. Această abordare globală oferă garanția că toate părțile interesate în cauză sunt asociate pe parcursul întregului ciclu și în difuzarea și comunicarea expertizei și a bunelor practici. Pentru ca acest demers să aibă succes, trebuie să se utilizeze programe și exerciții sau stagii de formare desfășurate în comun de către grupuri de țări care prezintă aceleași caracteristici în ceea ce privește expunerea lor la riscuri.

4.7. Programul se înscrie în cadrul Agendei 2020 a ONU și al strategiei mondiale pentru managementul riscurilor de dezastre, astfel cum a fost proclamată la Sendai (Sendai framework for disaster risk reduction/UNISDR), mai precis la prioritatea 1 pentru înțelegerea riscurilor de dezastre.

4.8. De asemenea, CESE își exprimă acordul cu privire la principiul general de a institui o rețea de cunoștințe și educație, conform descrierii realizate de Comisie. Cu toate acestea, CESE subliniază că comunitatea științifică și universitară trebuie să fie asociată acestei rețele în mod instituțional și că acesteia trebuie să i se încredințeze sarcina de a desfășura activități de cercetare, sub forma unor lucrări și studii, pentru a descrie și a evalua riscurile potențiale, vulnerabilitatea care rezultă din acestea și expunerea comunităților la pericole. Este necesar să se asigure implicarea inițiativei private și a întreprinderilor, precum și a societății civile, având în vedere experiența și cunoștințele acumulate, precum și pentru a garanta că structurile societății pot fi mobilizate mai ușor și în mod direct la nivel local în momentul producerii dezastrelor. În plus, este prioritar ca cetățenii să fie informați și formați cu privire la diferitele pericole cărora trebuie să le facă față.

4.9. CESE este de acord cu dezvoltarea competențelor specifice propuse de Comisie în cadrul rescEU, respectiv constituirea unei rezerve de mijloace constând în avioane-cisternă, pompe de mare capacitate, dispozitive de căutare și salvare în zonele urbane, precum și de capacități operaționale care trebuie dezvoltate în sectorul sănătății publice, prin achiziția de unități de spitale de campanie și constituirea de echipe medicale de urgență, astfel cum se propune la capitolul 3.1 alineatul (2) din comunicarea sa. CESE consideră că este necesar să se garanteze că aceste mijloace sunt interoperabile și că pot fi utilizate în mod flexibil, astfel încât să fie posibilă obținerea unor economii de scară în perspectiva unei dezvoltări durabile. De exemplu, ar putea fi analizată posibilitatea achiziționării de mijloace aeriene care vor servi simultan (a) la combaterea incendiilor, (b) la supraveghere aeriană și patrulare de alertă timpurie, (c) la operațiuni de căutare

și salvare, (d) la evacuarea pacienților din regiunile insulare inaccesibile sau îndepărtate. În acest fel, aceste mijloace aeriene ar putea servi pe tot parcursul anului, ceea ce ar duce la o amortizare mai rapidă și din punct de vedere economic.

4.10. CESE propune crearea unor structuri regionale în regiunile în care riscul de a avea nevoie de o intervenție imediată este mai mare. De asemenea, este necesară consolidarea comunităților locale, prin dotarea acestora cu mijloacele necesare pentru un prim răspuns, precum și constituirea unor echipe locale bine formate, care să dispună de sisteme de alertă timpurie. De asemenea, este de extremă necesitate crearea și difuzarea de manuale cu orientări comune.

4.11. CESE este de acord cu extinderea domeniilor de finanțare a acțiunilor în materie de protecție civilă în statele membre, cum ar fi adaptarea, redresarea, dar și creșterea procentului de cofinanțare în domeniul transporturilor. De exemplu, când un cutremur provoacă mari ravagii, este perfect legitim să se recurgă la o cofinanțare UE – statul membru în cauză pentru transportul și instalarea de locuințe temporare și pentru amenajarea unor spații adecvate dotate cu infrastructurile și utilitățile necesare (electricitate, alimentare cu apă, sanitare, comunicații) pentru restabilirea rapidă a activității sociale și economice și pentru menținerea coeziunii sociale.

4.12. CESE nu respinge luarea în considerare a cheltuielilor de funcționare în cofinanțare, subliniind în același timp că este necesar să se prevadă un mecanism obiectiv de estimare și, mai ales, de evaluare a costului, pentru a asigura o utilizare judicioasă a resurselor. În plus, CESE consideră că este absolut necesar să fie exploatate toate sursele alternative de finanțare, cum ar fi fondurile structurale sau cofinanțarea de către Banca Europeană de Investiții.

4.13. CESE a exprimat în numeroase avize necesitatea simplificării procedurilor birocratice și a asigurării flexibilității în utilizarea fondurilor UE, fără a aduce atingere transparenței procesului și independenței controalelor efectuate, pentru a garanta că procedurile privind contribuțiile cetățenilor europeni sunt corespunzătoare și eficace.

4.14. CESE salută referința Comisiei la necesitatea combaterii efectelor terorismului și consideră că este necesar să existe un cadru bine determinat pentru acțiuni de prevenire, de răspuns (la nivelul consecințelor) și de redresare. În viitorul apropiat, Comisia ar putea elabora un plan în această privință, pentru a dezvolta și o gamă de mijloace de rezervă destinate confruntării cu dezastrele naturale cauzate de accidente chimice, biologice, radioactive și nucleare (CBRN), fără ca întreprinderile din aceste sectoare să fie eliberate de răspundere sau de obligații. Comitetul subliniază că lipsa unui răspuns în timp util la astfel de accidente poate, în special, să reprezinte o lovitură fatală pentru producția din sectorul primar și, astfel, să aibă consecințe enorme pe termen lung asupra aprovizionării și sănătății întregii populații.

4.15. CESE consideră că, în cadrul rescEU, este esențial să fie mobilizată societatea civilă prin mecanisme instituționale, prevăzându-se dispoziții care să o încurajeze să participe la elaborarea politicilor și la acțiunile de prevenire, dar și să se implice în răspunsul la dezastre de fiecare dată când acest lucru este posibil. Ar trebui să se asigure și participarea Corpului european de solidaritate.

5. **Observații specifice**

5.1. De asemenea, CESE consideră că este necesară consolidarea rolului autorităților locale și regionale în domeniul politicii de protecție civilă și în cadrul noului mecanism al Uniunii, prin:

(a) asocierea acestora în etapa de prevenire, de elaborare și de punere în aplicare a măsurilor de management al riscurilor și de asumare a acestora, indiferent dacă sunt de origine naturală sau antropică;

(b) susținerea capacităților lor specifice și integrarea lor în dispozitivul prevăzut, dat fiind că acestora li se solicită să intervină în prima linie în caz de dezastru;

(c) utilizarea competențelor de care dispun pentru activitățile de orice tip care, în scopul asigurării unei coordonări și a unei dezvoltări operaționale, sunt inițiate pentru a elimina la maximum dubla utilizare și pentru a încuraja interoperabilitatea;

(d) consolidarea rolului acestora în contextul cooperării transfrontaliere, prin instituirea unor planuri, programe și stagii de formare comune.

Bruxelles, 18 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare) și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Către un spațiu european comun al datelor”

[COM(2018) 234 final – 2018/0111 (COD); COM(2018) 232 final]

(2019/C 62/38)

Raportor: **Baiba MILTOVIČA**

Sesizare	Parlamentul European, 28.5.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 4.6.2018
	Comisia Europeană, 18.6.2018
Baza procedurală	Articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea responsabilă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	6.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	122/0/3
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Reutilizarea informațiilor din sectorul public contribuie la consolidarea economiei bazate pe date în UE și la promovarea dezvoltării societății și a bunăstării generale. CESE consideră că atât directiva, cât și îmbunătățirile și completările propuse sunt deosebit de importante pentru soluționarea chestiunilor de importanță majoră pentru întreaga societate, în contextul punerii în aplicare a Strategiei privind piața unică digitală.

1.2. CESE a evaluat coerența modificărilor prevăzute ale directivei cu obiectivele de îmbunătățire; salută, în general, propunerea de directivă revizuită a Comisiei și este convins că modificările propuse vor avea un efect benefic asupra obiectivelor generale de îmbunătățire. Cu toate acestea, Comitetul consideră că modificările propuse nu sunt suficiente pentru a aborda în mod eficace aspectele problematice.

1.3. CESE a analizat Comunicarea Comisiei „Către un spațiu european comun al datelor” și aprobă principiile și măsurile prevăzute, menite să faciliteze accesul întreprinderilor și sectorului public la date din diferite surse, sectoare economice și domenii de specialitate, precum și reutilizarea acestora.

1.4. *Concluzii:*

1.4.1. CESE consideră că, prin modificările propuse la directivă cu privire la obiectivele generale de îmbunătățire, se are în vedere:

— amplificarea efectelor pozitive deja existente ale Directivei privind informațiile din sectorul public (Directiva ISP), consolidarea economiei bazate pe date a UE și creșterea volumului de date reutilizabile din sectorul public;

— asigurarea unor condiții comparabile pe tot teritoriul UE pentru furnizarea de date și asigurarea unei concurențe loiale (a se vedea punctul 3.2.2);

— reducerea pe termen lung a sarcinilor administrative pentru deținătorii de informații reutilizabile din sectorul public (a se vedea punctul 3.2.3);

— consolidarea poziției IMM-urilor pe piața datelor, asigurându-se faptul că refolosirea datelor publice de către acestea în scopuri comerciale nu este împiedicată prin diverse obstacole (a se vedea punctul 3.2.4). Obiectivul de a consolida IMM-urile nu trebuie însă pus în pericol de interdicții prea stricte de blocare a datelor, care să împiedice dezvoltarea și desfășurarea de proiecte locale inovatoare în colaborare cu IMM-urile.

1.4.2. CESE consideră că modificările planificate ale directivei ca urmare a problemelor identificate vor îmbunătăți situația în general și vor permite rezolvarea mai ușoară a problemelor vizate. Cu toate acestea, trebuie făcute următoarele observații cu privire la problemele identificate:

— **„Datele dinamice/API”** – aceste modificări pot contribui doar parțial la îmbunătățiri, dat fiind că rezultatele modificărilor nu sunt nici controlabile, nici previzibile. Îmbunătățirile s-ar putea dovedi insuficiente, în special pe termen scurt (a se vedea punctele 3.1.3 și 3.3.1);

— **„Taxarea”** – modificările sunt adecvate pentru a aduce îmbunătățiri în ceea ce privește problemele identificate și stabilesc compensarea taxelor ridicate, încurajând reutilizarea datelor, în special făcându-le mai accesibile pentru IMM-uri (a se vedea punctele 3.1.5 și 3.3.2); în același timp, CESE subliniază că, pentru întreprinderile publice, compensarea adecvată a cheltuielilor suportate este esențială;

— **„Domeniul de aplicare al Directivei ISP”** – modificările sunt insuficiente: extinderea domeniului de aplicare al directivei este pur formală și nu conține niciun fel de obligații suplimentare reale. Nu este soluționată așadar problema reală (a se vedea punctele 3.1.1, 3.1.3 și 3.3.3);

— **„Blocarea datelor din sectorul public”** – modificările sunt insuficiente și vor putea contribui doar parțial și indirect la soluționarea problemei legate de blocarea datelor din sectorul public (a se vedea punctele 3.1.4 și 3.3.4).

1.5. *Recomandări*

1.5.1. **Punctul de vedere al CESE:** opțiunea Comisiei, cea a unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută”, nu este suficientă pentru a soluționa toate problemele identificate legate de eficacitatea directivei (a se vedea punctul 4.1.3).

Recomandarea CESE: dat fiind că unul dintre motivele principale pentru modificarea directivei și unul dintre obiectivele esențiale constă în soluționarea problemelor identificate, este necesar să se acționeze mai activ și mai orientat, alegând, pentru soluționarea unor probleme punctuale concrete, opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate”. Acest lucru ar putea fi realizat prin modificarea opțiunilor menționate în evaluarea impactului.

1.5.2. **Punctul de vedere al CESE:** este esențial să se remedieze deficiențele constatate de Comitetul de analiză a reglementării și să se întreprindă acțiunile corective corespunzătoare cu privire la modificările aduse la directivă (a se vedea punctul 4.1.2).

Recomandarea CESE: una dintre acțiunile corective ar trebui să vizeze indicarea clară și explicită în directivă a normei juridice care va prevala în cazul unor conflicte între această directivă și alte acte legislative, precum Regulamentul general privind protecția datelor, Directiva privind bazele de date sau Directiva de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale.

1.5.3. **Punctul de vedere al CESE:** evaluarea impactului nu reflectă în mod suficient poziția părților interesate cu privire la alegerea opțiunii unei „intervenții de reglementare de mai mare intensitate sau de intensitate mai scăzută” (a se vedea punctul 4.1.4).

Recomandarea CESE: trebuie efectuată o evaluare suplimentară a poziției părților interesate în ceea ce privește opțiunea preferată pentru abordarea aspectelor specifice, precum și a relevanței pentru societate, în ansamblu, a tuturor părților interesate, permițând astfel o selecție mai obiectivă și mai bine motivată a eventualelor soluții pentru diferitele probleme identificate.

1.5.4. **Punctul de vedere al CESE:** având în vedere faptul că, tot mai adesea, informațiile sau documentele trebuie să fie disponibile în scurt timp, CESE consideră că termenul maxim de prelucrare de 20 de zile lucrătoare este, în unele cazuri, prea lung (a se vedea punctul 3.1.2).

Recomandarea CESE: trebuie luată în calcul posibilitatea de a acorda o mai mare flexibilitate.

1.5.5. **Punctul de vedere al CESE:** propunerea de directivă și evaluarea impactului nu țin seama în suficientă măsură de chestiunile relevante pentru diferitele părți interesate (a se vedea punctul 4.2.1).

Recomandarea CESE: următoarele aspecte – insuficient luate în considerare – ar trebui, la rândul lor, analizate:

— posibila reducere a numărului de lucrători în sectorul public, ca urmare a automatizării, necesitatea recalificării lucrătorilor și a soluționării problemelor sociale;

— drepturi și obligații egale pentru sectorul public și pentru cel privat în ceea ce privește accesul la date;

— despăgubiri pentru întreprinderile publice;

— protecția infrastructurilor critice;

— evitarea eventualelor suprapuneri între directivă și legislația locală sau sectorială;

— denaturarea concurenței în cazul întreprinderilor publice.

1.5.6. **Punctul de vedere al CESE:** în propunerea de reformare a directivei, Comisia atrage în mod voit atenția asupra necesității de a remedia deficiențele identificate anterior în cadrul directivei. Cu toate acestea, propunerea nu aduce îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește deficiențele identificate anterior, deoarece nu asigură un echilibru între diferitele interese ale diferitelor grupuri de părți interesate și, mai ales, nu prevede condiții similare pentru întreprinderile publice și private în ceea ce privește schimbul de informații.

Recomandarea CESE: Comitetul invită Comisia să își reconsidere poziția cu privire la îmbunătățirea problemelor constatate în cadrul evaluării directivei precedente și să precizeze:

— obiectivele de realizat prin reformarea directivei, ținând seama de situația actuală, caracterizată de interese și preocupări divergente ale diferitelor grupuri de părți interesate;

— condițiile de tranziție pentru realizarea unor progrese treptate către obiectivele de reformare a directivei, prin corelarea diferitelor puncte ale directivei cu alte documente legislative sau cu alte activități care permit echilibrarea intereselor divergente ale diverselor grupuri de părți interesate.

2. **Prezentare generală a conținutului propunerii de directivă**

2.1. *Contextul modificării directivei*

2.1.1. Sectorul public din statele membre ale UE produce cantități mari de date care sunt folosite pentru a spori eficiența furnizării de servicii private și publice și pentru a favoriza luarea unor decizii mai informate. Astfel, UE promovează de mai mulți ani reutilizarea informațiilor din sectorul public („ISP"). Revizuirea Directivei ISP reprezintă o inițiativă importantă privind accesibilitatea și reutilizarea datelor publice și a celor finanțate din fonduri publice, care a fost anunțată de Comisie în cadrul evaluării la jumătatea perioadei a Strategiei privind piața unică digitală.

2.1.2. Comisia a revizuit directiva și a adaptat-o la noile evoluții în domeniul gestionării și utilizării datelor:

— Directiva 2003/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind reutilizarea informațiilor din sectorul public („Directiva ISP") a fost adoptată la 17 noiembrie 2003.

Obiectivul directivei constă în facilitarea reutilizării ISP pe teritoriul Uniunii, prin armonizarea condițiilor de bază privind reutilizarea și înlăturarea unor obstacole majore din calea reutilizării informațiilor pe piața internă.

— În iulie 2013, Directiva 2003/98/CE a fost modificată prin Directiva 2013/37/UE.

Modificările au introdus obligația de a permite reutilizarea datelor accesibile publicului larg și au extins domeniul de aplicare al directivei. S-a stabilit o normă implicită de taxare limitată la costurile marginale pentru reproducerea, punerea la dispoziție și diseminarea informațiilor, **iar organismele din sectorul public au fost obligate să dea dovadă de o mai mare transparență cu privire la condițiile de taxare și normele pe care le aplică**.

— La 25 aprilie 2018, a fost prezentată o propunere de **reformare** a Directivei ISP [COM(2018) 234 final]. Prezenta propunere modifică în mod substanțial Directiva 2003/98/CE și adaugă o serie de noi dispoziții. A fost revizuit modul de punere în aplicare al directivei conform articolului 13 din Directiva ISP și s-a atras atenția asupra problemelor identificate. În vederea unei mai bune valorificări a potențialului informațiilor din sectorul public, **directiva revizuită prevede îmbunătățiri în mai multe domenii, identificate ca problematice în cursul evaluării**.

2.1.3. Modificarea propusă a directivei este **o componentă a celui de al treilea pachet privind datele**, adoptat de Comisia Europeană la 25 aprilie 2018. Acesta cuprinde, de asemenea, comunicarea „*Către un spațiu european comun al datelor*” ([1]), în care se tratează chestiunea accesului la datele din sectorul privat în interes public și se instituie principii pentru schimbul de date între întreprinderi (B2B) și întreprinderi și administrații publice (B2G).

2.1.3.1. Comunicarea enumeră principiile de bază pentru reutilizarea datelor provenind de la sectorul privat (B2B):

— transparență;

— crearea de valori comune;

— respectarea intereselor comerciale ale celeilalte părți;

— asigurarea unei concurențe loiale;

— blocarea minimă a datelor.

2.1.3.2. Comunicarea enumeră principiile de bază pentru reutilizarea datelor provenite de la sectorul privat de către administrațiile publice (B2G):

— proporționalitatea în utilizarea datelor din sectorul privat;

— limitarea scopului;

— principiul de „a nu cauza prejudicii”;

— condiții pentru reutilizarea datelor;

— atenuarea limitărilor datelor din sectorul privat;

— transparența și participarea în societate.

2.2. *Obiectivele urmărite prin modificarea directivei*

2.2.1. Obiective generale:

— amplificarea efectelor pozitive ale Directivei ISP și consolidarea economiei bazate pe date a UE, prin creșterea volumului de date din sectorul public disponibil pentru reutilizare;

— asigurarea unor condiții comparabile pe tot teritoriul UE pentru furnizarea de date și, astfel, asigurarea unei concurențe loiale;

([1]) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Către un spațiu european comun al datelor” [COM(2018) 232 final].

— reducerea pe termen lung a sarcinilor administrative pentru deținătorii de informații reutilizabile din sectorul public;

— consolidarea poziției IMM-urilor pe piața datelor, context în care trebuie să se asigure faptul că refolosirea datelor publice de către acestea în scopuri comerciale nu este împiedicată prin diverse obstacole.

2.2.2. Obiective specifice:

— îmbunătățiri în cele patru domenii esențiale în care au fost identificate probleme în cursul evaluării prealabile a eficacității directivei.

2.3. *Cele mai importante domenii problematice din perspectiva eficacității directivei (domenii cu potențial de îmbunătățire)*

2.3.1. Domeniul de îmbunătățire **„Date dinamice/API”**:

— caracterul incomplet al accesului în timp real la date deținute de organismele din sectorul public, în special la date dinamice, adică variabile în timp;

— caracterul insuficient al furnizării și utilizării de mijloace tehnice adecvate (interfețe de programare a aplicațiilor/API).

2.3.2. Domeniul de îmbunătățire **„Taxarea”**:

— organismele din sectorul public invocă diferite dispoziții de exceptare aflate, în prezent, în vigoare și percep taxe care sunt nejustificat de ridicate din perspectiva acoperirii costurilor, cauzând denaturări ale pieței – sunt sprijinite întreprinderile mari, în timp ce se ridică piedici în calea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), care nu își permit să achiziționeze date publice.

2.3.3. Domeniul de îmbunătățire **„Domeniul de aplicare al Directivei ISP”**:

— directiva nu se aplică celor care își desfășoară activitatea în sectorul transporturilor și al utilităților;

— directiva nu se aplică în cazul datelor din domeniul cercetării, obținute în cadrul activităților de cercetare finanțate din fonduri publice.

2.3.4. Domeniul de îmbunătățire **„Blocarea datelor din sectorul public”**:

— deținătorii de date din sectorul public încheie acorduri de exclusivitate cu întreprinderile din sectorul privat în vederea obținerii unui profit suplimentar de pe urma acestor date, limitând astfel numărul potențialilor reutilizatori ai acestor date.

2.4. *Opțiuni posibile pentru abordarea domeniilor problematice și opțiunea aleasă*

2.4.1. Evaluarea impactului ([2]) a luat în considerare posibilele opțiuni ale măsurilor preconizate:

(a) un scenariu de bază (menținerea abordării actuale fără modificări);

(b) abandonarea actualelor măsuri luate la nivelul UE (abrogarea Directivei ISP);

(c) o abordare bazată exclusiv pe măsuri fără caracter obligatoriu;

(d) o soluție integrată, constând atât în modificarea Directivei ISP, cât și în instrumente juridice fără caracter obligatoriu.

2.4.2. Alegerea opțiunii de abordare a domeniilor problematice:

— opțiunea (a) a fost păstrată ca scenariu de referință, pentru a putea compara beneficiile celorlalte opțiuni;

— opțiunile (b) și (c) au fost eliminate într-un stadiu incipient;

([2]) Evaluarea impactului [SWD(2018) 127].

— opțiunea (d) a servit drept punct de plecare pentru alte două opțiuni subordonate:

  — o opțiune care conține toate măsurile de reglementare de intensitate scăzută;

  — o opțiune care conține toate măsurile de reglementare de mai mare intensitate.

Opțiunea aleasă de Comisie reprezintă un pachet mixt de măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută, combinat cu o actualizare a instrumentelor legislative existente fără caracter obligatoriu – per ansamblu, o „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută”.

3. **Observații generale**

CESE a evaluat modificările prevăzute ale directivei sub trei aspecte:

— principalele modificări și completări ale textului inițial al directivei (a se vedea punctul 3.1);

— concordanța dintre modificările și completările la directivă și obiectivele generale ale acestora (a se vedea punctul 3.2);

— concordanța dintre modificările și completările la directivă și cele mai importante domenii în care există un potențial de îmbunătățire (a se vedea punctul 3.3).

3.1. *Principalele modificări și completări ale textului inițial al directivei*

3.1.1. Capitolul I din directivă – Dispoziții generale

Modificările aduse articolului 1 din directivă – Obiectul și domeniul de aplicare:

— extinderea domeniului de aplicare și asupra datelor provenite de la servicii publice, servicii de transport, precum și asupra datelor provenite din cercetare;

— în secțiunea explicativă a directivei ([3]) se arată:

  — datele din sectorul transporturilor și al utilităților: „Se va aplica un număr limitat de obligații: întreprinderile publice pot impune taxe superioare costurilor marginale de diseminare și nu au obligația de a publica date pe care nu doresc să le facă publice”;

  — datele din domeniul cercetării: „Statele membre vor fi obligate să elaboreze politici pentru accesul liber la datele din domeniul cercetării […]”. În realitate, aceasta este o dispoziție goală de conținut, lăsând toate activitățile în acest sens la latitudinea statelor membre (ca și în prezent).

Punctul de vedere al CESE:

— comitetul susține parțial modificările propuse, însă consideră că ele oferă o soluție insuficientă la problema legată de domeniul de aplicare al Directivei ISP, întrucât extinderea domeniului de aplicare al directivei poate duce la distorsiuni ale pieței între companiile publice și cele private care funcționează pe aceeași piață. Extinderea domeniului de aplicare și la întreprinderile private poate fi o soluție la această problemă și, în același timp, poate promova inovarea în întreprinderile publice;

— modificările planificate presupun un volum de muncă și un efort financiar suplimentar.

3.1.2. Capitolul II din directivă – Cererile de reutilizare

Modificări ale articolului 4 din directivă (Cerințe privind prelucrarea cererilor de reutilizare)

— Excepții definite, nesupuse cerințelor privind prelucrarea cererilor de reutilizare.

([3]) Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare), COM(2018) 234 final.

Punctul de vedere al CESE: CESE susține modificările referitoare la excepții, considerând însă că, având în vedere faptul că, tot mai adesea, informațiile sau documentele trebuie să fie disponibile în scurt timp, termenul maxim de prelucrare de 20 de zile lucrătoare poate fi mai scurt în cazul cererilor care implică date care pot fi puse la dispoziție cu ușurință.

3.1.3. Capitolul III din directivă – Condiții de reutilizare

Modificările aduse articolului 5 din directivă – Formate disponibile:

— Organismele din sectorul public și întreprinderile publice trebuie să pună la dispoziție spre reutilizare date dinamice imediat după colectare, prin intermediul unor interfețe de programare a aplicațiilor (API-uri) adecvate.

— Directiva prevede că „în cazul în care punerea documentelor la dispoziție imediat după colectare ar depăși capacitățile financiare și tehnice ale organismului din sectorul public sau ale întreprinderii publice, documentele menționate la alineatul (4) sunt puse la dispoziție într-un termen care nu afectează în mod nejustificat exploatarea potențialului lor economic".

— S-a ales opțiunea unei intervenții de reglementare de intensitate scăzută, potrivit căreia există „o obligație mai puțin strictă pentru statele membre de a pune la dispoziție, în timp util, date dinamice și de a introduce API".

Punctul de vedere al CESE:

— CESE sprijină în parte modificările propuse și consideră că acestea vor contribui, în general, la rezolvarea problemei datelor dinamice. Rezultatul modificărilor nu poate fi însă controlat, și nu este previzibil, iar rezultatul îmbunătățirilor aduse poate fi insuficient, în special pe termen scurt;

— în faza inițială, deținătorii de date vor trebui să suporte costuri suplimentare (pentru definirea API și introducerea tehnologiei), însă, pe termen lung, se preconizează profituri ale deținătorilor de date, rezultate dintr-o organizare mai bună a activității (în plus, trebuie avute în vedere posibilele modificări ale situației lucrătorilor din sectorul public, ca urmare a automatizării, precum și soluționarea necesară a unor probleme de ordin social).

Modificări aduse articolului 10 din directivă – Disponibilitatea și reutilizarea datelor provenite din cercetare:

— Se propune ca statele membre să sprijine disponibilitatea datelor din domeniul cercetării prin adoptarea, la nivel național, a unor politici și acțiuni relevante, menite să permită accesul liber la toate datele rezultate din cercetări finanțate din fonduri publice („politica accesului liber").

Punctul de vedere al CESE: CESE sprijină parțial noua versiune, care, în opinia sa, ar îmbunătăți, în general, eficacitatea Directivei ISP, dar consideră că ea nu se pretează la rezolvarea problemei domeniului de aplicare a Directivei ISP, dat fiind caracterul său declarativ, căci nu conține cerințe obligatorii la nivelul UE, lăsând toate activitățile în acest sens la latitudinea fiecărui stat membru.

3.1.4. Capitolul IV din directivă – Nediscriminarea și comerțul echitabil

Modificările aduse articolului 12 din directivă – Interzicerea acordurilor de exclusivitate:

— Se dispune ca acordurile juridice sau măsurile practice care nu acordă în mod explicit un drept exclusiv, dar care pot restrânge disponibilitatea pentru reutilizarea documentelor, să fie puse la dispoziția publicului cu cel puțin două luni înainte de intrarea în vigoare.

— Opțiunea propusă prevede doar cerințe legate de transparență (opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută"), dar nu interzice activitățile care duc la o blocare a datelor (opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate").

Punctul de vedere al CESE: CESE sprijină parțial modificările propuse și este de părere că ele vor contribui, în general, la soluționarea problemei blocării datelor din sectorul public. Obiectivul de a consolida IMM-urile nu trebuie însă pus în pericol de interdicții prea stricte de blocare a datelor, care să împiedice dezvoltarea și desfășurarea de proiecte locale inovatoare în colaborare cu IMM-urile.

3.1.5. Capitolul V din directivă – Seturile de date cu valoare ridicată

Modificările aduse articolului 13 din directivă – Lista seturilor de date cu valoare ridicată:

— Comisia stabilește lista seturilor de date cu valoare ridicată și modalitățile de publicare și reutilizare ale acestora.

Punctul de vedere al CESE:

— CESE sprijină modificările prevăzute și consideră că, astfel, nivelul reutilizării informațiilor din sectorul public va crește;

— trebuie avut în vedere faptul că se preconizează ca introducerea soluțiilor tehnice să genereze cheltuieli suplimentare, respectiv venituri mai reduse pentru deținătorii de date;

— nu există informații clare privind procedurile pentru elaborarea, întreținerea și utilizarea seturilor de date cu valoare ridicată;

— nu există informații clare referitoare la mecanismele de compensare a deținătorilor de date pentru punerea la dispoziție gratuită a datelor.

3.2. *Concordanța dintre modificările și completările la directivă și obiectivele generale ale modificărilor directivei*

3.2.1. **Obiectiv:** amplificarea efectelor pozitive deja existente ale Directivei ISP, consolidarea economiei bazate pe date a UE, creșterea volumului de date reutilizabile din sectorul public

Punctul de vedere al CESE: modificările prevăzute servesc, în ansamblu, obiectivului general.

3.2.2. **Obiectiv:** asigurarea unor condiții comparabile pe tot teritoriul UE pentru furnizarea de date și, astfel, asigurarea unei concurențe loiale

Punctul de vedere al CESE: modificările prevăzute vizează în mod direct și fără echivoc atingerea acestui obiectiv, întrucât:

— sunt îmbunătățite condițiile pentru taxare (articolul 6 din directivă);

— este reglementată mai strict posibilitatea încheierii de acorduri de exclusivitate (articolul 12 din directivă);

— este reglementată în detaliu furnizarea gratuită de seturi de date sau de seturi de date de calitate (articolul 13 din directivă);

— în același timp, CESE atrage atenția asupra pericolului ca obligațiile unilaterale impuse întreprinderilor publice aflate în concurență directă cu întreprinderile private să ducă la denaturări ale pieței.

3.2.3. **Obiectiv:** reducerea sarcinilor administrative pentru deținătorii de informații reutilizabile din sectorul public

Punctul de vedere al CESE: În general, modificările propuse sunt bine-venite:

— pe termen lung, ele vor contribui la o reducere a sarcinii administrative pentru deținătorii de informații reutilizabile din sectorul public, mai ales în combinație cu utilizarea unor noi soluții tehnologice (articolele 5 și 13 din directivă);

— cu toate acestea, se preconizează că vor exista modificări în ce privește ocuparea forței de muncă în sectorul public, fapt care presupune o abordare a problemelor sociale conexe.

3.2.4. **Obiectiv:** consolidarea poziției IMM-urilor pe piața datelor, asigurându-se faptul că refolosirea datelor publice de către acestea în scopuri comerciale nu este împiedicată prin diverse obstacole

Punctul de vedere al CESE: modificările propuse sunt concepute pentru a pune în practică obiectivul stabilit. Punerea lor în aplicare va contribui la îmbunătățirea poziției întreprinderilor mici și mijlocii cu privire la posibilitatea reutilizării datelor din sectorul public (articolele 6, 12 și 13 din directivă), dar producția, inovarea și dezvoltarea IMM-urilor nu trebuie împiedicate de obligația excesivă de a comunica datele partenerilor de cooperare din sectorul public sau de interzicerea unor drepturi exclusive.

3.3. *Concordanța dintre modificările și completările la directivă și cele mai importante domenii în care există un potențial de îmbunătățire*

3.3.1. Domeniul de îmbunătățire **„Date dinamice/API”**

Îmbunătățiri propuse:

— statele membre nu sunt obligate să pună la dispoziție, în timp util, date dinamice și să introducă API (articolul 5 din directivă);

— se impun obligații mai stricte pentru statele membre privind garantarea reutilizării unui număr limitat de seturi de date cu valoare ridicată (articolul 13 din directivă).

Punctul de vedere al CESE:

— modificările prevăzute vor contribui în parte la îmbunătățirea acestui domeniu problematic (a se vedea punctul 3.1.3);

— pe termen lung, modificările prevăzute vor contribui la soluționarea chestiunii legate de accesul la datele dinamice și vor promova reutilizarea datelor dinamice, precum și utilizarea de tehnologii noi (API) pentru schimbul automat de date. Punerea la dispoziție a datelor în timp util ar trebui să fie o „obligație mai puțin strictă”, ceea ce ar compensa eventualele condiții dificile pe plan local și ar corespunde practicilor locale.

3.3.2. Domeniul de îmbunătățire: **„Taxarea”**

Îmbunătățiri propuse:

— înăsprirea normelor care reglementează invocarea excepțiilor de la regula generală, potrivit căreia organismele din sectorul public nu pot percepe tarife mai mari decât costurile marginale de difuzare (articolul 6 din directivă);

— stabilirea unei liste de seturi de date cu valoare ridicată pentru toate statele membre, care trebuie să fie disponibile în mod gratuit (articolul 13 din directivă).

Punctul de vedere al CESE:

— modificările prevăzute vor contribui la îmbunătățirea acestui domeniu problematic (a se vedea punctul 3.1.5). În același timp, CESE subliniază că acordarea unei despăgubiri corespunzătoare pentru cheltuielile efectuate prezintă o importanță esențială pentru întreprinderile publice;

— modificările prevăzute conduc la remedierea aspectului legat de taxele majorate și promovarea reutilizării datelor, în special prin înlesnirea accesului IMM-urilor la date.

3.3.3. Domeniul de îmbunătățire: **„Domeniul de aplicare al Directivei ISP”**

Îmbunătățiri propuse:

— extinderea obiectului și a domeniului de aplicare al directivei (articolul 1 din directivă);

— statele membre vor fi obligate să elaboreze politici pentru accesul liber la datele din domeniul cercetării obținute în cadrul activităților de cercetare finanțate din fonduri publice, menținând, în același timp, flexibilitatea punerii în aplicare (articolul 10 din directivă).

Punctul de vedere al CESE: Modificările prevăzute nu sunt suficiente pentru a aduce îmbunătățiri în acest domeniu problematic (a se vedea punctele 3.1.1 și 3.1.3).

3.3.4. Domeniul de îmbunătățire **„Blocarea datelor din sectorul public”**

Îmbunătățiri propuse: Cerințe mai stricte în materie de neexclusivitate și transparență pentru acordurile dintre sectorul public și cel privat care implică informații din sectorul public (articolele 11 și 12 din directivă).

Punctul de vedere al CESE:

— modificările prevăzute nu sunt suficiente pentru a aduce îmbunătățiri în acest domeniu problematic (a se vedea punctul 3.1.4);

— modificările prevăzute vor contribui parțial la soluționarea problemei legate de blocarea datelor din sectorul public, respectiv la promovarea reutilizării datelor. În orice caz, nu ar trebui ca luarea unor măsuri excesive pentru a evita blocarea datelor să creeze obstacole în calea unor proiecte și parteneriate inovatoare.

4. **Observații specifice**

4.1. *Evaluarea efectelor modificărilor planificate*

4.1.1. Evaluarea impactului modificărilor propuse reprezintă un document important, ce constituie baza pentru concluziile și deciziile cu privire la modul în care ar trebui concepute modificările și completările la această directivă, care va avea efecte considerabile pentru statele membre ale UE. De aceea, este esențial ca pentru evaluarea impactului să se utilizeze o metodă riguroasă, care să ducă la rezultate obiective și fiabile.

4.1.2. Cele mai importante nereguli constatate în Avizul Comitetului de analiză a reglementării ([4]):

— evaluarea impactului ia în considerare punctul de vedere al părților interesate doar în mod incomplet. Îndeosebi îngrijorările exprimate de părțile interesate cu privire la siguranța datelor personale și la protecția bazelor de date nu au fost luate suficient în considerare;

— evaluarea impactului nu explică cu claritate raportul dintre propunerea de modificare a Directivei privind bazele de date și Regulamentul general privind protecția datelor;

— de asemenea, evaluarea impactului nu detaliază în mod suficient posibilele alternative la aceste modificări, iar spectrul acestor alternative este prea restrâns (respectiv este prea uniform) pentru a garanta posibilitatea de a opta într-adevăr între diferite soluții.

Punctul de vedere al CESE:

— este esențial să se elimine deficiențele identificate de Comitetul de analiză a reglementării;

— după caz, trebuie luate măsuri corective în ceea ce privește modificarea directivei.

4.1.3. Interesele grupurilor de interese menționate în rezumatul evaluării impactului ([5]):

— deținătorii datelor (autoritățile publice) tind mai degrabă spre păstrarea statu-quo-ului în ceea ce privește reutilizarea informațiilor din sectorul public, deci spre opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută”;

— reutilizatorii de date (inclusiv IMM-urile) preferă opțiunea unui progres mai rapid și mai eficace în extinderea domeniului de aplicare al reutilizării datelor, deci preferă opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate”.

([4]) Avizul Comitetului de analiză a reglementării al Comisiei, SEC(2018) 206.
([5]) Rezumatul evaluării impactului [SWD(2018) 128 final].

Punctul de vedere al CESE:

— deși obiectivul directivei este acela de a crește volumul de date reutilizate și de a consolida poziția IMM-urilor pe piața datelor, nu trebuie trecute cu vederea posibilele distorsiuni ale pieței; prin urmare, Comisia a preferat opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută”, neexploatând astfel pe deplin potențialul existent de abordare a domeniilor problematice;

— pentru a urmări obiectivele vizate de modificarea directivei într-un mod mai eficient, trebuie evaluată eficacitatea măsurilor adoptate.

4.1.4. Evaluarea impactului a identificat și evaluat opiniile părților interesate ([6]):

— identificarea punctelor de vedere ale părților interesate este esențială pentru a putea alege măsurile adecvate de soluționare a problemelor („măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută” sau „de mai mare intensitate”);

— evaluarea impactului reflectă punctele de vedere ale diverselor părți interesate cu privire la evaluarea globală a funcționării directivei și la schimbările dorite.

Punctul de vedere al CESE:

— evaluarea impactului nu reflectă în mod suficient de concret poziția părților interesate cu privire la alegerea unor elemente legislative „de mai mare intensitate” sau a unora „de intensitate mai scăzută”;

— nu se face nicio distincție între grupurile de interese pe baza diferitelor interese și posibilități, a tipului de informații, a tipului de activitate (de exemplu, deținători de date care nu sunt remunerați pentru furnizarea de date, deținători de date care sunt plătiți pentru furnizarea de date, utilizatori de date – întreprinderi mari, IMM-uri, alte entități din sectorul public);

— nu a fost identificată poziția fiecărui grup de părți interesate privind opțiunea aplicabilă pentru rezolvarea fiecărei probleme în parte;

— nu există nicio evaluare a relevanței pentru societate în ansamblu a fiecărui grup de părți interesate; prin urmare, lipsește evaluarea reprezentativității și a dimensiunii reale a impactului.

4.2. *Alte aspecte insuficient tratate cu privire la directivă*

4.2.1. CESE consideră că o serie de preocupări importante ale mai multor părți interesate nu au fost luate suficient în considerare în cadrul propunerii de directivă și al evaluării impactului. Se recomandă o examinare în detaliu a următoarelor aspecte:

— drepturi și obligații egale pentru sectorul public și pentru cel privat în ceea ce privește accesul la date;

— despăgubirea sectorului public pentru asigurarea accesului gratuit la date publice;

— protecția „infrastructurilor critice” – derogări de la aplicarea directivei cu privire la infrastructurile critice;

— evitarea suprapunerilor – adaptarea directivei la legislația sectorială deja existentă în ceea ce privește schimbul de date și utilizarea acestora;

— denaturări ale concurenței – riscul de subminare a poziției întreprinderilor publice, în cazul în care acestea trebuie să pună în mod gratuit informații la dispoziția întreprinderilor private concurente;

— posibila reducere a numărului de lucrători în sectorul public, ca urmare a automatizării, necesitatea recalificării lucrătorilor și a soluționării problemelor sociale.

([6]) Evaluarea impactului [SWD(2018) 127].

4.3. *Comunicarea Comisiei „Către un spațiu european comun al datelor”*

4.3.1. CESE salută și sprijină opinia exprimată în comunicarea Comisiei, conform căreia accesul la datele publice și la cele finanțate din fonduri publice, precum și reutilizarea acestora, reprezintă o veritabilă piatră de temelie a unui spațiu european comun al datelor. Acest lucru este în deplină concordanță cu activitățile legate de revizuirea Directivei privind reutilizarea informațiilor din sectorul public. Comunicarea stabilește obiectivele revizuirii directivei, iar CESE consideră că progresele înregistrate în punerea în aplicare a acestor obiective vor contribui la o mai bună disponibilitate a datelor pentru reutilizare.

4.3.2. CESE este de acord cu principiile de bază definite în comunicare privind schimbul de date între întreprinderi (*B2B*) și între întreprinderi și administrații publice (*B2G*) și consideră că ele constituie o potențială bază solidă pentru cooperarea viitoare cu părțile interesate.

4.3.3. CESE sprijină măsurile prezentate în comunicare, considerând că acestea vor facilita în UE accesul întreprinderilor și sectorului public la date din diferite surse, sectoare economice și domenii de specialitate, precum și reutilizarea acestor date.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

ANEXĂ

Următoarele paragrafe din avizul secțiunii au fost respinse în favoarea amendamentelor, dar au obținut cel puțin o pătrime din voturile exprimate în favoarea menținerii lor:

Modificările aduse articolului 1 din directivă – Obiectul și domeniul de aplicare:

— extinderea domeniului de aplicare și asupra datelor provenite de la servicii publice, servicii de transport, precum și asupra datelor provenite din cercetare;

— în secțiunea explicativă a directivei ([1]) se arată:

  — datele din sectorul transporturilor și al utilităților: „Se va aplica un număr limitat de obligații: întreprinderile publice pot impune taxe superioare costurilor marginale de diseminare și nu au obligația de a publica date pe care nu doresc să le facă publice";

  — datele din domeniul cercetării: „Statele membre vor fi obligate să elaboreze politici pentru accesul liber la datele din domeniul cercetării […]". În realitate, aceasta este o dispoziție goală de conținut, lăsând toate activitățile în acest sens la latitudinea statelor membre (ca și în prezent).

Punctul de vedere al CESE:

— Comitetul susține parțial modificările propuse, însă consideră că oferă o soluție insuficientă la problema „Domeniul de aplicare al Directivei ISP", întrucât extinderea domeniului de aplicare al directivei rămâne la nivel formal, nefiind însoțită de obligații și responsabilități suplimentare reale.

— Modificările planificate presupun un volum de muncă și un efort financiar suplimentar. Deținătorii de date trebuie să investească pe termen scurt, în timp ce, pe termen lung, atât deținătorii de date, cât și reutilizatorii acestora au perspectiva obținerii de profit.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 80

Voturi împotrivă: 52

Abțineri: 16

3.1.2. Capitolul II din directivă – Cererile de reutilizare

Modificări ale articolului 4 din directivă (Cerințe privind prelucrarea cererilor de reutilizare)

— Excepții definite, nesupuse cerințelor privind prelucrarea cererilor de reutilizare.

Punctul de vedere al CESE: CESE susține modificările referitoare la excepții, considerând însă că, având în vedere faptul că, tot mai adesea, informațiile sau documentele trebuie să fie disponibile în scurt timp, termenul maxim de prelucrare de 20 de zile lucrătoare este prea lung, și pledează pentru o reducere a acestuia, în vederea asigurării unui flux de muncă mai bun în domeniul public.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 83

Voturi împotrivă: 55

Abțineri: 7

([1]) Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare), COM(2018) 234 final.

3.1.4. Capitolul IV din directivă – Nediscriminarea și comerțul echitabil

Modificările aduse articolului 12 din directivă – Interzicerea acordurilor de exclusivitate:

— Se dispune ca acordurile juridice sau măsurile practice care nu acordă în mod explicit un drept exclusiv, dar care pot restrânge disponibilitatea pentru reutilizarea documentelor, să fie puse la dispoziția publicului cu cel puțin două luni înainte de intrarea în vigoare.

— Opțiunea propusă prevede doar cerințe legate de transparență (opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută"), dar nu interzice activitățile care duc la o blocare a datelor (opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate").

Punctul de vedere al CESE: CESE sprijină parțial modificările propuse și este de părere că ele vor contribui, în general, la soluționarea problemei blocării datelor din sectorul public, dar crede că rezultatul obținut nu va fi suficient pentru a rezolva această problemă în esență. În opinia sa, ar fi mai bine ca în acest context să se utilizeze o opțiune care să interzică acele activități care duc la o blocare a datelor.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 80

Voturi împotrivă: 60

Abțineri: 12

3.2.2. **Obiectiv:** asigurarea unor condiții comparabile pe tot teritoriul UE pentru furnizarea de date și, astfel, asigurarea unei concurențe loiale

Punctul de vedere al CESE: modificările prevăzute vizează în mod direct și fără echivoc atingerea acestui obiectiv, întrucât:

— sunt îmbunătățite condițiile pentru taxare (articolul 6 din directivă);

— este reglementată mai strict posibilitatea încheierii de acorduri de exclusivitate (articolul 12 din directivă);

— este reglementată în detaliu furnizarea gratuită de seturi de date sau de seturi de date de calitate (articolul 13 din directivă).

Rezultatul votului

Voturi pentru: 80

Voturi împotrivă: 61

Abțineri: 9

3.2.4. **Obiectiv:** consolidarea poziției IMM-urilor pe piața datelor, asigurându-se faptul că refolosirea datelor publice de către acestea în scopuri comerciale nu este împiedicată prin diverse obstacole

Punctul de vedere al CESE: modificările propuse sunt concepute pentru a pune în practică obiectivul stabilit. Punerea lor în aplicare va contribui la îmbunătățirea poziției întreprinderilor mici și mijlocii cu privire la posibilitatea reutilizării datelor din sectorul public (articolele 6, 12 și 13 din directivă), dar opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate" ar fi fost mai eficientă.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 76

Voturi împotrivă: 53

Abțineri: 6

3.3.1. Domeniul de îmbunătățire **„Date dinamice/API”**

Îmbunătățiri propuse:

— statele membre nu sunt obligate să pună la dispoziție, în timp util, date dinamice și să introducă API (articolul 5 din directivă);

— impunerea unor obligații mai stricte pentru statele membre privind garantarea reutilizării unui număr limitat de seturi de date cu valoare ridicată (articolul 13 din directivă).

Poziția CESE:

— modificările prevăzute vor contribui în parte la îmbunătățirea acestui domeniu problematic (a se vedea punctul 3.1.3);

— pe termen lung, modificările prevăzute vor contribui la soluționarea chestiunii legate de accesul la datele dinamice și vor promova reutilizarea datelor dinamice, precum și utilizarea de tehnologii noi (API) pentru schimbul automat de date. Având însă în vedere faptul că statele membre au o „obligație mai puțin strictă de a pune la dispoziție, în timp util, date dinamice și de a introduce API”, rezultatul acestor modificări nu poate fi controlat și nu este nici previzibil. Îmbunătățirile s-ar putea dovedi insuficiente, în special pe termen scurt.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 77

Voturi împotrivă: 58

Abțineri: 10

3.3.3. Domeniul de îmbunătățire: **„Domeniul de aplicare al Directivei ISP”**

Îmbunătățiri propuse:

— extinderea obiectului și a domeniului de aplicare al directivei (articolul 1 din directivă);

— statele membre vor fi obligate să elaboreze politici pentru accesul liber la datele din domeniul cercetării obținute în cadrul activităților de cercetare finanțate din fonduri publice, menținând, în același timp, flexibilitatea punerii în aplicare (articolul 10 din directivă).

Punctul de vedere al CESE:

— modificările prevăzute nu sunt suficiente pentru a aduce îmbunătățiri în acest domeniu problematic (a se vedea punctele 3.1.1 și 3.1.3);

— extinderea domeniului de aplicare al directivei prin recurgerea la opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută” este pur formală și nu prevede angajamente reale suplimentare. Nu este soluționată așadar problema reală.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 78

Voturi împotrivă: 61

Abțineri: 10

3.3.4. Domeniul de îmbunătățire **„Blocarea datelor din sectorul public”**

Îmbunătățiri propuse: cerințe mai stricte în materie de neexclusivitate și transparență pentru acordurile dintre sectorul public și cel privat care implică informații din sectorul public (articolele 11 și 12 din directivă).

Punctul de vedere al CESE:

— modificările prevăzute nu sunt suficiente pentru a aduce îmbunătățiri în acest domeniu problematic (a se vedea punctul 3.1.4);

— modificările prevăzute vor contribui parțial la soluționarea problemei legate de blocarea datelor din sectorul public, respectiv la promovarea reutilizării datelor. Opțiunea prevăzută a unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută” nu va fi însă suficientă pentru a soluționa în mod eficient problema blocării datelor. În opinia CESE, ar fi mai eficient ca, în această chestiune, să se prefere opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate”.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 82

Voturi împotrivă: 57

Abțineri: 8

4.1.3. Interesele grupurilor de interese menționate în rezumatul evaluării impactului ([1]):

— deținătorii datelor (autoritățile publice) tind mai degrabă spre păstrarea *statu-quo*-ului în ceea ce privește reutilizarea informațiilor din sectorul public, deci spre opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută”;

— reutilizatorii de date (inclusiv IMM-urile) preferă opțiunea unui progres mai rapid și mai eficace în extinderea domeniului de aplicare al reutilizării datelor, deci preferă opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate”.

Punctul de vedere al CESE:

— deși obiectivul directivei este acela de a crește volumul de date reutilizate și de a consolida poziția IMM-urilor pe piața datelor, Comisia a preferat opțiunea unor „măsuri de reglementare de intensitate mai scăzută”, neexploatând astfel pe deplin potențialul existent de abordare a domeniilor problematice;

— pentru a urmări obiectivele vizate de modificarea directivei într-un mod mai eficient, este necesar să se acționeze mai activ și mai orientat, iar soluționarea problemelor concrete și individuale să aibă loc prin opțiunea „intervenției de reglementare de mai mare intensitate”. Acest lucru ar putea fi realizat prin modificarea opțiunilor menționate în evaluarea impactului.

Rezultatul votului

Voturi pentru: 87

Voturi împotrivă: 58

Abțineri: 6

([1]) Rezumatul evaluării impactului [SWD(2018) 128 final].

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Europa în mișcare – Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată”

[COM(2018) 293 final]

(2019/C 62/39)

Raportoare: **Giulia BARBUCCI**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	201/3/7
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută **al treilea pachet privind mobilitatea** și consideră că acesta este un pas înainte spre o mobilitate durabilă pentru Europa. Comitetul constată că propunerea Comisiei se referă aproape în exclusivitate la transportul rutier. Pentru a dezvolta o mobilitate cu adevărat durabilă și sigură, trebuie să se elaboreze un proiect mai ambițios, care să ia în considerare toate formele de transport disponibile, cu un accent special asupra intermodalității transportului de mărfuri și călători.

1.2. CESE consideră că propunerile Comisiei privind o mobilitate sigură, conectată și curată vor necesita eforturi economice semnificative, în special pentru statele membre, în vederea adaptării infrastructurii materiale și digitale (5G). Prin urmare, este important ca aceste inițiative să fie sprijinite printr-o finanțare adecvată pe termen lung, stabilind obiective realiste și realizabile.

1.3. CESE salută „Planul de acțiune strategic privind siguranța rutieră” și împărtășește obiectivul „viziunea zero”, care urmărește ca, până în 2050, să nu se mai înregistreze decese și vătămări grave cauzate de accidente rutiere. Metoda „sistemul sigur”, promovată de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), va contribui cu siguranță la aceasta, limitând numărul accidentelor și reducând la minimum daunele aduse pasagerilor și pietonilor. Printre priorități se numără, de asemenea, armonizarea normelor naționale privind codul rutier și a sancțiunilor aferente și, în același timp, extinderea caracterului obligatoriu al dispozitivelor de siguranță a vehiculelor la toate vehiculele rutiere, pentru transportul de mărfuri și de călători, atât în sectorul public, cât și în cel privat. În cele din urmă, se recomandă ca noile vehicule „sigure” să fie accesibile din punct de vedere economic consumatorilor și întreprinderilor.

1.4. Digitalizarea, conectarea și automatizarea reprezintă instrumentul principal prin care se poate dezvolta metoda „sistemul sigur” în vederea atingerii obiectivului „viziunea zero”. CESE sprijină proiectul de realizare a unei rețele rutiere automatizate, conectate și sigure. Comitetul recomandă Comisiei să țină seama de starea diferită a infrastructurii rutiere și stradale din diferitele state membre și, mai ales, să extindă proiectul la centrele urbane, unde au loc majoritatea accidentelor grave nefatale.

1.5. Propunerea Comisiei subliniază cât de importantă este dezvoltarea unor vehicule autonome și contribuția lor la creșterea securității, dar nu stabilește o strategie detaliată pentru realizarea unei mobilități automatizate – abordare care poate facilita progresele în acest domeniu, însă poate să și creeze probleme pentru statele membre, care trebuie să-și adapteze politicile din domeniul transporturilor la noile tehnologii și la utilizarea lor. În plus, CESE subliniază problemele de fezabilitate tehnologică, pentru a garanta condiții de securitate maxime într-un sistem de „trafic mixt” (vehicule cu conducere umană, asistată și automatizată).

1.6. Automatizarea completă a vehiculelor ridică numeroase probleme etice, economice, de ocupare a forței de muncă, de acceptare socială și de responsabilitate juridică. CESE reamintește principiul potrivit căruia doar ființa umană, ca atare, poate face alegeri din punct de vedere „etic" și că mașinile, indiferent de gradul lor de performanță, trebuie să însoțească omul, și nu să îl înlocuiască. Este important ca societatea civilă organizată să fie pe deplin implicată în guvernanța procesului și să se activeze procesele de dialog social și de negociere colectivă pentru a preveni eventualele efecte negative asupra muncii și lucrătorilor.

1.7. CESE sprijină propunerile privind o mai mare durabilitate a transporturilor și Planul de acțiune strategic privind bateriile, care vizează reducerea decalajului energetic european și crearea unui lanț valoric al bateriilor. Cu toate acestea, Comitetul subliniază faptul că mai mulți factori împiedică dezvoltarea completă a planului: dependența de materiile prime din țări terțe; lipsa combustibililor alternativi; întârzieri în gestionarea, prelucrarea și eliminarea bateriilor uzate; lipsa unei forțe de muncă calificate.

1.8. Aceste condiții necesită neapărat o investiție importantă în cercetare și inovare, pentru a identifica noi combustibili alternativi, complet regenerabili și cu impact zero. La fel de importante vor fi investițiile în educație și formare, cu implicarea universităților și a centrelor de cercetare, pentru a avea o forță de muncă calificată.

1.9. Tranziția către autoturismele electrice va presupune și reînnoirea, în mare parte, a parcului auto european, în mai puțin de un deceniu. Ar trebui ca toți cetățenii și toate întreprinderile să aibă acces, din punct de vedere economic, la autovehicule mai puțin poluante și mai sigure, iar statele membre să faciliteze tranziția, prin stimulente fiscale adecvate.

1.10. Reînnoirea parcului de autovehicule va genera și problema eliminării și reciclării, în mare parte, a autovehiculelor existente. Această temă ar trebui să ocupe o poziție centrală în strategiile Comisiei, în contextul economiei circulare. Societatea civilă organizată ar trebui să fie implicată în toate etapele procesului de tranziție și este invitată să îi informeze și să îi sensibilizeze pe cetățeni, în perspectiva unei mobilități durabile.

2. **Introducere**

2.1. Sectorul transporturilor a făcut mult timp obiectul a numeroase evoluții și transformări, devenind unul dintre factorii esențiali ai dezvoltării. Inovarea, tehnologia, digitalizarea și interconectivitatea realizează o nouă revoluție a transporturilor, orientată către o mai mare securitate, accesibilitate, durabilitate, competitivitate și ocupare a forței de muncă.

2.2. Pe baza strategiei privind mobilitatea cu emisii scăzute ([1]), Uniunea Europeană a elaborat o agendă ad-hoc în acest sector, împărțită în trei „pachete privind mobilitatea" ([2]), publicate în mai 2017, noiembrie 2017 și, respectiv, mai 2018. Prezentul aviz se referă la această ultimă inițiativă legislativă, intitulată „Europa în mișcare".

2.3. Comunicarea Comisiei și propunerile formulate în pachet se referă cu precădere la sectorul transportului rutier și se axează, în special, pe transportul auto, fără a lua în considerare toate celelalte forme de transport.

3. **Sinteza propunerii**

3.1. Comunicarea Comisiei **COM(2018) 293 final – „Europa în mișcare – Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată"** reprezintă documentul-cheie al celui de-al treilea pachet privind mobilitatea, deoarece stabilește cadrul de referință al acestuia. Acesta este împărțit în trei capitole: siguranța; conectarea și automatizarea; durabilitatea. În plus, cele două anexe la comunicare conțin inițiative-cheie referitoare la **Planul de acțiune strategic privind siguranța rutieră și la Planul de acțiune strategic privind bateriile**.

3.2. *Mobilitatea sigură*

3.2.1. În pofida progreselor înregistrate în ultimii ani, numărul accidentelor rutiere grave sau mortale este, în continuare, prea mare. În 2017, au fost raportate 25 300 de decese și 135 000 de vătămări grave din cauza accidentelor, generând costuri economice și sociale foarte ridicate. Întrucât 90 % dintre accidente sunt cauzate de erori umane, Comisia consideră că automatizarea, conectivitatea și noile standarde de proiectare pot contribui în mod semnificativ la reducerea acestui fenomen dramatic ([3]), cu scopul ca, până în 2050, să nu se mai înregistreze decese și vătămări grave cauzate de accidente rutiere („viziunea zero"). Această strategie prevede și un obiectiv intermediar de reducere a deceselor și a vătămărilor grave cu 50 % până în 2030.

([1]) COM(2016) 501 final.
([2]) COM(2017) 283 final; COM(2017) 675 final; COM(2018) 675 final.
([3]) COM(2016) 686 final.

3.2.2. Pentru a contribui la atingerea acestor obiective, UE intenționează să pună în aplicare noi instrumente tehnologice și de reglementare bazate pe abordarea „sistemului sigur" al OMS. Acesta se bazează pe principiul conform căruia, deși accidentele nu pot fi complet eliminate, se pot lua totuși măsuri pentru a reduce numărul de decese și de vătămări grave.

3.2.3. Uniunea Europeană intenționează să abordeze cauzele accidentelor într-o manieră integrată, stabilind niveluri de protecție care să asigure compensarea între elemente, în cazul în care unul dintre acestea nu funcționează. Acest proces implică introducerea de echipamente tehnologice în vehicule și în infrastructurile rutiere și intensificarea schimbului de informații între acestea. Fiecare măsură face obiectul unei inițiative legislative ad-hoc:

(a) **Planul de acțiune strategic privind siguranța rutieră** ([4]). Planul de acțiune stabilește atât obiectivul „zero decese", cât și criteriile pentru consolidarea guvernanței europene, finanțarea sporită a inovării în domeniul rețelelor rutiere prin intermediul Mecanismului pentru interconectarea Europei (200 de milioane EUR), enunțarea abordării „sistemului sigur", noile cerințe în vederea creșterii siguranței vehiculelor, obiective în ceea ce privește conectivitatea și automatizarea vehicul-vehicul și infrastructura rutieră-vehicul și propunerea de a exporta standardele europene de siguranță către țări terțe (cu prioritate către Balcanii de Vest).

(b) **Regulamentul privind protecția ocupanților vehiculului și a utilizatorilor vulnerabili ai drumurilor** ([5]). Printre altele, este prevăzută introducerea unor sisteme avansate de frânare de urgență, avertizare la trecerea involuntară peste liniile de separare a benzilor de circulație, proiectarea diferită a habitaclului vehiculelor grele pentru a promova vizibilitatea bicicliștilor sau a pietonilor, precum și senzori pentru detectarea lor.

(c) **Directiva privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere** ([6]). Obiectivul urmărit îl constituie cartografierea riscurilor întregii rețele europene, care să nu se limiteze doar la autostrăzile TEN-T, ci să se extindă la toate celelalte autostrăzi și drumuri principale. Drumurile urbane sunt excluse. De asemenea, directiva stabilește standarde de calitate mai bune pentru infrastructura rutieră (marcaje și indicatoare rutiere clare și introducerea de noi tehnologii, cum ar fi sistemele de evitare a părăsirii involuntare a benzii de circulație).

3.3. *Mobilitate conectată și automatizată*

3.3.1. Strategia Comisiei pentru o „**mobilitate conectată și automatizată**" ([7]) se bazează pe o traiectorie deja urmată la nivelul UE și, în special, pe **Comunicarea privind inteligența artificială pentru Europa** ([8]) și pe **Declarația de la Amsterdam**, prin care statele membre au solicitat Comisiei să elaboreze o strategie europeană privind conducerea automatizată și conectată, să adapteze cadrul de reglementare, să sprijine procesele de cercetare și inovare și să implementeze „sistemele de transport inteligente cooperative interoperabile".

3.3.2. Comisia include într-un document unic obiectivele pe termen lung (reducerea emisiilor, a traficului și a accidentelor): furnizarea de sprijin concret industriei autovehiculelor, în colaborare cu cercetarea și inovarea; abordarea cu promptitudine a problemelor etice și sociale, cum ar fi noul raport om-mașină, securitatea cibernetică și impactul acestor tehnologii asupra ocupării forței de muncă, înainte de introducerea pe piață a autovehiculelor complet automatizate.

3.3.3. Printre principalele avantaje oferite de automatizare se numără accesibilitatea la mobilitate pentru toate persoanele (în special, persoane cu handicap și persoane în vârstă) care, în prezent, sunt excluse. Pentru a maximiza oportunitățile oferite de automatizare este esențial ca între vehicule și infrastructura rutieră să se facă schimb permanent de informații, având în vedere că în următorii ani s-ar putea crea un „sistem mixt", în care ar putea interrelaționa vehicule cu diferite tehnologii (conducere umană, asistată și automatizată). Pentru a finaliza acest cadru, în vederea dezvoltării intermodalității, sunt stabilite, de asemenea, cerințe ad-hoc pentru un ghișeu unic european în domeniul maritim ([9]) și pentru informații electronice privind transportul de mărfuri ([10]).

([4]) COM(2018) 293 final, anexa 1.
([5]) COM(2018) 286 final.
([6]) COM(2018) 274 final.
([7]) COM(2018) 283 final.
([8]) COM(2018) 237 final.
([9]) COM(2018) 278 final.
([10]) COM(2018) 279 final.

3.4. *Mobilitatea curată*

3.4.1. Decarbonizarea transporturilor și tranziția către o energie curată reprezintă unul dintre aspectele-cheie ale celui de-al treilea pachet privind mobilitatea. Această inițiativă se înscrie în cadrul mai amplu al planului de acțiune privind economia circulară. Pentru a atinge niveluri mai ridicate privind durabilitatea și competitivitatea, UE lansează o serie de inițiative:

(a) **Planul de acțiune strategic privind bateriile** ([11]): acesta ia naștere din necesitatea creșterii autonomiei energetice europene, ca urmare a creării „Alianței europene pentru baterii", care presupune implicarea părților interesate din industrie, a statelor membre și a BEI. Planul vizează producerea de baterii durabile de-a lungul întregului lanț valoric, începând cu extracția materiilor prime (primare și secundare), trecând prin faza de proiectare și de fabricare a celulelor de baterii și a grupurilor de baterii și încheind cu utilizarea primară, utilizarea secundară, reciclarea și eliminarea acestora;

(b) **Regulamentul privind emisiile provenite de la noile vehicule grele** ([12]), care vizează definirea unui set de parametri privind emisiile de CO_2 pentru camioane și autobuze, completând legislația în vigoare. De asemenea, inițiativa prevede măsuri menite să încurajeze întreprinderile să achiziționeze vehicule mai eficiente din punct de vedere energetic și mai puțin poluante. Această măsură vine în completarea propunerii de instituire rapidă a noilor standarde de proiectare privind aerodinamica și greutatea vehiculelor grele, în vederea reducerii emisiilor de CO_2 ([13]);

(c) **Regulamentul privind facilitarea comparării între diferiți combustibili**, prin adoptarea unei unități de măsură unice, pentru a încuraja achiziționarea de vehicule noi, cu impact redus asupra mediului ([14]);

(d) **Regulamentul privind etichetarea pneurilor** ([15]), pentru a evidenția standardele de securitate, eficiența energetică și nivelul lor de zgomot;

(e) **Revizuirea cadrului de impozitare a produselor energetice** prin promovarea electromobilității;

(f) **Regulamentul privind raționalizarea măsurilor de punere în aplicare a rețelei centrale transeuropene de transport (TEN-T)** ([16]), pentru facilitarea procedurilor de autorizare a proiectelor.

3.5. Pachetul de inițiative este însoțit de o investiție totală de 450 de milioane EUR în cadrul **Mecanismului pentru interconectarea Europei**, pentru finanțarea de proiecte care contribuie la siguranța rutieră, la digitalizare și la multimodalitate. De asemenea, în cadrul aceluiași program, se va aloca o sumă suplimentară de 4 milioane EUR pentru securitatea cibernetică și pentru mobilitatea cooperativă conectată și autonomă.

4. **Observații generale**

4.1. Comitetul Economic și Social European salută **al treilea pachet privind mobilitatea** și consideră că acesta este un pas înainte spre o mobilitate durabilă pentru Europa. Cu toate acestea, Comitetul constată că propunerea Comisiei are în vedere doar sectorul transportului rutier, aproape în exclusivitate. Pentru a dezvolta o mobilitate durabilă și în condiții de siguranță trebuie să se țină seama de toate formele de transport disponibile, planificând o conectivitate tot mai strânsă, eficace și eficientă între transportul public și cel privat, cu reducerea timpului de călătorie și a volumelor de trafic.

4.2. Pachetul constă într-o serie de inițiative legislative conexe, cu privire la care CESE a considerat că trebuie aprofundate în mod specific, prin elaborarea de avize individuale. Din acest motiv, prezentul aviz pune accentul pe analiza comunicării de referință și trebuie citit și înțeles în sensul continuității cu avizele anterioare ale CESE referitoare la primul și al doilea pachet privind mobilitatea, precum și cu avizele elaborate în mod coordonat cu acesta, care analizează aspecte specifice ([17]).

([11]) COM(2018) 293 final, anexa 2.
([12]) COM(2018) 284 final.
([13]) COM(2018) 275 final.
([14]) Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/732 al Comisiei (JO L 123, 18.5.2018, p. 85).
([15]) COM(2018) 296 final.
([16]) COM(2018) 277 final.
([17]) TEN/668 – Ghișeul unic european în domeniul maritim + informațiile electronice în cadrul transportului de mărfuri (a se vedea pagina 265 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/669 – Implementarea proiectelor TEN-T (a se vedea pagina 269 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/675 – Standardele privind emisiile de CO_2 pentru camioane + Tonajul și dimensiunea vehiculelor de transport rutier (a se vedea pagina 286 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/672 – Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) (JO C 440, 6.12.2018, p. 191)); TEN/673 – Mobilitatea conectată și automatizată (a se vedea pagina 274 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/674 – Etichetarea pneurilor, 2018 (a se vedea pagina 280 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/667 – Gestionarea siguranței infrastructurii rutiere (a se vedea pagina 261 din prezentul Jurnal Oficial); INT/863 – Securitatea vehiculelor/protecția utilizatorilor vulnerabili (JO C 440, 6.12.2018, p. 90).

4.3. În opinia CESE, comunicarea Comisiei și propunerile aferente sunt în concordanță cu avizele anterioare ale Comitetului pe această temă și pot contribui la îmbunătățirea standardelor de siguranță și, totodată, la competitivitatea întregului sector european al autovehiculelor.

4.4. CESE subliniază faptul că comunicarea Comisiei nu este susținută de o evaluare adecvată a impactului cu privire la măsurile pe care le propune. În special, nu este clar impactul asupra proprietății și utilizării vehiculelor și asupra evoluției aferente a volumelor de trafic. Ca urmare a promovării transportului, în loc să scadă, acest impact ar putea crește, crescând timpul pe care cetățenii îl petrec pentru a se deplasa și, odată cu acesta, și riscul de accidente. Este esențial ca Comisia să aibă o viziune de ansamblu și ambițioasă asupra transporturilor, în care intermodalitatea dintre transportul public și cel privat să fie privită drept un factor generator de eficiență, de calitate a vieții și de siguranță. CESE subliniază că este important să se elaboreze evaluări corespunzătoare ale impactului pentru toate propunerile care cuprind măsuri concrete. În cadrul pregătirii pentru noile mijloace de transport, nu trebuie încetinită ampla implementare a soluțiilor tehnologice inteligente (de exemplu, în materie de iluminat), care sporesc eficiența transportului, în special a celui public, și reduc probabilitatea producerii unor accidente.

4.5. Comitetul sprijină obiectivul „viziunea zero”, care trebuie atins prin metoda „sistemului sigur”. Acest lucru va necesita implicarea tuturor sectoarelor și a tuturor participanților la trafic pentru o guvernanță consolidată. Este important ca indicatorii stabiliți pentru atingerea obiectivelor să fie clari, realiști și monitorizați. În special, CESE speră că societatea civilă organizată se va implica activ în toate etapele de elaborare, punere în aplicare, monitorizare și evaluare a strategiei.

4.6. CESE salută decizia de a aloca 450 de milioane EUR (în perioada 2018-2020) pentru digitalizare și siguranța rutieră, prin intermediul Mecanismului pentru interconectarea Europei. Cu toate acestea, Comitetul reafirmă că este necesar ca, în următorul cadru financiar multianual (CFM) 2021-2027, bugetul disponibil să crească semnificativ pentru a asigura continuitatea pe termen lung, astfel încât să poată fi atinse obiectivele ambițioase stabilite de UE.

4.7. Comitetul consideră că efectuarea cartografierii riscurilor la nivelul întregii rețele europene TEN T și a tuturor autostrăzilor și drumurilor principale este o etapă esențială în planificarea dimensiunii și a tipului de măsuri de infrastructură privind rețeaua rutieră europeană. Este important ca dezvoltarea infrastructurilor fizice și digitale să aibă loc în paralel. De asemenea, este important să se asigure cât mai curând cu putință acoperirea 5G pe toate rețelele de autostrăzi și drumuri principale europene, pentru a permite o interconectivitate efectivă drumuri-vehicule și vehicule-vehicule. Cu toate acestea, CESE remarcă faptul că rețelele rutiere și autostrăzile din diferite țări europene se află în condiții foarte diferite. Prin urmare, este important ca statele membre să fie sprijinite în acest proces fundamental, de modernizare prin finanțări adecvate, stabilindu-se obiective realiste și realizabile.

4.8. CESE salută propunerea Comisiei de a impune obligativitatea elementelor de siguranță importante ale vehiculelor, atât de natură tehnologică (sistemele inteligente de asistență pentru controlul vitezei, frânarea autonomă de urgență etc.), cât și legate de proiectare (îmbunătățirea vizibilității directe la camioane). Cu toate acestea, Comitetul speră ca ansamblul de dispozitive noi de siguranță să fie extins în mod egal la toate formele de transport rutier, astfel încât cadrul de reglementare să fie complet, clar și omogen.

4.9. Propunerea referitoare la un nou sistem de etichetare a pneurilor, care să conțină specificații privind standardele de siguranță (dar și cu privire la mediu și zgomot), ar putea reprezenta un factor esențial în reducerea numărului de accidente, favorizând alegerea proactivă și conștientă a consumatorilor. Este important ca indicațiile de pe etichete să fie clare și ușor de înțeles de către consumatori.

4.10. În ceea ce privește siguranța rutieră este important, de asemenea, ca Uniunea Europeană să inițieze un proces de armonizare progresivă a reglementărilor în vigoare la nivel național și a sancțiunilor conexe (indicatoare rutiere, viteza, utilizarea centurilor de siguranță și a căștilor, interzicerea conducerii în stare de ebrietate sau sub influența drogurilor etc.). Aceste măsuri trebuie să fie însoțite de dezvoltarea unor tehnologii individuale adecvate, pentru a detecta orice situație de risc sau pericol (dispozitive de blocare la alcool, detectarea stării de somnolență a șoferului etc.). De asemenea, este important ca nicio formă de tehnologie să nu conducă la o creștere excesivă a costului vehiculelor. Vehiculele mai sigure trebuie să fie accesibile tuturor ([18]).

4.11. Obiectivul „viziunea zero” oferă multe speranțe pentru dezvoltarea unei mobilități conectate și automatizate. CESE este de părere că automatizarea ar putea juca un rol esențial în reducerea numărului de accidente, însă consideră că este esențial să se sublinieze anumite preocupări și nelămuriri privind traiectoria de dezvoltare sugerată de Comisie. De aceea, este important să se îmbunătățească tehnologiile existente, prin inițierea unor procese de control al actualelor și noilor

([18]) JO C 157, 28.6.2005, p. 34.

tehnologii, care să asigure atingerea unor niveluri de siguranță satisfăcătoare. Lipsa unei strategii detaliate pentru realizarea unei mobilități automatizate poate facilita progresele în acest domeniu, însă poate reprezenta o problemă pentru statele membre, care trebuie să-și adapteze politicile din domeniul transporturilor la noile tehnologii și la utilizarea lor.

4.11.1. Această strategie ar trebui dezvoltată prin maximizarea rolului automatizării și al interconectivității, în sprijinul ființei umane. În special, Comitetul își exprimă îngrijorarea cu privire la percepția Comisiei, care consideră că nivelul de conducere asistată se apropie de nivelul de automatizare completă (omul este doar pasager). Automatizarea completă presupune, de fapt, atât o problemă de acceptare socioeconomică, cât și o problemă de fezabilitate tehnologică și a infrastructurii, ca urmare a faptului că trebuie să se asigure condiții de maximă siguranță într-un sistem mixt (vehicule fără conducere asistată, vehicule cu conducere asistată și vehicule complet automatizate). Prin urmare, înainte de introducerea pe piață a vehiculelor complet automatizate, ar trebui parcursă o etapă de testare, pentru a se asigura niveluri de eficiență și de siguranță similare cu cele ale avioanelor sau trenurilor.

4.11.2. CESE întâmpină cu satisfacție propunerile de a se trece la un schimb de informații digitale în transportul maritim (ghișeul unic european în domeniul maritim și recunoașterea documentelor de transport de mărfuri), dar consideră că aceste propuneri ar putea fi dezvoltate în continuare.

4.12. CESE salută Planul de acțiune strategic privind bateriile, care plasează în centrul procesului Alianța europeană în domeniul bateriilor, subliniind problema gravă a dependenței energetice a UE față de țările terțe.

4.12.1. Decizia de a crea un lanț valoric al bateriilor, conform modelului economiei circulare, este, cu siguranță, binevenită. Cu toate acestea, Comitetul subliniază că, în prezent, există mai mulți factori care împiedică dezvoltarea completă a planului: dependența de materii prime din țări terțe (de exemplu, litiu); starea incipientă a cercetării în domeniul materiilor prime alternative pentru economia circulară; incapacitatea de a gestiona pe deplin activitatea de prelucrare a bateriilor uzate (materii prime secundare) și eliminarea acestora; lipsa unei forțe de muncă calificate.

4.12.2. Mai concret, CESE consideră că, pentru a depăși aceste probleme critice, trebuie să se finanțeze cercetarea și inovarea. Fondurile alocate pentru perioada 2018-2020 sunt, cu siguranță, semnificative, dar trebuie menținute și în următorul CFM 2021-2027. În special, este esențial să se sprijine căutarea unor surse alternative de energie complet regenerabile, curate și cu impact zero asupra mediului, depășind unele limite evidente, legate de disponibilitatea materiilor prime și de impactul asupra mediului, care, în prezent, caracterizează bateriile pentru motoare electrice. În plus, este esențial să se creeze o forță de muncă calificată, utilizând fondurile destinate programului Erasmus+ și implicând universități și centre de cercetare.

4.12.3. Comitetul subliniază că inițiativa Comisiei va conduce la reînnoirea aproape completă a întregului parc auto al Europei în decursul unui deceniu, creând o nouă problemă legată de eliminarea și reciclarea a milioane de vehicule. Acest subiect ar trebui să ocupe o poziție centrală în strategiile Comisiei, în contextul economiei circulare. Societatea civilă organizată trebuie să fie implicată în toate etapele procesului de tranziție și este invitată să desfășoare acțiuni de informare și sensibilizare, în perspectiva unei mobilități durabile.

4.13. CESE sprijină inițiativa de a stabili limite ale emisiilor de CO_2, inclusiv pentru vehiculele grele, astfel cum se întâmplă deja pentru alte categorii de vehicule. Întrucât IMM-urile din sectorul transporturilor ar putea să se confrunte cu dificultăți în ceea ce privește reînnoirea propriului parc auto, se recomandă statelor membre să sprijine trecerea la o economie cu emisii scăzute de CO_2, prin acordarea de stimulente fiscale adecvate.

4.14. CESE consideră că, pentru a fi pe deplin eficace, propunerea de simplificare pentru construcția de rețele TEN-T ar trebui să țină seama de procedurile judiciare ([19]).

5. **Observații specifice**

5.1. Clasificarea riscurilor efectuată cu privire la autostrăzile europene și la drumurile naționale nu are în vedere dezvoltarea unei tehnologii adecvate și coordonate în orașe, unde se produc majoritatea accidentelor grave nefatale. În plus, ar fi important să se înceapă același proces în cele șase state din Balcanii de Vest care au început deja negocierile de aderare la UE.

([19]) TEN/669 – Implementarea proiectelor TEN-T (a se vedea pagina 269 din prezentul Jurnal Oficial).

5.2. Sistemul *eCall* instalat în autoturisme, cu apel automat în caz de accident către autoritățile din domeniul sectorului rutier și al sănătății, este, cu siguranță, un element suplimentar, care poate să reducă efectele accidentelor rutiere. CESE speră că astfel de echipamente vor deveni obligatorii pentru toate vehiculele mai larg răspândite și expuse la accidente (vehicule grele, autobuze și motociclete) și că UE va încuraja o mai bună integrare în ceea ce privește serviciile de urgență pentru siguranța rutieră și serviciile de asistență medicală de urgență.

5.3. Aspectele etice reprezintă o parte esențială a dezvoltării automatizării. Situațiile în care mașinile ar putea fi puse în situația de a face alegeri „etice" sunt deosebit de controversate. Comitetul reiterează principiul conform căruia numai ființele umane pot face, ca atare, alegeri etice și că mașinile, indiferent de nivelul lor de performanță, trebuie să însoțească omul, și nu să îl înlocuiască.

5.4. În ceea ce privește dezvoltarea și comercializarea vehiculelor complet automatizate, CESE solicită Comisiei să studieze mai îndeaproape aspectele legate de ocuparea forței de muncă și aspectele sociale care decurg din acestea. În special, Comitetul este preocupat că, într-o perioadă de timp relativ scurtă, ar putea fi eliminate sectoare întregi de activitate (de exemplu, transportatorii), iar pierderea locurilor de muncă nu va putea fi compensată de apariția altora noi. În plus, în fața unui astfel de scenariu, UE ar trebi să facă față unui număr extrem de mare de șomeri, ale căror competențe și cunoștințe ar fi dificil de adaptat la noul sistem de transport automatizat. Prin urmare, este necesar ca, prin intermediul dialogului social și al negocierii colective, să se asigure gestionarea proceselor de schimbare și punerea în aplicare a unor programe de formare, pentru a oferi competențele necesare tuturor lucrătorilor din acest sector.

5.5. Comitetul consideră că societățile de asigurare ar trebui să încurajeze achiziționarea de vehicule mai sigure prin reducerea primelor. În sens mai general, CESE consideră că este esențial să se lanseze un proces serios de reflecție asupra aspectelor juridice legate de introducerea vehiculelor complet automatizate, pentru a clarifica, în primul rând, cui revine răspunderea civilă sau penală în cazul unui accident rutier.

5.6. Comitetul își exprimă nedumerirea cu privire la sistemul adoptat de Comisie pentru compararea diferiților combustibili ([20]). Acest sistem, bazat, de fapt, pe costul aplicabil pentru 100 km parcurși de un vehicul, nu ia în considerare numeroși parametri necesari pentru cuantificarea costului real al combustibilului, riscând să creeze confuzie în rândul consumatorilor. În plus, mecanismul de consultare a consumatorilor instituit de către Comisie a marginalizat, de fapt, rolul CESE și al asociațiilor de consumatori care își desfășoară activitatea în acest sector și s-a concentrat asupra unui eșantion nereprezentativ din punct de vedere statistic (3 000 de respondenți din trei țări ale UE), folosind variante mult prea asemănătoare.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([20]) Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/732.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere

[COM(2018) 274 final – 2018/0129 (COD)]

(2019/C 62/40)

Raportor: **Brian CURTIS**

Sesizare	Parlamentul European, 31.5.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 8.6.2018
Temei juridic	Articolul 91 alineatul (1) litera (c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	204/2/6
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută propunerea de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere (RISM). În special, Comitetul consideră că măsurile prezentate de Comisie ar trebui să remedieze deficiențele actualei directive (în ce privește armonizarea, schimbul de informații și domeniul de aplicare limitat) și să joace un rol esențial în implementarea Planului de acțiune strategic al UE privind siguranța rutieră.

1.2. Comitetul este de acord cu inițiativa „viziunea zero”, având ca scop apropierea de „zero decese și accidente grave pe șosele” până în 2050, a cărei concretizare se va face prin adoptarea abordării bazate pe un sistem sigur, promovată de Organizația Mondială a Sănătății. Implementarea acestei strategii va necesita implicarea tuturor sectoarelor și tuturor utilizatorilor drumurilor, pentru a consolida guvernanța. Este important ca indicatorii să fie clari și să poată fi monitorizați. Organizațiile societății civile ar trebui să fie implicate în mod activ în toate etapele procesului de elaborare, punere în aplicare, monitorizare și evaluare a strategiei.

1.3. Comitetul consideră că procedura de cartografiere sistematică și proactivă a riscurilor în rețeaua TEN-T și pe toate autostrăzile, precum și pe toate drumurile principale, reprezintă o etapă esențială în planificarea noilor măsuri privind infrastructura. Cu toate acestea, din cauza diferitelor stadii de implementare ale actualei Directive privind RISM, este important să se stabilească ținte și termene-limită realiste pentru toate statele membre și să se furnizeze sprijin financiar regiunilor rămase cel mai mult în urmă, inclusiv celor șase țări din Balcanii de Vest. În plus, Comitetul susține că domeniul de aplicare al RISM ar trebui extins la toate drumurile principale rurale și urbane, în vederea obținerii unei reduceri drastice și reale a accidentelor grave și mortale până în 2030.

1.4. CESE consideră că atingerea unor performanțe ridicate în materie de siguranță rutieră are o importanță strategică, dar că este nevoie de o majorare a bugetului alocat în acest sens în următorul cadru financiar multianual 2021-2027, pentru a asigura continuitatea pe termen lung, astfel încât UE să-și poată îndeplini obiectivele ambițioase pe care și le-a stabilit. În special, Comitetul subliniază că strategia UE se concentrează în principal pe finanțarea construirii de noi infrastructuri, dar că ar trebui să se aloce o finanțare adecvată și pentru întreținerea și modernizarea drumurilor existente. De asemenea, CESE consideră că un buget mai substanțial pentru transporturi va avea un impact pozitiv suplimentar asupra creșterii economice și a ocupării forței de muncă din Europa.

1.5. Comitetul sprijină propunerea privind noile cerințe de performanță pentru marcajele rutiere și panourile de semnalizare rutieră în vederea dezvoltării unor sisteme de mobilitate cooperative, conectate și automatizate (C-STI). CESE recomandă extinderea unei astfel de abordări la toate mijloacele de transport disponibile (intermodalitate), pentru a maximiza impactul unei astfel de strategii. De asemenea, CESE consideră că orice strategie privind siguranța rutieră ar trebui să înceapă cu instruirea și formarea corespunzătoare a conducătorilor auto particulari și a celor profesioniști, deoarece eroarea umană este în continuare principala cauză de accidente.

1.6. CESE sprijină propunerea ca utilizatorii vulnerabili ai drumurilor să fie luați în considerare în mod sistematic în toate procedurile de gestionare a siguranței rutiere. În special, Comitetul recomandă să se elaboreze în paralel și alte dispoziții specifice în materie de siguranță a vehiculelor, astfel încât să se abordeze toate aspectele problemei.

2. **Introducere**

2.1. Siguranța rutieră din UE s-a îmbunătățit semnificativ în ultimele decenii. În UE, între 2001 și 2010, numărul deceselor cauzate de accidente rutiere a scăzut cu 43 %, iar între 2010 și 2016 acest număr a scăzut cu încă 19 %. Cu toate acestea, numărul deceselor cauzate de accidente rutiere se menține la un nivel ridicat (25 620 de persoane și-au pierdut viața în accidente rutiere pe teritoriul UE în 2016 ([1])), iar statisticile indică o stagnare progresivă în evoluția UE către o mobilitate sigură.

2.2. Din aceste motive, Declarația de la Valletta a încurajat Comisia Europeană să lanseze o nouă inițiativă care vizează adaptarea **Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere (RISM)** la schimbările apărute în materie de mobilitate ca urmare a evoluțiilor societale și tehnologice. Inițiativa supusă examinării, axată pe siguranța rutieră, are un rol crucial în cadrul **Planului de acțiune strategic al UE privind siguranța rutieră** ([2]), publicat în mai 2018, în cadrul celui de **al treilea pachet privind mobilitatea** ([3]).

3. **Sinteza propunerii**

3.1. În pofida progreselor înregistrate în ultimii ani, numărul de accidente rutiere grave sau mortale este, în continuare, prea ridicat. Având în vedere că 90 % dintre accidente sunt cauzate de o eroare umană, Comisia consideră că automatizarea, conectivitatea, noile norme de proiectare pentru drumuri și vehicule ar putea reduce numărul accidentelor și consecințele acestora asupra conducătorilor auto, pasagerilor și utilizatorilor vulnerabili ai drumurilor (de exemplu, cicliștii).

3.2. În special, Comisia a instituit obiectivul **„Viziunea zero”**, care urmărește apropierea de obiectivul „zero decese în accidente rutiere și accidente rutiere grave” până în 2050. Propunerea introduce, de asemenea, un obiectiv intermediar, de reducere cu 50 % a numărului accidentelor rutiere mortale și al vătămărilor grave până în 2030.

3.3. Pentru a atinge aceste obiective, UE intenționează să adopte noi instrumente tehnologice și de reglementare, pornind de la **abordarea bazată pe un sistem sigur**, definită de Organizația Mondială a Sănătății ([4]). Principiul de la baza acestei abordări este că, deși accidentele nu pot fi complet eliminate, se pot totuși lua măsuri pentru a reduce numărul de decese și de vătămări grave.

3.4. Actuala Directivă privind RISM a fost adoptată în 2008, pentru a garanta că în prim-planul tuturor fazelor de planificare, proiectare și exploatare a infrastructurii rutiere se află considerentele de siguranță rutieră. Cu toate acestea, există multe discrepanțe în ceea ce privește stadiul implementării la nivel național a directivei în vigoare. Aceste discrepanțe sunt corelate de multe ori cu un nivel mai ridicat de accidente grave și mortale ([5]). Din acest motiv, este crucial ca reglementările în materie de siguranță să fie armonizate, iar performanțele infrastructurii rutiere în materie de siguranță să fie îmbunătățite. Statele membre ar trebui să beneficieze de un sprijin financiar specific, prin intermediul Mecanismului pentru interconectarea Europei (200 de milioane EUR), pentru perioada 2018-2020.

3.5. Directiva revizuită vizează atingerea obiectivelor menționate prin introducerea următoarelor măsuri:

— impunerea obligativității transparenței și supravegherii procedurilor de gestionare a siguranței infrastructurii;

— evaluarea la nivelul întregii rețele rutiere și o procedură sistematică și proactivă de identificare a riscurilor pentru evaluarea siguranței rutiere „încorporate” sau inerente în întreaga UE;

— extinderea domeniului de aplicare a directivei dincolo de rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T), pentru a acoperi autostrăzile și drumurile principale din afara rețelei, precum și toate drumurile situate în afara zonelor urbane care sunt construite folosind fonduri ale UE în totalitate sau parțial. Rețeaua TEN-T este caracterizată de un trafic foarte ridicat, însă datorită standardelor înalte de siguranță, accidentele mortale nu sunt deosebit de frecvente (8 %). În rețeaua rutieră principală din UE se înregistrează 39 % din totalul accidentelor rutiere mortale din UE. Acțiunea coordonată a UE asupra rețelei rutiere principale (inclusiv asupra părții care nu aparține TEN-T) ar trebui să contribuie la realizarea obiectivelor „viziunii zero”;

([1]) Baza de date a accidentelor rutiere din UE, 2016.
([2]) COM(2018) 293 anexa 1.
([3]) COM(2018) 293 final.
([4]) Organizația Mondială a Sănătății – *Save LIVES – A road safety technical package*, 2017.
([5]) Care – Baza de date a accidentelor rutiere din UE.

— stabilirea unor cerințe generale de performanță pentru marcajele rutiere și panourile de semnalizare rutieră, pentru a facilita adoptarea de sisteme de mobilitate cooperative, conectate și automatizate, precum și

— introducerea obligației de a lua în considerare în mod sistematic utilizatorii vulnerabili ai drumurilor în toate procedurile de gestionare a siguranței rutiere.

4. **Observații generale**

4.1. CESE salută propunerea Comisiei de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere. În special, Comitetul subscrie la Declarația de la Valletta și consideră că este nevoie de o abordare europeană consolidată pentru a obține performanțe mai bune în materie de siguranță rutieră.

4.2. Cel de al treilea pachet privind mobilitatea constă într-o serie de inițiative legislative interconectate. Comitetul a decis să abordeze fiecare propunere legislativă într-un aviz separat. Din acest motiv, prezentul aviz ar trebui citit și înțeles în coroborare cu avizele anterioare ale CESE, dar și cu avizele conexe, care examinează aspecte specifice ale celui de al 3-lea pachet privind mobilitatea ([6]).

4.3. Comitetul este de acord ca obiectivul „viziunea zero” să fie atins prin abordarea bazată pe un sistem sigur. Aceasta va necesita implicarea tuturor sectoarelor și tuturor utilizatorilor drumurilor, pentru a consolida guvernanța. Este important ca indicatorii stabiliți pentru realizarea acestor obiective să fie clari și să poată fi monitorizați. Organizațiile societății civile ar trebui să fie implicate în mod activ în toate etapele de elaborare, de punere în aplicare, de monitorizare și evaluare a strategiei.

4.4. CESE salută decizia de a aloca 200 de milioane EUR (pentru perioada 2018-2020) pentru siguranța rutieră. Cu toate acestea, CESE consideră că este necesară o majorare a pachetului financiar disponibil în următorul cadru financiar multianual 2021-2027, pentru a asigura continuitatea pe termen lung, astfel încât UE să-și poată îndeplini obiectivele ambițioase pe care și le-a stabilit ([7]). Comisia Europeană a estimat că investițiile necesare pentru realizarea rețelei centrale TEN-T se vor ridica la aproximativ 500 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2030, iar pentru finalizarea rețelei globale va fi nevoie de 1 500 de miliarde EUR.

4.5. CESE consideră că un buget mai substanțial pentru transporturi va avea un impact pozitiv suplimentar asupra creșterii economice și a ocupării forței de muncă din Europa. Fondurile investite vor avea un efect de pârghie, contribuind la crearea a 13 milioane de locuri de muncă pe an până în 2030 și la generarea de venituri suplimentare în valoare de până la 4 500 de miliarde EUR (1,8 % din PIB-ul UE). Aceasta înseamnă că fiecare miliard de euro investit în rețeaua centrală TEN-T va genera până la 20 000 de locuri de muncă ([8]).

4.6. Comitetul consideră că inițiativa privind o procedură de cartografiere sistematică și proactivă a riscurilor în întreaga rețea TEN-T și pe toate autostrăzile (din afara rețelei TEN-T), precum și pe toate drumurile principale, reprezintă o etapă esențială în planificarea amplorii și tipului măsurilor privind infrastructura care vor viza rețeaua rutieră europeană. Cu toate acestea, din cauza diferitelor stadii de implementare ale actualei directive privind RISM, este important să se stabilească ținte și termene-limită realiste pentru toate statele membre și să se asigure măsuri financiare corespunzătoare pentru a sprijini regiunile și țările rămase cel mai mult în urmă ([9]).

4.7. Comitetul subliniază că strategia UE se concentrează în principal pe finanțarea construirii de noi infrastructuri. Cu toate acestea, întreținerea și modernizarea drumurilor existente ar trebui, de asemenea, să beneficieze de fonduri adecvate, întrucât aceste aspecte sunt și ele esențiale pentru menținerea unui standard ridicat de siguranță rutieră.

([6]) TEN/666, Mobilitate durabilă pentru Europa (raportoare: doamna Barbucci), 2018 (a se vedea pagina 254 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/668, Ghișeul unic european în domeniul maritim + informațiile electronice privind transportul de mărfuri (raportor: domnul Back), 2018 (a se vedea pagina 265 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/669, Implementarea proiectelor TEN-T (raportor: domnul Fornea), 2018 (a se vedea pagina 269 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/675, Tonajul și dimensiunea vehiculelor de transport rutier (raportor: domnul Back), 2018 (a se vedea pagina 286 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/672, Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) (raportori: domnul Plosceanu și domnul Watson), 2018 (JO C 440, 6.12.2018, p. 191); TEN/673, Mobilitatea conectată și automatizată (raportor: domnul Samm), 2018 (a se vedea pagina 274 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/674, Etichetarea pneurilor (raportor: domnul Edelényi), 2018 (a se vedea pagina 280 din prezentul Jurnal Oficial); TEN/667, Gestionarea siguranței infrastructurii rutiere (raportor: domnul Curtis), 2018 (a se vedea pagina 261 din prezentul Jurnal Oficial); INT/863, Securitatea vehiculelor/protecția utilizatorilor vulnerabili (raportor: domnul Hencks), 2018 (JO C 440, 6.12.2018, p. 90).

([7]) COM(2018) 277.

([8]) TEN/672, Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) (raportori: domnul Plosceanu și domnul Watson), 2018.

([9]) TEN/669, Implementarea proiectelor TEN-T (raportor: domnul Fornea), 2018.

4.8. Noile cerințe de performanță pentru marcajele rutiere și panourile de semnalizare rutieră sunt esențiale în vederea dezvoltării unor sisteme de mobilitate cooperative, conectate și automatizate (C-STI). Comitetul consideră că este esențial să se permită vehiculelor și infrastructurii rutiere să facă schimb de informații în permanență, pentru a face față „sistemului de trafic mixt", caracterizat de vehicule bazate pe tehnologii diferite: cu conducător auto, cu sisteme de asistență a conducătorului auto sau cu echipamente de conducere automatizate ([10]). Pentru finalizarea strategiei privind mobilitatea sigură, este important ca o astfel de strategie să fie extinsă la toate formele disponibile de transport (intermodalitate), cu un impact direct asupra reducerii volumului de trafic și asupra siguranței acestuia ([11]).

4.9. CESE este convins că noile tehnologii vor putea aduce o contribuție semnificativă la îmbunătățirea standardelor de siguranță rutieră, dacă se ține seama de limitele lor intrinseci și de precauțiile necesare pentru utilizarea lor. De asemenea, CESE consideră că orice strategie privind siguranța rutieră ar trebui să înceapă cu instruirea și formarea corespunzătoare a conducătorilor auto particulari și a celor profesioniști, deoarece eroarea umană rămâne în continuare una dintre principalele cauze de accidente.

4.10. CESE sprijină propunerea ca utilizatorii vulnerabili ai drumurilor să fie luați în considerare în mod sistematic în toate procedurile de gestionare a siguranței rutiere. Această abordare este în concordanță cu noile tendințe și obiceiuri ale cetățenilor UE (de exemplu creșterea numărului de ciclişti). Comitetul recomandă să se elaboreze în paralel și alte dispoziții specifice în materie de siguranță a vehiculelor, (de exemplu, sisteme avansate de frânare de urgență, sisteme de avertizare la trecerea involuntară peste liniile de separare a benzilor de circulație, o concepție diferită a cabinelor vehiculelor grele, care să faciliteze vizibilitatea cicliștilor și pietonilor, precum și senzori pentru detectarea acestora), astfel încât să se abordeze toate aspectele problemei ([12]).

5. **Observații specifice**

5.1. CESE consideră că este important ca infrastructurile fizice și digitale să fie dezvoltate în paralel. Este, de asemenea, important să se finalizeze, cât mai curând posibil, acoperirea 5G pe toate rețelele rutiere principale și toate autostrăzile din Europa, pentru a asigura o conectivitate reală între vehicule, precum și între vehicule și infrastructura rutieră ([13]). Și în acest caz, CESE recomandă asigurarea unui sprijin financiar adecvat și pe termen lung în cadrul următorului CFM 2021-2027.

5.2. Comitetul, în conformitate cu recomandarea Consiliului european pentru siguranța transporturilor ([14]), susține că domeniul de aplicare al RISM ar trebui extins la toate drumurile principale rurale și urbane. Această abordare extinsă este necesară pentru a obține o reducere drastică și reală a accidentelor grave și mortale până în 2030. Propunerea se bazează pe faptul că propunerea Comisiei are un impact asupra a jumătate din accidentele rutiere produse în UE, și că marea majoritate a vătămărilor grave sunt consecința unor accidente produse pe drumurile urbane.

5.3. În 2015, UE a lansat o nouă inițiativă, vizând extinderea strategiei privind TEN-T la Balcanii de Vest ([15]). Această inițiativă, sprijinită prin intermediul Cadrului de investiții pentru Balcanii de Vest (CIBV) și al Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE), ar trebui să aibă un impact crucial asupra procesului de extindere a UE. CESE recomandă ca implementarea Planului de acțiune al UE privind siguranța rutieră să fie inclusă în cadrul acestui ambițios proiect de infrastructură. Această măsură ar trebui să fie conformă cu propunerea Comisiei de a extinde domeniul de aplicare al RISM la infrastructura rutieră care este situată în afara zonelor urbane și este construită folosind fonduri europene. În special, măsura ar trebui să le permită celor șase țări din Balcanii de Vest să adere la UE fără să prezinte întârzieri în materie de siguranță și de infrastructură.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([10]) TEN/673, Mobilitatea conectată și automatizată (raportor: domnul Samm), 2018.
([11]) TEN/666, Mobilitate durabilă pentru Europa (raportoare: doamna Barbucci), 2018.
([12]) INT/863, Securitatea vehiculelor/protecția utilizatorilor vulnerabili (raportor: domnul Hencks), 2018.
([13]) TEN/673, Mobilitatea conectată și automatizată (raportor: domnul Samm), 2018.
([14]) COM(2018) 274, p. 7.
([15]) http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-4826_de.htm

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui mediu aferent ghișeului unic european în domeniul maritim și de abrogare a Directivei 2010/65/UE

[COM(2018) 278 final – 2018/0139 (COD)]

și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile electronice în cadrul transportului electronic de mărfuri

[COM(2018) 279 final – 2018/0140 (COD)]

(2019/C 62/41)

Raportor: **Stefan BACK**

Sesizare	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliu, 14-15.6.2018
Temei juridic	Articolul 91, articolul 100 alineatul (2), articolul 192 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	210/2/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută ambele propuneri ca fiind pași importanți în direcția digitalizării transporturilor, care este unul dintre obiectivele Cărții albe privind politica în domeniul transporturilor din 2011 și un pas spre punerea în aplicare atât a noii strategii industriale prezentate de Comisie în octombrie 2017, cât și a concluziilor Consiliului de Miniștri privind digitalizarea transporturilor din 5 decembrie 2017 și a Declarației din cadrul Zilelor transportului digital, semnată la Tallinn la 10 noiembrie 2017.

1.2. CESE sprijină forma aleasă pentru actul legislativ; experiența arată că, pentru funcționarea corespunzătoare a unui sistem electronic de informații în Uniunea Europeană, este necesară impunerea unor obligații clare statelor membre.

1.3. Fiecare propunere vizează un grad adecvat de armonizare, având în vedere sarcinile care trebuie realizate.

1.4. CESE subliniază faptul că gradul de adecvare a cerințelor legate de standarde și certificare care urmează a fi definite de Comisie în actele delegate sau de punere în aplicare va avea o importanță majoră pentru funcționarea corectă a conceptelor preconizate și pentru încrederea utilizatorilor în soluțiile digitale. În ceea ce privește propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri, aceasta ar putea reprezenta cheia pentru ca acest sistem să dobândească un caracter obligatoriu nu doar pentru autorități, ci și pentru utilizatori.

1.5. CESE consideră că funcționarea ireproșabilă a sistemelor, garantarea securității, a integrității comunicațiilor, a respectării vieții private și a confidențialității informațiilor comerciale și, dacă este cazul, a altor informații sensibile sunt elemente fundamentale pentru a instaura încrederea. CESE atrage atenția asupra activității desfășurate în prezent în Comisia Economică pentru Europa (CEE-ONU) a Consiliului Economic și Social al ONU pentru a asigura standarde universale și un nivel ridicat în acest sens.

1.6. CESE ar dori să asiste la o transformare rapidă a propunerii de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile electronice în cadrul transportului electronic de mărfuri [COM(2018) 279] (propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri) într-un sistem care să fie obligatoriu și pentru utilizatori, pentru a optimiza eficiența, a reduce costurile și a spori valoarea adăugată pentru mediu. O ocazie potrivită pentru a realiza acest lucru ar putea fi revizuirea regulamentului prevăzută la articolul 15 din propunere.

1.7. De asemenea, CESE regretă că domeniul de aplicare al propunerii privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri pare a fi limitat la cerințele de informare prevăzute de actele Uniunii cu privire la condițiile în care pot fi efectuate transporturile în temeiul capitolului privind transporturile din cadrul TFUE. CESE consideră că beneficiile digitalizării ar trebui să se aplice și altor cerințe administrative privind astfel de operațiuni de transport. Punctul 3.8 de mai jos conține o sugestie de redactare. Este important să se transmită un semnal general în acest sens, fără a se aduce atingere dispozițiilor specifice actuale sau viitoare.

1.8. De asemenea, CESE atrage atenția asupra potențialei valori adăugate a transmiterii de informații electronice către autoritățile din întreaga lume în conformitate cu standarde armonizate, așa cum sunt cele în curs de elaborare de către CEE-ONU.

1.9. În special în ceea ce privește propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui mediu aferent ghișeului unic european în domeniul maritim și de abrogare a Directivei 2010/65/UE [COM(2018) 278] (propunerea privind ghișeul maritim unic), CESE este preocupat de faptul că posibilitatea, rămasă deschisă, de a introduce cerințe naționale specifice ar putea deveni cu ușurință un obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne. CESE se așteaptă ca punerea în aplicare a acestei opțiuni să fie monitorizată îndeaproape de Comisie și ca un dialog permanent între Comisie și statele membre să contribuie la limitarea cerințelor naționale specifice.

1.10. CESE subliniază importanța abordării efectelor sociale ale digitalizării și în acest context. Acest lucru include informarea timpurie, instituirea unui dialog, abordarea caracterului evolutiv al locurilor de muncă și necesitatea dezvoltării de noi competențe, pentru a permite forței de muncă să se adapteze la noul context. În opinia CESE, digitalizarea sectorului transporturilor poate spori atractivitatea acestuia ca loc de muncă, contribuind, prin urmare, la rezolvarea problemelor actuale de recrutare din acest sector.

2. **Propunerile Comisiei**

2.1. Comisia a prezentat două propuneri conexe, și anume:

— propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui mediu aferent ghișeului unic european în domeniul maritim și de abrogare a Directivei 2010/65/UE [COM(2018) 278] (propunerea privind ghișeul maritim unic); și

— propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile electronice în cadrul transportului electronic de mărfuri [COM(2018) 279] (propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri).

2.2. Cele două propuneri sunt legate între ele din punct de vedere funcțional, dat fiind că ambele stabilesc un sistem electronic de comunicare între întreprinderi și autorități publice pentru a facilita controlul conformității cu o serie de obligații juridice, printr-un sistem care garantează autenticitatea informațiilor furnizate, precum și integritatea acestora și respectarea cerințelor de confidențialitate.

2.3. Propunerea privind ghișeul maritim unic are drept scop înlocuirea Directivei 2010/65/UE, al cărei obiectiv este asemănător, dar care s-a dovedit a fi ineficientă din cauză că a lăsat statelor membre o marjă de manevră prea mare în punerea în aplicare, care a condus la variații ale standardelor, ale procedurilor zilnice și ale acoperirii notificării electronice și a determinat creșterea sarcinii administrative pentru transportul maritim și o serie de proceduri administrative care trebuie efectuate manual.

2.4. Se pare că sistemul unui ghișeu unic în domeniul maritim este deschis ca atare tuturor navelor care, din punct de vedere juridic, sunt supuse obligației de raportare atunci când intră în porturile statelor membre.

2.5. Propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri vizează instituirea unei obligații a autorităților statelor membre de a accepta documente electronice în scopul conformării întreprinderilor cu obligația de a transmite documente care să dovedească respectarea cerințelor prevăzute de o serie de acte legislative ale UE cu privire la transportul de bunuri, precum și la condițiile pentru expedierea de deșeuri. În acest scop, propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri creează un sistem de informații electronice în cadrul transportului de mărfuri (eFTI) care constă într-un cadru de furnizare de servicii, inclusiv un set de date, proceduri și norme de acces comune, cerințe pentru platformele și serviciile eFTI și un sistem de certificare.

2.6. Opțiunea prezentată în propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri este disponibilă operatorilor cărora li se aplică obligațiile în materie de furnizare de informații juridice sau de documentație stabilite în propunere.

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută ambele propuneri, care vizează obiectivul general de digitalizare a transportului, prevăzut inițial de Cartea albă privind politica în domeniul transportului din 2011 și urmărit ulterior, de exemplu, prin Strategia privind piața unică digitală și noua strategie industrială prezentată de Comisie în octombrie 2017, precum și prin concluziile Consiliului de Miniștri privind digitalizarea transporturilor din 5 decembrie 2017 și prin Declarația din cadrul Zilelor transportului digital, semnată la Tallinn la 10 noiembrie 2017.

3.2. CESE își reiterează sprijinul pentru soluții inovatoare și susține forma aleasă pentru actul legislativ, având în vedere faptul că obligațiile clare impuse statelor membre sunt o necesitate pentru funcționarea corespunzătoare a unui sistem electronic de informații în Uniunea Europeană.

3.3. În acest context, CESE reamintește avertizările pe care le-a emis cu privire la punerea în aplicare problematică – deoarece fondul său are caracter predominant neobligatoriu – a directivei pe care ar urma să o abroge propunerea de stabilire a unui ghișeu unic în domeniul maritim, în cazul în care este adoptată.

3.4. Acestea fiind spuse, CESE este de acord că este posibil să fie necesară găsirea unui echilibru între armonizarea deplină și interoperabilitate. În mod evident, este nevoie de o armonizare mai amplă în contextul unui sistem care să faciliteze autorizarea navelor care intră și pleacă din porturi ale UE, ceea ce presupune, de exemplu, o funcționare ireproșabilă a interfeței dintre navă și țărm, cu standarde și proceduri armonizate. Un grad de armonizare mai scăzut este acceptabil în cadrul unui sistem menit doar să asigure proceduri adecvate și securizate pentru ca documentele necesare conformării cu legislația UE să fie disponibile autorităților publice.

3.5. În acest context, CESE consideră că fiecare dintre cele două propuneri vizează nivelul corect de armonizare.

3.6. CESE observă faptul că propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri creează, în principal, o opțiune, și nu o obligație, care permite transmiterea documentelor în format electronic. CESE acceptă motivele care stau la baza acestei alegeri în stadiul de față, însă, cu timpul, ar dori să vadă o evoluție rapidă spre un sistem obligatoriu, având în vedere faptul că acest lucru ar facilita monitorizarea conformității în orice moment și ar reduce volumul de hârtie utilizat, în special pentru personalul operațional, precum șoferii de camioane. O ocazie propice pentru a soluționa această problemă ar putea fi revizuirea regulamentului prevăzută la articolul 15 din propunere.

3.7. În conformitate cu articolul 1 alineatul (2) din propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri, aceasta „se aplică cerințelor privind informațiile de reglementare prevăzute în actele Uniunii care stabilesc condițiile pentru transportul de mărfuri pe teritoriul Uniunii în conformitate cu partea a treia titlul VI din Tratat sau care stabilesc condițiile pentru expedierile de deșeuri”. CESE se întreabă dacă acest lucru nu limitează, în mod excesiv, dreptul de a transmite informații și documente în format electronic. Actele Uniunii enumerate în anexa I la propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri par să fie doar cele care abordează în mod direct condițiile de acces pe piață.

3.8. CESE consideră că și alte documente administrative sau cerințe de informare ar putea beneficia de dreptul de transmitere în format electronic. Astfel de exemple sunt, de pildă, informațiile și notificările care trebuie furnizate în contextul detașării lucrătorilor sau informațiile furnizate pentru a dovedi conformitatea cu dispozițiile legate de perioadele de conducere și de repaus. În opinia CESE, domeniul de aplicare al propunerii ar putea fi extins adăugând textul „și alte dispoziții privind”, între „condițiile” și „transportul de mărfuri”, la articolul 1 alineatul (2). CESE consideră că este important să se transmită un semnal general în acest sens, fără a se aduce atingere dispozițiilor specifice actuale sau viitoare.

3.9. De asemenea, CESE atrage atenția asupra aspectului legat de durabilitate al reducerii volumului de hârtie imprimată, așa cum se menționează și în propunerea privind informațiile în transportul de mărfuri.

3.10. CESE ia act de dispozițiile specifice din ambele propuneri în vederea asigurării confidențialității informațiilor comerciale și, în cazul ghișeului unic în domeniul maritim, a altor informații sensibile. În plus, CESE ar dori să atragă atenția asupra nivelurilor ridicate de securitate împotriva manipulării frauduloase și asupra nivelului ridicat de protecție a confidențialității inerent unui circuit de schimb de date bine conceput și bine gestionat.

3.11. CESE subliniază importanța lucrărilor aflate în curs de desfășurare în cadrul CEE-ONU pe temele menționate la punctul 3.10 de mai sus și, în special, Cartea albă privind conceptul de circuit de date în vederea îmbunătățirii calității datelor în cadrul lanțului de aprovizionare. În opinia CESE, acesta este un argument suplimentar pentru introducerea obligativității documentației electronice în cea mai mare măsură posibilă.

3.12. În acest context, CESE atrage atenția asupra potențialei valori adăugate a transmiterii de informații electronice autorităților din întreaga lume în conformitate cu standarde armonizate, cum sunt cele în curs de elaborare de către CEE-ONU.

3.13. În ceea ce privește ambele propuneri, Comisia are sarcina fundamentală de a crea standarde și criterii de certificare. CESE subliniază că un cadru care inspiră încredere și care funcționează bine, fără o complexitate inutilă, este esențial pentru ca sistemele propuse să funcționeze corespunzător și să ofere valoarea adăugată preconizată. De asemenea, este un element esențial pentru a instaura încredere în soluțiile digitale în întregul sector al transporturilor.

3.14. CESE evidențiază nevoia de a se aborda, și în acest context, aspectele sociale ale digitalizării. În mod clar, digitalizarea va transforma mediul de lucru, va crea noi locuri de muncă și va necesita noi competențe, și este importantă abordarea în timp util a necesității de a da forței de muncă posibilitatea să se adapteze la noul context. CESE subliniază, de asemenea, importanța informării timpurii și a instituirii dialogului cu privire la modificările viitoare. În opinia CESE, digitalizarea sectorului transporturilor poate spori atractivitatea acestuia ca viitor loc de muncă, contribuind, prin urmare, la rezolvarea problemelor actuale de recrutare cu care se confruntă acest sector.

4. **Observații specifice**

4.1. *Propunerea de stabilire a unui ghișeu unic în domeniul maritim*

4.1.1. Comparativ cu Directiva 2010/65/UE, propunerea de stabilire a unui ghișeu unic în domeniul maritim este foarte completă. Aparent, aceasta oferă un cadru adecvat pentru facilitatea formalităților privind sosirea și plecarea și, prin urmare, pare că a eliminat elementele deficitare și a soluționat lipsa de armonizare care a produs efecte adverse pentru utilizatori în punerea în aplicare a Directivei 2010/65/UE.

4.1.2. CESE susține alegerea Comisiei de a nu propune un ghișeu unic al UE, ci, mai degrabă, ghișee unice naționale. Deși există motive temeinice în favoarea unui ghișeu unic la nivelul UE, o soluție bazată pe ideea de ghișee unice naționale va evita costurile nerecuperabile rezultate din investițiile deja realizate la nivel național și va permite existența unor astfel de cerințe administrative naționale specifice, în măsura în care acestea sunt necesare.

4.1.3. CESE subliniază că armonizarea destinată facilitării bunei funcționări a pieței interne este un element-cheie al propunerii și că este important să se asigure faptul că aceasta nu se pierde.

4.1.4. CESE are, prin urmare, unele îndoieli cu privire la opțiunea lăsată deschisă pentru cerințe naționale specifice, care ar putea să se transforme, cu ușurință, într-un obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne. În consecință, CESE solicită Comisiei să monitorizeze îndeaproape cerințele naționale specifice din perspectiva pieței interne și să urmărească menținerea unui dialog permanent cu statele membre, pentru a limita, pe cât posibil, cerințele naționale specifice.

4.2. *Propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri*

4.2.1. CESE ia act, în mod special, de rolul semnificativ pe care îl vor juca actele delegate și de punere în aplicare care urmează a fi adoptate de Comisie, în temeiul acestei propuneri, și subliniază importanța intrării rapide în vigoare a acestora, în condițiile în care au o importanță fundamentală pentru funcționarea corespunzătoare a regulamentului propus.

4.2.2. În acest sens, CESE atrage atenția Comisiei asupra Cărții albe a CEE-ONU, menționată mai sus, și asupra elementelor unui circuit de schimb de date (PDES), descris în aceasta ca fiind o structură utilă în vederea asigurării unui sistem securizat și care să nu poată fi manipulat fraudulos, pentru schimbul de date în diferite etape ale circuitului de transport.

4.2.3. CESE face trimitere la declarațiile de mai sus cu privire la gradul ridicat de securitate al unui sistem bine conceput și bine pus în aplicare pentru schimbul de documente electronice și reiterează faptul că, în special cu privire la obiectivul de monitorizare a conformității din prezenta propunere, există argumente solide pentru ca documentația electronică să capete un caracter obligatoriu, în contextul revizuirii regulamentului prevăzută la articolul 15 din propunerea privind informațiile în cadrul transportului de mărfuri.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile de raționalizare în scopul înregistrării de progrese în direcția realizării rețelei transeuropene de transport

[COM(2018) 277 final – 2018/0138 (COD)]

(2019/C 62/42)

Raportor: **Dumitru FORNEA**

Sesizare	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliu, 15.6.2018
Temei juridic	Articolul 172 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Adunării Plenare	22.5.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	210/3/4
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE este ferm convins că inițiativele grupate în cel de al treilea pachet „Europa în mișcare” sunt necesare pentru a asigura un cadru legal eficient la nivel european, dar și pentru a reconfirma angajamentul politic și financiar al statelor membre pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport TEN-T conform termenelor stabilite: rețeaua centrală finalizată până în 2030, iar rețeaua afluentă până în 2050.

1.2. CESE constată că propunerea de regulament aduce valoare adăugată, prin faptul că, pe baza celor mai bune practici identificate în UE, reglementează unele aspecte esențiale de care depinde nu numai respectarea termenelor de implementare a proiectelor, ci și menținerea atractivității și interesului investitorilor publici sau privați în ce privește participarea la licitațiile publice pentru contracte în domeniul infrastructurii de transport.

1.3. CESE apreciază abordarea Comisiei ca fiind oportună și pertinentă în raport cu scopul principal al propunerii de regulament, care este reducerea întârzierilor înregistrate în implementarea proiectelor de infrastructură TEN-T. Într-adevăr, întârzierile înregistrate pot fi reduse semnificativ prin recunoașterea statutului prioritar al proiectelor de interes comun, prin stabilirea unor autorități competente unice, care trebuie dotate cu personal competent și mijloace adecvate și care ar trebui să reunească entități și organisme concurente, astfel încât să ducă la o simplificare administrativă reală, prin integrarea și coordonarea procedurilor sau prin aplicarea unei singure legislații naționale în cazul achizițiilor efectuate de o entitate comună.

1.4. CESE salută inițiativa Comisiei de a stabili un nivel de referință pentru durata procedurilor de autorizare și consideră rezonabilă limitarea la maximum 3 ani a duratei întregului proces de acordare a autorizațiilor, însă atrage atenția că este important să se ia în considerare punctele de vedere ale autorităților naționale relevante pentru ca termenele propuse să fie realiste în raport cu situațiile concrete din statele membre.

1.5. CESE consideră că, în unele state membre, respectarea termenelor obligatorii prevăzute în propunerea de regulament va necesita luarea unor măsuri legale și administrative cu caracter de reformă, care să permită instituțiilor juridice și administrative relevante să accelereze și să-și eficientizeze modul de lucru, astfel încât să nu riște să fie acționate în justiție (la nivel național sau european) pentru nerespectarea acestor termene.

1.6. CESE este de acord cu măsurile de asistență tehnică propuse în articolul 9, însă semnalează Comisiei că se simte nevoia unor precizări suplimentare cu privire la criteriile de eligibilitate și la procedura care trebuie urmată pentru a beneficia de asistența tehnică prevăzută în propunerea de regulament.

1.7. CESE crede că s-ar putea accelera ritmul de implementare al proiectelor de infrastructură dacă s-ar stabili, la nivel european, condiții contractuale standardizate și modalități specifice de realizare a procedurilor de licitație publică.

1.8. CESE este convins că autoritățile naționale pot să reducă nivelul de conflictualitate la implementarea proiectelor TEN-T prin implicarea părților afectate/interesate încă din faza de proiectare a infrastructurii de transport și prin organizarea eficientă și la timp a consultărilor cu cetățenii, cu organizațiile societății civile și cu autoritățile locale relevante.

1.9. CESE atrage atenția că, pentru asigurarea unui climat politic și social favorabil implementării politicilor europene în domeniul infrastructurii de transport, este foarte important să se conștientizeze și să se identifice din timp acțiunile cu caracter denigrator la adresa proiectelor TEN-T. Autoritățile europene pot neutraliza efectele destructive ale dezinformării, atât prin menținerea unui contact permanent cu mass-media, cât și prin consolidarea mecanismelor instituționale care pot să asigure informarea corectă și consultarea cetățenilor.

1.10. CESE ia act de o incoerență în textul propunerii, deoarece în definițiile de la articolul 2 litera (e), definiția „proiect transfrontalier de interes comun" se limitează la proiecte puse în aplicare de o entitate comună, în timp ce, la articolul 7 alineatul (2) și articolul 8 alineatul (1), termenul pare să includă, de asemenea, și proiecte pentru care nu există entități comune.

1.11. CESE consideră că se pot consolida mecanismele de coordonare transfrontalieră prevăzute pentru rețeaua TEN-T prin creșterea autorității și îmbunătățirea mijloacelor de acțiune ale coordonatorilor europeni. Pentru utilizarea optimă a experienței și capacității coordonatorilor europeni, poate că ar fi necesar să se revizuiască actul prin care s-au stabilit atribuții în sarcina acestora, în sensul extinderii competențelor coordonatorilor cu obiectivul de a se consolida leadership-ul european în implementarea proiectelor de infrastructură de transport transfrontalieră asumate de statele membre.

1.12. CESE constată că nu reiese în mod clar care sunt sancțiunile pentru nerespectarea prevederilor legale instituite prin propunerea de regulament. Având în vedere obiectivul principal de a reduce întârzierile, este necesar să se clarifice acest aspect, astfel încât forța juridică a regulamentului să fie consolidată, iar cetățenii, societatea civilă, autoritățile publice și instanțele de judecată naționale sau europene să poată beneficia de un cadru legal transparent și predictibil.

2. **Observații generale**

2.1. Propunerea de regulament care face obiectul acestui aviz a fost lansată de Comisie în mai 2018 pentru a completa inițiativele grupate în cel de al treilea pachet „Europa în mișcare", prin focalizarea asupra măsurilor legale și administrative, care pot să accelereze ritmul de implementare a programelor de investiții pentru realizarea rețelei transeuropene de transport TEN-T conform termenelor stabilite: rețeaua centrală finalizată până în 2030, iar rețeaua afluentă până în 2050.

2.2. Comisia Europeană a estimat că investițiile necesare pentru realizarea rețelei centrale TEN-T se vor ridica la aproximativ 500 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2030, iar pentru finalizarea rețelei globale va fi nevoie de 1 500 de miliarde EUR. Sumele investite în această infrastructură de transport europeană vor avea un efect de pârghie, contribuind la crearea a 13 milioane de locuri de muncă/an până în 2030, precum și la generarea unor venituri suplimentare de până la 4 500 de miliarde de euro (1,8 % din PIB-ul UE).

2.3. În iunie 2018, Comisia a anunțat că intenționează să aloce 30,6 miliarde de euro finanțării Mecanismului pentru interconectarea Europei prin cadrul financiar multianual 2021-2027. Nominal, această sumă reprezintă o creștere de 47 % comparativ cu perioada 2014-2020. Cu toate acestea, angajamentul și contribuția importantă a UE la realizarea rețelei TEN-T nu sunt suficiente fără implicarea serioasă a statelor membre, care trebuie să găsească soluții alternative pentru asigurarea cofinanțării sau a finanțării integrale a proiectelor de infrastructură de transport.

2.4. Implementarea programelor de investiții în rețeaua TEN-T presupune atât identificarea investitorilor și punerea la dispoziție a fondurilor necesare, cât și crearea condițiilor legale și administrative pentru ca investițiile să se realizeze în termenele și la standardele de calitate stabilite. În urma consultărilor publice a rezultat că toate părțile interesate (investitorii publici și privați, companii, organizații ale societății civile și cetățeni) solicită ca procedurile birocratice referitoare la implementarea proiectelor de infrastructură să fie eficiente, predictibile, în acord cu principiile dezvoltării durabile, în pas cu evoluțiile tehnologiilor digitale și orientate spre obținerea rezultatelor asumate prin politicile publice europene și naționale care vizează mobilitatea în UE.

2.5. În articolul 6 din propunerea de regulament se stabilesc etapele și termenele pentru implementarea procedurii de acordare a autorizațiilor: o etapă anterioară depunerii cererii, care nu trebuie să depășească 2 ani, și o etapă de evaluare a cererii și de luare a deciziei de către autoritatea competentă unică, care nu trebuie să depășească 1 an. Termenele stabilite în propunere nu aduc atingere directă căilor de atac administrative sau acțiunilor judiciare în fața unei instanțe judecătorești.

2.6. În cadrul etapei anterioare depunerii cererii sunt prevăzute termenele pe care autoritatea competentă unică trebuie să le respecte pentru finalizarea unor faze esențiale din această etapă. Prin urmare:

— în maximum 2 luni de la primirea notificării formulate de un promotor de proiect, autoritatea competentă unică trebuie să accepte sau nu demararea procedurii de acordare a autorizațiilor ori să respingă în scris notificarea, dacă consideră că proiectul nu este suficient de avansat;

— în maximum 3 luni de la inițierea procedurii de acordare a autorizațiilor, autoritatea competentă unică, în colaborare strânsă cu promotorul proiectului și cu alte autorități implicate, stabilește și comunică descrierea detaliată a cererii care trebuie să fie depusă pentru acordarea autorizațiilor necesare implementării proiectului;

— în maximum 2 luni de la data depunerii dosarului complet al cererii de autorizare, autoritatea competentă trebuie să confirme în scris promotorului proiectului dacă dosarul de cerere este complet.

2.7. Având în vedere aspectele mai sus menționate, ***Comisia urmărește patru obiective principale prin această inițiativă legislativă:***

I. Reducerea întârzierilor înregistrate la implementarea proiectelor de infrastructură pentru realizarea rețelei TEN-T;

II. O mai mare claritate a proceselor pe care trebuie să le urmeze cei care promovează/implementează proiectele, în special în cadrul procedurilor de acordare a autorizațiilor sau de achiziții publice, dar și în solicitările privind ajutorul de stat sau în alte situații care presupun implicarea unei autorități publice;

III. Aplicarea sistematică a unui cadru unic în cazul proiectelor transfrontaliere implementate de o entitate comună, cu excepția cazului în care statele membre participante decid altfel;

IV. O mai mare claritate pentru cetățeni și pentru societatea civilă, prin consolidarea cadrului de transparență și de implicare a acestora în planificarea și implementarea proiectelor TEN-T.

3. **Observații specifice**

3.1. CESE consideră că realizarea completă a rețelei TEN-T nu va fi posibilă fără angajamentul politic ferm al statelor membre și fără un leadership și o cooperare consolidată la nivel european. În baza celor mai bune practici identificate în UE, propunerea de regulament aduce valoare adăugată prin faptul că reglementează unele aspecte esențiale de care depind respectarea termenelor de implementare ale proiectelor, dar și menținerea atractivității și interesului investitorilor publici sau privați în participarea la licitațiile publice pentru contracte în domeniul infrastructurii de transport.

3.2. CESE apreciază abordarea Comisiei ca fiind oportună și pertinentă în raport cu aspectele esențiale care fac obiectul reglementării prin propunerea de regulament, și anume: recunoașterea statutului prioritar al proiectelor TEN-T de interes comun; stabilirea unor proceduri integrate de autorizare; desemnarea unei singure autorități competente pentru autorizare; stabilirea duratei procedurii de autorizare și de implementare a acesteia; coordonarea procedurii de acordare a autorizațiilor transfrontaliere; simplificarea achizițiilor publice în proiectele transfrontaliere de interes comun; asistența tehnică a Uniunii Europene pentru aplicarea regulamentului și pentru implementarea proiectelor de interes comun.

3.3. Opțiunea de politică a Comisiei: ***„Acțiuni obligatorii limitate, descentralizate și implementate la nivel național”*** este de înțeles în contextul actualelor evoluții politice din unele state membre și ne oferă o imagine interesantă cu privire la modul în care se raportează guvernele naționale la inițiativele legislative ale UE, care propun cooperarea la nivel european în domeniile ce fac obiectul subsidiarității.

3.4. Termenele pentru procedurile de autorizare reglementate în propunerea de regulament sunt binevenite, însă destul de optimiste, dacă avem în vedere constrângerile care apar la respectarea legislațiilor naționale în domeniul investițiilor și achizițiilor publice.

3.5. CESE salută inițiativa Comisiei de a stabili un nivel de referință pentru durata procedurilor de autorizare, însă atrage atenția că este important să se consulte autoritățile naționale relevante, astfel încât termenele propuse să fie realiste în raport cu situațiile concrete din statele membre. Din experiențele de până acum, este posibil ca timpul necesar pentru îndeplinirea diverselor etape procedurale, inclusiv de aprobare a documentațiilor tehnice, a indicatorilor tehnico-economici, a procedurilor de achiziție publică, de încheiere a contractelor aferente și de executare a acestora în termenele și condițiile legislației naționale, să depășească cu mult termenele propuse prin prezentul regulament.

3.6. Unele dintre întârzierile de până acum înregistrate la implementarea proiectelor TEN-T se datorează arhitecturilor instituționale naționale nepotrivite și, în unele cazuri, politizate în exces, cu autorități publice care nu au fost capabile să se reformeze și să adopte metode de lucru moderne, funcționând în continuare pe baza unor proceduri administrative îmbâcsite și de mult abandonate de organizațiile care utilizează pe scară largă aplicațiile revoluției digitale.

3.7. În situația mai sus menționată, prezentul regulament va avea un impact direct asupra structurilor administrative din statele membre care performează sub nivelul stabilit la nivel european. O reformare a acestor instituții ar trebui avută în vedere, iar în acest sens, asistența tehnică propusă în articolul 9 este bine-venită pentru statele membre care o solicită în cazul implementării proiectelor pentru realizarea rețelei centrale TEN-T. Se simte însă nevoia unor precizări suplimentare cu privire la criteriile de eligibilitate și la procedura care trebuie urmată pentru a beneficia de asistența tehnică prevăzută în propunerea de regulament.

3.8. O mare parte dintre întârzieri sunt datorate mai ales litigiilor în instanță cauzate de conflictele între diverse părți interesate sau afectate în implementarea proiectelor. Înfăptuirea justiției presupune, printre altele, și asigurarea unui echilibru între drepturile cetățenilor și dreptul statului. Competența exclusivă a statelor membre în domeniul justiției, dar și cadrul legal național și european deosebit de complex în ceea ce privește procedurile de autorizare pentru proiectele de infrastructură, au ca efect un mozaic de condiționalități legale inevitabile, care pot diminua semnificativ obiectivele ambițioase ale Comisiei.

3.9. Durata recursurilor administrative și a proceselor în instanțele de judecată și efectele condițiilor suspensive, provocările de ordin tehnic în realizarea lucrărilor de infrastructură, lipsa unor documente administrative absolut necesare pentru asigurarea legalității sau lipsa fondurilor necesare au un impact asupra duratei procedurilor de autorizare a proiectelor. Drept urmare, instituțiile europene sunt obligate să ia în considerare aceste aspecte când vor lua decizia finală privind termenele de autorizare reglementate la nivel european prin propunerea de regulament.

3.10. În mod similar, o formare mai bună și o specializare în domeniul proiectelor de infrastructură de interes public a magistraților, a funcționarilor din sistemul judiciar și a avocaților va putea contribui, în condițiile asigurării depline a legalității, la reducerea duratei proceselor și creșterea calității actului de justiție.

3.11. Procedurile de licitare și contractare a lucrărilor de infrastructură de transport consumă foarte mult timp, contribuind semnificativ la acumularea întârzierilor înregistrate în realizarea proiectelor TEN-T. CESE crede că s-ar putea accelera ritmul de implementare al proiectelor de infrastructură dacă s-ar stabili, la nivel european, condiții contractuale standardizate și modalități specifice de realizare a procedurilor de licitație publică.

3.12. CESE este convins că autoritățile naționale pot să reducă nivelul de conflictualitate la implementarea proiectelor TEN-T prin implicarea părților afectate/interesate încă din faza de proiectare a infrastructurii de transport și prin organizarea eficientă și la timp a consultărilor cu cetățenii, cu organizațiile societății civile și cu autoritățile locale relevante. Dialogul social și civic la nivel național, regional și local poate să contribuie decisiv, atât în procesul de acceptare publică a proiectelor de infrastructură de transport, cât și la îmbunătățirea modului de lucru al administrației prin stabilirea și implementarea unor proceduri integrate de autorizare.

3.12.1. CESE ia act de o incoerență în textul propunerii, deoarece în definițiile de la articolul 2 litera (e), definiția „proiect transfrontalier de interes comun” se limitează la proiecte puse în aplicare de o entitate comună, în timp ce, la articolul 7 alineatul (2) și articolul 8 alineatul (1), termenul pare să includă, de asemenea, și proiecte pentru care nu există entități comune.

3.13. În unele state membre proiectele de infrastructură TEN-T sau TEN-E fac obiectul unor campanii de dezinformare și denigrare pentru că uneori intră în contradicție cu interesele geopolitice ale unor state sau ale unor grupuri de interese care doresc să câștige capital politic din realizările sau nerealizările înregistrate în implementarea proiectelor de infrastructură promovate de Uniunea Europeană. Pentru asigurarea unui climat politic și social favorabil implementării politicilor europene în domeniul infrastructurii de transport este foarte important să se conștientizeze și să se identifice din timp acest tip de amenințări. Autoritățile europene pot neutraliza efectele destructive ale dezinformării, atât prin menținerea unui contact permanent cu mass-media, cât și prin consolidarea mecanismelor instituționale care pot să asigure informarea corectă și consultarea cetățenilor.

3.14. CESE consideră că se pot consolida mecanismele de coordonare transfrontalieră prevăzute pentru rețeaua TEN-T prin creșterea autorității și îmbunătățirea mijloacelor de acțiune ale coordonatorilor europeni. În propunerea de regulament se abordează acest aspect și se precizează rolul important al acestor coordonatori TEN-T, care sunt împuterniciți să urmărească îndeaproape procedura de acordare a autorizațiilor în proiectele europene de interes comun, dar și să raporteze periodic progresele înregistrate. Pentru utilizarea optimă a experienței și capacității coordonatorilor europeni, poate că ar fi necesar să se revizuiască actul prin care s-au stabilit atribuții în sarcina acestora, în sensul extinderii competențelor coordonatorilor cu obiectivul de a se consolida leadershipul european în implementarea proiectelor de infrastructură de transport transfrontalieră asumate de statele membre.

3.15. CESE constată că nu este reglementat modul în care se sancționează nerespectarea prevederilor legale instituite în propunerea de regulament. Prin clarificarea acestui aspect se consolidează forța juridică a regulamentului, iar cetățenii, societatea civilă, autoritățile publice și instanțele de judecată naționale sau europene vor beneficia de un cadru legal transparent și predictibil.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor – Către mobilitatea automatizată: o strategie UE pentru mobilitatea viitorului

[COM(2018) 283 final]

(2019/C 62/43)

Raportor: **Ulrich SAMM**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.6.2018
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	207/1/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută Comunicarea privind mobilitatea conectată și automatizată, care pune la dispoziția consumatorilor și a întreprinderilor de transport o gamă largă de caracteristici noi. CESE este convins de **avantajele pe care mobilitatea automatizată** le aduce societății noastre, deoarece va oferi noi servicii pentru mobilitatea oamenilor, cu mai multe posibilități pentru economia bazată pe partajare, potențial de optimizare a traficului cu beneficii pentru mediu, precum și mobilitate pentru persoanele care nu se pot deplasa singure.

1.2. **Industria autovehiculelor** din UE, cu expertiza sa în domeniul dezvoltării tehnologiilor auto, este bine poziționată pentru a valorifica aceste oportunități, însă cu condiția ca UE să definească standardele care să permită funcționarea transfrontalieră și interoperabilitatea diferitelor mărci auto.

1.3. O altă caracteristică esențială a conducerii automate sau semiautomate este aceea că ar putea îmbunătăți semnificativ **siguranța activă a vehiculelor terestre** și ar putea reduce semnificativ numărul de decese sau ar putea chiar să le elimine în totalitate. Accidentele mortale produse cu vehicule automatizate în etapa de pionierat ar putea, cu toate acestea, să devină un motiv de încetare a dezvoltării acestei tehnologii. Prin urmare, CESE recomandă ca toate proiectele-pilot și procedurile de testare cu vehicule autonome să fie efectuate în conformitate cu **cele mai stricte standarde de siguranță** cu putință, chiar și în cazul în care această condiție-limită poate încetini evoluțiile în comparație cu concurenții din afara UE. Pe termen lung, acest lucru va asigura fabricarea unor produse cu o calitate superioară și va contribui la creșterea gradului de acceptare a acestora.

1.4. CESE consideră că **vehiculele autonome** (de nivel 5) vor fi acceptate numai atunci când vor oferi același nivel de siguranță ca și alte sisteme de transport pentru pasageri, precum trenurile sau avioanele de mari dimensiuni (**siguranță** de aproape **100 %**). Acest lucru reprezintă o provocare majoră atât timp cât vehiculele autonome și autoturismele convenționale și alți participanți la trafic (bicicliști, pietoni, autovehicule cu destinație specială) circulă pe aceleași drumuri. Cu toate acestea, „siguranța de 100 %” poate fi soluția pentru rezolvarea **problemelor de etică** specifice legate de vehiculele autonome.

1.5. CESE recunoaște că **vehiculele semiautomate** (nivelurile 1-4) care dispun de o serie de sisteme de asistență pot reduce deja numărul de decese și, prin urmare, sprijină abordarea Comisiei de a crește numărul elementelor noi de siguranță pentru vehicule ca parte a revizuirii Regulamentului privind siguranța generală a autovehiculelor. Cu toate acestea, CESE remarcă două domenii problematice care pot constitui un obstacol în calea acceptării de către public: (a) **costurile** suplimentare și (b) creșterea **complexității** conducerii unui autovehicul.

1.6. Cursurile de formare obișnuite pentru obținerea unui permis de conducere nu includ cea mai modernă tehnologie a sistemelor de asistență. Evident, este nevoie de cursuri de formare suplimentare. CESE consideră că este nevoie urgent ca industria autovehiculelor să ofere, împreună cu autoritățile locale, **cursuri de formare** și **zone de formare** pentru conducătorii auto particulari sau profesioniști; în caz contrar, introducerea noilor tehnologii pentru siguranță va fi îngreunată semnificativ.

1.7. Formarea pentru conducerea semiautomată, care necesită noi competențe și responsabilități, va fi esențială pentru dezvoltarea unui profil modern al **conducătorilor auto profesioniști** și pentru a răspunde cererii tot mai mari în domeniul transporturilor.

1.8. CESE recunoaște posibilitatea unei eventuale pierderi de locuri de muncă la scară largă (și anume, pentru conducătorii auto de camioane și de autobuze), dacă automatizarea completă (nivelul 5) va fi introdusă cu succes în viitor. CESE afirmă că întreaga societate trebuie să beneficieze de avantajele automatizării și, prin urmare, îndeamnă **partenerii sociali** să negocieze noi contracte colective de muncă privind introducerea automatizării în transportul rutier.

1.9. Directiva privind **răspunderea pentru produse** ar trebui reformată pentru a include atât produsele și serviciile mobile, cât și produsele cu software încorporat, astfel încât consumatorii să nu fie nevoiți să întreprindă cercetări pentru a afla cine este responsabil. În plus, într-un mediu digital mai complex, **sarcina probei** în cazul unor defecte ale produselor este, de asemenea, un motiv de îngrijorare și ar trebui reglementată într-un mod favorabil consumatorului. Comitetul solicită Comisiei mai ales să anticipeze schimbările din directiva privind asigurarea de răspundere civilă în legătură cu autovehiculele fără șofer și să garanteze despăgubirea victimelor accidentelor.

1.10. Cu o **conectivitate** sporită, datele referitoare la vehicule pot fi accesate din orice colț al lumii. Cunoaștem din domeniul telefoanelor inteligente și PC-urilor faptul că acest lucru implică riscuri și provocări semnificative în ceea ce privește siguranța, securitatea și confidențialitatea. Nu pot fi acceptate aceleași standarde în cazul vehiculelor care prezintă risc de deces sau de vătămare. CESE subliniază, prin urmare, că orice nou regulament privind accesul la datele privind vehiculele trebuie să respecte principiul **siguranței pe primul plan**.

1.11. CESE salută abordarea Comisiei, care acordă prioritate reglementării protecției vehiculelor împotriva atacurilor cibernetice, asigurând o comunicare securizată și de încredere între vehicule și infrastructură și garantând un nivel ridicat de **protecție a datelor**, în conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor.

1.12. CESE este pregătit să participe la **evaluarea** impactului socioeconomic și de mediu al mobilității autonome, care urmează să fie efectuată de Comisie, precum și la **forumul UE,** pentru abordarea unor probleme de etică specifice.

2. **Introducere**

2.1. Inițiativa „**Europa în mișcare**” cuprinde o serie de inițiative cu caracter juridic, prezentate sub forma a trei pachete. Primul pachet a reflectat ambiția Europei de a realiza progrese rapide în ceea ce privește punerea în funcțiune, până în 2025, a unui sistem de mobilitate curată, competitivă și conectată, care este vital pentru buna funcționare a unui spațiu european unic al transporturilor ([1]). Cel de al doilea pachet a vizat mai mult instrumentele de reducere a emisiilor generate de transportul rutier ([2]). Cel de al treilea pachet, care este publicat în prezent și face obiectul acestui aviz, vizează aspectele legate de siguranță, la care se referă strategia prezentată în comunicarea „**Către mobilitatea automatizată**” ([3]).

2.2. În special tehnologia transportului terestru va fi, cel mai probabil, revoluționată prin **digitalizare**. Prin urmare, această comunicare trebuie privită în context mai larg, cuprinzând alte aspecte, cum ar fi viitorul locurilor de muncă, cercetarea și inovarea, inteligența artificială (AI) și agenda de competențe.

3. **Sinteza propunerii**

3.1. Prin intermediul acestei comunicări, Comisia propune o abordare a UE cuprinzătoare în ceea ce privește mobilitatea conectată și automatizată, stabilind o agendă europeană ambițioasă, oferind o viziune comună și identificând măsurile de sprijin pentru dezvoltarea și utilizarea tehnologiilor, serviciilor și infrastructurii esențiale.

([1]) JO C 246, 28.7.2017, p. 64.
([2]) JO C 262, 25.7.2018, p. 75.
([3]) COM(2018) 283 final.

3.2. Comisia urmărește realizarea proiectului **„Viziunea Zero" până în 2050,** deoarece conducerea automată poate schimba regulile jocului și poate reduce semnificativ numărul de decese sau chiar le poate elimina în totalitate. Astfel, aceasta contribuie la realizarea **obiectivelor de dezvoltare durabilă** privind sănătatea și bunăstarea, precum și a celor privind orașele și comunitățile sustenabile.

3.3. Pentru consolidarea poziției UE în ceea ce privește tehnologiile și infrastructura pentru mobilitatea automatizată, Comisia finanțează diverse instrumente și propune un pachet de inițiative:

— **Mecanismul pentru interconectarea Europei,** în valoare de 450 de milioane de euro, pentru a sprijini digitalizarea în domeniul transporturilor, cu scopul de a facilita automatizarea;

— coridoare de testare **5G** transfrontaliere pentru testarea la scară largă;

— priorități în ceea ce privește **finanțarea pentru cercetare și inovare** (Orizont 2020 și următorul program-cadru).

3.4. Până în 2019, UE va furniza serviciile inițiale de înaltă precizie ale programului **Galileo** în mod gratuit, fiind prima care va putea oferi un astfel de serviciu de navigație pe plan mondial.

3.5. În vederea asigurării unei piețe interne pentru adoptarea în condiții de siguranță a mobilității automatizate, Comisia propune (în general, ca parte a revizuirii Regulamentului privind siguranța generală pentru autovehicule):

— colaborarea cu statele membre în ceea ce privește orientările pentru a asigura o abordare armonizată pentru **evaluările** naționale ad-hoc ale **siguranței** vehiculelor automatizate;

— inițierea unei colaborări cu statele membre și cu părțile interesate în ceea ce privește o nouă abordare privind **certificarea siguranței** vehiculelor pentru vehiculele automatizate;

— **noi elemente de siguranță** pentru vehiculele automatizate, ca parte a revizuirii Regulamentului privind siguranța generală pentru autovehicule;

— reglementarea **dispozitivelor de înregistrare a datelor** pentru vehiculele automatizate;

— reglementarea **circulației camioanelor în convoi** în scopul de a asigura standardizarea schimbului de date între diferite mărci;

— reglementarea protecției vehiculelor împotriva **atacurilor cibernetice**;

— luarea în considerare a necesității specificațiilor pentru **accesul** la datele privind vehiculele pentru nevoile **autorităților publice**;

— adoptarea unui regulament delegat pentru a asigura o **comunicare sigură și fiabilă** între vehicule și infrastructură și un nivel ridicat de **protecție a datelor**, în conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor.

3.6. Ca urmare a unei concluzii a Consiliului, Comisia intenționează să evalueze **impactul socioeconomic și de mediu** al automatizării și al digitalizării în domeniul transporturilor, luând în considerare noile competențe necesare în acest sector. În acest sens, Comisia:

— va consulta părțile interesate cu privire la impactul socioeconomic și de mediu al mobilității autonome;

— va sprijini dobândirea de noi competențe, va păstra și va recalifica forța de muncă din acest sector prin intermediul **noii agende pentru competențe** în Europa;

— va institui un forum al UE pentru a aborda **aspectele etice** specifice ridicate de mobilitatea autonomă.

4. **Observații generale**

4.1. Digitalizarea și automatizarea bazate pe rețele de internet rapide și fiabile oferă o mulțime de **caracteristici noi** pentru consumatori și întreprinderi, care solicită ca acestea să aibă o calitate mai bună, să fie mai accesibile, mai flexibile, mai convenabile financiar și mai sigure în transportul rutier.

4.2. Industria autovehiculelor din UE, cu expertiza sa în domeniul dezvoltării tehnologiilor auto, este bine poziționată pentru a valorifica aceste oportunități. CESE subliniază că obiectivul general trebuie să fie armonizarea sistemelor sau găsirea unor soluții tehnice care să permită funcționarea sistemelor la nivel transfrontalier, deoarece acest lucru este esențial pentru buna funcționare a **pieței interne**.

4.3. **Conectivitatea** între vehicule și cea dintre vehicule și infrastructura fixă reprezintă o caracteristică esențială, care va fi necesară pentru utilizarea pe deplin a tehnologiei digitale. Prin urmare, CESE salută calendarul pentru dezvoltarea la nivelul UE a infrastructurii în bandă largă de mare capacitate, care să ofere acoperire 5G neîntreruptă cu conectivitate la internet de foarte mare capacitate, de-a lungul tuturor căilor principale de transport terestre ([4]).

4.4. Din nou, CESE încurajează Comisia să continue proiectul **„Viziunea Zero" până în 2050**. O caracteristică esențială a conducerii automate sau semiautomate este aceea că ar putea îmbunătăți semnificativ siguranța activă a vehiculelor terestre și ar putea reduce semnificativ numărul de decese sau chiar le-ar putea elimina în totalitate.

5. **Acceptarea de către public și impactul socioeconomic**

5.1. Noile tehnologii pot fi implementate cu succes numai după ce impactul socioeconomic a fost, de asemenea, abordat în mod corespunzător. Acceptarea de către public este esențială pentru introducerea mobilității automate.

5.2. CESE este convins de avantajele pe care le aduce societății noastre mobilitatea conectată și automatizată, deoarece aceasta va oferi **noi servicii** pentru mobilitatea oamenilor, cu mai multe posibilități pentru economia bazată pe partajare și mediu, precum și mobilitate pentru persoanele care nu se pot deplasa singure.

5.3. În ceea ce privește aspectele legate de **siguranță și** de răspundere, trebuie să se facă o distincție clară între conducerea semiautomată și cea automată. În cazul vehiculelor semiautomate (**nivelurile 1-4**), noile tehnologii (radar, cameră, laser) oferă asistență conducătorului auto, în timp ce autovehiculele autonome (nivelul 5) nu necesită prezența unui conducător auto. În primul caz, conducătorul rămâne responsabil în toate circumstanțele, în timp ce, în cel de al doilea caz, problema asumării răspunderii trebuie clarificată. CESE este convins că autovehiculele autonome trebuie să îndeplinească aceleași standarde de siguranță ca și alte sisteme de transport pentru pasageri, precum trenurile sau avioanele de mari dimensiuni. Atunci când eroarea umană este eliminată, sistemele automate de transport trebuie să fie 100 % sigure.

5.4. Societatea noastră este într-o anumită măsură tolerantă față de eroarea umană, ceea ce explică resemnarea la gândul că s-au produs aproximativ 25 000 de decese pe drumurile din UE (2016). Acest lucru este destul de diferit în cazul altor sisteme de transport, în care pasagerii sunt pasivi. Cererea de a garanta un nivel de siguranță de 100 % în cazul autovehiculelor autonome reprezintă un obstacol major atât timp cât aceste vehicule, autoturismele convenționale și alți participanți la trafic (bicicliști, pietoni, autovehicule cu destinație specială) circulă pe aceleași drumuri.

5.5. Accidentele mortale produse cu vehicule automatizate ar putea să devină un motiv de încetare a dezvoltării acestei tehnologii, chiar dacă rata accidentelor este relativ scăzută. Prin urmare, CESE recomandă ca toate proiectele-pilot și procedurile de testare cu vehicule automatizate să fie efectuate în conformitate cu cele mai înalte standarde de siguranță cu putință. Această condiție-limită poate încetini evoluțiile în comparație cu concurenții din afara UE, dar, pe de altă parte, va crește gradul de acceptare de către public și, pe termen lung, va oferi produse mai bune. CESE observă că siguranța de 100 % în cazul vehiculelor automate ar putea fi posibilă doar prin reproiectarea majoră a sistemului rutier.

5.6. Pentru elaborarea orientărilor etice pentru vehiculele extrem de automatizate, CESE reamintește principiul „abordării în care omul rămâne la comandă", după cum s-a subliniat în repetate rânduri, în alte avize. Conform acestui principiu, numai oamenii pot lua „decizii responsabile", fapt care are consecințe asupra proiectării vehiculelor autonome și a mediului în care acestea sunt autorizate să funcționeze. Cu toate acestea, acțiunile critice pentru siguranță ale vehiculelor autonome, de exemplu, pentru a evita accidentele, pot ridica „probleme etice" serioase la nivel de programare, care trebuie să fie abordate.

5.7. CESE recunoaște că vehiculele semiautomate (nivelurile 1-4) pot reduce deja numărul de decese și, prin urmare, sprijină abordarea Comisiei de a crește numărul elementelor noi de siguranță pentru vehicule, ca parte a revizuirii Regulamentului privind siguranța generală a autovehiculelor. CESE remarcă două domenii problematice care pot constitui

([4]) JO C 125, 21.4.2017, p. 51.

un obstacol în calea acceptării de către public: (a) caracteristicile tehnice suplimentare pot spori semnificativ costul unui autovehicul și (b) un număr din ce în ce mai mare de sisteme de asistență poate crește gradul de complexitate al conducerii unui autovehicul.

5.8. Cursurile de formare obișnuite pentru obținerea unui permis de conducere (vehicule ușoare, camioane și autobuze) nu au inclus și nu includ cea mai modernă tehnologie a sistemelor de asistență. Evident, este nevoie de cursuri de formare suplimentare atât pentru noii conducători auto, cât și pentru conducătorii auto cu experiență. În plus, consumatorilor trebuie să li se prezinte informații clare și fără echivoc privind caracteristicile unui vehicul modern în momentul în care aceștia îl cumpără, închiriază sau utilizează în comun. CESE propune ca industria autovehiculelor, împreună cu municipalitățile, să ofere cursuri de formare și zone pentru formarea conducătorilor auto particulari și profesioniști. Testul de obținere a permisului de conducere pentru noii conducători auto ar trebui să includă formare în domeniul siguranței privind utilizarea noilor funcții ale tehnologiei/automatizării. Formarea pentru conducerea semiautomată va fi esențială pentru dezvoltarea unui profil modern pentru conducătorii auto profesioniști și poate necesita noi abilități și responsabilități.

5.9. CESE recunoaște posibilitatea unei eventuale pierderi a locurilor de muncă la scară largă (și anume, conducătorii auto de camioane și de autobuze), dacă automatizarea completă (nivelul 5) va fi introdusă cu succes în viitor. CESE solicită Comisiei să recunoască preocuparea mai amplă că introducerea noii tehnologii/digitalizării/automatizării într-o gamă largă de sectoare (transport, producție, servicii financiare etc.) poate conduce la pierderi de locuri de muncă la scară largă, fiind create relativ puține noi locuri de muncă care să le înlocuiască. CESE afirmă că întreaga societate trebuie să beneficieze de avantajele noii tehnologii/digitalizării/automatizării, care nu trebuie utilizate doar pentru a reduce costurile cu forța de muncă în întreprinderile private. De asemenea, este important de observat totuși că, până și în prezent, conducătorii auto profesioniști efectuează mai multe activități, pe lângă conducerea vehiculului, iar în viitor, atunci când nevoia de simple servicii de conducere va scădea (prin introducerea nivelului 5), activitățile profesioniștilor din domeniul transporturilor pot fi extinse în continuare, ceea ce ar putea compensa în mare măsură reducerea activității simple de conducere.

5.10. CESE recunoaște pe deplin că introducerea sistemelor semiautomate (nivelurile 1-4) și complet automate (nivelul 5) pentru camioane și autobuze va avea efecte asupra locurilor de muncă și a condițiilor de muncă. Prin urmare, CESE solicită partenerilor sociali să planifice împreună evoluțiile viitoare și să negocieze noi contracte colective de muncă privind introducerea noii tehnologii/digitalizării/automatizării în transportul rutier. Trebuie salutat faptul că unele sindicate (de exemplu, UNITE din Regatul Unit) au elaborat deja modele de contracte colective de muncă pentru a proteja locurile de muncă, pentru a asigura recalificarea și perfecționarea și pentru a se asigura că orice reducere a costurilor este împărțită în mod echitabil cu forța de muncă.

5.11. Directiva privind răspunderea pentru produse ar trebui reformată pentru a include atât produsele și serviciile mobile, cât și produsele cu *software* încorporat, astfel încât consumatorii să nu fie nevoiți să întreprindă cercetări pentru a afla cine este responsabil (a se vedea și avizul INT/857). În plus, într-un mediu digital mai complex, sarcina probei în cazul unor defecte ale produselor este, de asemenea, un motiv de îngrijorare și ar trebui reglementată într-un mod favorabil consumatorului.

5.12. CESE salută faptul că normele UE privind protecția datelor sunt din ce în ce mai recunoscute la nivel internațional, deoarece stabilesc unele dintre cele mai înalte standarde de protecție a datelor la nivel mondial și salută abordarea Comisiei care acordă prioritate reglementării protecției vehiculelor împotriva atacurilor cibernetice, asigurând o comunicare sigură și fiabilă între vehicule și infrastructură și garantând un nivel ridicat de protecție a datelor, în conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor.

5.13. Cu o conectivitate sporită, datele referitoare la vehicule pot fi accesate din orice colț al lumii. Această posibilitate oferă șansa valorificării unui imens potențial neexploatat, dar implică și riscuri și provocări semnificative în ceea ce privește siguranța, securitatea și confidențialitatea. Vehiculele necesită standarde mult mai ridicate în ceea ce privește siguranța, securitatea și confidențialitatea, comparativ cu telefoanele inteligente, de exemplu. UE este îndemnată să elaboreze astfel de standarde și să negocieze acorduri internaționale privind aceste standarde.

5.14. Accesul la datele vehiculului este foarte relevant pentru concurență în asistența postvânzare, în special pentru prestatorii independenți de servicii de reparații și întreținere, cu posibile consecințe asupra opțiunilor consumatorului și a costurilor suportate de acesta. CESE încurajează CE să pună în aplicare regulile pentru utilizarea datelor cât mai curând posibil, în special având în vedere că industriile autovehiculelor din UE [de exemplu conceptul detaliat „Nevada", elaborat de industriile autovehiculelor din UE (*sursa* VDA)] deja au făcut propuneri detaliate referitoare la o platformă echitabilă pentru schimburi de date efectuate în siguranță și fără discriminări cu terții, ținându-se seama și de drepturile clienților la viața privată.

5.15. Comisia ar trebui să țină seama de faptul că infrastructura necesară pentru funcționarea automobilelor conectate și autonome diferă foarte mult între statele membre. De asemenea, autoritățile de supraveghere a piețelor din toate statele membre ar trebui să dispună de suficiente resurse pentru a putea face față noilor tehnologii.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind etichetarea pneurilor în ceea ce privește eficiența consumului de combustibil și alți parametri esențiali și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1222/2009

[COM(2018) 296 final – 2018/0148 (COD)]

(2019/C 62/44)

Raportor: **András EDELÉNYI**

Sesizări	Parlamentul European, 11.6.2018
	Consiliul, 14.6.2018
Temei juridic	Articolele 194 alineatul (2), 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	215/1/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută noua **revizuire**, de către legiuitorul european, a performanței și a calității generale, precum și a etichetării pneurilor utilizate în UE, în conformitate cu propriile sale recomandări. Având în vedere că pneurile sunt singurul punct de contact între vehicul și suprafața de rulare, ele contribuie în mod semnificativ la **siguranța** transportului, în general, și la eficiența **consumului de combustibil**.

1.1.1. CESE este de acord cu faptul că **îmbunătățirea etichetării** pneurilor va oferi **consumatorilor** mai multe informații privind eficiența consumului de combustibil, siguranța și zgomotul, permițându-le să obțină **informații** relevante și **comparabile** atunci când achiziționează pneuri noi și să ia decizii în cunoștință de cauză.

1.1.2. Un alt aspect important este că etichetarea corespunzătoare permite **consumatorului să facă o alegere** bazată pe un echilibru mai realist între criteriile de luare a deciziei, precum datele privind performanța, imaginea mărcii și nivelul prețurilor. De asemenea, ea îi ajută pe cumpărătorii în cunoștință de cauză să ia decizii de cumpărare **avantajoase din punctul de vedere al costurilor și ecologice**, care să fie benefice atât pentru mediu, cât și pentru economisirea resurselor financiare, ceea ce constituie un factor care nu poate fi ignorat.

1.1.3. CESE recunoaște că propunerea de regulament va contribui la creșterea **eficacității** sistemului de **etichetare** a pneurilor, astfel încât să fie promovate vehiculele mai puțin poluante, mai sigure și mai silențioase și să se maximizeze contribuția acestui sistem la **modernizarea și decarbonizarea** sectorului transporturilor.

1.1.4. Dezvoltarea, producerea și reșaparea pneurilor de înaltă calitate pot contribui indirect, într-o măsură semnificativă, la menținerea **producției europene** cu o valoare adăugată ridicată și, prin urmare, a unor **locuri de muncă de înaltă calitate**. În ceea ce privește societatea în ansamblul său, ele ar putea contribui la **reducerea costurilor totale pentru utilizatorii finali**, precum și a cheltuielilor, atât din punct de vedere financiar, cât și în domeniul sănătății și al prevenirii accidentelor.

1.1.5. CESE susține revizuirea sistemului de etichetare a pneurilor, deoarece contribuie la eforturile depuse de UE pentru **reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și a poluării atmosferice**, îmbunătățind astfel siguranța transportului rutier, protecția sănătății, precum și **eficiența economică și ecologică**.

1.1.6. CESE consideră că **sistemul de mobilitate** de mâine trebuie să fie sigur, curat și eficient pentru toți cetățenii UE. Scopul este de a face mobilitatea în Europa mai sigură și mai accesibilă, **industria** europeană **mai competitivă**, **locurile de muncă** în Europa **mai sigure**, toate acestea contribuind la o Uniune mai puțin poluată și mai bine adaptată la imperativele luptei împotriva schimbărilor climatice. Realizarea acestui obiectiv va necesita **angajamentul deplin al UE, al statelor membre și al părților interesate.**

1.2. CESE salută consolidarea **obligației de a afișa eticheta** în situațiile în care consumatorii nu văd pneul (pneurile) pe care le au în vedere pentru cumpărare (deoarece pneurile sunt stocate în altă parte sau în cazul vânzărilor la distanță sau prin internet).

1.2.1. Comitetul este de acord cu faptul că propunerea prevede includerea pneurilor în **baza de date pentru înregistrarea produselor**, nou-înființată în temeiul Regulamentului (UE) 2017/1369, pentru a îmbunătăți supravegherea pieței și informarea consumatorilor.

1.2.2. CESE este de acord cu faptul că furnizorii vor trebui să introducă diferite informații în noua bază de date pentru înregistrarea produselor. Acestea sunt informațiile pe care, în prezent, ei trebuie să le furnizeze la cerere autorităților naționale de supraveghere a pieței. Sarcina suplimentară impusă este considerată, prin urmare, minimă și **proporțională** cu beneficiile, în special atunci când este posibil, în acest cadru, să se utilizeze conexiunea la **bazele de date existente** și să se evite inundarea cu informații a consumatorilor.

1.2.3. Termenul de **punere în aplicare** a regulamentului **ar trebui prelungit cu un an** pentru a asigura o pregătire temeinică. În ceea ce privește data de referință, ar trebui luată în considerare mai degrabă **data de fabricație** indicată pe produs decât data introducerii pe piață, care prezintă un risc de suprapunere sau de dublă înregistrare.

1.2.4. O inițiativă lăudabilă este propunerea privind **obligația de includere** pe etichetă a informațiilor privind performanța pe **zăpadă și a noului logo pentru gheață (care va fi introdus de ISO în decembrie 2018)**, care sunt relevante în special pentru țările din nordul Europei. Nu a fost încă dezvoltată și adoptată definitiv o metodă sigură de încercare a aderenței pe gheață, fiind așadar justificată o introducere treptată a unei astfel de metode.

1.2.5. CESE salută creșterea numărului și a importanței **elementelor de siguranță** specificate printre parametrii de pe etichetă. Cu toate acestea, acest lucru nu pare să fie în concordanță cu modificarea propusă cu privire la **modelul de etichetă**, în special în ceea ce privește proporțiile interne și dimensiunile sale generale.

1.2.6. Sistemul de **revizuire periodică a regulamentului**, facilitat de cercetare, evaluarea impactului și consultare, funcționează bine și, datorită complexității considerabile a acestui subiect, ar trebui menținut în viitor, înaintea oricărei modificări tehnice substanțiale. Competențele delegate ale Comisiei între două revizuiri sunt justificate pentru modificările logice minore, motivate de progresul tehnic.

1.2.7. **Clasele de parametri existente** pot fi utilizate pentru cel puțin un ciclu suplimentar de revizuire, ținând seama de faptul că nu se justifică o modificare a scării de clasificare, dat fiind că clasele superioare sunt, deocamdată, practic goale.

1.2.8. **Responsabilitatea de a încuraja** producătorii să obțină rezultate stabile și de bună calitate în ceea ce privește emisiile și **dezvoltarea** tehnică **le revine statelor membre**, dar aceste rezultate ar trebui menținute în clasa C și în clasele superioare, prin respectarea unor principii uniforme.

1.2.9. Ar putea fi încurajată includerea viitoare a indicațiilor referitoare la **kilometraj și abraziune** pe etichetă sau în rubrica cu date tehnice. Cu toate acestea, atât timp cât nu dispunem de o **metodă de testare standardizată adecvată**, nu ne putem permite subminarea credibilității etichetei prin introducerea unor informații incerte și pentru care nu există suficiente dovezi.

1.2.10. Introducerea viitoare a etichetării pneurilor **reșapate de tip C3** este un fapt îmbucurător. Și în acest caz va fi necesar să se dezvolte în prealabil **metode de testare** relevante **și fiabile**. Trebuie să se garanteze că **IMM-urile** care desfășoară activități de reșapare sunt protejate împotriva costurilor excesive aferente metodelor de testare.

1.2.11. Pentru ca toate reglementările să ducă la rezultate pozitive, este esențial să se furnizeze **informații** adecvate și să se asigure că comunitatea consumatorilor și a utilizatorilor dispune de **cunoștințele** necesare și că este **pregătită corespunzător** prin activități de formare, informare, campanii și consiliere pentru cumpărători, precum și prin participarea amplă a **societății civile.**

2. **Introducere: contextul și rezumatul propunerii**

2.1. Prezenta propunere de regulament abrogă și va înlocui **Regulamentul (CE) nr. 1222/2009** ([1]) privind etichetarea pneurilor în ceea ce privește eficiența consumului de combustibil și alți parametri esențiali (denumit în continuare „Regulamentul privind etichetarea pneurilor” sau „**TLR** – Tyre Labelling Regulation”).

([1]) JO L 342, 22.12.2009, p. 46.

2.1.1. TLR a fost modificat de două ori în 2011 înainte de punerea sa în aplicare în 2012. Prima modificare a inclus o nouă metodă de testare a **aderenței pe teren umed**, iar a doua modificare a adăugat o procedură mai riguroasă de aliniere pentru măsurarea în laborator a **rezistenței la rulare**. Propunerea prezentată în prezent de Comisie include aceste două modificări.

2.2. În 2009, UE a adoptat **două seturi de norme** cu privire la pneuri, luând în considerare noile cerințe și opiniile de specialitate:

— **TLR**, care stabilește cerințele Uniunii privind **armonizarea informațiilor** cu privire la pneuri care urmează a fi furnizate utilizatorilor finali, permițându-le acestora să facă achiziții în cunoștință de cauză; și

— Regulamentul ([2]) privind **cerințele de omologare de tip** pentru siguranța generală a autovehiculelor (denumit în continuare „**GSR**"), care a instituit cerințe tehnice armonizate pe care pneurile trebuie să le îndeplinească înainte de a putea fi introduse pe piața Uniunii.

2.2.1. GSR instituie cerințe minime pentru pneuri, printre altele cu privire la: **(i) rezistența la rulare, (ii) aderența pe teren umed și (iii) zgomotul exterior de rulare al pneurilor.**

2.3. Aceste cerințe au devenit aplicabile începând cu 1 noiembrie 2012, cu o a doua etapă de cerințe mai stricte pentru rezistența la rulare, intrate în vigoare la 1 noiembrie 2016 (cu modificări suplimentare urmând a intra în vigoare în 2018 și în 2020).

2.3.1. **Cadrul general de etichetare energetică** a fost actualizat în 2017 prin adoptarea Regulamentului (UE) 2017/1369 ([3]). Acesta a abrogat și înlocuit Directiva 2010/30/UE și a introdus o serie de elemente noi, precum o bază de date pentru înregistrarea produselor și noi norme privind publicitatea vizuală și vânzările la distanță și prin internet.

2.4. La 17 decembrie 2008, Consiliul a consultat deja **CESE** cu privire la prima propunere, iar secțiunea competentă a adoptat avizul la 12 martie 2009 (**TEN/369**; raportor: Virgilio Ranocchiari). CESE și-a adoptat avizul în cadrul celei de-a 452-a sesiuni plenare, din 25 martie 2009.

2.5. În vederea evaluării eficacității Regulamentului (CE) nr. 1222/2009, Comisia Europeană a solicitat un studiu și o evaluare detaliată a impactului [SWD(2018) 189 final], ale căror concluzii au stat la baza prezentării propunerii de modificare. Comisia a adăugat doi parametri în GSR, și anume posibilitatea de a indica: **(iv) performanța pe zăpadă și (v) performanța pe gheață.** Corelația dintre parametrii măsurați și domeniile vizate este prezentată în tabelul de mai jos:

Domeniu	Parametru				
	Rezistența la rulare	Aderența pe teren umed	Zgomot	Zăpadă	Gheață
Mediu	x		x		
Energie	x				
Siguranță		x		x	x

3. **Observații generale**

3.1. Sectorul transporturilor reprezintă peste 30 % din consumul de energie din Uniune. Transportul rutier generează aproximativ 22 % din emisiile totale de gaze cu efect de seră (GES). Obiectivul Comunicării din 2016 intitulată „O strategie europeană pentru **o mobilitate cu emisii scăzute de dioxid de carbon**" este de a reduce emisiile de GES generate de transporturi cu cel puțin 60 % până în 2050, în raport cu nivelul înregistrat în 1990. **Al treilea pachet privind mobilitatea** vizează reducerea emisiilor provenite de la autoturisme și vehicule utilitare grele, creșterea nivelului de

([2]) JO L 200, 31.7.2009, p. 1.
([3]) JO L 198, 28.7.2017, p. 1.

siguranță a transportului rutier și reducerea poluării. Acesta contribuie, de asemenea, la reducerea **dependenței Uniunii de importurile de energie.** Pneurile vehiculelor influențează consumul de combustibil (și, implicit, emisiile de GES), nivelul de zgomot și siguranța.

3.2. O analiză a regulamentului actual privind etichetarea pneurilor a demonstrat faptul că acesta din urmă **nu a fost suficient pentru a îndeplini pe deplin obiectivul** de creștere a eficienței ecologice a transportului rutier, prin promovarea pneurilor eficiente din punctul de vedere al consumului de combustibil, sigure și cu niveluri scăzute de zgomot. **Cauzele principale** sunt:

(a) nivelul scăzut de vizibilitate și lipsa măsurilor de sensibilizare a publicului cu privire la importanța etichetării pneurilor;

(b) problemele legate de nerespectarea conformității și aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor de către statele membre;

(c) clase de performanță incerte și informații incomplete și eronate.

3.3. Măsurile de **reglementare** ale Uniunii **garantează**:

(a) aceleași informații armonizate pentru utilizatorii finali în oricare stat membru în care aceștia aleg să cumpere pneuri;

(b) costuri reduse pentru furnizori, care își pot comercializa pneurile în întreaga Uniune cu o singură etichetă identică.

3.4. Aceste avantaje sunt, în primul rând, **benefice pentru consumatori**, **crescând nivelul de siguranță** și consolidând competitivitatea industriei europene a pneurilor. Ele facilitează **comercializarea pneurilor** pe piața internă, oferind totodată consumatorilor costuri globale mai mici și o gamă mai variată de produse. Pentru ca acțiunea de la nivelul UE să dea rezultate, este necesar ca **activitatea de supraveghere a pieței** să fie uniformă în întreaga Uniune, pentru a sprijini piața internă. Producătorii ar trebui să fie **stimulați** să investească resurse în proiectarea, fabricarea și comercializarea pneurilor eficiente din punctul de vedere al consumului de combustibil.

3.5. Consultarea publică deschisă a evidențiat un consens în ceea ce privește necesitatea îmbunătățirii **cunoștințelor privind etichetarea** prin intermediul campaniilor de sensibilizare, al etichetării online obligatorii și al etichetării pneurilor originale vândute împreună cu autoturismele noi. Pentru a consolida **încrederea consumatorilor**, respondenții au fost de acord cu necesitatea de a consolida supravegherea pieței și de a crea o platformă mai bună pentru ca autoritățile să pună în aplicare și să coordoneze activitățile.

3.6. Creșterea numărului și a importanței **parametrilor de siguranță** în cadrul elementelor care figurează pe etichetă este bine-venită. Acest lucru nu pare a fi totuși compatibil cu scăderea relativă a spațiului acordat prezentării acestor parametri, ceea ce duce la o modificare a **aspectului etichetei**. Nu este clar nici motivul pentru care trebuie modificate **dimensiunile etichetei.**

3.7. Evaluarea aprofundată a impactului a demonstrat că **încrederea în sistemele de etichetare** este o chestiune sensibilă și importantă, care implică o responsabilitate semnificativă în ceea ce privește reglementarea, deoarece este necesar să se selecteze și să se comunice **un număr redus de parametri de informare exacți și fiabili.** Pe de altă parte, este vorba despre o sarcină costisitoare pentru organismele naționale competente în materie de supraveghere a pieței, deoarece acestea trebuie să îi **protejeze** nu doar pe consumatori, ci și pe producătorii onești, astfel încât aceștia să nu se confrunte cu un dezavantaj concurențial în raport cu întreprinderile care sunt mai puțin sau chiar deloc fiabile și care au, prin urmare, costuri mai mici și practică prețuri mai mici.

3.8. Combinarea tuturor elementelor prezentate mai sus poate crea **cadrul** propice **sprijinirii cercetării, dezvoltării și inovării**, care să orienteze în mod eficient obiectivele și resursele esențiale alocate acestora.

4. **Observații specifice**

4.1. Pentru a introduce noi cerințe și pentru a adapta anexele la progresul tehnic, Comisia Europeană va trebui să apeleze – pe baza unei delegări a competențelor – la **consultarea unor experți**. Cu toate acestea, modificarea prezentului regulament, **pe baza delegării competențelor, trebuie să se limiteze la măsurile care decurg din progresul tehnologic și nu ar trebui să ducă la modificări substanțiale, cum ar fi noi dispoziții referitoare la kilometraj, abraziune sau reșaparea pneurilor,** pentru care se propune o revizuire periodică. Acest lucru asigură o mai bună legiferare ([4]). În acest sens, este necesar să se asigure **o reprezentare puternică a organizațiilor profesionale ale societății civile**. Într-adevăr, aceste organizații – spre deosebire de alte instituții, care nu dispun decât de date punctuale, ciclice și/sau indirecte – primesc constant informații directe și actualizate prin intermediul comunității de utilizatori (consumatori individuali și gestionari de parcuri auto).

([4]) JO L 123, 12.5.2016, p. 1.

4.2. Pe baza raportului de cercetare întocmit pentru revizuirea regulamentului și conform datelor obținute în urma studiilor de piață, CESE consideră că este **prea devreme pentru a modifica clasele de parametri**: de fapt, în ceea ce privește clasele de rezistență la rulare și de aderență pe teren umed, un procent mai mic de 1 % dintre produsele de pe piață se încadrează în clasa A; prin urmare, această categorie este practic goală. În conformitate cu Regulamentul (UE) 2017/1369, o modificare a scării de clasificare se justifică numai dacă 30 % dintre produse se încadrează în cea mai înaltă clasă. În plus, o scară cu 6 sau 7 niveluri, dintre care cele două niveluri cele mai înalte ar fi neutilizate, nu este foarte motivantă. Din punct de vedere tehnic, ar trebui să se țină seama și de faptul că testele efectuate asupra aceleiași serii de pneuri pot avea uneori ca rezultat o diferență de două clase.

4.3. CESE salută ambiția de a introduce în viitor parametri privind **kilometrajul și abraziunea**, cu condiția să fie disponibile date clare și semnificative. Cu toate acestea, CESE atrage atenția că în ultimii o sută de ani nu s-a găsit în această privință nicio metodă de testare adecvată și adaptată (în afară de testarea în practică). Acești parametri de testare ar trebui, de fapt, să reflecte și să caracterizeze o utilizare durabilă, flexibilă și pe termen lung. Modelarea în laborator a tuturor acestor parametri, în mod eficient și cu costuri rezonabile, constă în mod obligatoriu într-un test accelerat de suprasarcină, care cu siguranță nu va fi reprezentativ pentru **diversitatea de cerințe reale** și pentru **diferitele performanțe normale** în aceste condiții. Aceste teste, efectuate în condiții variabile, conduc la clasificări diferite ale produselor în ceea ce privește kilometrajul și valorile de abraziune.

4.3.1. Se poate conchide că ar fi periculos și fatal pentru **credibilitatea etichetei**, ca consumatorul să constate că, în realitate, performanțele nu sunt în concordanță cu informațiile de pe etichetă. În cazul celorlalți parametri nu se pune vreo problemă de acest fel, deoarece se efectuează modelarea și demonstrarea unor comportamente punctuale și temporare. Includerea pe etichetă a celor doi parametri prezentați mai sus este foarte riscantă și nu se recomandă deocamdată.

4.3.2. Detectarea unei serii de efecte negative asupra mediului **demonstrează importanța reducerii uzurii:** pe de o parte, **în apă** sunt prezente particule de **plastic**, chiar dacă procentul de cauciuc este relativ scăzut în rândul lor; pe de altă parte, în aer este prezent **benzopirenul**, deși în concentrații extrem de mici, el fiind generat cel mai probabil de valorificarea energetică. Această substanță duce la rândul său, într-o mare măsură, la formarea **smogului** și provoacă anumite afecțiuni ale căilor respiratorii.

4.4. În general, CESE împărtășește punctul de vedere potrivit căruia **reșaparea pneurilor de tip C3** permite **creșterea economiilor de materii prime și de energie** la nivel mondial. Cu toate acestea, trebuie menționat că numai cei trei parametri specificați în prezent pe etichetă se pot aplica pentru pneurile reșapate și în mod limitat. În cazul datelor referitoare la speranța de viață și la abraziune, responsabilitatea asigurării calității este repartizată într-un mod și mai neclar între producătorul carcasei pneului și societatea de reșapare. Prin urmare, nu se recomandă includerea acestor parametri pe etichetă. Includerea **pneurilor reșapate de tip C1 și C2** în domeniul de aplicare al TLR nu se justifică din punct de vedere economic și ecologic, dată fiind cota lor de piață nesemnificativă. Pe de altă parte, ar trebui să se aibă în vedere posibilitatea de etichetare **voluntară**, de către producători, a acestor pneuri reșapate de tip C1 și C2 pentru a răspunde solicitării cumpărătorilor de a dispune de o etichetare minimală în ce privește performanța.

4.4.1. CESE avertizează cu privire la creșterea exponențială, pe viitor, a numărului de înregistrări în **baza de date pentru înregistrarea produselor**, rezultată din includerea pneurilor **reșapate**, comparativ cu pneurile noi. Combinația formată din societatea de reșapare și producătorul carcasei, numărul de reșapări și diferitele tehnici de reșapare sunt tot atâtea elemente care generează un nou număr de articol. Numărul mare de teste efectuate asupra produselor reprezintă o **sarcină financiară** prea mare pentru producători, majoritatea dintre aceștia fiind IMM-uri, iar consumatorul nu poate să asimileze **varietatea excesivă** de produse.

4.5. CESE consideră că **timpul de pregătire** pentru punerea în aplicare a prezentului regulament este **scurt** și ar trebui prelungit cu un an. În cazul produselor care intră sub incidența acestor dispoziții, ar fi mult mai simplu și mai ușor de gestionat să se ia în considerare mai degrabă **data de fabricație** decât data introducerii pe piață. Într-adevăr, data de fabricație este înscrisă permanent pe pneu și permite reducerea riscului dublei înregistrări în baza de date.

4.6. În plus, noul regulament, în sine, tot nu va permite consumatorilor să compare performanța și prețurile pneurilor în funcție de eficiența consumului de combustibil. Cu toate că informațiile privind consumul sunt adesea disponibile la punctele de vânzare sau în instrucțiunile de utilizare a vehiculelor, majoritatea **consumatorilor** nu dispun încă de **cunoștințe suficiente sau de informații complete** în acest domeniu.

4.6.1. Deoarece **performanțele** pneurilor au **legătură** una cu cealaltă, dar se află, totodată, **în contradicție**, informațiile se vor concentra pe **optimizarea alegerii** dintre acești parametri. Cu toate acestea, acest lucru nu permite consumatorului să facă o alegere în deplină cunoștință de cauză, deoarece nu dispune de **informații cu privire la legătura dintre parametrii** furnizați.

4.6.2. CESE recomandă ca organizațiile profesionale, de la nivel național și european, **organele civile și de poliție** responsabile cu siguranța rutieră și a transporturilor și școlile de șoferi să integreze în programele lor de **educare, comunicare și formare continuă** și în examenele lor cunoștințe din domeniul pneurilor, precum și toți parametrii tehnici și simbolurile care se vor aplica în viitor în conformitate cu regulamentul.

4.6.3. De asemenea, ar fi important ca **producătorul** să se asigure că partenerii săi comerciali, care sunt adesea **vânzători** de pneuri, **informează** în mod adecvat cumpărătorul cu privire la vehiculul vândut sau la pneurile pe care dorește să le achiziționeze și, dacă este posibil, îi propun **opțiuni alternative,** însoțite de recomandări.

4.6.4. În opinia CESE, Uniunea ar trebui să se asigure că statele membre organizează **campanii** de informare și sensibilizare nu doar cu privire la regulament, ci și cu privire la alte aspecte legate de pneuri, cum ar fi utilizarea pneurilor adaptate în funcție de anotimp, utilizarea generală a pneurilor etc.

4.7. *Observații pentru reflecții ulterioare*

4.7.1. Pe termen lung, Uniunea ar trebui să ia în considerare introducerea unor informații și a unor sfaturi cu privire la **reciclarea** anvelopelor **scoase din uz**, nu pe etichetă, ci mai degrabă în documentația tehnică și în materialele promoționale tehnice.

4.7.2. După următoarea perioadă de revizuire a regulamentului, ar putea fi util să se analizeze dacă trebuie aplicată o **diferențiere** suplimentară în ceea ce privește **pneurile de zăpadă** (în cadrul testelor, în documentația tehnică și în materialele promoționale tehnice sau pe etichetă).

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a standardelor de performanță privind emisiile de CO_2 pentru vehiculele grele noi

[COM(2018) 284 final – 2018/0143 (COD)

și Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 96/53/CE a Consiliului în ceea ce privește termenul-limită pentru punerea în aplicare de norme speciale privind lungimea maximă în cazul cabinelor care îmbunătățesc performanțele aerodinamice, eficiența energetică și performanțele în materie de siguranță

[COM(2018) 275 final – 2018/0130 (COD)]

(2019/C 62/45)

Raportor: **Stefan BACK**

Sesizare	Parlamentul European, 11.6.2018 și 5.7.2018
	Consiliul, 8.6.2016 și 5.7.2018
Temei juridic	Articolul 91 alineatul (1), articolul 192 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	216/2/3
(voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei Consiliului 96/53/CE (denumită în continuare „propunerea de decizie") și constată că ea reprezintă doar punerea în aplicare mai timpurie a unor modificări de fond ale Directivei 96/51/CE deja aprobate. CESE subliniază necesitatea de a se lua în considerare mediul de lucru al conducătorilor auto, atunci când se adoptă norme de punere în aplicare, și îndeamnă Comisia să se consulte cu părțile interesate relevante în acest context.

1.2. CESE salută, de asemenea, propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a standardelor de performanță privind emisiile de CO_2 pentru vehiculele grele noi ([1]) (denumită în continuare „propunerea de regulament"), pe care o consideră o abordare echilibrată în chestiunea necesității de a reduce emisiile de CO_2 generate de vehiculele grele în efortul de a pune în aplicare angajamentele asumate în cadrul Acordului de la Paris și ținând seama de dispozițiile specifice privind sectorul transporturilor adoptate de Consiliul European în octombrie 2014.

1.3. CESE salută, de asemenea, obiectivul propunerii de regulament de a promova inovarea și competitivitatea industriei autovehiculelor din UE în ceea ce privește vehiculele grele cu emisii scăzute, în contextul concurenței din acest sector din partea Chinei, Japoniei și Statelor Unite.

1.4. Cu toate acestea, CESE regretă complexitatea propunerii, care o face dificil de înțeles. CESE regretă, de asemenea, că nu sunt utilizate o terminologie comună și criterii comune pentru ceea ce propunerea de regulament denumește vehicule cu emisii zero și scăzute, având în vedere că în alte propuneri din pachetul privind mobilitatea sunt utilizate denumiri diferite. O terminologie comună și, acolo unde este posibil, criterii comune, ar fi contribuit la o mai mare claritate a textului.

([1]) COM(2018) 284 final – 2018/0143 (COD).

1.5. În opinia CESE, este necesară alegerea unei abordări neutre din punct de vedere tehnologic, ținând cont de evoluțiile dinamice din domeniul surselor alternative de energie și, de asemenea, având în vedere necesitatea evitării soluțiilor naționale care ar crea un obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne.

1.6. Reducerea cu 15 % în raport cu emisiile medii de CO_2 specifice pentru perioada 2020-2025 reprezintă o provocare, dar corespunde în continuare nivelului de reducere adoptat de Consiliul European în octombrie 2014, aceasta fiind cerința care s-ar putea impune, în mod rezonabil, sectorului transporturilor.

1.7. De asemenea, CESE salută flexibilitatea oferită de sistemul de debit/credit propus.

1.8. CESE subliniază importanța previzibilității, atât în industria autovehiculelor cât și în cea a transporturilor, având în vedere timpul și investițiile necesare pentru dezvoltarea de noi produse și nevoia de previzibilitate în ceea ce privește cadrul juridic atunci când se fac investiții în echipamente noi. Din acest motiv, CESE dorește, de asemenea, să vadă obiective mai precise în ceea ce privește traiectoria de reducere a CO_2 după 2030.

1.9. CESE atrage atenția că inovarea aduce deseori cu sine schimbarea condițiilor de muncă și nevoia de formare în vederea adaptării la noi cerințe. Acest lucru necesită eforturi pentru ca transformarea să devină posibilă în mod durabil din punct de vedere social și să faciliteze dialogul între partenerii sociali.

1.10. CESE subliniază, de asemenea, importanța testării performanței reale privind emisiile de CO_2 a vehiculelor în condiții reale de conducere, ținând seama, de exemplu, de efectele suplimentare asupra nivelurilor de emisie de CO_2 ale digitalizării și ale tehnicilor de conducere mai eficiente, care aduc o eficiență sporită, o mai bună utilizare a capacității și costuri reduse pe unitate transportată.

1.11. Prin urmare, CESE consideră că propunerea de regulament ar contribui și la creșterea competitivității industriei europene a transporturilor.

1.12. CESE constată că există o problemă de claritate în ceea ce privește statutul „vehiculelor de uz specific" avut în vedere de propunerea de regulament, astfel cum este dezvoltat la punctul 5.1. În opinia CESE, ar trebui să se explice mai bine efectele statutului specific al vehiculelor de uz specific, eventual printr-o adăugire la considerentul 17.

1.13. În opinia CESE, veniturile provenite din sancțiunile care trebuie plătite în caz de neconformitate cu obiectivele stabilite de propunerea de regulament ar trebui să fie alocate pentru finanțarea dezvoltării de soluții de inovare și de transport durabil pentru a reduce amprenta de CO_2 a vehiculelor grele.

1.14. În cele din urmă, CESE observă că termenul „primă pentru emisiile suplimentare" utilizat la articolul 8 pentru a desemna ceea ce constituie, de fapt, o sancțiune nu pare a fi adecvat și ar trebui să fie înlocuit, de exemplu, cu „sancțiune pentru emisiile suplimentare".

2. **Informații generale**

2.1. În cadrul Acordului de la Paris, UE s-a angajat să reducă emisiile de gaze cu efect de seră (GES) pentru a preveni efectele negative ale schimbărilor climatice. Angajamentul asumat de UE s-a bazat pe concluziile Consiliului European din octombrie 2014, care s-a angajat la o reducere cu cel puțin 40 % până în 2030, deși UE a stabilit un obiectiv mai puțin ambițios – o reducere cu 30 % – pentru sectoarele comerciale fără emisii, în special sectorul transporturilor ([2]).

2.2. Strategia europeană pentru o mobilitate cu emisii scăzute de dioxid de carbon ([3]) (Strategia pentru o mobilitate cu emisii scăzute) stabilește un obiectiv de reducere a emisiilor de GES cu cel puțin 60 % până în 2050, în comparație cu nivelurile din 1990, și stabilește obiectivul privind o cotă importantă de piață a vehiculelor cu emisii scăzute până în 2030.

2.3. Unul dintre principalele obiective ale inițiativei „Europa în mișcare" (pachetul privind mobilitatea) este realizarea strategiei pentru o mobilitate cu emisii scăzute și a strategiei pentru politica industrială a UE ([4]). Pachetul pentru mobilitate a fost pus în aplicare în trei tranșe: 31 mai și 8 noiembrie 2017 și 17 mai 2018. Comunicările generale care însoțesc cele trei părți ale pachetului au subliniat importanța realizării acestei strategii și o serie de propuneri au fost formulate în acest sens,

([2]) Concluziile Consiliului European, 24 octombrie 2014.
([3]) COM(2016) 501 final.
([4]) COM(2017) 479 final.

inclusiv propunerea de regulament privind monitorizarea și raportarea emisiilor de CO_2 și a consumului de combustibil al vehiculelor grele noi ([5]) și propunerea de regulament de stabilire a standardelor de performanță privind emisiile pentru autoturismele noi și pentru vehiculele utilitare ușoare noi, ca parte a abordării integrate a Uniunii de reducere a emisiilor de CO_2 generate de vehiculele utilitare ușoare și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 715/2007 ([6]). Trebuie subliniat că obiectivul acestor măsuri nu vizează doar mediul, ci și menținerea competitivității în raport cu țări precum China, Japonia și Statele Unite, unde există deja standarde de mediu pentru vehiculele grele.

2.4. Cele două propuneri care fac obiectul prezentului aviz fac parte din cea de-a treia tranșă a pachetului și se referă la standardele de performanță privind emisiile de CO_2 pentru vehiculele grele noi și la scurtarea termenului necesar pentru adoptarea în legislația națională a unor norme speciale privind dimensiunile cabinelor, care îmbunătățesc performanțele aerodinamice.

3. **Propunerile**

3.1. *Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 96/53/CE a Consiliului în ceea ce privește termenul-limită pentru punerea în aplicare de norme speciale privind lungimea maximă în cazul cabinelor care îmbunătățesc performanțele aerodinamice, eficiența energetică și performanțele în materie de siguranță* ([7]) *(„propunerea de decizie”)*

3.1.1. Normele speciale menționate anterior au scopul de a permite utilizarea cabinelor cu aerodinamică îmbunătățită, care ar îmbunătăți performanța energetică și ar reduce emisiile de GES. Directiva 96/53/CE, în forma sa actuală, include un moratoriu de trei ani pentru introducerea unor cabine aerodinamice după încheierea perioadei de transpunere. În prezent, se propune reducerea acestui termen la patru luni de la data intrării în vigoare a deciziei, pentru a permite utilizarea cabinelor aerodinamice fără întârzieri inutile. Punerea în aplicare necesită modificarea normelor referitoare la omologarea de tip.

3.1.2. Propunerea de decizie nu modifică dispozițiile de fond ale Directivei 96/53/CE.

3.2. *Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a standardelor de performanță privind emisiile de CO_2 pentru vehiculele grele noi* ([8]) *(„propunerea de regulament”)*

3.2.1. Propunerea de regulament stabilește obiective pentru reducerea emisiilor de CO_2 generate de vehiculele grele noi, care sunt acoperite de propunerea de regulament, după cum urmează: cu 15 % pentru perioada 2025-2029; și cu cel puțin 30 % pentru perioada începând cu 1 ianuarie 2030, acestea din urmă urmând să facă obiectul unei revizuiri care va fi efectuată în 2022. Nivelul de referință al emisiilor se bazează pe datele din 2019 stabilite prin monitorizarea prevăzută în propunerea de regulament privind monitorizarea și raportarea emisiilor de CO_2 și a consumului de combustibil al vehiculelor grele noi (emisiile din anul de referință) ([9]).

3.2.2. Propunerea de regulament vizează camioanele cu o masă totală de peste 16 tone, tractoarele și – în ceea ce privește stimulentele prevăzute de dispozițiile speciale care se aplică vehiculelor cu emisii zero sau cu emisii scăzute – autocarele, autobuzele și camioanele care altfel nu intră în domeniul de aplicare al propunerii de regulament. Vehiculele de uz specific și vehiculele grele care nu sunt destinate livrării de bunuri nu sunt, în principiu, acoperite de obiectivele de reducere a emisiilor de CO_2 din propunerea de regulament.

3.2.3. Începând cu 2020, media emisiilor specifice a fiecărui producător pentru 2019 se calculează pentru fiecare an calendaristic anterior în conformitate cu actele de punere în aplicare și pe baza informațiilor colectate în temeiul regulamentului de monitorizare propus (a se vedea punctul 3.2.1 de mai sus) și cu factorul pentru emisii zero sau scăzute care urmează a fi stabilit.

3.2.4. Pentru vehiculele cu emisii zero și cu emisii scăzute, Comisia stabilește, începând cu anul 2020, un factor pentru emisii zero și emisii scăzute pentru fiecare producător pentru 2019. Fiecare vehicul cu emisii zero sau cu emisii scăzute este considerat ca reprezentând două vehicule. Factorul pentru emisii zero sau scăzute reduce media emisiilor specifice ale unui producător cu maximum 3 % sau, în ceea ce privește autobuzele, autocarele și camioanele care nu intră în mod normal în domeniul de aplicare al regulamentului, cu maximum 1,5 %.

([5]) COM(2017) 279 final – 2017/0111 (COD).
([6]) COM(2017) 676 final – 2017/0293 (COD).
([7]) COM(2018) 275 final – 2018/0130 (COD).
([8]) COM(2018) 284 final – 2018/0143 (COD).
([9]) COM(2017) 279 final – 2017/0111 (COD).

3.2.5. Începând cu 2026, Comisia determină, pentru anul calendaristic ulterior, prin acte de punere în aplicare și pe baza datelor din anul precedent, obiective privind emisiile specifice ale producătorilor. Acestea se bazează pe obiectivele stabilite în regulament, pe emisiile din anul de referință (2019), pe ponderea vehiculelor producătorilor din fiecare categorie și pe kilometrajul anual și sarcina utilă a fiecărei categorii.

3.2.6. Pot fi obținute credite și debite. Acestea se calculează pe baza diferenței dintre o traiectorie de reducere – care va fi determinată pentru fiecare producător pe baza emisiilor din anul de referință și a obiectivelor pentru 2025 și 2030 – și media emisiilor specifice ale unui producător; o diferență pozitivă produce un credit. În același timp, o diferență negativă între media emisiilor specifice și obiectivul privind emisiile specifice al unui producător determină un debit de emisii.

3.2.7. Creditele de emisii pot fi obținute în perioada 2019-2029, însă creditele obținute în perioada 2019-2024 pot fi utilizate numai în raport cu obiectivul privind emisiile specifice pentru 2025. Debitele de emisii obținute în perioada 2025-2029 nu trebuie să depășească 5 % din obiectivul privind emisiile specifice al producătorului pentru 2025, înmulțit cu numărul de vehicule grele ale producătorului din anul respectiv („limita debitelor de emisii"). Debitele și creditele pot fi reportate în perioada 2025-2028, dar trebuie lichidate în 2029.

3.2.8. Emisiile suplimentare pe an sau pentru perioada 2025-2029 vor determina Comisia să impună o primă pentru emisiile suplimentare, calculată potrivit formulei 6 800 EUR/g CO_2/tkm. Primele pentru emisiile suplimentare sunt considerate venit la bugetul general al Uniunii.

3.2.9. Propunerea de regulament conține, de asemenea, dispoziții privind monitorizarea conformității vehiculelor și publicarea datelor și a performanțelor producătorilor.

4. **Observații generale**

4.1. *Propunerea de decizie*

4.1.1. CESE sprijină inițiativa de a permite punerea în aplicare mai devreme a dispozițiilor privind utilizarea unui design de cabină care ar trebui să îmbunătățească eficiența energetică și, prin urmare, să reducă emisiile, precum și să consolideze competitivitatea industriei autovehiculelor din UE. CESE subliniază că propunerea nu implică nicio modificare de fond a Directivei 96/53/CE, ci ajustează doar calendarul de punere în aplicare.

4.1.2. CESE constată că sunt necesare noi reglementări înainte de punerea în aplicare a cabinelor aerodinamice care depășesc restricțiile actuale privind dimensiunile/greutatea vehiculului. În conformitate cu articolul 9 din Directiva (UE) 2015/719, aceste noi reglementări vor acoperi patru domenii:

— performanța aerodinamică;

— siguranța utilizatorilor vulnerabili ai drumurilor, de exemplu, vizibilitatea, eliminarea unghiurilor moarte etc.

— reducerea pagubelor sau a vătămărilor corporale ale altor participanți la trafic produse în caz de coliziune;

— siguranța și confortul conducătorilor auto, de exemplu, dimensiunile interioare ale cabinei.

4.1.3. CESE îndeamnă Comisia să se consulte cu părțile interesate relevante, cum ar fi sindicatele care reprezintă conducătorii auto, transportatorii rutieri de mărfuri etc., înainte de finalizarea acestor propuneri.

4.1.4. CESE pleacă de la premisa că noile norme modificate de omologare de tip vor asigura conducătorilor auto un mediu de lucru de calitate cel puțin egală cu standardele actuale.

4.2. *Propunerea de regulament*

4.2.1. CESE salută propunerea Comisiei, care pare să stabilească un echilibru rezonabil între obiectivele de reducere a emisiilor de GES în ceea ce privește mobilitatea, încurajând inovarea în industria autovehiculelor din UE și îmbunătățind competitivitatea acesteia. Aceasta a fost elaborată ca urmare a propunerii privind monitorizarea și raportarea datelor privind emisiile de CO_2 generate de vehiculele grele, menționată la punctul 2.3 de mai sus și salutată de CESE.

4.2.2. CESE ia notă de faptul că propunerea de regulament este un act legislativ foarte complex și regretă că, după câte se pare, a fost imposibil să se redacteze un text mai lizibil și mai ușor accesibil. În acest context, CESE regretă, de asemenea, că terminologia pentru denumirea vehiculelor cu emisii reduse – sau cu emisii zero – variază atât de mult în cele trei propuneri referitoare la emisiile de CO_2 ale vehiculelor care fac parte din pachetul privind mobilitatea. De exemplu, articolul 4 și

tabelul 2 din anexa la propunerea care conține modificări ale Directivei 2009/33/CE privind promovarea vehiculelor nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic ([10]) și articolul 3 din propunerea de reformare a Regulamentului (CE) nr. 715/2007 cu privire la standardele privind emisiile de CO_2 ale autoturismelor și camionetelor ([11]) definesc în mod diferit emisiile reduse sau zero. O a treia terminologie este utilizată în propunerea de regulament. Este regretabil că nu a fost utilizată o terminologie comună, coerentă.

4.2.3. Pe lângă obiectivele de mediu ale propunerii, CESE salută în mod deosebit aspectul competitivității, având în vedere că în China, Japonia și Statele Unite, de exemplu, există standarde privind emisiile de CO_2 și sisteme de monitorizare pentru vehiculele grele. Prin urmare, este important ca industria autovehiculelor din UE să fie încurajată să atingă standarde similare, cu scopul de a putea concura eficient pe aceste piețe, precum și pe altele.

4.2.4. CESE apreciază abordarea neutră din punct de vedere tehnologic a propunerii de regulament, întrucât aceasta ar trebui să creeze condițiile pentru o abordare amplă privind dezvoltarea unor sisteme de propulsie cu emisii zero sau cu emisii reduse, inclusiv dezvoltarea în continuare a motorului cu ardere internă.

4.2.5. CESE atrage atenția asupra importanței dezvoltării unor sisteme de propulsie alternative pentru vehiculele grele, având în vedere, de asemenea, contextul comercial în care sunt utilizate în general aceste vehicule. În acest context, CESE atrage, de asemenea, atenția asupra spectrului larg de soluții disponibile în prezent și asupra evoluției dinamice în acest domeniu, ceea ce înseamnă că realitatea este în continuă schimbare. Prin urmare, CESE subliniază importanța, în special în ceea ce privește vehiculele grele, de a evita soluțiile naționale divergente care stânjenesc funcționarea pieței interne prin împiedicarea mobilității transfrontaliere.

4.2.6. CESE ia notă de obiectivul de reducere a emisiilor de CO_2 cu 15 % în perioada 2020-2025 și susține că acest obiectiv trebuie considerat ca fiind unul dificil, ținând seama că acest tip de obligație este nouă pentru vehiculele grele, care sunt, de asemenea, un tip de vehicul nou pentru genul de cerințe stabilite în propunerea de regulament.

4.2.7. Cu toate acestea, CESE este mulțumit că obiectivul stabilit se află cu mult sub obiectivul general de reducere a emisiilor de CO_2 stabilit pentru UE, ceea ce este, de asemenea, în concordanță cu opinia Consiliului European din octombrie 2014 referitoare la cerințele care ar putea fi, în mod rezonabil, impuse sectorului transporturilor. În acest context, CESE salută, de asemenea, sistemul de debite/credite propus, care oferă o flexibilitate care poate fi necesară, cel puțin pentru o anumită perioadă de timp.

4.2.8. Previzibilitatea este importantă atât pentru industria autovehiculelor, cât și pentru sectorul transporturilor. În legătură cu cea dintâi, problema este să știm la ce să ne așteptăm atunci când dezvoltăm noi modele și noi soluții tehnice, ambele fiind proiecte pe termen lung. În legătură cu cel din urmă, problema este să putem să facem alegeri în cunoștință de cauză, de exemplu atunci când facem investiții într-un vehicul nou. Din acest motiv, este important să se definească obiective mai precise pentru traiectoria de reducere a CO_2 după 2030.

4.2.9. Inovarea ar putea, de asemenea, să conducă la schimbări în ceea ce privește condițiile de muncă din industria autovehiculelor și la necesitatea unor noi competențe. Acest lucru ar putea fi, de asemenea, rezultatul unui mediu de lucru în schimbare și al unor tehnologii noi care ar putea impune noi cerințe, de exemplu, conducătorilor auto. Acest aspect social al evoluțiilor tehnologice trebuie să fie abordat într-o măsură suficientă pentru a asigura condiții adecvate de muncă și de formare în vederea dobândirii de noi competențe. De asemenea, pentru a asigura o tranziție durabilă, este necesar dialogul între partenerii sociali.

4.2.10. Propunerea de regulament abordează numai caracteristicile tehnice ale vehiculului. Prin urmare, CESE atrage atenția asupra digitalizării transporturilor – inclusiv asupra dezvoltării unor vehicule automatizate și a unor obiceiuri de conducere – care, pe lângă îmbunătățirea performanței vehiculelor în ceea ce privește emisiile de CO_2, va reduce, de asemenea, amprenta de carbon a vehiculelor grele. În mod similar, eficiența potențială îmbunătățită prilejuită de digitalizare – de exemplu datorită îmbunătățirii planificării călătoriilor și a grupării mărfurilor cu ajutorul platformelor digitale – ar putea avea efecte semnificative asupra performanțelor reale în ceea ce privește emisiile.

([10]) COM(2017) 653 final – 2017/0291 (COD).
([11]) COM(2017) 676 final – 2017/0293 (COD).

4.2.11. Îmbunătățirea eficienței și o mai bună utilizare a capacităților vor reduce, de asemenea, costurile pe unitatea transportată și, așadar, vor îmbunătăți competitivitatea industriei transporturilor.

4.2.12. Prin urmare, este important ca datele de simulare VECTO care vor fi utilizate pentru monitorizare și verificarea standardelor să fie completate de date reale. Astfel, CESE salută declarația făcută de Comisie, în contextul adoptării de către Parlamentul European a rezoluției legislative privind Regulamentul privind monitorizarea emisiilor de CO_2 generate de vehiculele grele, potrivit căreia aceasta intenționează să completeze metodele actuale de colectare a datelor cu încercări efectuate pe șosea, acoperind performanța pe șosea a vehiculelor grele ([12]).

5. **Observații specifice – propunerea de regulament**

5.1. Conform precizărilor din expunerea de motive, sunt prevăzute exceptări de la standardele privind emisiile de CO_2 pentru vehiculele de uz specific. La articolul 1 al doilea paragraf (calculul nivelului de referință al emisiilor de CO_2) și la articolul 4 (media emisiilor specifice ale unui producător) sunt prevăzute exceptări specifice. Pe de altă parte, acestea nu sunt menționate la articolul 2 (domeniul de aplicare) și nici la articolul 6 (obiectivele privind emisiile specifice pentru fiecare producător). Prin urmare, situația acestor vehicule în temeiul propunerii de regulament nu pare a fi complet clară. Se pare, totuși, că vehiculele de uz specific sunt acoperite de obiectivele de reducere a emisiilor de CO_2 stabilite la articolul 1 literele (a) și (b) și luate în considerare la stabilirea obiectivelor privind emisiile specifice producătorului și în scopul stabilirii debitelor de emisii în conformitate cu articolul 7. În opinia CESE, ar trebui să se explice mai bine efectele statutului specific al vehiculelor de uz specific, eventual printr-o adăugire la considerentul 17.

5.2. Termenul „primă pentru emisiile suplimentare” de la articolul 8 din propunerea de regulament lasă să se înțeleagă că este vorba mai degrabă de ceva care se primește, decât de un fel de amendă care trebuie plătită, ceea ce este de fapt. Ar fi util, din motive de claritate, să se aibă în vedere efectuarea unei modificări, prin introducerea termenului de „sancțiune pentru emisiile suplimentare”, care corespunde mai bine realității.

5.3. Articolul 8 din propunerea de regulament prevede că primele pentru emisii suplimentare sunt considerate venituri la bugetul general al Uniunii. CESE consideră că aceste prime ar trebui să fie alocate pentru dezvoltarea de soluții durabile, fie în sectorul autovehiculelor, fie în cel al transporturilor.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([12]) Parlamentul European P8_TA-PROV(2018)0246.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Europa digitală pentru perioada 2021-2027

[COM(2018) 434 final – 2018/0227 (COD)]

(2019/C 62/46)

Raportor: **Norbert KLUGE**

Coraportor: **Ulrich SAMM**

Sesizare	Sesizarea Comitetului de către Parlamentul European, 14.6.2018
	Sesizarea Comitetului de către Consiliu: 25.6.2018
Temei juridic	Articolele 172, 173 alineatul (3) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Data deciziei Biroului	19.6.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	4.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	212/0/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută programul Europa digitală elaborat de Comisia Europeană, care aduce în prim-plan intenția de a transforma Europa într-un actor esențial în procesul de digitalizare și de a consolida puterea economică a Europei în competiția globală. Programul Europa digitală își propune să faciliteze crearea unei piețe unice digitale și să structureze transformarea digitală în mod pozitiv pentru toți cetățenii din Europa. Acest program are un bun potențial de succes, cu condiția ca detaliile sale, deocamdată necunoscute, să fie stabilite corect.

1.2. Cercetătorii se numără printre cei care contribuie la dezvoltarea socială și economică. Nivelul înalt de calitate a cercetării, precum și modul de punere în aplicare a programului depind de competențe și abilități, care fac parte dintre factorii de succes ai programului. De aceea, CESE consideră că programul aduce o valoare adăugată mare în ceea ce privește finanțarea cercetării și dezvoltării.

1.3. Pentru a garanta că rezultatele cercetării și dezvoltării aduc beneficii tuturor cetățenilor Uniunii Europene (UE) și că sunt difuzate, CESE urmărește intensificarea dialogului dintre cercetare, partenerii sociali și organizațiile societății civile. Temele complexe trebuie prezentate în așa fel încât să poată fi înțelese de nespecialiști. De asemenea, CESE propune corelarea programului cu principiile care stau la baza finanțării cercetării prin Orizont 2020 (Orizont Europa), care presupun, printre altele, respectarea Cartei europene a cercetătorilor și a principiilor cercetării și inovării responsabile și ale științei deschise.

1.4. CESE salută faptul că promovarea competențelor digitale a devenit un element fundamental al programului. Competențele și abilitățile digitale sunt o condiție necesară pentru realizarea celorlalte patru priorități. Este regretabil faptul că bugetul pentru această prioritate este mai mic decât bugetul prevăzut pentru celelalte priorități. Prin urmare, CESE sprijină propunerea Parlamentului European în sensul majorării bugetului de la 700 de milioane de euro (7,6 % din bugetul total) la 830 de milioane de euro (9 % din bugetul total). CESE subliniază însă că responsabilitatea în materie de formare revine în special statelor membre, finanțată din bugetele lor naționale. CESE observă că bugetele dedicate calificării în domeniul digital sunt foarte diferite în statele membre ale UE. Așadar, face apel la Comisie să atragă atenția statelor membre cu privire la marea responsabilitate pe care o au în acest domeniu, pentru ca toți cetățenii să poată beneficia în aceeași măsură de pe urma digitalizării.

1.5. CESE consideră că este necesară pregătirea și atragerea de specialiști cu înaltă calificare, pentru a face ca Europa să devină mai competitivă la nivel global pentru această categorie profesională. CESE subliniază, de asemenea, că programul nu ar trebui să se concentreze exclusiv asupra competențelor și capacităților care presupun înaltă calificare și sunt avansate din punct de vedere digital. Întreprinderile, lucrătorii, dar și consumatorii trebuie încurajați la modul general să introducă și să utilizeze atât tehnologii digitale de bază, cât și avansate. Acest aspect este decisiv pentru numărul și calitatea locurilor de muncă și pentru competitivitatea europeană. CESE constată că, în prezent, există încă un număr mare de întreprinderi, lucrători și cetățeni care nu dispun de echipamente și abilități tehnice de bază. CESE face trimitere, în acest context, la concluziile Consiliului European din 19 octombrie 2017, în care se afirmă că investițiile în competențele digitale sunt necesare pentru „a-i responsabiliza și înzestra cu capacitățile necesare pe toți europenii" ([1]).

1.6. Programul Europa digitală va avea succes în acest domeniu cu condiția să devină un program-lider și să țină cont de alte programe de finanțare ale UE cu obiective similare. Pentru finanțarea măsurilor necesare vor trebui alocate resurse, de exemplu din FSE+.

1.7. CESE dorește ca punerea în aplicare a centrelor digitale de inovare să aibă loc cu participarea implicită a partenerilor sociali și a actorilor societății civile. Aceștia ar trebui să primească acces la aceste centre. În calitatea lor de organizații nonguvernamentale, ei pot îmbunătăți vizibilitatea efectelor centrelor de inovare și ameliora astfel gradul de acceptare al acestora.

CESE consideră că trebuie să se evite de la bun început un eventual dezechilibru social în contextul punerii în aplicare a programului. Dat fiind că digitalizarea are impact asupra tuturor aspectelor vieții și îi afectează pe toți oamenii, este esențial ca toți cetățenii din UE să poată beneficia de aceasta, motiv pentru care CESE consideră că este important ca programul să fie astfel conceput încât întreaga societate europeană să se bucure de beneficiile și oportunitățile Europei digitale. Digitalizarea în Europa trebuie să ia o formă incluzivă. Nimeni nu trebuie exclus din progresul digital pe motive precum genul, statutul social, gradul de instruire mai scăzut, calificările, abilitățile în domeniul digital, originea, vârsta sau faptul că suferă de o deficiență. „Profitul digital" rezultat trebuie distribuit în mod echitabil, prin măsuri politice adecvate, care să nu permită crearea de avantaje în beneficiul unui număr redus de grupuri de interese. Măsurile de punere în aplicare a programului trebuie să respecte principiul european că fiecare individ este și rămâne proprietarul datelor sale.

1.8. CESE ar dori ca programul să fie mai strâns legat de realitățile sociale. Trebuie ținut seama de efectele asupra politicii privind piața muncii, precum și de impactul diferit al digitalizării resimțit la nivelul regiunilor. Prin urmare, consideră că acesta este un criteriu esențial pentru succesul programului, astfel încât digitalizarea să ducă la participare economică și crearea de locuri de muncă, în toate regiunile Europei.

1.9. CESE ar dori ca UE să fie un actor vizibil la nivel global, care transmite cunoștințe și își menține poziția în contextul concurenței internaționale cu China și Statele Unite ale Americii. Pentru ca UE să aibă acest rol, întreprinderile și lucrătorii trebuie să aibă încredere în tehnologie. Programul Europa digitală poate crea valoare adăugată în special în situațiile în care sunt neglijabile rezultatele pe care le-ar obține statele membre dacă ar acționa individual. Acest lucru este valabil mai ales în domeniul criminalității informatice, unde este nevoie de metode și strategii comune pentru a contracara atacurile informatice din afara Europei. În acest cadru s-ar înscrie, de exemplu, dezvoltarea unui sector european independent al microcipurilor.

1.10. CESE este de acord că orice acțiune din cadrul programului trebuie să corespundă cu principiile etice. În acest context, CESE reiterează solicitarea sa de a se aplica principiul că omul rămâne la comanda mașinii (*human in command*), mai ales având în vedere evoluțiile și aplicațiile inteligenței artificiale la locul de muncă. Plecând de la aceste principii etice, este imperativă continuarea măsurilor legislative (de exemplu, în materie de răspundere, în domeniul protecției datelor, protecției angajaților și protecției consumatorilor). La urma urmelor, digitalizarea societății noastre va evolua cu succes dacă, pe lângă legislație, sunt încurajate și evoluții de natură culturală, care să îmbunătățească gradul de cunoaștere al utilizatorilor în ceea ce privește beneficiile și riscurile implicate de progresul digital.

2. **Context – Programul Europa digitală**

2.1. La 2 mai 2018, Comisia Europeană a adoptat o propunere privind următorul cadru financiar multianual pentru 2021-2027. În contextul acestui cadru financiar, Comisia Europeană a publicat, la 6 iunie 2018, Regulamentul privind Programul Europa digitală pentru perioada 2021-2027.

([1]) EUCO 14/17 – Reuniunea Consiliului European (19 octombrie 2017) – Concluzii.

2.2. Prin programul Europa digitală, Comisia Europeană intenționează să asigure un cadru financiar solid pentru strategia privind piața unică digitală și să reducă deficitul de investiții. Comisia a constituit în acest scop un buget total de 9,2 miliarde EUR. Obiectivul general al programului este acela de a sprijini transformarea digitală în industrie. Beneficiile transformării digitale trebuie sporite pentru ca toți cetățenii europeni, toate administrațiile publice și toate întreprinderile din UE să profite de acest proces.

2.3. Programul Europa digitală include cinci domenii prioritare: (1) calculul de înaltă performanță, (2) inteligența artificială, (3) securitatea cibernetică și încrederea, (4) competențe digitale avansate, precum și (5) asigurarea utilizării pe scară largă a tehnologiei digitale în întreaga economie și societate. Digitalizarea industriei se numără, de asemenea, printre obiectivele programului.

2.4. În ceea ce privește primul domeniu prioritar, adică „calculul de înaltă performanță", este vizată crearea de capacități cu ajutorul așa-numitelor „supercomputere", pentru a putea prelucra în condiții mai bune volumele de date tot mai mari. Cu ajutorul a 2,7 miliarde EUR, programul urmează să consolideze calculul de înaltă performanță și capacitățile aferente pentru prelucrarea datelor și să asigure utilizarea cuprinzătoare a acestora pentru combaterea schimbărilor climatice, îmbunătățirea asistenței medicale și în sectorul securității.

2.5. Suma de 2,5 miliarde EUR planificată pentru inteligența artificială va fi utilizată de Comisia Europeană pentru a construi și a consolida capacitățile UE în acest domeniu, fiind vizate inclusiv facilitarea dezvoltării, accesul securizat, precum și stocarea de seturi mari de date și algoritmi. De asemenea, se urmărește consolidarea facilităților de testare și experimentare existente în statele membre în domeniul inteligenței artificiale, precum și promovarea cooperării între aceste facilități. Progresele tehnologice ar trebui valorificate de către întreprinderi și instituții publice.

2.6. În ceea ce privește domeniul prioritar „securitate cibernetică și încredere", se urmărește ca, prin cele 2 miliarde EUR alocate, să se asigure faptul că Uniunea dispune de capacitățile tehnologice și industriale necesare pentru a-și proteja economia, societatea și democrația. Investițiile sunt menite, printre altele, să sprijine, împreună cu statele membre, achiziționarea de echipamente și instrumente de securitate cibernetică avansate, asigurarea implementării celor mai recente soluții de securitate cibernetică în toate sectoarele economiei, utilizarea optimă a cunoștințelor disponibile la nivel european, precum și consolidarea capacităților din statele membre și din sectorul privat în acest domeniu.

2.7. Pentru a profita de investițiile în tehnologia digitală, este nevoie de o societate calificată și de forță de muncă. Cu 700 de milioane de euro, Comisia Europeană urmărește, în cadrul celei de-a patra priorități, promovarea competențelor digitale avansate, în special în domeniul calculului de înaltă performanță, al inteligenței artificiale, al registrelor distribuite (de exemplu, tehnologia de tip blockchain), precum și al securității cibernetice. Trebuie concepute și furnizate formare și cursuri pe termen lung pentru studenți, specialiști în domeniul IT și lucrători. De asemenea, este importantă promovarea formării și a cursurilor pe termen scurt, precum și a instruirii la locul de muncă. Predarea competențelor trebuie organizată în special în centrele de inovare digitală.

2.8. Administrația publică și furnizarea de servicii în domenii de interes public ar urma să fie promovate prin intermediul celei de-a cincea priorități. De exemplu, prin cele 1,3 miliarde EUR prevăzute, ar trebui asigurat faptul că în sectorul public și în domenii precum sănătatea și îngrijirea, educația, transportul și sectoarele culturale și creative pot fi implementate și accesate tehnologiile digitale de ultimă generație. În plus, administrațiile publice și industria, în special întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile), ar trebui să fie sprijinite în procesul de implementare a tehnologiei digitale.

3. **Considerații generale**

3.1. Digitalizarea și transformările din mediul de lucru și de viață determinate de progresele tehnologice sunt omniprezente. Nu există aproape niciun aspect al vieții care în prezent să nu fie influențat de acest proces.

3.2. CESE salută lansarea programului Europa digitală, care demonstrează importanța acordată de Comisia Europeană acestui subiect. Definirea priorităților aduce o valoare adăugată clară la nivelul UE, prin promovarea unei tehnologii moderne de vârf, care va contribui la abordarea provocărilor sociale majore din timpurile noastre și va fi benefică pentru locurile de muncă, competitivitate și viața tuturor cetățenilor în general. Acest aspect este confirmat de faptul că, în Comunicarea privind planul financiar multianual, Comisia Europeană prezintă un scenariu de dublare a investițiilor în domeniul digital ([2]). CESE subliniază, de asemenea, necesitatea investițiilor sociale în contextul transformării digitale, astfel încât întreaga societate să beneficieze de transformarea digitală. CESE mai subliniază că omul trebuie să rămână permanent la comanda mașinii (principiul *human in command*), în special în domeniul inteligenței artificiale.

([2]) COM(2018) 98 final.

3.3. CESE salută faptul că, prin programul Europa digitală, Comisia Europeană sprijină implementarea și utilizarea optimă a capacităților digitale. CESE este de acord cu Comisia Europeană care afirmă că capacitățile digitale stau la baza inovării în domenii de interes general și în mediul de afaceri. Pentru ca tranziția digitală a UE să fie o experiență pozitivă, disponibilitatea tehnologiei digitale de vârf, precum și a capacităților adecvate este esențială. CESE consideră că bugetul prevăzut este considerabil, fără a fi însă excesiv de ambițios în raport cu concurenții reprezentați de SUA și China. Este convins că obiectivele stabilite pot fi realizate cu acest buget, cu toate acestea, solicită o creștere substanțială a investițiilor în statele membre ale UE pentru a menține Europa la un nivel de performanță de talie mondială.

3.4. Pentru CESE este important să sublinieze că societatea europeană în ansamblu ar trebui să beneficieze de dezvoltarea tehnologică. Programul Europa digitală ar trebui să urmărească să distribuie în mod echitabil profitului generat de digitalizare în diversele domenii, de exemplu cel al proprietăți datelor, în următorii ani și următoarele decenii la nivelul întregii populații europene. Dat fiind că digitalizarea are un impact asupra tuturor aspectelor vieții și îi afectează pe toți cetățenii, este esențial ca toți să poată avea beneficii de pe urma acestui proces. Avantajele economice și sociale ale digitalizării se vor concretiza pe deplin numai dacă Europa va reuși să ofere rețele de mare capacitate în zonele urbane și rurale și la nivelul întregii societăți. Este nevoie de investiții publice, dat fiind că piața nu va acoperi de una singură toate zonele îndepărtate și nu va garanta accesul digital minim pentru membrii vulnerabili ai societății noastre.

3.5. Pentru CESE este totodată important că o abordare unitară și coordonată la nivelul UE poate crea un plus de valoare care nu poate fi obținut pe cont propriu de statele individuale. Aceasta include, în special, dezvoltarea unei industrii europene independente a microcipurilor prin programul de sprijin pentru calculul de înaltă performanță ([3]), dezvoltarea în comun de metode și strategii împotriva atacurilor cibernetice din exterior ([4]), crearea de standarde pentru piața unică digitală, aplicarea consecventă a Regulamentului general privind protecția datelor și extinderea acestuia, în special în ceea ce privește aplicațiile din sectorul inteligenței artificiale ([5]) și conducerea autonomă a vehiculelor ([6]). Aplicarea valorilor europene (protecția datelor, protecția vieții private, protecția socială, sustenabilitatea) în dezvoltarea inteligenței artificiale s-ar putea transforma în viitor într-un avantaj competitiv, atunci când cetățenii vor fi tot mai conștienți de metodele de utilizare a datelor de către terți (SUA) și de potențialul de supraveghere al sistemelor de inteligență artificială (China).

3.6. CESE consideră că un element pozitiv remarcat în mai multe rânduri în programul Europa digitală este aducerea în prim plan a digitalizării industriei. Nu există nicio îndoială că transformarea digitală poate avea succes numai dacă toate întreprinderile și angajații lor profită de pe urma acestui proces. Prin urmare, ar fi de dorit ca acest aspect să fie integrat într-un mod mai coerent în program, astfel încât să poată fi identificate progresele, de exemplu, inclusiv prin indicatori de digitalizare a întreprinderilor de diferite dimensiuni.

3.7. Pentru a consolida capacitățile tehnice și digitale, o mare parte din buget se va aloca proiectelor de cercetare și programelor de inovare. CESE subliniază necesitatea unei corelări strânse a finanțării cu principiile care stau la baza finanțării activității de cercetare prin Orizont 2020 (Orizont Europa), care presupun respectarea Cartei europene a cercetătorilor ([7]), precum și a principiilor cercetării și inovării responsabile ([8]) și științei deschise ([9]). Numai prin asumarea acestor principii se poate garanta că cercetarea este pusă în slujba umanității. Rezultatele activității de cercetare trebuie prezentate pe înțelesul nespecialiștilor, difuzate și valorificate. Pe scurt, activitatea de cercetare trebuie să prezinte relevanță pentru societate.

3.8. Pentru a asigura relevanța cercetării pentru întreaga societate europeană, ar trebui organizate periodic reuniuni de dialog, în cadrul cărora cercetătorii să poate face schimb de idei și sugestii între ei, dar și cu alți membri ai societății.

([3]) JO C 283, 10.8.2018, p. 89.
([4]) JO C 227, 28.6.2018, p. 86.
([5]) JO C 288, 31.8.2017, p. 1, INT/851 privind inteligența artificială pentru Europa (JO C 440, 6.12.2018, p. 51) și TEN/664 privind Inițiativa care abordează provocările la adresa platformelor online în ce privește răspândirea dezinformării (JO C 440, 6.12.2018, p. 183).
([6]) TEN/673 privind mobilitatea conectată și automatizată (a se vedea pagina 274 din prezentul Jurnal Oficial) și INT/846 pe tema „Încredere, respectarea vieții private și securitate pentru consumatori și întreprinderi în contextul internetului obiectelor" (JO C 440, 6.12.2018, p. 8).
([7]) https://euraxess.ec.europa.eu/jobs/charter
([8]) https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/science-and-society
([9]) https://ec.europa.eu/research/openscience/

3.9. Este îmbucurător în acest sens că unul dintre obiectivele programului este implicarea administrațiilor publice și a întreprinderilor în dezvoltare. CESE susține schimbul de experiență dintre diferiți actori. CESE încurajează Comisia Europeană să organizeze acest schimb de experiență în toate regiunile, sectoarele și cu întreprinderile de toate dimensiunile. Parteneriatele și un context industrial favorabil pot facilita implementarea tehnologiilor avansate în întreprinderi, mai ales în IMM-uri. De asemenea, CESE pledează pentru respectarea principiului parteneriatului și implicarea partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile în punerea în aplicare a programului Europa digitală. Dialogul social dintre partenerii sociali vine în sprijinul implementării programului Europa digitală pentru lucrători.

3.10. CESE consideră că este necesar să instruiască și să angajeze cercetători înalt calificați pentru a face din Europa un loc de muncă mai competitiv la nivel global pentru acest grup. CESE subliniază că programul Europa digitală nu ar trebui să se concentreze exclusiv asupra lucrătorilor cu înaltă calificare și avansați din punct de vedere digital. Dat fiind că obiectivul programului Europa digitală este acela de a face posibilă piața unică digitală și de a asigura un cadru pozitiv pentru tranziția digitală, toți cetățenii și lucrătorii din UE trebuie să beneficieze de acest program de finanțare solid. Dacă nu poate fi atins acest obiectiv, există pericolul de adâncire a decalajului social în Europa. CESE a subliniat și în alte avize că imperativul pentru realizarea pieței unice digitale este eliminarea deficitului de calificare, inclusiv în domeniul competențelor digitale ([10]). În programul său, Comisia Europeană face referire la programe de finanțare, cum ar fi FSE+ sau FEDR, pentru a furniza cunoștințe digitale de bază. Însă întrucât structurile acestor programe nu permit un sprijin extins în Europa, programul Europa digitală ar trebui să acopere niveluri de calificare diferite. Dacă resursele din cadrul acestui program nu sunt suficiente pentru a garanta beneficii ale digitalizării pentru toți, aceste cereri trebuie orientate către alte programe, de exemplu FSE+. Programul Europa digitală trebuie să aibă rolul programului-lider și să monitorizeze evoluțiile din cadrul celorlalte programe pentru atingerea obiectivelor. În caz contrar, numai o minoritate ar putea beneficia, în cele din urmă, de diferitele programe de finanțare ale UE.

3.11. În acest context, CESE subliniază obiectivul unei societăți incluzive, care promovează accesul egal la digitalizare al tuturor cetățenilor. Nimeni nu trebuie să fie dezavantajat în contextul transformării digitale pe motive precum genul, statutul social, gradul de instruire, calificările, abilitățile în domeniul digital, originea, vârsta sau faptul că suferă de o deficiență.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE sprijină obiectivul Comisiei Europene de a promova facilitarea accesului întreprinderilor, și în special al IMM-urilor, la capacitățile și tehnologiile digitale. Cu toate acestea, accentul pus în cadrul programului pe tehnologiile avansate nu ia în considerare faptul că, în prezent, numeroși lucrători și multe întreprinderi au nevoie în primul rând de sprijin pentru dotarea de bază în materie de digitalizare. CESE subliniază faptul că sprijinirea pe scară largă a întreprinderilor la implementarea atât a tehnologiilor digitale de bază, cât și a celor avansate, este decisivă pentru competitivitatea și locurile de muncă din Europa. CESE încurajează ca în cadrul programului să se inițieze dialogul social între partenerii sociali și în domeniul investițiilor.

4.2. CESE salută accentul specific pus în program pe securitatea informatică și încredere. Securitatea informatică este relevantă și pentru modul în care funcționează democrațiile noastre. Încrederea întreprinderilor și lucrătorilor în securitatea informatică reprezintă un element esențial pentru succesul programului.

4.3. Programul trebuie să țină seama, în cea mai mare măsură posibilă, de realitățile sociale. Trebuie ținut seama de diversele efecte asupra politicii privind piața muncii, precum și de impactul diferit al digitalizării resimțit la nivelul regiunilor. Prin urmare, CESE consideră că, în cadrul punerii în aplicare a programului, este important să se exploateze oportunitățile create de digitalizare pentru participare economică și crearea de locuri de muncă. De asemenea, este extrem de importantă promovarea acestor oportunități în regiunile Europei. Acest obiectiv este susținut de cooperarea planificată cu Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și cu Fondul de coeziune. Ar trebui organizat periodic un schimb de informații între programul Europa digitală, FEDR și Fondul de coeziune. În plus, centrele de inovare înființate la nivel local în regiuni ar trebui să urmărească obiectivul dezvoltării regionale.

4.4. A patra prioritate („Competențe digitale avansate”), precum și digitalizarea industriei trebuie implementate în special prin intermediul centrelor de inovare. Acestea vor funcționa ca puncte de acces la cele mai recente capacități digitale. CESE observă cu satisfacție amploarea la care este gândită punerea în aplicare a programului. CESE susține dezvoltarea cel puțin a unui centru de inovare digitală în fiecare stat membru și crearea de entități suplimentare în regiunile ultraperiferice ale UE.

([10]) JO C 71, 24.2.2016, p. 65.

Colaborarea între centrele de inovare ar fi bine venită. CESE critică sarcina administrativă ridicată asociată cu înființarea de centre de inovare. Consorțiile transfrontaliere ar putea oferi asistență în acest sens. În plus, implicarea partenerilor sociali și a societății civile ar trebui să reprezinte o condiție pentru centrele de inovare digitală. Prin această implicare, activitatea centrelor poate fi adaptată la nevoile întreprinderilor și lucrătorilor locali, precum și ale altor utilizatori ai tehnologiei, avantajele devenind astfel palpabile pentru o mare parte a populației.

4.5. Promovarea ca prioritate a competențelor digitale avansate reprezintă un element central pentru realizarea primelor patru priorități. Prin urmare, este regretabil faptul că bugetul pentru această prioritate este mai mic decât bugetul prevăzut pentru celelalte priorități. CESE sprijină propunerea Parlamentului European în sensul majorării bugetului de la 700 de milioane EUR (7,6 % din bugetul total) la 830 de milioane EUR (9 % din bugetul total) ([11]). CESE subliniază însă că responsabilitatea în materie de formare revine în special statelor membre, finanțată din bugetele lor naționale. CESE are însă unele îndoieli cu privire la faptul că Comisia va fi în măsură să utilizeze toate resursele necesare pentru a îmbunătăți gradul de conștientizare al statelor membre privitor la caracterul urgent al formării tuturor grupelor de vârstă în domeniul digital, începând cu elevii din școlile primare. La nivelul statelor membre, bugetele dedicate acestor activități sunt foarte diferite. Pentru a nu fi exclus nimeni din programele de formare continuă din cauza bugetelor naționale prea limitate, UE trebuie să monitorizeze atent acest aspect și să publice constatările sale în acest sens.

4.6. CESE sprijină propunerea Parlamentului European ([12]) ca toate acțiunile din cadrul programului să respecte principiile etice. În special în ceea ce privește activitățile din domeniul inteligenței artificiale, trebuie să se respecte principiile existente și cele care urmează să fie elaborate ([13]). În acest context, CESE reiterează solicitarea sa referitoare la principiul că omul se află la comanda mașinii (*human in command*), un principiu care trebuie să reprezinte firul călăuzitor esențial pentru evoluțiile viitoare. Plecând de la aceste principii etice, este imperativă continuarea măsurilor legislative (de exemplu, în materie de răspundere, în domeniul protecției datelor și protecției consumatorilor). La urma urmelor, digitalizarea societății noastre va evolua cu succes dacă, pe lângă legislație, sunt inițiate și evoluții de natură culturală, care să îmbunătățească gradul de cunoaștere în ceea ce privește beneficiile și riscurile.

4.7. CESE își exprimă dorința ca prioritatea „Inteligență artificială” să aibă în centru nu doar consolidarea capacităților și disponibilitatea acestora, ci și răspunderea juridică în contextul utilizării inteligenței artificiale și a sistemelor automatizate. Este de apreciat că se prevede accesul liber al IMM-urilor la bazele de date. De asemenea, sectorul public trebuie să beneficieze de acces. În plus, întreprinderile trebuie să fie pregătite pentru această activitate și este necesară claritate juridică în ceea ce privește stabilirea răspunderii în caz de accidente sau alte împrejurări similare. Protecția lucrătorilor și a cetățenilor în general este la fel de importantă ca generarea creșterii economice.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([11]) Proiect de aviz 2018/0227 (COD).
([12]) Proiect de raport 2018/0227 (COD).
([13]) https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/high-level-expert-group-artificial-intelligence

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 391/2009 în ceea ce privește retragerea Regatului Unit din Uniune

[COM(2018) 567 final – 2018/0298 (COD)]

(2019/C 62/47)

Raportor general: **Séamus BOLAND**

Sesizare	Parlamentul European, 10.9.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 10.9.2018
Temei juridic	Articolul 100 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Decizia Biroului	18.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	122/0/0
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE este de acord cu propunerea Comisiei Europene de modificare a Regulamentului (CE) nr. 391/2009 privind inspecția și certificarea navelor, modificare necesară în urma retragerii Regatului Unit din Uniunea Europeană (UE).

1.2. CESE consideră că modificările propuse vor crea un context de oportunitate și recomandă Comisiei să încurajeze cooperarea mai strânsă a tuturor instituțiilor europene și naționale relevante cu organizațiile recunoscute cu care statele membre au semnat acorduri de autorizare.

1.3. CESE salută faptul că propunerea oferă securitate juridică unui sector industrial de care depinde foarte mult transportul eficient de mărfuri, la standarde de siguranță maxime dovedite. De aceea, recomandă ca propunerea să fie adoptată cu celeritate.

1.4. CESE salută intenția Comisiei de a elabora un raport privind efectele propunerii după o perioadă de aplicare adecvată și recomandă să se pună în aplicare acțiuni suficiente, mai ales în domeniile unde nu au fost prevăzute consecințe care să rezulte din sfera de aplicare a modificării.

2. **Observații generale**

2.1. La 23 iunie 2016, în urma unui referendum privind apartenența la UE, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord a decis să se retragă din Uniunea Europeană. Decizia include și Gibraltar.

2.2. La 29 martie 2017, Regatul Unit (UK) a prezentat notificarea intenției sale de a se retrage din Uniune. Prin urmare, întreaga legislație primară și secundară a Uniunii va înceta să se aplice Regatului Unit începând cu data de 30 martie 2019 (denumită în continuare „data retragerii"). Regatul Unit va deveni, din acel moment, o țară terță.

2.3. În funcție de conținutul acordului de retragere, care se află în prezent în curs de negociere, este clar că legislația UE în domeniul transportului maritim nu se va mai aplica Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (inclusiv Gibraltarului). Conform legislației Uniunii, recunoașterea la nivelul Uniunii a organizațiilor care oferă servicii de inspecție și control al navelor sub pavilionul unui stat membru poate continua numai în lumina unui acord pe marginea propunerii.

2.4. Articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 391/2009 (denumit în continuare „regulamentul”) prevede ca „organizațiile recunoscute” responsabile de inspecția și controlul navelor să fie evaluate o dată la doi ani de către Comisie împreună cu statul membru care a înaintat cererea inițială de recunoaștere a organizației. Însă, după retragerea din Uniune, Regatul Unit nu va mai fi în măsură să participe la evaluările efectuate în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din regulament în ceea ce privește organizațiile pentru care Regatul Unit joacă rol de stat membru „inițiator”.

2.5. Din cauză că „organizațiile” pentru care Regatul Unit joacă rol de stat membru inițiator vor pierde recunoașterea UE, este logic să presupunem că vor exista consecințe negative din punctul de vedere al competitivității și că cele 27 de state membre care au autorizat organizațiile recunoscute vor fi chemate să acționeze în nume propriu pentru a desfășura procedurile legale de inspecție, control și certificare a navelor. Multe dintre organizațiile afectate au acorduri de autorizare cu restul de 27 de state membre, acorduri care vor deveni nule după retragerea Regatului Unit.

2.6. Prin urmare, propunerea Comisiei vizează să sporească securitatea juridică, să asigure continuitatea activității pentru armatorii vizați și să mențină competitivitatea pavilioanelor statelor membre ale UE-27.

2.7. În momentul în care Regatul Unit se retrage din Uniune, încetează participarea sa la toate activitățile conform articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 391/2009. Organizațiile vizate de acordul în marginea propunerii vor putea totuși să își continue activitatea.

3. **Sinteza propunerii Comisiei**

3.1. Propunerea Comisiei are ca scop să reinstaureze securitatea juridică în sfera reglementării afacerilor maritime, care va fi perturbată prin retragerea Regatului Unit din Uniune.

3.2. În practică, înlăturându-se obligația de a exista un stat inițiator, propunerea va permite organizațiilor să lucreze, alături de Comisie, cu statele membre cu care au acorduri de autorizare și să continue activitățile de inspecție și certificare a navelor.

3.3. Ea urmărește să acorde recunoaștere acelor „organizații” care au acționat în trecut în numele Regatului Unit în calitate de stat membru inițiator mandatat de Comisie. Scopul este de a asigura continuitatea înțelegerilor actuale dintre organizații și cele 27 de state membre rămase în Uniune și includ desfășurarea de controale și inspecții ale navelor prin care să se garanteze siguranța neîntreruptă.

3.4. Pentru a realiza acest obiectiv, propunerea ar urma să modifice articolul 8 alineatul (1) din Regulament. Astfel, se modifică cerința prin care numai un stat membru inițiator participă la evaluarea regulată în numele Comisiei. Acest lucru înseamnă că evaluările pot fi făcute de organizații recunoscute care acționează în numele Comisiei.

3.5. Modificarea este menită să asigure continuitatea proceselor de lucru și a competitivității pavilioanelor celor 27 de state membre care cooperează cu organizațiile vizate.

3.6. Regulamentul propus se limitează la rezolvarea „efectelor nedorite” ale retragerii Regatului Unit din Uniune.

4. **Observațiile CESE**

4.1. CESE observă că reglementările care guvernează domeniul maritim, mai ales cel al transportului maritim, au evoluat astfel încât să asigure caracterul unitar și coerent al activităților din sectorul comercial și cel al afacerilor în toată UE, incluzând Regatul Unit.

4.2. CESE este de acord cu principiul aflat la baza propunerii, și anume că este necesar să fie protejate pavilioanele UE și să se asigure eliminarea oricărei insecurități juridice rezultate după Brexit.

4.3. CESE observă că principalele trei entități implicate în acest moment sunt: EMSA (Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă), ABS (American Bureau Shipping) și Lloyds.

4.4. CESE observă că, în lipsa acestei propuneri, statele membre nu ar putea continua să lucreze cu organizațiile recunoscute pentru flota sub pavilionul lor. În schimb, ar trebui să își scoată navele de sub pavilionul propriu și să le pună sub un pavilion non-UE. Astfel de acțiuni ar avea consecințe grave în ceea ce privește contractele actuale cu organizațiile și continuitatea sectorului.

4.5. CESE consideră că industria transporturilor maritime reprezintă un element central pentru comerțul mondial și circulația mărfurilor. În aceeași măsură, este important ca sistemele de reglementare să asigure nivelul maxim de siguranță pentru toate părțile implicate.

4.6. CESE subliniază că neadoptarea propunerii ar putea conduce la întreruperea transporturilor internaționale de mărfuri și ar pune în pericol grav economia UE. Este, așadar, esențial ca propunerea să fie adoptată fără întârziere.

4.7. CESE ia notă de observația Comisiei referitoare la consecințele încă neidentificate, acestea urmând să fie raportate după o anumită perioadă de aplicare.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1316/2013 în ceea ce privește retragerea Regatului Unit din Uniune

[COM(2018) 568 final – 2018/0299 (COD)]

(2019/C 62/48)

Raportor general: **Stefan BACK**

Sesizări	Parlamentul European, 10.9.2018
	Consiliu, 11.9.2018
Temei juridic	Articolele 172 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea responsabilă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Decizia Biroului	18.9.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	118/1/0
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE salută propunerea ca pe o măsură pregătitoare care răspunde nevoii de a asigura coeziunea rețelei TEN-T și de a adapta coridorul Marea Nordului – mediteraneean (coridorul MNM) al rețelei centrale la un scenariu în care Regatul Unit nu este parte a TEN-T.

1.2. CESE recomandă Comisiei să ia notă de situația Irlandei în urma retragerii Regatului Unit și să examineze în profunzime posibilele efecte negative asupra economiei UE/irlandeze. În acest context, la proiectarea realinierilor sunt recomandabile precauții suplimentare.

1.3. Din perspectiva CESE, sunt necesare una sau mai multe legături directe între Europa continentală și Republica Irlanda, pentru a menține coeziunea coridorului MNM și a asigura operațiuni de transport între Irlanda și Europa continentală fără control la frontiere.

1.4. CESE este de părere că atunci când Regatul Unit nu va mai fi parte a TEN-T și când, din cauza controalelor la frontieră, se presupune transportul prin Regat va deveni mai lent, este probabil ca fluxurile de trafic înspre și dinspre Irlanda să sufere modificări.

1.5. CESE observă că configurația coridoarelor propusă acum de Comisie a fost pusă sub semnul întrebării în timpul procedurii de consultare anterioară propunerii, din diferite motive, printre care gradul de adecvare a alegerii porturilor și necesitatea de a reexamina totodată și alinierea coridorului atlantic al rețelei centrale.

1.6. CESE reamintește că obiectivul TEN-T este de a asigura coeziunea, eficiența și sustenabilitatea în sectorul transporturilor și că, în acest sens, rețeaua centrală este cel mai important element din punct de vedere strategic.

1.7. În consecință, CESE pune sub semnul întrebării configurația noului segment de coridor propus, deoarece s-ar putea să nu corespundă viitoarelor fluxuri de trafic și astfel să rateze obiectivul coridoarelor rețelei centrale a TEN-T de a facilita cele mai importante fluxuri pe distanțe lungi.

1.8. De asemenea, CESE observă atât că unele porturi care ar putea intra în discuție în noile circumstanțe nu sunt porturi principale și, ca atare, nu îndeplinesc un criteriu esențial pentru a deveni parte a unui coridor al rețelei centrale, cât și că o revizuire a Regulamentului privind orientările TEN-T nu este prevăzută decât pentru 2023.

1.9. CESE susține că probabil nu este încă posibil să se prevadă cu certitudine modul în care se vor modifica fluxurile de transport în cazul în care se va aplica propunerea.

1.10. Prin urmare, CESE admite că configurația propusă reprezintă o modalitate adecvată de a aborda temporar situația, până când se conturează schimbările din fluxurile de trafic.

1.11. Cu toate acestea, CESE regretă că nu s-a realizat nici o analiză a impactului care să verifice gradul de adecvare a configurației propuse, de exemplu pentru mărfurile perisabile, și să identifice cea mai eficientă și sustenabilă configurație de itinerariu care să înlocuiască podul terestru pe care îl reprezenta Regatul Unit ca legătură TEN-T dinspre și înspre Irlanda.

1.12. Prin urmare, CESE recomandă adăugarea la propunere a unei clauze de revizuire specifice, care să prevadă obligația Comisiei de a revizui regulamentul adoptat în termen de doi ani de la intrarea sa în vigoare. Revizuirea ar trebui fundamentată pe o evaluare schimbărilor constatate în fluxurile de transport dintre Republica Irlanda și Europa continentală și să servească drept bază pentru propuneri pertinente privind alinierea coridoarelor relevante ale rețelei centrale TEN-T.

1.13. În așteptarea acestei revizuiri, CESE nu vede nici un motiv de modificare a conținutului concret al propunerii, având în vedere și că modificarea nu va aduce nici o schimbare în situația vreunuia dintre actualele porturi principale din Canalul Mânecii care, în prezent, sunt parte a coridorului MNM sau a coridorului atlantic al rețelei centrale.

1.14. CESE se întreabă de ce propunerea nu ia în considerare opțiunea de a anula legăturile existente cu și prin Regatul Unit. Dacă legislația UE privind TEN-T nu se aplică Regatului Unit, nu va exista temei juridic pentru a menține aceste legături. Prin urmare, ar fi rațional să fie eliminate.

2. **Propunerea**

2.1. Ca parte a măsurilor planificate pentru a pregăti retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană (Brexit), Comisia Europeană a prezentat o propunere de regulament de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1316/2013 în ceea ce privește retragerea Regatului Unit din Uniune (denumită în continuare „propunerea”).

2.2. Potrivit notificării de retragere din UE pe care a transmis-o la 29 martie 2017, Regatul Unit intenționează să se retragă efectiv din UE începând de la 30 martie 2019, în temeiul articolului 50 din TUE. În afara cazului în care se va conveni altfel printr-un acord de retragere ratificat, legislația UE nu se va mai aplica Regatului Unit începând de la 30 martie 2019 și acesta va deveni stat nemembru, neacoperit de coridoarele rețelei centrale TEN-T și fără a mai fi parte a acestora.

2.3. În comunicarea sa „Pregătiri pentru retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană la 30 martie 2019 ” [COM(2018) 556], Comisia a subliniat cât este de important ca Uniunea să fie pregătită pentru oricare dintre rezultatele posibile ale negocierilor de retragere aflate în curs, inclusiv pentru eșuarea lor și neîncheierea acordului.

2.4. Propunerea urmărește să răspundă situației în care negocierile în curs dintre Regatul Unit și Uniunea Europeană nu conduc la dispoziții tranzitorii în cadrul unui acord de retragere. Mai precis, își propune să mențină o legătură directă în cadrul coridorului MNM cu Republica Irlanda, în urma dispariției legăturii prin Regatul Unit ca parte a acestui coridor.

2.5. Propunerea modifică alinierea coridorului prin adăugarea următoarei legături: „Baile Átha Cliath/Dublin/Corcaigh/ Cork – Zeebrugge/Antwerpen/Rotterdam”. Modificarea se aplică începând cu ziua următoare celei în care Regulamentul (UE) nr. 1316/2013 încetează să se aplice Regatului Unit.

3. **Observații generale**

3.1. CESE salută propunerea ca pe o măsură care răspunde nevoii de a asigura coeziunea rețelei TEN-T și de a menține coridorul MNM, inclusiv în cazul în care eșuează negocierile dintre UE și Regatul Unit legate de retragere și de un acord de tranziție, aflate în curs, și nu se ajunge la nici un acord. Propunerea face deci parte din pregătirile Comisiei pentru scenariul cel mai pesimist, în care Regatul Unit se retrage din UE fără să încheie vreun acord.

3.2. Odată adoptată, propunerea se aplică din ziua în care Regatul Unit părăsește UE și legislația UE nu i se mai aplică, ceea ce înseamnă, în consecință, că nu mai este acoperit de TEN-T.

3.3. CESE observă că sunt necesare una sau mai multe legături directe între Europa continentală și Republica Irlanda, pentru a menține coeziunea coridorului MNM și a asigura operațiuni de transport între Irlanda și Europa continentală fără control la frontiere.

3.4. CESE subliniază cu fermitate gravitatea situației cu care se confruntă economia și bunăstarea Irlandei, în special acolo unde schimbările produc consecințe prevăzute și neprevăzute.

3.5. Prin urmare, este extrem de important ca orice nouă aliniere să consolideze conectivitatea Irlandei cu Europa continentală. Deoarece o mare parte a transportului rutier de mărfuri din Irlanda care ajunge în Europa continentală trece în prezent prin Regatul Unit, ar fi categoric necesar să fie adăugate noi legături maritime între porturile principale irlandeze Dublin și Cork, pe de o parte, și porturile principale ale coridorului MNM de pe continent, pe de altă parte.

3.6. CESE menționează că configurația coridorului prezentată în propunere descrie un scenariu în care Regatul Unit nu este parte a TEN-T și în care, din cauza controalelor la frontieră, transportul prin Regat va deveni mai lent, și că, în această nouă situație, este probabil ca itinerariile fluxurilor de trafic înspre și dinspre Irlanda să sufere modificări.

3.7. De asemenea, CESE observă că alinierea coridorului propusă acum de Comisie a fost pusă sub semnul întrebării, atât în detaliile sale cât și în ansamblu. În cursul procedurii de consultare care a precedat propunerea, foaia de parcurs, pe care propunerea o respectă în general, a fost pusă sub semnul întrebării de mai multe porturi de pe coasta sudică a Canalului Mânecii, dar și de asociația porturilor și autoritățile regionale franceze, care au ridicat problema includerii porturilor Dunkerque, Calais, Le Havre, Roscoff și Brest ca parte a legăturii propuse pe coridorul MNM, precum și problema modificării alinierii coridorului atlantic al rețelei centrale. Similar, diferite grupuri de interese irlandeze și-au exprimat îndoielile privitoare la eficiența unei legături maritime lungi ca înlocuitor al „podului terestru" pe care îl reprezenta Regatul Unit, atâta vreme cât sunt disponibile rute maritime mai scurte, de exemplu din Irlanda către porturile din Bretania. S-a susținut că rutele maritime mai scurte ar fi mai potrivite, de exemplu pentru mărfurile perisabile.

3.8. Obiectivul TEN-T este de a asigura coeziunea, eficiența și sustenabilitatea în sectorul transporturilor. Pentru atingerea acestor obiective, rețeaua centrală este cel mai important element din punct de vedere strategic, în timp ce coridoarele aparținătoare sunt concepute pentru a facilita cele mai importante fluxuri pe distanțe lungi în cadrul acesteia ([1]).

3.9. În consecință, CESE pune sub semnul întrebării alinierea noului segment de coridor și este de părere că modificarea alinierii coridorului s-ar putea să nu corespundă viitoarelor fluxuri de trafic și astfel să rateze obiectivul TEN-T de a facilita cele mai importante fluxuri pe distanțe lungi ([2]).

3.10. CESE observă atât că unele porturi care ar putea intra în discuție în noile circumstanțe, cum sunt Brest și Roscoff, nu sunt porturi principale și, ca atare, nu îndeplinesc un criteriu esențial pentru a deveni parte a unui coridor al rețelei centrale, cât și că o revizuire a Regulamentului privind orientările TEN-T nu este prevăzută decât pentru 2023.

3.11. De asemenea, în opinia CESE, probabil că nu este încă posibil să se prevadă cu certitudine modul în care se vor modifica fluxurile de transport în cazul în care se aplică propunerea.

3.12. Prin urmare, CESE admite că configurația propusă reprezintă o modalitate adecvată de a aborda temporar situația, până când se conturează schimbările din fluxurile de trafic.

3.13. Cu toate acestea, CESE regretă că nu s-a realizat nici o analiză a impactului care să verifice gradul de adecvare a configurației propuse, de exemplu pentru mărfurile perisabile, și să identifice cea mai eficientă și sustenabilă configurație de itinerariu care să înlocuiască podul terestru pe care îl reprezenta Regatul Unit ca principală legătură TEN-T între Republica Irlanda și Europa continentală, având în vedere dificultatea de a prevedea ce schimbări vor avea loc în fluxurile de transport în cazul unei retrageri a Regatului Unit din UE fără acord de retragere.

([1]) Regulamentul (UE) nr. 1315/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 348, 20.12.2013, p. 1), articolul 38.
([2]) Articolul 43 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1315/2013.

3.14. CESE consideră că posibilele consecințe economice, sociale și ecologice ale măsurii propuse sunt suficient de semnificative ca să justifice o evaluare a impactului, astfel cum se prevede în Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare ([3]).

3.15. Prin urmare, CESE recomandă adăugarea la propunere a unei clauze de revizuire specifice, care să prevadă obligația Comisiei de a revizui regulamentul adoptat în termen de doi ani de la intrarea sa în vigoare. Revizuirea ar trebui fundamentată pe o evaluare schimbărilor constatate în fluxurile de transport dintre Republica Irlanda și Europa continentală și să servească drept bază pentru propuneri pertinente privind alinierea coridoarelor relevante ale rețelei centrale TEN-T.

3.16. În așteptarea acestei revizuiri, CESE nu vede nici un motiv de modificare a propunerii, având în vedere și că modificarea nu va aduce nici o schimbare în situația vreunuia dintre porturile principale ale Canalului Mânecii care, în prezent, sunt parte a coridorului.

4. **Observații specifice**

4.1. CESE se întreabă de ce propunerea nu ia în considerare opțiunea de a anula legăturile cu și prin Regatul Unit. Dacă legislația UE privind TEN-T nu se aplică Regatului Unit, respectivele legături nu pot fi menținute în temeiul acestei legislații. Prin urmare, ar fi rațional să fie eliminate.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([3]) JO L 123, 12.5.2016, p. 1. A se vedea, de asemenea, Comunicarea Comisiei [COM(2016) 615 final] privind o mai bună legiferare și Comunicarea Comisiei [COM(2017) 651 final] privind finalizarea Agendei pentru o mai bună legiferare, secțiunea 2.3.

Avizul Comitetului Economic și Social European și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de renunțare la schimbarea sezonieră a orei și de abrogare a Directivei 2000/84/CE

[COM(2018) 639 final – 2018/0332 (COD)]

(2019/C 62/49)

Raportor general: **doamna Maria NIKOLOPOULOU**

Sesizare	Sesizarea Comitetului de către Parlamentul European: 13.9.2018
	Sesizarea Comitetului de către Consiliu: 19.9.2018
Baza procedurală	Articolul 114 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Biroului	18.9.2018
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	109/1/6
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) ia act de propunerea Comisiei Europene de abrogare a schimbării sezoniere a orei. Comitetul indică o serie de limitări importante cu privire la metodă, termene și conținut. Din aceste motive, consideră că este esențial să se aloce mai mult timp pentru dezbatere și analiză. Este foarte important să se ajungă la un consens larg în rândul cetățenilor și să se obțină sprijinul unanim din partea tuturor statelor membre pentru a asigura punerea în aplicare eficientă, armonizată și consensuală a propunerii.

1.2. CESE recunoaște interesul anumitor cetățeni europeni de a abroga actualul mecanism, prin care s-a instituit o schimbare bianuală armonizată a orei, interes care transpare din recenta consultare publică desfășurată online. Comitetul consideră că consultarea publică online este un instrument care poate furniza indicații cu privire la preferințele publicului și poate completa procesele democratice existente. Regretă că guvernele naționale și societatea civilă organizată nu au fost suficient consultate înainte de publicarea urgentă a propunerii.

1.3. Comitetul consideră că consultarea publică realizată de Comisie a ridicat o problemă importantă pentru unii cetățeni ai UE, în principal pentru că acest subiect a fost discutat timp de mai mulți ani în unele state membre, dar nu și în altele. Cu toate acestea, Comisia nu a ținut seama în mod corespunzător de faptul că o mare majoritate a participanților erau dintr-o singură țară, că propunerea a fost respinsă în unele state membre și că nu există un acord unanim clar cu privire la beneficiile reale în urma eliminării actualului regim armonizat sau dacă ar fi mai bine să se adopte ora de iarnă sau de vară.

1.4. Comitetul subliniază că procedura de urgență adoptată de Comisie a fost criticată în mai multe state membre, cetățenii considerând că prioritățile UE sunt de altă natură (criza economică, șomajul, imigrația etc.), fapt care poate crea probleme în ceea ce privește acceptarea socială a inițiativei.

1.5. Conform propunerii de directivă, principiul subsidiarității ar însemna că fiecare stat are libertatea de a menține ora de vară sau de iarnă pe tot parcursul anului, înlocuind actualul sistem armonizat care și-a dovedit în mare măsură eficiența. CESE, asemenea Comisiei, consideră că este esențială unanimitatea între toate statele membre privind ora aleasă dacă se dorește păstrarea nivelului actual de armonizare. În caz contrar, diferența de oră dintre țările care, în prezent, sunt în aceeași zonă de fus orar ar putea duce la fragmentarea și denaturarea pieței interne.

1.6. Comitetul observă că punerea în aplicare a inițiativei ar necesita reprogramarea tuturor sistemelor și dispozitivelor digitale la nivel global, cu un evident cost economic pentru întreprinderi și administrații și un posibil impact asupra oamenilor. Tranziția către un nou sistem orar va necesita o perioadă îndelungată de testare prealabilă a TIC, în vederea asigurării punerii în aplicare efective. În cazul unui rezultat negativ al evaluării impactului, prevăzută pentru 2024, o revenire rapidă ar fi de neconceput, din cauza costurilor suplimentare și a impactului asupra credibilității instituțiilor europene. Încă o dată, acest lucru demonstrează că este nevoie de mai mult timp pentru aprofundarea studiilor, pentru colectarea de date, este nevoie de voință politică și acceptare socială din partea cetățenilor, înainte de efectuarea unei astfel de schimbări cu caracter sensibil pentru state, cetățeni și întreprinderi.

2. **Rezumatul propunerii Comisiei**

2.1. UE a adoptat legislație privind măsurile referitoare la ora de vară pentru prima dată în 1980, cu obiectivul de a unifica practicile și orarele divergente existente la nivel național, asigurând astfel o abordare armonizată a schimbării orei în cadrul pieței unice.

2.2. Din 2001, măsurile UE referitoare la ora de vară sunt reglementate prin Directiva 2000/84/CE, care prevede obligația tuturor statelor membre de a trece la ora de vară în ultima duminică din martie și de a reveni la ora lor standard („ora de iarnă") în ultima duminică din octombrie.

2.3. Cu toate acestea, în baza principiului subsidiarității, decizia privind ora standard este luată individual, de fiecare stat membru în parte, pentru întregul său teritoriu sau pentru diferite părți ale acestuia.

2.4. Sistemul care impune schimbarea orei de două ori pe an a fost pus sub semnul întrebării în mai multe țări europene, după cum se arată în consultarea publică desfășurată de Comisie între 4 iulie și 16 august 2018. În cadrul consultării publice au fost primite aproximativ 4,6 milioane de răspunsuri, dintre care 84 % au fost în favoarea renunțării la schimbarea orei de două ori pe an, iar 16 % au fost în favoarea menținerii schimbării orei. Cei care susțin renunțarea la schimbarea orei și-au exprimat o preferință pentru ora de vară (60 %). Este important să se menționeze că marea majoritate a participanților au fost dintr-o singură țară (Germania, 3,1 milioane) și că propunerea a fost respinsă în unele țări (Grecia și Cipru) sau nu a reieșit o majoritate clară (Malta).

2.5. În rezoluția sa din 8 februarie 2018, Parlamentul European a sprijinit ideea unei modificări a regimului actual și a invitat Comisia să prezinte o propunere legislativă. Miniștrii transporturilor au abordat recent această chestiune în cadrul reuniunilor Consiliului din iunie 2018 și decembrie 2017, fără să obțină unanimitate clară. Problema nu a fost dezbătută de alți miniștri de resort și nu a fost discutată în prealabil de prim-miniștri. Nici CESE nu a fost consultat în prealabil.

2.6. Propunerea vizează abrogarea mecanismului actualul de schimbare armonizată a orei de două ori pe an și menținerea aceleiași ore pe tot parcursul anului. Ora va fi stabilită, în conformitate cu principiul subsidiarității, de fiecare stat membru. Comisia speră ca toate țările să adopte, fără excepție, aceeași oră de vară și de iarnă, în vederea menținerii armonizării actuale și evitării fragmentării pieței interne. Propunerea ar intra în vigoare la 1 aprilie 2019.

2.7. Comisia recunoaște că cercetările disponibile cu privire la beneficiile în domeniul energiei, sănătății, siguranței rutiere și agriculturii legate de schimbarea orei nu sunt întotdeauna concludente. Ceea ce s-a demonstrat este că absența armonizării orei poate avea impact asupra pieței interne, a transportului aerian, maritim și rutier și asupra persoanelor care călătoresc în scopuri turistice sau profesionale ([1]).

3. **Observații generale**

3.1. CESE consideră interesantă propunerea Comisiei Europene de renunțare la schimbarea sezonieră a orei, stabilită în Directiva 2000/84/CE, dar semnalează o serie de limitări importante referitoare la metode, termene și conținut. Comitetul consideră că este foarte important să se acorde mai mult timp pentru dezbatere și analiză, pentru a se ajunge la un consens amplu, veritabil între cetățeni și pentru a obține sprijinul unanim al tuturor statelor membre. Acești factori sunt esențiali dacă se dorește punerea în aplicare eficientă și armonizată a propunerii.

3.2. Comitetul consideră că metoda utilizată de Comisie – o consultare publică online desfășurată între iulie și august 2018 – oferă informații interesante despre așteptările unei părți din populația Europei, dar nu este singurul instrument disponibil pentru a evalua opinia publică. Având în vedere numeroasele consecințe pe plan politic, economic și social, ar fi trebuit implicate și consultate în mod corespunzător societatea civilă organizată și un număr mai mare de state membre înainte de prezentarea propunerii.

([1]) Studiu realizat pentru DG MOVE de către ICF International: Aplicarea orei de vară în Europa (*The application of summer time in Europe*), 19 septembrie 2014.

3.3. Comitetul observă că din consultarea publică nu a rezultat o unanimitate reală între toate statele membre (propunerea a fost respinsă în Grecia și Cipru) și, cel mai important, că o mare majoritate a participanților au fost dintr-o singură țară (Germania). Acest lucru arată că există un interes real pentru această chestiune în unele țări, dar nu peste tot în UE. Mai precis, Comitetul consideră că o consultare publică online nu poate înlocui procesele democratice de consultare la toate nivelurile și în fiecare etapă legislativă (înainte, în timpul și după).

3.4. Comitetul subliniază că procedura de urgență adoptată de Comisie a fost criticată în mai multe state membre, cetățenii considerând că UE ar trebui să aibă alte priorități urgente (criza economică, șomajul, imigrația etc.), fapt care poate crea probleme în ceea ce privește acceptarea socială a inițiativei. În plus, unele guverne naționale nu au încă o poziție clară nici în ce privește abrogarea normelor actuale, nici ora pe care s-o aleagă (de vară sau de iarnă), și nu consideră această problemă ca fiind o prioritate.

3.5. În ceea ce privește conținutul, Comitetul consideră interesantă ideea de a lansa o dezbatere pe această temă, dar observă anumite limitări în propunerea actuală a Comisiei, care ar justifica o prelungire a termenului, pentru a se aloca timp dezbaterilor, în vederea obținerii unui consens larg în rândul tuturor cetățenilor și a unanimității în rândul statelor membre.

3.5.1. Dreptul de a stabili ora este o competență națională. Conform noii propuneri de directivă, principiul subsidiarității înseamnă că fiecare stat are libertatea de a menține ora de vară sau de iarnă pe tot parcursul anului. Riscul este ca, în cazul în care nu există sincronizare unanimă în toate țările, asigurând același nivel de punere în aplicare armonizată ca în prezent, costurile cauzate de diferența de oră între țări ar avea un impact puternic asupra pieței interne (fragmentare), generând mai multe probleme decât beneficii. Comisia recunoaște această problemă în evaluarea sa de impact, iar Comitetul consideră necesar să se obțină un consens mai larg în prealabil, înainte de prezentarea oficială a propunerii Comisiei.

3.5.2. Comisia însăși subliniază că inițiativa se bazează pe o serie de studii elaborate de diverse asociații și statele membre care sunt neconcludente sau contradictorii. Comitetul recomandă inițierea unei evaluări de impact mai aprofundate, care să implice toate sectoarele economice și sociale, în fiecare țară din UE, pentru a fi în măsură să înțeleagă care sistem este mai adecvat.

3.6. Adaptarea tehnologică a sistemelor la nivel mondial are un cost economic evident pentru întreprinderi și administrații și un posibil impact asupra oamenilor. Pe lângă aceasta, este necesară o perioadă lungă de testare prealabilă a TIC, în vederea asigurării punerii în aplicare efective.

3.7. Deși Comisia introduce un mecanism pentru evaluarea impactului directivei (în 2024), Comitetul subliniază că costul pentru schimbarea orei este destul de ridicat. Din acest motiv, în cazul unui rezultat negativ în cazul evaluării impactului, nu este realist să ne imaginăm o revenire rapidă, din cauza costului economic și a impactului asupra credibilității instituțiilor europene.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește resursele pentru coeziunea economică, socială și teritorială și de rectificare a regulamentului respectiv în ceea ce privește resursele pentru obiectivul de investiții pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă

[COM(2018) 498 final – 2018/0265 (COD)]

(2019/C 62/50)

Sesizare	Parlamentul European, 5.7.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 19.7.2018
Temei juridic	Articolele 177 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	214/0/2
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de a 538-a sesiune plenară din 17 și 18 octombrie 2018 (ședința din 17 octombrie 2018), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 214 de voturi pentru și 2 abțineri.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unui cadru de interoperabilitate între sistemele de informații ale UE (frontiere și vize) și de modificare a Deciziei 2004/512/CE a Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 767/2008, a Deciziei 2008/633/JAI a Consiliului, a Regulamentului (UE) 2016/399, a Regulamentului (UE) 2017/2226, a Regulamentului (UE) 2018/XX [Regulamentul privind ETIAS], a Regulamentului (UE) 2018/XX [Regulamentul privind SIS în domeniul verificărilor la frontiere] și a Regulamentului (UE) 2018/XX [Regulamentul privind eu-LISA]

[COM(2018) 478 final – 2017/0351 (COD)]

și propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de interoperabilitate între sistemele de informații ale UE (cooperare polițienească și judiciară, azil și migrație) și de modificare a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind Eurodac)], a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind SIS în domeniul asigurării respectării legii)], a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind ECRIS-TCN)] și a [Regulamentului (UE) 2018/XX (Regulamentul privind eu-LISA)]

[COM(2018) 480 final – 2017/0352 (COD)]

(2019/C 62/51)

Sesizare	Parlamentul European, 10.9.2018
Temei juridic	Articolele 16 alineatul (2), 74, 77 alineatul (2) literele (a), (b), (d) și (e) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	196/2/5
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, iar acesta a făcut deja obiectul avizului său SOC/573 – „Pachetul privind interoperabilitatea” ([1]), adoptat la 23 mai 2018, în cea de a 538-a sesiune plenară din 17 și 18 octombrie 2018 (ședința din 17 octombrie 2018), Comitetul a hotărât, cu 196 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă și 5 abțineri, să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus și să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentul menționat anterior.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([1]) JO C 283, 10.8.2018, p. 48.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului (text codificat)

[COM(2018) 499 final – 2018/0263 (COD)]

(2019/C 62/52)

Consultare	Parlamentul European, 5.7.2018
	Consiliul Uniunii Europene, 17.7.2018
Temei juridic	Articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	208/0/5
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de a 538-a sesiune plenară, din 17 și 18 octombrie 2018 (ședința din 17 octombrie 2018), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 208 de voturi pentru, 0 voturi împotrivă și 5 abțineri.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de decizie a Consiliului privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări la Uniunea Europeană, inclusiv relațiile dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Groenlanda și Regatul Danemarcei, pe de altă parte („Decizia de asociere peste mări")

[COM(2018) 461 final]

(2019/C 62/53)

Sesizare	Comisia Europeană, 12.7.2018
Temeiul juridic al propunerii	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru relații externe
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	207/0/6
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de a 538-a sesiune plenară din 17 și 18 octombrie 2018 (ședința din 17 octombrie 2018), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 207 de voturi pentru și 6 abțineri.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Politica economică a zonei euro pentru 2018” (aviz suplimentar)

[COM(2017) 770 final]

(2019/C 62/54)

Raportor: **domnul Javier DOZ ORRIT**

Decizia Biroului Comitetului	22.5.2018
Temei juridic	Articolul 29 punctul A din Normele de aplicare a Regulamentului de procedură
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	3.10.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	17.10.2018
Sesiunea plenară nr.	538
Rezultatul votului	132/1/6
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. CESE se declară de acord cu obiectivele recomandării Consiliului și cu o parte din propunerile care figurează în aceasta. Cu toate acestea, își exprimă dezacordul cu privire la propunerea ca orientarea bugetară la nivel agregat din zona euro să fie neutră și la modul în care este formulată recomandarea privind salariile. Prin urmare, reiterează afirmațiile pe care le-a formulat în avizul său anterior privind propunerea de recomandare a Comisiei ([1]).

1.2. Politica economică a zonei euro ar trebui să fie concepută în cadrul unui proiect de reformă a UEM care să depășească deficitele de structură și funcționare pe care le implică încă de la crearea sa și să vizeze, totodată, o mai bună integrare și o guvernanță mai democratică. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la stoparea, în prezent, a procesului de reformă, la lipsa angajamentului din partea multor guverne și chiar la ostilitatea unora, precum și la lipsa unui leadership politic puternic, ce ar permite depășirea situației existente.

1.3. CESE consideră că recomandările Consiliului ar trebui să se înscrie în contextul unei strategii generale de politică economică bazată pe Agenda 2030 și pe obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), precum și pe aplicarea Acordului de la Paris privind schimbările climatice. Această strategie ar trebui să pregătească societatea europeană pentru efectuarea unor tranziții echitabile către un model economic ecologic și digital.

1.4. Motivele interne pentru o orientare bugetară moderat pozitivă sunt, în opinia CESE: finalizarea politicii monetare expansioniste a BCE; faptul că UE se confruntă cu un deficit de investiții îngrijorător, în special de investiții publice, care îi pune în pericol viitorul economic și social; faptul că acest deficit de investiții contribuie, la rândul său, la o creștere foarte scăzută a productivității; și menținerea unor excedente excesive ale balanțelor contului curent de către state importante din zona euro.

1.5. Unele dintre țările din zona euro cu excedente mai mari nu investesc, acumulând rate anuale negative de formare netă a capitalului public. CESE consideră că o creștere a cheltuielilor pentru investiții în aceste țări reprezintă o necesitate de politică economică pentru ele și pentru întreaga zonă euro și UE.

1.6. CESE consideră că un mix adecvat de politici economice și fiscale în vederea consolidării creșterii economice în zona euro, care a fost solicitat în ultimii ani de BCE, de FMI și de OCDE, se justifică, de asemenea, prin efectele previzibile ale protecționismului comercial și ale instabilității generate de riscurile geopolitice mondiale.

([1]) A se vedea Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro” (JO C 197, 8.6.2018, p. 33).

1.7. Trebuie adăugate motive sociale și politice pentru a solicita un efort bugetar mai mare: UE și statele membre trebuie să se angajeze mai mult în combaterea sărăciei și a inegalității și în realizarea unei mai mari coeziuni sociale, în special prin asigurarea unei finanțări suficiente a punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale. În opinia CESE, dacă UE și statele membre nu fac acest lucru, se vor acutiza crizele politice cu care ne confruntăm și se vor intensifica tendințele naționaliste și antieuropene, periclitând însăși existența UE.

1.8. Recomandarea privind creșterea salariilor, dacă se aplică strict, ar afecta numai un număr redus de țări. CESE consideră că menținerea costului unitar al muncii nu trebuie să se datoreze reducerii sau înghețării salariilor, ci creșterii productivității obținute prin investiții mai mari, printr-un grad sporit de inovare și prin îmbunătățirea formării lucrătorilor. În orice caz, nivelul salariilor trebuie determinat de partenerii sociali prin negocieri colective. Semestrul european ar trebui să propună schimbări legislative care să consolideze aceste negocieri în statele în care au fost afectate în timpul crizei și să le instituie, acolo unde ele nu există, în pofida articolului 28 din Carta drepturilor fundamentale a UE. De asemenea, trebuie să se adopte măsuri suplimentare pentru a ridica nivelul celor mai scăzute salarii.

1.9. Crearea de locuri de muncă de calitate trebuie să fie una dintre prioritățile politicii economice. CESE consideră că reducerea precarității (prevalența contractelor de muncă temporare și salariile mici) cu care se confruntă în special tinerii ar trebui, de asemenea, să fie una dintre recomandările prioritare ale Semestrului european.

1.10. Ar trebui promovată crearea unor medii favorabile pentru investiții și inovare în domeniul antreprenorial, în special pentru a face față digitalizării activităților economice.

1.11. Facilitarea finanțării întreprinderilor trebuie să fie o altă prioritate a politicii economice. CESE reiterează faptul că uniunea bancară și uniunea piețelor de capital sunt foarte importante pentru finanțarea activității economice și își exprimă îngrijorarea cu privire la întârzierile și la obstacolele cu care se confruntă dezvoltarea uniunii bancare, printre care se numără volumul mare de credite neperformante din unele state membre.

1.12. CESE consideră că autoritățile europene ar trebui să se angajeze activ în combaterea deturnării de fonduri publice, a evaziunii fiscale și a planificării fiscale agresive, a spălării banilor, a paradisurilor fiscale și a concurenței fiscale neloiale între statele membre. Nu este numai o cerință de etică politică și de respectare a legilor; este, de asemenea, un factor stabilizator pentru finanțele publice.

2. **Orientările Consiliului și ale Comisiei**

2.1. Spre deosebire de anul 2017, Recomandarea Consiliului privind politica economică a zonei euro ([2]) (23 ianuarie 2018) nu diferă în mod substanțial de cea propusă de Comisie (22 noiembrie 2017) ([3]). După ce și-a exprimat acordul cu privire la faptul că orientarea bugetară generală pentru 2018 trebuie să fie neutră la nivel global, Consiliul adaugă că ar trebui să se profite de îmbunătățirea condițiilor economice pentru a se crea rezerve bugetare.

2.2. În celelalte recomandări, Consiliul și Comisia sunt de acord ca statele membre să acorde prioritate reformelor care conduc la creșterea productivității și a potențialului de creștere, care promovează îmbunătățirea mediului de afaceri, inovarea și investițiile și care contribuie la crearea de locuri de muncă de calitate, reducând inegalitățile. Statele care au „excedente mari” de cont curent vor trebui să promoveze creșterea salariilor, iar cele care au deficit sau datorii externe ridicate ar trebui să vizeze limitarea creșterii costului unitar al muncii. În sfârșit, solicită să se continue eforturile în direcția finalizării uniunii bancare. Recomandările specifice fiecărei țări pentru 2018 subliniază situația economică bună a UE, care ar trebui să fie valorificată, potrivit Comisiei, pentru a consolida îmbunătățirile structurale realizate în ultimii ani și pentru a finaliza corectarea dezechilibrelor macroeconomice în majoritatea statelor membre.

2.3. Recomandările specifice abordează Pilonul european al drepturilor sociale, îmbunătățirea calității locurilor de muncă și a negocierii colective, precum și dialogul social și creșterea salariilor. De asemenea, ele vizează reforma administrației publice, inclusiv măsuri împotriva corupției, și a mediului de afaceri, precum și îmbunătățirea relațiilor dintre cele două sfere și a finanțării întreprinderilor. Ele susțin orientarea bugetară neutră și recomandă totodată reformarea sistemelor de pensii și de sănătate pentru a face față îmbătrânirii populației.

([2]) Recomandarea Consiliului privind politica economică a zonei euro.
([3]) A se vedea COM(2017) 770 final.

3. **Observații generale și specifice**

Strategia privind politica economică și reforma UEM

3.1. CESE reafirmă că se impune o strategie globală de politică economică care să țină seama de acordurile internaționale și de obiectivele de durabilitate în materie de mediu, de reducerea dependenței energetice, de revoluția digitală și de alte provocări de la nivel mondial. CESE apreciază inițiativele Comisiei în aceste domenii, însă, după cum a arătat în avizul său referitor la Pachetul privind uniunea economică și monetară ([4]), consideră că nu există o strategie economică la nivel european care să le cuprindă, și nici resurse suficiente pentru a le finanța.

3.2. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că reforma UEM este fragilizată ca urmare a lipsei de asumare a conducerii politice, a întârzierii în adoptarea rezoluțiilor și a lipsei de angajament a multor guverne din zona euro, ceea ce sporește riscul ca următoarea criză să surprindă UE nepregătită.

3.3. O politică economică care să favorizeze o creștere durabilă trebuie să se bazeze atât pe promovarea unui mediu de afaceri favorabil investițiilor și îmbunătățirii productivității, cât și pe promovarea coeziunii sociale, în special prin măsuri care să contribuie la eradicarea sărăciei și la reducerea inegalităților sociale.

3.4. CESE solicită Comisiei să asigure punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și să urmeze recomandările cuprinse în avizul privind Finanțarea Pilonului european al drepturilor sociale ([5]) și își exprimă regretul cu privire la faptul că Recomandările Consiliului și propunerea Comisiei privind CFM 2021-2027 nu stabilesc nimic în acest sens. De asemenea, ar trebui luate în considerare recomandările Grupului la nivel înalt privind investițiile în asistență și suport social ([6]).

3.5. CESE consideră că recomandările anuale privind orientarea politicii economice a zonei euro ar trebui să se înscrie în contextul unei strategii generale de politică economică bazată pe Agenda 2030, obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) și aplicarea Acordului de la Paris privind schimbările climatice. Politica economică trebuie să promoveze construirea unui model economic european durabil, care să reducă dependența energetică prin utilizarea energiei curate și a energiei din surse regenerabile și care să integreze consecințele revoluției digitale, asigurând tranziții echitabile pentru lucrători.

Recomandarea Consiliului: motivele pentru o orientare bugetară moderat pozitivă

3.6. Comitetul își reafirmă concluziile din avizul pe tema „Recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro” ([7]), în care și-a exprimat acordul cu obiectivele propunerii de recomandare a Comisiei și cu cele mai multe dintre propunerile sale, dar și dezacordul cu orientarea bugetară generală neutră vizată pentru zona euro. CESE reiterează solicitarea de a se stabili o orientare bugetară la nivel agregat pozitivă, în principal plecând de la expansiunea bugetară din țările cu excedente în balanțele lor de plăți și niveluri sustenabile de îndatorare pe termen lung.

3.7. CESE consideră că această orientare ar contribui la depășirea moștenirii negative care rezultă din măsurile prelungite și excesive de consolidare care au fost aplicate în unele state membre. Statele membre cu excedente în balanțele de cont curent ar trebui să pună în aplicare măsuri care să încurajeze investițiile și cheltuielile sociale durabile, care să sprijine cererea internă și potențialul de creștere și să faciliteze redobândirea echilibrului.

3.8. CESE recunoaște că, la nivelul UE, există limitări în ceea ce privește o politică fiscală adecvată, din cauza naturii limitate a uniunii economice, care se bazează, în principal, pe coordonarea politicilor economice ale statelor care o compun, spre deosebire de uniunea monetară, care este completă. În special, CESE atrage atenția asupra faptului că, până în prezent, Comisia și Consiliul nu s-au ocupat suficient de natura asimetrică a procesului semestrului european, care se concentrează exclusiv pe garantarea faptului că, în statele membre cu deficit bugetar, se întreprind acțiuni corective. Comisia și Consiliul ar trebui să propună măsuri care să nu permită nici deficite, nici excedente prea mari.

([4]) JO C 262, 25.7.2018, p. 28.
([5]) JO C 262, 25.7.2018, p. 1.
([6]) *Investing in Social Care & Support. A European Imperative* (Investiții în Asistență și Suport Social – Un imperativ european), noiembrie 2017.
([7]) JO C 197, 8.6.2018, p. 33.

Deficitul de investiții în zona euro

3.9. Un alt motiv pentru a pune în discuție orientarea bugetară neutră este deficitul de investiții din zona euro. Nu s-a ajuns încă la nivelurile anterioare crizei. Nu s-a ajuns încă la nivelurile anterioare crizei. Investițiile publice au scăzut de la o valoare practic constantă de 3,2 % din PIB (în perioada 1997-2007 și între 2009 și 2013) la 2,6 % din PIB în 2017 și 2018 ([8]). Acest deficit constituie unul dintre factorii cei mai nocivi pentru situația economică și care periclitează în mod serios viitorul economiei și al societăților europene. Din acest motiv, CESE reiterează solicitarea ([9]) privind aplicarea așa-numitei „reguli de aur" a bugetului, și anume faptul că cheltuielile cu investițiile nu trebuie să fie luate în considerare pentru îndeplinirea obiectivelor în materie de deficit stabilite de PSC, ținând seama de sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung. CESE atrage atenția asupra faptului că cheltuielile cu investițiile productive pot contribui, de asemenea, la această sustenabilitate.

3.10. Trebuie subliniat faptul că acest deficit de investiții este prezent și în statele membre care ar trebui să contribuie la o politică fiscală europeană mai activă. Un exemplu semnificativ ar putea fi investițiile publice din Germania. Investiția publică ([10]) din această țară în raport cu PIB-ul a fost, în perioada 2013-2017, de 2,1 %, una dintre cele mai scăzute din zona euro. Rata sa netă de formare a capitalului public (care ia în considerare deprecierea stocului de capital) a fost negativă în aceeași perioadă, - 0,08 %, astfel cum a fost și în perioada 2003-2007 (- 0,11 %), iar în perioada 2008-2012 aceasta a fost de numai + 0,06 %. Totodată, rata netă de formare a capitalului privat, care, în anii 1990 a fost cuprinsă între 6 % și 8 % din PIB, a scăzut de la 3,2 % la 2,2 % din PIB între 2008 și 2017. În același timp, Germania a finanțat investiții în alte țări. Se preconizează că excedentul din balanța sa de plăți, care în 2017 a fost de 8,0 % din PIB, va ajunge la 7,9 % în 2018, respectiv la 7,6 % în 2019. Recomandările Consiliului și cele ale Comisiei ar trebui să transmită un semnal important și să contribuie la remedierea nivelului scăzut al investițiilor interne din Germania. Îmbunătățirea încrederii în sustenabilitatea politicilor economice ar trebui să încurajeze investițiile publice și private și în alte țări care au excedente de cont curent ([11]).

3.11. CESE solicită Comisiei și Consiliului ca, ținând seama de articolul 3 din Tratatul UE, să stabilească drept obiectiv prioritar al orientărilor de politică economică a zonei euro creșterea ratei investițiilor, până când vor fi atinse nivelurile anterioare crizei. Această creștere ar trebui orientată către un model de dezvoltare durabilă în dimensiunea sa triplă: economică, socială și de mediu.

Creșterea economică și factorii de risc

3.12. Perspectivele creșterii, conform previziunilor economice de vară ale Comisiei ([12]), indică continuitatea acesteia, cu o anumită încetinire: 2,4 % (2017), 2,1 % (2018) și 2,0 % (2019) în zona euro și 2,6 % (2017), 2,3 % (2018) și 2,1 % (2019) în UE 27. Pentru restul lumii, în afară de UE, creșterea ar fi de 3,9 % (2017), de 4,2 % (2018) și de 4,1 % (2019). Flexibilitatea în ceea ce privește aplicarea normelor prevăzute de PSC, introdusă de Comisie în ianuarie 2015 ([13]), prin „clauza privind investițiile" și prin „clauza privind reformele structurale", a contribuit, fără îndoială, la producerea acestor efecte pozitive. Recenta evaluare a rezultatelor din comunicarea Comisiei privind analiza flexibilității în cadrul PSC indică acest lucru ([14]).

3.13. Politica monetară expansionistă se apropie de final. Relaxarea cantitativă (*quantitative easing*) se va încheia în luna decembrie, atunci când BCE nu va mai cumpăra active. Începând cu vara anului 2019, în urma evaluării perspectivelor privind inflația pe termen mediu, ratele de referință ale dobânzii ar putea să înceapă să crească. De câțiva ani, președintele băncii, Mario Draghi, solicită ca politica bugetară, alături de o serie de reforme structurale adecvate, să susțină politica monetară în vederea consolidării procesului de redresare și a atingerii țintelor de inflație. Același lucru a fost solicitat și de FMI, de OCDE și de multe foruri academice, În ceea ce privește politica bugetară, cererea nu a fost acceptată de factorii de decizie europeni. În prezent, când politica monetară bate în retragere, este și mai necesară o politică bugetară mai activă în zona euro.

([8]) Previziuni economice europene, primăvara anului 2018. Anexă statistică, p. 165.
([9]) Formulată în avizul pe tema „Recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro", (JO C 197, 8.6.2018, p. 33), și în unele avize anterioare.
([10]) Această informație și toate datele următoare cu privire la investiții sunt preluate de la Alexander Roth și de Gutram Wolff: *Understanding (the lack of) German public investment* [Înțelegerea (lipsei) investițiilor publice germane]; Fundația Bruegel, blog post, 6 iunie 2018.
([11]) Așa cum se întâmplă în Țările de Jos, Irlanda, Malta și Slovenia în zona euro, precum și în Danemarca, în afara zonei euro.
([12]) Previziuni economice europene – vara anului 2018.
([13]) A se vedea Comunicarea Comisiei intitulată „Utilizarea optimă a flexibilității în cadrul normelor prevăzute de Pactul de stabilitate și de creștere", COM(2015) 12 final.
([14]) A se vedea COM(2018) 335 final.

3.14. Există alți factori, economici și sociali, precum și dezechilibre politice interne și factori de risc economic și incertitudini geopolitice la nivel mondial, care ar trebui să incite la utilizarea politicii bugetare inclusiv pentru a consolida creșterea și pentru a remedia consecințele crizei, încă prezente în multe state europene. Propunerea CESE contribuie la o mai bună garantare a sustenabilității financiare pe termen mediu și la reducerea dezechilibrului generat de excedentele prea mari.

3.15. Pentru a depăși și pentru a combate instabilitatea politică și forțele centrifuge, care sunt în creștere în cadrul UE de la începutul crizei și care pun în discuție însăși existența Uniunii, ar fi necesare proiecte solide de reformă a UEM și a UE, care să asigure un nivel mai ridicat al integrării și al democrației și o dimensiune socială mai puternică; ar fi necesar, de asemenea, să se consolideze creșterea prin politici bugetare și fiscale, pe baza unui model care să favorizeze reducerea inegalităților în distribuirea veniturilor. Acest lucru este posibil fără a pune în discuție viitoarea sustenabilitate a finanțelor publice. Ar trebui, de asemenea, elaborată o strategie pentru finalizarea UEM prin integrarea în aceasta a tuturor statelor din UE care fac obiectul unei exceptări prevăzute prin constituție.

3.16. Focarele de instabilitate geopolitică mondiale, unele în vecinătatea UE, deteriorarea relațiilor transatlantice în domeniul comercial, al mediului și al politicii externe, de securitate și apărare, prin deciziile actualei administrații americane, determină CESE să sublinieze cât este de important ca UE să aibă o economie puternică, menită să-i susțină poziția de lider politic în lume. Un război comercial pe mai multe fronturi, corelat cu intensificarea naționalismului economic și politic, ar crea un scenariu economic și geopolitic cu risc ridicat. UE ar trebui să încerce să îl evite și, dacă este necesar, să fie pregătită să îi facă față.

3.17. În ciuda creșterii prețurilor petrolului și materiilor prime, se preconizează o inflație în zona euro stabilă, de aproximativ 1,7 % între 2017 și 2019 (previziunile de vară), cu o inflație de bază de 1,1 %, foarte îndepărtată de ținta de inflație. În opinia CESE, acestea constituie noi motive pentru a pleda împotriva abandonării unei politici monetare expansioniste atunci când se practică o orientare bugetară neutră, dacă nu chiar negativă, astfel cum a solicitat Consiliul bugetar european pentru 2019 ([15]).

Salariile, ocuparea forței de muncă și negocierea colectivă

3.18. Creșterea medie reală a salariilor a fost, în 2017, de numai 0,2 % în raport cu anul precedent, în cele 19 țări din zona euro, iar în șapte dintre acestea a fost negativă și se estimează că va fi de 0,9 % și de 0,3 % în 2018, respectiv în 2019 ([16]). Se preconizează o scădere a costului unitar al muncii în zona euro, în cei trei ani analizați: 0,3 %, 0,1 % și 0,6 %. În schimb, productivitatea reală pe persoană angajată, care a crescut cu 0,8 %, în 2017, va crește din nou, cu 1 %, atât în 2018, cât și în 2019 ([17]).

3.19. În 2017, rata șomajului a fost de 9,1 % în zona euro, chiar mai mare decât înainte de criză, când a fost de 8,4 % (2004-2008). Diferențele înregistrate în statele membre sunt foarte mari, întrucât, în 2017, rata șomajului a variat între 3,8 % în Germania și 21,5 % în Grecia. Rata șomajului în rândul tinerilor este în continuare foarte ridicată – de peste 15 % –, înregistrându-se diferențe mari și valori extreme în Grecia (43,2 %), în Spania (35 %) și în Italia (32,5 %). Proporția contractelor de muncă pe perioadă determinată a continuat să crească, înregistrându-se o medie de 12,2 %, în 2017, față de 11,5 % în 2012. A crescut, de asemenea, și numărul locurilor de muncă cu fracțiune de normă: 19,4 % în 2017, comparativ cu 17,5 % în 2007 ([18]).

3.20. În ciuda redresării economice, în multe țări există un decalaj între vechile locuri de muncă și cele noi, mai precare și plătite mai puțin. Acest decalaj este și unul între generații, cei mai afectați fiind tinerii. Sunt afectați, de asemenea, numeroși lucrători din cadrul economiei digitale, a căror activitate depinde de platformele online. Recomandările Consiliului și cele din cadrul Semestrului european au exprimat îngrijorarea cu privire la îmbunătățirea calității locurilor de muncă. CESE solicită stabilirea unor planuri și măsuri pentru ca acest obiectiv să devină o prioritate. Participarea partenerilor sociali la adoptarea măsurilor necesare, prin intermediul dialogului social și al negocierii colective, este esențială. La fel de importantă este și adoptarea unor măsuri care să permită o creștere semnificativă a salariilor mai mici. De asemenea, organizațiile societății civile ar trebui încurajate să joace un rol în îmbunătățirea condițiilor sociale și de trai ale lucrătorilor.

3.21. Recomandarea Consiliului privind creșterea salariilor, dacă se aplică în mod strict, ar afecta numai un număr mic de țări și ar putea conduce la divergențe suplimentare între acestea și la o creștere a inegalităților. CESE consideră că competitivitatea economiilor europene rămase în urmă ar trebui îmbunătățită printr-o creștere a productivității facilitată de

([15]) Consiliul bugetar european, *Assessment of the fiscal stance appropriate for the euro area in 2019* (Evaluarea orientării bugetare adecvate pentru zona euro în 2019), 18 iunie 2018.
([16]) Previziuni economice europene, primăvara anului 2018. Anexă statistică, p. 172.
([17]) Ibid., p. 172-174 și Eurostat.
([18]) Ibid., p. 171 și Eurostat.

investiții mai mari, mai multă inovare și o mai bună formare a lucrătorilor, și nu de deprecieri interne, care au și consecințe sociale nedorite. Creșterea salariilor favorizează, de asemenea, creșterea cererii interne și promovează echilibrul fiscal prin creșterea veniturilor fiscale.

3.22. În orice caz, nivelul salariilor trebuie determinat de partenerii sociali prin negocieri colective. Și legislația poate contribui la acest lucru, în unele statele membre, cel puțin în ceea ce privește salariile minime. Semestrul european ar trebui să încurajeze statele membre să adopte măsuri de consolidare a negocierilor colective, pe baza autonomiei partenerilor sociali și a dialogului social, în special în acele state în care acestea au fost afectate de politicile de gestionare a crizelor sau în care aceste drepturi nu există în prezent, în pofida articolului 28 din Carta drepturilor fundamentale a UE.

Productivitatea, mediul de afaceri și finanțarea investițiilor private

3.23. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la scăderea ratei de creștere a productivității UE în ultimele decenii. Un studiu recent al OCDE ([19]) arată că rata medie de creștere a producției pe oră lucrată a fost, în UE, de 0,6 % în perioada 2007-2016 (în scădere constantă de la 2,2 %, rata înregistrată în perioada 1990-2000); sub ratele medii ale OCDE, de 0,8 %, și cu mult mai mică decât în țările care nu sunt membre ale OCDE, unde aceasta a fost de 5,0 %, în aceeași perioadă. În prezentarea studiului ([20]), secretarul general al OCDE, Ángel Gurría, a menționat faptul că, pentru creșterea productivității, sunt necesare, pe lângă o bună reglementare și guvernanță, mai multe investiții de capital în cercetare, dezvoltare și inovare, precum și în domeniul educației și al formării profesionale. CESE este pe deplin de acord cu această opinie.

3.24. În cadrul aceluiași studiu, OCDE subliniază faptul că bugetul UE este mic și că, din 1993, ponderea acestuia în raport cu VNB-ul european a tot scăzut ([21]). CESE își exprimă îngrijorarea profundă la aflarea faptului că această tendință va continua în cazul în care CFM după 2020 se va aproba în termenii propuși de Comisie, ceea ce va face mai dificilă acțiunea în vederea realizării convergenței economice și sociale, ascendente, între statele europene. După cum se indică în avizul pe tema „Document de reflecție privind aprofundarea uniunii economice și monetare” ([22]), faptul că încă nu s-a ajuns la un acord în vederea finalizării UEM conform orientărilor configurate în documentul de reflecție cu privire la viitorul Europei influențează negativ această situație.

3.25. CESE împărtășește recomandarea Consiliului privind creșterea productivității și rolul investițiilor în cercetare, dezvoltare și inovare în acest sens, precum și recomandările specifice fiecărei țări, care prevăd îmbunătățiri în cadrul administrațiilor publice și al mediilor de afaceri.

3.26. Pentru a promova creșterea economică, trebuie încurajate investițiile antreprenoriale. CESE reiterează importanța realizării rapide a uniunii piețelor de capital și a finalizării procesului de creare a uniunii bancare. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la întârzierile cu care se confruntă uniunea bancară, având în vedere că încă nu a fost instituit un mecanism comun de protecție pentru Fondul unic de rezoluție, pe baza MES, precum și cu privire la obstacolele cu care se confruntă crearea Sistemului european de asigurare a depozitelor (EDIS), care depășesc temerile justificate pe care le poate genera volumul creditelor neperformante ale unor țări ([23]).

Combaterea infracțiunilor fiscale și lupta pentru o impozitare corectă

3.27. Este foarte dificil să se garanteze sustenabilitatea finanțelor publice și să se pună în aplicare politici sociale și de investiții solide, atât timp cât se mențin nivelurile actuale ale evaziunii fiscale și evitării obligațiilor fiscale, ale spălării banilor prin paradisurile fiscale, precum și ale concurenței fiscale neloiale între statele UE. În revista *Finance & Development* a FMI, un articol important ([24]) arată că aproximativ 40 % din investițiile străine directe (ISD) din lume, și anume aproximativ 12 mii de miliarde USD, sunt „investiții-fantomă”, adică sunt efectuate prin entități corporative fictive, care nu au nicio activitate economică. Recurgerea la intermediari (entitățile de tip *pass-through*), nu implică, în sine, evitarea plății impozitelor, dar oferă, cu siguranță, mai multe șanse în acest sens și chiar mai multe posibilități de evaziune fiscală. În articol se afirmă, de asemenea, că 9,8 % din bogăția globală se află în paradisuri fiscale.

([19]) *2018 OECD Economic Surveys of the Euro Area and the EU* (Studiile economice ale OCDE pentru zona euro și UE, 2018). Prezentare-rezumat, 19 iunie 2018, p. 21.
([20]) Bruxelles, Fundația Bruegel, 19 iunie 2018.
([21]) Ibid., OCDE, p. 25-30.
([22]) JO C 81, 2.3.2018, p. 124.
([23]) Poziția CESE în această privință este exprimată în avizul pe tema „Pachetul privind creditele neperformante” (JO C 367, 10.10.2018, p. 43).
([24]) J. Damgaard, T. Elkjaer și N. Johannesen, *Piercing The Veil: Some $12 Trillion Worldwide Is Just Phantom Corporate Investment* (Înlăturarea vălului: aproximativ 12 mii de miliarde USD din toată lumea sunt investiții corporative fantomă), în Finance&Development, 10 iunie 2018.

3.28. CESE reafirmă necesitatea urgentă de a se pune în aplicare măsuri suplimentare eficiente împotriva deturnării de fonduri publice, a evaziunii fiscale, a spălării banilor, a paradisurilor fiscale și a concurenței fiscale neloiale, pornind de la aplicarea celei de a cincea Directive privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului ([25]) și prin stabilirea unei liste coerente, fiabile și unice a paradisurilor fiscale din întreaga lume, cărora să li se aplice măsurile de sancționare corespunzătoare.

3.29. De asemenea, este necesar să se acționeze în mod eficient împotriva planificării fiscale agresive practicate de întreprinderile multinaționale, în special în domeniul economiei digitale. În această luptă pe termen lung, trebuie să se cunoască modalitatea de a promova combinarea măsurilor globale cu alte măsuri care pot fi puse în aplicare în UE. În același timp, este necesar să se realizeze treptat o armonizare fiscală adecvată în zona euro și în UE.

Bruxelles, 17 octombrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER

([25]) Directiva (UE) 2018/843 a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 156, 19.6.2018, p. 43).

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO